Žiuljeta Benconi

Katrina

Romanas

3

Vilnius 1995

UDK 840-3
Ba 173

ISBN 9986-444-32-2 (3 tomas)
9986-444-23-3 (4 tomas)

© R. Jomantas. Vertimas į
lietuvių kalbą, 1995

Pirma dalis

1433 metai

Pirmas skyrius

Prakeiktas briliantas

Juodas, gąsdinamai tviskuliuojantis briliantas gulėjo Katrinos delne, sklaidydamas didžiulės Karlos tvirtovės salės tamsą. Šioje tvirtovėje ji su savo žmonėmis atsidūrė, kai buvo suniokotas Monsalvi dvaras. Ji laikė briliantą priešais žvakės liepsną taip, kad kiekvienoje brangakmenio sienelėje atsispindėjo ugnis, ir atrodė, jog iš jos rankų srūva raudonų kaip liepsna žvaigždžių srautas. Ant aksomu užtiesto stalo priešais Katriną gulėjo ir kitokių žaižaruojančių brangakmenių, kuriais ji pasipuošdavo Briugėje ir Dižone, kai buvo visagalė Pilypo Burgundiečio mylimoji. Ji išsiblaškiusi žvelgė į juos. Čia buvo puikus Uralo kalnų ametistų vėrinys, kurį jai sužadėtuvių proga padovanojo Garenas de Brazi, pirmasis jos vyras. Čia taip pat gulėjo rubinų ir safyrų, briliantų ir akvamarinų, Vengrijos opalų ir Badachšano lazuritų ir net nuostabių Indijos briliantų ir didžiulių smaragdų karoliai, kuriuos kaip ir daugelį kitų, jai padovanojo hercogas Pilypas. Bet kaip tik juodasis briliantas patraukė jos dėmesį, kai vienuolis Etjenas Šarlo iš po savo nutrinto vienuolio abito ištraukė šias nepaprastas brangenybes ir padėjo priešais ją.

Garenas de Brazi labai seniai nupirko jį iš Venecijos kapitono, kuris buvo pavogęs jį Indijos šventykloje ir džiaugdamasis atsikratė jo: briliantas atnešdavo nelaimę. Paaiškėjo, kad briliantas neprarado savo šiurpulingos galios. Nubaustas mirtimi Garenas nusinuodijo savo kameroje, kad nebūtų gėdingai tempiamas per visą miestą prieš mirties bausmės įvykdy-

mą, ir ar nebus Katrina kartu su brangakmeniu paveldėjusi ir žiaurios lemties? Vargas ir nesėkmės persekiojo ją, ir net ne tiek ją, kiek tuos žmones, kuriuos ji mylėjo. Arno de Monsalvi, jos vyras, už mėginimą išvaduoti "raganą" Žaną buvo paskelbtas esančiu už įstatymo ribų ir Karolio VII visagalio favorito Žoržo de la Tremujo įgrūstas į kalėjimą. Tai beveik pražudė jį; o išsigelbėjęs iš ten ir grįžęs į savo dvarą, jis rado Monsalvi pilį karaliaus įsakymu sudegintą ir sulygintą su žeme. Paskui prieš aštuonis mėnesius prasidėjo košmaras, vertęs Katriną skausmingai krūpčioti jį prisiminus. La Tremujo kalėjime Arno užsikrėtė raupsais. Per tuos aštuonis mėnesius Arno virto lavonu. Atskirtas nuo artimųjų ir viso pasaulio, jis buvo Kalvė leprozoriume. Dabar jo gyvenimas tapo vien kančia.

Katrina pirštais uždengė briliantą. Jos delne jis sušilo ir dabar atrodė beveik gyvas. Kokios piktosios jėgos slypi tame juodame blizgesyje? Paslėptas rankoje jis buvo panašus į paprastą akmenuką, nors ir skleidė blogį. Žmonės daug šimtmečių kovojo dėl jo, buvo pralietos kraujo upės. Vieną akimirką jai kilo pagunda sviesti briliantą į ugnį ir užmiršti jį. Bet ar supras jos poelgio motyvus jai ištikimi vienuoliai arba senoji dama, jos anyta, kuri, apimta pagarbios baimės, nebyliai sėdėjo krėsle su aukšta atkalte? Juodas briliantas galėjo atnešti sėkmę... Monsalvi pilis buvo virtusi griuvėsiais ir laukė, kada bus atstatyta! Katrina atgniaužė delną ir leido briliantui nusiristi ant stalo.

— Koks grožis! — atsiduso Izabelė de Monsalvi. — Savo gyvenime nieko panašaus nesu mačiusi! Jis bus mūsų šeimos brangenybė.

— Ne, motute, — švelniai nutraukė ją Katrina. — Aš nepasiliksiu juodojo brilianto. Šis brangakmenis — prakeiktas. Jis atneša tik nelaimes. Ir, be to, jis vertas daug aukso! Šis juodas akmuo padės atstatyti Monsalvi pilį tokią, kokia ji buvo anksčiau, jis gali suteikti mano sūnui padėtį, kurią suteikia tik pinigai ir valdžia...

— Gaila! — pasakė ponia de Monsalvi. — Jis gražus.

— Jis labiau baisus negu gražus, — tarė brolis Etjenas. — Ar žinote, ponia Katrina, kad Nikolė Son, kuriai Ruane priklausė audinių parduotuvė ir kuri buvo jus priglaudusi, jau mirusi?

— Mirusi?

— Nužudyta! Ji nešė prašmatnų, su aukso puošiniais galvos apdangalą Bedfordo hercogienei ir buvo rasta Senoje su perpjauta gerkle...

Katrina tylėjo, bet išgąstingas žvilgsnis, sviestas į briliantą, buvo pakankamai iškalbingas. Taigi jis žudė net tuos, kurie laikinai ją globojo! Ji turi kuo greičiausiai atsikratyti jo.

— Ir vis dėlto, — pasakė geraširdiškai šypsodamasis vienuolis, — nekreipkime dėmesio į prietarus ir nepervertinkime tų įvykių. Galbūt tai tėra paprasčiausi sutapimai. Sutikite, kad aš pervežiau jį per didelę karalystės dalį, per alkaną provinciją, kur knibždėte knibžda banditų, ir... nieko blogo nenutiko.

Taip, tai tikrai buvo stebuklas. Per patį viduržiemį, nes dabar buvo 1433—iųjų pradžia, vienuolis sėkmingai pervažiavo nuniokotą Prancūzijos žemę, nusiaubtą ir nuskurdintą, nualintą banditų, daug kur užimtą anglų įgulų, ir niekas nė neįtarė, kad savo naminės drobės krepšelyje jis neša tokią brangenybę. Tą naktį, kai Katrina su Arno išsigelbėjo Ruane, tą pačią naktį po Mergelės mirties, brangakmeniai buvo atiduoti saugoti jų draugui, mūrininkui Žanui Sonui, kad laikui bėgant broliui Etjenui Šarlo, ištikimajam slaptam Jolandos, Karolio VII uošvės, agentui atsiras galimybė grąžinti tas brangenybes teisėtam savininkui. Niekas neįtarė šio apkūnaus, mažo, besišypsančio vienuolio ir nė nenujautė, kad atviraširdiška jo šypsena slepia įžvalgų, skvarbų protą.

Į Karlą jis atvyko praslinkus keletui valandų po vidurdienio, prieš saulėlydį. Apvalus jo siluetas išniro iš pustomo sniego tuo momentu, kai pilies valdytojas, škotas Hjū Kenedis, tikrino, kaip keičiasi sargybiniai, ir vienuolis tučtuojau buvo nuvestas pas Katriną. Jaunoji grafienė ir apsidžiaugė, ir susijaudino vėl susitikusi su savo bičiuliu, kurio nematė daugiau kaip aštuoniolika mėnesių. Brolis Etjenas jai visuomet buvo dangaus pasiuntinys, likimo atsiųstas, kad sujungtų ją su Arno. Jį išvydusi, ji vėl prisiminė tuos nuostabius laikus, kurie dabar kėlė tiek kančios. Kad ir kaip norėtų, brolis Etjenas jų labui dabar nieko negalėjo padaryti. Raupsuotasis ir dėl jo sielvartaujanti moteris šiame pasaulyje buvo atskirti beveik taip pat patikimai kaip karsto lenta...

Katrina pakilo iš užstalės ir nuėjo prie lango. Dabar kieme buvo visai tamsu, sniege atsispindėjo tik pro virtuvės langus sklidusios šviesos rausvi atšvaitai. Tačiau jaunosios moters akims jau labai seniai nebereikėjo

dienos šviesos, kad suprastų, kurioje pusėje yra Kalvė ligoninė. Tamsoje ir erdvėje neregimi saitai, tokie pat tvirti ir kankinantys kaip ir seniau, siejo ją su mylimu vyru Arno de Monsalvi. Tarsi viską užmiršusi ji stovėjo prie lango ir ašaros nesulaikomai riedėjo gražiu jos veidu.

Brolis Etjenas kostelėjo, paskui švelniai papriekaištavo:

— Ponia... jūs žudote save! Ar kas nors galėtų sumažinti jūsų skausmą?

— Niekas negalėtų, šventasis tėve. Mano vyras buvo mano gyvenimas. Nuo tos dienos... taip, nuo tos dienos aš nebegyvenu!

Ji stipriai užsimerkė... Negailestinga jos atmintis atgaivino paveikslą energingo vyro, nuo galvos iki kojų apsirengusio juodai, — jis išėjo į saulės šviesą, rankose laikydamas auksinius palaidus moters plaukus — jos plaukus, kuriuos ji, apimta nevilties, nusikirpo, kad numestų, kaip pasakų kilimą, po kojomis žmogui, išgintam kitų žmonių. Nuo to laiko plaukai ataugo. Jie slydo jos skruostais kaip auksinis lietus, bet ji atkakliai braukė juos nuo veido ir slėpė po juodu našlės šydu arba balta krakmolyta kepuraite, paliekančia atvirą tik veido ovalą. Jei galėtų, ji su džiaugsmu išsižadėtų savo grožio, ypač tais momentais, kai sugaudavo susižavėjusį Hjū Kenedžio žvilgsnį arba pajusdavo karštos pagarbos kupiną Gotjė žvilgsnį... Ji niekada nenusiimdavo našlės šydo. Brolis Etjenas susimąstęs nužvelgė jos gražią figūrą, kurios grakštumo negalėjo paslėpti griežti juodi rūbai. Paskui jis pažvelgė į malonų veidą su švelniomis lūpomis, iš skausmo tapusiomis dar labiau jaudinančiomis, ir į dideles našlaičių spalvos akis, kuriose glūdėjo skausmas, o kadaise liepsnojo aistra.

Gerasis vienuolis buvo suglumęs. Argi Dievas galėjo sukurti tokį grožį tik tam, kad paliktų jį liūdnai sunykti po našlės šydais Overnės kalnų senovinėje pilyje? Jei Katrinos de Monsalvi mažam sūnui nebūtų dešimties mėnesių, ji pati eitų paskui savo mylimą vyrą pas raupsuotuosius ir taip pasmerktų save lėtai, bet neabejotinai mirčiai. Dabar brolis Etjenas ieškojo žodžių, kuriais pramuštų skausmo šarvus, sukausčiusius moterį. Ką jis galėjo pasakyti? Kalbėti Dievo vardu buvo beprasmiška. Ką Viešpats galėjo padaryti dėl jaunos moters, karštai mylinčios vienintelį vyrą, dėl moters, kuri savo meilę pavertė stabmeldyste? Kad išgelbėtų Arno, kad išgelbėtų savo vyrą, kuriam visuomet priklausė kūnu ir siela, Katrina su džiaugsmu atiduotų save pačiam velniui.. Todėl jį patį nustebino tai, ką pasakė:

— Ponia Katrina, niekas neturi prarasti apvaizdos vilties. Neretai ji priverčia kentėti tuos, kuriuos myli, kad paskui dar dosniau apdovanotų.

Liūdna, graži burna su kartėliu persikreipė. Katrina gūžtelėjo pečiais.

— Apie kokį atmokestį galėčiau galvoti? Ko galėčiau tikėtis iš dangaus, apie kurį, be abejo, ketinate kalbėti, broli Etjenai? Jei kokiu nors stebuklingu būdu pats Viešpats stotų priešais mane, aš jam pasakyčiau: "Viešpatie, tu visagalis. Grąžink man vyrą... ir pasiimk viską, net mano būsimąjį gyvenimą, tik atiduok man jį!"

Vienuolis mintyse išplūdo save už kvailumą, bet susiraukė:

— Ponia, tai šventvagystė! Kalbėdama apie visa tai, jūs pamirštate sūnų.

Siauras veidas iš apmaudo pabalo.

— Kodėl man tai sakote? Nejaugi manote, kad išprotėjau? Žinoma, ne, aš neturėjau omenyje sūnaus — aš galvojau apie tokius dalykus kaip jėga, grožis arba...

Ji pirštu parodė spindinčią krūvą ant stalo. Greitai priėjusi prie jos, sukišo abi rankas į brangenybes ir pakėlė jas į šviesą.

— Čia yra pakankamai pinigų, kad būtų galima nusipirkti šias žemes! Ak, kokia būčiau laiminga, jei brangenybes būčiau turėjusi prieš metus, kai galėjau visa tai atiduoti jam... savo vyrui! Jei šie brangakmeniai būtų patekę į jo rankas, mums ir visiems mūsų žmonėms laimingos dienos nebūtų pasibaigusios. Dabar... — Ji lėtai atgniaužė pirštus ir leido brangakmeniams siaurais žiburiuojančiais upeliais išslysti iš rankų. — Dabar jie niekas. Akmenys, negyvi akmenys.

— Tačiau jie gali vėl išgarsinti jūsų vardą ir grąžinti jo galią. O dabar, ponia Katrina, pakaks tų niūrių filosofinių samprotavimų! Aš čia atėjau ne tam, kad grąžinčiau brangenybes. Iš tikrųjų turiu pranešti: karalienė Jolanda nori jus matyti.

— Mane? Esu nustebinta, kad jos didenybė dar prisimena mane.

— Ji niekada nieko neužmiršta, ponia... Šiaip ar taip, ji prisimena tuos, kurie jai ištikimai tarnavo. Ji tikrai nori jus matyti. Neklauskite kodėl, karalienė man nesakė, nors manau, kad galiu nuspėti.

Niūrios Katrinos akys tyrinėjo vienuolį. Atrodė, kad klajokliškas gyvenimas yra jo amžinos jaunystės šaltinis, nes jis visai nesikeitė. Jo veidas buvo vis toks pat apvalainas, skaistus ir nuoširdus. Tačiau Katrina taip

kentėjo, kad įtarinėjo visus be išimties. Jai atrodė, kad net jos senas bičiulis, brolis Etjenas, kelia slaptą grėsmę.

— Ką jums pasakė karalienė, kai išsiuntė čionai pas mane? Ar galite prisiminti, ką ji pasakė?

Jis linktelėjo galvą, bet nė akimirkos nenuleido akių:

— Žinoma: "Yra toks skausmas, kurio laikas negali numalšinti, — pasakė man karalienė, — bet kartais kerštas palengvina kančias. Eik, surask ponią Katriną de Monsalvi ir jai primink, kad ji vis dar yra viena iš mano freilinų. Gedulas neatleidžia jos nuo šių pareigų".

— Aš dėkinga jai už tai, kad prisimena mane, bet nejaugi ji užmiršo, kad Monsalvi šeima yra ištremta, kad mes visi pripažinti esą išdavikai ir kriminaliniai nusikaltėliai? Kad mano vyras turėjo arba mirti, arba tapti raupsuotuoju, idant išgelbėtų ginklo draugus? Jūs sakote, kad karalienė užsiminė apie mano gedulą, bet ar ji žino visą teisybę?

— Ji viską sužinojo iš mesiro Kenedžio.

— Manau, tai reiškia, kad rūmuose apie nieką kita nekalbama! — su kartėliu pasakė Katrina. — Kaip triumfuoja la Tremujis, sužinojęs, kad narsiausias karaliaus kapitonas gyvas palaidotas leprozoriume!

— Tai žino tik karalienė. O karalienė moka saugoti paslaptis, ponia, — tvirtai pasakė vienuolis. — Mesirui Kenedžiui ji davė žodį, kad saugos paslaptį... Be to, jis visiems čia esantiems, kaimo žmonėms ir kareiviams, prižadėjo, kad pats perpjaus gerklę kiekvienam, kuris išplepės, kas nutiko mesirui Arno. O jei kalbėsime apie išorinį pasaulį, tai karalius mano, kad jūsų vyras yra miręs. Atrodo, jūs labai mažai žinote apie tai, kas dedasi po jūsų namo stogu.

Katrina nuraudo. Tai buvo teisybė. Nuo tos baisios dienos, kai vienuolis išvedė Arno į leprozoriumą, ji nebuvo išėjusi iš pilies ir net atsisakydavo važiuoti į kaimą, tik sutemus labai trumpam išeidavo pasivaikščioti prie pilies. Ji ilgai nejudėdama stovėdavo prie dantytų sienų ir žvelgdavo į vieną tašką. Jos patikėtinis Gotjė, kurį ji išgelbėjo nuo kartuvių, lydėdavo ją, bet visuomet atsilikęs dešimt žingsnių, kad neblaškytų minčių. Hjū Kenedis buvo vienintelis žmogus, drįsdavęs prieiti prie jos, kai ji grįždavo atgal. Sargybiniai su gailesčiu ir pagarbia baime žiūrėdavo į šią moterį, kuri laikėsi labai tiesiai ir oriai, tačiau slėpė savo veidą, kai tik išeidavo iš savo pilies apartamentų. Vakarais kareiviai, susirinkę prie ugnies, kalbėdavo

apie ją, apie kerintį jos grožį, kurio nė vienam iš jų nepavyko pamatyti per pastaruosius aštuonis mėnesius. Sklido įstabiausios legendos. Kai kas kalbėjo, jog gražuolė grafienė, nusikirpusi plaukus, tyčia susibjaurojo, kad niekas jos nebeįsimylėtų. Kaimo gyventojai žegnodavosi, pamatę juodą jos šydą, besiplaikstantį saulėlydyje. Gražioji grafienė de Monsalvi pamažu virto legenda...

— Jūs teisus, — pasakė atsidusdama Katrina. — Aš nieko nežinau, nes manęs niekas nebedomina, galbūt išskyrus tą žodį, kurį jūs ką tik ištarėte, — kerštas... Keista, kad jis galėjo išsprūsti iš švento žmogaus lūpų. Vis dėlto mane džiugina tai, kad karalienė panorėjo padėti tokiai tremtinei kaip aš.

— Nuo to momento, kai prisiminėte karalienę, ponia, jūs nebesate ištremta. Su ja jūs būsite saugi. O jūsų noras keršyti sutapo su pačios karalienės Jolandos noru. Jūs nė nežinote, ponia, kad la Tremujo įžūlumas yra beribis ir kad jam tarnaujančio ispano Andradės kariuomenė pernai vien plėšikavo ir žudė, nuniokojo Meino ir Anžu žemes, priklausančias karalienei. Atėjo metas įvykdyti karalienės prašymą. Taigi — ar mes važiuojame? Galiu pridurti, kad mesiras Hjū Kenedis, kurį karalienė taip pat prisimena, kartu su jūsų nuolankiu tarnu lydės jus.

Brolis Etjenas pirmą kartą pamatė, kaip Katrinos akyse suspindo ašaros ir parausvėjo išbalę skruostai.

— Kas gins Karlą? O mano sūnus, o motutė?

Vienuolis pasisuko į Izabelę de Monsalvi, kuri vis taip pat nejudėdama sėdėjo krėsle.

— Ponia de Monsalvi ir vaikas turi vykti į Monsalvi abatiją. Naujas jos vyresnysis, jaunas ir drąsus, laukia jų atvykstant. Ten jie bus saugūs, kol ateis laikas, kada galėsite įkalbėti karalių grąžinti jūsų vyro teises ir turtą. Naujas tvirtovės komendantas bus vienas iš grafo d'Armanjako žmonių. Be to, mesiras Kenedis čia buvo tik laikinai. Na, tai dabar — į kelionę?

Katrina atsigręžė į anytą. Kaip jau buvo įpratusi, ji atsiklaupė priešais senutę ir suspaudė jos raudonas raukšlėtas rankas. Arno nelaimė labai suartino jas. Tai, kaip abejingai kilmingoji dama sutiko savo marčią, tapo tolimu prisiminimu, ir dabar jas siejo begalinis švelnumas, kuriam išreikšti nereikėjo žodžių.

— Ką man daryti, motute?

— Sutikti, mano dukra! Negalima atsakyti karalienei, o ir mūsų namams tavo buvimas ten bus tik naudingas.

— Žinau. Bet kaip man skaudu palikti jus... ir Mišelį... ir nutolti nuo...

Ji vėl pasisuko į langą, bet Izabelė švelniai atgręžė ją į save.

— Tu jį taip myli, kad nuotolis visai nesvarbu. Keliauk ir nebijok. Aš pasirūpinsiu Mišeliu.

Katrina greitai pabučiavo senutės ranką ir prisiglaudė prie jos kojų.

— Gerai. Važiuoju. — Jos žvilgsnis užkliuvo už brangakmenių krūvos ant stalo. — Keletą jų pasiimsiu, — pasakė ji, — nes man reikia pinigų. Visi kiti liks jums, motute, pasinaudokite jais, kai reikės. Juos iškeisti į auksą nebus sunku.

Ji vėl paėmė juodąjį briliantą ir stipriai sugniaužė savo rankose, tarsi norėdama jį sunaikinti.

— Kur aš turiu susitikti su karaliene?

— Anžu, ponia... Karaliaus ir uošvės santykiai tebėra įtempti. Karalienė jaučiasi saugi tik Buržo ir Šinono žemėse.

— Tuomet — į Anžu. Bet jei būtų įmanoma, norėčiau važiuoti per Buržą. Noriu paprašyti metrą Žaką Kerą surasti man nelaimes nešančio akmens pirkėją.

Žinia, kad jie netrukus turi iš čia išvykti, labai nudžiugino tris žmones. Pirmiausia — Hjū Kenedį. Overnės kalnuose škotą smarkiai kamavo nostalgija, jie jam priminė gimtinę, tačiau čia nebuvo jo širdžiai mielos šeimynos. Be to, pilyje dėl Katrinos skausmo darėsi slogu. Jis nebegalėjo čia pasilikti. Jis blaškėsi: ši moteris jį smarkiai traukė ir jis norėjo jai padėti užmiršti savo skausmą, o kita vertus, norėjo grįžti į seną gerą gyvenimą, kurį taip mėgo, gyvenimą su mūšiais ir ginklais, į atšiaurų stovyklos gyvenimą, kuriame buvo ištikimi jo bičiuliai karininkai. Būtų puiku grįžti į linksmus Luaros slėnio miestelius ir gyventi po senovei, bet žinoti, kad ir Katrina yra šalia! Negaišdamas laiko, jis ėmė ruoštis išvykti.

Žinia apie kelionę buvo gera ir stipruoliui Gotjė, bet dėl kitos priežasties. Buvęs medkirtys jautė savo poniai aklą, fanatišką, tačiau tylią aistrą. Jis gyveno taip, tarsi jo siela būtų padėta prie jos kojų, tarsi tikintysis, suklupęs priešais stabą. Šis žmogus, netikėjęs Dievo, tačiau tebetikėjęs senaisiais šiaurės prietarais, vikingų legendomis, savo meilę pavertė religija. Ir kai Arno de Monsalvi buvo išsiųstas į leprozoriumą, o Katrina

apsivilko gedulo rūbus, gyvenimas Gotjė taip pat nebedomino. Jam nebeteikė malonumo medžioklė ir jis niekada nebepalikdavo tvirtovės. Jį persekiojo įkyri mintis, kad Katrinai kas nors atsitiks, jei paliks ją be priežiūros. Bet kaip lėtai slinko laikas! Nykios dienos keitė viena kitą, ir nebuvo jokių požymių, jog Katrina galės užmiršti savo skausmą. Ir dabar — o džiaugsme! — tokia minutė atėjo. Jie ketina palikti šią prakeiktą pilį ir pagaliau kažką darys! Naivusis Gotjė beveik buvo linkęs manyti, kad mažasis Mon Brevi vienuolis yra tikras burtininkas.

Trečias žmogus, apsidžiaugęs būsima kelione, buvo Sara — ištikimoji čigonė, išmaitinusi Katriną ir pasilikusi su ja per visą neramų jos gyvenimą. Dabar, turėdama daugiau kaip keturiasdešimt penkerius metus, Sara atrodė vis tokia pat jauna ir energinga. Juodose garbanose žili plaukai buvo vos pastebimi. Tamsioje lygioje odoje nesimatė jokių raukšlelių. Laikui bėgant ji tiesiog tapo apkūnia moterimi, ko buvo sunku tikėtis, turint omenyje, kad ji dažnai jodinėdavo raita. Įgimta laisvės meilė vis dar buvo stipresnė už komforto pomėgį, ir ji, kaip ir Gotjė, negalėjo ramiai žiūrėti, kaip Katrina laidoja save Overnėje ir yra gyva tik dėl plonytės gijos, siejančios ją su Kalvė kaliniu. Brolio Etjeno atvykimas buvo laimingas įvykis! Karalienės kvietimas turėjo priversti jaunąją moterį atsikratyti skausmo ir norom nenorom atkreipti dėmesį į šį pasaulį, kurio ji taip atkakliai vengė. Savo mylinčios širdies gilumoje Sara troško matyti Katriną susidomėjusią gyvenimu. Savo svajonėse ji nenuklysdavo taip toli, kad surastų jai kitą mylimąjį — Katrina galėjo mylėti tik vieną žmogų, bet gyvenime visko būna! Nakties tyloje čigonė Sara ne kartą mėgino vandeniu ir ugnimi atskleisti ateities skraistę. Tačiau ugnis užgesdavo, o vanduo likdavo tyras ir sustingęs, ir nė vienas iš jos regėjimų nepasirodydavo. Išvykus Arno, Likimo Knyga buvo visai užversta.

Po keleto savaičių vaikui turėjo sukakti metai. Pagal amžių jis buvo aukštas ir stiprus, ir Sarai atrodė, jog tai nuostabiausias kūdikis. Mažame apvaliame ir rausvame jo veidelyje švytėjo didelės žydros akys, galvutę supo tankios auksinės garbanos. Aplinkinį pasaulį jis stebėjo be galo oriai, bet kai juokdavosi, tai iki ašarų. Iš kai kurių požymių jau matėsi, kad jis bus labai narsus. Kai jam kalėsi dantys, tai buvo galima suprasti tik iš raudonų dėmių ant skruostų. Jei skausmas būdavo labai stiprus, ašaros

tyliai riedėdavo skruostais, bet iš mažos burnos neišsprūsdavo joks garsas. Įgulos kareiviai, kaip ir valstiečiai, dievino jį, ir jis jau suvokė šią savo galią ir kaip mažas tironas valdė savo pasaulį. Mylimiausios jo vergės buvo motina, senelė, Sara ir senoji Donatjena — Monsalvi valstietė, ponios Izabelės kambarinė. Su Gotjė mažylis buvo atsargesnis. Šviesiaplaukis normandietis stulbino jį savo nepaprasta fizine jėga, ir vaikas mėgdžiojo jo manieras. Jis niekada nevargino Gotjė savo kaprizais, ko negalima pasakyti apie keturias moteris. Su Gotjė Mišelis patekdavo į vyrų pasaulį, ir jis visuomet plačiai šypsodavosi savo didžiajam draugui.

Katrinai išsiskyrimas su vaiku buvo sunkus išbandymas. Ji apgaubė jį meile, kurios negalėjo atiduoti savo vyrui, ir stebėjo jį su nerimastingu švelnumu. Katrina su Mišeliu elgėsi panašiai kaip šykštuolis su savo auksu. Šis vaikas, kuris niekada neturės nei brolių, nei seserų, vienintelis stebuklingai priminė šalia nesantį mylimąjį. Jis buvo paskutinis Monsalvi. Ji buvo pasiryžusi sumokėti bet kokią kainą, kad galėtų garantuoti jo kilmės vertą ateitį. Taigi narsiai nurijusi ašaras ji ėmė ruošti mažylį kelionei su senele. Tačiau buvo labai sunku susilaikyti ir nepravirkti, kai į skrynutę ji tvarkingai dėjo mažus berniuko rūbelius, kurių daugumą buvo pati pasiuvusi.

— Mano ašaros egoistiškos, argi nematai? — pasakė ji Sarai, kuri rūsčiu, jokių emocijų nerodančiu veidu padėjo jai. — Žinau, motutė prižiūrės jį ne prasčiau už mane. Esu įsitikinusi, kad abatijoje nieko blogo jam nenutiks, juk ten bus apsaugotas ir nuo vargo, ir nuo nelaimių. Nuoširdžiai tikiuosi, kad mes neilgam išvykstame! Ir vis tiek man labai sunku su juo išsiskirti.

Turbūt pastebėjusi, kad Katrinos balsas virpa, Sara greitai nurijo liūdesį ir ėmė ją guosti:

— Argi tu manai, kad man nesunku išvažiuoti palikus jį? Bet juk tai darome tik dėl to, kad jį išgelbėtume! Ir niekaip kitaip jam nepadėsi!

Ir, tarsi demonstruodama savo tvirtą įsitikinimą, Sara ėmė energingai kimšti mažus marškinėlius į skrynutę, jau pilną rūbų. Katrina nesusilaikė nešyptelėjusi. Niekas nepakeitė Saros! Net beveik pakvaišusi iš nevilties, ji greičiau būtų nusipjovusi liežuvį negu pasiskundusi. Jos neviltį paprastai pakeisdavo įniršis, kurį įveikti lengviausia buvo išliejant jį ant niekuo dėtų negyvų daiktų. Kai sužinojo, kad turės kurį laiką išsiskirti su mažuoju

auklėtiniu, Sara sudaužė du puodelius, lėkštę, ąsotį, sulaužė taburetę ir medinę šventojo Jeronimo statulėlę, ir tai buvo paskutinis nuostolis, privertęs ją bėgti į bažnyčią ir melsti Viešpatį dovanoti už šią atsitiktinę nuodėmę.

— Manau, bus geriau, jei Fortūnatas nevažiuos su mumis, — niurnėjo Sara. — Tada Mišeliui liks bent vienas ištikimas gynėjas ir...

Ji užsikirto ir prikando liežuvį kaip visuomet, kai galėdavo išeiti šneka apie Arno. Jaunutis Gaskonės bajoras buvo prislėgtas skausmo kaip ir Katrina. Jis dievino savo poną, buvo taip nuoširdžiai atsidavęs jam, kaip reta. Jis žavėjosi Arno dėl jo narsumo ir neabejotino dorumo, dėl kario talento, taip pat dėl to, ką Karolio VII kapitonai vadino "baisiu Monsalvi charakteriu", — dėl tik jam būdingos jėgos, žmogiškumo, tvirtybės ir neabejotinos ištikimybės. Kad jo dievaitis sužalotas šlykščių raupsų, iš pradžių išgąsdino Fortūnatą, paskui supykdė, paskui jis puolė į neviltį, kurios iki šiol negalėjo atsikratyti. Tą dieną, kai Arno paliko šeimą, Fortūnatas užsidarė bokšte ir atsisakė dalyvauti toje scenoje. Hjū Kenedis rado jį susigūžusį ant grindų; abiem rankom jis buvo stipriai užspaudęs ausis, kad negirdėtų liūdno bažnyčios varpų skambėjimo, ir kūkčiojo kaip vaikas. Nuo to laiko Fortūnatas slankiojo po tvirtovę kaip nuodėminga siela; į gyvenimą jis sugrįždavo tik kartą per savaitę, penktadieniais, kai paimdavo pintinę su maistu ir išeidavo į leprozoriumą. Jis atsisakydavo pagalbos visų, kurie siūlydavosi lydėti jį tose kassavaitinėse kelionėse prie uždarytų vartų. Jis norėjo ten vaikščioti vienas ir nedarė išimties net Gotjė, kurį mylėjo. Be to, bajoras atsisakė joti arkliu. Nuotolį iki leprozoriumo jis įveikdavo pėsčias kaip maldininkas, apsikrovęs sunkia pintine eidamas į ten ir sulinkęs iš skausmo grįždamas. Katriną taip sukrėtė jo išvaizda, kad ji mėgino priversti jį paimti arklį. Tačiau Fortūnatas atsisakė.

— Ne, ponia Katrina, nė asilo nepaimsiu. Dabar, kai jis nebegali, kaip mėgdavo seniau, jodinėti, aš, jo ginklanešys, eisiu pas jį pėsčias!

Katriną labai sugraudino tai, su kokiu kilniu įkvėpimu ir jauduliu buvo ištarti šie žodžiai. Ji nebemėgino jam trukdyti. Jos akyse sužibo ašaros, ji apkabino jaunutį bajorą, priglaudė prie savęs ir seseriškai pabučiavo į abu skruostus.

— Tu drąsesnis už mane, — pasakė ji. — Man neužteko drąsos nueiti ten. Man atrodo, kad numirsiu pamačiusi priešais save tas duris, — duris,

kurios niekada neatsidaro! Pakanka, kad matau iš kamino, esančio labai toli nuo čia, kylančius dūmus... Bet juk aš — tik moteris, — nuolankiai pridūrė.

Tą vakarą, kai Fortūnatas buvo iškviestas pas ją gauti paskutinių nurodymų prieš išvykimą iš Monsalvi, Katrina vėl prabilo apie tą patį:

— Juk nuo Monsalvi iki Kalvė — daugiau kaip penkios ljė! — pasakė ji. — Manau, turėtum sutikti paimti arklį arba bent mulą. Juk tu visada gali nusėsti nuo arklio, kad ir koks būtų nuotolis nuo...

Ji negalėjo prisiversti ištarti tos baisios vietos pavadinimo. Tačiau Fortūnatas papurtė galvą.

— Tiesiog man reikės dviem dienom daugiau laiko, ponia Katrina, ir tiek!

Katrina vėl nutilo. Instinktyviai ji suprato mažojo gaskono norą kentėti lankant žmogų, kurio visas gyvenimas buvo kančia. Ir ji sušnabždėjo sau, sukandusi dantis, sugniaužusi kumščius: "Kada nors... ir aš ten nueisiu! Ir niekuomet nebegrįšiu..."

Kitą rytą Katrina kartu su Sara ir Gotjė stovėjo ant tvirtovės pylimo ir žiūrėjo, kaip išvažiuoja sūnus su anyta. Pro juodą šydą ji žiūrėjo į pro vartus važiuojantį senovinį palankiną — griozdišką vežimą, uždengtą odinėmis užuolaidėlėmis, ištrauktą iš pilies arklidės specialiai šiai kelionei. Ledinis vėjas švilpė prisnigtu slėniu, tačiau Mišeliui buvo gana šilta palankine tarp senelės ir Donatjenos. Palankine buvo tiek šildyklių, pilnų karštų anglių, ir tiek kailinių apklotų, kiek pavyko surasti. Mažas berniukas pradėjo savo kelionę į ramybę ir saugumą apsuptas ginkluotos palydos, ir vis dėlto Katrina negalėjo sulaikyti ašarų. Kadangi po šydu niekas jų nematė, ji leido joms ramiai riedėti. Nuo to momento, kai, prieš atiduodama sūnų senelei, karštai, neatsitraukdama, beveik kaip laukinė, bučiavo jį, ji jautė ant savo lūpų aksominius sūnaus skruostus. Priverstinis išsiskyrimas draskė jos širdį. Paskui abi moterys, netarusios nė žodžio, išsiskyrė. Bet prieš lipdama į palankiną Izabelė de Monsalvi greitai peržegnojo jaunąją moterį. Paskui ji paėmė Mišelį ant rankų, ir sunkios odinės užuolaidėlės užsitraukė.

Dabar procesija jau leidosi akmenuotu keliuku kaimo link. Iš savo stebėjimo vietos Katrina galėjo matyti šalia bažnyčios susirinkusių valstiečių raudonas ir mėlynas kepuraites. Iš namų išbėgdavo moterys, kai

kurios nešė vilnonių siūlų sruogas, uždengtas nertais antvalkčiais. Figūrėlės rinkosi prie pro šalį važiuojančio palankino. Aplinkui buvo visiška tyla. Tai šen, tai ten iš kaminų rūko dūmai. Už kalnų, kuriuose kaštonų miškai buvo numetę vasaros apdarą, pro debesis skverbėsi saulė, ir jos ilgos spindulių strėlės grėsmingai atsispindėjo ant ginkluotos palydos iečių ir auksu nuspalvino žmonių berečių stručio plunksnas. Janas Maklarenas, Hjū Kenedžio leitenantas, buvo paskirtas vadovauti škotams, kuriems buvo pavesta lydėti mažąjį poną ir jo senelę. Kitą dieną jie turėjo grįžti. O dar kitą dieną iš pilies į šiaurę turėjo išvykti Katrina.

Kai paskutinis sargybinis dingo miškelyje, kuris leidosi į slėnį, Katrina nusisuko. Sara stovėjo sunėrusi rankas ant krūtinės, jos akys, pilnos ašarų, tebežvelgė ten, kur iš akių dingo būrys, jos lūpos virpėjo. Paskui Katrina pažvelgė į Gotjė, tačiau jo dėmesį buvo patraukęs kažkas kitas. Plačiame jo veide buvo tokia įtampa, kad Katrina, žinojusi, jog jo intuicija — kaip medžioklinio šuns, tučtuojau sunerimo.

— Kas atsitiko? Ką nors girdi?

Jis neatsakydamas linktelėjo galva ir nubėgo laiptais. Katrina leidosi paskui jį, bet ilgakojis normandietis toli paliko ją. Ji matė, kaip jis per kiemą greitai nubėgo į kalvę ir po minutės išpuolė iš ten kartu su Kenedžiu. Tuo metu iš vartų bokšto pasigirdo sargybinio šūksnis:

— Pasirodė ginkluotas būrys!

Katrina nedelsdama nubėgo laiptų link ir užbėgo į viršų, o paskui kartu su Sara siena pasileido į Juodąjį bokštą. Žinia apie besiartinančius ginkluotus žmones išgąsdino ją, nes Mišeliui galėjo grėsti pavojus, tačiau, atrodo, kareiviai išniro priešingoje pusėje, ne toje, kur iškeliavo sūnų lydintis būrys. Bokštą ji pasiekė kaip tik tuo momentu, kai ten pasirodė Gotjė ir komendantas, abu įraudę ir uždusę nuo pašėliško bėgimo laiptais. Jie visi vienu metu puolė prie sienos dantų. Dabar jau pakankamai aiškiai kelyje į Oriljaką buvo matyti ginkluota gauja. Sniego fone ji atrodė kaip pailgas pilkas vandens lašas, blizgantis nuo purvo, ir jis nesulaikomai artėjo... Jau buvo galima įžiūrėti keletą vėliavų, ir nors iš tokio atstumo buvo sunku atskirti jų spalvas, bet šio būrio priešakyje plevėsavo kažkokia ilga raudona vėliava.

Katrina primerkė akis, mėgindama įžiūrėti audiniuose išsiuvinėtus herbus, bet veltui. Gotjė akys, aštrios kaip vanago, jau viską pamatė.

— Atrodo, tai Kastilijos spalvos, — pasakė jis.

Katrina šyptelėjo.

— Tu tampi žinovu, — pasakė ji. — Greitai prilygsi heraldmeisteriui!

Tačiau Kenedis nesišypsojo. Jo rūsčiame raudoname ryškių bruožų veide atsispindėjo nelaimės nuojauta. Jis pasisuko, savo keista kalba sušuko kažkokias komandas, paskui pridūrė:

— Nuleisti grotas! Pakelti tiltą! Lankininkai ant sienų!

Tvirtovė akimirksniu sujudo. Žmonės ropštėsi ant sienų, tempdami lankus ir alebardas, kiti tuo metu rūpinosi grotomis ir tiltu. Gerklingi riksmai, raginimai, ginklų žvangėjimas ir kojų trepsėjimas įvairiausiomis kryptimis, — pilis, vos prieš minutę, sniego apklota, miegojusi, nubudo ir atgijo. Žmonės kėlė malkų ryšulius ir tempė ant pilies sienų katilus aliejui virinti. Katrina priėjo prie Kenedžio.

— Jūs ruošiate pilį gynybai. Kodėl? Kas mus puola?

— Vilja Andradė, kastiliečių šuo! — trumpai atsakė jis ir, kad geriau pademonstruotų savo nuomonę apie atvykėlį, niekinamai nusispjovė. — Praėjusią naktį iš stebėjimo punkto buvo pastebėti laužai, bet labai toli nuo čia, kažkur prie Oriljako. Tuomet neatkreipiau į tai rimto dėmesio ir, matyt, buvau neteisus. Tai tikriausiai buvo jis!

Katrina nusisuko ir prisiglaudė prie didžiulės medinės sijos. Ji pasitaisė juodą šydą, kad paslėptų staiga nuraudusį veidą, paskui susikišo sužvarbusias rankas į kailiu muštas rankoves. Ispano vardas sužadino tiek prisiminimų!

Ne tik Gotjė, bet ir ji tą raudoną, aukso siūlais siuvinėtą vėliavą prieš metus buvo mačiusi ant Ventadoro tvirtovės pylimo, iš kur Vilja Andradė išvijo teisėtus šeimininkus. Arno taip pat kovėsi su žmonėmis iš Kastilijos. Ji greitai užsimerkė, kad sulaikytų plūstančias ašaras, ir įsivaizdavo olą siauroje bedugnėje, kuri buvo tarsi griovys prie Ventadoro pilies. Ten buvo piemenų prieglobstis ir ten ji davė gyvybę savo sūnui. Ji regėjo raudonus ugnies liežuvius ir aukštą juodą Arno siluetą, kai jis gynė ją nuo nuožmių banditų. Regėjo ir kaulėtą veidą ispano, kuris klūpėjo, o jo akys blizgėjo nuo slopinamo geismo. Jis parašė jai poemą, bet ji užmiršo žodžius; be to, kaip pagarbus priešas jis jai atsiuntė maisto, taip reikalingo motinos ir vaiko jėgoms palaikyti. Tikrai, ji buvo beveik dėkinga jam, jei ne tas baisus smūgis jų kelionės pabaigoje: Valetas, Andradės leitenantas, veikiantis

savo vado įsakymu, iki pamatų sugriovė Monsalvi pilį. Bernaras d'Armanjakas pakorė Valetą, bet ar dėl to jo vado nusikaltimas pasidarė mažesnis? Ir štai dabar jis puolė Karlą kaip gyvas Monsalvi persekiojančių nelaimių įsikūnijimas.

Atsimerkusi ji pamatė greta stovintį brolį Etjeną. Paslėpęs rankas ilgose abito rankovėse, mažasis vienuolis stovėjo mįslingai žvelgdamas į besiartinančius žmones. Neatrodė, kad jis labai nerimautų. Katrinai net susidarė įspūdis, kad jo lūpomis nuslinko šypsena.

— Kuo jums tie žmonės juokingi? — paklausė ji sausai.

— Aš jokiu būdu nelaikau jų juokingais. Jie man įdomūs... ir stebina mane. Keistas žmogus tas kastilietis! Tarytum pats dangus būtų jį apdovanojęs gebėjimu būti visur. Galėjau prisiekti, kad jis yra Albi, kurio gyventojai neturi pagrindo džiaugtis jo buvimu. Ir staiga kažkas iš Anžu nė kiek neabejodamas sako, kad tas pats dvokiantis šakalas...

— Jūs su tuo sutinkate, broli Etjenai? — paklausė Katrina, truputį pabrėždama žodį "broli"

Mažasis vienuolis nukaito kaip mergina, bet nuoširdžiai nusišypsojo jai.

— Jūs visai teisi. Aš norėjau pasakyti, kad mesiras Vilja Andradė žiemoja Kastilijoje, karaliaus Jono rūmuose. Matyt, Anžu jį priėmė nelabai svetingai... Norėčiau, kad girdėtumėt, kaip karalienė Jolanda kalbėjo apie jį! Taigi — tai jis! Ko jis čia atėjo?

— Manau, netrukus sužinosime.

Kai ji tarė šiuos žodžius, ginkluota gauja jau buvo prie miesto vartų. Iš jos išsiskyrė vėliavnešys ir nušuoliavo pirmyn, viena ranka stabdydamas arklį ant akmeningų šlaitų prie tvirtovės sienų. Paskui jį pasileido kitas žmogus, vilkintis ryškiaspalvį heroldo kostiumą, iš kurio aiškiai matėsi, kad buvo ilgai keliauta prastais keliais. Kiti ėmė ruoštis poilsiui.

Pasiekę stačiatvorę, supusią didžiulę uolą, jie sustojo ir pažiūrėjo aukštyn.

— Kas vadovauja šiai piliai? — paklausė heroldas.

Kenedis žengtelėjo į priekį, padėjo savo didžiulę koją ant dantytos aptvaros ir sugriaudėjo atsakydamas:

— Aš, Hjū Kenedis iš Glēningo, karaliaus Karolio VII kapitonas. Vadovauti šiai piliai man pavedė monsenjoras d'Armanjakas. Ar dar yra klausimų?

Heroldas kažką neaiškiai sumurmėjo, atsikosėjo, atlošė galvą ir suriaumojo:

— Aš, Fermozas, pasiuntinys mesiro Rodrigo de Viljos Andradės, grafo Ribadėjo, Pustinjano, Talmonto valdovo ir...

— Kalbėk apie reikalą, — nekantriai nutraukė jį škotas. — Ko gi iš mūsų nori mesiras Vilja Andradė?

Tuo metu Vilja Andradė, neabejotinai nusprendęs, kad derybos per daug užsitęsė, paragino savo arklį ir, atsiskyręs nuo gaujos, atsistojo tarp vėliavnešio ir heroldo. Po pakeltu antveidžiu šalmo, papuošto dviem auksiniais sparnais, karūna ir virpančiomis raudonomis plunksnomis, Katrina pamatė blizgančius baltus aštrius dantis ir trumpai kirptą barzdelę.

— Tiesiog aplankyti jus, — pagarbiai pasakė jis, — ir truputį šnektelėti.

— Su manimi? — įtariai paklausė Kenedis.

— Tiesą sakant, ne! Tik prašom nepamanyti, kad esu nusistatęs prieš jūsų kompaniją, bet turiu reikalų ne į jus. Norėčiau pasikalbėti su ponia de Monsalvi. Žinau, kad ji čia!

— Ko iš jos norite? — karingai paklausė Kenedis. — Ponia Katrina nieko nepriima!

— Tai, apie ką norėčiau pasikalbėti, susiję tik su ja. Ir drįstu tikėtis, kad ji palankiai pažiūrės į žmogų, dėl jos sukorusį tokį ilgą kelią. Galiu pridurti, kad neketinu iš čia pasitraukti nepasikalbėjęs su ja!

Neišlįsdama iš savo priedangos už didžiulės sijos, Katrina sušnabždėjo:

— Mes galime lengvai išsiaiškinti, ko jis nori! Pasakykite jam, kad susitiksiu su juo... akis į akį! Jis turi ateiti vienas. Tikiuosi... dėl to mano sūnus spės nuvykti į vietą.

Kenedis supratingai linktelėjo galva ir paskui toliau kalbėjosi su ispanu, o tuo tarpu Katrina, lydima Saros ir brolio Etjeno, paliko įtvirtinimą. Sprendimą ji priėmė nedvejodama. Ji žinojo, kad Vilja Andradė — la Tremujo žmogus, ir buvo įsitikinusi, jog kastiliečio atvykimas kelia grėsmę, todėl geriausia — iš karto tai išsiaiškinti.

Po kurio laiko Rodrigas de Vilja Andradė, lydimas pažo, kuris nešė jo šalmą, įėjo į didžiulę salę, kur jo laukė Katrina. Ji sėdėjo krėsle su aukšta

atkalte ant pakylos. Abipus Katrinos stovėjo Sara ir brolis Etjenas. Ji sėdėjo labai tiesi, sudėjusi plonas rankas ant kelių. Jos laikysena buvo tokia įspūdinga, kad, vos žvilgtelėjęs į šią juodu šydu apsigaubusią figūrą, ispanas neryžtingai stabtelėjo prie slenksčio. Paskui netvirtu žingsniu įžengė į kambarį ir triumfuojanti šypsena dingo iš jo veido kaip užgesusi žvakės liepsnelė.

Priėjęs prie Katrinos, jis žemai nusilenkė, bet nesusilaikęs dirstelėjo į ją.

— Gražioji ponia, — pasakė jis bejausmiu balsu, — esu jums dėkingas, kad paskyrėte šias minutes. Tačiau primygtinai prašyčiau pasikalbėti akis į akį.

— Mesire, jūs, be abejo, suprantate, kad negaliu džiaugtis jūsų buvimu čia, kol nesužinosiu, kas gi jus čia atvedė. Galiu pridurti, kad neturiu paslapčių nei nuo ponios Saros, kuri mane užaugino, nei nuo brolio Etjeno Šarlo, savo nuodėmklausio.

Vienuolis vos susilaikė nenusišypsojęs dėl tokio įžūlaus melo, bet pastebėjo, kad kastilietis su nepasitikėjimu įbedė į jį žvilgsnį.

— Aš pažįstu brolį Etjeną, — suniurzgėjo jis. — Monsenjoras de la Tremujis brangiai sumokėtų, kad gautų sukriošusį jo kailį.

Katrina krūptelėjo, tarsi jai būtų įgėlusi vapsva. Pyktis iškreipė jos veidą, ir ji atšiauriai atšovė:

— Nežinau, ko jūs čia atvykote, senjore Vilja Andrade, bet jūs savo vizitą pradėjote labai nevykusiai, nes įžeidinėjate tuos, kuriais aš tikiu ir kuriuos myliu. Prašau jus pasiaiškinti.

Rodrigas išsitiesė. Nors krėslas stovėjo ant pakylos, jo veidas buvo beveik viename lygyje su Katrinos veidu. Juodose jo akyse kibirkščiavo pykčio ugnelės, ir jis išdidžiai primerkė jas, stengdamasis po šydu įžiūrėti Katrinos veidą. Bet paskui jis vis dėlto prisivertė nusišypsoti.

— Apgailestauju dėl savo netaktiško elgesio ir ypač dėl to, kad tai įžeidė jus, nes atvykau čia turėdamas vien geriausių ketinimų, apie ką galėsite pati spręsti.

Katrina patogiau įsitaisė krėsle, tačiau nepasiūlė atsisėsti savo lankytojui, kurio žodžiai sužadino didžiulį priešiškumą. Jis kalba apie gerus ketinimus. Taip galima manyti prisiminus pintinę maisto, atsiųstą į olą,

tačiau, kita vertus, rūkstantys Monsalvi pilies griuvėsiai buvo pakankamas pagrindas įtariai žiūrėti į jį. Ir tas jo dantų šiepimas kaip vilko...

— Kalbėkite, — tarė ji.

— Gražioji grafienė, — prabilo jis atsiklaupęs ant pirmojo pakylos laiptelio, — žinios apie jūsų nelaimes mane sujaudino. Jauna, graži ir slegiama atsakomybės už savo mažą vaiką... Žinoma, jums reikia gynėjų. Jums reikalinga stipri ranka ir ištikima širdis...

— Šioje pilyje man netrūksta nei stiprių rankų, nei ištikimų širdžių, globojančių mane ir mano sūnų, — sausai atšovė Katrina. — Aš nesuprantu jūsų, mesire, aiškiau dėstykite savo mintis.

Bronzinis kastiliečio veidas apniuko. Prikandęs lūpą, jis dar kartą užgniaužė savo pyktį.

— Na ką gi, kalbėsiu atvirai, kaip jūs norite. Ponia Katrina, atėjau pasakyti jums: Prancūzijos karaliaus Karolio VII, kuriam ištikimai tarnauju, malone...

— Hm! — nedviprasmiškai kostelėjo brolis Etjenas.

— Ištikimai tarnauju! — piktai pakartojo ispanas. — Taip pat karaliaus Jono II Kastiliečio malone Kastilijoje aš esu Talmonto valdovas, grafas Ribadėjas.

— Taigi! — mandagiai pertraukė jį vienuolis. — Bet juk karalius Jonas tik grąžino tai, kas ir taip teisėtai priklausė tau. Man regis, tavo senelis, susituokęs su Bežju de Viljano seserimi, jau buvo grafas Ribadėjas. Na, o dėl Talmonto valdymo — sveikinu tave! Kamerheras la Tremujis dosnus savo žmonėms, ypač kai dalija jam nepriklausančias žemes.

Didžiulėmis pastangomis Vilja Andradė susitvardė, tačiau Katrina pamatė, kaip išsipūtė venos ant smilkinių, ir pamanė, kad po minutės jis pratrūks. Tačiau jis tik du tris kartus giliai įkvėpė.

— Galbūt ir taip, — pasakė jis sugriežęs dantimis. — Aš atėjau, kad visa tai mesčiau prie jūsų kojų, ponia Katrina. Našlės šydas kenkia jūsų grožiui. Jūs — našlė, aš — laisvas, turtingas, galingas, ir aš myliu jus. Sutikite tapti mano žmona!

Nors Katrina ir buvo pasirengusi visokiausiems siurprizams, vis dėlto ji negalėjo neapstulbti. Ji nukreipė akis ir nervingai sunėrė rankas.

— Jūs prašote mane...

— ... tapti mano žmona! Aš būčiau jūsų vyras, savanoris jūsų tarnas ir stipri jus ginanti ranka. O jūsų sūnus turėtų tėvą...

Užuomina apie mažąjį Mišelį papiktino Katriną. Šis žmogus drįsta manyti, kad gali pakeisti Arno, vienintelį žmogų, kuris... Ne! Tai neleistina! Drebėdama iš įniršio, ji pakėlė sunkų šydą ir išbalusį švelnų savo veidą atidengė Andradės žvilgsniui. Jos didžiulės mėlynos akys švytėjo kaip ametistai saulėje. Ji instinktyviai apčiuopė krėslo ranktūrius, tarsi ieškodama paramos.

— Mesire, jūs pavadinote mane našle. Aš tikrai vilkiu našlės rūbus, tačiau noriu, kad žinotumėte, jog niekuomet negalvoju apie save kaip apie našlę. Mano mylimas vyras man tebėra gyvas, ir aš mylėsiu jį, kol būsiu gyva. Bet net jei ir būtų kitaip, jūs būtumėt paskutinis, pats paskutinis žmogus, į kurį žiūrėčiau kaip į jo įpėdinį!

— Kodėl taip sakote?

— Eikite ir pažiūrėkite į Monsalvi griuvėsius, mesire! O aš pasakiau viską, ką norėjau!

Ji jau pakilo iš krėslo, kad baigtų šį pokalbį, tačiau raudonos kastiliečio lūpos išsikreipė nuo įžūlios šypsenos.

— Atrodo, jūs manęs nesupratote. Aš prašau jūsų rankos, bet tik iš mandagumo. Reikalas tas, kad jūs privalote tekėti už manęs. Tai įsakymas!

— Įsakymas? Tai įdomu! Ir kieno gi, malonėkite pasakyti?

— O kaip jūs manote, kieno? Karaliaus Karolio! Jo didenybė kartu su kamerheru la Tremuju yra pasirengę užmiršti ir jūsų, ir jūsų vyro nusikaltimus, jei tapsite mano žmona. Klusnia mano žmona!

Katrinos veidas iš baisaus pykčio tapo rausvas, paskui raudonas, paskui — avietinis, todėl Sara greitai paėmė ją už rankos. Tačiau Katrina apkvaišo iš įtūžio ir nebesivaldė. Nejaugi Likimo Knygoje parašyta, kad jos sutuoktuves visuomet organizuos valdovai? Iš pradžių — Burgundijos hercogas, o dabar — Prancūzijos karalius! Sugniaužusi kumščius ir nežmoniškomis pastangomis stengdamasi kalbėti ramiu balsu, ji suriko:

— Retai esu girdėjusi įžūlesnį pliuškį negu jūs, mesire! Kadaise maniau, kad tikrai jaučiau jums šiokį tokį dėkingumą už maisto pintinę, kurią kartą man atsiuntėte, o dabar padarėte viską, kad imčiau manyti kitaip! Taigi, kadangi mano vyro padėtis dabar apgailėtina, la Tremujis mano galįs

man įsakinėti? Norėčiau žinoti, kaip jūs manote priversti mane tekėti už jūsų? Kaip tik dėl to ir atvedėte savo būrį?

— Kariuomenė, atėjusi su manimi, — pasakė ispanas kvailai pasipūtėliškai, — yra pakankamas įrodymas, kaip man svarbu užkariauti jūsų ranką. Turiu tūkstantį Karolio žmonių, ir jei atsisakysite, aš apsiausiu šį urvą ir tol neatsitrauksiu, kol ateisite prašyti manęs pasigailėjimo.

— Tam gali prireikti daug laiko...

— Turiu jo pakankamai ir stebėčiausi, jei jums keletą mėnesių užtektų maisto. Jūs greitai pasiduosite, bent jau dėl to, kad nebadautų sūnus.

Katrina vos susilaikė su palengvėjimu neatsidususi. Jis nieko nežinojo apie Mišelio išvykimą, ir, žinoma, bus geriau, jei ir toliau nežinos. Slėpdama savo jausmus, ji gūžtelėjo pečiais.

— Pilis tvirta, o jos gynėjai — drąsūs žmonės. Jūs tik sugaišite laiko, mesire!

— O jūs esate tiesiog neišmintinga, kad pasmerkiate mirčiai tiek žmonių. Būtų geriau, jei sutiktumėte dabar, nes vis tiek anksčiau ar vėliau tai padarysite. Turėkite omenyje, kad aš atsisakiau labai naudingos sąjungos su ponia Margarita, monsenjoro Burgundijos hercogo dukterimi...

— Nesantuokine? — mandagiai pasiteiravo brolis Etjenas.

— Jos gyslomis teka karališkas kraujas! Be to, jūsų komendantas — škotas, ponia Katrina. Škotai yra skurdžiai ir šykštuoliai... ir labiausiai pasaulyje mėgsta auksą...

Jam nebepavyko baigti sakinio. Nei Katrina, nei ispanas nematė, kaip Kenedis ir Gotjė įėjo į salę. Ispanas jo nepastebėjo, kol pats škotas neatsistojo priešais jį. Garsiai staugdamas, Kenedis sugriebė Andradę už apykaklės ir liemenės skverno ir išstūmė pro duris.

— Vienintelį dalyką škotai brangina labiau už auksą — savo garbę, pone bandite! Eik ir pasakyk tai savo ponui! — nuožmiai sugriaudėjo jis.

Tai matydamas, Gotjė, nusivylęs, kad jam liko apgailėtinas mažas pažas, pasikišo jį po pažastimi ir nuėjo paskui įtūžusį komendantą. Kai abu išėjo, brolis Etjenas atsigręžė į Katriną, kuri vis dar drebėjo, ir pasakė jai švelniai šypsodamasis:

— Dabar, ponia, jums nėra reikalo atsakyti. Bet vis dėlto — ką apie tai manote?

Ji neatsakė, o tik pažvelgė į jį gėdydamasi, kad pirmą kartą per ilgus mėnesius norėjo juoktis. Ne taip lengva užmiršti, kaip atrodė Vilja Andradė, kuris kaip raudonasis voras blaškėsi stipriame škotų kapitono glėbyje.

Antras skyrius

Pėdsakai sniege

Vakarop šis trumpas linksmybės protrūkis buvo užmirštas. Katrina, Sara, Gotjė, brolis Etjenas, Hjū Kenedis ir Karlos valdytojas, gaskonas, pavarde Kabriakas, tas pareigas ėjęs paskutinius dešimt mėnesių, susirinko pagrindiniame bokšte, salėje su aukštomis lubomis. Prieš tris mėnesius, po senojo Žano de Kabano mirties, čia įsikūrė Kenedis. Kabriakas buvo įmitęs, paprastas atlapaširdis vaikinas, labiausiai mėgęs taiką ir ramybę. Jis visai nebuvo garbėtroška ir niekada nenorėjo tapti tvirtovės komendantu. Jis norėjo, kad atsakomybė už jos gynybą slėgtų karingesnio negu jis žmogaus pečius, tačiau jis kaip niekas kitas pažinojo šį didžiulį statinį ir apylinkes.

Truputį anksčiau, kai trumpa žiemos diena taip staiga užgeso, tarsi kas būtų užpūtęs žvakę, jie visi užlipo į vandentiekio bokštą ir iš ten apžiūrėjo priešo pozicijas. Jau buvo pradėta ruoštis apsiausčiai. Storos drobės palapinės dygo prie pilies sienų kaip nuodingi grybai pro sniegą. Dalis kareivių įsikūrė kaime. Išsigandę valstiečiai bėgo, ieškodami prieglobsčio už storų tvirtovės sienų. Vieni jų apsistojo tuščiose daržinėse ir arklidėse, kiti — sename ginklų sandėlyje. Pilyje buvo mugės šurmulys, nes valstiečiai pasiėmė ir gyvulius. Dabar, nakties tamsoje, puolančiųjų stovykla, įkurta pilies kalno papėdėje, atrodė kaip karūna, kurioje laužai atstojo spindinčius brangakmenius. Raudoni dūmai skverbėsi pro juodą tamsą tai šen, tai ten apšviesdami veidus, tokius pamėlusius ir nužvarbusius nuo stipraus šalčio, kad vos buvo panašūs į žmonių veidus. Kai persisvėrė per pagrindinio bokšto sieną, Katrinai atrodė, kad žiūri į demonų apgyventą požemio karalystę. Šis reginys gerokai sumažino Kenedžio optimizmą. Jis stovėjo ir stebėjo, kaip aplink Karlą gniaužiasi grėsmingi raudoni čiuptuvai.

— Ką darysime, mesire? — paklausė Katrina.

Jis pasuko į ją savo buldogišką veidą ir gūžtelėjo pečiais.

— Šiuo momentu, ponia, aš mažiau nerimauju dėl mūsų negu dėl Maklareno: mes esame beveik visiškai apsupti. Kaip jis rytoj, grįžęs iš Monsalvi, pateks į tvirtovę? Jis susidurs su šia publika ir bus paimtas į nelaisvę... ar dar blogiau! Vilja Andradė viskam ryšis, kad tik išpeštų jūsų sutikimą. Jie ištardys jį kankindami, panaudos visas baisias priemones, kurios kastiliečiui gali pasirodyti reikalingos tokiai procedūrai. Be abejo, mūsų priešai norės sužinoti, kur jis buvo.

Katrina išbalo. Jei Maklareną kankins tol, kol jis prabils, ispanas sužinos, kur yra Mišelis. Ar gali būti geresnis įkaitas kaip mažas vaikas, kad motina būtų priversta pasiduoti? Katrina žinojo, jog pakels viską, kad tik jos mažylis nepatektų į Andradės letenas.

— Aš suprantu, — pasakė ji silpnu balsu. — Todėl, mesire Kenedi, vėl jus klausiu: ką mums daryti?

— Tebūnie aš prakeiktas, jei tai žinau!

— Šiąnakt kažkas turi slapta palikti Karlą, — ramiai pasakė brolis Etjenas, — ir eiti Monsalvi link, kad pasitiktų ir įspėtų škotus. Svarbu išvesti tą žmogų iš čia. Atrodo, kad dar ne visos sienos apsuptos. Matau didelį plotą šiauriau, kur nedega laužai.

Kenedis susierzinęs gūžtelėjo savo plačiais, oda aptemptais pečiais.

— Ar kada nors esate žiūrėjęs į uolą iš tos pilies pusės? Tai lygi uola, vertikaliai besileidžianti į slėnį, o siena beveik padvigubina aukštį. Kad nusileistum ir nenusisuktum sprando, reikia velniškai ilgos virvės ir didžiulės drąsos...

— Aš pamėginsiu, — nutraukė jį Gotjė, išeidamas į šviesos ratą, susidariusį nuo židinyje šokinėjančios liepsnos.

Katrina jau norėjo prieštarauti, tačiau prabilo Kabriakas.

— Virvė sienai nereikalinga... ir uolai taip pat... nes yra slapti laiptai!

Beregint visų žvilgsniai susmigo į jį. Kenedis uždėjo ranką jam ant peties ir prisitraukė jį arčiau.

— Laiptai? Gal jūs sapnuojate?

— O ne, mesire. Tikri laiptai, žinoma, labai siauri, iškalti pačioje uoloje. Jie prasideda viename iš bokštų. Tik aš ir senasis ponas de Kabanas žinojome apie juos. Tais laiptais, ponia Katrina, tądien ir pabėgo Eskornebjefas...

Katrina krūptelėjo prisiminusi dieną, kai niekšas gaskonas mėgino numesti ją į požeminę pagrindinio bokšto belangę. Kartais jos košmariškuose sapnuose pasirodydavo raudonas prakaituotas seržanto veidas, perkreiptas iš kraujo troškimo.

— Kaipgi jis atskleidė paslaptį? — paklausė ji.

Mažasis valdytojas nuleido galvą, nervingai pasukiojo rankose beretę.

— Mes... mes kraštiečiai, — sumurmėjo jis. — Aš nenorėjau, kad jis mirtų...

Katrina neatsakė. Dabar, kai jis ką tik pasakė neįkainojamą žinią, ne laikas buvo priekaištauti už žudiko gynimą. Susimąstęs Kenedis jokiu būdu nebūtų to leidęs. Sunėręs ant krūtinės rankas ir nuleidęs galvą, jis abejingai žvelgė į ugnį. Išsiblaškęs paklausė, ar moterys gali nulipti tais laiptais, ir kai jam pasakė, kad gali, pareiškė:

— Turiu geresnį sumanymą. Mes turime pasinaudoti tuo, kad Vilja Andradė nespėjo apsupti visos pilies. Jis turbūt įsivaizduoja, kad dėl aukštos uolos ne taip svarbu apsiausti šiaurinę sieną, tačiau rytą gali imti manyti visai kitaip. Taigi ši naktis — mūsų vienintelė galimybė. Ponia Katrina, jūs turite rengtis kelionei.

Katrinos skruostai raustelėjo. Ji sunėrė pirštus.

— Aš eisiu viena? — paklausė ji.

— Ne, suprantama, Sara, brolis Etjenas ir Gotjė eis su jumis. Kai tik jūs sėkmingai ištrūksite iš Karlos, Gotjė įspės Maklareną, o jūs vyksite į Oriljaką ir lauksite. Aš įsakysiu Maklarenui eiti pas jus su visais savo žmonėmis ir būti jūsų ginkluota palyda iki jūsų kelionės pabaigos.

— Bet kas gi bus jums?

Škotas iš širdies nusijuokė, ir tas juokas stebuklingai išsklaidė įtampą aukštuose skliautuotuose kambariuose, nuvijo visus baimės ir dvejonių demonus.

— Man? Keletą dienų tylutėliai tūnosiu čia, kad džiuginčiau Andradę. Šiaip ar taip, aš turiu čia pasilikti, kol atvyks naujas komendantas, o jis vargu ar vyks į apsiaustą pilį. Pasistengsiu kuo ilgiau vilkinti, nes jie gali jus vytis, o tada pasikviesiu Andradę. Jis greitai įsitikins, kad jūs išskridote iš lizdelio. Tuomet, jei jau nebebus ko laukti, jis tikriausiai išsinešdins. O man teliks perduoti raktus savo įpėdiniui ir susirinkti daiktelius.

Brolis Etjenas priėjo prie Katrinos ir suėmė jos šaltas rankas.

— Ką jūs manote, mano vaike? Man atrodo, kapitonas siūlo puikų planą.

Šįkart Katrina nusišypsojo — nuostabia, šilta, nuoširdžia šypsena, sušildžiusia ir mažąjį vienuolį, ir aukštąjį škotą, kuris dėl jausmų pertekliaus ūmai nuraudo.

— Manau, tai puikus planas, — pasakė ji tyliai. — Einu ruoštis. Eime, Sara! Mesire Kenedi, būčiau jums labai dėkinga, jei man ir Sarai rastumėte kokius nors vyriškus rūbus.

Sara sunkiai atsiduso. Ji neapkentė vyriškų rūbų, nemaloniai varžiusių putnią jos figūrą. Bet, matyt, nuotykiai jos gyvenime dar nesibaigė, ir nieko kito neliko, kaip tik oriai sutikti su tuo, kas neišvengiama.

Po kurio laiko Katrina stovėjo savo kambaryje ir nustebusi apžiūrinėjo Kenedžio jai atsiųstus rūbus. Škotų kapitonas pasiskolino juos iš savo pažo, ir tai daugiausia buvo tradiciniai jo kraštiečių drabužiai. Užsigrūdinę kalniečiai buvo pripratę prie rūstaus klimato, ir jų oda buvo tokia pat stipri ir sudiržusi, kaip ir odiniai rūbai. Jų apranga — tai jų bendruomenės spalvų languotos vilnos didelis gabalas, kuriuo apsiaučiami klubai, flanelinė striukė ir trumpi šarviniai marškiniai. Ant galvos jie nešiodavo arba nusmailėjusį šalmą, arba plokščią beretę, papuoštą gervės plunksna, o vaikščiodavo neapdengtomis kojomis, neretai ir basi. Tarnaudami Karoliui VII, kurio pagarsėję škotų gvardiečiai buvo nuo tada, kai tuos būrius pirmą kartą suformavo konetablis Džonas Stiuartas Biušanas, jie užsidėdavo sidabrinį antkrūtinį ir puikų baltų gervių plunksnų pliumažą, tačiau ne mieste jie vėl vilkėdavo tradicinius rūbus, kurie atrodė patogesni.

Kenedis atsiuntė Katrinai bendruomenės spalvų — žalios, mėlynos, raudonos ir geltonos — pledą, raudoną striukę, mėlyną beretę, trumpus stiprius odinius batus ir ožkenos krepšelį. Turėdamas omenyje atšiaurius žiemos orus, padarė vieną nuolaidą: atsiuntė mėlynų kaip beretė vilnonių kojinių porą ir didelį juodą arklenos apsiaustą.

— Kai Maklarenas prisidės prie jūsų, atrodysite kaip jo pažas, — pasakė jai kapitonas, — ir taip apsirengusi būryje nepatrauksite niekieno dėmesio.

Dar vieną panašių rūbų, nors gerokai didesnių ir ne tokių elegantiškų, komplektą jis atsiuntė Sarai. Čigonė, bent jau iš pradžių, kategoriškai atsisakė juos apsivilkti.

— Galima būti bėgliu, bet neatrodyti kvailai! — pareiškė ji. — Į ką aš būsiu panaši taip keistai apsirengusi?

— O kaipgi aš? — paklausė Katrina.

Kai tik Kenedis išėjo iš kambario, ji nusirengė ir apsivilko savo keistus rūbus. Paskui ji pirštais perbraukė savo šviesias garbanas, užsimaukšlino beretę ir įsisprendusi atsistojo prie ilgo veidrodžio iš poliruoto alavo, kritiškai apžiūrinėdama save. Ryškios spalvos ją storino. Ji daug mieliau būtų apsirengusi juodai, bent jau dėl to, kad liktų ištikima duotai priesaikai niekuomet nebevilkėti jokių kitų rūbų, išskyrus juodus arba baltus. Tačiau ši naktis buvo išimtis, ji turėjo paklusti būtinybei, kadangi buvo neįmanoma rasti jos dydžio vyriškų rūbų. Vis dėlto ji pajuto malonų virpulį. Neįprasta apranga šiam jaunam pažui gražiu veideliu teikė pikantiško žavesio. Ji apvyniojo ant piršto plaukų sruogą. Atrodė, kad ataugdami jie darėsi truputį tamsesni. Ryški aukso spalva įgijo bronzos atspalvį, dėl kurio plaukai tapo švelnesni ir maloniai kontrastavo švelniai jos veido odai ir didelėms našlaičių spalvos akims. Sara, tylomis ją stebėjusi, sumurmėjo:

— Neteisinga, kad kai kam lemta būti tokiai gražiai! Bijau, kad man veidrodis tokio malonaus siurprizo nepateiks!

Sara sugrūdo savo tankias juodas garbanas po berete, tačiau su šia apranga ji atrodė nepaprastai komiškai.

— Turėtum labiau prisidengti pledu krūtinę, — patarė Katrina. — Tu per daug panaši į moterį.

Ji pati padarė tą patį, ir vien iš atsargumo prieš apsivilkdama striukę susiveržė krūtinę raiščiu, kad atrodytų plokščia. Paskui užsimetė odinį apsiaustą ir nuėjo prie durų, į kurias beldėsi.

— Jūs pasirengusios? — pasigirdo Kenedžio balsas.

— Manau, kad taip, — gūžtelėjusi pečiais, atsakė Sara.

— Įeikite, — pakvietė Katrina.

Ji dėjo juodąjį briliantą ir kitas brangenybes į savo ožkenos krepšelį. Ant slenksčio pasirodė aukšta škoto figūra. Jis nusišypsojo.

— Koks gražutis pažas iš jūsų išėjo, — pasakė jis jausmingu balsu.

Tačiau Katrina nenusišypsojo.

— Man šis maskaradas visai neatrodo juokingas. Aš supakavau dalį savo daiktų ir vėl apsivilksiu savo rūbus, kai tik galėsiu. Na, judėkime...

Katrina paskutinį kartą nužvelgė kambarį, kuriame prabėgo paskutinės jos laimės valandos, o paskui praslinko tiek daug ilgų liūdesio ir kančios dienų. Jai atrodė, kad tos sienos saugo Arno šypsenos atspindį, jos mažylio juoko aidą. Ji suprato, kad jos tapo jai brangios ir artimos, ir pajuto gerklėje kamuolį. Bet ji neleis prasiveržti jausmams. Jai reikia narsos ir dvasios stiprybės. Ji ryžtingai nusisuko ir padėjo ranką ant durklo, užsikišto už diržo, rankenos. Tai buvo durklas su vanago skiautere, — tas pats, kuriuo Arno nudūrė Mari de Kombom, ir Katrinai jis buvo brangiausia iš visko, ką turėjo. Greta šių kelių colių mėlyno plieno, taip dažnai šildytų jos vyrų rankos, net ir juodasis briliantas atrodė esąs paprastas akmenėlis.

Kenedį ji rado vidiniame kieme; jis laukė jos laikydamas rankoje žibintą. Su juo buvo Gotjė ir brolis Etjenas. Netaręs nė žodžio, Gotjė paėmė iš Saros jos rūbų ryšulėlį, ir būrelis pradėjo pirmąjį savo kelionės etapą. Jie vorele ėjo prie išorinės sienos. Sutemus pašalo ir negailestingai žnaibė šaltis. Tarpais prašvilpdavo vėjo šuoras, keldamas baltus sniego sūkurius, todėl žmonės buvo priversti eiti per didžiulį kiemą beveik dvilinkai susilenkę. Tačiau kuo arčiau buvo siena, tuo silpnesni darėsi vėjo, siautėjusio kiemo viduryje, gūsiai. Kartais tylą sudrumsdavo karvės mūkimas arba vaiko verkimas, arba garsus knarkimas vieno iš kaimo bėglių, susisupusių į antklodes prie blėstančio laužo.

Kai jie pagaliau priėjo Kabriako minėtą bokštą, Katrina iš šalčio kaleno dantimis, nors ir vilkėjo standų odinį apsiaustą. Pats Kabriakas laukė viduje trypčiodamas kojomis ir mušdamas sau per šlaunis, kad sušiltų. Po žemu, nesandariu skliautuotu stogu buvo šalta kaip po ledine antklode.

— Turime paskubėti, — tarė Kabriakas. — Netrukus patekės mėnulis, ir ant šio sniego viskas bus matyti aiškiai kaip vidurdienį. Kastilietis tikriausiai visur išstatė sargybinius.

— Bet kaip mes prasibrausime pro uolą supančias užtvaras? — paklausė Katrina.

— Aš tuo pasirūpinsiu, — pasakė Gotjė. — Eime, ponia Katrina. Ponas Kabriakas teisus: mes jau praradome daug laiko.

Jis paėmė ją už alkūnės, norėdamas nuvesti prie slaptų laiptų juodos kiaurymės, pasirodžiusios Kabriakui pakėlus nuo grindų pūvančių šiaudų sluoksnį. Tačiau Katrina stabtelėjo ir ištiesė Kenedžiui ranką:

— Labai ačiū už viską, mesire Hjū. Ačiū jums už draugystę ir už tai, kad mane gynėte. Aš niekada nepamiršiu čia praleistų dienų. Jūsų dėka jos neatrodys visai juodos. Ir tikiuosi, kad greitai vėl susitiksime karalienės Jolandos rūmuose.

Mirksinčioje žvakės šviesoje ji pamatė, kaip nušvito škoto veidas ir sublizgėjo balti jo dantys.

— Jei tai priklausytų tik nuo manęs, ponia Katrina, po keleto dienų mes vėl susitiktume. Tačiau mūsų laikais niekada nežinai, ką atneš rytojus. Ir kadangi galiu niekada jūsų nebepamatyti šiame pasaulyje...

Nebaigęs sakinio, jis sugriebė ją už pečių, prisitraukė ir stipriai pabučiavo, jai nespėjus įkvėpti oro ir užprotestuoti. Paskui jis taip pat staigiai paleido ją ir ėmė juoktis nuoširdžiai kaip vaikas, iškrėtęs smagų pokštą. Tuomet baigė savo kalbą:

— ... bent jau galiu mirti dėl nieko nesigailėdamas! Atleiskite, daugiau to nebus, bet vieną kartą jus pabučiuoti aš tiesiog privalėjau!

Jo atvirumas buvo toks nuoširdus, kad Katrina tik nusišypsojo. Ji buvo sujaudinta — galbūt labiau negu norėjo prisipažinti — šio netikėto švelnumo protrūkio. Tačiau Gotjė išbalo. Jis vėl paėmė ją už parankės.

— Eime, ponia Katrina, — šiurkščiai pasakė jis.

Jis pakėlė nuo grindų žibintą ir ėmė lipti siaurais laiptais žemyn. Katrina ėjo iš paskos, toliau — Sara, o gale — brolis Etjenas. Eidama tolyn į uolą, Katrina girdėjo, kaip jis atsisveikina su Kenedžiu ir įkalbinėja jį per ilgai neužtrukti Overnėje.

— Netrukus vėl prasidės karo veiksmai, ir jūsų reikės konetabliui, — pridūrė jis.

— Nesijaudinkite, neversiu jo laukti!

Daugiau Katrina nieko negirdėjo. Statūs nelygūs laiptai, iškirsti uoloje, beveik vertikaliai leidosi žemyn tarp dviejų didžiulių sienų, pasidarančių iš tos pačios uolos, kurioje laikui bėgant atsirado plyšių. Katrina turėjo labai susikaupti, kad nenugriūtų. Sunku buvo ir dėl to, kad laiptai daug kur buvo apledėję ir pavojingai slidūs. Kai jie pagaliau pasiekė slaptų laiptų duris, sumaniai paslėptas žemame krūmyne, Katrina su palengvėjimu atsiduso. Gotjė prilaikė gervuogių šakas, kad ji galėtų praeiti, tad šią kliūtį jai pavyko gana lengvai įveikti. Bet tuomet ji pastebėjo, kad aukšta

stačiatvorė iš smailių baslių kyla beveik sulig uola. Gili siaura skylė jiems tapo spąstais.

Katrina akimis išmatavo įspūdingos medinės sienos aukštį:

— O kaip mes ją perlipsime? Geriau iš karto atsisakyti šio sumanymo. Basliai per daug smailūs, kad galėtume pasinaudoti virvinėmis kopėčiomis.

— Žinoma, — ramiai pasakė Gotjė. — Tam jie ir skirti.

Jis ėmė skaičiuoti baslius į dešinę nuo krūmų, prie kurių jie buvo. Priėjęs septintą sustojo. Katrina nustebusi stebėjo, kaip jis sugriebė storą baslį ir ėmė pamažu traukti jį iš stačiatvorės. Paskui ji pamatė, kad šis baslys buvo gudriai nupjautas per vidurį taip, kad niekuo nesiskyrė iš kitų. Pro dabar atsiradusį siaurą plyšį jie matė statų šlaitą, besileidžiantį prie upės, taip pat keletą Kabano kaimelio namų kitame šlaite. Staiga tarp dviejų tamsių debesų išniro mėnulis, ir žemyn pasklidusi blyški jo šviesa apšvietė baltus apsnigtus laukus. Medžių kamienai ir net krūmai matėsi aiškiai kaip dieną. Susigrūdę prie stačiatvorės, bėgliai nusiminę žiūrėjo žemyn į švarų baltą šlaitą.

— Mus bus galima pastebėti kaip juodas dėmes ant balto lapo, — sumurmėjo brolis Etjenas. — Tereikia vienam iš sargybinių kartelį žvilgtelėti į šią pusę, ir jis, pastebėjęs mus, pakels aliarmą.

Niekas neatsakė. Labai jau aiškiai vienuolis išreiškė visų mintis. Katrina ėmė jaudintis.

— Ką mes galime padaryti? Vienintelė mūsų viltis — pabėgti šiąnakt, kol tvirtovė nėra visai apsupta. Bet jei mus pamatys, mes pražuvę.

Tarsi patvirtindami jos žodžius, tuo momentu iki jų atsklido balsai, aidėję taip arti, kad jiems grėsęs pavojus atrodė dar realesnis. Gotjė atsargiai iškišo galvą pro plyšį ir staigiai atsitraukė.

— Į artimiausią sagybos postą galima akmenį paleisti. Ten yra gal tuzinas banditų, bet net jei išgalabytume juos, tai mums nelabai padėtų, — pasakė jis apgailestaudamas. — Geriausia — palūkėti.

— Kiek? — nervingai paklausė Katrina. — Iki aušros?

— Kol mėnulis vėl pasislėps. Dėkui Dievui, žiemą vėliau švinta.

Visi keturi, užgniaužę kvapą, viltingai pakėlė akis aukštyn, į blyškiaveidį mėnulį. Juodi debesys, plaukę iš vieno dangaus krašto į kitą, lyg tyčia nė karto neuždengė išdavikiško šviesulio. Katrinos rankos ir kojos sustin-

go. Atsiskyrėliškas kelių pastarųjų mėnesių gyvenimas padarė ją jautresnę, ir ji labiau negu kiti kentėjo, kad buvo priversta nejudėti tokiame lediniame koridoriuje. Sara vis energingiau patrindavo jai nugarą, bet palengvėjimas būdavo trumpalaikis, juo labiau kad jos nervai pašlijo.

— Nebegaliu daugiau taip, — sušnabždėjo ji Gotjė. — Mes turime ką nors daryti. Turėsime rizikuoti, bet tai — mūsų vienintelė viltis! Klausyk, dabar visai tylu. Galbūt sargybiniai miega?

Gotjė vėl pažvelgė į lauką. Tuo momentu pažeme baltu sūkuriu pralėkė smarkus vėjo gūsis, ir mėnulis, užstotas didelio juodo debesies, dingo. Šviesa prapuolė. Gotjė pažvelgė į Katriną.

— Jūs galite bėgti?

— Manau, taip.

— Tuomet... pirmyn!

Jis išlindo pro plyšį ir padėjo kitiems išlįsti. Jie leidosi bėgti žemyn apsnigtu kalvos šlaitu, o Gotjė tuo tarpu greitai vėl įkišo į vietą nupjautą baslį. Katrina bėgo iš visų jėgų, bet sustingusios skaudančios kojos neklausė jos. Status šlaitas slydo po kojomis, o širdis iš siaubo daužėsi. Gotjė pasivijo ją tuo momentu, kai ji vos neatsitrenkė į medį, ir pakėlė ją.

— Mes turime bėgti greičiau, — sušvokštė jis ir, nepaisydamas naštos, ėmė bėgti dar greičiau.

Žvilgtelėjusi pro petį, Katrina staiga pamatė jų pėdsakus, aiškiai išsiskiriančius sniege.

— Mūsų pėdsakai... jie pamatys juos! Mes turime juos sunaikinti!

— Mums nėra laiko. Broli Etjenai, Sara, bėkite upeliu ir išlipkite ten, tame miškelyje.

Jis šoko į seklų upeliuką. Plonas ledas nuo jo svorio lūžo, ir Katriną aptaškė ledinis vanduo. Kol jie bėgo, Gotjė nenuleido akių nuo mėnulio. Jis vis dar buvo uždengtas, tačiau netrukus turėjo vėl pasirodyti. Šviesa darėsi vis ryškesnė. Jie išlipo į krantą jo nurodytoje vietoje. Dėl laimingo atsitiktinumo netoliese buvo pušynas. Normandietis pastatė Katriną ir nusilaužė eglės šaką.

— Eikite miško link, — paliepė jis, — o aš sunaikinsiu pėdsakus.

Katrina, Sara ir brolis Etjenas nubėgo į mišką, o Gotjė eglišakiu ėmė naikinti pėdsakus. Bėgliai išganingąjį pušyną pasiekė kaip tik tuo momentu, kai iš už debesų išniro mėnulis. Jie susėdo ant nuvirtusio medžio

kamieno, kad atsipūstų po pašėliško bėgimo kalva. Dabar jie gerai matė Karlą: uola, panaši į laivo nosį, ant jos — didžiulė tvirtovė su galingais bastionais, smailėmis ir bokštais, o papėdėje — grėsmingas apsiausties žiedas. Katrina su dėkingumu pagalvojo apie Hjū Kenedį. Jo dėka ji pabėgo iš žabangų ir galės pasiekti Anžu... Jos mintis nutraukė Gotjė balsas:

— Dabar ne laikas ilsėtis! Kol prašvis, turime nueiti šiek tiek kelio. O aušra jau ne už kalnų.

Jie vėl patraukė mišku. Pirmąsyk po daugelio mėnesių Katrina buvo gamtoje, jos taip mėgstamame kaime ir miške. Ji nustebusi pastebėjo, kad grįžta ankstesnis giminystės su šiais milžiniškais medžiais pojūtis, beveik nepasikeitęs. Ji ne pirmąsyk ieškojo prieglobsčio tarp jų, ir jie dar nė karto nenuvylė. Sniego pilname miške buvo pasakiška. Čia šaltis ne taip spigino, o eglės, apsivilkusios ilgas sukneles su sniegą braukiančiais šleifais, buvo didingai ramios. Mėnulio šviesos pluoštai proskynose sklaidėsi į milijonus smulkučių kibirkščiuojančių kristalėlių, o tyla buvo paprasta, maloni miegančio kaimo tyla. Karas ir blogis, kaip ir širdies nerimas, išblėso kaip prie šventyklos durų. Katrina netikėtai pagalvojo apie atsiskyrėlius, kurių trobeles kartais galima aptikti miško proskynose. Ji staiga pajuto, kad supranta juos. Toks grožis gali sušvelninti visas kančias, kad ir kokios baisios jūs būtų. Ji nebejautė nuovargio ir šalčio. Aukšta Gotjė figūra ritmingai, sunkiai judėjo priešakyje, ir Katrina, stengdamasi neatsilikti nuo jo, žengė giliais jo pėdsakais. Kiti darė tą patį. Milžinas taip pat priklausė miškui, kur jis išvydo pasaulį, kaip ir visi tie medžiai. Čia jis buvo namie, ir Katrina pajuto dar didesnį pasitikėjimą juo. Bet staiga jis sustingo, įsiklausė ir rankos mostu liepė visiems sustoti. Tolumoje jie išgirdo šaižų trimito garsą.

— Signalas keltis? — paklauė Katrina. — Argi jau švinta?

— Dar ne. Ir tai — ne signalas keltis. Lukterėkite čia minutėlę.

Gotjė žaibiškai įsikibo į eglės kamieną ir vikriai kaip voverė ėmė sliuogti juo. Trimito garsas, slopus ir tolimas, vis dar girdėjosi, ir iš to buvo galima spręsti, kiek kelio jie jau nuėjo...

— Tai stovykloje... ar pilyje? — sušnabždėjo brolis Etjenas.

— Pilyje trimitai imtų skardenti tik jei būtų antpuolis... — ištarė Katrina.

Bet tuomet nušoko Gotjė.

— Tai stovykloje! Prie pilies šiaurinės sienos artinasi būrys. Tas prakeiktas mėnulis tikriausiai išdavė mūsų pėdsakus. Mačiau, kad keletas žmonių joja.

— Ką gi mums daryti? — suvaitojo Sara. — Juk mes negalime tikėtis, kad pabėgsime nuo arklių, jei jie aptiks mūsų pėdsakus prie upelio!

— Tikrai, — sutiko Gotjė. — Mums telieka viena — tučtuojau išsiskirstyti.

Katrina jau norėjo prieštarauti, bet jis taip griežtai liepė jai tylėti, kad ji neišdrįso ginčytis. Argi nebuvo sutarta, kad tokiais reikalais vadovauja jis? Gotjė kalbėjo toliau:

— Šiaip ar taip, prašvitus mes turėtume išsisklaidyti. Kaip prisimenate, ponia Katrina, jūs turite vykti į Oriljaką. O aš turiu susitikti su Maklarenu. Aš liksiu vienas, ir jie eis paskui mane.

— Jei nepanorės persekioti mūsų, — paprieštaravo Sara.

— Ne. Jūs trise sulipsite į šį medį ir pasislėpsite jame, kol jūsų persekiotojai dings. Nesijaudinkite. Aš juos taip suklaidinsiu, kad galėsite toliau keliauti nesibaimindami netikėtumų.

Katrinai visas pasakiškas miško grožis dingo. Bloga buvo jau tai, kad ji turėjo išsiskirti su savo draugu, bet dabar ji dar suvokė, jog jam gresia pavojus, ir būgštavo, kad jam gali kas nors atsitikti. Juk kai nuo pavojaus giniesi ne vienas, jis atrodo ne toks baisus.

— O jei jie staiga pasivys tave? — gailiai pasakė ji. — O jeigu jie...

Ji neįstengė prisiversti ištarti to žodžio. Didelės ašaros paplūdo iš jos akių ir ėmė ristis skruostais, žibėdamos mėnulio šviesoje. Jas išvydus, platus milžino veidas suspindo iš pasitenkinimo.

— Mane nušaus? — paklausė švelniai. — Aš ne jų dantims, ponia Katrina. Dabar, kai jūs mane apverkiate, man nieko negali atsitikti. O dabar darykite, ką liepiu. Lipkite!

Jis suėmė ją už liemens ir lengvai užkėlė ant šakos, paskui padėjo įsiropšti Sarai ir pagaliau — vienuoliui. Susėdę taip greta vienas kito jie buvo panašūs į tris pašiurpusius žvirbliukus. Gotjė nusikvatojo.

— Na ir vaizdelis! Į šį medį lengva įlipti. Karkitės kuo aukščiau ir stenkitės netriukšmauti. Jei gerai paskaičiavau, kareiviai čia turi būti po

valandos. Nenulipkite, kol nebūsite įsitikinę, kad jie nujojo. Drąsiau, mano draugai!

Nejudėdami susėdę ant šakos, jie stebėjo, kaip Gotjė rūpestingai mynė takelį į kitą pusę, kad pėdsakai neatvestų kareivių prie ąžuolo, paskui išmynė dar vienus klaidinančius pėdsakus ir pagaliau, pamojavęs ranka, ėmė bėgti į Monsalvi pusę. Tik tada trys čia pasilikusieji pasižiūrėjo vienas į kitą.

— Na ką gi, — geraširdiškai tarė brolis Etjenas, — bijau, kad turėsime vykdyti jo nurodymus. Prašau man atleisti, ponia Katrina, bet aš, deja, turėsiu patrumpinti šį abitą — jis nelabai tinka laipiojant po medžius.

Tai taręs, mažasis vienuolis suėmė savo rūbą ir virviniu diržu pririšo aplink liemenį, atidengdamas liesas gyslotas blauzdas, palyginti su kuriomis jo pėdos su sandalais atrodė milžiniškos. Jis galantiškai padėjo Sarai įsiropšti aukščiau. Katrina, staiga vėl tapusi judri, lipo pati. Jie gana greitai pasiekė pirmą kamieno šakumą. Šakų buvo tiek daug ir taip tankiai susipynusių, kad jos beveik uždengė žemę po medžiu. Iš apačios pamatyti tris bėglius buvo praktiškai neįmanoma.

— Mes turime būti kantrūs, — ramiai pasakė brolis Etjenas ir atsirėmė į kreivą kamieną. — Aš ketinu per tą laiką sukalbėti vieną ar dvi maldas už šį narsų jaunuolį. Man regis, jam pravers mūsų maldos, net jei jis pats taip nemano.

Katrina mėgino pasekti jo pavyzdžiu, tačiau jai ant širdies buvo per daug sunku, o mintys klydo toli — jos lėkė mišku kartu su Gotjė. Ji nedrįso galvoti apie tai, ką jaus, jei jam nutiks kas nors negera. Dabar jis jai buvo labai brangus, jo ištikimybė užkariavo jos širdies kertelę. Kaip ir Sara, jis ją siejo su praeitimi. Jo jėga ir tyra, dora širdis patikimai gynė nuo gyvenimo audrų. Nuo tos minutės, kai aukšta jo figūra dingo tarp medžių, Katrina jautėsi esanti nepaprastai trapi ir pažeidžiama.

"Dieve, neleisk, kad jam kas nors atsitiktų, — meldėsi ji mintyse, žvelgdama pro šakas į dangų. — Jei tu atimsi paskutinį mano draugą, tai kas man liks?"

Arklių žvengimas, ginklų žvangėjimas, vyrų balsai ir šunų lojimas vis artėjo. Matyt, Andradės žmonės aptiko jų pėdsakus. Brolis Etjenas ir Sara uoliai žegnojosi.

— Štai ir jie, — sušnabždėjo mažasis vienuolis. — Netrukus jie bus čia...

Katrina vėl pažvelgė aukštyn. Abejonių nebuvo: dangus šviesėjo. Brėško. Miškas ėmė šlamėti, šnarėti, o tai reiškė: aplink juos atgyja gyvenimas.

— Jeigu tik... — ištarė ji, bet tučtuojau nutilo ir sugriebė brolį Etjeną už rankos.

Ji ką tik pastebėjo plieninį šalmą, sublizgėjusį tarp medžių. Gilus sniegas slopino persekiotojų žingsnius, bet lūžtančių šakų garsas išdavė, kad jų čia esama. Jie kardais skynėsi kelią per mišką. Trys bėgliai, pasislėpę ąžuole, sulaikė kvapą...

Kareiviai pro šalį ėjo kankinamai ilgai, atidžiai žiūrėdami į žemę; būryje buvo apie dvidešimt lankininkų, paskui juos sekė dešimt raitelių. Jie visi buvo kastiliečiai, todėl Katrina nesuprato, apie ką jie kalba. Kas minutę darėsi vis šviesiau, ir dabar ji aiškiai matė bronzinius veidus ir juodus ūsus. Pasibaisėjusi ji pastebėjo, kad prie vieno iš jų balno gugos kabo žmonių ausų vėrinys, ir vos nesuriko iš išgąsčio, Tas žmogus stabtelėjo kaip tik po jų ąžuolu tarsi nutuokdamas, kad jie ten, ir kimiu balsu kažką šūktelėjo. Prie jo pribėgo kareivis, ir Katrinos širdis iškrito. Tačiau žmogus, turėjęs tą baisų trofėją, tenorėjo, kad jam patemptų pavaržą. Kai tik tai buvo padaryta, jis vėl pajudėjo. Po keleto sekundžių po medžiu nieko nebebuvo. Bėgliai vienu metu su palengvėjimu atsiduso. Nors buvo šalta, brolio Etjeno kakta žliaugė prakaitas. Jis nusiėmė gobtuvą.

— Viešpatie, na ir išsigandau! — sušnabždėjo jis. — Kol kas nejudėkite!

Kaip buvo liepęs Gotjė, jie dar keletą minučių palaukė. Kai vienintelis garsas, besigirdintis miške, tebuvo tolimas vėlyvo gaidžio giedojimas, vienuolis pajudino mėšlungio sutrauktas galūnes ir nusižiovavo taip plačiai, kad jo burna vos neplyšo; paskui jis pažvelgė į savo bendrakeleives drąsinamai šypsodamasis.

— Manau, kad dabar galime rizikuoti nulipti. Tie gerieji žmonės taip sutrypė žemę, kad vargu ar dabar ras mūsų pėdsakus.

— Sutinku, — tarė Katrina ir ėmė leistis žemyn. — Bet kaip mes sužinosime, ar teisinga kryptimi einame?

— Nesijaudinkite. Taip išėjo, kad aš gerai pažįstu šias vietas. Vaikystėje keletą mėnesių praleidau šventojo Jeronimo Oriljakiečio abatijoje.

Eikite paskui mane. Jei visą laiką eisime į vakarus, pasieksime Vezako vienuolyną ir ten galėsime truputį pailsėti. Šiuo metų laiku naktis labai greitai ateina. Kai tik sutems, vėl leisimės į kelią...

Pirmieji blyškūs žiemos saulės spinduliai pakėlė moterų nuotaiką. Saulė nebuvo šilta, tačiau švietė ryškiai, ir tai buvo malonu. Kai jie stovėjo po didžiuliu ąžuolu, kuriame ką tik slėpėsi, Katrina prapliupo juoktis — taip keistai jie atrodė su savo neįprastais rūbais.

— Žinai, į ką mes panašūs? — pasakė ji Sarai. — Į Gedeoną, papūgą, kurią Dižone man buvo padovanojęs hercogas Pilypas.

— Labai galimas dalykas, — sutiko Sara ir dar labiau apsisautė spalvotu pledu. — Bet aš dabar sutikčiau būti pats Gedeonas ir tupėti sau jaukiai kampe prie tavo dėdulės židinio!

Jie vėl leidosi į kelią, ir netrukus brolio Etjeno pranašystė išsipildė. Kai tik jie išėjo į miško pakraštį, išvydo žemą Vezako vienuolyno varpinę; miglos apgaubta, ji skleidė taiką ir ramybę.

Kitą dieną paryčiui Katrina, brolis Etjenas ir Sara pasiekė Oriljako vartus kaip tik tuo momentu, kai juos atidarė. Ant sienos pūtė ragą, tyras šaltas oras aidėjo nuo kūjų dūžių kalvėse. Kartais jie užuosdavo šleikštų minamos odos kvapą. Nors ir buvo labai šalta, ant Žordanos upės krantų matėsi žmonės, laikę lediniame vandenyje neįprastos formos geldas.

— Šnekama, kad šioje upėje plaunamas auksingas smėlis, — paaiškino brolis Etjenas. — Kad išskirtų aukso kruopeles, šie žmonės pila vandenį pro retus sietus. Žiūrėkite, kaip įdėmiai jie stebimi!

Tikrai, prie darbininkų stovėjo ginkluoti sargybiniai, sekę kiekvieną jų judesį. Sustingę, atsirėmę į savo ietis, jie stovėjo vos už keleto žingsnių nuo darbininkų. Patys darbininkai buvo liesi, vilkėjo skarmalais, o oda, švietusi pro rūbų skyles, buvo visiškai pamėlusi nuo šalčio. Savo išvaizda jie labai skyrėsi nuo stiprių, gerai ginkluotų sargybinių. Ypač į akis krito vienas žmogus, kuris vos įstengė atsilaikyti prieš smarkią upės srovę. Jis buvo senas ir susikūprinęs, jo išpurtusios rankos vos išlaikė sietą. Jis drebėjo nuo šalčio ir išsekimo, ir tas vaizdas, matyt, labai linksmino vieną kareivį. Kai senukas pamėgino išlipti ant kranto, jis ietimi pargriovė jį. Senukas šūktelėjęs nuvirto į ledinį vandenį ir dingo. Vienas iš jo draugų, tvirtas jaunuolis, puolė prie jo, bet srovė šioje vietoje buvo srauni, ir jis taip pat neišsilaikė. Tai prajuokino sargybinius.

Katrina neapsakomai pasipiktino. Ji nebuvo tas žmogus, kuris gali stovėti nuošalyje ir stebėti tokią sceną nieko nedarydamas. Bevcik nesąmoningai jos ranka slystelėjo prie Arno durklo, kabėjusio prie diržo. Broliui Etjenui nespėjus sulaikyti, ji ištraukė durklą iš makšties ir šoko prie sargybinio, aukštai iškėlusi savo ginklą. Jos nesustabdė mintis, kokia silpna ji gali būti, palyginti su tais ginkluotais vyrais. Ji tiesiog pakluso instinktui, stipresniam už ją galbūt dėl to, kad jai pernelyg dažnai teko matyti engiamus ir skriaudžiamus neturtingus ir silpnus žmones.

Iš pradžių ji turėjo pranašumą dėl netikėtumo. Durklas įsmigo į kareivio petį, šis suklupo ir, sustaugęs iš skausmo, nugriuvo ant žemės. Katrina įsikibo į jį kaip laukinė katė ir pargriuvo kartu su juo:

— Galvijas! Galvijas! Tu niekada nebenužudysi nė vieno senuko...

Tarsi vapsvos geluonis durklas vis smigo ir smigo, o kareivis mėgino pakilti, kaip duriama kiaulė, bet neįstengė apsiginti. Iš įsiūčio Katrina įgijo neįtikėtinos jėgos. Bet tuo momentu atsipeikėjo kiti kareiviai, ir įtūžę puolė ją.

— Škotas! — suriko vienas iš jų. — Užmuškite jį, užmuškite jį!

— Šventojo Andriaus vardu — pirmyn!

Aukso plovėjai vos spėjo pasitraukti, nes putojantį upelį triukšmingai perlėkė raitelių būrys, kuris, švaistydamasis kardais, užpuolė sargybinius. Katrina, kurią buvo sugriebusios daugybė rankų, pajuto, kad ją staiga paleido. Ji atsistojo. Jos rankos buvo kruvinos, o žmogus, kurį užpuolė, nebegyvas. Jis nejudėdamas gulėjo prie jos kojų, plačiai atmerkęs akis, ir sniegas aplink jį buvo aptaškytas krauju ir purvu. Katrina suprato, kad nužudė jį, tačiau kažkodėl nepajuto nei sąžinės graužimo, nei pasibjaurėjimo. Ji vis dar buvo labai pasipiktinusi. Labai ramiai nusileidusi žemyn, ji nuplovė upėje durklą ir vėl užsikišo jį už diržo. Paskui apsidairė ir pamatė, kad mūšis tarp Oriljako sargybinių ir netikėtų jos gelbėtojų artėja prie pabaigos. Pačiame tirštumyne ji pastebėjo Gotjė, kuris kovėsi greta aukšto šviesiaplaukio škoto. Aplink juos narsiai kovėsi apie dvidešimt kalniečių — Maklarenas su savo žmonėmis. Jaunosios moters širdį užplūdo džiaugsmas.

— Garbė Dievui! Jis vėl rado mus!

Ji ėmė bėgti upės krantu, kur išsigandę ir suglumę stovėjo aukso plovėjai ir stebėjo susirėmimą, kol pribėgo tą vietą, kur susigūžę po

sugriauta siena priedangą rado brolis Etjenas ir Sara. Sara šoko prie jos kaip tigrė, vėl suradusi savo tigriuką. Iš pradžių ji, apsipylusi ašaromis, apkabino Katriną, o paskui trenkė jai stiprų antausį.

— Kvaile! Tu nori, kad mano širdis plyštų?

Katrina nuo smūgio susvyravo ir priglaudė delną prie degančio skruosto. Tačiau Sara jau buvo sukniubusi prie jos kojų, kūkčiodama ir melsdama dovanoti. Katrina padėjo jai atsistoti, priglaudė prie krūtinės ir paglostė plaukus. Brolio Etjeno žvilgsnį ji sutiko išdidžiai.

— Aš nužudžiau žmogų, šventasis tėve... ir nesigailiu to!

— O kas galėtų? — atsiduso vienuolis. — Atlaikysiu kitas mišias už šio niekšo sielą, jei tik mišios gali kuo nors padėti tokiai juodai sielai! O jūsų nuodėmę aš atleidžiu.

Mūšis baigėsi. Visi prie upės stovėję sargybiniai buvo nugalėti ir gulėjo sniege negyvi arba sužeisti. Maklarenas surinko savo žmones. Gotjė nušoko nuo arklio ir spindinčiomis iš laimės akimis priėjo prie Katrinos.

— Jums viskas gerai, ponia Katrina? Prisiekiu Odinu, pamaniau, kad sapnuoju, kai pamačiau, kaip mažas šviesiaplaukis škotas puolė prie to dilbos gerklės. Tačiau matau, kad esate sveika ir gyva.

Iš džiaugsmo jis stvėrė ją už pečių ir ėmė gana smarkiai purtyti, vos įveikdamas troškimą priglausti ją prie savęs ir pabučiuoti. Tačiau Katrina staiga suglebo jo rankose. Atrodė, jos kūnas visai nieko nejaučia, išskyrus skausmą petyje. Jai ėmė svaigti galva ir akyse išblėso šviesa. Pro spengimą ausyse ji vos ne vos išgirdo pasipiktinusį Saros balsą:

— Prakeiktas kvaily! Pažiūrėk, jos ranka kruvina! Argi nematai, kad ji sužeista?

Katrina pajuto, kad ją staiga paleido, o paskui viską apgaubė tamsa. Per susirėmimo įkarštį ji nė nepastebėjo, kad durklas įsmigo jai į petį! Ir jai pasisekė, kad nualpo anksčiau negu skausmas tapo nebepakeliamas. Kol Gotjė švelniai kėlė ją ir guldė ant savo balno, Maklarenas pasistiebė balnakilpėse.

— Būtų neprotinga čia užtrukti, — pasakė jis. — Matau, kad iš abatijos išeina ginkluotų žmonių būrys ir po minutės turėsime susiremti su abatijos kareiviais! Kuo greičiau nešdinkimės!

— Bet jai reikia priežiūros! — sušuko Sara.

— Jos sulauks vėliau. Pirmiausia turime išsigelbėti. Sėskitės su mano žmonėmis. Ei, jūs! Čionai!

Du tvirti škotai pasisodino Sarą ir brolį Etjeną, ir būrys pasileido šuoliais, lydimas šarvininkų prakeiksmų, — šie atlėkė tempdami lankus ir arbaletus. Keletas strėlių ir švino sviedinių nukrito netoli bėglių, bet niekas nenukentėjo. Kaip griaustinis persekiotojų ausyse nuskambėjo Maklareno balsas:

— Vienuolio kareiviai ne geresni negu šarvuotos vienuolės! Jie žino, kaip narstyti rožinį ir parversti mergas, bet nemoka įtempti lanko!

Katrina buvo lengvai sužeista. Siauri ašmenys, įsmigę į petį, padarė maždaug colio gylio žaizdą. Ranka ištino ir skaudėjo, tačiau kai jie greitai traukėsi, ji atgavo samonę. Kai tik pavojus praėjo, Maklarenas davė komandą pailsėti. Kol jo žmonės stiprinosi, Sara paguldė Katriną ant šono, kad perrištų žaizdą. Jos vikrūs pirštai greitai padarė raištį iš nuo marškinių nuplėštų medžiagos juostų, jį patepė trupučiu lajaus ir žolių balzamo, kurio davė vienas škotas. Paskui jos taip pat suvalgė truputį duonos su sūriu ir išgėrė keletą gurkšnių vyno, o tada Maklarenas vėl davė komandą keliauti toliau. Katrina buvo išvargusi. Dėl įtampos naktiniame žygyje iš Vezako į Oriljaką, susijaudinimo per susirėmimą ji neteko jėgų. Ji jautė, kad ją vis labiau apima sunkiai įveikiamas mieguistumas ir didžiausiomis pastangomis neleido vokams sulipti.

Dabar ji sėdėjo Maklarenui už nugaros. Nors ir kaip audringai protestavo Gotjė, leitenantas nusprendė pats ją globoti.

— Jūsų arklys ir taip turi pakelti daug svorio, — pasakė jis šiurkščiai. — Jam nereikia dar vieno raitelio.

— Ji nebus saugi sėdėdama už jūsų nugaros, — atšovė Gotjė. — Argi nematote, kad ji griūna iš nuovargio?

— Aš ją pririšiu. Šiaip ar taip, čia vadovauju aš!

Gotjė buvo priverstas nusileisti, tačiau Katrina sugavo tūžmingą žvilgsnį, sviestą į jaunąjį škotą, atrodė, to visai nepastebėjusį. Maklarenas buvo ryškus pavyzdys žmogaus, kuris niekada nedvejoja priimdamas sprendimą, o jį priėmęs niekuomet neatsisako jo, kad ir kokie būtų padariniai. Jis pasirūpino, kad Katrina būtų tvirtai prie jo pririšta, o tada nušuoliavo kolonos priešakyje. Gana greitai būrys užjojo ant plynaukštės pačiame didžiulio Kantalo kalnagūbrio viduryje.

Katrina kratėsi už Maklareno, prigludusi prie jo nugaros. Netrukus juos supo mirtina šio krašto tyla: čia buvo negyvenami kalnai, mišku apaugusios ugnikalnių keteros ir gilios daubos su medžiais pakraščiuose. Retsykiais kelyje pasitaikę kaimeliai ir namai atrodė aklinai užkamšyti, kad į lauką neišeitų viduje esančių žmonių ir gyvulių šiluma. Vienintelis gyvybės požymis buvo plonos, silpnos dūmų srovelės, kylančios tuščiose apsnigtose erdvėse. Savo trobelėse, suręstose iš juodos vulkaninės kilmės uolienos, valstiečiai glaudėsi prie mažų karvių. Katrina pagalvojo, kad gūdus šios šalies dalies peizažas turi keisto grožio, ir sniegas tik pabrėžia jį.

Ją palengva apėmė keista palaima, nors petyje jautė buką pulsuojantį skausmą ir turėjo truputį temperatūros. Ji jautė vyro, sėdinčio balne priešais ją, šilumą. Jo stiprus kūnas patikimai saugojo nuo žvarbaus vėjo. Ji priglaudė prie jo galvą ir užsimerkė. Staiga jai pasirodė, kad tarp jos ir Maklareno yra ir kitoks, artimesnis ryšys. Tačiau anksčiau ji niekada nebuvo į jį tikrai įsižiūrėjusi. Paskendusi išdidžiame savo skausme, pasislėpusi, kaip už vienuolyno sienos po tankiais našlės šydais, ji nieko nematė, išskyrus neapčiuopiamą savo meilės veidą; Karlą saugoję žmonės jos akyse susiliejo į beveidę dėmę. Nors ir kaip keista, bet, atrodo, jai reikėjo apsivilkti tuos vyriškus drabužius, kad vėl pajustų moters prigimtį. Desperatiškai ir beviltiškai mylėdama, ji negalėjo nepastebėti, kad Maklarenas yra labai patrauklus.

Jis buvo aukštas ir lieknas, tačiau lankstus kaip plieninis kardas. Siauro jo veido profilis priminė plėšrų paukštį. Veidas buvo išdidus ir uždaras, su kvadratiniais skruostikauliais, dėl kurių jis atrodė užsispyręs kaip asilas. Jo šaltai mėlynos akys buvo pašaipios, be jokio švelnumo, giliai įdubusios po šviesiais antakiais. Ilgi, labai šviesūs plaukai atrodė sidabriniai. Kai jis šypsodavosi, pakildavo tik lūpų kamputis, ir šis šyptelėjimas tik iškreipdavo jo veidą.

Truputį anksčiau, kai sodino Katriną ant arklio, jo sunkus ir įdėmus žvilgsnis pervėrė ją kaip durklas. Paskui jis, netaręs nė žodžio, nusišypsojo. Susidūrusi su šiuo paslaptingu ir įžūliu nepažįstamuoju, Katrina pasijuto esanti juokingai bejėgė. Į ją mestas žvilgsnis sakė, kad ponia de Monsalvi be savo našlės gedulo tėra tokia pat moteris, kaip ir visos kitos. Ir Katrina negalėjo nuspręsti, malonu jai tai ar ne.

Kai jie nakčiai apsistojo persigandusio valstiečio, neišdrįsusio atsisakyti duoti jiems juodos duonos ir ožkos sūrio, daržinėje, Katrina vėl tai pajuto. Sara paklojo jai guolį kuo toliau nuo vyrų, bet kadangi jų laužas buvo nedidelis, buvo neįmanoma gulėti labai toli nuo jo ir nesušalti. Katrina buvo kiaurai permirkusi, nežmoniškai nuvargusi, jos žaizda skausmingai pulsavo. Kiekvienas širdies dūžis atsiliepė sužeistoje rankoje, tačiau ji vis tiek stengėsi užmigti. Tuomet atėjo Maklarenas.

— Jūs prastai atrodote, — pasakė jis įbedęs į ją savo sunerimusias akis. — Jūsų žaizdą reikia kitaip gydyti. Leiskite man apžiūrėti ją.

— Aš padariau viską, kas reikalinga, — įsikišo Sara. — Telieka laukti, kol ji užgis.

— Matau, kad niekada nesate gydžiusi lokio nagų padarytos žaizdos, — pasakė škotas kreivai šyptelėjęs. — Parodykite man ją.

— Palikite ją ramybėje, — grėsmingai nuaidėjo Gotjė balsas. — Jūs nė pirštu neprisiliesite prie ponios Katrinos be jos leidimo.

Ilgas Gotjė šešėlis nusidriekė tarp ugnies ir Maklareno, ir Katrina pamanė, kad jis labiausiai ir panašus į tokį lokį, apie kurį ką tik užsiminė Maklarenas. Jo veidas nieko gero nežadėjo, o didžiulė ranka grėsmingai laikė kovinio kirvio kotą. Katrina sudejavo iš baimės, nes suprato, kad vyrai tuoj tuoj gali susikibti. Janas Maklarenas niekinamai atsakė:

— Jūs jau pradedate mane nervinti, bičiuli! Kas jūs poniai Katrinai — ginklanešys ar auklė? Stovėkite, kur stovite... Aš tenoriu padėti ją pagydyti. O gal norėtumėte, kad jos petys pamažu supūtų?

— Jį labai skauda, Gotjė, — švelniai pasakė Katrina. — Jei jis bent kuo gali padėti, aš būsiu dėkinga. Padėk man, Sara...

Gotjė neatsakė. Jis staigiai nusisuko, nuėjo į tolimiausią daržinės kampą ir atsisėdo. Jo veidas buvo sustingęs. Tuo tarpu Katrina, Saros padedama, atsistojo ir nusivyniojo ilgą vilnonės medžiagos raištį.

— Visi nusisukite! — paliepė Sara keletui kareivių, kurie dar nemiegojo.

Ji atsagstė striukę ir nuvilko šarvinius marškinius, o paskui, kai Katrina liko vien su aptemptomis getrinėmis kelnėmis ir šiurkščiais geltonais marškiniais, pasodino ją ir padėjo nusivilkti marškinius, kad atidengtų sužeistą petį.

Maklarenas laukė atsiklaupęs ant vieno kelio, tačiau nė akimirkos neatitraukė žvilgsnio nuo Katrinos, ir ji pajuto, kad rausta. Tas keistas žvilgsnis begėdiškai nuslinko ilgomis jos kojomis, klubų išlinkimu ir pasiekė krūtinę, kurios apvalumas ryškėjo net po šiurkščios drobės raiščiu. Tačiau ji nieko nesakė ir leido jam apnuoginti žaizdą, o Sara stovėjo šalia ir laikė degantį pagalį. Maklarenas švilptelėjo ir susiraukė. Žaizda atrodė bjauriai: perdurta vieta ištino ir įgijo negerą spalvą.

— Pradeda pūliuoti, — sumurmėjo jis. — Turiu vaistų nuo to. Įspėju, jog truputį paskaudės, tačiau žinau, kad ištversite.

Jis pasitraukė ir grįžo su ožkenos gertuve ir mažu odiniu krepšeliu. Vėl atsiklaupęs, jis išsitraukė durklą ir žaibiškai perrėžė žaizdą Katrinai nė nespėjus rikteleti. Nubėgo plona kraujo srovelė. Paskui škotas skysčiu iš gertuvės suvilgė medžiagos gabalėlį ir gana stipriai ėmė trinti juo žaizdą.

— Aš jus įspėjau, — pasakė jis, — kad tas daiktas degina.

Degino kaip pragaro ugnis. Nors ir buvo įspėta, Katrina iš visų jėgų sukando dantis, kad neišsprūstų skausmo riksmas. Jos akys pritvino ašarų, bet ji nieko nepasakė. Viena ašarėlė nukrito ant Maklareno rankos. Jis pakėlė į ją akis, kuriose buvo jam neįprastas švelnumas, ir nusišypsojo:

— Jūs narsi. Aš taip ir maniau. Dabar jau viskas praėjo.

— Kuo jūs ją gydėte? — paklausė Sara.

— Skysčiu, kurį maurai vadina vyno alkoholiu ir vartoja ligoniams gydyti. Pastebėta, kad praplovus juo žaizdas, nebūna uždegimo.

Kalbėdamas jis patepė žaizdą trupučiu tepalo ir uždėjo švarų raištį. Dabar jo rankos buvo įtartinai švelnios, ir Katrinai ūmai užgniaužė kvapą. Viena jo ranka slystelėjo nuo peties ant nugaros ir ten užsilaikė, tokia švelni, kad Katrina nejučia krūptelėjo. Jos skruostai iš gėdos, o kartu ir iš pykčio nukaito. Keistas, nerimą keliantis jausmas, apėmęs prisilietus to žmogaus rankai, išgąsdino ją juo labiau, kad vėl netikėtai priminė apie jos jaunystę. Ji save įtikino, kad jos kūnas turi tylėti, jei širdyje neliko vilties, tačiau jis nesivaržydamas įrodė jos neteisumą. Nusisukusi, kad nesusitiktų su jo tiriamu žvilgsniu, ji greitai užsivilko marškinius.

— Dėkoju jums, mesire. Dabar jau beveik visai neskauda. Pamėginsiu truputį pamiegoti.

Maklarenas nuleido rankas, tylėdamas nusilenkė ir nuėjo. Katrina, nuraudusi iki ausų, skubiai apsirengė, Saros įtariai stebima, ir šmurkštelėjo

po šiaudais. Ji jau norėjo užsimerkti, kai prie jos pasilenkė Sara; blėstančio laužo šviesoje sužybčiojo jos balti dantys. Čigonės akyse šokinėjo klastinga ugnelė:

— Mieloji, — sušnabždėjo ji, — neužtenka norėti savo mirties. Tavęs dar laukia šiokie tokie netikėtumai...

Katrina neatsakė. Ji stipriai užsimerkė, tikėdamasi tučtuojau užmigti, kad nereikėtų galvoti. Šalia pasigirdo storas škoto knarkimas ir plonesnis, beveik negirdimas brolio Etjeno šnarpštimas. Labai greitai prie jų prisidėjo galingas Saros alsavimas. Kurį laiką tas keistas koncertas neleido Katrinai sapne atsikratyti slogių savo minčių. Ugnis dar truputį pamirksėjo ir užgeso, palikusi jaunąją moterį gulėti plačiai atsimerkusią, įsmeigusią žvilgsnį į tamsą.

Gotjė nemiegodamas gulėjo tolimiausiame daržinės kampe. Lauke spaudė stiprus žiemos nakties šaltis, tačiau šio miškų sūnaus įgimtas instinktas kuždėjo, kad ne už kalnų pavasaris.

Trečias skyrius

Kirvio smūgis

Kai kitą rytą jie vėl leidosi į kelią, Katrina jautėsi geriau. Temperatūros ji nebeturėjo. To padrąsinta, ji Maklareno paklausė, ar galima jai rasti pabalnotą arklį. Ilga kelionė taip arti jaunojo škoto ją gąsdino. Jos prašymas jam labai nepatiko.

— Kurgi aš rasiu jums arklį? Jūsų tarnui daviau arklį, kuriuo ginklanešys Fortūnatas važiavo į Monsalvi. Sara ir vienuolis joja su dviem mano kareiviais. Aš negaliu priversti kurio nors iš savo žmonių nusėsti nuo arklio, kad jūs patogiai jotumėte. Juk jums keliauti su manimi labai nemalonu?

— Ne, — atsakė ji pernelyg skubotai. — Ne, žinoma, ne, tačiau maniau...

Jis pasilenkė, kad jo žodžius išgirstų tik ji:

— Tačiau jūs bijote, nes žinote, kad man esate ne juodai apdengta statula, kuria galima žavėtis iš tolo, o gyva moteris, kurios galima geisti ir nebijoti pasakyti jai to!

Graži Katrinos burna niekinamai persikreipė, bet skruostai pastebimai nuraudo.

— Nemanykite, mesire, kad priklausau nuo jūsų tik dėl to, kad esu silpna ir ligota ir kad neturiu gynėjų. Jei manote, kad jūsų prisilietimas gali susukti man galvą, tai šitai galiu lengvai paneigti. Norėčiau sėsti ant arklio, jei neprieštaraujate.

Gūžtelėjęs pečiais, jis pašaipiai pasilenkė iš balno ir padavė jai ranką, kad padėtų užsėsti. Kai ji sėkmingai įsitaisė už jo, jis paėmė virvę, norėdamas pririšti ją prie savęs, bet ji to atsisakė:

— Šiandien esu daug stipresnė! Viskas bus gerai. Ne pirmą kartą joju arkliu, mesire Janai!

Jis neužsispyrė ir tučtuojau davė komandą joti.

Tą dieną jie keliavo be jokių nuotykių. Aplinkui vietovės buvo niūrios, vėjų perpučiamos, ištuštėjusios. Valstiečiai, kuriuos sutikdavo, gelbėdamiesi bėgdavo nuo ginkluoto būrio. Karas, kurio metu buvo nuolat plėšikaujama, griaunama, prievartaujama, taip išsekino žmones, kad tų valstiečių nebedomino, dėl ko kariauja atvykėliai. Draugai ir priešai — visi buvo vienodai žiaurūs. Vien išvydę saulėje blykstelėjusią ietį, valstiečiai užsklęsdavo visas duris ir užbarikaduodavo langus. Buvo galima įsivaizduoti, kaip jie už sienų sulaiko kvapą, kaip trankosi jų širdys, kaip iš baimės išpila prakaitas, ir Katrina negalėjo iš visos širdies neužjausti jų.

Keršas arklys, kuriuo jojo ji ir Maklarenas, buvo stiprus, bet ne grakštus — tai buvo tikras kovų arklys, pripratęs pakelti sunkumus ir krovinius, o ne greitai šuoliuoti lauku ar mišku, per audrą ar pūgą. Tai buvo ne Morgana!

Prisiminusi mažąją kumelaitę, Katrina pajuto kamuolį gerklėje. Ji su apmaudu nusišluostė ašaras. Reikia būti kvailai, kad taip prisirištum prie gyvulio! Morgana paliko Žilio de Rė arklides drauge su ja, ir dabar ji, be abejo, taip pat džiaugsmingai persikels į kitas arklides, ir vis dėlto ši mintis skaudino Katriną. Išvykdama ji prašė Kenedžio rūpintis Morgana, tačiau škotų kapitonas buvo per daug užsiėmęs, kad galvotų apie gyvulį. Nuo Morganos Katrinos mintys peršoko prie Mišelio, o paskui — prie Arno, ir ji pajuto kartėlį. Jai norėjosi pasilikti Karloje visą gyvenimą, monotoniškai ten gyventi, kol numirs, tačiau likimas, patvarkė kitaip. Dėl savo sūnaus ji vėl stos į kovą ir vėl pasiners į gyvenimo, kuris jos nebedomino, sumaištį...

Kol Katrina apie tai galvojo, po arklių kojomis lėkė kelias. Per visą dieną ji su Maklarenu neištarė nė žodžio. Vakare jie sustojo Moriake. Šiame mieste juodo granito namai buvo žemi, susigrūdę aplink kvadratinius katalikų bazilikos bokštus; tai buvo skurdi prieglauda maldininkams, vykstantiems iš Kompostelio Galicijoje prie šventojo Jokūbo kapavietės. Katrinai to visai pakako. Čia ji nors vieną naktį galėjo atsikratyti kareivių ir ypač mįslingo jų vado. Viena buvo aišku: Maklareną ne taip lengva sugluminti. Padėdamas jai nusėsti nuo arklio, jis suspaudė jos liemenį stipriau negu reikėjo, ir kai ji atsistojo ant žemės, ne iš karto paleido ją; paskui jis tylėdamas nuėjo pažiūrėti, kaip jo žmonės įsikūrė nakvynei. Sara priėjo prie Katrinos.

— Ką tu apie jį manai? — griežtai paklausė ji.

— O tu?

— Nežinau. Jis nepaprastai energingas, gyvybingas, bet galiu prisiekti, kad mirtis sėdi jo balne.

Katrina krūptelėjo.

— Ar tu užmiršai, kad aš su juo joju didžiuoju arkliu?

— Ne, — lėtai pasakė Sara. — Neužmiršau. Bet man šovė mintis, kad tu gali tapti šio žmogaus mirties priežastimi.

Kad nuslėptų susijaudinimą, Katrina įėjo pro žemas prieglaudos duris. Per akmenimis grįstą kiemą prie jų atėjo vienuolis, nešdamas uždegtą deglą.

— Ko jūs ieškote? — paklausė jis suklaidintas moterų aprangos. — Škotų kareivių kambariai kitame kiemo gale ir...

— Mudvi esame moterys, — trumpai paaiškino Katrina, — ir keliaujame taip apsirengusios, kad neatkreiptume dėmesio.

Tankūs vienuolio antakiai susiglaudė ir jo gelsvas seno pergamento spalvos veidas susiraukšlėjo.

— Tokie nepadorūs kostiumai netinka Viešpaties namams. Bažnyčia neleidžia jūsų lyties būtybėms vilkėti tokių rūbų. Jei norite čia įeiti, turite vėl apsirengti moteriškais rūbais. Kitaip turėsite nakvoti su savo bendrakeleiviais.

Katrina beveik nedvejojo. Ji jautėsi nepatogiai su šiuo kostiumu. Galbūt dėl to, kad nemokėjo jo vilkėti, jis nepakankamai ją gynė — ir nuo prasto

oro, ir nuo godžių vyrų žvilgsnių. Ji nusitraukė škotišką kepuraitę ir papurtė auksines garbanas.

— Leisk mums įeiti. Kadangi esame privačiose valdose, tai pakeisime rūbus į tinkamesnius. Esu grafienė de Monsalvi, man reikia nakčiai prieglobsčio.

Vienuolio niūri veido išraiška dingo ir jis net nusilenkė jai su tam tikra pagarba.

— Aš nuvesiu jus. Prašom!

Jis palydėjo ją į vieną iš kambarių, skirtų kilmingiems svečiams. Jame buvo tik didelė lova su plona lovatiese, kėdė, aliejinė lempa ir meistriškai iškaltas didelis akmeninis kryžius su Kristumi ant vienos sienos. Židinyje malkų krūva laukė kibirkšties, kuri jas uždegtų. Tačiau čia moterys bent galėjo pasilikti vienos.

Kai jos atsidūrė kambaryje, Sara ėmė kurti ugnį. Tuo metu Katrina įtartinai skubriai nusimetė Kenedžio paskolintus rūbus.

— Tu, matyt, labai skubi? — tarė Sara. — Galėtum palaukti, kol sušils kambarys.

— Negaliu. Noriu greičiau apsivilkti savo rūbus. Tuomet į mane bent jau pagarbiau žiūrės. Šiaip ar taip, ta ekscentriška apranga man nepatinka.

— Cha! — nejudėdama pasakė Sara. — Manau, tu labiau stengiesi įtikinti save, o ne kitus! Tačiau aš, ko gero, tau visai pritariu. Tu gali nemėgti to kostiumo, o aš nekenčiu jo! Su savo sena suknele bent jau nesijaučiu kvailai.

Ir Sara, patvirtindama savo žodžius, taip pat ėmė rengtis.

Rytą abi moterys šaltoje bazilikoje išklausė mišias ir suklaupė priešais seniausią vienuolį, kad gautų palaiminimą, paskui Katrina grįžo pas savo bendrakeleivius. Išvydęs ant slenksčio juodąją Karlos ponią, raudonai nutvieksta saulėtekio, Maklarenas pasitraukė atatupstas, o paskui sunerimęs susiraukė, tuo tarpu Gotjė akyse žybtelėjo niūrus pasitenkinimas. Per paskutines dvi dienas jis neištarė nė žodžio. Jis jojo truputį atsilikęs — paskui būrį, ir atkakliai nepasidavė Katrinos mėginimams prašnekinti jį. Galų gale ji paliko jį ramybėje. Buvo akivaizdu, kad tarp miškų žmogaus ir škotų kalniečio atsirado neapykanta.

Leitenantui nespėjus ištarti nė žodžio, Gotjė pribėgo prie jos.

— Džiaugiuosi vėl jus matydamas, ponia Katrina, — sušuko jis tarsi jie būtų buvę išsiskyrę ilgiau nei vieną naktį.

Jis kaip karalius pasiūlė jai savo didžiulę ranką, kad ji galėtų atsiremti. Jie drauge nuėjo prie būrio. Maklarenas juos stebėjo įsiprendęs ir piktai prikandęs lūpas. Kai Katrina priėjo, jis ją nužvelgė nuo galvos iki kojų.

— Ar tik neketinate keliauti taip apsirengusi?

— Kodėl gi ne? Argi moterys ne taip keliauja? Aš prašiau vyriškų rūbų, nes tikėjausi, kad jie bus patogesni, tačiau dabar supratau, jog apsirikau.

— Klaida — tas juodas šydas! Nusikaltimas slėpti tokį žavų veidą!

Ir jis jau norėjo atsainiai pakelti ploną šifono šydą, tačiau Gotjė stvėrė jo riešą ir suspaudė:

— Gana, mesire, antraip sulaužysiu jums ranką.

Maklarenas dirbtinai įžūliai nusikvatojo.

— Tu stosi man skersai kelią, netašytas storžievi?! Ei, žmonės...

Tačiau kitiems škotams dar nespėjus užpulti Gotjė, brolis Etjenas, ką tik išėjęs iš prieglaudos, pribėgo ir atsistojo tarp abiejų vyrų. Vieną ranką jis uždėjo ant Gotjė riešo, kitą — ant Maklareno.

— Nusiraminkite abu! Mūsų Viešpaties vardan... ir karaliaus vardan!

Ramus vienuolio balsas netikėtai nuskambėjo taip valdingai, kad abu vyrai negalvodami pakluso.

— Ačiū jums, broli Etjenai, — padėkojo Katrina lengviau atsidusdama. — Dabar metas keliauti. Mes praradome per daug laiko. O jūs, mesire Maklarenai, tikiuosi, ateityje su moterimis elgsitės kaip riteris.

Užuot atsakęs, škotas pasilenkė ir pakišo sunertas rankas, kad padėtų jai užsėsti ant arklio. Kartu tai buvo tylus pralaimėjimo pripažinimas ir riteriškas paklusnumo gestas. Katrina pergalingai nusišypsojo ir nesąmoningai koketiškai pakėlė juodą savo šydą. Jos akys įsmigo į šviesiai mėlynas vyro akis. Tai, ką jose išvydo, privertė ją truputį nurausti. Lengvai atsistojusi ant jo sunertų rankų, ji užšoko ant arklio. Jie susitaikė. Būrys šuoliais išjojo iš Moriako. Niekas nepastebėjo šešėlio, vėl apniaukusio Gotjė veidą.

Šis atsitikimas buvo rimtesnių įvykių prologas. Vidurdienį raiteliai pasiekė Žaleiraką. Tankius miškus čia pakeitė gerai įdirbti kviečių ir avižų laukai, viduryje jų stovėjo didžiulis vienuolynas ir mažas kaimelis. Visoje

šioje vietovėje dvelkė ramybe. Galbūt toks įspūdis susidarė dėl neryškios saulės šviesos, auksinusios sniegą, arba bažnyčios varpo skambėjimo, tačiau šiame ramiame kaime ir jo vienuolyne buvo dar kažkas nepaprasta. Keisčiausia buvo tai, kad kaimo gyventojai jiems prisiartinus nebėgo slėptis, kaip buvo visame jų kelyje. Vienoje gatvėje, vedančioje į bažnyčią, susirinko didelė žmonių minia. Kai jie priartėjo prie kaimo, Maklarenas pasuko savo arklį prie brolio Etjeno. Mažasis vienuolis visą kelią, kuriuo aiškiai mėgavosi, jojo lieso škoto balne.

— Ką daro visi tie valstiečiai? — kapotai paklausė jį Maklarenas.

— Eina į bažnyčią, — atsakė brolis Etjenas. — Žaleirake jie garbina šventojo Meno palaikus. Tai buvo vienuolis, atplaukęs jūra iš Velso ir pasilikęs Bretanėje, kur jo vienuolyną sudegino ir apiplėšė normandiečiai. Vienuoliai pabėgo nuo jų. Ši minia čia susirinko dėl to, kad šventasis Menas globoja raupsuotuosius.

Šis žodis pervėrė Katrinos širdį. Ji išbalo ir vos ne vos susitvardė.

— Raupsuotuosius! — tyliai pakartojo ji.

Daugiau ji nieko nepasakė: žodžiai įstrigo gerklėje. Dabar minia buvo dar didesnė, ji užtvindė visą siaurą gatvę. Tai buvo baisus reginys. Būtybės, kuriose niekas neatpažintų vyro ar moters, yrėsi per sniegą, padėdamos sau ramentais arba ilgomis lazdomis, rodydamos pajuodusias arba supūliavusias baisias opas ant veidų, navikus ir votis; siaubą kelianti minia, tarsi išėjusi iš pragaro. Vaitodamos, giedodamos, šaukdamos jos lėtai lėtai slinko į šventyklą, vienos jų tiesė rankas, kitos godžiai ištempė kaklus. Pilkais rūbais vilkintys vienuoliai su mėlynais emaliuotais ženkliukais, prisegtais prie peties, lenkė savo skustas galvas ir padėjo jiems eiti keliu.

— Elgetos! — su pasibjaurėjimu sušuko Maklarenas.

— Ne, — pataisė jį brolis Etjenas, — jie ne elgetos. Vieni jų serga niežais, kiti — rože, kai kurie jų susirgo dėl to, kad per badmetį valgė supuvusias daržoves ir supelijusius miltus, todėl jų kūno oda susiraukšlėjo ir pajuodo. O dabar eina raupsuotieji!

Ir tuojau pat nuo pirkelių, susigrūdusių truputį nuošaliau, jų link lėtai pajudėjo kita procesija. Žmonės buvo apsirengę vienodomis pilkomis pelerinomis su raudonais kryžiais ir raudonais gotuvais, jų veidus slėpė plačiakraštės skrybėlės. Jie visi skambino varpeliais, kurių garsas liūdnai aidėjo gryname kalnų ore. Išvydusi tuos žmones, baisioji minia, apimta

panikos, metėsi į šalį. Šios žmonijos atplaišos kiek įkabindamos bėgo į vienuolyną arba spaudėsi prie sienų, kad neprisiliestų prie "nelabųjų". Katrina ašarų pilnomis akimis tylomis žiūrėjo į juos. Tas bjaurus, pasigailėtinas, kenčiantis pasaulis buvo gyvenimas žmogaus, kurio ji nenustos mylėjusi, kurį dievins iki paskutinio atodūsio.

Sunerimusi Sara stebėjo, kaip jos šeimininkės išbalęs veidas darosi vis liūdnesnis. Akis perpildžiusios ašaros greitai nuriedėjo skruostais. Sara pamatė, kad didelės liūdnos Katrinos akys įbestos į vieną žmogų. Ir staiga čigonė suprato kodėl. Tai buvo Kalvė lazareto prižiūrėtojas. Jis atvedė keletą kankinių tikėdamasis, kad šventasis Menas išgydys juos.

Saros mintis staiga nutraukė nevilties kupinas, širdį dreskiantis Katrinos šūksnis:

— Arno!

Tuo metu raupsuotieji buvo praėję pro nedidelę kalvą, ant kurios buvo sustoję raiteliai, ir jau tolo. Tačiau nebuvo galima suabejoti, kad aukšta figūra, einanti greta rudais rūbais apsirengusio vienuolio, stotinga figūra, ant plačių pečių taip oriai nešusi kančių naštą, buvo Arno de Monsalvi!

Katrinos meilė jį pažino greičiau negu akys. Maklarenui nespėjus sulaikyti jos, ji nušoko ant žemės ir nubėgo per sniegą, rankomis laikydama ilgus sijonus. Jai ištikimi Sara, Gotjė ir brolis Etjenas tučtuojau pasileido iš paskos. Ilgakojis normandietis greitai aplenkė kitus du, tačiau Katrina, savo aistros genama, bėgo taip greitai, kad jis jos nepasivijo. Nei sniegas, nei duobėta žemė netrukdė jai. Ji beveik skrido, jos ilgas šydas plaikstėsi kaip vėliava. Ją užvaldė vienintelė padūkusi, svaiginanti mintis: ji pamatys jį, pasikalbės su juo! Laimė užliejo jos širdį, tarsi veržli, į krantus besidaužanti banga. Spindinčios akys įsmeigtos į aukštą figūrą, einančią priešakyje.

Audringas Katrinos džiaugsmas išgąsdino Gotjė. Kas bus? Ką ji pamatys, kai žmogus atsigręš į ją? Arno de Monsalvi turbūt pasikeitė per tuos leprozoriume praleistus mėnesius. Gal veidas, kurį ji pamatys, jau beveik supuvęs? Jis ėmė bėgti dar greičiau ir suriko:

— Ponia Katrina, dėl Dievo meilės, palaukite! Palaukite manęs!

Stiprus balsas nuskriejo taip toli, kad pasiekė raupsuotuosius. Vienuolis ir jo bendrakeleivis atsigręžė. Tai tikrai buvo Arno! Džiaugsmas vėl atgaivino viltį Katrinos širdyje. O gal netikėtai įvyko stebuklas, ir jie

pagaliau vėl bus drauge? Galbūt Viešpats vis dėlto pasigailėjo jos,. išgirdo ilgų nemigos naktų maldas? Dabar ji aiškiai matė mylimą veidą po glaudžiai apgaubusiu galvą raudonu gobtuvu, — jis buvo vis toks pat gražus ir išdidus. Baisioji liga dar nesudarkė jo. Dar truputis pastangų, dar akimirka, ir ji bus šalia jo. Ji maldaujamai ištiesė rankas ir lėkė dar greičiau, nekreipdama dėmesio į Gotjė riksmą.

Tačiau Arno taip pat pastebėjo ją. Katrina pamatė, kaip jis išbalo.

— Ne! Ne! — garsiai pasakė jis, o paskui kažką sušnabždėjo vienuoliui, kuris nedelsdamas išėjo į priekį ir užtvėrė jai kelią.

Katrina staigiai sustojo ir sugriebė vienuolio ranką.

— Praleiskite mane! — reikalavo ji pro sukąstus dantis. — Praleiskite mane! Jis — mano vyras! Aš turiu jį pamatyti.

— Ne, mano vaike! Jūs negalite prieiti arčiau... Ir, be to, jis nenori to.

— Jūs meluojate! — nesąmoningai sušuko Katrina. — Arno! Arno! Pasakyk jam, kad praleistų mane!

Arno stovėjo už kelių žingsnių lyg prikaltas. Jo veidas buvo kupinas liūdesio — tikra kančios kaukė. Bet kai prabilo, jo balsas buvo tvirtas ir aiškus:

— Ne, Katrina, ne, mano meile! Eik šalin! Tu negali prieiti arčiau. Pagalvok apie mūsų sūnų!

— Aš myliu tave! — suvaitojo Katrina. — Aš visą laiką mylėjau tave. Leisk prieiti arčiau.

— Ne!.. Dievas liudytojas, kad ir aš myliu tave ir norėčiau išplėšti iš širdies tą meilę, nes ji žudo mane. Tačiau tu turi eiti tolyn!

— Šventasis Menas padarys stebuklą!

— Aš tuo abejoju.

— Mano sūnau, — priekaištingai tarė vienuolis vis dar laikydamas Katriną, — tai šventvagystė!

— Ne, taip nėra. Aš čia atėjau labiau dėl to, kad padėčiau bendrakeleiviams, o ne sau. Kas prisimena paskutinį pasveikimo čia stebuklą? Tai beviltiška.

Jis nusisuko ir, žengdamas neįprastai sunkiai, pasivijo savo nelaimės draugus, kurie ėjo tolyn giedodami psalmes ir visiškai nenutuokdami, kokia drama vyko šalia jų.

Katrina ėmė raudoti.

— Arno, — prašė ji. — Arno, maldauju tave... Palauk manęs... Išklausyk mane!

Bet jis neklausė. Jis nuėjo neatsigręždamas, pasiremdamas savo ilga lazda. Gotjė priėjo, atsargiai nuvedė Katriną nuo vienuolio ir priglaudė ją, beviltiškai raudančią, prie savo plačios krūtinės.

— Eikite, eikite, šventasis tėve!.. Ir pasakykite mesirui Arno, kad jis nesikrimstų...

Vienuolis paliko juos. Tuomet prie jų pribėgo, sunkiai alsuodami, Sara su broliu Etjenu. Prijojo škotai. Katrina paskutinį kartą pamėgino ištrūkti ir bėgti paskui Arno. Ašaros buvo taip ją apakinusios, kad ji nieko nematė, išskyrus tolstančią pilkai raudoną dėmę sniege, ir Gotjė jau lengvai galėjo ją sulaikyti.

Jie išgirdo šaltą Maklareno balsą ir pamatė už savo nugarų sustojusį raitą škotą.

— Duokite man ją ir jojame iš čia! Mes praradome daug laiko.

Tačiau Gotjė nesiklausė jo, jis pasisodino Katriną ant savo arklio, kurį netoliese laikė vienas iš kareivių.

— Patinka jums tai ar ne, tačiau ponia Katrina šiandien jos su manimi, net jei šis arklys sugriūtų. Jūs negalite suprasti jos tragedijos. Dabar būti su jumis jai būtų tas pat, kas savo noru vykti į tremtį.

Maklarenas stvėrė savo kardo rankeną, ištraukė pusę jo ir suriaumojo:

— Prisiekiu Dievu, tarne, labai norėčiau išrauti įžūlų tavo liežuvį!

— Jumis dėtas, aš pabijočiau tai daryti, — atsakė normandietis kandžiai šypsodamasis.

Jo ranka tarsi netyčia palietė kovinį kirvį. Maklarenas, piktai paraginęs arklį, apsisuko ir šuoliais pasileido iš kaimo.

Katrina nė nesidomėjo, kokiame viešbutyje jie praleido tą naktį, — tai buvo mažas namukas Dordonės upės vingyje. Ji beveik sustingo nuo raudos. Jos akys paraudo ir taip užtino, kad vos galėjo atsimerkti, o kai jai pavykdavo tai padaryti, viską matė miglotai ir neaiškiai, tad nevertėjo nė stengtis. Dabar jos niekas nedomino. Ji dar niekada nebuvo taip kentėjusi kaip dabar, net tą baisią dieną, kai Arno buvo išbrauktas iš gyvųjų. Vėl nubudusi viltis kuždėjo, kad susitikimas su Arno galėjo būti likimo ženklas, Viešpaties atsakymas į aibę jos maldų. Ir dabar pasirodė, kad visi

kančių mėnesiai buvo beprasmiai, ir jos meilei padaryta žaizda, kuri, atrodė, pamažu gyja, vėl atsivėrė ir kraujavo dar smarkiau negu pirma.

Visą dieną ji kaip sergantis vaikas glaudėsi prie Gotjė krūtinės, siūbuodama šuoliuojant arkliui ir nė neatsimerkdama. Paskui kažkas jai padėjo linguojančiais laiptais įeiti į namą. Namą? Vargu! Veikiau į skurdžią lūšną su anglimis kūrenama krosnimi ir siaura medine lova, užėmusia beveik visą kambarį. Tačiau Katrinai tai buvo nesvarbu. Sara paguldė ją į lovą, kaip guldydavo mažąjį Mišelį, ir ji susirangė į kamuolėlį po antklodėmis, kurios buvo tokios plonos ir nusitrynusios, kad beveik persišvietė. Ji norėjo pasidaryti labai maža, išeiti iš žiauraus, priešiško pasaulio, susigūžti toliausiame kampe...

Gyvybingumo ir energijos antplūdis, kurį pajuto išvykdama iš Karlos, dingo. Ji pavargo kovoti, gyventi, net Mišeliui ji nereikalinga. Su juo buvo senelė, o brolis Etjenas žino, kaip, karalienės Jolandos remiamam, pasirūpinti Monsalvi reikalu nuvykus pas karalių. Katrina karštai troško vienintelio dalyko: būti su Arno. Ji negalėjo pakęsti tos baisios tuštumos širdyje, tos žaizdos, kuri laikui bėgant vis didėjo.

Ji vargais negalais atsimerkė. Kambarys buvo tamsus ir tylus kaip mauzoliejus. Katrina paprašė Sarą palikti ją vieną. Ji jautėsi taip, tarsi jai gyvai būtų nunėrę odą, — ji labai jautriai reagavo į pašalinių buvimą šalia. Blėstančios ugnies raudonoje šviesoje ji pastebėjo rūbų krūvą. Arno durklas gulėjo viršuje. Katrina prisivertė atsistoti ir paimti jį. Vienas dūris, ir nebebus skausmo, nevilties, nenumaldomos kančios. Vienas dūris, vienas paprastas judesys...

Tačiau ašarų srautas ir smarkus nervinis sukrėtimas išsekino ją. Ji drebėdama atsilošė į pagalvę... Garsai, sklidę iš apačios, vis garsėjo. Matyt, kareiviai sėdo valgyti. Tie garsai buvo tolimi ir svetimi, tarsi Katrina būtų paslėpta giliai po kalnu. Ji užsimerkė ir atsiduso...

Sunkus kojų trepsėjimas ir garsūs balsai apačioje neleido jai išgirsti, kaip lengvai sugirgždėjo atidaromos durys. Ji nematė aukštos figūros, priėjusios prie lovos, bet sunerimusi krūptelėjo, kai ant jos peties nusileido ranka ir lova sugirgždėjo nuo į ją atsirėmusios kojos svorio. Ji pramerkė akis. Prie jos pasilenkęs žmogus buvo ne kas kitas, kaip Janas Maklarenas. Tai ją nelabai nustebino. Baisios nevilties apimta, ji jautė, kad dabar niekas negali jos nustebinti ar sujaudinti.

— Jūs nemiegate, ar ne? — paklausė škotas. — Be reikalo kankindamasi, jūs draskote savo širdį.

Jaunojo vyriškio balse jautėsi vis didėjantis pyktis. Katrina žinojo apie jo pagiežingumą, bet negalvojo apie tai.

— Koks jums skirtumas? — paklausė ji.

— Koks skirtumas? Nagi toks, kad aš stebiu, kaip jūs daugybę mėnesių žudote save! Ir be jokios priežasties! Jūs manęs nė nepastebėdavote — galbūt išskyrus Kenedį, ir tai tik tada, kai jis būdavo jums reikalingas! Mes visi žinome, kad jūs sielvartavote, bet mūsų šiaurės šalyje žmonės neeikvoja savo jėgų tuštiems apgailestavimams. Gyvenimas mano šalyje per daug sunkus, kad būtų švaistomas ašaroms ir atodūsiams.

— Ką tai turi bendro su manimi? Žmoniškai pasakykite, ką turite galvoje. Aš taip pavargau...

— Pavargote? Kas nepavargo tokiu laiku gyvendamas? Kodėl manote, kad pavargote labiau negu kokia nors kita moteris? Manote, kad esate vienintelė kentėtoja šioje žemėje, ar tik tiek įstengiate, kad įsispraustumėte į kampą kaip išgąsdintas žvėris ir verktumėte iki sąmonės netekimo?

Šiurkštus, niekinamas ir kartu aistringas vyro balsas išjudino Katriną iš sustingimo. Be to, ji negalėjo nesiklausyti jo žodžių, nes širdies gilumoje žinojo, kad jis teisus.

— Mano šalyje žmonės taip pat miršta, greičiau ar lėčiau, ir vyrai kenčia siela ir kūnu, bet jie neturi laiko galvoti vien apie savo vargus. Šalis per daug rūsti ir gyvenimas per daug panašus į kovą, kad galėtum leisti sau prabangą verkti ir dūsauti.

Katrina norėjo prieštarauti, ir tai atgaivino jos jėgas. Ji atsisėdo ir prispaudė antklodę prie krūtinės.

— Na ir kas? Kodėl tai sakote? Kodėl atėjote čia manęs kankinti? Agi negalite palikti manęs ramybėje?

Maklareno veide pasirodė įžūli pašaipa.

— Pagaliau pastebėjote mane! To ir norėjau... ir dar kai ko!

— Dar kai ko?

— Būtent...

Jai dar nespėjus suprasti, ką Maklarenas ketina daryti, jis apkabino ją. Ji pasijuto esanti visai bejėgė, kai jo rankos nuslydo jos plaukais ir atlošė galvą. Kai Janas ėmė bučiuoti ją, ji instinktyviai norėjo atstumti jį, bet

veltui: jis tvirtai laikė ją. Po kurio laiko ji nejučia pajuto malonumą. Jo lūpos buvo minkštos ir šiltos, o ją apkabinusios rankos — stiprios ir pasitikinčios savimi. Staiga Katrina liovėsi galvojusi ir atsidavė moteriškumo instinkto, seno kaip gyvenimas, galiai. Jis jai kuždėjo, kad šio jauno vyro glamonės suteiks malonumo. Kai kam užsimiršti padeda gėrimas, tačiau meilė ir vyro glamonės svaigina ne mažiau, ir dabar Katrina tai suprato...

Paguldęs ją ant nutrintos pagalvės, jis akimirką atsitraukė ir pažiūrėjo į ją aistringu išdidžiu žvilgsniu.

— Leisk man mylėti tave, ir aš padarysiu taip, kad užmirši savo ašaras. Aš taip myliu tave, kad...

Tačiau jis nebaigė sakyti. Dabar pati Katrina, begalinės aistros apakinta, prigludo prie jo lūpų. Jis buvo vienintelė realybė griūvančiame jos pasaulyje, — šilta, alsuojanti realybė, prie kurios ji aistringai, iš visų jėgų prisiglaudė. Drauge, tvirtai apsikabinę, jie paskendo senuose čiužiniuose, užmiršę skurdžią aplinką, viską, išskyrus artimą palaimą. Ištąsyti nervai privertė Katriną karštai trokšti visiško užsimiršimo ir paklusti stipresnei jėgai. Tyliai sudejavusi ji užsimerkė.

Tai, kas įvyko po akimirkos, įstūmė ją į nakties košmarą, į pragarišką pasaulį, iš kurio Maklarenas buvo trumpam ją ištraukęs.

Iš pradžių pasigirdo baisus riksmas, kuris, kaip pasirodė Katrinai, nuskambėjo jos galvoje. Paskui kūnas, kurį buvo apkabinusi, konvulsyviai trūktelėjo, Maklareno akys beveik iššoko, ir kraujo srovelė ištekėjo iš jo burnos. Katrina pasibaisėjusi šūktelėjo, atšoko atgal ir užsitraukė antklodes. Beveik nieko negalvodama ji apsimūturiavo jomis. Tik tada ji pamatė Gotjė, stovintį prie lovos ir žvelgiantį į ją paklaikusiomis akimis. Jo rankos buvo nuleistos, o jo kirvis buvo giliai įsmeigtas Maklarenui tarp menčių...

Kurį laiką Katrina ir Gotjė tylomis žiūrėjo vienas į kitą, tarsi pirmąsyk matydami. Katriną sukaustė baimė. Ji dar niekada nebuvo mačiusi Gotjė veido, iškreipto baisios neapykantos ir žiaurumo. Jis beveik pakvaišo, ir kai lėtai pakėlė didžiules savo rankas, Katrina pamanė, kad ketina užmušti ją, tačiau nė nekrustelėjo: nors protas ir veikė, tačiau kūnas buvo bejėgis. Pirmąsyk savo gyvenime Katrina taip aiškiai patyrė nakties košmarą, kai stengiesi pabėgti nuo persekiotojo, tačiau kojos neklauso, o riksmas įstringa gerklėje...

Tačiau Gotjė rankos vėl nusviro, ir Katrinos stingulys išsyk dingo. Ji pažvelgė į Maklareno kūną ir su nerimu, ir su nuostaba. Kaip paprastai ir greitai atėjo mirtis! Pasigirdo riksmas, meilė ir aistra sunaikinti, ir nieko neliko, tik negyva materija. Tas žmogus, kurio glėbyje vos prieš akimirką buvo apmirusi, dingo! "Aš priversiu tave užmiršti", — pažadėjo jis jai, tačiau jam neužteko laiko palenkti ją savo valiai! Ji skausmingai nurijo seiles, paskui silpnu balsu paklausė:

— Kodėl tu tai padarei?

— Jūs dar drįstate klausti? — šiurkščiai atrėžė Gotjė. — Nejaugi visa jūsų meilė, skirta mesirui Arno, atiteko jam? Nejaugi jūs galite tapti kažkieno meiluže tą pačią dieną, kai vėl buvote jį sutikusi? Aš taip jus vertinau, laikiau pranašiausia iš visų žemėje gyvenančių moterų! Ir staiga prieš minutę išgirdau, kaip jūs murkiate lyg katė kovo mėnesį.

Netikėtas pykčio priepuolis nuvijo Katrinos baimę. Šis žmogus įvykdė žmogžudystę ir mano, kad gali stovėti čia ir kaltinti ją!

— Kokią turi teisę kištis į mano gyvenimą? Argi aš tau suteikiau tokią teisę?

Jis žengtelėjo jos link, sugniaužęs kumščius, iš įniršio blizgančiomis akimis.

— Jūs pasitikėjote manimi ir aš, prisiekiu Odinu, atiduosiu už jus paskutinį kraujo lašą! Aš slėpiau savo meilę jums ir pašėlišką geismą, nes man atrodė, kad judviejų su Arno meilė buvo per daug graži ir tyra: kiti neturėjo teisės prie jos prisiliesti. Viskas turėjo būti paaukota tokiai meilei!

— Ir kas man iš viso to liko? — suriko Katrina prieš savo valią. — Aš esu visai viena, visuomet viena, aš nebeturiu meilės, nebeturiu vyro... Visai neseniai jis atstūmė ir nuvijo mane!

— Tuo metu jis karštai troško ištiesti jums savo rankas! Tačiau jis per daug jus myli, kad norėtų matyti, kaip jūs gyva drauge su juo pūvate! Skurdus moteriškas jūsų protelis gali įvertinti tik patį gestą — ak, jis jus atstūmė! Ir ką gi jūs padarėte? Puolėte į pirmo pasitaikiusio vyro glėbį, ir tik dėl vienos priežasties: artinasi pavasaris, gyvūnų meilės metas, o jūs tesate gyvūnas, kaip ir visi kiti. Bet jei jums reikėjo vyro, tiesiog vyro, kodėl pasirinkote tą šaltų akių svetimšalį? Kodėl ne mane?

Galinga normandiečio krūtinė dundėjo kaip būgnas, kai jis ją daužė, o piktas balsas griaudėjo kaip perkūnas. Katrina atgavo sveiką nuovoką, ir

kai vėl galėjo susivaldyti, tai turėjo pripažinti, kad nesuprantama, koks jausmas visai neseniai buvo įstūmęs ją į škoto glėbį? Giliai širdyje ji žinojo, kad Gotjė teisus. Jai buvo taip gėda, kaip niekuomet gyvenime, tačiau ji per daug gerai suprato, ką reiškia blausus normandiečio žvilgsnis. Po akimirkos jis užpuls ją, negalvodamas apie tą žmogų, kurį ką tik nužudė. Po to, ką jis čia pamatė, jo niekas nesulaikys. Tame jo klausime — "Kodėl ne mane?" — buvo viskas: pyktis, kartėlis, beviltiška meilė ir panieka. Katrina jam nebebuvo neliečiama. Ji tapo paprasta moterimi, kurios per ilgai geidė. Stengdamasi nedrebėti, ji pažvelgė jam tiesiai į akis.

— Išeik, — pasakė ji lediniu balsu. — Tu man nebetarnauji.

Gotjė ėmė kvatoti kaip laukinis, stiprūs balti jo dantys sublizgėjo.

— Tu varai mane? Gerai, galų gale tai tavo teisė! Tačiau pirma...

Katrina atšoko prie sienos, kad galėtų smarkiai pasipriešinti staiga užpulta, bet kaip tik tuo momentu atsivėrė durys ir į kambarį įėjo Sara. Ji greitai nužvelgė visus: Katriną, prisispaudusią prie sienos, pasirengusį ją pulti Gotjė ir tarp jų — negyvą Maklareno kūną, išsikėtojusį ant lovos.

— Prakeikimas! — suriko ji. — Kas čia darosi?

Katrina lengviau atsiduso. Čigonė išsklaidė kambaryje tvyrojusią blogio atmosferą. Velniai išsilakstė, juos pakeitė negailestinga tikrovė. Ramiai, nemėgindama savo elgesio nušviesti palankiau, Katrina papasakojo, kaip Gotjė nužudė škotą. Tuo metu normandietis sunkiai susmuko ant grindų prie lovos, nežiūrėdamas į savo auką. Jo įtūžis ūmai išblėso. Jis sėdėjo padėjęs galvą ant rankų, visiškai abejingas tam, kas dabar jam bus. Tarsi susitarę, jiedu su Katrina tylomis leido Sarai priimti sprendimą...

— Kokia nelaimė! — sušnabždėjo čigonė Katrinai baigus pasakoti. — Norėčiau žinoti, kaip jūs ketinate iš viso to išsipainioti? Ką padarys škotai, kai sužinos, kad jų vadas nužudytas?

Tarsi patvirtindamas jos žodžius apačioje kambaryje pasigirdo šūktelėjimas:

— Janai! Ei, Janai Maklarenai! Ateik išgerti su mumis! Vynas ne toks jau prastas! Lipk žemyn!

— Po minutės jie bus čia, — sušnabždėjo Sara. — Mes turime paslėpti kūną. Jei jie sužinos teisybę, vėl liesis kraujas...

Gotjė nė nekrustelėjo, tačiau Katrina gerai suprato, ką pasakė Sara. Škotai pareikalaus Gotjė galvos. Jie žino tik vieną įstatymą — akis už akį!

Jų vadas buvo negyvas, ir jo žudikas turi už tai sumokėti savo gyvybe. Katrina suprato, kad nepakels to. Pagaliau kas jai buvo Maklarenas? Ji jo nemylėjo. Jos net nebuvo apėmusi beprotiška aistra, kuria būtų galima pateisinti jos elgesį. Tai tiesiog buvo trumpas proto aptemimas! Tačiau mintis, kad Gotjė taps škotų auka, buvo nepakeliama. Ji puolė ant kelių priešais Gotjė ir pamėgino atplėšti jo rankas nuo veido.

— Tu turi bėgti! — pasakė ji. — Maldauju tave! Bėk iš čia, kol jie nerado kūno!

Jis nuleido rankas, atidengdamas abejingą veidą, tik akyse matėsi skausmas.

— Kas pasikeis, jei jie sužinos, kad aš jį nužudžiau? Jie tiesiog užmuš mane. Ir kas iš to?

— Aš nenoriu, kad tu mirtum, — karštai įtikinėjo Katrina.

— Jūs ką tik varėte mane... Mirtis — geresnis būdas atsikratyti manęs!

— Aš nesuvokiau, ką šneku. Aš buvau netekusi proto. Tu kaltinai ir įžeidinėjai mane, tačiau tu buvai teisus. Matai, dabar aš prašau tave atleisti man.

— Kas dedasi! — piktinosi Sara. — Geriau pasiklausykite, koks apačioje triukšmas.

Škotai šaukė savo viršininką, garsiai šūkavo ir daužė stalą puodeliais ir lėkštėmis. Pasigirdo, kaip apvirto suolas, paskui ant laiptų staiga sudundėjo žingsniai ir balsai priartėjo. Katrina pasibaisėjusi griebė Gotjė už rankos.

— Pasigailėk manęs! Jei kažkada buvai geros nuomonės apie mane, tai padaryk, ko prašau: bėk!

— Kur aš eisiu! Ten, kur niekada jūsų nebepamatysiu?

— Grįžk į Monsalvi, pas Mišelį, ir ten lauk manęs. Tačiau skubėk, skubėk... Aš girdžiu, jie ateina!

Sara tuo tarpu atidarė mažą langelį, pro kurį galima patekti ant pašliaunaus stogo. Žiemos vėjas lediniu uraganu įsiveržė į skurdų kambarį, ir Katrina dar labiau apsisiautė antklodėmis. Žingsniai artėjo. Vyrai buvo girti...

— Aš pasikalbėsiu su jais ir laimėsiu truputį laiko, — pasakė Sara. — Bet jis turi tučtuojau išeiti. Arkliai daržinėje. Jei laimėsime valandą ar dvi, jis bus išgelbėtas. Dabar greitai veikite, o aš nuvesiu juos žemyn...

Ji beregint išlindo pro pravertas duris. Ir kaip tik laiku. Švystelėjo deglo šviesa, ir vyriškas balsas pasigirdo prie pat durų.

— Koks čia triukšmas? — ėmė bartis Sara. — Argi nežinote, kad ponia Katrina labai pavargo? Ji vos ne vos užmigo, o dabar jūs kaip kiaulės žviegiate prie jos durų! Ko norite?

— Dovanokite, — pasigirdo atsiprašantis vieno kareivio balsas, — mes ieškome savo vado.

— Ir jūs norite rasti jį čia? Keista!

— Mes šiaip... — paprieštaravo vyras, paskui pasigirdo draugiškas kvatojimasis, ir jis pridūrė: — Jis mums sakė, kad norėtų aplankyti maloniąją ledi, pažiūrėti, ar jai viskas gerai!

— Ką gi, čia jo nėra! Geriau dar kur nors paieškokite... Beje, neseniai mačiau, kaip jis išėjo. Jis nuėjo į arklides už viešbučio ir manau, kad ieškojo sau mergos.

Katrina įdėmiai, stingstančia širdimi klausėsi to pokalbio. Jos ranka stipriau suspaudė Gotjė ranką. Ji pajuto, kad jis dreba, ir žinojo, kad ne iš baimės. Už durų pasigirdo garsus vyrų juokas, paskui jų ir Saros balsai ėmė tolti. Be abejo, čigonė ėjo kartu su jais, kad jie ieškotų reikiama kryptimi ir nepastebėtų bėgančio Gotjė.

— Jie nuėjo, — sušnabždėjo Katrina. — Dabar tu turi eiti...

Šįkart jis jai pakluso, priėjo prie lango ir vieną koją iškišo laukan. Bet prieš išeidamas atsisuko.

— Prisiekite, kad aš vėl jus pamatysiu!

— Jei mes iki to išgyvensime, prisiekiu! Dabar greičiau!

— Ir... jūs man atleisite?

— Jei tu po minutės iš čia neišeisi, aš tau niekada gyvenime neatleisiu!

Gotjė dantys subaltavo jam šyptelėjus, paskui jis kaip katė šmurkštelėjo pro langą, — kaip tokio ūgio žmogus, jis buvo stebėtinai vikrus. Katrina žiūrėjo, kaip jis nušliuožė stogu ir nušoko ant žemės. Paskui jis dingo iš akių, tačiau netrukus ji išvydo neryškų arkliu jojančio vyro siluetą, dingstantį naktyje. Laimė, storas sniego sluoksnis slopino kanopų kaukšėjimą. Katrina su palengvėjimu atsiduso, uždarė langą ir įmetė į ugnį kuro, kad pašildytų kambarį. Ji drebėjo, tačiau baisus nuovargis ir apatija, kuriuos jautė pirma, buvo beveik dingę. Ji stengėsi nežiūrėti į aukštą figūrą, išsitiesusią lovoje, tačiau tai, kad čia buvo negyvas kūnas, jau nebekėlė jai

nei baimės, nei siaubo. Jos protas aiškiai veikė, ir ji visai ramiai sprendė, ką toliau daryti. Pirmiausia reikia išnešti iš kambario kūną. Jis neturi čia pasilikti. Saros padedama, ji ištemps jį pro langą ir paliks kur nors netoli viešbučio, pavyzdžiui, ant upės kranto. Tokiu atveju škotai neras jo iki ryto, ir Gotjė turės daugiau laiko. Ji neturėjo iliuzijų dėl to, kas bus, kai jie ras savo kapitoną mirusį: jie puls persekioti jį nužudžiusį žmogų ir, be abejo, norės susidoroti su juo; kirvio smūgis, nužudęs Maklareną, bus skirtas Gotjė.

Kai Sara grįžo, Katrina apsirengusi sėdėjo prie ugnies. Ji pažvelgė į čigonę.

— Na kaip?

— Jie visi įsitikinę, kad Maklarenas arklidėje linksminasi su viena iš tarnaičių, ir vėl sėdo vakarieniauti. Ką dabar darysime?

Katrina išdėstė Sarai savo planą, ir ši nustebusi pažvelgė į ją.

— Tu nori pasakyti, kad ketini ištraukti didžiulį kūną pro langą? Mes niekuomet to nepadarysime, mes nusisuksime sprandą!

— Jei norėsime — padarysime. Dabar eik ir atvesk čia brolį Etjeną. Turime viską jam papasakoti. Jis mums reikalingas.

Sara nesiginčijo. Kai Katrina kalbėdavo tokiu tonu, ginčytis būdavo beprasmiška. Po keleto minučių ji grįžo su vienuoliu, pakeliui jam viską paaiškinusi, o brolis Etjenas per savo klajoklišką gyvenimą tiek visko buvo matęs, kad niekuo nesistebėjo. Kai reikėdavo, jis būdavo nepakeičiamas. Jis visiškai pritarė Katrinos planui ir tuoj pat pasiūlė savo paslaugas.

— Duokite man truputį laiko trumpai maldai, ir aš prisidėsiu prie jūsų.

Jis atsiklaupė prie negyvo kūno, sušnabždėjo trumpą maldą, paskui peržegnojo jį ir atsistojo raitodamasis rankoves.

— Geriausia bus, jei aš išlįsiu ant stogo, — tarė jis. — Aš galiu nuleisti jį nuo ten.

— Bet jis, nors ir lieknas, yra aukštas ir sunkus, — paprieštaravo Katrina.

— Aš stipresnis negu manote, mano vaike. Dabar eime, imkimės darbo.

Jis padėjo Katrinai su Sara pernešti kūną prie lango ir išlindo lauk.

Šaltis stiprėjo, tačiau naktis buvo tyli ir rami. Škotai, matyt, užmigo apačioje, sočiai prisigėrę ir prisivalgę, nes iš ten nesigirdėjo jokio garso.

Nelaimingojo Maklareno kūnas jau buvo sustingęs ir nešti jį buvo nepatogu. Katrina ir Sara sukaupė visas savo jėgas, kad ištemptų jį pro langą. Jos abi suprakaitavo, nors ir buvo šalta. Jei kas nors būtų išgirdęs triukšmą, vienas Dievas težino, kas joms būtų buvę! Įtūžę škotai būtų pakorę juos ant artimiausio medžio. Tačiau niekas nepasirodė, ir aplinkui buvo mirtina tyla. Brolis Etjenas paėmė iš jų kūną ir nutempė prie stogo krašto.

— Kuri nors iš judviejų turi išlįsti čia ir palaikyti jį, kol nusileisiu žemyn, — sušnabždėjo jis.

Katrina išlindo pro langą ir atsargiai nušliaužė prie brolio Etjeno. Čerpių stogas buvo apledėjęs ir slidus, tačiau Katrina sėkmingai jį įveikė ir laikė kūną, kad nenukristų, kol brolis Etjėnas stebėtinai vikriai nusileido ant žemės.

— Gerai. Dabar leiskite kūnui atsargiai nušliuožti žemyn, atsargiai! Gerai, aš laikau jį! Dabar grįžkite į kambarį. Visu kitu aš pasirūpinsiu.

— Bet kaip jūs pateksite vidun?

— Pro duris! Mano rūbai man leidžia įeiti ir išeiti nepatraukiant dėmesio. Dažnai esu tai pastebėjęs. Kartais net susimąstau, ar ne dėl tos priežasties nuėjau į vienuolyną?

Katrina pajuto, kad jis juokiasi, bet nieko neatsakė. Dabar, kai kūno nebesimatė, ją staiga pagavo baimė. Akimirką ji sustingo, susigūžė prie stogo krašto užsimerkusi ir stengdamasi atsikratyti galvos svaigimo. Dangus ir žemė sukosi pašėliškame šokyje.

— Kas atsitiko? — sunerimusi sušnabždėjo pro langą Sara. — Nori, ateisiu ir padėsiu tau?

— Ne ne, nėra reikalo. Šiaip ar taip, tu neišlįsi po langą!

Katrina keturpėsčia užsiropštė ant stogo viršaus. Galvos svaigimas pamažu praėjo. Saros rankos sugriebė ją ir įtraukė į šaltą kaip ledas kambarį. Sara padėjo Katrinai nueiti iki lovos, ant kurios ši atsisėdo ranka šluostydamasi šlapią kaktą. Ji kaleno dantimis.

— Einu malkų, — tarė Sara, — o kartu atnešiu tau truputį sriubos.

Tai sakydama ji uždegė žvakes ir su pasidygėjimu apžiūrėjo sukruvintas paklodes.

— Mes turime jas sudeginti. Kaip nors atlyginsiu viešbučio šeimininkui nuostolius.

Katrina tylėjo. Jos mintys skriejo su Gotjė, šuoliuojančiu naktį pas Mišelį į Monsalvi. Širdį apėmė neviltis. Be gynėjo ateitis atrodė niūri ir pavojinga. Nejaugi jai lemta vieno paskui kitą netekti visų žmonių, kurie myli ją? Ji ir Sara vėl liko vienos. Dėl to, kas įvyko, tik ji kalta. Jei būtų išvijusi Maklareną, kai jis pasilenkė prie lovos, nieko nebūtų atsitikę. Jaunasis škotas būtų gyvas, o vargšui Gotjė nereikėtų leistis į pavojingą kelionę.

Kai Sara grįžo nešdama malkų glėbį ir puodą su sriuba, jos rusvame maloniame veide matėsi pasitenkinimas.

— Jie miega. Visi škotai knarkia ant grindų arba suolų. Gotjė turi laiko visą naktį. Viskas gerai.

— Tave lengva nudžiuginti! Tik pamėgink pasakyti, kad viskas klostosi gerai, kaip ir tikėjomės. Juk aplink mus — vien nelaimės, ir jos didėja kaip sniego lavina.

Kitos dienos įvykiai klostėsi taip, kaip Sara ir Katrina buvo nuspėjusios. Paryčiui vienas škotas rado Maklareno kūną sniege prie upės netoli arklidės, ir iš karto visi jie — ir Sara, ir Katrina, ir brolis Etjenas — tapo audringo pasipiktinimo liudytojais. Vyriausias iš kareivių, penkiasdešimtmetis, vardu Alanas Skotas, ėmėsi vadovauti savo draugams, ir būtent jam pavyko priversti kareivius kurį laiką nutilti. Jis išdėstė trims keliauninkams savo ketinimus.

— Atleiskite, ledi, — pasakė jis Katrinai, — tačiau mes turime atkeršyti už vado mirtį.

— Kam? Kaip sužinosite, kas žudikas?

— Tai jūsų tarnas. Kirvio smūgis neabejotinai įrodo tai.

— Čionykščiai vyrai tap pat naudojasi kirviais, — atsakė Katrina. — Sara jums sakė, kad matė Maklareną einantį į arklidę su viena tarnaite.

— Pirmiausia mums reikėtų surasti merguželę. Ne, ledi, nėra prasmės ginčytis. Mes ketiname sekti tą žmogų. Sniege lengva rasti jo pėdsakus. Šiaip ar taip, jeigu jis nekaltas, tai kodėl pabėgo?

— Jūs suteiksite jam galimybę gintis?

— O Viešpatie, ne! Jis turi teisę bėgti nuo mūsų, kol gali. Tačiau dabar mūsų pareiga — surasti ir nubausti jį. Keliaukite toliau viena.

— Tai jūs taip, — iš aukšto paklausė Katrina, — paklūstate kapitono Kenedžio įsakymams?

— Kai Kenedis sužinos, kas įvyko, jis pripažins, kad pasielgėme teisingai. Be to, atrodo, kad jūs, maloningoji ponia, nešate nelaimes, ir mano žmonės nebenori jums tarnauti.

Katrina įtūžo. Būtų beprasmiška ginčytis su šiuo bukagalviu valstiečiu. Širdyje ji baiminosi kelionės, į kurią turės leistis beveik viena. Tačiau ji nuslėpė savo jausmus.

— Puiku, — trūkčiojančiu balsu pasakė ji, — viskas baigta. Aš jūsų nelaikysiu.

— Ir vis dėlto! — nutraukė ją škotas. — Man reikalingas jūsų vienuolis. Pusė mano žmonių tučtuojau leisis vytis jūsų tarno, tačiau kiti liks čia ir palaidos Maklareną. Jam reikia maldų, o čia nėra kunigo.

Tai buvo suprantama. Jis norėjo palaidoti savo vadą pagal krikščionių papročius, ir Katrina tam neprieštaravo: argi daug laiko reikės duobei iškasti ir gedulingoms mišioms atlaikyti? Dėl to jie ilgai neužtruks. Netoli nuo įvykio vietos buvo maža koplytėlė ir kapinaitės.

— Jūsų noras visai suprantamas, — pasakė ji. — Mes čia pasiliksime, kol palaidosite jį.

— Tam gali prireikti daugiau laiko, negu jūs manote!

Ir tai iš tikrųjų vyko be galo ilgai. Katrina tą nesibaigiančią dieną nugyveno krūpčiodama iš pasibjaurėjimo.

Pamačiusi škotą, einantį kaimo link, ji pamanė, kad jis nori surasti dailidę, kuris sukaltų karstą. Tačiau po keleto minučių ji pamatė jį grįžtantį su savo keturiais žmonėmis, nešančiais didžiulį katilą, kuriame ruošiamas sūris. Jie pastatė katilą ant upės kranto ir paramstė jį dideliais akmenimis. Paskui pusę jo pripylė vandens ir apdėjo daugybe malkų. Valstiečiai stebėjo juos lyg nustebę, lyg sunerimę. Katrina, stovėdama po kaštonu tarp Saros ir brolio Etjeno, taip pat mėgino suprasti, ką jie ketina daryti...

— Galbūt jie ruošia šermenų pietus? — paklausė ji vienuolio. — Tuomet tai bus didžiulės vaišės.

Brolis Etjenas papurtė galvą. Jis stebėjo, ką daro škotai.

— Mano vaike, tai reiškia, kad Skotas neketina palikti savo kapitono kaulų Overnėje.

— Nesuprantu.

— O, tai paprasta! Į didžiulį katilą tilps kapitono kūnas. Ir jie virs jį tol, kol kaulai atsiskirs nuo mėsos, kad škotai galėtų nuvežti juos skrynioje į tėvynę. Žinoma, kas liks, čia bus palaidota su krikščionių apeigomis.

Abi moterys nežmoniškai išbalo. Katrina drebančia ranka griebėsi už gerklės, stengdamasi įveikti pykinimą.

— Baisu! Nejaugi šie žmonės negali sugalvoti ko nors mažiau barbariško? Kodėl jie nesudegina kūno?

— Tai garbingas paprotys, — ramiai pasakė brolis Etjenas. — Žmonės jo laikosi, kai kūno negalima balzamuoti arba kai jį reikia pervežti labai toli. Ir, deja, turiu pasakyti, kad tai yra ne vien škotų paprotys. Su didžiuoju konetabliu diu Heklenu taip pat buvo pasielgta, kai jis žuvo mūšyje prie Šatonefo de Randono. Iš pradžių jis buvo balzamuotas, bet kai laidotuvių procesija pasiekė Puiji, tai paaiškėjo, kad nevykusiai, todėl jį išvirė. Šiandien škotai ketina tą patį padaryti savo vadui. Jie jam rodo didžiulę pagarbą, bet, jumis dėtas, nelikčiau čia.

Tuo metu ugnis po katilu įsiliepsnojo, ir du vyrai nuėjo atnešti kūno. Jie jį iškilmingai atnešė iš šakų supintais neštuvais. Katrina pasibaisėjo pagalvojusi, kas turi čia įvykti, ir, griebusi už rankos Sarą, nubėgo į viešbutį, o brolis Etjenas, susikišęs rankas į abito rankoves, ramiai nuėjo prie katilo. Kol vyks ši kraupi procedūra, jis melsis už mirusįjį atsiklaupęs prie Dordonės upės.

Kraują stingdantis ritualas tęsėsi visą dieną, ir Katrina visą tą laiką praleido susigūžusi prie židinio pagrindinėje viešbučio svetainėje. Ji abejingai žvelgė į ugnį, negalėjo nei valgyti, nei gerti. Išsigandę valstiečiai užsidarė savo namuose ir, be abejo, sėdėdami ten, kaleno dantimis ir meldė dangų išgelbėti juos nuo šių žvėriškų barbarų. Viešbučio šeimininko žmona taip pat nedrįso peržengti slenksčio. Katrina jai papasakojo brolio Etjeno aiškinimus, ir nors žinojo, kad tai nėra šėtoniškas burtininkavimas, vis tiek bijojo išeiti į lauką. Girdėjosi tik Skoto komandos ir dailidės kirvio taukšėjimas — jis darė nedidelę skrynutę kaulams. Sara, išsigandusi kaip ir Katrina, sėdėjo pusbalsiu murmėdama maldas. Tačiau Katrina negalėjo melstis. Jai atrodė, kad sapnuoja košmarišką sapną.

Kai viskas baigėsi, jau buvo gūdi naktis. Žibintų šviesoje Maklareno palaikai buvo palaidoti mažame bažnyčios sodelyje. Katrina prisivertė dalyvauti laidotuvėse, ir net valstiečiai, stovėdami nuošaliau, stebėjo apei-

gas. Jų akyse buvo tiek baimės, kad Katrina krūptelėjo. Jei ne vienuolis, ji nebūtų leidusi škotams atlikti nesuprantamų savo apeigų, ir penkiems kareiviams tikrai būtų grėsę pjautuvai ir kirviai.

Paskutinis žemės grumstas nukrito ant to, ko dabar nebuvo galima apibūdinti jokia kalba, bet kas kažkada buvo jaunas ir aistringas vyras. Paskui škotai sustingusiais, bejausmiais veidais sėdo ant savo arklių ir išjojo į kalnus, nė neatsisveikinę su Katrina. Nedaili medinė dėžė buvo pririšta prie Skoto balno.

Naktis buvo šalta. Kai vyrai nutolo, ant kranto tamsoje liko Katrina, Sara ir brolis Etjenas. Jie nematė upės, bet girdėjo jos šniokštimą. Truputį toliau tamsoje kaip dvi geltonos akys švietė viešbučio langai. Brolis Etjenas taip mostelėjo iš vieno škoto paimtu deglu, kad pasipylė žiežirbos.

— Eime į viešbutį, — pasiūlė jis.

— Aš noriu tučtuojau išvykti, — tarė Katrina. — Čia būnant man darosi bloga...

— Ir man, bet turime sulaukti aušros. Mums reikės perbristi upę. Ji patvino ir pasidarė pavojinga. Jei mėginsime tamsoje bristi, galima žūti, ir nesu įsitikinęs, kad kas nors iš vietos gyventojų puls mūsų gelbėti ir ištrauks iš vandens.

— Ką gi, tuomet palaukime ryto nakvynės namuose, visi drauge. Aš negaliu grįžti į tą baisų kambarį.

Ketvirtas skyrius

Keliauninkas

Obiusono smuklė "Saracėno galva" matė geresnius laikus, kai šis kraštas buvo turtingas ir derlingas, kai čia vykdavo didžiulės mugės, kai badas ir anglai dar nebuvo nuniokoję žemės. Tais gerais laikais keliautojų minios plūdo į Limožą, traukusį daugybę pirklių nuostabiu emalės meistrų menu. Kiti atvažiuodavo nusipirkti kalnų avių vilnos. Tomis dienomis traškėdavo ugniakurai ir iešmai sukdavosi be paliovos. Nuo ankstaus ryto iki vėlaus vakaro lankytojų juokas ir šūkavimas pynėsi su gražių merginų tarnaičių sabotų kaukšėjimu.

Tačiau kai Katrina, Sara ir brolis Etjenas, visą dieną praleidę varginančioje kelionėje, pasiekė nakvynės namus, jie išgirdo vienintelį garsą — gūdų iškabos girgždėjimą. Kadaise ji buvo ryškiai nudažyta, o dabar dėl prasto oro nubluko. Jau nuskambėjo vakaro varpai, ir mažas miestukas, atrodė, patraukė savo gatveles arčiau slėnio, kuris apglėbė jį kaip šykštuolis savo brangenybę. Kalno viršuje dunksojo sugriautos pilies sienos, panašios į liūdną susirangiusį katiną. Gatvėse buvo mažai žmonių. Praeiviai paspartindavo žingsnį ir nerimastingai dirsčiodavo į tris keliauninkus, kol įsitikindavo, kad tai — dvi moterys ir vienuolis.

Pasigirdus pasagų kaukšėjimui, ant "Saracėno galvos" slenksčio pasirodė figūra su balta prijuoste. Tai buvo žmogus, kurio storas pilvas nesiderino prie geltono veido ir liesų kojų. Jo skruostai buvo nudribę kaip per greitai sublogusio žmogaus, o atodūsis, ištrūkęs išvydus tris keliauninkus, iškalbingai bylojo, kas yra jo sandėliuke. Tačiau jis nusiėmė skrybėlę ir nuėjo pasitikti trijų nepažįstamųjų, kurie jau nušoko nuo arklių.

— Kilmingos damos, — mandagiai kreipėsi jis, — ir jūs, šventasis tėve, kuo jums gali pasitarnauti "Saracėno galvos" savininkas?

— Mums reikia maisto ir nakvynės, mano sūnau, — geraširdiškai atsakė brolis Etjenas. — Mes visą dieną keliavome, mūsų arkliai pavargo, ir mes taip pat. Ar galite mus priimti ir pamaitinti? Mes turime pinigų užsimokėti!

— Deja, šventasis tėve, net jei jūs man pasiūlytumėte visą krikščionių pasaulio auksą, negalėčiau jums duoti nieko, išskyrus prastą sriubą ir juodos duonos riekę. Iš ankstesniosios "Saracėno galvos" teliko šešėlis, ir, deja, dabar jums niekas nebeprimins jos...

Gilus atodūsis nutraukė šią graudulingą kalbą, o tuo momentu gatvėje išgirdęs kanopų kaukšėjimą, šeimininkas atsiduso dar kartą.

— Dieve! — pasakė jis. — Nejaugi dar vienas svečias?

Metro Amablio nelaimei, tai tikrai buvo keliauninkas, — tai patvirtino jo ilgas dulkėtas apsiaustas ir purvas ant arklio pasagų. Katrina, kuriai nusibodo klausytis apie šeimininko problemas ir labai norėjosi sušilti, jau ėjo į namą, tačiau nepažįstamojo, prašiusio nakvynės, balsas privertė ją atsigręžti. Jai stengiantis įžiūrėti po dideliu pilku gobtuvu nepažįstamojo veido bruožus, šeimininkas išsklaidė jos dvejones atsakydamas jam:

— Dieve mano, metre Kerai, juk jūs puikiai žinote, kad mano namai, tušti ar pilni, turtingi ar vargani, visuomet jūsų paslaugoms. Dangus mato, jog norėčiau, kad “Saracėno galva” galėtų jus priimti taip pat kaip ir anksčiau.

— Amen, — linksmai atsakė Žakas Keras.

Jis nušoko nuo arklio, ir vos jo batai palietė žemę, Katrina, netverdama iš džiaugsmo, puolė jam į glėbį.

— Žakai! Žakai! Nejaugi tai jūs? Kaip nuostabu!

— Katrina? Tai yra... ponia Monsalvi! Ką jūs čia veikiate?

— Vadinkite mane Katrina, mano drauge! Jūs visuomet mane taip vadinote. O, jeigu žinotumėte, kaip džiaugiuosi jus matydama! Kaip Masė ir vaikai?

— Gerai, tačiau eikime į vidų! Ten mums bus patogiau kalbėtis. Šeimininke, jei dar turi malkų, galime pavakarieniauti drauge. Krepšyje turiu kumpio, lašinių, sūrio ir riešutų...

Kai metras Amablis, dėkodamas dangui, puolė prie produktų, Žakas Keras už parankės įvedė Katriną į vidų, prieš tai draugiškai pasisveikinęs su Sara. Pagrindiniame smuklės kambaryje, kur ant didžiulių juodų kablių vietoje kumpių liūdnai karojo svogūnų pynės, jie pamatė prie ugnies besišildantį brolį Etjeną. Katrina norėjo vyrus supažindinti, tačiau suprato, kad jie pažįstami.

— Aš nežinojau, kad jūs grįžote iš Rytų, metre Kerai, — tarė vienuolis. — Ši žinia dar nepasiekė manęs.

— Taip atsitiko, kad aš grįžau slapta. Į tą kelionę dėjau daug vilčių, ir nors pamačiau daug įdomių vietų, sutikau daug įdomių žmonių, tačiau iššvaisčiau visus savo pinigus.

Kol metras Amablis ir jo vienintelė tarnaitė bruzdėjo ruošdami valgį ir dengdami stalą, keliauninkai susėdo prie didžiulio atviro židinio. Katrina taip džiaugėsi vėl sutikusi savo draugą, kad negalėjo nuleisti nuo jo akių. Jos akys dažnai susitikdavo su Žako akimis. Rudos prekiautojo kailiais iš Burža akys spindėjo ne tik nuo ugnies atšvaitų, o plonos lūpos laimingai šypsojosi.

Keras papasakojo, kaip praėjusį pavasarį išplaukė puikiu laivu “Dievo Motina ir šventasis Povilas”, priklausiusiu Narbono pirkliui Žanui Vidaliui. Žakas ir dar keletas Monpeljė ir Narbono pirklių lankėsi Viduržemio

jūros rytų šalyse, kad užmegztų prekybinius ryšius. Jis buvo Damaske, Beirute, Tripolyje, Kipre ir archipelago salose, o kelionę baigė Aleksandrijoje ir Kaire. Jis turėjo aibę įspūdžių, ir jo akys spindėjo iš susižavėjimo, kai pasakojo juos.

— Jums reikėtų gyventi Damaske, — pasakė jis Katrinai. — Šį miestą prieš trisdešimt metų nuniokojo ir sudegino Tamerlano vadovaujami mongolai, tačiau dabar žiūrint į miestą tuo sunku patikėti. Ten yra visko, kas daro moterį dar žavesnę: blizgančio šilko ir persišviečiančių šydų, išsiuvinėtų aukso ir sidabro siūlais, puikiausių kvepalų, nuostabiausių brangakmenių ir gardžiausių saldumynų, tačiau skaniausia — juodoji nuga ir cukruotos slyvos su sirupu.

— Tikiuosi, ko nors atsivežėte? — įsiterpė brolis Etjenas. — Karalius labai mėgsta tokius dalykus, o ką jau kalbėti apie rūmų damas.

Metras Keras atsiduso taip pat giliai, kaip ir smuklininkas paminėjus tuos gardėsius.

— Deja, ničnieko neatsivežiau! Aš gera kaina pardaviau iš Beri ir Marselio atsigabentus kailius, audinius ir koralus, ir man pasisekė nusipirkti daug puikių ir retų daiktų. Deja, "Dievo Motinai ir šventajam Povilui" tai buvo paskutinis reisas, — kitaip tariant, laivas buvo nenaujas. Kai horizonte pasirodė Korsika, užgriuvo smarki audra, užnešusi laivą ant uolų, ir jis nuskendo. Mes visi atsidūrėme už borto. Krantas matėsi netoli, ir, nors jūra buvo audringa, mums pavyko pasiekti jį. Tačiau paskui prasidėjo baisiausi dalykai. Korsikiečiai yra tiesiog laukiniai, ir jų niekas negali sulaikyti. Jei jūra neišmeta to, ko jie nori, niekšai sukuria ant uolų laužus ir vilioja ten laivus. Ką tik pavyko išgelbėti, jie atsisakė mums grąžinti, ir buvo pavojinga reikalauti: be gailesčio būtų mus nužudę. O kadangi mes jiems nesipriešinome, tai mums jie buvo draugiški ir net svetingi. Jie palydėjo mus į Ajačo uostą, ten maloniai davė laivą nuplaukti į Marselį, bet su sąlyga, kad atplaukę mes susimokėsime. Taigi į Buržą grįžtu nuskurdęs ir vargšas kaip Jobas, — baigė Žakas Keras nuoširdžiai juokdamasis.

— Visai nuskurdęs? — paklausė nustebusi Katrina. — Bet kaip ramiai jūs į tai žiūrite!

— Ar verta krimstis? Kartą jau buvau nuskurdęs, kai karaliaus liepimu su danu Ravandu užsiėmiau nedėkingu darbu — monetų kalimu. Tuomet

taip pat pradėjau be nieko, kaip ir dabar. Grįžtu iš Limožo, kur pirkau emalės, ir tikiuosi, kad tame mieste man pavyks nusipirkti vieną du kilimus iš tų, kuriuos austi saracėnai išmokė jo gyventojus. Man pavyko įkalbėti savo uošvį paskolinti pinigų — deja, nedaug, tačiau tikiuosi, kad jų užteks kroviniams kitai kelionei surinkti.

— Vadinasi, jūs vėl leidžiatės į kelionę?

— Žinoma. Jūs neįsivaizduojate, kokia ateityje bus prekyba su Rytais, Katrina! Imkime kad ir Kairo sultoną. Jis turi aukso, pasakiškai daug aukso, ir neturi sidabro arba turi jo labai mažai. Aš pats žinau senų kasyklų, įrengtų dar romėnų, o vėliau apleistų, bet neišsekusių. Jei galėsiu ten išgauti sidabro, paskui pervežti jį į Kairą, tai už jį nusipirksiu aukso pigiau negu Europoje ir gausiu fantastišką pelną. Jei dabar turėčiau kapitalo, ko tik aš nepadaryčiau!

Kol Žakas Keras kalbėjo, Katrinos smegenys dirbo. Šis žmogus, kurio įžvalgus protas, drąsa ir narsa jai buvo gerai žinomi, galėjo nuversti kalnus, kad praturtėtų. Jis turėjo aibę sumanymų. Ji nė minutės nedvejojo.

— Manau, kad galėsiu duoti jums pinigų.

— Jūs?

Jis nuoširdžiausiai nustebo. Per tą ilgą Karloje praleistą laiką Katrina parašė Masė apie nelaimę, ištikusią Monsalvi, ir jis, kaip ir visi karaliaus svitoje, žinojo, kad Arno ir jo šeima ištremti ir paskelbti esantys už įstatymo ribų. Be abejo, ir tai, kaip Katrina keliavo, neliudijo jos turtingumo. Ji maloniai nusišypsojo ir...

— Man atrodo, vien už šį brangakmenį galėsite nusipirkti pilną laivą krovinių.

Vienu metu pasigirdo nuostabos šūksniai. Katrinos rankoje kaip maža juoda saulė švytėjo briliantas. Metrą Amablį šis reginys taip sukrėtė, kad jis išmetė lėkštę, o tarnaitė iš nuostabos suplojo delnais.

Žakas, primerkęs akis, pažvelgė į brangakmenį, paskui — į ramų Katrinos veidą.

— Garsusis Burgundijos valstybės iždininko briliantas! — tarė jis lėtai. — Koks puikus brangakmenis! Nieko panašaus niekada nesu regėjęs!

Jis ištiesė ranką ir atsargiai dviem pirštais paėmė brangakmenį taip, kad jo sienelėse matytųsi šviesos žaismas. Katrinos skruostai suliepsnojo.

— Pasiimkite jį, Žakai, parduokite, darykite su juo ką norite.

— Argi nenorite pasilikti tokio puikaus brangakmenio? Ar suprantate, kad šis mažas akmuo — karaliaus atleidimo kaina?

— Taip, žinau. Tačiau žinau ir tai, kad jis yra prakeiktas. Jis visur neša nelaimes, ir tas, kuriam jis priklauso, niekuomet nebūna laimingas. Jūs turite jį parduoti, Žakai... galbūt tada nelaimės aplenks mane, — pasakė ji liūdnai.

Kailių pirklys pajuto jos balso virptelėjimą; jis uždėjo savo ranką ant jos riešo.

— Aš netikiu tomis pasakomis, Katrina. Grožis negali būti pražūtingas, o šis briliantas — tikras grožis. Jei jūs patikėsite jį man, aš padarysiu taip, kad jis praturtins visą karalystę. Aš nusiųsiu laivų vilkstines už jūros, organizuosiu prekybą ir priversiu apiplėštas žemes atiduoti giliai paslėptus turtus... Aš sukrausiu turtus jums, sau ir net karaliui.

Jis ištiesė brangakmenį Katrinai, tačiau ji švelniai, bet tvirtai atsisakė jį paimti.

— Ne, Žakai, pasilikite, jis jūsų. Tikiuosi, jums tikrai pavyks, kad ir kokia baisi būtų brangakmenio šlovė, panaudoti jį visiems naudingai. Bet jei jums nepasisektų, nenusiminkite — aš jums jį dovanoju.

— Aš jį tik pasiskolinsiu, Katrina, ir grąžinsiu skolą šimteriopai. Jūs atstatysite Monsalvi, jūsų sūnus taps vienu galingiausių pasaulio žmonių ir turės turtą, derantį kilmingam jo vardui. Tačiau... tas smuklininkas numarins mus badu. Ei, metre Amabli, ar bus pietūs?

Nubudęs iš svajonių, šeimininkas puolė į virtuvę, kad atneštų žadėtąją sriubą. Žakas Keras atsistojo ir pasiūlė Katrinai ranką.

— Eime pietauti, mano brangioji verslo partnere. Garbė Dievui, atvedusiam mus čionai. Mes toli nueisime arba aš nesu Žakas Keras.

Jis nuvedė ją prie stalo ir palaukė, kol Amablis ir jo tarnaitė nuėjo ir negalėjo jų girdėti. Tada sušnabždėjo:

— Jūs neturėjote ištraukti brangakmenio smuklininko akivaizdoje. Amablis geras žmogus, bet jūs turbūt nežinote, kad kamerheras la Tremujis ieško brilianto. Jo pusbrolis Žilis neatsargiai leptelėjo apie brangakmenį, ir dabar jis apie nieką kitą ir galvoti negali. Būkite atsargi, kai nuvyksite į rūmus, mano brangioji.

— Kokia puiki išeitis! Parduokite jam briliantą!

Žakas Keras sausai nusijuokė ir gūžtelėjo pečiais.

— Nebūkite tokia naivi! Jei Didysis kamerheras sužinos, kad turiu brangakmenį, mano gyvybė nebus verta nė grašio. Nejaugi manote, kad jis mokės, jei lengviau pasiimti... ir nužudyti, jei reikia?

— Dabar suprantu, kodėl la Tremujis palaimino mano santuoką su kastiliečiu Vilja Andrade. Ispanas gautų Monsalvi žemes, o la Tremujis pasiimtų savo dalį — juodąjį briliantą.

— Jūs per daug kukli, mano brangioji. Esu įsitikinęs, kad kastilietis yra jus įsimylėjęs. Pirmiausia jam reikalinga jūs, bet tai nereiškia, kad atsisakys jūsų nuosavybės. Karalius ją konfiskavo ir, be abejo, atėjus laikui atiduos kastiliečiui.

— Šiaip ar taip, — įsiterpė brolis Etjenas, — briliantas rytoj, matyt, išvažiuos su jumis?

— Aš čia dar ilgai pasiliksiu, kad nusipirkčiau šiokių tokių prekių, o paskui važiuosiu į Bakerį. Ten yra labai turtinga ir galinga žydų bendruomenė. Aš pažįstu rabiną Isaką Abrabanelą. Jo brolis — gerbiamas Toledo žydų bendruomenės narys, o jo šeima — nepaprastai turtinga. Ten rasiu aukso, kurio man reikia...

Brolis Etjenas sukosėjo įspėdamas, kad grįžta smuklininkas. Jis sudėjo rankas, nulenkė galvą virš taurės ir ėmė kalbėti maldą, kurios jie pamaldžiai klausėsi. Visi pajuto, kad po ilgos ir varginančios kelionės jų jėgos grįžta. Katrinai tapo lengviau ant širdies, kai pamatė, kad briliantas dingo Žako Kero kišenėje. Jos sprendimas buvo išmintingas. Dėl to Mišelis vieną gražią dieną gali tapti turtingas, ir net jei tėvai niekada nesulauks karaliaus malonės, galės laisvai ir turtingai gyventi ne Prancūzijoje. Tačiau Katrina norėjo kur kas daugiau. Grąžinti šeimos turtus — tai tik dalis jos plano. Iš tikrųjų ji norėjo Didžiojo kamerhero mirties ir karaliaus atleidimo Arno ir sau. Monsalvi pavardė vėl turėjo tapti garbinga, kitaip jos gyvenimas neteks prasmės.

Per pietus, kuriuos smuklininkas patiekė visaip rodydamas dėmesį, Žakas Keras papasakojo apie savo planus. Jis neklausinėjo Katrinos apie jos vyrą ir kelionės priežastis, nes manė, kad ši tema uždrausta, ir nenorėjo jos skaudinti. Katrina Masė parašė, kad Arno mirė, nes norėjo apsaugoti jo vardą nuo pasibaisėjimo ir pasibjaurėjimo. Ir Žakas stengėsi nieko nepasakyti netaktiškai ar nevykusiai, kad neaitrintų senos žaizdos. Katrina buvo jam dėkinga už delikatumą. Tačiau keletą kartų per pokalbį ji pajuto

nerimastingą ir klausiamą jo žvilgsnį. Jis tikriausiai ieškojo reikiamų žodžių, kad išklausinėtų ją apie ateitį, neįskaudindamas jos. Pagaliau nutarė eiti aplinkiniu keliu.

— Aš sakiau, kad gyvenimas Rytuose tiktų jums, Katrina. Kodėl gi jums kartu su manimi nenukeliavus ten?

Ji nusišypsojo ir pavargusi papurtė galvą.

— Todėl kad tokie nuotykiai ne man, Žakai. Dabar turiu pasirūpinti kitais, ir dar daug ką reikia čia padaryti. Patikėkite, aš su džiaugsmu iškeisčiau tuos išmėginimus, kurie manęs laukia, į visas Viduržemio jūros audras, tačiau turiu iki galo padaryti tai, ką esu sumaniusi, ir...

Atsargus, tačiau griežtas Žako mostas nutraukė jos kalbą. Ji tučtuojau nutilo ir klausiamai pažvelgė į jį. Žako akys, atrodo, matė šešėlius toje kambario dalyje, kur prieš minutėlę nuėjo keistai susimąstęs metras Amablis. Kai Žakas vėl ėmė kalbėtis su Katrina, tai plepėjo apie nereikšmingus dalykus ir vengė rimtų šnekų. Kai tik pietūs baigėsi, jis atsistojo ir pasiūlė Katrinai ranką, paprašęs suteikti jam garbę ir leisti palydėti iki jai skirto kambario. Lyg burtininkui mostelėjus, metras Amablis vėl atsirado nešdamas virš galvos žvakę ir apšviesdamas kelią į viršutinį aukštą. Sara ir brolis Etjenas ėjo gale, o Sara vos ne vos laikėsi neužsimerkusi. Priešingai, Katrinos akys buvo plačiai atmerktos ir žvelgė į grėsmingus šešėlius, metamus žvakės šviesos ant nešvarių sienų. Kodėl dingo neseniai patirtas lengvumas ir nerūpestingumas? Kodėl į širdį įsibrovė nesuprantama nuojauta? Nelaimes nešantis briliantas pakeitė šeimininką, ir dabar jai turi sektis, ji buvo tuo įsitikinusi. Tad iš kur tas nerimas?

Jie ceremoningai atsisveikino prie Katrinos ir Saros kambario durų. Moterys įėjo į vidų, o kailių pirklys ir vienuolis užlipo į savo kambarius vienu aukštu aukščiau. Netrukus "Saraceno galva" skendėjo tyloje. Sara buvo tokia išsekusi, kad apsirengusi griuvo ant lovos ir tučtuojau užmigo. Katrina nuvilko jai suknelę, numovė kojines ir išsitiesė šalia.

Iš įmygio ją prikėlė tylus barbenimas į duris arba veikiau tylus skrebenimas. Pirmiausia ji pamanė, kad tai pelė. Tačiau ne, kažkas tikrai beldėsi į duris.

Kambaryje buvo visai tamsu, žvakė baigė degti. Katrina apčiuopomis, drebėdama iš baimės, kad suklups ir išbudins visą namą, nuėjo prie durų.

Kas gi taip tyliai krebždeno duris, stengdamasis nesukelti įtarimo? Pagaliau durys atsidarė, ir Katrina ant slenksčio pamatė Žaką Kerą su žvake rankoje, visai apsirengusį, su apsiaustu ir skrybėle. Jis tučtuojau priglaudė pirštą prie lūpų, prašydamas tylėti, paskui švelniai įstūmė ją atgal į kambarį, pats įėjo ir rūpestingai uždarė duris. Jo veidas buvo niauresnis už audros debesį.

— Atleiskite, kad įsiveržiau, Katrina, bet jei nenorite rytą geriau susipažinti su vietos kalėjimu, patarčiau jums apsirengti, pažadinti Sarą ir sekti paskui mane. Brolis Etjenas jau turi būti arklidėje.

— Bet... kodėl taip anksti? Kelinta valanda?

— Pirma nakties. Sutinku, kad dar gana anksti, tačiau mes neturime laiko.

— Kodėl?

— Todėl, kad vienas briliantas aptemdė iki šiol buvusio doro žmogaus protą. Noriu pasakyti, kad prieš kurį laiką metras Amablis uždarė savo smuklę ir nulėkė pas sargybos viršininką pranešti apie Didžiojo kamerhero ieškomus nusikaltėlius. Neįprasta Saros išvaizda ir tai, kad aš paminėjau žydą Abrabanelą, jo kaltinimams suteiks paslaptingumo. Trumpiau sakant, metras Amablis yra pasirengęs nusiųsti mus visus ant laužo, kad pasišildytų rankas prie to nuostabiojo brangakmenio.

— Iš kur jūs visa tai žinote? — paklausė Katrina per daug apstulbusi, kad galėtų išsigąsti.

— Pirmiausia iš atsargumo aš pasekiau, kur iškeliavo mūsų garbusis šeimininkas, kai išėjo iš smuklės. Jo elgesys per pietus man pasirodė keistas. Jis tai raudo, tai balo. Jo rankos drebėjo kaip lapai vėjuje, ir jis negalėjo atitraukti akių nuo mano krepšelio. Tiesa, pažįstu jį daugelį metų, tačiau aš įpratau niekuo nepasitikėti, kai ant kortos pastatomas auksas. Laimė, kambarys, kuriame mudu su broliu Etjenu apsistojome, yra kaip tik virš laukujų durų. Neaiškios nuojautos, apie kurią jau kalbėjau, pagautas, aš kurį laiką jas stebėjau ir pamačiau, kaip smuklininkas slapčiomis išėjo iš namų, pamanęs, kad mes jau miegame. Neturėjau laiko lipti žemyn laiptais, todėl išlindau ant stogo, nušokau ant žemės ir nuskubėjau paskui metrą Amablį. Kai pamačiau, kad jis pasuko į pilį, supratau, kad ne veltui sekiau jį.

— O paskui? — virpėdama paklausė vilkdamasi suknelę Katrina. — Kas atsitiko paskui? Kodėl esate įsitikinęs, kad jis mus apskundė?

— Jūs neklaustumėte, jeigu būtumėte mačiusi, kaip jis grįžo trindamas iš pasitenkinimo rankas. Be to, man pavyko viską patikrinti. Sargybos viršininko pasiųstas ginkluotų žmonių būrys turi suimti mus auštant, kol dar miesto vartai neatidaryti.

— Kas jums tai pasakė?

Žakas Keras nusišypsojo ir Katrina pamanė, kad kaip žmogus, kuriam gresia mirtinas pavojus, jis yra nepaprastai ramus.

— Šiame mieste turiu keletą draugų, ko metras Amablis nežino. Vienas iš jų yra talentingas gobelenų audėjas, o jo sūnus — miesto įgulos seržantas. Aš drąsiai priėjau prie pilies ir sargybinio paprašiau leidimo pasikalbėti su seržantu. Suprantama, jam nepasakiau savo pavardės.

— Ir jums pavyko?

— Aukso gabalėlis — nuostabus daiktas, Katrina, o jaunasis Esperas turi gerą galvą. Norėdamas įtikti naudingam savo tėvo klientui, jis negaišo laiko ir supažindino mane su rytą gautais įsakymais.

Katrina baigė varstyti korsetą ir ėmė žadinti Sarą, kuri nenorėjo nubusti.

— Labai gerai, kad mes visa tai žinome, — pasakė ji rūsčiai. — Tačiau tai nepadės mums pasislėpti, nebent mums išdygtų sparnai, o kitaip nežinau, kaip ištrūkti iš miesto, kurį supa aukšta siena su sunkiais vartais, užrakintais ir gerai saugomais. Mes — spąstuose. Šis miestelis per mažas, kad jame būtų galima pasislėpti.

— Ne, mes turime ištrūkti iš miesto. Ir tikiuosi, kad mums tai pavyks. O dabar paskubėkime, Katrina. Brolis Etjenas jau tikriausiai arklidėje.

Katrina išpūtė akis ir pažiūrėjo į Žaką kaip į beprotį.

— Nejaugi norite joti? Turiu pasakyti, kad labai pasitikite savimi. Arklys kelia daug triukšmo. O jau keturi!

Žako veidas jam šyptelėjus sušvelnėjo. Jis spūstelėjo Katrinos pečius.

— Jūs nors kiek pasitikite manimi, brangioji? Prisiekiu, kad ištrauksiu jus iš tos nelaimės. Padarysiu viską, kas įmanoma. Bet gana šnekų! Eime!

Beregint abi moterys buvo pasirengusios. Sara, pajutusi pavojų, skubėjo nė neklausinėdama apie priežastis. Atsargiai sekdamos paskui Žaką Kerą, jos ėmė lipti žemyn senais laiptais, kuo arčiau glausdamosi prie sienos, kad negirgždėtų. Buvo taip tylu, kad net alsavimas atrodė esąs labai

garsus. Jie sėkmingai nulipo žemyn. Žakas paėmė Katriną už rankos ir greitai nuvedė prie užpakalinių smuklės durų. Čia tereikėjo pasistengti neužkliudyti stalų ir suolų, nes grindys buvo akmeninės. Kai Žakas jau siekė durų rankenos, garsus trakštelėjimas privertė juos suglumusius, plakančiomis širdimis priglusti prie sienos.

Tačiau tai buvo tik karšta anglis, iškritusi iš pelenų, kuriais tarnaitė apibarstė anglis, kad neužgestų per naktį. Žakas giliai įkvėpė, o Katrina iškvėpė. Jie susižvalgė ir droviai šyptelėjo. Žakas tylutėliai atidarė sunkias medines duris, užpūtė žvakę ir pastatė ją ant grindų. Paskui jis išvedė Katriną su Sara ir uždarė duris. Kitame kiemo gale pro arklidės duris sklido silpna šviesa. Jie perėjo kiemą.

— Tai mes, broli Etjenai, — sušnabždėjo Žakas.

Brolis Etjenas uoliai darbavosi arklidėje. Skudurais, kuriuos tikriausiai nugvelbė smuklės virtuvėje, ramiai ir stropiai vyniojo arklių pasagas. Žakas ir Sara puolė jam padėti. Po keleto minučių viskas buvo paruošta keionei, Žakas nubėgo atidaryti vartų, pro kuriuos paprastai į smuklės kiemą įvažiuodavo vežimai, o kiti atsargiai paėmė pavadžias ir po vieną tyliai išvedė arklius į gatvę. Šis kelias vedė į Švento Kryžiaus su Kristumi bažnyčią, o toliau gana geras kelias ėjo į pilį, kurios žemas siluetas tamsavo dangaus fone. Katrina susisagstė prie kaklo apsiaustą. Iš plynaukštės pūtė ledinis žvarbus vėjas. Niekur nesimatė žiburių, tik prie pakeliamojo tilto gorė švietė kaip blanki raudona žvaigždė. Pulkelis namų, atrodė, pabiro iš tvirtovės, kurios mūrinis bokštas kyšojo virš jų smailių stogų. Truputį žemiau einant bažnyčios link stovėjo bokštas be langų.

— Kalėjimas, — tarė Žakas. — Eikite paskui mane. Turime pakilti iki pilies.

— Iki pilies, — tyliai pakartojo Katrina.

— Taip. Žiustenas Esperas lauks ten, kur susikerta miesto siena su pilies siena.

— Na ir kas? Aš ne visai suprantu.

— Greitai suprasite. Dangus šįkart su mumis. Šaltis šiemet buvo toks stiprus, kad kai kurie akmenys įskilo ir sienoje atsirado įlauža. Žinoma, ta įlauža dabar saugoma ir bus saugoma, kol prasidės geri orai ir skylę užmūrys. Tačiau kaip tik ten nuo pirmos valandos sargybą eina Esperas.

Šįsyk Katrina nieko nepasakė. Nebuvo dėl ko prieštarauti. Be to, kelias buvo labai status: kuo aukščiau jie lipo, tuo sunkiau darėsi kvėpuoti. Ir reikėjo atidžiai žiūrėti, kad arkliai nepaslystų. Netrukus pasidarė dar tamsiau, ir jie suprato, kad pasiekė pilies sieną. Didžiulis pakeliamasis tiltas buvo pakeltas, o šoninis — ne. Ginkluotas sargybinis stovėjo poste, sunkiai atsirėmęs į ietį. Čia stovėjo ir gorė. Žakas Keras davė ženklą visiems sustoti ir priėjo prie Katrinos.

— Mes turėsime praeiti pro pat sargybinio nosį. Ir yra tik vienas būdas tai padaryti — atitraukti jo dėmesį.

— Bet kaip?

— Manau, kad brolis Etjenas atsakys. Tiesiog nuostabu, ką gali vienuolio abitas!

Katrina norėjo paprašyti paaiškinti, tačiau tuo metu brolis Etjenas atidavė Žakui savo arklio pavadį.

— Palikite tai man. Jums tereikės nutaikyti momentą ir pasistengti netriukšmauti.

Brolis Etjenas užsitraukė gobtuvą, paslėpė rankas rankovėse ir drąsiai išėjo į šviesos ratą, kur, pasirėmęs į ietį, snaudė sargybinis, panašus į liūdną gervę. Kiti liko tyliai stovėti už uolos iškyšos. Vienuolio žingsnių garsas pažadino sargybinį.

— Kas eina? — paklausė jis kimiu iš nuovargio balsu. — Ko jums reikia, šventasis tėve?

— Esu brolis Ambrozas iš šventojo Jono vienuolyno, — drąsiai pamelavo vienuolis. — Ir atėjau palengvinti mirštančiojo dalios.

— Kas nors miršta? — paklausė nustebęs kareivis. — Kas gi?

— Argi aš žinau? Žinau tik tiek, kad kažkas atėjo į vienuolyną ir paprašė atsiųsti vienuolį išpažinčiai. Štai ir viskas, kas buvo pasakyta.

Sargybinis nusmaukė šalmą ir aiškiai sutrikęs pasikasė galvą. Jis buvo suglumęs. Pagaliau atrėmė į akmenį savo ietį.

— Nesu gavęs jokių įsakymų, šventasis tėve. Negaliu imtis atsakomybės ir praleisti jūsų. Luktelėkite minutėlę.

Jis dingo po žema šoninių vartų arka. Tikriausiai jis nutarė nueiti į sargybinę ir gauti nurodymą.

Jie išlindo iš priedangos ir greitai perėjo apšviestą vietą. Skudurais apvyniotos pasagos nekaukšėjo. Trys širdies dūžiai, ir jie vėl atsidūrė

tamsoje, tačiau Katrina taip sunkiai alsavo, tarsi būtų nubėgusi ljė. Jie pasislėpė už bokšto kampo. Tuop metu grįžo kareivis.

— Labai apgailestauju, šventasis tėve, bet jus apgavo. Šiąnakt niekas nesirengia mirti.

— Bet esu įsitikinęs...

Kareivis sutrikęs papurtė galvą.

— Bijau, kad ne. Matyt, tai klaida. O gal kvailas pokštas...

— Kvailas pokštas? Taip juokauti su Dievo tarnu? O, mano sūnau! — sušuko vienuolis nuoširdžiai pasibaisėjęs.

— Dievo Motina, mūsų dienomis aš niekuo nesistebiu. Jumis dėtas, tučtuojau grįžčiau į šilumą.

Brolis Etjenas gūžtelėjo pečiais ir uždengė veidą gobtuvu.

— Jei jau išėjau į gatvę, tai nueisiu prie Klermono vartų ir aplankysiu senutę Mari, kuri labai serga. Tiems, kurie miršta, naktys atrodo be galo ilgos, ir šiomis tyliomis valandomis jų narsa išblėsta. Telaimina tave Dievas, mano sūnau!

Brolis Etjenas peržegnojo jį ir išėjo iš apšviesto rato, o kareivis atsirėmė į savo ginklą ir toliau rūsčiai budėjo.

Po keleto sekundžių vienuolis pasivijo kitus. Vis labiau šalo, vėjas iš plynaukštės pūtė pro plyšius sienoje. Netaręs nė žodžio, Žakas Keras atsistojo mažo būrelio priešakyje. Dabar jie ėjo siauru keleliu tarp miesto ir pilies sienų. Jis niekur nevedė, ir čia sklido toks baisus dvokas, kad net šaltis negalėjo jo sumažinti. Katrina narsiai stengėsi užgniaužti pykinimą, tačiau jai atrodė, kad įžengė į atmatų pasaulį, kur pats oras buvo pasišlykštėtinas. Arkliai klupinėjo ant šiukšlių. Upelis buvo toli, ir žmonėms, gyvenusiems šalia, ši vieta atrodė tinkama šiukšlėms ir pamazgoms pilti. Netikėtai sienoje pasirodė skylė, pro kurią matėsi dangus, ir iš tamsos išniro tamsi figūra.

— Tai jūs, metre Kerai?

— Taip, Žiustenai! Mes ne per vėlai?

— Labai vėlai. Reikia, kad iki saulėtekio kuo toliau pabėgtumėte nuo savo persekiotojų. Jūs turite skubėti.

Katrinos akys priprato prie tamsos, ir ji galėjo įžiūrėti jaunojo šaulio siluetą ir neaiškius jo veido bruožus po geležiniu šalmu. Kairėje prie diržo buvo prikabintas ragas. Ji pastebėjo, kaip sublizgėjo žvitrios jo akys.

— Esi įsitikinęs, kad tau niekas negresia, Žiustenai?

— Nebijokite. Įgulos viršininkas pamanys, kad smuklininkas per daug išgėrė, niekam nešaus į galvą mintis čia pažiūrėti, be to, jūsų arklių pasagos nepaliks purve jokių pėdsakų.

— Tu geras vaikinas, Žiustenai. Kada nors atsidėkosiu tau.

Naktyje nuskambėjo smagus jaunuolio juokas.

— Atsidėkokite mano tėvui, metre Žakai, duokite jam užsakymą, kai tapsite įtakingas ir turtingas. Jis svajoja austi puikiausius pasaulyje gobelenus ir nuolat piešia gražias moteris ir pasakiškus gyvūnus.

— Tavo tėvas — nuostabus menininkas, Žiustenai. Aš visuomet tai žinojau. Nebijok, neužmiršiu jo*. Iki kito susitikimo, mano berniuk, ir dar kartą dėkoju tau! Žinau, kad rizikuoji labiau negu tau atrodo.

— Mesire, ko bus verta draugystė, jei nebus rizikos? Telydi jus Dievas, ir nesirūpinkite manimi, tačiau, dėl Dievo meilės, paskubėkite!

Netaręs nė žodžio, Žakas paspaudė jaunuolio ranką, paskui padėjo Katrinai pralįsti pro sienos skylę. Lauke oras buvo gaivus ir tyras. Jie atsidūrė nedidelėje plynaukštėje, kur siautėjo vėjas. Toliau kelias vėl staigiai kilo į kalną. Keletą minučių keliauninkai ėjo tylėdami, vis dar vesdami arklius už pavadžių. Naktis darėsi vis šviesesnė, o galbūt jų akys priprato prie tamsos. Katrina galėjo atskirti vėjo gūsių lankstomų medžių siluetus.

Žakas sustojo prie akmeniu pažymėto kelio išsišakojimo.

— Katrina, čia mes turime išsiskirti. Šis kelias kalvos papėdėje, — pasakė jis rodydamas į dešinę, — mano, ir jis veda į Klermoną, o toliau — į Provansą. Jūsų kelias — kairėje. Jis jus nuves į artimiausią vienuolyną. Ten galėsite sulaukti aušros ir truputį pailsėti, jei norėsite.

— Ne, Žakai! Vienintelis mano noras — būti kuo toliau nuo Obiusono kalėjimo. Tačiau mane liūdina tai, kad turime išsiskirti...

Nesąmoningai stengdamiesi nutolinti išsiskyrimo momentą, kailių pirklys ir Katrina perėjo sankryžą ir nuėjo toliau nuo Saros ir brolio Etjeno, kurie nurišinėjo nuo arklių pasagų skudurus. Katrinai buvo gaila skirtis su

---

* XV amžiuje Prancūzija pranoko kitas Europos šalis gobelenų audimo menu. Espero šeimos išaustų gobelenų yra žymiausių pasaulio taikomosios dekoratyvinės dailės muziejų kolekcijose.

Žaku. Jis turėjo tos vyriškos jėgos, kurios jai labai trūko pabėgus Gotjė. Pastarųjų priešaušrio valandų išgyvenimai palaužė jos dvasią, ir jai darėsi silpna pagalvojus apie nepažįstamus kelius, kuriais turės keliauti. Dar niekuomet ji taip nesiilgėjo įprasto gyvenimo ir savo namų kaip dabar, šioje sankryžoje. Ji surado Žako ranką, suspaudė ją, ir ašaros susitvenkė jos akyse.

— Žakai, — sušnabždėjo ji, — nejaugi aš pasmerkta amžinai klajoti ir būti vieniša?

Jausmų protrūkis iškreipė Žako veidą; Katrina stovėjo, žiūrėdama į jį. Naktis negalėjo paslėpti kerinčio jos grožio. Žako akyse atsispindėjo nerimas, ir beprotiška mintis įsismelkė į jautrią jo sielą. Jis nežinojo, kad jos neviltis buvo laikinas dalykas, kad ją sukėlė naktis, šaltis ir nuovargis, o ne sveikas protas. Jis sugriebė jos rankas ir priglaudė prie savo krūtinės.

— Katrina! — sušuko jis dusliu nuo aistros balsu. — Nepalikite manęs! Mes galime drauge vykti į Damaską, kur aš jus padarysiu karaliene ir sudėsiu prie jūsų kojų visas Rytų brangenybes. Jums ir su jumis aš galėsiu viską padaryti.

Jis suliepsnojo tokia aistra, kad karštas jo alsavimas beveik nudegino Katrinos antakius. Tačiau akimirkos silpnumas praėjo. Žinoma, ji buvo laiminga vėl sutikusi Žaką ir nuliūdusi dėl būsimo išsiskyrimo, tačiau ką jis įsivaizduoja? Ji švelniai ištraukė rankas ir nusišypsojo.

— Žakai, mes pavargome ir išsigandome ir, manau, truputį pametėme galvas. Kam aš jums reikalinga toje pavojingoje kelionėje? O grandiozinis planas, kuris turi praturtinti mūsų karalystę ir atnešti jai laimę?..

— Argi tai svarbu? Jūs atstojate visas karalystes! Tą momentą, kai pirmąsyk pamačiau jus tarp karalienės Marijos freilinų, aš supratau, kad dėl jūsų išsižadėsiu visko ir visų...

— Net Masė ir vaikų?

Stojo tyla. Užsiminus apie šeimą, Žakas sustingo. Jis ėmė tankiau alsuoti. Paskui ji tarsi iš tolumos išgirdo jo niūrų, tačiau tvirtą balsą:

— Taip, Katrina, net jų.

Ji nebeleido jam kalbėti. Tai darėsi pavojinga. Ji žinojo, kad Žakas visuomet jautė jai simpatiją, bet nesitikėjo tokios aistringos meilės. Jis nebuvo iš tų žmonių, kurie leidžia žodžius vėjais. Kas bus, jei ji patikės juo ir privers jį dėl jos atsisakyti visko: turto, šeimos, ateities?

Ji lėtai papurtė galvą.

— Ne, Žakai, mes visuomet gailėsimės dėl tokio beprotiško poelgio. Aš taip kalbėjau todėl, kad esu pavargusi ir, be to, buvau išsigandusi. O jūs man atsakėte pernelyg karštai. Mudu dar turime reikalų Prancūzijoje. Be to, jūs per daug mylite Masė, — net jei jums dabar taip neatrodo, — kad galėtumėte ją taip įskaudinti. O aš — mano širdis mirė kartu su vyru.

— Liaukitės! Jūs per jauna, per graži, kad taip jaustumėtės!

— Vis dėlto taip yra, mano drauge, — tvirtai pasakė Katrina, pabrėždama paskutinį žodį. — Aš gyvenau, alsavau ir kentėjau tik dėl Arno de Monsalvi ir tik jo dėka. Jis, ir tik jis, buvo mano gyvenimas, mano meilė, aš gyvenau tik jam. Dabar jis miręs, o ir aš — kaip kūnas be sielos. Galbūt tai man padės nedvejojant įgyvendinti savo sumanymą.

— Ką, Katrina?

— Argi tai svarbu? Bet tai gali kainuoti man gyvybę. Ir tokiu atveju, Žakai Kerai, prisiminkite, kad mano sūnaus Mišelio de Monsalvi likimas — jūsų rankose. Melskitės už mane. Sudie, mano drauge.

Kilstelėjusi apsiaustą, ji nusisuko ir nuėjo prie jos laukusių Saros ir brolio Etjeno. Kaip vėjo dvelktelėjimas ją pasivijo liūdnas Žako prieštaravimas:

— Ne sudie, Katrina, o iki pasimatymo.

Ji gobtuvu užsidengė skausmo iškreiptą veidą. Tokius pat žodžius, apimta nevilties, ji suriko kelyje į Karlą, — pakvaišusi iš skausmo, atkakliai kabindamasi į viltį, kuri nemiršta. Taip, žodžiai tie patys, tačiau jų sukelti jausmai buvo visai kitokie. Kai tik jie dings už kelio vingio, Žaką vėl pagaus neramaus jo gyvenimo sūkurys. Tegul viskas būna taip, kaip yra.

Katrina pasilenkė prie Saros, kuri susigūžusi ant akmens stengėsi sušilti, padėjo jai atsistoti ir nusišypsojo broliui Etjenui.

— Apgailestauju, kad privečiau jus laukti. Metras Keras prašė atsisveikinti už jį. O dabar — į kelią.

Jie tylėdami pajudėjo. Kelias suko žemyn į kairę ir kurį laiką ėjo paežeriu. Plonas mėnulio pjautuvas, pasirodęs danguje, atsispindėjo vandenyje. Katrina pasisuko balne ir pažvelgė atgal. Blausioje šviesoje ji išvydo arkliu šuoliuojančio Žako Kero su besiplaikstančiu vėjuje apsiaustu siluetą. Jis kilo į kalną ir neatsigręžė.

Katrina atsiduso ir išsitiesė balne. Sentimentalaus silpnumo minutė praėjo, ir ji buvo paskutinė, kurią Katrina sau leido. Kupiname pavojų karaliaus rūmų, į kuriuos ji dabar grįžta, gyvenime, kol la Tremujis bus sunaikintas, nėra vietos silpniesiems.

Antra dalis

Kerštas
1433 metai

Penktas skyrius
Karalienės riteriai

Katrina stovėjo vienoje iš gilių lango nišų Anžere ir išsiblaškiusi žvelgė pro langą. Po ilgos kelionės ji buvo tokia pavargusi, kad kol kas buvo sunku priprasti prie naujos aplinkos. Kai truputį anksčiau su Sara ir broliu Etjenu pasiekė Luarą, ji iš nuovargio ir baimės vos nealpo. Paskutines dvylika dienų jie keliavo per badaujančius Limuzeną, Maršą ir Puatu, čia visur buvo matyti kruvini anglų žvėriškumo pėdsakai: pakartųjų lavonai, nusiaubti kaimai. Jiems reikėjo kovoti dėl savo gyvybės — su šalčiu, su žmonėmis, net su vilkais, kurie staugdami puldavo ant daržinių sienų, — jose jie neretai būdavo priversti nakvoti. Sunku buvo gauti maisto, ir kiekvieną kartą, kai norėdavo valgyti, patekdavo į keblią padėtį. Jei ne vienuolynai, į kuriuos patekti padėdavo vienuolio abitas, ir nc karalienės Jolandos apsaugos raštas, duotas Katrinai, trys keliauninkai neabejotinai būtų mirę iš bado, nė nepasiekę šios didingos upės. Katrina naiviai įsivaizdavo, kad kai tik jie atsidurs Anžu hercogystėje, Jolandos mėgstamame krašte, jų nemalonumai baigsis. Tačiau pasidarė dar blogiau!

Prie hercogystės sienos sutikti pliaupiančio lietaus, Katrina ir jos draugai keliavo vietove, kurią praėjusį rudenį nuolat niokojo Andradės žmonės. Jie išvydo kaimus, taip žiauriai nusiaubtus, kad juose nebebuvo nė vienos gyvos sielos, galinčios palaidoti mirusiuosius, ir vienintelis laidotojas buvo žiemos sniegas. Jie pamatė ištryptus vynuogynus, laukus, kur šį

pavasarį neaugs nė žolė, apiplėštas bažnyčias, sudegintus vienuolynus ir pilis. Jie pamatė juodas dykumas su tai šen, tai ten stirksančiais apanglėjusiais kelmais tose vietose, kur kadaise buvo miškai, ir gyvūnų griaučius, kelkraščiuose likusius vilkams.

Jie sutiko vyrų, moterų ir vaikų, kurie, patyrę tiek nelaimių ir baimės, tarsi gyvūnai ieškojo prieglobsčio olose. Jų taip pat reikėjo vengti, nes šiems nelaimėliams kiekvienas keliauninkas buvo grobis. Kartą, kai jie pateko į vienos tokios gaujos nagus, paskutiniu momentu juos nuo susidorojimo išgelbėjo karalienės sargybiniai, lydėję vežimus, prikrautus maisto skurstantiems gyventojams.

Kai pagaliau pasirodė tris salas jungiantys keturi Pon de Sė tiltai, kurių bokšteliai, kaip mažos pilaitės, buvo patikimai įtvirtinti ir su kontraforsais, brolis Etjenas nesusilaikęs panosėje sumurmėjo:

— Pagaliau! Atkeliavome!

Apsaugos raštas jiems leido laisvai įeiti, ir netrukus, didžiausiam jų palengvėjimui, jie atsidūrė už masyvių Anžero miesto sienų. Nors hercogystės sostinės ispano kariuomenė nebuvo nusiaubusi ir turtingame bei pakankamai gynėjų turinčiame mieste nesijautė kaimų skurdo, tačiau miestiečių veidai buvo uždari, nepatiklūs. Daug žmonių vilkėjo gedulo rūbus, o gatvėse nebuvo dideliam klestinčiam miestui būdingo šurmulio ir gyvumo. Žmonės šnekėjosi pusbalsiu, kaip bažnyčioje. Tačiau čia jautėsi valdžia ir tvarka. Nebuvo nei elgetų, nei girtų kareivių, nei laisvo elgesio moterų. Šis miestas su savo sodais, baltomis sienomis ir mėlynais stogais, pastatytas tam, kad jame būtų gyvenama nerūpestingai ir gražiai, buvo paverstas nuolat kovai pasirengusia tvirtove. Net bėgliai, įsibrovę į miestą kaip viščiukai, kurie slepiasi po savo perekšle višta, buvo taip įsitaisę, kad nepažeidinėjo įprasto miesto gyvenimo ir netrukdė jo ginti. Čia viskas liudijo, kad Jolanda Anžujietė moka valdyti, teikti pagalbą ir kautis!

Šį įspūdį dar labiau sustiprino didingas pačios pilies vaizdas: jos juodi ir pilki akmenys ir granito bokštai su viduryje dunksančia milžiniška pagrindine tvirtove atsispindėjo Meno upės vandenyje. Pilies sienų viršuje buvo aibė mėlynų, blizgančių kaip plienas kūgiškų stogų, smailaviršūnių mažų varpinių ir ratu išdėstytų galerijų su šaudymo angomis. Prie dantytų sienų stovėjo sargybiniai, ginkluoti ietimis, alebardomis ir koviniais kirviais, o aukščiausiame bokšte jūros vėjas plaikstė didžiulę vėliavą. Joje

mėlyna, avietine, balta ir aukso spalva buvo pavaizduotas Jeruzalės kryžius, Sicilijos rojaus paukštis, Anžu lelijos ir vertikalūs Aragono stulpai — hercogienės karalienės herbas, kuris buvo iškaltas ir virš miesto vartų. Čia dar buvo angelas, rankose laikantis auksinę karūną.

Brolis Etjenas galėjo vaikščioti mieste ir pilyje kur tik norėjo, ir sargybiniai beveik buvo pasirengę saliutuoti jam. Tačiau kai tik jie perėjo didžiulį griovį, pradėjo lyti, ir Katrina iš nuovargio vos matė. Tuo momentu ji galėjo galvoti tik apie vieną dalyką — apie lovą, tikrą lovą su paklodėmis ir antklodėmis, kurioje ji išsitiestų, tiek naktų praleidusi ant akmenų arba plikos žemės. Tačiau pirma ji turėjo pasirodyti karalienei Jolandai. Brolis Etjenas savo bendrakeleives paliko dideliame hercogo apartamentų kambaryje, kurio aukšti langai išėjo į Meno, atitverto storomis grandinėmis, pusę ir į kitą miesto pusę. Sara tučtuojau susmuko ant nedidelio suolelio prie ugnies ir netrukus kietai užmigo. Katrina liko stovėti. Jai taip maudė ir skaudėjo raumenis, kad atrodė, jog jei atsisės, tai tikriausiai nebegalės atsistoti...

Jai nereikėjo ilgai laukti. Po keleto minučių vienuolis grįžo:

— Eime, mano vaike! Karalienė mūsų laukia.

Katrina dirstelėjo į Sarą, kuri nė nekrustelėjo, ir nuėjo paskui brolį Etjeną. Jis nuvedė ją žema skliautuota perėja, kur išsižergę ir atsirėmę į savo alebardas stovėjo du sargybiniai, nejudėdami kaip statulos. Už tos perėjos buvo didelė salė, prikabinėta gobelenų, kuriuose buvo pavaizduotos alegorinės scenos. Ją apšvietė ugnies liežuviai, šokinėję raižytame židinyje, kuriame degė visas rąstas, ir blausi šviesa aukštų geltonų žvakių, stovinčių ant bronzinio trikojo. Nors salė buvo didelė, beveik ketvirtadalį jos užėmė milžiniška lova, kurios avietinė aksomo užuolaida buvo išsiuvinėta herbo lelijomis. Priešingame kampe sėdėjo siuvinėjanti freilina, ir ji buvo tokia kukli, kad nė nepakėlė galvos, kai Katrina įėjo. Bet Katrina nė nepastebėjo to, jos žvilgsnis buvo nukreiptas į karalienę.

Jolanda sėdėjo didžiuliame juodo medžio krėsle, išklotame pagalvėmis, o siauros jos pėdos buvo padėtos ant specialios šildyklės. Ji stebėjo, kaip Katrina eina per salę jos link. Skaudama širdimi Katrina išdidžiame ir subtiliame hercogienės karalienės veide pastebėjo pastarųjų trejų metų ardomąjį poveikį. Varno sparno juodumo plaukai, išlindę iš po griežtos našlės kepuraitės, žilstelėjo, veide atsirado gilių raukšlių, o lygi oda

pradėjo gelsti kaip senas pergamentas. Atrodė, kad ant Jolandos pečių kaip sunki našta gulėjo visi tie nepaliaujamos kovos su Prancūzijos piktuoju genijumi, la Tremuju, ir su jos priešais anglais ir burgundais mėnesiai. Žiaurus smūgis karalienei buvo jos sūnaus hercogo Renė de Baro paėmimas į nelaisvę. Jis pateko į Pilypo Burgundiečio rankas po kautynių prie Ugenvilio. Keturių karalysčių penkiasdešimt ketverių metų karalienė buvo senutė. Tik jos didžiulėse juodose valdingai blizgančiose akyse tesimatė jaunystės ugnies pėdsakų. Išsekęs jos kūnas beveik skendėjo duksliuose rūbuose ir tarp pagalvėlių, ant kurių ji sėdėjo.

Tačiau kai Katrina atsiklaupė prie Jolandos kojų, ji staiga nusišypsojo, ir jos veidas tučtuojau tapo toks pat žavus kaip ir seniau. Ji ištiesė Katrinai grakščią baltą ranką.

— Pagaliau jūs čia, mano vaike! — tyliai pasakė ji. — Aš taip ilgai laukiau susitikimo su jumis!

Katriną užplūdo jausmų banga. Ji taip dažnai svajojo apie tą laiką, kai atsiklaups prie kojų vienintelės rūmų moters, kuria galima pasitikėti, ir maldaujamai išties rankas į Sicilijos karalienę, tikėdamasi pagalbos ir paramos, kad dabar jokie žodžiai neatėjo į galvą. Ji drebančiomis rankomis užsidengė veidą ir ėmė raudoti.

Akimirksnį Jolanda apžiūrinėjo priešais ją klūpančią grakščią figūrą padėvėtais rūbais. Ji pastebėjo nuovargį tame žaviame veide, liūdesį didelėse našlaičių spalvos akyse, kančią, kurią rodė kiekvienas jos veido ir kūno bruožas. Paskui, užjaučiamai šūktelėjusi, ji atsistojo, apkabino Katriną taip, kaip Sara, priglaudė prie savęs, apverktą jos veidą padėjusi sau ant peties.

— Paverk, mažyle, — sušnabždėjo ji. — Paverk! Nuo ašarų palengvėja.

Nepaleisdama Katrinos, ji pasisuko ir garsiai pasakė:

— Palikite mus minutėlę, ponia de Šomon! Norėčiau, kad netrukus grįžtumėte čionai, o kol kas pasirūpinkite, kad poniai de Monsalvi paruoštų kambarį.

Freilina žemai nusilenkė ir tyliai kaip šešėlis išėjo iš kambario. Tuomet karalienė privedė Katriną prie ilgo suolo, apversto aksominėmis pagalvėlėmis, ir pasisodino ją greta savęs. Ji kantriai laukė, kada Katrina baigs kūkčioti. Kai ši truputį nusiramino, ji ištraukė iš savo krepšelio buteliuką acto ir, keliais lašais sudrėkinusi nosinaitę, nušluostė Katrinos veidą.

Silpnas, bet aštrus kvapas atgaivino jaunąją moterį. Jai staiga pasidarė gėda dėl savo elgesio, ir ji vėl būtų puolusi ant kelių, jei karalienė nebūtų jos sulaikiusi.

— Katrina, pasikalbėkime kaip moteris su moterimi! Aš pasiunčiau brolį Etjeną pakviesti jūsų visai ne dėl to, kad į jus žiūrėčiau kaip į bet kurią freiliną ir kartu verkčiau. Atėjo laikas atsikratyti žmogaus, atsakingo už visas jūsų nelaimes, to niekingo bajoriūkščio, kuris dalimis pardavinėja šalį turėdamas vienintelį tikslą — prisikimšti savo kišenes ir baigti apgailėtiną karalienės Izabo reikalą. Jūs per daug nukentėjote nuo jo, kad nenorėtumėte jo žūties.

— Mus persekiojo, mus gaudė, mus ištrėmė kaip nusikaltėlius, iš mūsų atėmė visą turtą ir visas valdas. Ne taip seniai mes būtume numirę, jei į pagalbą nebūtų atėjęs grafas de Pardiakas. Mano sūnus neturi nei gero vardo, nei žemių, o mano vyras — raupsuotasis! — niūriai pasakė Katrina. — Argi yra dar didesnis blogis, galėjęs tekti mūsų daliai?!

— Visuomet gali būti dar blogiau, — švelniai pataisė ją karalienė, — tačiau dabar svarbu grąžinti Monsalvi vardo šlovę ir pasirūpinti jūsų sūnaus gera ateitimi. Paklausykite... Aš buvau labai prisirišusi prie jūsų vyro. Išoriniu šiurkštumu dangstėsi doras bajoras ir vienas narsiausių riterių, koks tik yra buvęs šioje šalyje. La Tremujo aukos — kilnūs žmonės, ir jis negali likti nenubaustas už jų žuvimą. Jūs man padėsite?

— Dėl to ir atvykau! — įsikarščiavusi sušuko Katrina. — Tačiau jūsų didenybė turės duoti man nurodymus.

Jolanda norėjo atsakyti, tačiau tuo metu už pilies pasigirdo skardus trimito signalas, o paskui viduje kilo triukšmas ir sąmyšis. Hercogienė karalienė atsistojo ir greitai priėjo prie lango, išeinančio į koplyčios ir didžiulio vidinio kiemo pusę, ir Katrina nejučia nusekė paskui ją. Iš sargybinės pasipylę kareiviai leidosi bėgti prie vartų, paskubomis ginkluodamiesi. Iš hercogo kambarių išpuolė pažai, ginklanešiai ir didikai. Katrina pamanė, kad šioje sumaištyje jie atrodo taip, tarsi būtų išlipę tiesiai iš gobelenų, sukabinėtų ant sienų. Jolanda Aragonietė buvo sutrikusi.

— Kodėl toks triukšmas? Ką visa tai gali reikšti? Kas atvyko į rūmus?

Kaip tik tuo metu atsidarė durys ir pasirodė besišypsanti ponia de Šomon, kuri jai pranešė:

— Valdove! Tai ponas konetablis, kuris ką tik atvyko iš savo dvaro Partenė. Jūsų didenybė...

Ją nutraukė džiugus karalienės šūksnis:

— Rišmonas! Jį turbūt pats dangus atsiuntė čionai! Einu pasitikti jo!

Ji atsisuko į Katriną ir tarsi norėjo kviesti ją eiti kartu, tačiau, žvilgtelėjusi į išsekusį jaunosios moters veidą, susilaikė.

— Eikite pailsėti, brangioji, — pasakė ji meiliai. — Ponia de Šomon palydės jus į jūsų kambarį. Rytoj atsiųsiu jūsų pakviesti, ir galėsime aptarti savo planus.

Katrina tylomis nusilenkė ir nuėjo paskui freiliną, o Jolanda išėjo pro kitas duris. Katrina galvoje jautė baisią tuštumą ir ėjo kaip per rūką.

Ji klusniai nuėjo į kambarį viršutiniame aukšte; du dideli jo langai išėjo į kiemą. Ji visai nenorėjo kalbėti, ir ponia de Šomon teisingai suprato jos tylėjimą. Tai buvo maloni rusvaplaukė jauna moteris apskritu veidu ir guviomis rudomis akimis ir jai, atrodė, buvo be galo sunku ramdyti įgimtą savo guvumą. Nors ir jauna (jai buvo dvidešimt metų), ji jau penkerius metus buvo ištekėjusi už Pjero d'Ambuazo, Šomono savininko, ir turėjo du vaikus, ko niekas niekuomet nebūtų pamanęs. Atrodė, ji su didžiausiu vargu turi nuolat varžyti savo natūrą, kad prisiderintų prie šiek tiek oficialaus rūmų gyvenimo stiliaus. Ją aiškiai kankino noras paplepėti ir paliežuvauti, bet taip pat buvo aišku, kad Katrinai labai reikia poilsio ir ramybės, todėl mažoji ponia de Šomon pasitenkino tuo, kad akinamai nusišypsojo.

— Na, štai mes ir atėjome, ponia de Monsalvi. Dabar atsiųsiu jums jūsų tarnaitę ir dvi kambarines, kurios padės susitvarkyti. Gal norėtumėte išsimaudyti?

Užsiminus apie šią beveik užmirštą prabangą, Katrinos akys sužibo. Vonia! Praėjo daug mėnesių, kai ji paskutinį kartą maudėsi! Prasidėjus rudeniui, gana primityvioje pirtyje Karloje buvo per šalta, o kai ji paliko Overnę, jos kelionė buvo per daug sunki, ir tokie malonumai buvo neįmanomi.

— Mielai, — šypsodamasi pasakė ji jaunajai moteriai. — Jaučiuosi taip, tarsi prie manęs būtų prilipęs visas karalystės purvas!

— Tam nereikės nė minutės!

Ir Ana de Šomon dingo kaip raudono aksomo ir pilko atlaso sūkurys. Likusi viena, Katrina grūmėsi pati su savimi, kad tučtuojau negriūtų ant lovos, tačiau iš kiemo sklidęs triukšmas nuviliojo ją prie langų. Apačioje degė tiek daug deglų ir gorių, kad buvo šviesu beveik kaip dieną, ir tos ugnies atšvaitai šokinėjo ant Katrinos kambario lubų daug ryškesni negu židinio ir žvakių liepsna — jos šildė ir apšvietė kambarį.

Ten, apačioje, tarnų su livrėjomis, pažų ir riterių, damų ir bajorų minia grūdosi aplink šarvuotus riterius, kurie sudarė bauginančią pilko plieno sieną. Jų šarvuotę pagyvino trumpi balti apsiaustai ir Bretanės hercogų herbe juodos šermuonėlių uodegos. Jie buvo susigrūdę aplink didelę baltą vėliavą su atvaizdu šerno, stovinčio piestu priešais mažą žalią ąžuolą, ir šūkį "Tas, kuris drįsta", išsiuvinėtą raudoname audinyje. Už kelių žingsnių ginklanešio padedamas nuo arklio nulipo žmogus, ant kurio šalmo buvo karūnuotas auksinis liūtas. Kai jis pakėlė antveidį, Katrina pažino randuotą paties konetablio veidą. Be to, prie kairio šauniojo karvedžio šono kabėjo Didysis Prancūzijos kalavijas, inkrustuotas herbo lelijomis*!

Katrina pamatė, kaip karalienė Jolanda greitai nulipo laiptais ir, ištiesusi rankas, maloniai šypsodamasi, nuėjo pasveikinti atvykusiojo. Ji išvydo, kaip sušvelnėjo rūstus Rišmono veidas, kai jis atsiklaupė, kad pabučiuotų puikiąją ranką. Čia stovėdama Katrina negirdėjo, apie ką jie kalbėjo, tačiau buvo aišku, kad hercogienė karalienė ir karvedys idealiai supranta vienas kitą, ir tai guodė. Ji prisiminė, koks draugiškas ir malonus Rišmonas buvo Arno ir kaip ryžtingai, atkakliai jis siekdavo savo tikslo. Jolanda ir Rišmonas buvo dvi patikimos atramos, jų padedama tikėjosi sukurti mažojo Mišelio ateitį.

Po pusvalandžio ji mirko didelėje vonioje, pilnoje kvapnaus karšto vandens, beveik pamiršusi nuovargį ir prastą savijautą po kelionės. Ji užsimerkė, atlošė galvą ant pagalvėmis apdėto vonios krašto ir visiškai atsipalaidavo. Atrodė, kad karštas vanduo sunkiasi į kiekvieną jos kūno ląstelę, ir dėl to ji jautė malonų mieguistumą. Ji jautėsi atsikračiusi ne tik kelionės purvo, bet ir visos baimės, negandų, pajaunėjusi dešimčia metų. Jos protas tapo aiškesnis, kraujas greičiau tekėjo gyslomis. Ji vėl pajuto, kad yra jauna ir stipri, kad jos grožis neišblėso. Tai patvirtino susižavėji-

---

* Vadinamąjį Didįjį kalaviją Prancūzijos kariuomenės vadui įteikdavo valdovas.

mas tarnaičių akyse, kai jos padėjo jai įlipti į vonią, prieš atidarydamos skrynias ir surasdamos paklodes ir antklodes, kad paklotų jai lovą. Taip, ji buvo graži kaip visuomet, ir buvo malonu tai suvokti.

Sara miegojo alkove, kur ją ne nuvedė, o nunešė. Vargu ar ji buvo atmerkusi bent vieną akį nuo tada, kai atsidūrė rūmuose, tačiau dabar ji Katrinai nebuvo reikalinga.

Lova jau buvo paruošta, drumzlės vonioje akivaizdžiai rodė, kiek dulkių ir purvo buvo prilipę prie Katrinos nuo Overnės, o viena kambarinė jau laikė pašildytą rankšluostį. Ji atsistojo vonioje, rankomis nubraukė nuo kūno vandenį. Ir tuomet jos išgirdo žvangėjimą: kažkas su šarvuote greitai ėjo siaura galerija, nekantriai pastūmė duris, jos atsilapojo, ir į kambarį įėjo vyras.

Jis iš nuostabos šūktelėjo, ir kaip aidas pasigirdo išgąstingas Katrinos riktelėjimas. Ji buvo tokia apstulbusi, jog visai nematė, kas įėjo, tik pastebėjo, kad jis yra labai aukštas ir šviesus. Ji beregint ištraukė iš kambarinės rankų rankšluostį ir kaip galėdama prisidengė juo.

— Kaip jūs drįstate? Lauk iš čia! Tučtuojau nešdinkitės! — suriko ji.

Dėl to, ką išvydo, ir pikto Katrinos šauksmo vyriškis sustingo. Jo akys iššoko, jis išsižiojo, tačiau nepasigirdo nė garso. O Katrina tebešaukė:

— Na, ko laukiate? Juk jau pasakiau jums! Nešdinkitės!

Atrodė, jis neteko žado, o kai pagaliau vėl galėjo kalbėti, bejėgiškai suvebleno:

— Jūs... kas jūs?

— Tai ne jūsų reikalas! Bet aš pasakysiu, kas esate jūs. Jūs — įžūlus kvailys! O dabar nešdinkitės!

— Tačiau... — prabilo vargšelis.

— Jokių "tačiau", jūs norite pasakyti, kad vis dar neišėjote?

Iš įtūžio nebesivaldydama, Katrina iš vonios stvėrė didelę vandens prisigėrusią kempinę ir sviedė ją į vyrą. Ji buvo taikli — kempinė pataikė nekviestam svečiui tiesiai į veidą. Po sekundės mėlyni šilkiniai marškiniai, kuriuos buvo apsivilkęs ant šarvinių marškinių, permirko. Jis greitai pasitraukė atgal ir, nerišliai murmėdamas atsiprašinėjimus, žvangant plieninei šarvuotei, leidosi bėgti. Tada Katrina oriai kaip įžeista karalienė išlipo iš vonios. Tačiau dvi apstulbusios kambarinės nė piršto nepajudino, kad jai padėtų.

— Nagi? — griežtai pasakė ji.

— Ar kilmingoji ponia supranta, su kuo taip pasielgė? — pagaliau prabilo viena jų. — Tai buvo jo didenybė Pjeras de Brezė, karalienės numylėtinis ir vienas iš artimiausių jos patarėjų. Ir be to...

— Gana! — nutraukė Katrina. — Tą patį būčiau padariusi net jei čia būtų buvęs pats karalius. O dabar patrinkite mane! Aš sušalau!

Katrina neilgai galvojo apie nekuklų lankytoją, nuoširdžiai tikėdamasi nebesusitikti su juo, nes suprato, į kokią kvailą padėtį per jį pateko. Tačiau jis buvo pirmas žmogus, už kurio užkliuvo jos žvilgsnis kitą rytą, kai karalienės pakviesta atėjo į pagrindinę rūmų salę. Tačiau, kad ir kaip keista, tas susitikimas ją sutrikdė mažiau negu tikėjosi. Ilgas miegas, sotūs pusryčiai ir rūpestingai parinktas tualetas padarė stebuklą. Ji jautėsi tarsi ką tik gimusi ir buvo viskam pasirengusi.

Supratusi, kaip liūdnai atrodo Katrinos garderobas, karalienė jai atsiuntė keletą suknelių. Katrina išsirinko sunkaus juodo brokato suknelę su pelerina, išsiuvinėta sidabro siūlais ir apvedžiota sabalena. Ant galvos ji užsidėjo aukštą smailą apdangalą iš tokio pat brokato, nuo jo leidosi ilgi juodo muslino, išsiuvinėto sidabro siūlais, šydai. Tai buvo panašu į puošnų gedulo rūbą ir vykusiai paryškino Katrinos grožį. Jos abejonės dingo išgirdus pritariamą šnabždesį, kai ji pasirodė tarybos posėdžių salėje. Tačiau prie sosto, kuriame sėdėjo karalienė Jolanda, ji ėjo tokioje gūdžioje tyloje, kad buvo galima išgirsti nukritusio smeigtuko skambtelėjimą.

Išskyrus karalienę ir ją pačią, visi kiti — tiesa, iš viso čia buvo ne daugiau kaip septyni aštuoni žmonės — buvo vyrai. Aukščiausias iš jų buvo Pjeras de Brezė, o impozantiškiausias — konetablis de Rišmonas, kuris stovėjo ant sosto laiptelių. Truputį žemiau sosto, krėsle su aukšta atkalte sėdėjo senukas, vilkintis bažnytinį rūbą, — vis toks pat tiesus, nors ir aštuoniasdešimt šešerių metų; silpnas jo akis slėpė akiniai. Tai buvo Arduenas de Bėjus, Anžero vyskupas.

Salė buvo milžiniška, ir eidama per ją Katrina turėjo atsikratyti netikėto sutrikimo. Po akmeniniu vėduokliniu skliautu lengvai judėjo įvairiaspalvės gairelės, o ant sienų kabėjo didžiuliai nuostabiausi gobelenai, kuriuose daugiausia mėlyna ir raudona spalva buvo pavaizduotos Teologo Jono Apokalipsės scenos. Buvo taip tylu, kad jos ausyse šilkinių sijonų šnarė-

jimas ošė tarsi vėjo gūsis. Priėjusi salės vidurį, ji išgirdo greitus žingsnius ir priešais save išvydo konetablį.

Priėjęs Artūras Rišmonas nusilenkė, padavė jai sulenktą ranką, siūlydamas į ją atsiremti, ir pasakė:

— Sveika atvykusi pas mus, ponia de Monsalvi! Mes ypač džiaugiamės tuo, kad esate su mumis, nes jūs tiek iškentėjote dėl reikalo, kuris yra ir mūsų. Jūsų vyras dar buvo labai jaunas, kai drauge su manimi kovėsi prie Azenkūro, tačiau jau tuomet buvo stebėtinai narsus. Aš jį karštai mylėjau, ir mano širdis liūdi dėl jo mirties.

Dabar, kai Bretanės princo veido nedengė šalmas, jį buvo galima gerai apžiūrėti: jis buvo matęs šilta ir šalta, išdidus, su senais kovų randais, tačiau jį nušvietė dvi ryškiai mėlynos akys. Katrina vėl pajuto pasitikėjimą juo, kaip ir tada, kai jie pirmą kartą susitiko per jo sužieduotuves su Pilypo Burgundiečio seserimi, Prancūzijos dofino Liudviko Giujeniečio našle. Šis žmogus buvo tvirtas kaip tvirtovės siena, patikimas kaip grūdintas plienas ir retas kaip grynas auksas. Sulaikiusi ašaras ji nusišypsojo, nusilenkė ir atsirėmė į jo ranką.

— Jūsų didenybe, jūsų pasveikinimas sujaudino mane labiau negu galiu apsakyti. Ir prašau jus pasikliauti manimi visai taip pat, kaip pasikliautumėte mano mylimu vyru, jei Dievas būtų pasigailėjęs jo! Vienintelis noras, likęs man šioje žemėje, — atkeršyti už jį ir grąžinti mano sūnui tai, kas jam teisėtai priklauso!

— Viskas bus padaryta, kaip jūs panorėsite. Eime!

Jie drauge priėjo prie sosto, kur laukė Jolanda. Ji nusišypsojo jaunajai moteriai.

— Pasisveikinkite su jo šventenybe mūsų miesto vyskupu, o paskui sėskitės čia, — pasakė ji ir parodė aksominę pagalvėlę ant sosto laiptelių.

Kai Katrina ten atsisėdo, jai buvo pristatyti kiti vyrai. Čia, be Pjero de Brezė, kuris nenuleido nuo jos akių, buvo ponas de Šomonas, guviosios Anos vyras, Žanas de Bėjus, Sablė komendantas, Ambruazas de Loras, Priženas de Kojetivi*, konetablio bičiulis, ir pagaliau stovėjęs truputį nuošaliau, kukliai apsirengęs, iš pažiūros nešnekus vyras — Rišmono

---

* Žanas de Bėjus, Priženas de Kojetivi ir Pjeras de Brezė — Šimtamečio karo laikų Prancūzijos karvedžiai, vadinamosios "rūmų revoliucijos" dalyviai.

ginklanešys, vardu Tristanas L'Ermitas. Visi jie buvo jauni — vyriausiajam, konetabliui, ką tik sukako keturiasdešimt, — ir jie visi priėję pagarbiai pabučiavo jaunosios moters ranką. Brezė sunkiai atsiduso ir metė į Katriną žvilgsnį, privertusį ją nurausti iki ausų. Ji pasistengė greitai įveikti savo sumišimą. Kodėl ji jaudinasi dėl to žmogaus, juk ant kortos pastatyta daug svarbių dalykų? Ji čia atvyko keršyti, o ne flirtuoti su pirmu pasitaikiusiu gražiu jaunikaičiu.

Karalienė prakalbo:

— Ponai, dabar esame visi susirinkę, nes nėra vilties, kad dėl kovos veiksmų Pikardijoje galėtų atvykti kapitonai La Giras ir Ksantrajus. Paskutiniame mūsų pasitarime, įvykusiame pernai rugsėjo mėnesį Vanoje per Bretanės hercogienės ponios Žanos de Valua laidotuves, mes sutarėme, kad reikia atsikratyti Žoržo de la Tremujo. Nepasitenkinęs tuo, kad priešui išdavė Mergelę Žaną, kad vislai karalystei kelia siaubą, kad per jį karalius pateko į skurdą, o jis pats piktinamais būdais padidino savo turtus, kad pasodino į kalėjimą ir nuskurdino geriausius mūsų žmones, tokius kaip Luji d'Ambuazas, kuris jums visiems yra pusbrolis, ir Arno de Monsalvi, kad jis atidavė anglams Montarži miestą, kuris priklauso poniai de Rišmon, kad jis kariauja mūsų teritorijoje plėšdamas ir niokodamas Overnę, Limuzeną ir Langedoką, padedamas savo pakaliko Andradės, — dabar šis žmogus įžūliai mėgina sužlugdyti atkaklias ir subtilias mūsų pastarųjų mėnesių pastangas suartėti su Burgundijos hercogu. Daugiau kaip metus popiežiaus legatas Nikolà Albergatis, Sen Krujo kardinolas, susitikinėja su Burgundijos pasiuntiniais tikėdamasis pasiekti susitarimą, kuris padėtų sudaryti taiką. O ką tuo metu daro la Tremujis? Pernai spalio mėnesį jis bandė apsiausti Dižoną ir išprovokavo nevykusį mėginimą nužudyti hercogą Pilypą tuo momentu, kai dėl hercogo sesers Bedfordo hercogienės mirties jis ketino atsisakyti sąjungos su anglais. Tokie dalykai neturi pasikartoti! Kol karalius yra po Didžiojo kamerhero padu, mums niekada nepavyks atsikratyti anglų ir atkurti karalystėje taikos. Ponai, jūs visi prisiekėte padėti išgelbėti Prancūziją nuo to žmogaus. Laukiu jūsų pasiūlymų.

Visi tylėjo. Užgniaužusi kvapą, Katrina mntyse svarstė visas šias naujienas. Jos dar kartą įrodė, kaip ji per visą tą laiką atitrūko nuo įvykių. Staiga ji suprato, kad žinia apie pasikėsinimą į buvusį jos meilužį Pilypą

Burgundietį nė kiek jos nesujaudino. Tai, kas juos siejo, buvo nutraukta visam laikui, ir nieko neliko iš tų dienų, kurias ji praleido su juo. Tarsi kita moteris būtų praleidusi tas aistringas valandas gražuolio hercogo glėbyje. Dabar tai jau reiškė ne daugiau negu sena pasaka, pasekta vakare prie židinio.

Tuomet visų, neišsikiriant ir Katrinos, žvilgsniai nukrypo į konetablį. Jis stovėjo nuleidęs galvą ir sunėręs ant krūtinės rankas, labai susimąstęs. Tylą sudrumstė senasis vyskupas. Jo balsas drebėjo kaip įskilęs varpelis.

— Pone konetabli, jau du kartus esate padėjęs karaliui atsikratyti netinkamų favoritų. Kodėl gi bijote tai padaryti trečią kartą? Kuo gi ponas la Tremujis skiriasi nuo Pjero de Žiako ir Kamiu de Boljė? Pirmąjį mes, užsiuvę maiše, įmetėme į Oroną, o antrąjį pasmaugėme, tad kodėl ponas de la Tremujis dar gyvas?

— Todėl kad jis apie save galvoja labiau negu anie. Žiakas tikėjo, kad jį globoja velnias, kuriam pardavė savo dešinę ranką, o Boljė galva buvo tuščia kaip barškutis. O štai la Tremujis yra pavojingai klastingas. Jis žino, kad jo nekenčia, ir atitinkamai elgiasi. Mes prisiekėme su juo susidoroti, bet, atrodo, tai nėra lengva padaryti.

Vyskupas sausai nusijuokė.

— Tereikia vieno smūgio! Nesuprantu, kas jus sulaiko. Jūs mažai būnate rūmuose, tačiau turite daug ištikimų žmonių...

— Ir ką turi padaryti vienas iš tų ištikimų žmonių? — nutraukė jį Rišmonas. — Jei la Tremujis jumis nepasitiki, jūs prie jo neprisiartinsite. Pagrindinis jo asmens sargybinis yra karalius, nuo kurio jis dabar nė per žingsnį neatsitraukia. Nuo vasaros jis su karaliumi yra užsidaręs Ambuazė tvirtovėje ir nė karto jos nepaliko, tik trumpam nuvyksta į Siuli. Neužtenka noro nužudyti, reikia progos!

Nuo niūraus konetablio tono Katrinai kraujas stingo gyslose. Ji pamatė, kaip Jolandos ranka nervingai įsitvėrė sosto ranktūrio, ir taip pajuto karalienės nusivylimą, tarsi jis būtų pervėręs ją pačią. Kokia nauda iš tų pareiškimų ir klausimų, jei į juos nėra atsakymų? Ir kokia nauda iš tos tarybos, jei joje tik išryškėja visų jos narių bejėgiškumas? Tačiau kadangi karalienė tylėjo, ji nedrįso kalbėti. Be to, vyskupas vėl ėmė karštai ginčytis.

— Puikus lankininkas gali bet kokioje vietoje pataikyti į bet kokį taikinį. Kai la Tremujis išeis...

— Jis niekada neišeina į lauką. Jis tapo toks storas ir sunkus, kad nė vienas arklys jo nepakeltų. Kai jis keliauja, jį neša uždarais šarvuotais neštuvais, apsuptais sargybinių.

— Manau, naktį jis neužsideda šarvų. Nudurkite naktį...

— Jis nenakvoja karaliaus kambariuose, nes mano, kad jie nėra labai saugūs. Naktį la Tremujis miega pagrindiniame bokšte, saugomas ne mažiau kaip penkiasdešimties žmonių.

— Tuomet į maistą įberti nuodų...

Rišmonas pavargęs atsiduso. Jo draugas Priženas de Kojetivi niūriai atsakė:

— Jo valgius ir gėrimus tikrina trys karaliaus karininkai.

Vyskupas de Bėjus piktai riktelėjo, nuplėšė savo akinius ir sviedė juos ant grindų.

— Ir tai viskas, ką jūs galite mums pasakyti, pone konetabli? Jūs pripažįstate pralaimėjimą arba la Tremujis — įsikūnijęs velnias? Dėl Dievo meilės, mesire, mes kalbame apie gyvą žmogų, kurį supa tik silpni arba godūs žmonės, kuriuos galima papirkti ir kurie tikriausiai už auksą parduotų savo ištikimybę...

— Aš nepasikliauju ištikimybe, kurią galima nupirkti, pone vyskupe. Man reikalingas žmogus ne tik ištikimas, bet ir pasirengęs paaukoti savo gyvybę, nes smogti tikriausiai teks karaliaus akyse, ir vargu ar žudikui pavyks pasprukti. Kuris iš jūsų, ponai, sutiktų įsmeigti durklą į la Tremujo gerklę, o paskui būtų pats sargybinių nudurtas?

Atsakymas į sarkastišką konetablio klausimą buvo kapų tyla. Sutrikę riteriai žvilgčiojo vieni į kitus, ir Katriną staiga apėmė baisus pyktis. Šiems žmonėms nereikėjo įrodinėti savo narsumo. Jie priklausė patiems drąsiausiems, ir vis dėlto nė vienas iš jų nebuvo pasirengęs aukoti savo gyvybės, kad sunaikintų priešą. Taip, jie galėjo kautis vidury baltos dienos, saulės ir šlovės ryškiai nutvieksti, žvangant plienui ir šlamant vėliavoms, tačiau jų išdidumas jiems neleido galvoti apie žmogžudystę patamsyje, užklupus auką iš pasalų, o paskui žūti nuo tarnų dūrių. Galimas dalykas, jie manė esą per daug reikalingi karalystei, per daug reikalingi Prancūzijos šlovei mūšio lauke, kad negalėjo nusižeminti iki niekingų poelgių?.. O gal jie nepakankamai nukentėjo nuo la Tremujo? Kitaip jie neabejotinai žūtbūt trokštų jo kraujo! Jų neapykanta jam nebuvo stipri, ir jų kova buvo politinė

— kilnus, bet šaltas noras išplėšti valdžią ir karalių iš nedorų la Tremujo rankų. Tai nebuvo panašu į neapykantą, kurią ji pati jautė, į jos įtūžį — ji buvo nevilties apimta moteris, netekusi visko, kas buvo jos gyvenimo prasmė. Šie žmonės tebuvo nepageidautini rūmuose, kai kurių jų artimi giminaičiai nukentėjo nuo la Tremujo, tačiau jie nematė, kaip dega jų pilys, jų vardai nebuvo dergiami, jų gyvybei negrėsė pavojus, o brangiausia pasaulyje būtybė nebuvo išvyta iš gyvųjų pasaulio.

Plykstelėjus pykčiui, jos kraujas ėmė kunkuliuoti, ant lūpų pajuto kartumą. Ir kai karalienė valdingu balsu ir truputį nepatenkinta tarė: "Na, ponai, mes turime ką nors nutarti!", Katrina atsistojo, priėjo prie sosto ir atsiklaupė priešais jį.

— Jei jūsų didenybė sutiks, aš esu pasirengusi padaryti tai, ko nedrįsta šie ponai. Aš nebeturiu ko prarasti, tik savo gyvybę... o tai menkniekis, kad tik galėčiau atkeršyti už savo mylimą vyrą. Valdove, tik vieno prašau: prisiminkite mano sūnų ir būkite jo atrama vietoje manęs.

Jai tai pasakius pasigirdo piktas murmėjimas. Visi riteriai susigrūdo prie sosto laiptelių, uždėję rankas ant kalavijų rankenų.

— Teatleidžia man dangus! — piktai suriko Pjeras de Brezė. — Manau, ponia de Monsalvi mus visus laiko bailiais! Ponai, argi galime leisti, kad ji ir toliau taip manytų?

Iš visų pusių sklido pasipiktinimo ir protesto šūksniai, tačiau po akimirkos juos nutraukė šaltas balsas:

— Karalienei, taip pat konetabliui leidus, norėčiau, ponai, pasakyti, kad visa tai neturi prasmės ir yra tuščios šnekos ir laiko švaistymas. Reikia ne ginčytis, kaip pasirodyti narsesniam, o šaltakraujiškai suplanuoti žmogaus mirtį. Tai ne varžybos, per kurias reikia įrodyti, kuris iš jūsų drąsesnis, o šaltakraujiškas žmogžudystės planas, ir jį reikia kuo geriausiai parengti. Nė vienas iš mano čia girdėtų pasiūlymų nėra dalykiškas ir įgyvendinamas.

Ramus šio balso valdingumas privertė Katriną atsigręžti. Riteriai prasiskyrė, kad praleistų žmogų, vardu Tristanas L'Ermitas, kuris ėjo nelabai svarbias konetablio ginklanešio pareigas. Kai jis išėjo į priekį, jaunoji moteris įdėmiai į jį įsižiūrėjo. Jis buvo maždaug trisdešimties metų flamandas, šviesiaplaukis, melsvų akių ir tokiu ramiu, bejausmiu veidu, kokio Katrina nebuvo mačiusi. Nė vienas raumuo nekrustelėjo šiame drėbliame ir net šiurkštokame veide, tačiau neįprastas nejausmingumas

teikė jam savotiško didingumo. Jis atsiklaupė priešais karalienę ir laukė jos leidimo kalbėti toliau. Rišmonas klausiamai pažvelgė į Jolandą, paskui pasakė:

— Karalienė leidžia tau kalbėti. Ką nori pasakyti?

— Štai ką! Ne pilyje prie kamerhero neįmanoma prieiti. Vadinasi, mėginti galima tik viduje, tai yra vienuose iš karaliaus rūmų, jei jau jis taip greitai užvaldė juos ir slepiasi už jų galingų įgulų nugarų.

— Kaip tik apie tai mes ką tik ir kalbėjome, — pasakė susiraukęs Žanas de Bėjus. — Kitaip sakant, tai neįmanoma!

— Galbūt Ambruaze ir neįmanoma, — ramiai pasakė Tristanas, — kadangi tenykštis komendantas yra po jo padu. Tačiau tai būtų įmanoma rūmuose arba pilyje, kur komendantas būtų mūsų šalininkas, pavyzdžiui, Šinone, kurio komendantas ponas Raulis de Gokūras slapta perėjo į jo didenybės konetablio pusę ir dabar yra ištikimas jo tarnas.

Katrinai per nugarą nubėgo skruzdėlės. Raulis de Gokūras! Buvęs Orleano komendantas, žmogus, kartą įsakęs kankinti ją ir nuteisęs ją mirti! Jis nekentė Žanos d'Ark ir įnirtingai kovėsi su ja. Ką gi jam padarė la Tremujis, kad jis taip pakeitė savo požiūrį į jį? Tačiau tuomet Rišmonas truputį iš aukšto atsakė savo ginklanešiui:

— Tikrai, jei mes įtikintume la Tremujį ir, žinoma, karalių vykti į Šinoną, gal mums atsirastų proga. Tačiau kamerheras nemėgsta Šinono. Ten per daug jaučiasi Mergelės dvasia, o paprasti žmonės tebegerbia jos atminimą. Karalius labai lengvai pasiduoda kitų įtakai. La Tremujis bijo, kad jo ausis gali pasiekti Žanos balso aidas, vis dar skambantis rūmų Didžiojoje salėje. Jis nežino, kad Gokūras perėjo į mūsų pusę, bet jis jokiu būdu nesutiktų vežti karaliaus į Šinoną!

— Tačiau jis turi! — sušuko Katrina. — Argi nėra nė vieno žmogaus, kuris daro jam įtaką? Šios vietos jis nemėgsta vien dėl tam tikrų emocijų, o jas, be abejo, galima pakeisti! Mano patirtis liudija, kad visi vyrai turi silpnybę, kuria gali pasinaudoti, jei žinai, kokia ji.

Ją nutraukė rūstus Pjero de Brezė balsas:

— Malonėkite pasakyti, kokią silpnybę turi ponas kamerheras?

Dabar jam atsakė Ambruazas de Loras, nesišypsantis rusvaplaukis anžujietis.

— Jų yra dvi: auksas ir moterys! — pareiškė jis. — Jo godumui pirmajai tegali prilygti nepasotinama aistra antrajai. Jei rastume gana gražią merginą, kuri įkaitintų jo kraują, būtų galima priversti jį padaryti kokią nors kvailystę!

Tai sakydamas Loras su stulbinamu begėdiškumu spoksojo į Katriną, ir jos skruostai suliepsnojo. Anžujiečio užuomina buvo tokia akivaizdi, kad ji be galo paspiktino. Kuo tas ciniškas aristokratas ją laiko? Nejaugi jis tikrai mano, kad gali Arno de Monsalvi žmoną paguldyti į la Tremujo lovą? Tačiau ji tučtuojau susitvardė ir prikando liežuvį, nors sarkastiškas atsakymas jau vos neišsprūdo... Gerai pagalvojus, gal tai ir nėra bloga mintis? Vienas dalykas — apsukti vyrui galvą, o kitas dalykas — atsiduoti jam, ir kas žino...

Tačiau jos mintis nutraukė tūžmingas Pjero de Brezė šūksnis. Kaip ir kiti, jis suprato Loro užuominą. Išbalęs iš pykčio, jis atsigręžė į jį:

— Jūs iš proto išsikraustėte? Ką jūs manote? Kilniosios damos, tegul ji ir graži, nelaimės turi pakankamai apsaugoti ją nuo tokių minčių. Gal jūs ir esate mano draugas, tačiau man kyla didelė pagunda priversti jus išsižadėti šių begėdiškų žodžių...

— Ramiau, pone de Brezė, — griežtai įsikišo karalienė. — Galų gale mūsų draugas Loras nepasakė nieko, kas būtų įžeidę ponią de Monsalvi, nors jo pasiūlymas gal ir buvo įžūlokas. Užmirškime tai!

— Šiaip ar taip, — suniurzgė Rišmonas, — la Tremujis nemėgsta kilmingų damų. Jų žvilgsnis pernelyg skvarbus, o liežuvis per daug aštrus, ir, be to, dėl savo padėties jos mėgsta įvairiausius palyginimus, kurie retai kada būna jam palankūs. Jam patinka paleistuvės, išmanančios meilės meną, arba doros valstietės, kurias gali žudyti ir iš kurių gali tyčiotis savo malonumui!

— Jūs nepaminėjote jaunų pažų, jūsų didenybe! — sarkastiškai pasakė Tristanas L'Ermitas. — Be to, mūsų ponas kamerheras turi naują įnorį ir aistrą — Egipto ir Bohemijos klajoklius. Šių žmonių grupė įsikūrė slėnyje prie Ambuazo, kad išsigelbėtų nuo žiemos šalčių ir bado, kuris siaučia apylinkėse. Vietos gyventojai jų bijo, nes jie vagia, nuspėja ateitį ir gali užkerėti, tačiau iš baimės valstiečiai darosi dosnūs. Jų vyrai — kalviai arba muzikantai. Moterys šoka. Kai kurios iš jų — gražios, ir la Tremujui patiko bronzinė jų oda. Jis neretai išsikviečia kai kurias iš jų į rūmus, kad

pasilinksmintų, ir man atrodo, kad jo valia, o ne maisto trūkumas laiko šią kompaniją Ambuaze.

Katrina atidžiai išklausė trumpą flamando kalbą, juo labiau kad, atrodo, ji buvo skirta pirmiausia jai. Ji jautė, kad šie žodžiai turi dar kažkokią prasmę, bet nesuprato kokią. Be abejo, jis ne be reikalo užsiminė apie čigonus.

— Ar tik jūs nesiūlote, — išdidžiai paklausė Žanas de Bėjus, — mums leistis į derybas su viena iš tų laukinių būtybių? Kaip tai būtų pavojinga! Mus la Tremujui išduotų už du viščiukus!

— Žinoma, ne, jūsų didenybe, — atsakė Tristanas įdėmiai žiūrėdamas į Katriną. — Aš veikiau galvojau apie protingą, narsią ir išradingą moterį, sumaniai užsimaskavusią...

— Apie ką jūs?.. — įtariai įsikišo de Brezė.

Tristanas ne išsyk atsakė, tačiau Katrina jau buvo supratusi jo kalbų prasmę. Tai, ko jis nedrįso pasiūlyti (be abejo, būgštaudamas audringos kai kurių čia esančiųjų reakcijos), ji aiškiausiai suprato jam paminėjus čigonus. Ir dabar ji tą sumanymą pateiks kaip savo. Ji pritariamai šyptelėjo Tristanui ir uždėjo ranką ant Pjero de Brezė peties, kad sulaikytų jį.

— Man regis, aš suvokiu, ką ponas L'Ermitas turi galvoje, — ramiai pasakė ji. — Jis tiesiog nori pasakyti, kad jei aš esu viskam pasirengusi dėl la Tremujo mirtis, tai, be abejo, esu ideali moteris šiam vaidmeniui.

Kilo baisus sąmyšis. Visi riteriai vienu metu ėmė šaukti, ir iš visų balsų išsiskyrė gergždžiantis vyskupo diskantas. Vienintelis Ambruazas de Loras nieko nepasakė, tačiau jo lūpų kamputis krustelėjo, ir tai buvo galima laikyti šypsena. Hercogienė karalienė buvo priversta pakelti savo balsą, kad priverstų visus nutilti.

— Nusiraminkite, ponai, — tvirtai pasakė ji. — Aš suprantu, kodėl jūs susijaudinote dėl tokio įžūlaus ir pavojingo pasiūlymo, tačiau riksmu nieko nepadarysi. Be to, mes patekome į tokią keblią padėtį, kad reikia nuodugniai apsvarstyti visus pasiūlymus, nors jie iš pirmo žvilgsnio ir atrodytų pavojingi ir neįgyvendinami..Reikalingas blaivus protas! O jūs, Katrina, ar esate įsitikinusi, kad pakankamai įvertinote riziką ir pavojus, kurie laukia jūsų vykdant tokį nutrūktgalvišką sumanymą?

— Valdove, aš viską gerai apgalvojau, ir manau, kad jie nėra neįveikiami. Jei galėsiu pasitarnauti jums ir karaliui, o kartu atkeršyti už savo artimuosius, būsiu be galo laiminga!

Konetablis savo žydromis akimis įdėmiai pažvelgė į Katrinos akis.

— Jūs kiekvieną minutę rizikuosite. Jei la Tremujis jus atpažins, neišgyvensite iki kitos aušros. Ar suprantate tai?

— Taip, jūsų didenybe, — pasakė ji greitai padariusi reveransą, — ir nebijau pavojų. Be to, nereikia jų perdėti. Ponas kamerheras mane menkai pažįsta. Kai jis mane matė, buvau viena iš karalienės Marijos freilinų, pamaldi ir melancholiška, kaip ir visos. Be to, jis mane matė vos du tris kartus, visuomet kitų damų apsuptą. Vargu ar jis mane atpažins, ypač persirengusią.

— Tuomet turiu pasakyti, kad tai — puikus planas. Jūs į visus klausimus turite atsakymą. Žaviuosi jūsų drąsa!

Jis pasisuko, kad pasikalbėtų su Tristanu L'Ermitu, ir tuomet prabilo Žanas de Bėjus.

— Jei manysime, kad sutiksime su ponios de Monsalvi pasiūlymu ir leisime jai imtis šio pavojingo ir nemalonaus vaidmens, tai ar galime būti įsitikinę, kad ji vaidins pakankakmai įtikinamai ir apgaus mūsų priešą? Tos Egipto publikos keistos manieros ir dar keistesni papročiai.

— Aš žinau jų papročius, — nutraukė jį Katrina. — Mesire, ištikimoji mano auklė Sara yra čigonė. Ji buvo parduota į vergiją venecijiečiams.

Dabar suabejojo Pjeras de Brezė:

— Bet ar tie žmonės sutiks būti mūsų bendrininkai? Juk tai — laukiniai, nesuvaldomi, nepriklausomi žmonės.

Flamando lūpas iškreipė šypsena, kuri buvo ir grėsminga.

— Jie taip pat mėgsta auksą... ir bijo kartuvių! Vieno grasinimai ir gundantys kito pažadai turi padėti palenkti juos mums. Be to, jie šiltai priims Sarą kaip savo gentainę. Ir, jei jūsų didenybė norėtų, aš siūlausi sudaryti poniai Katrinai kompaniją tarp čigonų. Tuomet ji galės per mane palaikyti ryšį su jumis, ponai!

— Aš sutinku, — pasakė Rišmonas, — ir manau, kad tas sumanymas geras. Ar kas nors dar turi kokių nors abejonių?

— Ne, — pasakė vyskupas, — tačiau mums visiems kelia nerimą mintis, kad kilminga ir padori dama rizikuos savo siela... ir kūnu dėl tokio pavojingo sumanymo. Ponios de Monsalvi garbė...

— Jums nereikia būgštauti dėl mano dorybingumo, pone vyskupe, — ramiai pasakė Katrina. — Aš galiu pati apsiginti.

— Tačiau norėčiau išsiaiškinti dar vieną dalyką, — neatlyžo prelatas. — Kai jūs galėsite patekti pas la Tremujį, kaip jūs pasieksite, kad jis iš Ambuazo persikeltų į Šinoną? Gal jis ir mėgsta čigonaites, tačiau ar jis leidžia joms patarinėti jam arba daryti įtaką jo elgesiui? Jūs jam atrodysite ne geresnė už kitas...

Pasigirdo švelnus sidabrinis Katrinos juokas, stebuklingai išsklaidęs riterių nerimą.

— Aš turiu savo planą, jūsų šventenybe, bet, jei neprieštaraujate, norėčiau neatskleisti jo. Viena pasakysiu: aš pasinaudosiu didžiule pono kamerhero aistra... auksui!

— Tesaugo jus Dievas, mano vaike! Mes melsimės už jus.

Jis ištiesė virš atsiklaupusios moters kairę ranką, ant kurios buvo žiedas su didžiuliu safyru, o dešiniąja palaimindamas perbraukė per lygią jos kaktą.

Katrinos širdis trankėsi kaip būgnas. Pagaliau, pagaliau ji stoja į mūšį; ji įvarys žvėrį į urvą! Savo gyvenime ji turėjo daug nuotykių, bet ne ji juos pasirinko — į juos visuomet ją įtraukdavo likimas. Kai paliko Burgundiją, kad surastų Arno Orleane, ji turėjo pasikliauti likimu. Tačiau dabar savo noru ir sąmoningai, širdies paraginta ir iš didelės meilės savo prarastam vyrui ji pati lindo į tokį baisų pavojų, kad niekas, net jos padėtis ir vardas, negalėjo jai padėti. Jei ją sugaus, tai pakars kaip čigonę, kuria ji persirengs, ir jos kūnas supus toli nuo tos vietos, kur kaip gyvas lavonas irsta Arno kūnas. Tačiau net ir ši mintis negalėjo priversti jos suabejoti.

Ji taip paskendo savo mintyse, kad krūptelėjo, kai pasigirdo skardus karalienės balsas:

— Prieš mums išsiskiriant, ponai, norėčiau, kad jūs vėl, kaip Vanoje, prisiektumėte saugoti mūsų paslaptį ir netrokšti nei poilsio, nei atokvėpio, kol bus nukautas žmogus, kurį sunaikinti mes prisiekėme. O dabar prisiekite, ir tesaugo mus Švenčiausioji Mergelė Marija ir mūsų Viešpats Jėzus Kristus!

Riteriai visi kaip vienas ištiesė savo dešines rankas virš safyro kryžiaus, kurį vyskupas nusiėmė nuo kaklo.

— Prisiekiame! — vienu balsu sušuko jie. — Arba la Tremujis žus, arba mes žūsime!

Paskui jie vienas po kito priėjo prie Jolandos, priklaupė priešais ją, pabučiavo jos ranką ir išėjo iš salės. Liko tik Rišmonas ir Tristanas L'Ermitas, kad detaliau aptartų planą. Kol karalienė šnekėjosi su Rišmonu, Katrina priėjo prie flamando.

— Noriu padėkoti jums, — pasakė ji. — Jūsų sumanymas išgelbėjo visus, ir aš negaliu čia nematyti dangaus ženklo. Kaip jūs galėjote žinoti, kad mano tarnaitė...

— Tačiau aš žinojau, — pasakė Tristanas vos pastebimai šypsodamasis. — Dėkokite tada, kai tikrai verta. Mintį ne aš jums pakišau, ponia Katrina, o jūs man.

— Jūs žinojote? Bet kaip?

— Aš žinau viską, ką man reikia žinoti. Bet jums nėra reikalo bijoti, ponia. Jums tarnausiu taip pat ištikimai kaip konetabliui.

— Bet kodėl? Jūs manęs nepažįstate.

— Taip, bet man pakanka vieną kartą pažvelgti į žmogų, ar tai būtų vyras, ar moteris, kad sužinočiau, ko jis vertas. Aš jums tarnausiu dėl paprastos priežasties — aš to noriu!

Paslaptingasis flamandas nusilenkė ir grįžo prie savo pono, stovinčio prie sosto, palikęs susimąsčiusią Katriną. Kas yra tas keistas žmogus, kuris, būdamas paprastas ginklanešys, kalba įtikinamai kaip peras ir ponas ir, atrodo, apie visus žmones, su kuriais susiduria, žino iš šaltinių, prieinamų tik jam? Katrinai jis kėlė keistą nerimą, ir vis dėlto ji nedvejodama sutiko su jo pasiūlymu lydėti ją vykdant šį rizikingą sumanymą. Galimas dalykas, tai buvo kažkaip susiję su jo pasitikėjimu savo jėgomis, tokiu pat raminančiu kaip ir Gotjė.

Ji labai norėjo grįžti pas Sarą ir pranešti jai naujieną, ir ji paprašė leidimo eiti. Karalienė tučtuojau paleido ją. Matyt, karalienei ir konetabliui reikėjo aptarti dar skubesnius ir svarbesnius reikalus, ir jie nenorėjo, kad tai girdėtų pašaliniai, nors ir labai ištikimi žmonės. Eidama iš salės. Katrina užšoko ant Pjero de Brezė, kuris vaikštinėjo pirmyn atgal ilga galerija palei griovį. Jis greitai priėjo prie jos; atrodė susijaudinęs ir labai susikrimtęs.

— Maloningoji ponia, — pasakė jis, — nelaikykite manęs bepročiu, jei aš paprašysiu skirti man keletą minučių. Noriu jums daug ką pasakyti.

— Ką gi? — pašaipiai paklausė Katrina. — Maniau, mes viską pasakėme vakar vakare?

Užsiminus apie tą susitikimą, de Brezė nuraudo, ir Katrinai, nors ir susijaudinusiai, šis milžinas negalėjo neatrodyti gana mielas, nors ir raudo kaip mergaitė. Be to, jis buvo gražus, ryškių, taisyklingų veido bruožų, jai truputį priminusių Monsalvi giminę ir ypač Mišelį, nes jo buvo žydros akys ir šviesūs plaukai. Tai supratusi, Katrina pajuto, kad jos pasipiktinimas visai dingo. Ji ne taip rūsčiai pažvelgė į jį ir net leido paimti už parankės ir nuvesti į vieną lango nišą. Ten ji atsisėdo ant akmeninės palangės ir klausiamai pažvelgė į jį.

— Na, gerai, klausau. Ką norėjote man pasakyti?

— Pirmiausia noriu atsiprašyti už vakarykštį įvykį. Aš buvau išsiųstas su užduotimi į Meno aukštupį, kaip tik vakar grįžau ir nuėjau tiesiai į tą kambarį — paprastai jis yra mano. Aš nė neįtariau, kad jis užimtas.

— Tuomet atleidžiu jums. Jūs patenkintas?

Jis ne iš karto atsakė. Jo pirštai nervingai pešiojo ilgus, pilku šilku siuvinėtus savo mėlyno puspalčio nėrinius; ant krūtinės buvo išsiuvinėtas Jeruzalės kryžius.

— Turiu jums pasakyti dar vieną dalyką, — pasakė jis kimiai, nedrįsdamas pažvelgti į jos žavų veidą, kuris, apsuptas tamsiu šydu, atrodė toks trapus ir nuostabus.

Pjeras de Brezė dar niekuomet savo gyvenime nebuvo matęs tokios gražios moters. Grožis, kurį netyčia išvydo, šių nepakartojamų mėlynų akių spindesys — visa tai taip sujaudino jį, kad jis virpėjo, — jis, karalienės riteris, žmogus, nuo kurio gėdingai bėgo lordas Skeilsas ir Tomas Hemptonas! Jis buvo nuginkluotas, bejėgis, jis troško tik klūpėti priešais ją ir paklusti jai. Katrina buvo per daug moteriška ir per daug išmintinga, kad nepastebėtų jaunuolio susijaudinimo, tačiau buvo pasiryžusi nepasiduoti šiai pagundai, nors ji ir atrodytų labai viliojanti.

— Na tai kalbėkite, — maloniai pasakė ji.

Jis suspaudė kumščius, giliai įkvėpė tarsi ruošdamasis nerti į vandenį ir paskui išpyškino:

— Atsisakykite šio savo beprotiško sumanymo; nevažiuokite ten! Jei tereikia nužudyti la Tremujį, prisiekiu, kad aš pats nuvyksiu į rūmus ir nužudysiu jį visų akivaizdoje... dėl jūsų!

— Tai — tikra mirtis. Karalius lieps jus sučiupti, uždaryti kalėjime ir tikriausiai nubaus mirtimi.

— Man tas pats! Jau verčiau aš mirsiu, negu žiūrėsiu, kaip einate jūs mirti! Man baisu pagalvojus, ką jūs ketinate daryti. Būkite maloninga, atsisakykite to!

— Kam būti maloningai? — švelniai paklausė Katrina.

— Sau... ir man! Kokia nauda iš gražių kalbų ir skambių žodžių? Aš esu tik kareivis, ir tokie dalykai man sunkiai sekasi. Bet jūs ir taip jau žinote, kad aš myliu jus, — man to ir sakyti nereikia!

— Ir... mane mylėdamas, esate pasiryžęs mirti už mane?

Jis atsiklaupė, ir veidas, pakeltas į Katriną, taip patamsėjo iš aistros, kad ji sunerimo. Šio jaunuolio krūtinėje plakė "auksinė" širdis, jis vertas meilės, ir ji nenorėjo, kad likimo jai skirtos negandos ir jį kliudytų.

— Tai mano vienintelis noras, — sušnabždėjo jis.

— O aš noriu, kad jūs gyventumėte. Jūs sakote, kad mylite mane ir jūsų meilė tokia, kad galėtumėte mirti dėl manęs? Tuomet jūs suprasite, kokie jausmai mane verčia viską aukoti dėl atminimo vyro, kurio pavardę turiu, vienintelio vyro, kurį kada nors mylėjau ir mylėsiu!

Jis nuleido galvą, apgalvodamas delikatų atsakymą.

— O, aš niekuomet ir nesitikėjau jūsų meilės, — atsiduso jis. — Aš dažnai mačiau Arno de Monsalvi, kai jis buvo kapitonas, o aš — tik pažas ar ginklanešys, ir nesu sutikęs žmogaus, kuriuo būčiau labiau žavėjęsis. Tačiau aš jam ir pavydėjau. Jis buvo toks, koks norėjo būti: drąsus, stiprus, pasitikintis savimi! Argi moteris, kuriai teko laimė būti tokio žmogaus mylimai, galėtų kada nors pamilti kitą? Taigi matote, aš neturiu iliuzijų.

— Vis dėlto, — pasakė Katrina susijaudinusi labiau negu norėjo parodyti, — jūs esate vyras, kurį mylėdama moteris galėtų didžiuotis.

— Bet aš niekada negalėčiau tikėtis prilygti jam, juk taip? Juk jūs tai norėjote pasakyti, ponia Katrina? Jūs taip jį mylite?

Ūmus skausmas pervėrė Katrinos širdį, kai jis priminė, ko ji neteko. Jai suspaudė gerklę, akyse susitvenkė ašaros. Ji jų nelaikė, ir jos ėmė riedėti veidu.

— Aš tebemyliu jį labiau už viską pasaulyje! Atiduočiau savo gyvybę, mesire, ir net išsižadėčiau amžinojo išganymo vilčių, kad tik galėčiau susigrąžinti jį... nors valandai! Matote, nieko nuo jūsų neslepiu. Jūs ką tik kalbėjote apie pavojus, kurie man grės. Taip, jei neturėčiau sūnaus, seniai būčiau nusižudžiusi, kad greičiau atsidurčiau kartu su juo.

— Štai matote, jūs turite gyventi! O, leiskite, man jums padėti ir būti jūsų draugu ir gynėju! Jūs per daug silpna, kad mūsų sunkiais laikais liktumėte be gynėjo! Prisiekiu neįkyrėti jums savo meile ir prašau tik suteikti teisę rūpintis jumis ir globoti jus. Tekėkite už manęs. Mano vardas garsus, esu turtingas... ir ambicingas!

Katrina nusišluostė akis ir lyg perkūno trenkta įsmeigė į jį akis, nežinodama, ką sakyti. Paskui ji atsistojo, o jis tebeklūpėjo prie jos kojų.

— Na jūs ir karštakošis! — švelniai pasakė ji. — Kiek jums metų?

— Dvidešimt treji.

— O aš keturiais metais vyresnė!

— Argi tai svarbu? Jūs atrodote kaip jauna mergaitė, ir esate gražiausia moteris, kada nors gyvenusi šioje žemėje. Patinka jums tai ar ne, jūs būsite mano širdies dama, ir aš vilkėsiu tik jūsų spalvų rūbus!

— Mano spalvos — gedulo spalvos, mesire, sidabro ir juoda. Argi jūs iki manęs nesate turėjęs damos?

Katrinos nuostabai, Pjeras de Brezė padarė bjaurią grimasą, o paskui lėtai ir nenoriai atsakė:

— Aš neturėjau damos! Aš turiu sužadėtinę Žaną liu Bek Krespen... bet ji tokia nerūpestinga, kad trūksta žodžių tam apsakyti!

Staiga Katrina pratrūko taip linksmai kvatotis, jos juokas buvo toks jaunas ir nerūpestingas, kad ir Pjeras prajuko — iš pradžių prieš savo valią. Ji širdingai ištiesė rankas ir uždengė jam veidą.

— Pasilikite savo sužadėtinę, Pjerai! — pasakė ji vėl surimtėjusi. — O man padovanokite savo draugystę. Kaip matote, man jos labiausiai reikia.

Jis vėl viltingai pažvelgė į ją.

— Vadinasi, aš galiu saugoti jus, vilkėti jūsų spalvų rūbus ir būti jūsų gynėjas?

— Žinoma! Su sąlyga, kad nedarysite nieko, kas galėtų sukliudyti vykdyti mano sumanymą. Jūs tai prižadate?

— Prižadu, — pasakė jis nusiminęs. — Tačiau aš būsiu Ambuaze visą laiką, kol jūs ten būsite, ponia, ir jei jus ištiktų kokia nors nelaimė...

Katrinos veidas staiga tapo iškilmingas. Ji atitraukė rankas ir paslėpė jas plačiose rankovėse. Jos akys patamsėjo, o lūpos atkakliai susičiaupė.

— Jei taip atsitiktų, kad mirčiau nespėjusi pasiekti savo tikslo, ir jei jūs tikrai mane mylite, kaip ką tik neatsargiai ištarėte, — jūsų pasiūlymas mirti dėl manęs man yra priimtinas. Jei aš mirsiu, vietoje manęs nužudykite kamerherą! Jūs tai padarysite?

Pjeras de Brezė ištraukė kardą, pakėlė jį ir padėjo dešinę ranką ant jo rankenos.

— Prisiekiu visomis šio kardo galiomis!

Katrina jam nusišypsojo, o paskui, atsisveikindama mostelėjo, nusisuko ir nuėjo tolyn, tyliai šnarindama grindimis slystančius šilkinius sijonus. Pjeras de Brezė neatsistodamas nulydėjo ją žvilgsniu. Jo akys spinduliavo.

Šeštas skyrius

Miniatiūrininkas Gijomas

Grįžusi į savo kambarį, Katrina nustebusi rado čia įnirtingai besiginčijančius Sarą ir Tristaną L'Ermitą.

Piktas čigonės balsas buvo girdėti net ant laiptų, o flamando atsakymai skambėjo daug tyliau. Pasirodžiusi Katrina apramino besibarančiuosius. Sara iš pykčio išraudo, jos kepuraitė nusismaukė ant šono. Tristanas stovėjo pasilenkęs prie židinio, sunėręs rankas, jo lūpos šypsojosi.

— Ar galiu paklausti, kas čia vyksta? — ramiai tarė Katrina. — Jūsų riksmus išgirdau kitame galerijos gale.

— Jūs galėjote girdėti tik damos riksmus! — taikingai pataisė ją Tristanas. — Neatsimenu, kad būčiau pakėlęs balsą.

— Vis dėlto tai nepaaiškina to, ką noriu žinoti: dėl ko jūs ginčijotės? Galima pamanyti, kad esate seniau susitikę.

— Mes ką tik susitikome, — ironiškai atsakė flamandas, — ir, be to, galiu jums, maloningoji ponia, pasakyti, kad jūsų tarnaitė nepritaria mūsų planams.

Šie žodžiai vėl sukurstė Saros įtūžį, bet dabar jį išliejo Katrinai.

— Ar tu beprotė? Nori persirengti čigone, o paskui nueiti pas tą nelaimėlį patvirkusį kamerherą? Ir, manau, šoksi jam kaip Salomėja Erodui?*

— Kaip tik taip ir bus, — guviai atšovė Katrina. — Skirtumas tik tas, kad reikalausiu ne kito žmogaus, o jo galvos! Šiaip ar taip, esu nustebusi. Maniau, tau bus malonu kurį laiką pagyventi su savo gentainiais.

— Bet juk mes nežinome, ar tai mano žmonės. Klajoklių genčių yra daug, tu žinai. Aš esu kilusi iš galingos kalderų genties, ji ėjo paskui Čingischano ordas, ir niekas nepatvirtina, kad čigonai, įsikūrę stovyklą prie Ambuazo, yra tos pačios genties kaip ir aš. Jie gali būti...

— Geriausias būdas sužinoti — nueiti ten ir pačiai viską pamatyti, — nutraukė ją Tristanas.

— Jūs nežinote, apie ką kalbate? Jie gali nepriimti manęs. Gentys tarpusavyje varžosi. Aš nenoriu rizikuoti...

Dabar ją nekantriasi nutraukė Katrina:

— Gana! Aš ir mesiras Tristanas eisime pas čigonus. Tu gali pasilikti čia. Jie mane priims, kad ir kokia gentis būtų. Kada mes vykstame, mesire?

— Kitą naktį.

— Kodėl ne šį vakarą?

— Todėl, kad šį vakarą turime kai ką padaryti. Ar galiu jus paprašyti nusiimti galvos apdangalą?

— O kodėl kartu ir suknelės nenusivilkus, jei jau tuo užsiimate? — suniurzgėjo Katrinos priekaištų įžeista Sara. — Moters rūbai nėra tai, kuo turėtų rūpintis vyras.

— Galite nebūgštauti, nesirengiu perimti jūsų pareigų, — pašaipiai atrėžė Tristanas, — tik norėjau kai kuo įsitikinti.

Katrina klusniai ištraukė smeigtukus, prilaikiusius jos aukštą šukuoseną, ir paleido plaukus, kurie auksinėmis bangomis nuvilnijo pečiais.

---

* Pasak Biblijos, Salomėja iš karaliaus Erodo už savo šokį paprašė Jono Krikštytojo galvos — jis Jordano upėje krikštijo Jėzų Kristų.

— Jūsų plaukai nelabai ilgi! — nustebo Tristanas. — Jūs atrodote keistai. Visos tos velnio čigonės turi ilgus, krintančius iki liemens, garbanotus juodus plaukus.

Katrina vos sulaikė Sarą, kuri norėjo pulti Tristaną šaižiai šaukdama, kad ir ji yra "velnio čigonė" ir netrukus parodys, ką gali.

— Nusiraminkite! Mesiras L'Ermitas nenorėjo įžeisti tavęs. Jis tai pasakė nieko nemanydamas, ar ne?

— Žinoma, — pasakė nė kiek neapgailestaudamas Tristanas. — Aš nesusilaikiau, štai ir viskas. Dabar vėl pažiūrėkime į jūsų plaukus, ponia Katrina.

— Aš juos nusikirpau maždaug prieš metus. Jie dabar gali trukdyti?

— Ne. Bet mums reikės viso laiko, kurį turime. Ar galite su manimi vykti į miestą šį vakarą, kai nusileis saulė, ponia Katrina?

— Kur eis ji, ten ir aš! — pareiškė Sara. — Ir norėčiau pamatyti tą, kuris išdrįstų sulaikyti mane.

Flamandas giliai atsiduso ir ilgai žiūrėjo į Sarą.

— Kaip norite. Atrodo, kad mokate laikyti liežuvį už dantų. Tai jūs eisite, ponia Katrina?

— Žinoma. Ateikite, ir eisime kartu, kai reikės. Mes jūsų čia lauksime. Bet kur mes eisime?

— Malonėkite neklausinėti. Tiesiog pasitikėkite manimi, jei galite.

Vis dar murmėdama, Sara vėl sušukavo Katriną. Flamandas žiūrėjo į miklias čigonės rankas, sumaniai tvarkančias sidabrinio brokato ir juodo muslino galvos apdangalą. Jis sušnabždėjo tarsi pats sau:

— Tai tikrai labai malonu. Tačiau šį vakarą, manau, labiau tiks tai, kas ne taip krinta į akis, o rytdienos kelionei, regis, labiau tiks vyriški rūbai.

Sara beregint numetė šukas, smeigtukus ir šepečius ir įsisprendusi atsistojo priešais flamandą. Ji pasilenkė į priekį, prisikišo prie pat priešininko veido ir aiškiai pasakė:

— Tik ne man, mano berniuk! Renkite ponią Katriną vyriškais rūbais, jeigu jai tai patinka, — regis, ji juos dievina, — tačiau jokia pasaulio jėga neužtemps ant manęs tų idiotiškų vamzdžių, kuriuos vadinate kelnėmis, ir kvailai sutrumpintos tunikos, jūsų vadinamos liemene. Jei norite perrengti mane vyru, turėsite rasti man vienuolio abitą. Su juo bent galima kvėpuoti!

Tristanas jau žiojosi jai atsakyti, paskui apsigalvojo, vertinančiu žvilgsniu nužvelgė Sarą ir kreivai šyptelėjo. Paskui atsiduso ir gūžtelėjo pečiais.

— Galų gale tai nėra prasta mintis. Taigi, ponia Katrina, sutartu laiku laukite manęs šį vakarą.

Vakarinės pamaldos baigėsi gerokai anksčiau negu Katrina, Tristanas ir Sara paliko pilį pro dureles didžiuliuose vartuose ir pasuko į prekyvietę šalia šventojo Moriso katedros. Tokį vėlų metą sunkios, geležimi kaustytos medinės langinės dengė daugelį krautuvėlių langų, bet pro plyšius skverbėsi žvakių arba aliejinių lempų šviesa. Visas miestas, pilnas bažnyčių bokštų smailių, ruošėsi miegoti. Už nebylių uždarytų fasadų šurmuliavo namų šeimininkės — jos plovė indus, tvarkė virtuves, tuo tarpu jų vyrai skaičiavo dienos pelną arba su kaimynais aptarinėjo naujienas.

Trys žmonės skubėjo siauromis gatvėmis. Moterų su sunkiais apsiaustais ir žemai nusmauktais gobtuvais siluetai atrodė neryškūs, juodų sienų fone beveik nepastebimi. Tristanas L'Ermitas užsismaukė savo didžiulę juodą skrybėlę su nusvirusiomis atbrailomis, kad apsigintų nuo smulkaus ramaus lietaus, kuris įsismelkia giliai į žemę ir atgaivina augalus. Jie skubiai ėjo skersgatviu su viduryje išdaužytu nutekamuoju grioviu. Nuo lietaus dideli apvalūs grindinio akmenys pasidarė slidūs. Pašvinkusios žuvies kvapas, sklidęs iš griovio, buvo toks stiprus ir nemalonus, kad Katrina išsitraukė savo irisais kvepiančią nosinaitę ir užsidengė ja nosį. Sara tik suniurnėjo:

— Ar dar toli eiti? Čia dvokia.

— Tai Žuvų skersgatvis. Jūs čia tikėjotės ambros ir jazminų kvapo? — atšovė Tristanas. — Šiaip ar taip, mes jau arti. Kita gatvė — Prekiautojų popieriumi.

Užuot atsakiusi, Sara paėmė Katriną už parankės ir paspartino žingsnį. Netrukus jie priėjo Prekiautojų popieriumi gatvę, kurioje kvepėjo ne žuvimi, o rašalu ir klijais. Lengvas vėjelis girgždino krautuvių iškabas, o šviesos čia buvo dar mažiau negu kitose gatvėse, tik viename siaurame lange degė šviesa, ir atrodė, kad jis liepsnoja.

Kaip tik prie šio lango, tiksliau — prie durų tiesiai po juo Tristanas ir sustojo. Katrinos akys priprato prie tamsos, dabar ji galėjo matyti mažą seną namą, kurio stogas buvo nusileidęs taip žemai, kad jis buvo panašus

į seną skrybėlėtą truputį įkaušusią damą. Ne taip kaip gretimi mediniai tinkuoti namai, jis buvo niūrus. Ir nors durys buvo žemos, bet stiprios ir pritvirtintos gėlių žiedų formos plieno juostomis. Virš jų kabėjo didžiulė iškaba, panaši į pergamento gabalą. Vietoje durų plaktuko buvo pritvirtintas didelis geležinis žiedas, ir Tristanas lėtai keliskart pasibeldė.

— Kur mes? — sušnabždėjo Katrina, kurią tyla truputį baugino.

— Mes susitiksime su žmogumi, kuris mums, maloningoji ponia, gali būti labai naudingas. Nesijaudinkite.

— Aš nesijaudinu, tik sušalau, — pasiskundė Sara, — mano kojos bjauriai permirko.

— Jums reikėjo apsiauti šiltesnius batus. Tyliau, kažkas eina!

Kaip tik tuo metu jie už durų išgirdo triukšmelį, panašų į lakstymą. Durys ant gerai suteptų vyrių tyliai atsidarė, ir pasirodė maža senučiukė pilka suknele, su prijuoste ir balta kepuraite. Ji pritūpė taip žemai, kiek tik leido jos reumato kankinama nugara.

— Mesiras Gijomas laukia jūsų, pone, ir jūsų taip pat, maloningosios ponios.

— Gerai, mes užlipsime pas jį.

Statūs, prastai apšviesti laiptai buvo tolimajame siauro koridoriaus gale, vienintelės jo durys buvo, matyt, į virtuvę. Laiptų viršuje pasigirdo garsus balsas:

— Lipkite, mesire. Viskas paruošta!

Šis balsas privertė Katriną krūptelėti. Jis buvo panašus į Gotjė balsą, tačiau pasirodė, kad jo šeimininkas buvo visiška normandiečio priešingybė. Jis buvo mažas ir kuprotas, mažu raukšlėtu veidu, kuris dažnai nervingai trūkčiojo. Atrodė, jis neturi nei plaukų, nei barzdos, nei antakių, ir keistos ryškiai rausvos dėmės bjaurojo jo skruostus, smakrą ir kaktą. Juoda skrybėlė buvo užtraukta ant akių, ji visiškai slėpė jo galvą ir metė šešėlį ant pavargusių, paraudusių akių. Katrina vos ne vos nuslopino norą bėgti tolyn nuo šio atstumiančio žmogaus. Jis suglumęs pažiūrėjo į ją ir apsilaižęs patrynė rankas. Paskui vėl pasigirdo grėslus jo balsas:

— Taigi čia yra ta moteris, kurią turime padaryti brunetę! Pirmiausia ji turi išsimaudyti. Paskui apžiūrėsime jos plaukus!

Katrina pasibaisėjusi atšoko, o Sara suraukė antakius:

— Išsimaudyti?

— Išsimaudyti? — pakartojo Katrina vos girdimai. — Bet aš...

— Tai būtina, — pasakė metras Gijomas. — Jūsų oda turi tapti tamsi.

Tristanas, iki šiol netaręs nė žodžio, pajuto Katrinos pasibjaurėjimą ir, puikiai žinodamas, koks piktas yra Saros liežuvis, skubiai įsikišo:

— Tai žolelių vonia, ponia Katrina, ji jums nepakenks. Sara jums padės. Bet pirmiausia turiu pristatyti metrą Gijomą. Iš profesijos jis yra knygų miniatiūrų meistras, vienas geriausių Prancūzijoje. Bet jis yra ir vienas žymiausių Meilės brolijos narių, — ji Paryžiuje rodė puikias misterijas. Jam nėra persikūnijimo meno paslapčių. Ir daugelis kilmingų Anžero damų moka jam už tylėjimą, kai jų plaukai pradeda žilti.

Mažasis žmogutis tebetrynė savo rankas, jo akys buvo primerktos ir jis beveik murkė iš pasitenkinimo, kol flamandas sakė giriamąją kalbą. Truputį nusiraminusi, Katrina minutėlę patikėjo, kad pateko į burtininko rankas, giliai atsiduso ir pasistengė būti maloni.

— Jūs nebestatote pjesių? — paklausė ji.

— Karas, kilnioji ponia, ir badas, pakirtęs Paryžių, išblaškė mūsų trupę. Be to, mano padėtis dabar tokia, kad aš negaliu vaidinti.

— Jus ištiko nelaimė?

Gijomas sukikeno, ir tas jo juokas keistai nesiderino su įprastu jo balsu.

— Deja! Kartą, kai vaidinau Šėtoną ir šokinėjau scenoje tarp sakingos pušies deglų, vaizdavusių Pragarą, užsidegė mano kostiumas. Maniau, kad man atėjo galas, tačiau išgyvenau... toks, kokį dabar mane matote! Man liko mano miniatiūrininko profesija ir patarimai, kuriuos mielai retsykiais duodu, kai statomi spektakliai ir organizuojami karnavalai. Tačiau jūsų laukia vonia, ir jei tam pasiryžote, neleiskime jai atvėsti.

Sara nusekė paskui Katriną, kuri drauge su Gijomu nuėjo į tolimąjį didžiojo kambario galą, kur jis paprastai dirbdavo. Tai buvo gana jaukus kambarys, pilnas rankraščių ritinėlių, mažų puodelių su dažais ir plonų teptukų iš kiaulės šerių arba sabalo plaukų. Ant atramos buvo padėtas didelis Evangelijos lapas, kuriame Gjomas meistriškai piešė nukryžiavimo miniatiūrą. Kai Katrina įėjo, jos akys įsmigo į nebaigtą darbą.

— Jūs — didis meistras, — pasakė ji su nuoširdžia pagarba.

Blankiose pagyvenusio žmogaus akyse šmėstelėjo išdidumas, ir jis padarė grimasą, kuri, matyt, turėjo reikšti šypseną.

— Nuoširdus pagyrimas visuomet teikia džiaugsmo, kilnioji ponia. Malonėkite čionai.

Jis patraukė karoliukais išsiuvinėtą užuolaidą ir įvedė Katriną į mažą kabinetą, kuris atrodė kaip burtininko urvas. Čia buvo aibė buteliukų, ragų ir gyvūnų iškamšų; centre iš plytų buvo įrengtas židinys, virš kurio stovėjo vonia, pripilta rūkstančio tamsaus skysčio.

Katrina nepatikliai žiūrėjo į rudą skystį, į kurį turėjo pasinerti, o Sara buvo priversta tylėti, nors jai to labai nesinorėjo.

— Kas čia? — paklausė ji įtariai.

— Tik augalų ekstraktai, — ramiai atsakė miniatiūrininkas. — Atleiskite, jei aš išlaikysiu jų paslaptį. Tiek tepasakysiu, kad vienas iš elementų — graikinių riešutų aliejus. Gražioji dama turi su visa galva pasinerti į skystį. Penkiolikos minučių turėtų pakakti paneriant galvą taip dažnai, kaip tik įmanoma.

— Ir kaip aš po to atrodysiu? — paklausė Katrina.

— Jūsų oda taps tokia pat ruda, kaip ir čia esančios didingosios būtybės.

— Ir aš liksiu tokia? — sunerimusi paklausė Katrina pagalvojusi apie anytos ir mažojo Mišelio reakciją, jei grįžtų pas juos panaši į čigonę.

— Ne. Dažai ilgainiui nusitrins. Manau, maždaug po dviejų mėnesių. Kad oda vėl taptų tamsi, turėsite dar kartą išsimaudyti, jei tik ilgai negulėsite saulėje. Paskubėkite, vanduo vėsta.

Jis nenoromis išėjo. Sara atsargiai užtraukė užuolaidėlę ir atsistojo, savo masyvia, dramblota figūra uždengdama visus plyšelius. Tuo tarpu Katrina greitai nusirengė, giliai įpvėpė ir nėrė į vonią. Į nosį tvoskė švelnus, truputį pipirais atsiduodantis kvapas. Vanduo buvo karštas, tačiau malonus, ir Katrina nebesibodėjo. Ji sulaikė kvapą, užsimerkė ir panėrė savo galvą vieną, du, dešimt kartų...

Kai smėlio laikrodis parodė, kad Katrina išbuvo vandenyje penkiolika minučių, ji atsistojo. Tamsaus vandens lašai nuriedėjo nuo jos pečių, tapusių gelsvai rudais.

— Kaip aš atrodau? — susirūpinusi paklausė ji Saros, kai ši tiesė didelį rankšluostį jai nusišluostyti.

— Tu tokia tamsi, kad galėtum būti mano duktė. Ir tai keistai derinasi su tavo šviesiais plaukais. Tačiau, man regis, ši spalva per tamsi.

Jos išgirdo Gijomo balsą:

— Jūs baigėte? Neapsirenkite. Jūs išdažysite savo rūbus.

Susupta į rankšluostį, Katrina išėjo ir pamatė du vyrus. Gijomas pastatė taburetę su raudona pagalve greta padėklo, ant kurio stovėjo puodelis, pilnas tirštos juodos pastos. Katrina klusniai atsisėdo ir leido miniatiūrininkui ištepti savo plaukus pasta, skleidusia stiprų nemalonų kvapą. Tristanas susiraukė ir užspaudė nosį.

— Kokia nesąmonė! Argi moteris gali būti patraukli, skleisdama tokį kvapą?

— Maždaug po valandos, kai dažai paveiks, išplausime plaukus.

— O kokia jų sudėtis?

— Sugrūstos cecidijos, geležies sulfatas, romėnų kuporosas ir aviena, išvalyta destiliavimo kube ir sumaišyta su kiaulės lašiniais.

— Romėnų kuporosas? — pratrūko Sara. — Bet jūs galėjote nužudyti ją, niekše!

— Nusiraminkite, moterie. Visur turi būti saikas. Didelė nuodų dozė gali nužudyti, o viena kruopelė — išgydyti.

Miniatiūrininko pirštai, ilgi ir vikrūs, buvo nepaprastai švelnūs ir minkšti. Trindamas jos plaukus, jis pats su savimi šnekėjosi:

— Tai nusikaltimas — teplioti tokius puikius šviesius plaukus. Tačiau šios nuostabios damos grožis nė kiek nenukentės. Manau, ji taps dar patrauklesnė.

— Ir tai taip pat ilgainiui dings? — paklausė Katrina.

— Deja, ne. Kai jūsų plaukai ataugs, jums reikės nukirpti juodas sruogas.

— Aš tuo pasirūpinsiu, — pasakė Sara.

Katrina sunkiai atsiduso. Ne, ji neapgailestavo dėl dar vienos aukos, tačiau mintis apie naują šukuoseną nenudžiugino jos.

Visą valandą ji ramiai sėdėjo piršta pasta išteptais plaukais. Pasta truputį graužė odą ir buvo sunki kaip purvas. Gijomas ištraukė iš spintos violą ir ėmė tyliai dainuoti jai pritariant. Taip jis stengėsi greičiau stumti laiką. Daina buvo melancholiška, muzika — maloni, keistas mažas žmogutis nuostabiai dainavo. Katrina buvo tokia sužavėta, kad užmiršo savo padėtį. Sara ir Tristanas, klausydamiesi dainavimo, jautė tą patį. Ir Katrina buvo beveik nusivylusi, kai ta valanda prabėgo: Gijomas suteikė didžiulį malo-

numą. Ji jam tai pasakė, ir miniatiūrininkas nusišypsojo savo keista šypsena:

— Kartais, kai būna labai nuvargusi, karalienė siunčia pakviesti manęs, kad jai padainuočiau. Aš moku daug baladžių ir giesmių, taip pat daug jos gimtojo Aragono dainų! Aš mėgstu jai dainuoti, nes ji — didinga ir tauri moteris ir turi kilnią širdį.

Tai sakydamas, jis nuėmė nuo Katrinos galvos nemaloniai kvepiančią plutelę. Jos plaukai, tapę žvilgantys, juodi, buvo išplauti ir sausai ištrinti keletu rankšluosčių. Tada Gijomas iš artimiausios dėžutės ištraukė mažą ryšulėlį. Iš ten jis paėmė keletą ilgų juodų plaukų garbanų ir palygino jas su Katrinos plaukais, o paskui patenkintas atsargiai pritvirtino tas garbanas prie jos plaukų. Jis liepė Sarai įdėmiai stebėti, kaip tai daro.

— Daugelis žavių damų, kurių plaukai metams bėgant išretėja, griebiasi šios mažos gudrybės, kaip ir mano plaukų dažymo paslaugų.

Paskui jis labai atsargiai iš mažos sidabrinės dėžutės uždėjo kosmetikos priemonių ant Katrinos antakių ir truputį daugiau — ant blakstienų.

— Jos ir taip labai tankios ir tamsios, tačiau, manau, būtų geriau jas dar truputį padažyti, — pasakė jis. — Jūs žinote, kad tapote dar gražesnė?

Sara ir Tristanas, netekę žado ir išsižioję, spoksojo į ją. Gijomas atnešė rankinį veidrodį, gulėjusį kampe ant stalo, ir tylėdamas ištiesė jį Katrinai. Jaunoji moteris pažvelgė į veidrodį ir išgąstingai šūktelėjo. Tai buvo ji ir kartu — visai kita moteris. Juodi antakiai ir blakstienos padarė jos mėlynas akis tamsias, juodos garbanos supo kaktą, lūpos tapo raudonesnės. Akinamai balti dantys spindėjo įdegusiame veide. Ji nebuvo gražesnė negu pirmiau, bet tai buvo visai kitoks, nuodėmingesnis grožis, ir Tristanas neslėpė pasitenkinimo dėl tokio jos pasikeitimo.

— Jam bus sunku jai atsispirti! — ramiai pasakė jis. — Jūs gerai padirbėjote, metre Gijomai. Imkite tai... ir neužmirškite laikyti liežuvio už dantų!

Jis ištraukė sunkią piniginę, bet, jo nuostabai, mažasis žmogutis atstūmė siūlomus pinigus.

— Ne, — pasakė jis ramiai.

— Kodėl? Argi jūs nesitikėjote kokio nors atlyginimo už savo darbą?

— Taip... bet ne tokio!

Jis atsisuko į Katriną, vis dar tebežiūrėjusią į save veidrodyje.

— Aš jau turiu pakankamai aukso. Jei ši puikioji dama man leis pabučiuoti jos ranką, jausiuosi šimteriopai apdovanotas.

Visiškai pamiršusi ankstesnį savo pasibjaurėjimą, Katrina greitai ištiesė jam ranką.

— Dėkoju, metre Gijomai, jūs man padarėte paslaugą, kurią bus sunku užmiršti.

— Savo atmintyje paskyrusi man mažytę vietelę, jūs mane padarysite laimingiausiu žmogumi. Ir jūsų maldose taip pat... Man to labai reikia.

Prieš einant Katrinai apsirengti, jis jai padovanojo mažą sidabrinę dėžutę su juoda kosmetika, ir kitą — su tirštu ryškiai raudonu kremu, taip pat mažą buteliuką.

— Raudonas tepalas padarys jūsų lūpas tamsesnes. Čigonės atrodo taip, tarsi jų gyslomis teka ugnis, o jūsų lūpos per rausvos. Mažame buteliuke yra kvepalų, turinčių muskuso. Jais naudokitės atsargiai: reikia visai nedaug, kad įkaitintumėte vyro kraują.

Buvo beveik vidurnaktis, kai Katrina ir jos bendrakeleiviai priėjo pilies vartus. Jie perėjo siauras miesto gatves ir skersgatvius nesutikę nė gyvos dvasios. Tik juoda katė, miauksėdama perbėgusi kelią, privertė Sarą uoliai persižegnoti.

— Blogas ženklas! — sumurmėjo ji.

Tačiau Katrina nusprendė nekreipti dėmesio į niūrias pranašystes. Palikusi Gijomo namus, ji pasijuto visai kita moterimi. Ji jau nebebuvo Monsalvi, kurios vardas galėjo užtraukti nelaimę tuose pavojinguose keliuose, kuriais netrukus ji turėjo eiti; ji buvo kitas žmogus, kurio vardas buvo nesvarbus. Katrina de Monsalvi dings, kol bus atkeršyta. Tuomet ji vyno alkoholiu nuplaus rudus dažus, kaip ją mokė Gijomas, nusikirps juodas garbanas, kurios atrodo tokios pat dirbtinės kaip ir jo duotos netikros garbanos. Ji vėl apsivilks gedulo rūbus ir grįš į Overnę, kad nugyventų savo dienas netoli mylimo vyro.

Įėjusi į kambarį, ji pirmiausia nusirengė ir atsistojo priešais aukštą poliruoto sidabro veidrodį, kuriame galėjo matyti savo atvaizdą nuo galvos iki kojų. Jos oda buvo tokia pat tamsi kaip Saros, nors ir gelsvesnė. Ji buvo lygi ir aliejinės lempos šviesoje blizgėjo kaip bronza. Tamsi oda jos figūrą darė grakštesnę ir liaunesnę. Ilgos juodos garbanos, kaip gražios gyvatės, bangavo žemiau liemens. Tamsiai raudonos lūpos liepsnojo įdegusiame

jos veide, o akys po juodais antakių lankais spindėjo kaip tamsios degančios žvaigždės.

— Tu panaši į velniūkštę, — sumurmėjo Sara.

— Aš ir būsiu velniūkštė, kol mano nekenčiamas žmogus bus nužudytas.

— Ar tu pagalvojai apie visus kitus vyrus, kuriuos gundysi, — juk tu neturi nei vardo, nei padėties, kurie tave apgintų. Dabar tu — niekas, tiesiog čigonė, būtybė, kurią galima išprievartauti arba nusiųsti ant laužo už raganavimą. Štai kas tu!

— Žinau. Ir ginsiuosi tuo ginklu, kurį turiu. Esu pasirengusi panaudoti visas priemones, kad pasiekčiau savo tikslą.

— Ir tu atsiduosi vyrui, jei to reikės? — niūriai paklausė Sara.

— Pačiam budeliui, jei reikės. Aš nebesu Katrina de Monsalvi. Aš — tavo gentainė. Ir mano vardas... Koks bus mano vardas?

Sara užsimerkė, minutėlę pagalvojo. Paskui pareiškė:

— Aš vadinsiu tave Čale — mūsų kalba tai reiškia "žvaigždė", bet kol mes čia, tu vis dar esi Katrina! O, brangioji, man visai nepatinka tavo sumanymas!

Katrina atsisuko ir tūžmingai suriko:

— O man? Manai, man tai patinka? Tačiau žinau, kad kol nepasieksiu savo tikslo, nenurimsiu nei šiame, nei kitame pasaulyje! Aš turiu atkeršyti už Arno, už Monsalvi sugriovimą, už savo nuskurdintą sūnų! Kitaip kam gyventi?

Kitą rytą, kai Katrina ramiai sėdėjo krėsle, o Sara šukavo ją ir tvirtino dirbtines garbanas, pasigirdo beldimas į duris. Ant slenksčio stovėjo Tristanas L'Ermitas. Kai jis įėjo į kambarį, saulės spinduliai, skverbęsi pro aukštus langus, apšvietė jį ir buvo aiškiai matyti, kad jis yra neapsakomai išbalęs. Abi moterys instinktyviai prisiglaudė viena prie kitos.

— Jūs išbalęs kaip popierius! — užsikirsdama pasakė Katrina. — Kas jums nutiko?

— Man — nieko. Tačiau miniatiūrininkas Gijomas šiąnakt savo namuose buvo pasmaugtas. Jo tarnaitė kūną rado rytą... Atrodo, kad prieš mirtį jį kankino!

Po jo žodžių stojo slogi tyla. Katrina pajuto, kad kraujas dingo iš jos veido ir galūnių, tačiau ji rado jėgų tyliai paklausti:

— Jūs manote, tai... dėl mūsų?

Tristanas gūžtelėjo pečiais ir bejėgis susmuko krėsle. Jo veidas buvo toks iškankintas abejonių ir nerimo, kad atrodė dešimt metų pasenęs. Sara tylomis priėjo prie virtuvinės spintelės, įpylė puodelį vyno ir ištiesė jam.

— Išgerkite. Jums tai būtina.

Jis dėkingas paėmė puodelį ir vienu mauku ištuštino. Katrina apglėbė rankomis kelius, kad jie nebedrebėtų, ir sunkiai mėgino užgniaužti vis didėjančią baimę.

— Sakykite man sąžiningai, — paklausė ji stengdamasi, kad balsas skambėtų ramiai, — jūs manote, kad taip įvyko dėl to, ką jis man padarė?

Tristanas L'Ermitas skėstelėjo rankomis.

— Kas žino? Be abejo, Gijomas turėjo priešų, ne visa jo veikla buvo vieša. Ne vienai jaunai moteriai tos miklios rankos, kuriomis vakar taip žavėjotės, padėjo pagimdyti. Gal tai tik sutapimas.

— Bet juk jūs taip nemanote?

— Atvirai kalbant, nežinau, ką ir manyti. Tačiau aš norėjau iš karto jus įspėti ir sužinoti, ką ketinate daryti. Galbūt nuspręsite pakeisti savo planus, ir tuomet turėsiu vėl sušaukti tarybą.

Jis jau norėjo atsistoti, tačiau Katrina greitai jį sulaikė.

— Ne, palaukite! Prisipažįstu, kad labai išsigandau! Tačiau aš susitvardžiau, viskas gerai. Jūs buvote toks išbalęs! Aš nebenoriu sukti atgal. Per vėlu. Planas geras, ir aš jį vykdysiu, kaip esame susitarę. Bet jūs, jei norite, galite atsisakyti...

Flegmatišką flamando veidą iškreipė grimasa.

— Kokiu bailiu jūs mane laikote, ponia! Kai aš ko nors imuosi, visuomet žiūriu esmės ir numatau padarinius. Ir aš neturiu jokio noro pono kamerhero įsakymu būti įmestas į kalėjimą. Jei jūs sutinkate, manau, galime šiąnakt išvykti. Turiu apsaugos raštą, kuris mums atvers miesto vartus. Ir būtų gerai, kad niekas nematytų mūsų išvykstančių. Būtų geriau, jei šiandien neišeitumėte iš kambario. Pailsėkite, jums reikės daug jėgų. Karalienė atvažiuos pasimatyti su jumis šį vakarą, po vakarinių pamaldų.

— Labai gerai. Aš nepakeisiu savo planų.

— Tuomet... ar galiu monsinjorui de Brezė pasakyti, kad jūs prastai jaučiatės ir nieko nepriimate? — Tristanas didžiuoju pirštu parodė duris. — Jis ten, koridoriuje, vaikštinėja.

— Pasakykite jam, ką tik norite, pasakykite, kad pamatysiu jį rytoj.

Flamandas šyptelėjo, ir jiems iš karto atlėgo. Tik Sara tebebuvo nusiminusi.

— Mes einame tiesiai į spąstus, Katrina, — pasakė ji. — Tu tai supranti?

Tačiau Katrina tik nekantriai gūžtelėjo pečiais ir vėl pakėlė savo veidelį.

— Na ir kas? — pasakė ji užsispyrusiai.

Septintas skyrius

Čigonai

— Štai urvas, iš kurio turime išvyti savo grobį, — tarė Tristanas botagu rodydamas pilį kitame upės krante.

Trys raiteliai sustojo ant dešiniojo Luaros kranto, kad apsižvalgytų. Katrina, užsitempusi pažo kostiumą su ruda apdaila, — iš po gobtuvo buvo matyti tik rudas jos veidas, — ilgai ir įdėmiai žiūrėjo į uolų iškyšą palei upę, panašią į miegantį liūtą, ir į tvirtovę jos viršūnėje.

Niūrios sienos, dešimtys masyvių bokštų, supusių grėsmingą citadelę, karo pabūklai ir įtvirtinimai; visa tai visiškai nesiderino prie upės vaizdo ir švelnios pavasario žalumos. Vienintelė linksma dėmė tame rūsčiame statinyje buvo vėliavos, kurios plaikstėsi virš sienų ir buvo nuspalvintos ryškiomis karaliaus vėliavos spalvomis.

Nusmaukusi vienuolio abito gobtuvą, Sara įtariai apžiūrėjo pilį.

— Jei mes kada nors ten pateksime, tai gyvi nebeišeisime.

— Esame išsisukę ir iš sunkesnių padėčių! Prisimink Šamptosą ir Žilį de Rė!

— Ačiū! O tai vos neužmiršau pono Mėlynbarzdžio, norėjusio mane gyvą iškepti! — sudrebėjusi šūktelėjo Sara. — Visą laiką, praleistą Anžere, stengiausi negalvoti, kad esame nelabai toli nuo šios vietos. O dabar, kai pasiekėme tikslą, ką toliau darysime?

Tristanas pasisuko balne ir parodė nedidelę smuklę prie kelio šalia tilto. Jos raudonai, geltonai ir žaliai nuspalvinta iškaba skelbė, kad “Karališkojoje vyninėje” galima gauti geriausio provincijoje vyno.

— Jokite ten ir laukite manęs. Man reikia pasikalbėti su genties vadu. Įsitaisykite patogiau, ilsėkitės, užsisakykite valgyti, jei norite, bet žiūrėkite — negerkite per daug! Jie gamina puikų vyną, bet jis svaigina.

— Juk mes ne girtuokliai! — paprieštaravo Sara.

— Viešpats draudžia, jūsų šventenybe! Tačiau vienuolių reputacija tokia prasta! Kad ir kas nutiktų, neišeikite, kol negrįšiu.

Tuo metu, kai netikri vienuolis ir pažas nuėjo pririšti savo arklių priešais "Karališkąją vyninę", Tristanas perėjo tiltą ir netrukus dingo iš akių. Mažytė smuklė buvo tuščia, ir šeimininkas atskubėjo pasitikti netikėtų svečių. Statinėje buvo likę truputis sūdytos kiaulienos, be to, jis galėjo pasiūlyti kopūstienės. Kartu su garsiuoju vynu tai buvo puikūs pietūs. Buvo vidurdienis, ir abi moterys buvo labai alkanos. Pavalgiusios jos pasijuto daug geriau, Sara vėl ėmė į viską žiūrėti linksmiau.

Tristanas grįžo sutemus. Atrodė labai pavargęs ir susirūpinęs, tačiau žydros akys blizgėjo. Jis atsisakė ką nors pasakyti, kol negurkštelės vyno, nes gerklė sausa kaip medis, kuris gali suliepsnoti nuo menkos kibirkšties. Katrina žiūrėjo, kaip jis geria, ir degė nekantrumu. Pagaliau ji sušuko:

— Na?

Tristanas padėjo taurę, nusišluostė rankove lūpas ir pašaipiai pažvelgė į ją.

— Jūs taip skubate į liūto nasrus?

— Labai, — sausai atsakė jaunoji moteris. — Ir laukiu atsakymo.

— Tuomet džiaukitės, viskas sutvarkyta. Šiuo atžvilgiu viskas gerai, bet tik šiuo, nes — kaip čia švelniau pasakius? — dabar pilies ir čigonų genties santykiai yra gana įtempti.

— Kokios genties tie čigonai? — paklausė Sara. — Jūs to paklausėte?

— Mums pasisekė. Jie — kalderų genties, tad jūs turite būti patenkinta. Jie save laiko krikščionimis ir tvirtina, kad turi prieš porą metų mirusio popiežiaus Martyno V bulę. Tačiau tai netrukdo jų vadui, Ferui, vadinti savęs Egipto hercogu.

Jam kalbant, Saros akys darėsi vis žvitresnės, ir pagaliau ji džiaugsmingai suplojo delnais.

— Tai mano tauta! Neabejoju jų svetingumu!

— Galite neabejoti. Tik vadas žino visą teisybę apie ponią Katriną. O visiems kitiems ir genčiai ji bus jūsų dukterėčia, kurią kartu su jumis pardavė į vergiją, kai ji buvo dar vaikas.

— O kokia vado numonė apie mano sumanymą? — paklausė Katrina.

Tristano veidas apniuko.

— Jis jums padės kiek galės. Jis kupinas neapykantos. Dėl la Tremujo kaprizo jis yra prie pilies sienų, nes tuomet kamerheras Čemberlenas gali gėrėtis čigonaičių šokiais. Tačiau vakar vieną iš jo žmonių sugavo už vagystę vištidėje ir šįryt jį pakorė. Jei Feras nebijotų, kad jo žmones persekios ir žudys kelyje, jis jau rytoj dingtų. Tačiau, nors viskas ir palankiai klostosi, jums teks kai ką iškęsti...

— Nebijokite. Turiu ten eiti, kad ir kas būtų!

— Orai vis dar šalti. Jūs turėsite vaikščioti basa, miegoti atvirame lauke arba geriausiu atveju — prastame vežime, gyventi prastai ir...

Katrina staiga nusijuokė, ir Tristanas nutilo.

— Nebūkite toks naivus, mesire Tristanai! Jei daugiau žinotumėte apie mano gyvenimą, tai suprastumėte, kad niekas neišgąsdins manęs! Gana šnekų! Ruoškimės!

Susimokėję trys sąmokslininkai paliko viešbutį ir leidosi tilto link. Per pastarąsias dvi dienas orai pasitaisė ir nebuvo šalta, nors naktys dar buvo drėgnos. Katrina nusmaukė gobtuvą ir paleido savo plaukus. Ji vėl tapo karinga. Nakties tylą drumstė tik švelnus vandens pliuškenimas melduose ir jų arklių kanopų kaukšėjimas. Gaivus drėgnos žemės kvapas kuteno Katrinos žnerves, ir ji vis traukė jį. Tiltu jie pateko į nedidelę miškingą salą. Dar dieną Katrina čia buvo pastebėjusi nedidelę koplytėlę ir persikreipusią lūšnelę priešais. Matyt, ta koplytėlė priklausė atsiskyrėliui. Tolimajame salos pakraštyje kitas tiltas vedė į pilies kalno papėdę, ir Katrina aiškiai matė laužų ugnį: čigonų stovykla dar nemiegojo.

Staiga palei dantytas sienas kaip ryški žvaigždė pajudėjo uždegtas deglas, aukštai iškeltas sargybinio rankoje, — jis apėjo sienas. Prijoję dar arčiau pilies, keliauninkai galėjo girdėti bokštuose susišūkaujančių sargybinių balsus. Uolos šešėlyje Katrina įžiūrėjo tik neryškų į pietus nutįsusį šešėlį. Aukštai danguje, retsykiais pasislėpdamas už debesų, švietė mėnulis.

Trys raiteliai prie griovio sustojo, ir Katrinai, dirstelėjusiai žemyn, pasirodė, kad žiūri į pragarą. Stovyklos viduryje liepsnojo ugnis, visa gentis buvo sutūpusi aplink ją! Žmonės keistai sustingo, o iš jų užčiauptų burnų sklido nesuprantami garsai — tylus monotoniškas giedojimas, kurį retsykiais pagyvindavo sausas būgnų tratėjimas.

Raudoni ugnies liežuviai virpėjo ant jų bronzinių kūnų, kai kurie buvo tatuiruoti. Moterų, daugiausia apsirengusių skarmalais, buvo riebūs blizgantys plaukai, storos lūpos, plonos ereliškos nosys ir blizgančios akys — net senučių, kurių oda buvo susiraukšlėjusi kaip senas pergamentas. Kai kurios buvo užsidėjusios turbanus, pigių papuošalų, kai kurios buvo gražios, nerūpestingai susisagsčiusios šiurkščios medžiagos marškinius. Vyrai atrodė baisūs — nešvarūs ir apdirskę. Garbanoti plaukai — seniai neplauti, po ūsais blizgėjo balti dantys. Jie buvo užsidėję aptrintas skrybėles ir suglamžytas kepures, nutrauktas nuo numirėlių arba rastas pakelėje. Į ausis buvo įverti dideli sidabriniai žiedai. Jų sustingę veidai, blizgančios akys, įsmeigtos į ugnį, tas nenutrūkstantis veriantis garsas — visą tai privertė Katriną krūptelėti. Ji dirstelėjo į Sarą, ir ši, supratusi, kad Katrina nori kažką pasakyti, greitai priglaudė pirštą prie lūpų.

— Nieko nesakykite ir nejudėkite, — pasakė Sara taip tyliai, kad Katrina vos išgirdo.

— Kodėl? — tyliai paklausė ją Tristanas.

— Tai — ladotuvių ritualas. Jie turbūt laukia šįryt pakarto vyro kūno.

Tikrai, tuo momentu jie pamatė nedidelę procesiją, kuri leidosi nuo pilies kalno į stovyklą. Priekyje ėjo aukštas liesas vyras, aukštai iškėlęs deglą, apšvietusį kelią keturiems jo bendrakeleiviams, ant pečių nešusiems sustingusį kūną. Žmogus su deglu buvo užsimovęs raudonas aptemptas kelnes ir užsivilkęs tokios pat spalvos trumpą liemenę — nors ji buvo apdriskusi ir dėmėta, bet dar matėsi siuvinėjimo aukso siūlais liekanų. Liemenės raiščiai iki juosmens buvo nuplėšti, ir matėsi rudas jo kūnas. Žmogus buvo jaunas ir išdidus, blizgantys raumenys liudijo didžiulę jo jėgą. Ilgi juodi ūsai supo raudonas lūpas, pabrėždami nuožmų jų išlinkimą, o tamsios, prie smilkinių siaurėjančios akys rodė azijietišką jo kilmę. Tankūs juodi plaukai siekė pečius.

— Tai Feras, jų vadas, — sušnabždėjo Tristanas.

Laidotuvių giesmė nutilo, kai tik keturi vyrai nuleido savo nešulį prie laužo. Čigonai atsistojo. Kelios moterys priėjo ir suklaupė prie kūno. Viena iš jų, tokia sena ir raukšlėta, kad, atrodė, iš jos tėra oda ir kaulai, ėmė giedoti bjauriu gergždžiančiu balsu. Tai buvo laidotuvių giesmė, jos melodija vis nutrūkdavo. Kai senutė nutilo, užgiedojo kita čigonė, jauna.

— Tai — mirusiojo žmona ir motina, — sušnabždėjo Sara. — Jos liaupsina jo dorybes.

Tolesnė ceremonija buvo trumpa. Vadas pasilenkė ir įkišo monetą tarp mirusiojo dantų, paskui keturi vyrai vėl pakėlė jį ir nusileido prie upės. Po minutėlės kūnas dingo tamsiame vandenyje.

— Viskas baigta, — tarė Sara. — Žmogus išėjo vandens keliu pas savo protėvius...

— Mes galime prieiti arčiau, — tęsė Tristanas, — todėl kad...

Staiga jis nutilo. Be jokio įspėjimo Sara uždainavo. Katrina iš išgąsčio krūptelėjo. Jau seniai ji negirdėjo Saros dainuojant, bent jau tokio dainavimo. Žinoma, čigonė dažnai niūniuodavo senas balades, sūpuodama mažąjį Mišelį, bet šį šaižų senovišką Saros dainavimą, tarsi atsklidusį iš amžių glūdumos, su aistringais, nesuprantamais ritmais ir intonacijomis Katrina girdėjo tik du kartus: vieną kartą Žako de la Mero smuklėje Dižone, o kitą — prie laužo čigonų tabore, kai čigonai buvo neilgam išsivedę Sarą su savimi. Katrinos gerklėje įstrigo kamuolys, kai ji išgirdo laisvą stiprų Saros balsą, pripildžiusį nakties tylą; balsas kvietė į tą tolimą šalį, iš kurios atėjo ši keista moteris. Visi klausėsi jos apmirę.

Dainuodama Sara lėtai artėjo prie laužo. Katrina ir Tristanas sekė įkandin jos. Tristanas vedė už apynasrių arklius, ir čigonų minia prasiskyrė duodama jiems kelią. Tik priėjusi prie vado, Sara nustojo dainuoti.

— Aš — Juodoji Sara, — tarė ji paprastai. — Aš — tavo kraujo sesuo. Tai mano dukterėčia Čalė, o šis žmogus atvedė mus pas tave, nepaisydamas jokių pavojų. Ar priimsi mus?

Feras lėtai pakėlė rankas ir uždėjo jas ant Saros pečių.

— Sveika atvykusi, sesuo! Jus atvedęs žmogus nemelavo. Tu — viena iš mūsų, tavo kraujas grynas, tu moki senas apeigų giesmes, kurios yra žinomos tik nedaugeliui išrinktųjų. O dėl jos... — jis pažvelgė į Katriną juodomis akimis, kurių spindėjimas netikėtai pakerėjo ją, — jos grožis bus mūsų genties puošmena. Eikite, moterys pasirūpins jumis...

Jis nusilenkė Sarai, lyg ši būtų karalienė, ir nusivedė Tristaną prie laužo, o tuo metu be perstojo čiauškėjusios moterys apspito atvykėles. Sutrikusi ir triukšmo apkurtinta Katrina leidosi nuvedama prie dengtų vežimų, kurių daugybė stovėjo vieno bokšto papėdėje. Po valandos ji gulėjo tarp Saros ir senosios Orkos, pakartojo žmogaus motinos, stengdamasi sušilti ir atsikvošėti. Tristanas gįžo į "Karališkąją vyno užeigą"; ten jis ketino pasilikti, būdamas netoli savo bendrininkių ir kartu aiškiai nesusijęs su čigonų taboru. Jis pasiėmė su savimi Saros ir Katrinos drabužius. Pirmiausia, ką panoro padaryti abi moterys, — tai persirengti drabužiais, kurie buvo surasti joms čigonų skryniose ir pintinėse. Katrina apsivilko šiurkštaus lino marškiniais, kurie dirgino odą, ir apsisiautė keistu dryžuotos medžiagos gabalu, tarsi romėnų toga. Apdaras buvo apynaujis ir pakankamai švarus. Katrina buvo basa. Ji prisiglaudė arčiau Saros ir stengdamasi sušilti pakišo po ja kojas. Jaunoji moteris būtų viską atidavusi už šiaudų guolį, bet geriausia, kas atsirado šiame vargingame būste su kiauru stogu, buvo plonas skudurų sluoksnis ant grindų, vos apsaugantis nuo skersvėjų. Ji atsiduso. Pajutusi, kad Katrina sujudėjo, Sara pašnibždom paklausė:

— Na, dėl nieko nesigaili?

Katrina vargu ar negalėjo išgirsti, kad buvo paklausta su ironija. Ji sukando dantis.

— Ne, tik sušalau!

— Greitai priprasi prie šito. Be to, netrukus oras vėl pasitaisys.

Katrina nieko neatsakė. Ji negalėjo įveikti nuojautos, kad Sara jos neužjaučia. Tikriausiai jai irgi buvo nelengva prisitaikyti prie sunkaus čigonų gyvenimo, bet jos balse skambėjo pasitenkinimas, ramybė, kuri apima sugrįžus prie savo šaknų. Katrina prisiekė, kad padarys viską, ką numatė. Ji nenorėjo prarasti Saros pagarbos. Ji smarkiau susisupo į paklodę, stengdamasi geriau užsikloti sušalusias kojas, ir sumurmėjo: "Labos nakties". Senoji Orka miegojo šalia jos tyliai ir nejudėdama, tarsi negyva.

Kitą rytą Katrina praleido su čigonais ir galėjo pamatyti visą jų skurdą. Nakties laužai teikė apgaulingą spindesį skurdiems vežimams, nešvariems drabužiams ir veidams. Dienos šviesoje ji pamatė pusalkanius vaikus ir kaulėtus gyvulius — kates, šunis, arklius, kurie slankiojo aplink taborą ieškodami ko užėsti. Diena apšvietė visą čigonų gyvenimą tokį, koks jis buvo.

Kad išgyventų, kai kurie jų pynė krepšius iš meldų, bet dauguma buvo alavuotojai. Jų darbo įrankiai buvo neįtikėtinai primityvūs: krosnis, sudėta iš trijų akmenų, kiaulės odos rankinės dumplės ir akmuo vietoj priekalo. O dėl moterų, tai jos būrė iš rankos, virė valgyti ir oriai vaikštinėjo po taborą, iššaukiamai siūbuodamos klubais. Katriną stulbino, kaip jos rengėsi. Buvo natūralu sutikti moterį visai apnuoginta krūtine, nors kojas jos stengėsi uždengti iki pat pirštų galiukų.

— Apie mūsų genties moterų kuklumą byloja uždengtos kojos, — oriai pasakė Sara. — Krūtinė mums reiškia tik viena — kūdikių maitinimą.

“Galimas dalykas, taip ir yra, — pamanė Katrina. — Vyrai paklaikusiomis akimis ir baltais dantimis, panašūs į demonus, ir jų moterys, begėdės kipšienės jaunystėje ir klaikios senos raganos senatvėje.” Ji prisipažino, kad bijo jų.

Ko gero, labiausiai ji bijojo aukštojo Fero. Nirtingas vado veidas tapdavo dar nirtingesnis, kai jis žiūrėdavo į ją. Juodos jo akys žėrėjo lyg tigro, ir jis nervingai kandžiojo lūpas. Feras niekada nesikalbėjo su jaunąja moterimi, o jei susitikdavo ją, tai lėtai praeidavo pro šalį, tik kartais atsigręždavo.

Katrina buvo sutrikusi ir todėl stengėsi būti arčiau Saros, kuri vaikštinėjo po taborą oriai, lyg karalienė. Visi elgėsi su ja labai pagarbiai, ir Katrina tuo naudojosi; ji suprato, kad be Saros, kuri ją čia gynė, nebūtų deramai gerbiama, — ji čigonė, nemokanti savo tautos kalbos. Norėdama išvengti nereikalingų klausimų, Sara nutarė paleisti gandą, kad Katrina truputį trenkta.

Tai buvo tikrai protingas sprendimas, bet kartu Katriną ėmė po truputį slėgti tai, kad jai artinantis čigonai nutildavo ir lydėdavo ją akimis, kai ji nueidavo. Ji nuolat jautė tuos žvilgsnius, kuriuose galėjai daug perskaityti: moterų pavydą ir patyčias ir slaptą daugumos vyrų geismą.

— Šie žmonės nemyli manęs, — po trijų dienų pasakė ji Sarai. — Jie niekada nebūtų manęs priėmę, jeigu ne tu.

— Jie jaučia tavyje kažką svetima ir keista, — paaiškino čigonė, — ir tai juos stebina ir kelia jiems nerimą. Jie mano, kad tu burtininkė, bet nežino, kokia būtent. Kai kurie laiko tave kišali, kerėtoja, kuri atneša sėkmę, — tai bando jiems įteigti Feras; tačiau kiti sako, kad tavo bloga

akis. Daugiausia taip kalba moterys ir jos taip mano todėl, kad žino, kaip jų vyrai geidžia tavęs; tai jas baugina.

— Ką aš galiu padaryti?

Sara gūžtelėjo pečiais ir linktelėjo į tą pusę, kur virš jų kilo niūri milžiniška pilis.

— Laukti. Esu tikra, kad ponas la Tremujis netrukus atsiųs savo žmones ieškoti naujų šokėjų. Dvi genties moterys buvo paimtos ten prieš savaitę. Feras sako, kad pas juos nepriimta likti ten taip ilgai. Jis mano, kad jas nužudė!

— Ir jis tai leidžia? — pasibaisėjo Katrina; jos gerklė staiga perdžiūvo iš baimės.

— Ką jis gali padaryti? Jis bijo taip pat kaip ir visi čia. Jam telieka tik paklusti ir atiduoti savo moteris. Feras puikiai žino: jei Didysis kamerheras sumanys išrikiuoti ant tvirtovės sienų lankininkus ir įsakys jiems apšaudyti taborą, tai niekas nemėgins jo sulaikyti, ypač miesto gyventojai, kurie bijo čigonų kaip velnio.

Saros balse skambėjo kartėlis. Katrina suprato, kad Sara pyksta kaip ir Feras dėl to, jog jų genties moterys aukojamos la Tremujo užgaidoms. Ji norėjo nuraminti Sarą.

— Tai tęsis neilgai. Melskimės Dievui, kad greičiau atsiųstų paimti manęs!

— Tu manai, aš melsiuosi dėl to, kas gali būti tau pavojinga? — karčiai pasakė Sara. — Tu tikra beprotė!

Bet Katrina visą laiką galvojo apie tą akimirką, kai Didžiojo kamerhero užgaida suves juos akis į akį. Kiekvieną vakarą, kai čigonai drauge pavakarieniavę susirinkdavo prie laužo, ji įdėmiai stebėjo, kaip šoka jaunos čigonaitės, kad atėjus laikui darytų tai ne blogiau už jas. Vadas niekada nesikalbėjo su ja, bet Katrina žinojo, kad kaip tik dėl jos jis verčia merginas šokti kiekvieną vakarą, ir dažnai sugaudavo į save įbestą sunkų, niūrų ir paslaptingą jo žvilgsnį.

Vis dėlto Katrina susidraugavo su dviem genties moterimis. Pirma buvo senoji Orka; ji nieko nekalbėjo, bet galėjo valandų valandas sėdėti įbedusi į ją akis ir linguodama galva. Buvo kalbama, kad po sūnaus mirties jai pasimaišė protas, bet Katrinai buvo malonu matyti šį draugišką pasenusį veidą. Kita Katrinos drauge tapo tikra Fero sesuo Tereina, kuriai buvo apie

dvidešimt metų. Nelaimei, ji buvo luoša ir kuprota dėl to, kad vaikystėje nugriuvo, ir atrodė tik šiek tiek vyresnė kaip dvylikos metų. Jos veidas buvo nepatrauklus, tačiau tai užmiršdavai matydamas jos akis — du didelius švytinčius ežerus; atrodo, ji matė toliau ir giliau už visus.

Tereina priėjo prie Katrinos kitą dieną po to, kai ši atsirado tabore. Tylėdama ir droviai šypsodamasi ji ištiesė antį, kurios galvą nusuko savo rankomis. Katrina suprato, kad tai dovana jos atvykimo į taborą proga, ir padėkojo Tereinai, bet nesusilaikiusi pridūrė:

— Kur tu ją radai?

— Ten, — atsakė mergina, — šalia abatijos tvenkinio.

— Labai miela, kad tu padovanojai man tai, bet argi nežinai, kuo rizikuoji imdama svetimą turtą?

Tereinos akys iš nuostabos išsiplėtė.

— Svetimą? Argi Viešpats sukūrė gyvulius ne tam, kad žmonės turėtų ką valgyti? Kodėl kai kurie žmonės turi laikyti juos tiktai sau?

Katrinai jos logika atrodė neginčytina. Ji pasidalijo su Tereina kepta antimi. Nuo to laiko mergina prisirišo prie jos, ir tai labai padėjo Katrinai. Vado sesers padėtis gentyje buvo ypatinga. Ji nusimanė apie žoles ir dėl šio sugebėjimo buvo drabarni — žolininkė, žinojo, kaip išgydyti ligas, ištraukti mirties geluonį arba priversti žmones įsimylėti. Tereiną mylėjo, bet šiek tiek ir prisibijojo.

Ketvirtos dienos vakarą Feras nepakvietė dviejų moterų prie savo laužo bendrai vakarienei, kaip buvo įprasta. Jos liko sėdėti prie Orkos katilo ir valgė jos išvirtą mėsišką sriubą su kviečiais, gausiai paskanintą laukiniu česnaku. Taboras buvo tylus ir nelinksmas, nes vis dar nebuvo jokių žinių apie merginas, išėjusias į pilį. Dešimt vyrų patraukė žvejoti prie Luaros, gana toli nuo taboro, kad jų nesučiuptų karaliaus girininkai. Jie ketino negrįžti keletą dienų. Feras užsidarė savo vežime ir nesirodė. Šią naktį nebus nei šokių, nei dainų. Visą dieną dangų dengė tamsūs debesys. Buvo nepaprastai karšta šiam metų laikui. Atrodė, artėja audra, ir Katrina jautė, kaip sunku kvėpuoti. Ji vos paragavo riebaus viralo, kurio aštrus kvapas truputį pykino. Katrina jau rengėsi lipti į savo vežimą ir gultis miegoti, kai prie laužo pasirodė Tereina. Jos luošą kūną dengė tamsiai raudonos medžiagos apdaras, o blyškus veidas nakties tamsoje atrodė pamėkliškas. Sara parodė jai vietą šalia savęs, bet merginos akys sustojo ties Katrina.

— Mano brolis nori tave matyti, Čale! Aš nuvesiu tave pas jį.

— Ko jis nori? — pakildama griežtai paklausė Sara.

— Feras atsiuntė pakviesti Čalę, o ne Čalę ir Sarą. Eime, sesuo. Jam nepatinka, kai jį verčia laukti.

Mergina žengė atgal į tamsą. Netardama nė žodžio, Katrina nusekė paskui mažą raudoną šmėklą. Jos perkirto nebylų taborą. Laužai baigė degti, ir čigonai rengėsi miegoti. Vos tik prieš jas išdygo vado vežimas, iš vidaus apšviestas aliejinės lempos, Tereina staiga sustojo ir atsisuko į Katriną. Jaunoji moteris pamatė, kaip tamsoje žėri didelės čigonės akys.

— Čale, mano sesuo, tu žinai, kad aš myliu tave, — pasakė ji rimtai.

— Aš tikiu tavimi. Tu visada buvai man gera.

— Tai todėl, kad aš myliu tave. Ir šįvakar noriu įrodyti tai. Šit... paimk tai ir išgerk!

Ji išsitraukė iš ančio nedidelę gertuvę ir ištiesė Katrinai. Gertuvė dar tebebuvo šilta, nes mergina laikė prispaudusi ją prie kūno.

— Kas tai? — paklausė Katrina įtariai.

— Tai, ko tau labai reikia. Aš matau, Čale, kad tavo širdis šalta kaip negyvos moters, ir aš noriu ją atgaivinti. Tai padės. Gerk nesibijodama, žinoma, jei pasitiki manimi, — ištarė ji taip liūdnai, kad visi Katrinos įtarinėjimai dingo.

— Aš tikiu tavimi, Tereina, — pasakė ji, — bet kodėl šį vakarą?

— Todėl, kad taip reikia. Gerk drąsiai. Tai pagaminta iš sveikatą teikiančių žolių. Tu nesijausi pavargusi ir liūdna. Aš pagaminau šį gėrimą tau, nes myliu tave.

Kažkokia nežinoma jėga privertė Katriną pakelti gertuvę prie lūpų. Skystis buvo stiprus, bet malonaus žolių kvapo. Katrina daugiau nebijojo. Niekas nesiūlo nuodų tokiu švelniu balsu. Ji išgėrė viską vienu ypu ir užsikosėjo. Ją tarsi liepsna nutvilkė, ir Katrina pasijuto esanti stipresnė ir laimingesnė. Ji nusišypsojo žvelgdama į susirūpinusį merginos veidą.

— Na štai. Tu patenkinta?

Tereina atsargiai paspaudė jos ranką ir atsakydama nusišypsojo.

— Taip, o dabar eik. Jis laukia tavęs.

Tą akimirką dengtame vežime pasirodė tamsus Fero siluetas. Tereina dingo tarsi mostelėjus burtų lazdele, ir Katrina, jausdamasi dvigubai drąsesnė, pasuko prie vado būsto. Jis tylėdamas ištiesė ranką ir padėjo jai

įlipti, o paskui nuleido uždangą. Tą akimirką dangaus horizonte švystelėjo žaibas ir sudundėjo griaustinis. Katrina iš netikėtumo truputį sudrebėjo, ir balti Fero dantys švystelėjo tarp raudonų lūpų.

— Bijai audros?

— Ne, aš tik nesitikėjau. Kodėl turėčiau bijoti?

Jos žodžius nutraukė griaustinio dundėjimas, šįkart stipresnis, ir tą pačią akimirką prapliupo lietus, tikra liūtis; lietaus lašai barbeno į stogą kaip į būgną. Feras atsigulė ant susuktų antklodžių, ant kurių paprastai miegodavo. Jis nusivilko savo raudoną liemenę ir liko tik su raudonomis kelnėmis. Alyvinės lempos šviesa apšvietė jo tamsaus gymio odą ir ilgus juodus plaukus. Jis neatitraukė akių nuo Katrinos, kuri stovėjo prie įėjimo. Jis vėl nusišypsojo, lėtai ir truputį pašaipiai.

— Tiesą sakant, aš manau, kad tu nelabai bijai, jei atėjai čia šįvakar. Ar žinai, kam aš pakviečiau tave?

— Manau, kad netrukus pasakysi.

— Taip. Noriu pasakyti tau, kad penki mano vyrai jau prašė tavo rankos. Jie buvo pasiryžę kautis dėl teisės gauti tave. Tu turi išsirinkti žmogų, su kuriuo norėtum dalintis duona ir druska ir sudaužyti sužadėtuvių taurę.

Katrina viduje susikaupė ir kaipmat prisiminė ceremoningas manieras.

— Tu turbūt išprotėjai. Gal užmiršai, kas aš ir kodėl esu čia? Aš noriu patekti į pilį, ir tai vienintelis dalykas, kuris mane domina.

Čigonų vado akyse plykstelėjo nuožmi ugnis, jis gūžtelėjo pečiais.

— Aš nieko neužmiršau. Jūs — kilminga dama, aš tai žinau! Bet jūs norite gyventi su mumis ir todėl privalote paklusti mūsų tradicijoms ir taisyklėms. Kai daug vyrų geidžia vienos moters, ji turi išsirinkti vieną, antraip jie bus priversti kautis ir tuo atveju ji atiteks tam, kuris laimės. Mano žmonės drąsūs, o jūs graži — grumtynės bus žiaurios.

Katrinos skruostai paraudo iš pykčio. Šis įžūlus žmogus, pusnuogis tysantis priešais ją, su negirdėtu cinizmu sprendė jos likimą.

— Tu nepriversi manęs šitaip rinktis! Mesiras Tristanas...

— Jūsų palydovas? Jis niekada neišdrįs kištis į mano tautos tradicijas. Jeigu jūs norite likti čia, tai turite gyventi kaip tikra čigonė arba jau bent apsimesti ja. Niekas iš mano valdinių neleis šios genties čigonui nepaisyti giminės papročių.

— Bet aš nenoriu jiems paklusti, — sušuko Katrina su ašaromis akyse. — Argi tu negali apsaugoti manęs nuo to? Aš duosiu tau pinigų, visko, ko tu panorėsi! Negaliu priklausyti nė vienam iš visų šių žmonių! Aš netrokštu, kad jie kautųsi dėl manęs, aš to nenoriu!

Ji nesąmoningai sudėjo rankas tarsi maldai ir pilnomis ašarų akimis pažvelgė į Ferą. Griežtame vado veide kažkas suvirpėjo.

— Ateik čia, — švelniai pasakė jis.

Katrina nepajudėjo ir nustebusi žiūrėjo į jį. Jis pakartojo griežčiau:

— Ateik čia!

Moteris tarsi sustingo. Tada čigonas palinko į priekį ir sugriebęs Katriną už riešo staigiu judesiu paklupdė šalia savęs. Ji suriko iš skausmo, o Feras nusijuokė.

— Tam, kuris nieko nebijo, jūs atrodote juokinga. Bet aš jūsų neįskaudinsiu. Paklausykite manęs, puikioji ir kilnioji ponia. Aš irgi aukštos kilmės. Aš — Egipto hercogas, mano gyslomis teka Visatos valdovo kraujas, nukariautojo, kuriam lenkiasi netgi karaliai, kraujas.

Jo ranka lėtai slinko nuoga Katrinos ranka ir pasiekusi petį suspaudė jį. Dabar, kai ji pamatė jį taip arti savęs, ją nustebino čigono tamsios odos grožis, o jo juodų akių spindėjimas pavergė ją. Jo ranka buvo šilta, ir netikėtai jos kraujas užvirė. Akys susidrumstė, per visą kūną nuvilnijo karštos aistros bangos. Staiga ji aistringai panoro, kad ranka, glostanti jos petį, judėtų toliau... Išsigandusi šio ją apėmusio amžino meilės geismo, ji atšoko, bet ją laikanti ranka buvo stipri.

— Ko tu nori? — užgniaužusi kvapą, sušnibždėjo ji.

Jo ranka vėl nuslydo žemyn ir jis prisitraukė ją prie savęs. Ant savo lūpų Katrina pajuto karštą vado kvėpavimą.

— Yra tik vienas būdas išvengti būtinybės priklausyti vienam iš mano žmonių, tik vienas. Vado nuosavybė neliečiama!

Ji pamėgino niekinamai nusijuokti, bet sutrikusi pajuto, kad negali to padaryti.

— Na ką gi, dabar viskas aišku!

— O kodėl gi ne? Aš geidžiu jūsų taip pat kaip ir kiti. Ir turiu pridurti: jeigu jūs primygtinai reikalaujate kautynių, tai aš kausiuosi dėl teisės turėti jus.

Geležiniais gniaužtais čigonas nubloškė ją žemyn, ir ji pasijuto beveik gulinti ant jo krūtinės. Čigonas pasilenkė, jo lūpos nuslydo jos veidu.

— Pažvelkite į mane. Pasakykite man, kuo aš skiriuosi nuo kilmingų ponų? Didysis kamerheras, kuriam jūs tikriausiai turėsite atsiduoti, storas ir šlykštus. Jis senas, ir jam sunku žaisti meilės žaidimus. O aš jaunas, mano kūnas stiprus. Aš galiu mylėti jus nepavargdamas kas naktį. Kodėl gi jums nepasirinkus manęs?

Jo balsas skambėjo hipnotizuodamas. Virpantį Katrinos kūną degino nežabotas geismas. Ji su siaubu pastebėjo, kad negali priešintis, kad nori girdėti tai vėl, kad trokšta meilės. Troškimas atsiduoti šiam žmogui buvo toks įnirtingas, toks pašėlęs, kad jos kraujas stingo. Vieną akimirką Katrina suprato, ką davė jai išgerti Tereina. Meilės gėrimas! Kažkoks pragariškas skystimas paruoštas tam, kad ji taptų nuolanki ir klusniai vykdytų visus čigonų vado norus!

Ją išgelbėjo išdidumo antplūdis. Katrina ištrūko iš jo rankų ir nuėjo svyruodama ir ramstydamasi į viską, kas tik jai pakliuvo, kad išsilaikytų ant kojų. Ji prigludo prie sienos. Medis draskė jos odą, o šlapias drobinis stogas nemaloniai trenkė drėgme. Katriną krėtė drebulys, ir ji turėjo sukąsti dantis, kad nekalentų. Iš nevilties apimtos jos sielos gelmių kilo malda, o ranka karštligiškai ieškojo prie juosmens Arno durklo, kurį paprastai nešiodavosi su savimi. Bet Čalė, čigonė, nesinešiojo durklo, ir jos ranka nerado nieko, išskyrus šiurkštaus drabužio klostes. Feras stebėjo ją iš tamsos, tarsi tykojantis laukinis žvėris, jo akys buvo pasruvusios krauju.

— Atsakyk man! — suriaumojo jis. — Kodėl tau nepasirinkus manęs?

— Todėl, kad aš nemyliu tavęs! Todėl, kad nenoriu tavęs.

— Melagė! Tu nori to taip pat kaip ir aš. Tu nežinai, kokios siautulingos ir apsiblaususios tavo akys, tu negali išgirsti, kaip sunkiai alsuoji...

Katrina įniršusi sušuko:

— Tai netiesa! Tereina davė man išgerti kažkokio šėtoniško gėrimo, tu tai žinojai ir pasikliovei tuo! Bet tu negausi manęs!

— Tu iš tiesų taip manai?

Jis vienu šuoliu perkirto vežimą ir visu kūnu prispaudė Katriną prie vežimo sienos. Ji pamėgino pasitraukti į šalį, bet vos galėjo kvėpuoti, o juo labiau pasijudinti. Ir dar ta ugnis, liepsnojusi giliai joje. Jos geismas

buvo natūralus ir žeminantis, o nuo šio žmogaus prisilietimo darėsi nežabotas... Katrina sukando dantis ir pamėgino abiem rankom nustumti Ferą.

— Paleisk mane, — ištarė ji, sunkiai alsuodama. — Aš įsakau tau paleisti mane!

Čigonas tyliai nusijuokė, jo lūpos prisispaudė prie jos lūpų, nors ir kaip Katrina stengėsi nusukti galvą į šalį.

— Tavo širdis daužosi kaip būgnas. Bet jei tu įsakai man paleisti tave, aš pasiduodu... Aš sušauksiu visus vyrus, kurie nori kautis dėl tavęs, o kadangi nenoriu, kad jie žūtų dėl tavo gražių akių, tai surišiu tave šiame vežime ir liepsiu jiems pasismaginti su tavimi. Išbandę tave jie bent žinos, ar vis dar nori kautis dėl tavęs. Aš gaučiau tave paskutinis... Tu vis dar įsakai man paleisti tave?

Raudonas įniršio debesis akimirką užtemdė Katrinos akis. Šis žmogus drįsta kalbėti apie ją kaip apie nieko vertą daiktą, dar nepriklausantį jam, bet jau nereikalingą. Išdidumas buvo užgautas, ir Fero nupieštas vaizdas atšaldė jos kraują. Netikėtai Katrina pajuto, kad ji paklūsta geismo apimtam savo kūnui. Ją apėmė pašėlęs noras sutramdyti šį įžūlų barbarą, paversti jį klusniu vergu, kaip ir daugelį kitų vyrų. Be to, tai buvo vienintelis būdas išvengti...

Staiga ji liovėsi mėginusi priešintis jo lūpoms. Feras iš pradžių nustebo išvydęs jam atkištas lūpas, o paskui godžiai įsisiurbė į jas. Jo lūpos buvo minkštos ir kvepėjo čiobreliais. Triumfuodama Katrina pajuto, kad jo lūpos truputį virpa, bet jos triumfas buvo neilgas. Joje sukilo visos pragaro jėgos. Ji daugiau negalėjo susilaikyti. Širdis be paliovos daužėsi krūtinėje. Ugnis kraujuje, atrodė, degino ją, o lūpos jau virpėjo nuo čigono prisilietimo. Dabar niekas nevaržė Fero siautulio, jis nieko nematė ir negirdėjo, išskyrus moters kūną, kurį laikė savo glėbyje.

Katrina užsimerkė ir atsidavė audringai aistrai. Ji spaudė drėgnus čigono pečius ir šnibždėjo:

— Mylėk mane, Ferai, iš visų jėgų mylėk, leisk man užmiršti viską, netgi tai, kad aš... arba aš niekada tau neatleisiu.

Atsakydamas jis nusileido žemyn, patraukdamas ją su savimi. Abu susiliejo viename glėbyje ant nešvarių grindų.

Audra šėlo visą naktį, laužė dengtus vežimus, vertė iš šaknų medžius, plėšė nuo stogų čerpes, ir sargybiniai ant tvirtovės sienų turėjo ieškoti

9.- 253

pastogės. Bet Katrina ir Feras nieko negirdėjo savo vežime. Vyro geismas be paliovos atsinaujindavo, o moteris sutikdavo jį su kraujo beprotybe, pavirsdama begėde bakchante — būtybe, šaukiančia iš nežaboto geismo.

Kai upe nedrąsiai nuslydo pirmas spindulys, blausia paslaptinga šviesa palietęs audros nuniokotus jos krantus, drėgna priešaušrio gaivuma įsiskverbė į vežimą ir nuprausė prakaituotus meilužių kūnus. Katrina nubudo virpėdama iš sunkios užmaršties, į kurią ji ir Feras visai neseniai buvo nuskendę. Ji jautėsi mirtinai išvargusi. Jos galva svaigo, o burnoje buvo taip kartu, lyg ji būtų per daug išgėrusi. Didžiulėmis pastangomis ji nustūmė savo meilužio kūną, net nepažadinusi jo, ir atsikėlė. Viskas aplink ją sukosi, ir ji turėjo laikytis už vežimo sienų, kad nenugriūtų. Jos kojos drebėjo, iš pasišlykštėjimo ją pykino. Jos smilkinius išbėrė šalto prakaito lašai. Akimirką ji užsimerkė. Silpnumas praėjo, bet ji vėl panoro užmigti.

Katrina apgraibomis surado marškinius, vargais negalais apsirengė ir pasiėmusi savo dryžuotą drabužį išlipo iš vežimo. Lietus liovėsi ir išilgai upės driekėsi ilgos geltono rūko juostos. Žemė buvo permirkusi, visur mėtėsi audros nulaužtos medžių šakos. Basos Katrinos kojos klimpo į minkštą žliugsintį purvą. Žengusi keletą žingsnių, ji pro pusiau užmerktas akis pamatė figūrą raudonais rūbais, susirietusią po vežimu. Tai buvo Tereina. Mergina stebėjo besiartinančią Katriną, ir jos veidą nušvietė pergalinga šypsena. Katrina prisiminė viską, kas jai atsitiko ir kuo kalta ši mergina... Pyktis galutinai padėjo jai atsibusti. Ji puolė prie čigonės ir sugriebė ją už skaros.

— Ką išgerti tu mane privertei? — sušuko ji. — Aš įsakau atsakyti. Ką išgerti tu mane privertei?

Tereina džiaugsmingai šypsojosi, ir toje šypsenoje nebuvo nė trupučio baimės.

— Tu išgėrei meilę... Aš daviau tau savo stipriausią meilės gėrimą, kad suminkštinčiau tavo širdį ugniai, kuri dega mano brolio krūtinėje. Dabar tu priklausai jam, ir jūs būsite laimingi drauge! Tu dabar iš tiesų mano sesuo.

Katrina atsiduso, paleido skarą ir nepasakė nė vieno iš daugybės priekaištų, kuriuos ketino pasakyti. Kokia prasmė? Tereina neturėjo supratimo apie tai, kas ji yra. Jai Katrina buvo paprasta čigonė, kurios geidė

jos brolis, ir ji vylėsi padaryti juos laimingus, sviedusi Katriną į Fero glėbį. Mergina nežinojo, kad meilė ir geismas gali būti nesuderinami.

Čigonė paėmė Katrinos ranką ir pagarbiai priglaudė ją prie savo skruosto.

— Aš žinau, kad jūs buvote laimingi, — sušnibždėjo ji. — Aš visą naktį klausiausi... ir taip pat buvau laiminga!

Katrina pajuto, kad rausta. Ji prisiminė, kas įvyko šią velnišką naktį, ir jos širdį užplūdo baisi gėda. Ji vėl išvydo save, Katriną de Monsalvi, leipstančią nuo šio valkatos bučinių. Dabar ji nekentė savęs už tai. Žinoma, meilės gėrimas atliko savo pragaištingą vaidmenį. Bet Katrina žinojo keistą savo prigimties dvilypumą. Tikriausiai joje pačioje iš tiesų gyveno pasileidėlė. Jai teikė malonumą Pilypo Burgundiečio glamonės; ji buvo pasiryžusi nusileisti Maklarenui, jei nebūtų įsikišęs Gotjė; ją apimdavo keistas jaudinantis silpnumas nuo kai kurių vyrų prisilietimo. Pagaliau tai ji privertė nutilti širdį, priklausančią tik jos vyrui, ir nusileisti atkakliam, visa nugalinčiam kraujo šauksmui. Purvas, kuriame dabar klimpo jos kojos, nebuvo toks tirštas ir lipnus kaip tas molis, iš kurio nulipdytas žmogus.

Katrina švelniai uždėjo ranką ant Tereinos galvos; ši klūpėjo priešais ją.

— Eik miegoti, — pasakė ji švelniai, — tu sušlapai ir sušalai.

— Bet tu laiminga, Čale? Tu iš tiesų laiminga?

Norėdama paguosti šią vargšę nekaltą būtybę, Katrina sušnibždėjo:

— Taip.

Vos sulaikydama ašaras, sunkia širdimi Katrina klaidžiojo per miglą, tarsi slėpdama savo gėdą. Ji ėmė leistis prie upės, nepastebėdama akmenų, kurie badė jos kojas, ir sustojo tik tada, kai prie basų jos kojų suteliuskavo vanduo.

Pilka Luara susiliejo su žemyn nusileidusiu dangumi, bet vienur kitur jau prasiskverbė auksiniai saulės spinduliai. Aplinkui šniokštė ir sukosi vandens verpetai. Po nakties lietaus upė buvo pakilusi, o dabar vėl ėmė pilti kaip iš kibiro. Katrina labai norėjo panirti į vandenį. Karalienė upė visada buvo jos draugė, tad nieko nuostabaus, kad šį liūdną rytą Katrina atėjo prie jos, norėdama nuraminti nelaimingą širdį.

Vienu judesiu Katrina nusimetė drabužius ir žengė į vandenį. Srovė buvo stipri ir smarki, ir jai buvo sunku eiti dugnu. Vanduo buvo šaltas. Kai Katrina įžengė iki juosmens, ją apėmė drebulys ir kūnas nuėjo pagaugais. Netrukus vanduo pasiekė pečius, ir Katrina užsimerkė. Atrodė, vanduo glamonėja jos kūną. Ją laikė tik kojos, einančios dugnu. Staiga ji pajuto, kad visiškai sustiro. Galbūt geriausia viską baigti. Nutraukti beviltiško gyvenimo siūlą. Kai ji buvo tyra, kova jai buvo nesunki, o pergalė turėjo prasmę. O dabar? Ji atsidavė nepažįstamajam kaip paprasčiausia kekšė ir išrausė didžiulę neperžengiamą prarają tarp savęs ir savo vyro atminimo. Jei Viešpats leis jai pamatyti jį vėl, nors vieną kartą, ar išdrįs ji pažvelgti jam į veidą ir nenumirs iš gėdos? Gerklėje įstrigo kamuolys, ir iš po nuleistų vokų nuriedėjo dvi ašaros.

— Arno, — sušnibždėjo ji, — ar atleisi man, jei sužinosi, jei sužinosi...

Ne, niekada! Ji buvo tuo tikra. Ji per daug gerai žinojo nežmonišką jo pavydą ir aistrą, kad bent kiek abejotų tuo. Argi vyras, kuris leidosi kankinamas, kad neišduotų jos, argi jis galės kada nors suprasti šį poelgį ir atleisti? Ne! O jeigu taip, tai kokia prasmė toliau kovoti? Netgi jos mažajam Mišeliui ne taip jau ji reikalinga. Jį myli senelė, o kai jis užaugs, tai sugebės grąžinti Monsalvi giminės turtus. Bus taip malonu atsiduoti šiai didelei, srauniai upei, visiems laikams tapti jos dalimi, taip malonu ir taip paprasta! Visa, ką reikia padaryti — tai nejusti pagrindo po kojomis. O taip, tai visai paprasta, visai...

Katrinos kojos ėmė lenktis. Dar akimirka, ir srovė būtų nunešusi jos grakštų kūną į tamsią, paslaptingą karalystę, iš kurios negrįžo nė vienas keleivis. Bet tą akimirką pasigirdo veriantis riksmas:

— Katrina! Katrina! Kur tu, Katrina?

Tai buvo Saros balsas, kupinas meilės ir siaubo. Jis pasiekė ją iš rūko. Tai buvo širdį draskantis gyvenimo šauksmas, gyvenimo, su kuriuo Katrina norėjo atsisveikinti. Jis prikėlė iš užmaršties tiek prisiminimų, kad Katrinos kojos nevalingai atsirėmė į dugną. Vieną akimirką ji išvydo savo ištikimą Sarą, klūpančią ant šlapio smėlio ir įkapių drobule dengiančia kūną, kurį jai grąžino upė. Ji beveik girdėjo jos verksmą, ir ankstesnis savisaugos instinktas kaipmat atgijo. Ji priešinosi srovei su tokia jėga, kurią manė visiškai praradusi; ji veržėsi į krantą tai plaukdama, tai brisda-

ma dugnu. Pamažu tiesdama savo kelią atgal į gyvenimą, ji pamatė Sarą, kuri stovėjo ant kranto ir šaukė ją.

Ji buvo su savo pilku apsiaustu, iš susijaudinimo išblyškusi ir laikė rankose Katrinos drabužius. Pamačiusi iš rūko išnirusią šlapią Katrinos figūrą, čigonė kimiai suriko. Katrina suklupo, ir Sara puolė į priekį, norėdama ją prilaikyti, bet jaunoji moteris atšlijo.

— Neliesk manęs! — sušuko ji. — Tu nežinai, kaip aš nekenčiu savęs. Aš nešvari... Aš pati sau šlykšti!

Plačiame Saros veide pasirodė gailestis. Nepaisydama Katrinos protestų, ji apglėbė ją per pečius ir nusivedė į kaimo pusę.

— Ir dėl to tu norėjai mirti, vargšele? Dėl to, kad praeitą naktį vyras paėmė tavo kūną? Negi su Feru praleista naktis taip tave paveikė? Ar reikia tau priminti, jog tai — tik pradžia? Juk tu dar nežinai, kas tavęs laukia pilyje... Mintyse tu buvai pasiryžusi ištverti viską, kad tik įgyvendintum savo planą!

— Bet praeitą naktį aš atsidaviau savo valia... Aš išgėriau kažkokio velniško Tereinos gėrimo! — skausmingu balsu sušuko Katrina. — Aš jutau malonumą Fero glėbyje. Malonumą! Tu supranti?

— Na ir kas? — šaltai atsakė Sara. — Tai ne tavo kaltė. Tu neprašei, kad taip atsitiktų. Visa, kas tau atsitiko praeitą naktį, tai tik laikinas beprotybės priepuolis.

Bet Katrina buvo nepaguodžiama. Ji griuvo į kietą guolį, kuriuo dalijosi su Sara, ir raudojo iki visiško išsekimo. Išsiverkusi ji pajuto palengvėjimą. Ašaros nuplovė paskutines ją apsvaiginusio gėrimo liekanas ir ją palaužusią kankinamą gėdą. Pagaliau ji užmigo ir ramiai miegojo iki pusiaudienio. Atsibudusi ji pajuto, kad atsigavo ir pailsėjo. Bet, deja, tuoj pat iš senosios Orkos sužinojo, kad pagal senovinius čigonų papročius ji šiąnakt turi ištekėti už Fero.

Katrinos laimei, senoji Orka dingo paskelbusi, jos žodžiais tariant, “didžiąją naujieną”, nes jaunąją moterį apėmė įniršis. Buvo siaubinga jau tai, kad Feras padarė ją savo meiluže, ir todėl pasiūlymas vesti ją buvo atmestas taip įnirtingai, su tokiais rinktiniais vaizdingais epitetais, kad Sara turėjo priversti Katriną nutilti. Jos riksmas darėsi aiškiai pavojingas. Sara sugriebė ją ir užspaudė ranka jai burną.

— Nekvailiok, Katrina! Kokią turi reikšmę tai, kad Feras nori tave vesti? Jeigu jis nesusituoks su tavimi, tai bet kuris kitas vyras turės teisę reikalauti, kad tu priklausytum jam. Jei atsisakysi, mes turėsime dingti, ir dingti visam laikui. Bet kur? Ir kaip?

Stipriame Saros glėbyje Katrina truputį nurimo. Ji išsilaisvino ir paklausė:

— Kodėl tu sakei, kad man tai neturi jokios reikšmės?

— Todėl, kad tai visai netikros vedybos, bent jau ne tokios, kaip tu manai. Klajoklių gentys neprašo Dievo dalyvauti sprendžiant tokį paprastą dalyką kaip žmonių santuoka. Be to, Feras paims į žmonas ne Katriną de Monsalvi, o šmėklą, įsivaizduojamą būtybę, kuri vieną kartą dings, čigonę, vardu Čalė...

Katrina papurtė galvą ir nusiminusi pažvelgė į Sarą. Ji nesuprato, kaip galima būti tokiai bejausmei! Atrodė, kad Sarai visa tai yra visai natūralu. Bet Katrinai šios vedybos kėlė siaubą.

— Aš nieko negaliu padaryti, — pasakė ji, — aš jaučiu, kad darau išdavystę! Aš išduodu Arno antrą kartą!

— Visai ne, nes tu — daugiau ne tu! Be to, ši santuoka laiduos tau tvirtą padėtį gentyje: dabar niekas nedrįs tavimi nepasitikėti!

Nepaisant visų šių argumentų ir įtikinėjimų, Katrina jautė, kad daro šventvagystę, kai su Sara atėjo pas Ferą prie didelio laužo, aplink kurį į šventę susirinko visa gentis. Po vakarykščios audros oras pasitaisė ir didžiulis tamsiai mėlynas dangus atrodė tarsi aksominis. Vyrai grįžo iš žvejybos su pilnomis pintinėmis, ir visas taboras kvepėjo anglyse kepama žuvimi. Sudundėjo būgnai. Vaikai šoko aplink katilus, ir net kūdikiai linksmai gugavo savo lopšiuose. Visi tie pasirengimai ir visas šis džiaugsmas, kurio priežastis buvo Katrina, tik dar labiau didino jos pasišlykštėjimą. Visa savo esybe protestuodama prieš apgaulingą šventę, ji pagrįstai būgštavo dėl to, kad po šių vestuvių prasidės bendras gyvenimas ir, galimas dalykas, daugybė kartu praleistų naktų. Ji negalėjo įsivaizduoti savęs Fero vežime tarnaujančios jam siela ir kūnu, kaip kitos moterys tarnauja savo vyrams. Net jeigu Viešpats ir nesujungė jų. Ji karštai troško ištrūkti iš šio užburto rato, ypač dabar, kai ji jau nepasitikėjo Feru. Jis žinojo, kas ji, ir Katrina laikė jį savo sąjungininku. Ir vis dėlto čigonas pasinaudojo proga. Ar jis paleis ją, kai ateis iš pilies pasiųsti žmonės jos paimti?

Bet, nepaisant visų būgštavimų, tikėjimas savo tikslu palaikė ją. Dabar jos gyvybei grėsė pavojus, ir ji ryžosi ištverti visus išmėginimus. Vis dėlto tai neatėmė jai noro išvengti nekenčiamos santuokos.

Moterys aprengė ją puošniausiais drabužiais, kuriuos galėjo surinkti gentis. Gabalas žalio šilko, truputį sulamdyto, bet atausto sidabro siūlais, buvo kelis kartus apvyniotas apie jos nuogą kūną. Jos ausyse kabėjo sidabriniai žiedai, o ant kaklo — daugybė sidabro spalvos vėrinių, kurių vienas buvo iš monetų, o kitas — iš graviruotų apskritų skardelių. Vienas petys buvo apnuogintas. Monetos buvo įpintos ir į plaukus ir sudarė tarsi karūną. Moterų žvilgsniai bylojo, kad su šiuo keistu apdaru ji yra nuostabiai graži.

Švytintis Fero veidas patvirtino, kad Katrina graži. Jis didžiuodamasis priėjo prie jos ir nuvedė ją prie "furi dai". Tai buvo seniausia genties moteris, o kadangi ji buvo kartu ir senovės papročių saugotoja, tai jos valdžia prilygo vado valdžiai. Katrina niekada nematė moters, kuri būtų tokia panaši į rupūžę. Mažos apvalios "furi dai" akys buvo žalios kaip pavasarinė žolė. Ant jos sunykusių skruostų ir po žilomis plaukų sruogomis, kyšančiomis iš po raudono turbano, matėsi juoda tatuiruotė. Katrina negalėjo žiūrėti į ją nesišlykštėdama, nes ši moteris simbolizavo jai negeidžiamą santuoką.

Senė stovėjo seniausių genties žmonių centre, ir mirgantys liepsnos liežuviai apšvietė rūsčius jos veido bruožus. Smuikų ir būgnų muzika apsiautė laužą savotišku garsų žiedu, į kurį retkarčiais įsiliedavo moterų riksmai ir vyrų dainavimas. Triukšmas buvo kurtinantis. Kai pora atsistojo priešais "furi dai", ji ištraukė iš savo suplyšusio drabužio plonas lyg paukščio nagai rankas ir paėmė iš galingo barzdoto čigono gabalą juodos duonos. Staiga viskas nuščiuvo, ir Katrina suprato, kad atėjo lemiama akimirka. Ji sukando dantis, kad nepravirktų arba nesuriktų iš siaubo. Negi jai lemta dalyvauti šiame baisiame spektaklyje?

Senos raukšlėtos rankos perlaužė duoną perpus. Paskui senė paėmė truputį druskos, kurią jai padavė sidabriniame puodelyje — čia tai buvo retas ir labai vertingas prabangos daiktas. Ji pabarstė druska abu gabalėlius ir davė vieną Katrinai, o kitą — Ferui.

— Kai jums nusibos duona ir druska, tada jūs nusibosite vienas kitam. O dabar pasikeiskite savo duonos gabalėliais.

Katrina nenoromis pakluso iškilmingai senos moters elgsenai ir nevalingai paėmė iš Fero duonos gabalą. Feras nė minutės nenuleido akių nuo Katrinos, ir ji turėjo akimirką užsimerkti, kad nematytų tame žvilgsnyje šiurkščios gyvuliškos aistros. Netrukus ji vėl priklausys jam, bet šį kartą be noro — visas jos kūnas protestavo prieš tai.

— O dabar taurę, — liepė senė.

Padavė molinę taurę, kurią ji akmeniu sudaužė virš jų galvų. Kelios šukės nukrito ant jų. Senė staigiai pasilenkė ir suskaičiavo.

— Čia septynios šukės, — pasakė ji, žiūrėdama į Katriną. — Septynis metus tu priklausysi Ferui.

Pergalingai šaukdamas čigonų vadas puolė į priekį, norėdamas apglėbti Katriną. Ji leidosi jo priglaudžiama, visi aplinkui džiūgavo, minioje skambėjo džiaugsmingi šūksniai. Bet Fero lūpos nespėjo paliesti Katrinos lūpų. Tą akimirką juodais kaip naktis plaukais moteris išėjo iš minios ir išplėšė Katriną iš Fero glėbio.

— Ferai! Aš dar tebesu čia, o tu man prisiekei, kad aš būsiu tavo žmona, tavo vienintelė žmona.

Katrina su palengvėjimu garsiai sušuko. Ji stovėjo už kelių žingsnių nuo Fero, ją nuo jo skyrė moteris, kurios pasirodymas jai atrodė stebuklas. Jos veidas buvo išdidus: bronzinė oda, nedidelė ereliška nosis, truputį įkypos migdoliškos akys, ilgos lygios kasos; ji vilkėjo prašmatnia raudona šilko suknele, kuri tarp viso šito skurdo atrodė keistai. Ant jos kaklo blizgėjo aukso grandinė. Feras stovėjo lyg stabo ištiktas, ir tai nebuvo apsimetimas.

— Duniša! Tu taip seniai dingai! Aš maniau, kad tavęs nėra gyvos!

— Ir tai tave labai nuliūdino? Kas tai?

Ji niekinamu gestu parodė į Katriną, ir tas judesys nežadėjo nieko gero. O Katrina džiaugėsi, kad atsirado ši mergina, ir labai susidomėjusi apžiūrinėjo ją. Ji tikriausiai buvo viena iš dviejų merginų, kurias la Tremujis prieš dvi savaites paėmė į pilį. Bet kodėl čigonė žiūri į Katriną kaip į priešą? Juk Katrina norėjo tik vieno: pateikti šimtą klausimų apie tai, kas darosi pilyje.

Tuo tarpu Fero ir Dunišos dialogas darėsi vis smarkesnis. Čigonas atkakliai gynėsi nuo kaltinimų neištikimybe. Jeigu jo sužadėtinė nebuvo

nužudyta pilyje, ji turėjo rasti būdą pranešti jam, kad yra gyva, — taip manė jis. Šiaip ar taip, jis dabar vedęs Čalę, ir čia jau nieko nepadarysi.

— Tu nori pasakyti, kad būtų geriau, jei aš būčiau mirusi?! — sušuko moteris. — Tu sulaužei įžadą! Aš, Duniša, pareiškiu, kad tavo santuoka neteisėta! Tu neturėjai teisės vesti!

— Bet aš padariau tai, — nutraukė vadas, — bus taip, kaip noriu aš!

Įkypos Dunišos akys lakstė nuo Katrinos prie Fero ir atgal.

— Jūs prisimenate mūsų papročius? Kai dvi moterys nepasidalija vieno vyro ir abi turi tą teisę, jos turi stoti į žūtbūtines grumtynes. Aš remiuosi šiuo įstatymu. Rytoj auštant mes su tavimi susikausime.

Netarusi daugiau nė žodžio, Duniša nusisuko, išdidžiai praėjo pro čigonų minią ir išnyko naktyje, lydima keturių moterų. Senoji "furi dai", kuri sutuokė Katriną ir Ferą, priėjo prie jų ir, švelniai išlaisvinusi Katriną, kurios ranką laikė Feras, nusivedė ją.

— Jūs turite išsiskirti vienas su kitu iki rytdienos dvikovos. Čalė yra likimo rankose. Pagal mūsų įstatymus keturios moterys turi saugoti ją ir keturios — Dunišą. Aš taip pasakiau!

Tvyrojo mirtina tyla. Tarsi mostelėjus burtų lazdele, šalia Katrinos, į kurią nusiminęs žiūrėjo Feras, atsirado Sara. Jis nebeturėjo teisės net kalbėtis su ja. Šventė buvo nutraukta, būgnai nutilo, ir tylą trikdė tik po katilais spragsinti ugnis. Atrodė, kad virš taboro netikėtai praskrido mirties angelas, ir Katrina negalėjo susilaikyti nedrebėjusi. Sara uždėjo ranką ant jos apnuoginto peties.

— Čalė — mano dukterėčia, — pasakė ji tvirtai, — Orka ir aš prižiūrėsime ją. Jūs galite pasirinkti kitas dvi moteris.

— Tik vieną! — sušuko Tereina, puldama prie draugės. — Ji Saros dukterėčia, bet ji ir mano sesuo!

"Furi dai" linktelėjo galva. Kaulėtu pirštu ji parodė į kitą senę, savo seserį. Šio eskorto lydima, Katrina tylėdama pasuko prie senosios Orkos vežimo, kur turėjo likti iki grumtynių pradžios.

Palengvėjimas, kurį ji pajuto pasirodžius Dunišai, išnyko. Prieš valandą spektaklis, vadinamas vestuvėmis, atrodė blogiausia, kas galėjo atsitikti jai. O dabar ją ėmė siaubas pagalvojus apie tai, kad ji gali mirti. Genties tradicijos buvo barbariškos ir keistos. Su ja elgėsi visiškai savavališkai, neklausdami jos sutikimo. Iš pradžių čigonai nutarė, kad ji turi ištekėti už

Fero, dabar ji turi kautis su šita jauna tigre. Ir visa tai dėl žmogaus, kurio ji visai nemyli!

— Perspėju tave, — sušnibždėjo ji Sarai, — aš nesikausiu. Aš net nežinau, kaip tai daroma. Niekada su niekuo nesikoviau anksčiau ir neketinu to daryti dabar.

Sara paėmė jos ranką ir įspėjamai paspaudė ją.

— Dėl Dievo, nusiramink!

— Kodėl? Dėl šių moterų? Man tas pats, tegul girdi. Aš iš tiesų...

— Nusiramink! — pakartojo Sara taip įnirtingai, kad Katrina iškart pakluso. — Tu nesupranti, kad tavo gyvybei iškils pavojus, jei atsisakysi grumtynių!

— Tu manai, kad jai bus pavojus, jeigu aš kausiuosi? — atsikirto Katrina. — Tu žinai, kad ji nužudys mane.

— Taip, aš žinau. Bet, dėl Dievo, nusiramink. Kai visi užmigs, aš išslinksiu iš taboro ir pamėginsiu perspėti mesirą Tristaną. Jis sugalvos, kaip apsaugoti tave nuo pavoiaus. Prašau tavęs, neparodyk joms, kad bijai. Mano gentainiai neatleidžia bailumo: tave išvys iš taboro ir paliks mirti badu.

Katrinos akyse pasirodė siaubas. Ji pasijuto patekusi į mirties spąstus, kuriuose buvo bejėgė ir vieniša ir iš kurių ji niekada neištrūks. Sara pajuto jos baimę ir suspaudė ją glėbyje.

— Būk narsi, mažyle. Mesiras Tristanas ir aš rasime būdą tave išgelbėti.

— Jis turi ką nors padaryti, — karčiai sušuko Katrina, — po visų tų kalbų, kad jis padės man!

— Jis žadėjo įsikišti tik iškilus realiam pavojui, — priminė jai Sara.

Ji apsidairė aplink. Abi senės miegojo. Tik Tereina vis dar buvo budri. Ji sėdėjo prie senos lempos, apsisiautusi raudoną skarą, ir lunatikės žvilgsniu žiūrėjo į liepsną. Ji visiškai nejudėjo.

— Metas, — sušnibždėjo Sara. — Aš eisiu.

Tyliai, tarsi gyvatė, Sara išslinko iš taboro, o Katrina sunkia širdimi pamėgino užmigti. Bet miegas jos neėmė. Ji žiūrėjo į dėmėtas vežimo sienas, tuščiai mėgindama nuraminti smarkų širdies plakimą. Tyla buvo slegianti, ir Katrina negalėjo to išverti. Ji tyliai pašaukė:

— Tereina!

Mažoji čigonė lėtai atsisuko ir pasislinko į jos pusę.

— Ko tu nori, mano sesuo?

— Aš turiu kai ką žinoti. Ar mano varžovė, Duniša, yra pripratusi prie tokių dvikovų? Kokiu ginklu mes turime kautis?

— Peiliais. Bijau, kad Dunišai tai ne pirmas kartas. Ji kaunasi kaip tigrė. Dvi moterys, kurias mylėjo Feras, jau tapo jos aukomis.

Ši naujiena privertė Katriną krūptelėti iš siaubo. Ją apėmė įniršis dėl to, kad ji atsidūrė tokioje neįtikimoje situacijoje. Jei neįsikiš Tristanas, tai jauna čigonė susidoros su ja, ir niekas nė piršto nepajudins, kad padėtų jai. Net Feras, iš meilės Katrinai netekęs galvos, nedrįs sustabdyti šios beprotybės. Jis laikėsi genties įstatymų ir neprieštaraus, jeigu jau šią naktį laimėjusi Duniša paguos jį po nelaimingos Čalės mirties.

— Vienintelis dalykas, kurį aš galiu dėl tavęs padaryti, — pasakė Tereina palūžusiu balsu, — tai duoti tau vaistą, kuris daug kartų padidins tavo jėgas ir suteiks tau narsumo. Bet dabar tu turi pailsėti.

Katrina šyptelėjo. Čigonų vaistai kėlė jai pasišlykštėjimą, be to, ji visai nenorėjo miegoti. Ji norėjo tik vieno: kuo greičiau pabėgti nuo šių kraujo ištroškusių žmonių, kuriais taip neapdairiai pasikliovė. Ji atsidūrė gyvatyne ir nežinojo, kaip iš jo ištrūkti. Katrina duso dengtame vežime ir lygus miegančių moterų alsavimas atrodė jai garsus triukšmas. Bet paskui ji prisiminė, kad jos gyvybė per daug brangi Anžero sąmokslininkams, vadinasi, ir Tristanui, kad jis galėtų leisti jai taip kvailai žūti.

Nors ir kaip stengėsi, šią naktį Katrina nė minutės neužmigo. Jos gerklė perdžiūvo, smilkiniuose tuksėjo; ji gulėjo ir skaičiavo lėtai slenkančias minutes. Katrina žinojo, kad Sara stengiasi jai padėti, tačiau be čigonės jaunoji moteris jautėsi vieniša ir pasmerkta.

Aušra nepalengvino jos kančių. Kodėl Sara iki šiol negrįžo? Kas sulaikė juos su Tristanu? Gal tabore kas nors pastebėjo, kai ji išėjo arba grįžo?

Kai kaime pragydo gaidys, Katrinos nerimas tapo begalinis. Visi kietai miegojo. Ji nuslinko prie vežimo durų, ir tuomet pasirodė Sara. Katrina su palengvėjimu atsiduso.

— Pagaliau! — sušnabždėjo ji. — Aš taip jaudinausi, kad negalėjau užmigti.

— Aš to bijojau, todėl ir grįžau. Bet man reikia vėl išeiti.

— Kodėl?

— Todėl, kad Tristanas L'Ermitas dingo!

Akimirką Katrinai užgniaužė kvapą, ir jos balsas pavirto šnabždesiu, kai ji paklausė:

— Dingo? Bet kada? Kur?

— Prieš dvi dienas. Jis išėjo iš viešbučio ir negrįžo. Aš apieškojau beveik visą miestą, tikėdamasi ką nors sužinoti. Reikia jį surasti iki saulės patekėjimo.

— O jeigu nerasi jo? — paklausė Katrina.

— Nenoriu apie tai galvoti. Geriausia pasakyti, kas tu iš tiesų esi. Tačiau tai bus pavojinga tau, taip pat Ferui, nes jis atvedė į gentį nepažįstamąją — hadži.

— Kas man darbo dėl Fero? Aš nenoriu mirti dėl jo. Ar nebus papras- čiau pasakyti Dunišai, kad aš neketinu užimti vietos, kuri teisėtai priklauso jai, ir aš su džiaugsmu atsisakau visų Fero priesaikų?

— Tačiau tai mirtinas smūgis Ferui: vadas negali leistis būti pažemin- tas. Tavo mirtis nebus pavydėtina, bet tu ir negyvensi ilgai. Šiaip ar taip, tavęs niekas nesupras, ir visi apkaltins bailumu. Tai bus išvijimo... ir viso kito priežastis!

Katrina piktai suriko. Kiekvienas kelias, kuriuo ji pasukdavo, vedė ją į aklavietę. Viskas vedė ją į mirtį, kurios išvengti ji stengėsi. Katrina užmiršo, kad visai neseniai ji pati taip karštai troško mirti. Dabar ji su visa savo jauno kūno kaitra ir jėga norėjo gyventi. Dabar, kai šie žmonės mėgino atimti jai gyvybę, gyvenimas jai atrodė toks nuostabus.

— Paleisk mane, — maldavo Sara. — Aš turiu rasti Tristaną. Nesijau- dink. Aš būsiu čia, jei...

Ji nebaigė sakyti, švelniai pabučiavo Katriną į kaktą ir vėl dingo ryto rūke, palikusi jaunąją moterį su dar sunkesne širdimi negu anksčiau. Katrina norėjo eiti įkandin draugės, bet didžiulėmis valios pastangomis jai pavyko nugalėti save. Jeigu ji dings, tai jų planas bus sužlugdytas, ir jai neliks nieko kito, kaip tik grįžti į Anžerą tuo metu, kai tikslas buvo taip arti. Be to, pasirinkdama šį vaidmenį, Katrina žinojo, kad jai teks ne kartą rizikuoti gyvybe. Dabar ji tik turi suprasti, kad tai — pirmasis išmėginimas. Šios mintys truputį nuramino Katriną. Jei reikės, ji kausis su Duniša su peiliu rankoje. Ne jos būdui trauktis. Jai pasidarė gėda dėl gyvuliškos baimės, kuri buvo apėmusi ją prieš akimirką.

Katrina stengėsi negalvoti apie mažąjį Mišelį. Ją baugino mintis, kad daugiau niekada jo nepamatys. Bet ji galvos apie savo mylimą vyrą, apie savo Arno, ir tada mirtis turės vienu geluoniu mažiau.

Vis dėlto, kai išaušo rytas, o Sara dar nebuvo grįžusi, Katrinai sunkiai sekėsi nugalėti ją apėmusią panišką baimę. Kitų moterų, atrodė, nestebino tai, kad Saros nėra. Tereina išreiškė jų jausmus, sušnibždėjusi su ašaromis akyse:

— Blogas ženklas! Juodoji Sara nenori matyti, kaip mirs jos dukterėčia.

Katrinai apmirė širdis; ji pagalvojo, ar nėra tiesos šiuose žodžiuose. Vis dėlto, atėjus laikui, kai trys moterys vedė Katriną į lauką, ji suėmė save į rankas ir išėjo aukštai pakelta galva. Dabar ji galėjo pasikliauti tik savimi ir, nors ir keista, jai dėl to pasidarė visiškai ramu. Ji pernelyg dažnai žiūrėjo mirčiai į akis, kad dabar išsigąstų.

Kai ji lipo iš vežimo, Tereina ištiesė jai taurę, ir šį kartą Katrina nesvyruodama išgėrė tai, kas joje buvo. Ji silpnai šyptelėjo. Jei šis gėrimas, turintis suteikti jai drąsos, veikia taip pat stipriai kaip tas, kurį ji išgėrė praeitą naktį, tai ji kausis kaip tigrė.

Staiga ji pamatė, kad taboro centre buvo išlaisvintas plotas, kur paprastai būdavo alavuotojai. Aplinkui tylėdama stovėjo visa gentis. Tekančios saulės spinduliuose čigonai atrodė tarsi bronzinių statulų krūva. Feras ir senoji "furi dai" sėdėjo centre ant žvėrių kailiu uždengto medžio kamieno. Įžengusi į žmonių ratą, Katrina pamatė Dunišą, kuri artėjo iš kitos pusės, lydima keturių moterų. Senas čigonas, vardu Takalis, vyriausiasis vado patarėjas, stovėjo tuščios erdvės centre. Jis buvo apsirengęs kažkuo panašiu į apsiaustą iš daugybės medžiagos skiautelių; apsiaustas dengė jį iki kojų ir darė jį panašų į žynį. Ant jo galvos, tarsi išskaptuotos iš seno ąžuolo, puikavosi kandžių sukapota kailinė kepurė, iš kurios styrojo ilga paukščio plunksna. Kiekvienoje rankoje jis turėjo po durklą.

Abi moterys sustojo šalia jo, nusiėmė savo skaras, nusirengė sukneles ir liko tik su marškiniais, sujuostais odiniais diržais. Paskui Takalis tylėdamas ištiesė joms durklus ir įsimaišė tarp visų kitų gentainių. Katrina liko akis į akį su Duniša. Ji su siaubu pažiūrėjo į peilį savo rankoje. Kaip juo naudotis? Ar ne geriau leistis nužudomai negu įsmeigti šiuos ašmenis į kitos moters kūną? Nuo minties apie trykštantį kraują ją ėmė pykinti.

Tamsiame čigonės veide akys žėrėjo kaip anglys, bet, Katrinos nuostabai, jose nebuvo neapykantos, o tik kažkoks nežmoniškas džiaugsmas, kurį Dunišai, atrodo, kėlė mintis apie tai, kas turi įvykti. Jaunoji moteris su kartėliu pajuto, kad jos priešininkė iš anksto mėgaujasi savo pergale ir su džiaugsmu galvoja apie jos mirtį.

Ji apsižvalgė aplink, po tylinčią minią, vis dar tikėdamasi, kad staiga atsiras Tristanas ir Sara ir išgelbės ją. Ji negalėjo paaiškinti, kodėl jų nėra. Kažkas atsitiko jos senai atsidavusiai draugei, jeigu ji paliko ją tokiu baisiu metu, kažkas bloga. Niekas kita nebūtų galėję jos sulaikyti. Feras pakėlė ranką ir davė ženklą.

Žiūrėdama į varžovę, Katrina sukalbėjo maldą, paskui truputį pasviro į priekį, pasitikdama pirmą smūgį. Duniša pajudėjo į priekį. Lėtai, labai lėtai ji ėmė suktis aplink Katriną. Ji šypsojosi... Katrina pajuto, kaip vieną akimirką sudrebėjo jos kojos, paskui baimė dingo. Jos įsitempusius raumenis pamažu užliejo šiluma, ir ji suprato, kad pradėjo veikti Tereinos gėrimas. Bet ji vis dar įdėmiai stebėjo Dunišos judesius.

Staiga buvo smogtas smūgis. Smarkiu šuoliu Duniša puolė į priekį, aukštai iškėlusi į viršų peilį. Katrina buvo tam pasirengusi, ji greitai atšoko į šalį, ir ilgi ašmenys tik perdrėskė jos marškinius. Duniša prarado pusiausvyrą. Dabar Katrina sviedė savo durklą į šalį ir puolė ją.

Katrina stengėsi nuginkluoti savo varžovę. Jai pavyko sugriebti Dunišą už riešo ir suspausti. Ji išgirdo pritariamus minios šauksmus.

Bet čigonė buvo stipresnė ir stambesnė, ir Katrinai buvo sunku ją išlaikyti. Ji iš arti matė jos iškreiptą veidą, sukąstus dantis ir išplėstas šnerves, kaip žvėries, kuris užuodė kraują. Įnirtingu judesiu Duniša atstūmė Katriną, ir ši iš skausmo suriko. Norėdama išsilaisvinti, Duniša įkando jai į ranką. Dabar Katrina gulėjo ant žemės, prispausta čigonės kūno. Nevalingu judesiu ji sugriebė moters ranką, laikančią durklą, žinodama, kad anos padėtis dabar pranašesnė ir kad nenaudinga mėginti apsiginti. Be abejo, po kelių akimirkų ji būtų nužudyta. Tai aiškiai rodė triumfuojantis čigonės žvilgsnis. Lėtai, be garso juokdamasi, moteris pradėjo sukti Katrinos ranką, stengdamasi išlaisvinti savo durklą. Tuo pat metu ji sugriebė Katriną už gerklės ir ėmė taikytis, kur geriau smogti.

Iš nelaimingos Katrinos širdies išsiveržė skausminga aimana. Jai viskas buvo baigta, jėgos apleido ją, ji daugiau nieko negalėjo padaryti. Ji žinojo,

kad nesulauks pagalbos iš šios abejingos minios, stovinčios aplink, kad nė vienas balsas nesulaikys Dunišos rankos. Katrina užsimerkė.

— Arno! — sušnibždėjo ji. — Mano meile!

Dunišos negailestingai suspausta jos ranka ėmė silpti. Ir staiga netikėtai visai greta pasigirdo garsus balsas:

— Tuoj pat išskirkite šias moteris!

Katrinai pasirodė, kad ji išgirdo Velykų varpus, skambinančius jos prisikėlimą. Ji su palengvėjimu atsiduso ir jos atodūsis susiliejo su Dunišos riksmu, kai lankininkai šiurkščiai atitraukė ją nuo jos grobio. Kiti du griebė Katriną ne ką švelniau negu Dunišą ir pastatė ant kojų. Katrina vis dar negalėjo patikėti savo sėkme. Abi moterys stovėjo viena priešais kitą, bet jas tvirtai laikė lankininkai. Tarp jų su niekinama šypsena lūpose stovėjo aukštas žmogus, apsivilkęs prabangiais žalio aksomo ir juodo brokato drabužiais. Katrinos džiaugsmas kaipmat išblėso, o saulė apsiniaukė. Ją apėmė siaubas, saugumas pavirto dar didesniu pavojumi: jos išvaduotojas buvo ne kas kitas, o Žilis de Rė!

Prieš jos akis praslinko Šamptoso bokštai ir baisūs tos prakeiktos pilies košmarai: šlykšti žmogaus medžioklė, vos nekainavusi Gotjė gyvybės, didžiulis laužas, ant kurio Žilis de Rė norėjo sudeginti Sarą gyvą, ir pagaliau senojo Žano de Kraono veidas, kraupi jo sutrypto išdidumo ir paniekintos širdies istorija sužinojus, kokiu baisiu žmogumi tapo jo anūkas.

Katrina buvo tikra, kad jos neatpažins, nes ji buvo suplėšytais drabužiais, bet kai maršalas ironišku ir įžūliu žvilgsniu įsistebeilijo į jos dulkėtą veidą, ji nuleido akis, gėdydamasi savo pusiau apnuoginto kūno. Jos marškiniai buvo suplėšyti per grumtynes; Duniša vis dar stengėsi ištrūkti iš lankininkų rankų. Žilis garsiai sušuko:

— Paleiskite ją, o visą šitą šutvę suvarykite atgal į jų gardą!

— O ką daryti su šia moterimi, monsinjore? — paklausė vienas iš laikiusiųjų Katriną. Jos širdis apmirė, kai išdidus balsas pasakė:

— Mes imame ją su savimi!

Aštuntas skyrius

Vilkų irštvoje

Naktis nusileido juoda uždanga, kai kareiviai nelabai pagarbiai įstūmė Katriną į kambarį bokšte. Apimta siaubo ji mėgino ištrūkti, kai suprato, kad ją veda į didelį centrinį bokštą, pro kurio šaudymo angas matėsi net Tūro bokštai tolumoje. Iš pradžių ji bijojo, kad ją įmes į vieną iš šiurpių požemių, panašų į tą, kuriame ji buvo uždaryta Ruane. Bet kambarys pasirodė esąs didelis ir gerai apstatytas. Sienas beveik ištisai dengė siuvinėtos užuolaidos ir tamsiai alyvinės bei sidabro spalvos rytų šilkai, ant grindų mėtėsi pagalvės, o grindis puošė Ambuazų šeimos herbai; ši šeima visai neseniai neteko savo valdų karaliaus įsakymu.

Katrina įveikė pagundą gultis į didelę kvadratinę lovą, kuri stovėjo viename kambario kampe ir viliojo akinamai baltomis paklodėmis ir aksominiais užtiesalais. Miegas! Kaip malonu būtų išsitiesti ten ir leisti pailsėti vargšui sumuštam, mėlynėmis nusėtam kūnui! Bet didelis kardas ant stalo, ginkluotė kampe, vyriški drabužiai, išmėtyti ant kėdžių ir skrynių, kurios buvo prigrūstos brangių medžiagų, kailių ir tualeto reikmenų, — visa tai labai aiškiai rodė, kad tai Žilio de Rė kambarys.

Katrina buvo išmušta iš vėžių ir negalėjo blaiviai mąstyti, bet dėl vieno dalyko ji buvo tikra: ji bijo jo, ir ta baimė buvo tokia pat kibi ir paralyžiuojanti kaip ir anksčiau. Prisiminimai apie tai, kaip ji kalėjo bokšte, buvo pernelyg baisūs, kad ji galėtų jaustis kitaip. Vadinasi, ji išvengė mirties nuo Dunišos rankos tik tam, kad vėl patektų į jo, Žilio de Rė, rankas, o tai tas pat kas nuo keptuvės šokti į ugnį. Katriną kamavo tai, kad ji nežino, ko jis nori iš jos. Kodėl jis atvedė ją čia? Galimas dalykas, jis nė nepažino jos. Tuomet...

Jeigu jos metamorfozė bus atskleista, tai mirtis neišvengiama. O jei ne? Ji per daug gerai žinojo, koks jis kraugeriškas, kad nesuprastų, jog jis nesvyruodamas nužudys čigonę, jei panorės. Jis gali dar ir išprievartauti ją, o paskui nužudyti... Kad ir kaip svarstytum, pabaiga buvo aiški — mirtis! Kam gi dar, jei ne pasismaginimui, atsivestų moterį toks žmogus kaip Žilis de Rė?

Katrina basa perėjo per kambarį prie ugnies, kuri plyksėjo židinyje, ir įsikniaubė į pagalves, išmėtytas ant suolo. Ji su malonumu ištiesė sušalu-

sias rankas prie ugnies. Jos kūnas drebėjo nuo šalčio po suplėšytais šiurkščiais marškiniais, kurie buvo vienintelis jos rūbas, bet ugnis greitai nugalėjo nuo upės sklindančią drėgmę ir nakties šaltį. Beveik nejausdama to, ji pravirko. Ašaros viena po kitos krito ant marškinių. Katrina buvo alkana! Ji buvo alkana nuo tada, kai atsidūrė čigonų tabore. Be to, netgi labiau dvasiškai negu fiziškai. Pastarųjų kelių valandų įvykiai nežadėjo nieko gero: ji atsidūrė savo priešo Žilio de Rė rankose, Sara paslaptingai dingo, o ką jau kalbėti apie Tristaną L'Ermitą, kurio elgesio ji išvis nemėgino paaiškinti. Buvo labai panašu į tai, kad jis metė ją.

Apimta nevilties ji beveik negalvojo apie tai, kad pagaliau atsidūrė pilyje, į kurią taip stengėsi patekti. Storos bokšto sienos beveik nepraleido jokių garsų, bet per siaurą langą ji galėjo girdėti dainos žodžius. Ten, karaliaus menėse tolimame rūmų kampe, vyras dainavo pritariamas arfos:

Puikioji dama, ar tu galvoji apie mane?

Kas tavo širdyje? Atverk man savo sielą...

Katrina pakėlė galvą ir krestelėjo juodas garbanas. Tai buvo mėgstama Ksantrajaus daina. Šią dainą jis dainavo, kai jie keliavo į Arasą, ir malonūs prisiminimai suteikė Katrinai drąsos. Jos galva prablaivėjo, ir ji prisiminė konetablio de Rišmono pastabą: "La Tremujis nemiega šalia karaliaus. Jis leidžia naktis bokšte, kurį saugo penkiasdešimt ginkluotų vyrų..." Bokštas? Bet juk ji ir yra tame bokšte!..

Katrina instinktyviai pažvelgė aukštyn, į akmenines skliautuotas lubas, kurių aštriabriaunės arkos skendėjo šešėlyje. Šis kambarys buvo pirmame aukšte. Žmogus, kurio ji ieškojo, tikriausiai gyvena kaip tik virš jos... visai šalia! Apie tai pagalvojus, jos kraujas užvirė!

Ji buvo taip paskendusi savo mintyse, kad neišgirdo, kaip atsidarė durys. Žilis de Rė tyliai priėjo prie židinio. Katrina nepastebėjo jo iki tos akimirkos, kai jis atsistojo šalia jos. Norėdama toliau vaidinti savo vaidmenį, ji pašoko nutaisiusi išgąstingą veido išraišką — beje, tai jai visai gerai pavyko. Tai, kad šis žmogus buvo čia, savaime buvo gana siaubinga.

— Sinjore, — užsikirsdama pratarė ji. — Aš... aš...

Išgąsdinta jos širdis daužėsi lyg būgnas, bet ji nespėjo daugiau nieko pasakyti. Jis šiurkščiai griebė ją už pečių ir lūpomis prisispaudė prie jos lūpų, bet iškart atstūmė ją.

— O! Nuo tavęs dvokia, gražuole! Ko gero, tu nušašusi!

Ji visko tikėjosi, tik ne šito. Keista, bet ji pasijuto visiškai prislėgta! Nors ji ir žinojo, kad yra nešvari, bet išgirsti tai iš kito buvo nepakenčiama!

Žilis paėjo į šalį ir suplojo delnais. Pasirodė iki dantų apsiginklavęs sargybinis; jam buvo įsakyta atvesti dvi kambarines. Kai žmogus grįžo su dviem tarnaitėmis, Žilis de Rė parodė joms į Katriną, kuri mėšlungiškai susigūžė ant suolo.

— Nuveskite šitą gražuolę į vonią ir nenuleiskite nuo jos akių. Tu, lankininke, savo galva atsakai už tai, kad mano belaisvė nepabėgtų!

Neliko nieko kito, kaip eiti paskui sargybinį. Katrina buvo įniršusi ir jautėsi daug labiau pažeminta, negu būtų to norėjusi. Bet jos prislėgtą nuotaiką šiek tiek praskaidrino linksmas nuotykis. Ji pastebėjo, kad viena tarnaitė užpakaly persižegnojo norėdama apsisaugoti nuo blogos akies. Šitos tarnaitės tiesiog pamėlynavo iš baimės, kad joms reikės turėti reikalo su čigone! Tai aiškiai rodė, kad maskuotė buvo sėkminga. Bet čia prisidėjo naujas nerimas, kuris sugadino jai malonumą, kad galės nusiplauti nešvarumus: kas bus, jei Gijomo dažus nuplaus vanduo? Nepaisant storo dulkių sluoksnio, jos plaukai vis dar buvo juodi ir blizgantys, ir ji turėjo du buteliukus kosmetikos, kuriuos Sara užsiuvo jos marškinių kišenėje, bet kas bus su jos oda?

Netrukus ji liovėsi jaudintis. Vanduo vonioje truputį pageltonavo, ir tiek. Katrina saldžiai mėgavosi karštu, subtiliai aromatingu vandeniu. Mėlynių nusėtas jos kūnas ilsėjosi, ir galva pašviesėjo. Ji užsimerkė ir pamėgino surikiuoti savo mintis ir nusikratyti nerimo. Ši vonia buvo netikėtas malonumas, bet kiekvienas galėtų įspėti, kas bus paskui. Ji išsitiesė vonioje ir pamėgino užsimiršti. Reikia maksimaliai pasinaudoti šia trumpa poilsio valandėle. Paskui...

Katrina galėtų valandų valandas likti šiame šiltame, maloniai kvepiančiame vandenyje, kuris ramino jos skaudamą kūną ir gydė žaizdas. Bet, matyt, Žilis de Rė nebuvo linkęs ilgam išleisti ją iš akių. Kambarinės padėjo jai išlipti iš vonios ir aprengė šilkiniais marškiniais, paskui dryžuoto žaliai balto šilko suknele plačiomis rankovėmis. Bet kai moterys norėjo sušukuoti ją, ji atstūmė jas ir taip valdingai parodė į duris, kad jos pakluso ir nedrąsiai pasitraukė, be abejo, bijodamos, jog ji gali jas užkerėti. Iš tiesų Katrina nenorėjo joms parodyti, kad dalis juodų jos plaukų yra ne jos.

Likusi viena, ji išleido plaukus ir ilgai šukavo juos. Paskui vėl prisegė dirbtines sruogas ir, kad tvirčiau laikytųsi, įpynė į jas baltus kaspinėlius. Pasidažė antakius, rūpestingai juos išlygino, išsidažė lūpas. Jeigu jau reikia eiti į mūšį, tai nors ir kaip beviltiška tai būtų, ji turi būti tikra, kad yra gerai apsiginklavusi, o Katrina norėjo, kad jos ginklai būtų jos moteriškas žavesys. Dabar, kai ji buvo išsipraususi, gerai apsirengusi ir tikra, kad nepaisant čigoniškos išorės yra tikrai graži, ji vėl pasijuto esanti Katrina de Monsalvi kaip ir anksčiau! Ji prisipažino, kad jos pasirinktas vaidmuo buvo jai sunkus. Šiaip ar taip, puolus į vandenį, nelieka nieko kito, tik plaukti! Kad tik jai pavyktų nuraminti iš alkio skaudamą skrandį!

Ji atidarė vonios duris ir akis į akį susidūrė su kambarinėmis ir sargybiniais. Išvydus ją, vyrų akys sublizgėjo, bet ji neatkreipė į tai dėmesio.

— Dabar aš pasirengusi, — trumpai pasakė ji ir nuėjo tvirtu, vienodu žingsniu žmogaus, einančio į mūšį.

Po kelių sekundžių ji vėl atsidūrė Žilio de Rė kambaryje ir su palengvėjimu pamatė, kad jai nesant stalas buvo padengtas ir nustatytas valgiais. Ji pastebėjo tai ne be pasitenkinimo. Paprastai nemaitina to, kurį nori nužudyti.

Kambario šeimininkas buvo čia. Jis ilsėjosi aukštame raižyto ąžuolo krėsle, bet Katrina užmiršo savo baimę, pamačiusi apetitą žadinančius laukinių žvėrių ir paukščių kepsnius, sultingus ir rausvus, garuojančius sidabro lėkštėse; nuo jų sklido nepakartojamas kvapas. Paštetai, mėsos pilni dubenys ir vyno grafinai stovėjo čia pat. Katrinos šnervės suvirpėjo... Kurį laiką Žilis de Rė apžiūrinėjo savo belaisvę, paskui balta ranka pamojo jai prieiti.

— Tu alkana?

Ji tylėdama linktelėjo.

— Tuomet sėskis ir valgyk!

Jos nereikėjo prašyti du kartus, ji prisitraukė kėdę ir atsisėdo prie stalo. Paėmė mėsos, atsipjovė didelį gabalą ir godžiai suvalgė. Niekada ji nebuvo ragavusi nieko panašaus! Po šlykšios marmalynės, kurią virė čigonų tabore, tai buvo tikra palaima! Ji suvalgė dar gabalą, paskui pusę paukščio. Tuo tarpu Žilis įpylė jai didelę taurę tiršto žaižaruojančio vyno. Katrina paėmė taurę ir vienu ypu ją ištuštino. Po to ji pasijuto kur kas geriau ir net nepastebėjo skvarbaus šeimininko žvilgsnio: kaip katinas tykoja pelės. Ji

jautė, kad gali galynėtis su pačiu velniu! Be abejo, tai buvo apgaulinga drąsa, kurią sukėlė išgertas vynas.

Žilis atsirėmė į stalą, užtiestą siuvinėta staltiese, kad geriau matytų, kaip ji valgo cukrumi apibertas slyvas. Numalšinusi alkį, Katrina įdėmiai pažvelgė į jį laukdama, kada jis prabils. Bet jis tylėjo, ir tyla darėsi nepakenčiama, todėl ji prabilo pirmoji. Ji nusišluostė rankas ir burną šilko servetėle, su pasitenkinimu atsiduso ir prisivertė nusišypsoti savo kraupiam stalo kaimynui. Ji žinojo, kad jei parodys, jog bijo, tai išsiduos, kas esanti.

— Labai jums ačiū už valgį, gerasis pone! Aš niekada per visą savo gyvenimą taip skaniai nevalgiau!

— Niekada? Iš tiesų?

— Iš tiesų! Ant mūsų skurdaus taboro laužų taip skaniai neverda! Mes esame vargšai, mano pone, ir...

— Aš turėjau galvoje ne apgailėtinus čigonų katilus, — šaltai nutraukė ją Žilis de Rė, — o veikiau Pilypo Burgundiečio, didžiojo krikščionių pasaulio hercogo, virtuvę. Aš manau, ji prašmatnesnė!

Katrina buvo per daug priblokšta, kad atsakytų. Jis priėjo ir pasilenkė prie jos.

— Jūs atliekate savo vaidmenį puikiai, mano brangioji Katrina, ir aš su dideliu malonumu stebėjau jus, ypač jūsų grumtynes. Niekada nebūčiau patikėjęs, kad ponia de Brazi gali muštis kaip prasta mergšė! Bet ar jums neatrodo, kad užteks apsimetinėti prieš mane?

Katrinos lūpas iškreipė karti šypsena.

— Kaip jūs pažinote mane?

— Tai nebuvo labai sudėtinga. Aš žinojau, kad jūs čia ir slapstotės apsimetusi čigone.

— Iš kur jūs tai sužinojote?

— Aš visur turiu šnipų, taip pat ir Anžero pilyje. Vienas iš jų, matęs jus Šamptose, pažino jus. Jis sekė jus, kai vykote pas Gijomą miniatiūrininką. Turiu pasakyti, kad niekingas padaras iš visų jėgų spyriojosi, kai mes paklausėme jį apie jus ir jūsų maskuotę, nors, aš manau, mes buvome per daug atkaklūs...

— Tai jūs kankinote jį... ir pasmaugėte? — siaubo apimta sušuko Katrina. — Pažįstu jūsų braižą!

— Taip, tai buvo mano žmonės! Nelaimei, jis atsisakė atskleisti jiems jūsų maskuotės priežastį, nors jie ir labai prašė.

— Tik todėl, kad jis nieko nežinojo!

— Aš ir pats padariau tokią išvadą. Šiaip ar taip, aš noriu, kad jūs papasakotumėte apie tai. Jūs turite suprasti, kad nors...

Jo aukšta figūra, palinkusi virš jos, nervino Katriną. Ji atsistojo, priėjo prie atdaro lango ir atsirėmė į jį; jos akys drąsiai susitiko su Žilio akimis.

— Kaip jūs manote, kodėl aš čia atėjau?

— Kad susigrąžintumėte savo turtą. Tai visai natūralu, ir aš galiu tai suprasti.

— Savo turtą?

Žilis de Rė nespėjo jai atsakyti: pasigirdo beldimas į duris ir nelaukdamas kvietimo įėjo žmogus. Kartu su juo įėjo alebardomis ginkluoti du sargybiniai ir atsistojo abipus durų. Įėjusysis buvo toks paritus, toks pastačius — tikras mėsos kalnas, apkūtotas auksu siuvinėtomis aksomo drapanomis, viršum kurių išdidžiai kyšojo raudonas išpurtęs veidas su trumpa juoda barzda.

— Pusbroli! — sušuko lankytojas. — Aš atėjau pavakarieniauti su jumis. Su karaliumi baisiai nuobodu!

Katrina instinktyviai pasitraukė atatupsta, pažinusi Žoržą de la Tremujį! Jai į veidą plūstelėjo kraujas: džiaugsmas, pyktis ir neapykanta susiliejo draugėn. Ji nesitikėjo taip greitai pamatyti žmogų, pas kurį ėjo įveikdama tiek išbandymų ir pavojų. Ją apėmė nežmoniškas džiaugsmas, kai ji pamatė, kad jis pasidarė dar storesnis, negu buvo anksčiau. Pageltusi oda, nesveikas išpurtimas ir sunkus kvėpavimas rodė, kad nesibaigiančios orgijos pakirto jo sveikatą. Toliau įdėmiai apžiūrinėdama savo priešą, ji apstulbo iš nuostabos pamačiusi keistą Didžiojo kamerhero galvos apdangalą. Tai buvo kažkas panašu į turbaną iš auksinės medžiagos; su šiuo turbanu jis panėšėjo į rytų satrapą. Tarp audinio klosčių žėrėjo juodas briliantas, vienintelis nepakartojamas Garono de Brazi juodasis briliantas!

Sienos ir grindys ėmė suktis, ir Katrinai sekundę pasirodė, kad ji eina iš proto. Ji apgraibomis susirado taburetę tamsiame kampe, kur pasislėpė pasirodžius la Tremujui, ir nugriuvo ant jos, nekreipdama dėmesio į tai, ką tarpusavyje kalbėjosi vyrai. Katrina iš visų jėgų stengėsi suprasti, kaip deimantas galėjo atsidurti kamerhero rankose. Ji prisiminė, kaip atidavė

deimantą Žakui Kerui Obiusono viešbutyje. Ką jis tada pasakė? Kad nori gauti pinigų už brangakmenį iš Bokero žydo, kurio vardą ir pavardę ji įsidėmėjo. Isakas Abrabanelis! Kaipgi briliantas atsidūrė ant la Tremujo turbano? Galbūt Žaką sučiupo pusiaukely tarp Obiusono ir Lermono? Negi jis pateko į spąstus? O kas, jeigu jis... Ji neprisivertė ištarti net mintyse to baisaus žodžio. Ji baisiai panoro verkti. Taip, be abejo... tai, kad Didysis kamerheras gavo šį deimantą galėjo reikšti tik viena: Žako Kero nebėra tarp gyvųjų. Jis niekada nebūtų savo noru atidavęs brangenybės, kuri priklauso... Ypač šiam žmogui, kurio nekentė beveik taip pat smarkiai kaip ir ji pati.

Akimirką Katrina užsimerkė ir nepastebėjo, kad la Tremujis pamatė ją ir priėjo prie jos. Ji sudrebėjo, kai storas suglebęs smilius su masyviais žiedais palietė jos smakrą.

— Velniai griebtų! Na ir gražuolė! Kur jūs suradote šį stebuklą, pusbroli?

— Čigonų tabore, — nenoriai atsakė Žilis. — Ji pešėsi su kita ragana. Aš išskyriau jas ir pasiėmiau šitą, nes ji man krito į akį.

La Tremujis teikėsi nusišypsoti; šypsena apnuogino jo juodai žalsvus dantis; beje, burnoje daug dantų nebuvo. Jis valdingai uždėjo ranką jai ant galvos, ir ji iš pasišlykštėjimo sudrebėjo.

— Atrodo, jūs teisingai pasielgėte, pusbroli! Iš jūsų pusės tai buvo labai protinga — išsaugoti šią laukinę balandę! Atsistok, mažyte, kad aš galėčiau geriau tave apžiūrėti!

Katrina nenoriai pakluso nesuvokdama, kas bus po to. Jeigu Žilis de Rė pasakys jos tikrąjį vardą, ji pražuvusi. La Tremujis ir Žilis de Rė buvo ne tik pusbroliai, bet ir sąjungininkai, kuriuos siejo pasirašyta ir patvirtinta sutartis. Žilis pats kalbėjo apie tą sutartį Šamptose. Vis dėlto ji žengė kelis žingsnius per kambarį, lydima Didžiojo kamerhero godaus žvilgsnio. Jis kalbėjo apie ją taip, lyg ji būtų meno kūrinys.

— Iš tikrųjų labai graži! Brangakmenis, vertas princo lovos! Jos krūtinė apvali ir aukšta, pečiai nuostabūs, kojos ilgos, veidas subtilus! Tos našlaičių spalvos akys... ir žavingos lūpos!

Astmatiškas la Tremujo kvėpavimas pasidarė dar tankesnis, jis visą laiką laižėsi lūpas. Katrina suprato, kad kuklumas vargu ar tinka jos — čigonės — vaidmeniui. Didžiulėmis valios pastangomis ji prisivertė vilio-

jamai nusišypsoti priešui. Jos eisena tapo iššaukianti, ir ji nutvilkė jį savo žvilgsniu, nuo kurio kamerhero veidas pasidarė purpurinis.

— Tobulybė! — iškvėpė jis. — Kaip aš to nepastebėjau anksčiau?

— Ji — bėglė, — sumurmėjo Žilis, — ir tik prieš kelias dienas prisijungė su savo teta prie Fero genties. Jie yra pabėgę vergai...

Katrina su palengvėjimu atsiduso. Buvo aišku, kad Žilis nenori pasakyti jos tikrojo vardo! Staiga ji pasijuto daug saugesnė savo naujame vaidmenyje. Bet la Tremujis sustabdė savo pusbrolį, iškėlęs ranką.

— Tegul ji pati atsako, aš noriu išgirsti jos balsą. Kuo tu vardu, meilute?

— Čalė, pone! Mūsų kalba tai reiškia “žvaigždė”...

— Jis nepaprastai tinka tau. Eime su manimi, mieloji žvaigžde. Aš nekantrauju pažinti tave arčiau!

Jis jau paėmė Katrinos ranką ir dabar atsisuko į de Rė:

— Ačiū jums už dovaną, mano drauge! Jūs visada žinojote, kaip man suteikti malonumą!

Bet Žilis de Rė išėjo į priekį ir užstojo duris. Jo lūpos grėsmingai išsiviepė, o juodose akyse užsidegė tamsi ugnis.

— Pusbroli! Aš neneigiu, kad atvedžiau ją jums, bet neketinu atiduoti ją jums anksčiau negu rytoj!

Katrina sukrėsta pažvelgė į Žilį. Ji visada laikė jį klusniu savo atgrasaus pusbrolio įrankiu. O dabar išaiškėjo, kad jie toli gražu nėra vieningi. Besaikis Žilio išdidumas neleido jam būti vasalu. Nelengva buvo įsivaizduoti jį kam nors nusižeminantį... Dabar jo akyse įsižiebė mirtina liepsna. Kaip baigsis ši tigro ir šakalo dvikova?

Mažos la Tremujo akutės pasislėpė už riebių raukšlių, o storas lūpas iškreipė šlykšti grimasa, kuri rodė jo nepasitenkinimą. Tačiau Katrina pastebėjo, kad jos riešą spaudusi ranka sudrėko. Matyt, la Tremujis bijojo savo grėsmingo sąjungininko. Bet, nors ir keista, jo balse nebuvo pykčio, kai jis paklausė:

— O kodėl ne šiandien?

— Todėl, kad šiandien ji priklauso man! Aš radau ją ir išgelbėjau nuo kitos čigonės, kuri rengėsi ją nužudyti, aš atvedžiau ją čia ir nuprausiau. Atiduosiu ją jums rytoj, bet šiandien noriu pasilikti ją sau!

— Visi čia paklūsta man, — pasakė la Tremujis įtartinai švelniu balsu. — Tereikia man pakelti ranką, ir dvidešimt žmonių...

— Bet jūs nepakelsite rankos, mano brangusis pusbroli, nes jeigu tai padarysite, tai neteksite mergaitės. Aš iškart nužudysiu ją. Be to, aš pernelyg daug žinau, todėl nebijau tavo išpuolių. Pavyzdžiui, ką pasakys jūsų žmona Katrina, mano puikusis pusbroli, kai sužinos, kad pasakiškos aukso ir emalės vėrinys, kurį ji taip norėjo gauti, buvo atiduotas šio miesto vyno pirklio žmonai už vieną meilės naktį...

Šį kartą la Tremujis paleido Katriną, kuri degančiomis akimis stebėjo šią sceną. Ji galėjo tik padaryti išvadą, kad visagalis la Tremujis, visos karalystės siaubas, iš tiesų bijo savo žmonos. Tai žinoti buvo naudinga. De Rė laimėjo šią dvikovą, ir ji nežinojo, džiaugtis jai ar ne. Storulis kamerheras nuėjo durų link, sviedęs į Katriną ilgesingą žvilgsnį, kupiną apgailestavimo.

— Labai gerai, — tarė jis, gūžtelėjęs pečiais, — pasilikite ją šiandien sau. Bet rytoj aš atsiųsiu jos paimti. Ir gerai pasirūpinkite nesugadinti jos, pusbroli, antraip man teks užmiršti... švelnius mano jausmus jums.

Paskutinis žvilgsnis ir grimasa, kuri galėjo reikšti Katrinai skirtą šypseną, — ir jis išėjo. Kareiviai uždarė duris. Katrina ir de Rė vėl liko vieni.

Katrinai perdžiūvo gerklė. Pavojus buvo pernelyg didelis. Mėgindama išvilioti la Tremujį iš šios kruopščiai saugomos pilies, ji atsidūrė tarp kūjo ir priekalo. Ji tikėjosi, kad ją pakvies šokti kamerhero pramogai, ir tada jai pavyks įkalbėti jį, kad apsistotų Šinone. Bet dabar, atsidūrusi spąstuose tarp baisiojo Žilio de Rė ir storulio kamerhero, ji jautė, kad jos gyvenimas nieko nevertas. Žilis tik nori pasismaginti su ja, o po to jis įžūliai nusvies ją į la Tremujo lovą. Ar jai užteks laiko įvykdyti savo planą? Žilis — ne tas žmogus, kuris paleistų savo belaisvę!

Tuo tarpu Žilis de Rė — Mėlynbarzdis — priėjo prie durų ir užsklendė jas masyviomis sklendėmis. Paskui priėjo prie lango ir kelis kartus giliai įkvėpė, matyt, norėdamas, kad praeitų įniršis. Iš išorės pro tamsą Katrinos ausis pasiekė prislopinti liutnių ir violų tylūs melodingi garsai.

— Karaliaus rūmuose koncertas, — sumurmėjo Žilis; jo balse nebuvo jokio pykčio, ir toks keistas pasikeitimas sukrėtė Katriną.

— Kokia maloni muzika! Nėra nieko iškilmingiau už muziką, ypač kai dainuoja vaikų choras! Bet karalius nemėgsta vaikiškų balsų...

Jis kalbėjosi pats su savimi, tarsi užmiršęs Katriną. Jos nugara perėjo šiurpas, kai ji prisiminė siaubingas naktis Šamptose ir senąjį Žaną de

Kraoną, kuris atvėrė jai savo nelaimingą širdį. Ji suspaudė rankas. Negalima parodyti savo kalintojui, kad bijai jo. Jeigu ji nori išsilaikyti, tai reikia susikaupti ir neduoti valios nakties košmarams.

Ji žengė prie jo.

— Kodėl jūs nepasakėte savo pusbroliui, kas aš esu iš tiesų? — paklausė ji tyliai.

— Todėl, kad man nebus naudos iš to, jei Katrina de Brazi žus kokiame nors požemyje! O čigonė Čalė gali būti man naudinga!

Katrina nutarė būti atvira.

— Daugiau aš nesu Katrina de Brazi, — pasakė ji, — prieš Dievą ir žmones dabar aš — Arno de Monsalvi žmona.

Žilis de Rė pašoko lyg įgeltas. Jis atsisuko į Katriną ir nustebęs įsistebeilijo į ją.

— To negali būti! Monsalvi mirė beveik prieš dvejus metus. Siuli požemiuose! La Tremujis — geras kalėjimo prižiūrėtojas, iš jo požemių kaliniai neištrūksta.

— Bijau, kad jūs nežinote visos tiesos. Aš ištekėjau už Arno de Monsalvi Burže, šv.Petro bažnyčioje 1431 metų gruodžio 24 dienos naktį. Mus sutuokė brolis Žanas Pakerelis. Jūs prisimenate brolį Žaną, mesire de Rė? Jis buvo kapelionu pas...

Siaubo kupinu gestu Žilis paprašė ją nutilti.

— Neminėkite šio vardo! — ištarė jis dusdamas ir kelis kartus persižegnojo. — Ne man girdint! Niekada man girdint neminėkite. Dieve... jeigu ji girdėtų jus!

— Ji mirusi, — su pašaipa pasakė Katrina, niekindama jį dėl jo baimės. — Ko jums bijoti?

— Gal ji ir mirusi, bet jos siela gyva, o raganos siela — baisus dalykas. Pakanka ištarti vardą — ir ji pasirodys! Aš nenoriu girdėti šio vardo! Niekada, niekada!

— Kaip pageidaujate, — atsakė Katrina ir gūžtelėjo pečiais. — Bet vis dėlto tai nekeičia to, kad aš esu ponia de Monsalvi ir kad turiu sūnų.

Žilis de Rė nusiramino, kai Katrina liovėsi kalbėti apie Žaną d'Ark. Jo blyškiame veide vėl pasirodė raudonis.

— Kaipgi atsitiko, kad jūs esate čia? Kur Monsalvi?

Katrinos veidas suakmenėjo. Ji nuleido akis, kad jis nematytų jose liūdesio, kai ji ištars šiuos baisius žodžius:

— Mano vyras miręs! Štai kodėl aš čia viena.

Stojo tyla, kuri pamažu darėsi nepakenčiama. Norėdama bent kiek išblaškyti įtemptą atmosferą, Katrina beveik abejingai paklausė:

— Ar galiu sužinoti, kokia jūsų senelio, mesiro Žano de Kraono, sveikata? Ar sveika ponia Ana, jo žmona, — ji buvo man labai gera, kai aš buvau pas jus?

Ji tuoj pat pasigailėjo savo klausimo. Žilio veidą iškreipė maniakiškos neapykantos grimasa. Jis pažvelgė į ją paklaikusiomis akimis.

— Mano senelis numirė praeitą rudenį, lapkričio 15 dieną, prakeikdamas mano vardą! Jis paliko savo kardą Renė, mano nevėkšlai puspročiui broliui! Kaip jūs drįstate klausti manęs apie jo sveikatą? Tikiuosi, jo siela kankinasi pragare! Aš tikiuosi...

Katrina išsigandusi šūktelėjo.

— Verčiau pakeiskime temą, mesire, — mandagiai pasakė ji. — Užmirškite savo giminaičius ir savo negerus jausmus jiems... Papasakokite man, kuo gali čigonė Čalė būti jums naudinga?

— Juk man reikia kaip tik to, dėl ko jūs čia atėjote: man reikia juodojo brilianto! Čigonė žino, ji žino, kaip apgaudinėti, vogti ir užkerėti!

— Aš netikra čigonė...

Staiga Žilis užmiršo padorias manieras ir liovėsi valdytis. Jis žengė prie Katrinos ir taip šiurkščiai sugriebė ją už pečių, kad ji suriko.

— Ne, žinoma, ne, bet jūs šimtą kartų sumanesnė! Gal jūs ir ne Bohemijos duktė, bet jūs velnio duktė! Jūs ragana! Jūs užburiate žmones, ponus ir valstiečius, ir jie ateina ir valgo iš jūsų rankų kaip išgąsdinti paukščių jaunikliai. Jūs išvengiate vieno pavojaus po kito, ir kiekvieną kartą, kai vėl pasirodote, tampate stipresnė ir gražesnė! Mano planui įvykdyti jūs tinkate geriau negu čigonė! Argi jums nepadėdavo ta velnienė, kurią aš norėjau sudeginti?

Sara? Katrina užmiršo ją ir dabar ėmė sau priekaištauti dėl to. Kaip ji galėjo neprisiminti Saros?

— Aš pasimečiau su savo senąja Sara, net nežinau, kur ji. Jos nesimatė iš pat ryto.

— Aš žinau, kur ji. Vienas iš mano žmonių pažino ją, kai ji mieste ieškojo žmogaus, vardu Tristanas L'Ermitas. Ji dabar stipriai saugoma, bet nesijaudinkite — jai nėra ko bijoti, Bent jau šiuo momentu. Jos likimas priklauso nuo jūsų paklusnumo.

— Būčiau dėkinga, jeigu jūs pasakytumėte man, kas atsitiko mesirui Tristanui, — pareikalavo Katrina.

— Aš nieko nežinau apie jį. Kai nusiunčiau savo žmones į smuklę suimti jūsų palydovo, jam kažkokiu būdu pavyko iššokti pro langą ir pabėgti. Nuo to laiko niekas jo nematė.

Katrina mėgino išsivaduoti iš jo rankų, kurios gniaužė jos pečius, bet jis tvirtai laikė. Paskui jis prikišo savo veidą prie pat Katrinos veido. Nuo jo trenkė vynu, ir šitas kvapas privertė ją susiraukti.

— Paleiskite mane, mesire, — pareikalavo ji pro sukąstus dantis. — Būkime atviri vienas kitam, nes atrodo, kad čia įvyko didelis nesusipratimas. Aš atėjau čia visai ne tam, kad susigrąžinčiau juodąjį briliantą, nors ir ką jūs galvotumėte. Aš netgi nežinojau, kad jis pas jūsų pusbrolį!

Jos ryžtingas tonas aiškiai paveikė Žilį. Jis paleido ją, ji pasitraukė ir ramiai atsisėdo į aukštą raižytą krėslą, ant kurio prieš tai sėdėjo jis. Kurį laiką jis nustebęs žiūrėjo į ją, tarsi nesuprasdamas, ką ji turėjo galvoje, ir tylėjo.

Paskui jis palenkė galvą ir nepatikliai paklausė:

— Jūs atėjote ne brilianto? Tai ko gi jūs atėjote?

— Pagalvokite, monsinjore. Aš — našlė, ir aš turiu sūnų. Monsalvi šeima neteko savo žemių, ji nuskurdinta, mūsų gyvybėms gresia pavojus, o kieno rankose mūsų likimas? Jūsų pusbrolio la Tremujo. Štai kodėl aš norėjau patekti čia — norėjau pamatyti jį ir sužavėti ir, jei pavyks, paprašyti atleidimo man ir mano šeimai ir trupučio žemės, kuri atiteks mano sūnui, kai jis užaugs. Ar jums neatrodo, kad užtenka šios priežasties?

— Tuomet kam reikalingas šis maskaradas?

Katrina gūžtelėjo pečiais.

— Jūs manote, kad man būtų pavykę pereiti bent pakeliamąjį tiltą, jeigu nebūčiau persirengusi?

Žilis linktelėjo, ir ji tęsė:

— Atsitiktinai sužinojau, kad Didžiajam kamerheriui patinka čigonų šokiai ir dainos. Su Sara man buvo nesunku patekti į taborą, o visa kita jūs

žinote. Dabar aš savo ruožtu noriu žinoti, kaip jūs ketinate pasielgti su manimi.

Žilis atsakė ne iš karto. Jo veidas buvo rūstus. Jis paėmė durklą su auksine rankena ir ėmė nervingai žaisti juo. Katrina vos kvėpavo bijodama sutrikdyti šią pavojingą tylą. Staiga ji pašoko, nes Žilis įsmeigė durklą į raižytą medžio skrynią ir sušuko:

— Aš noriu, kad jūs pavogtumėte juodąjį briliantą ir atneštumėte jį man...

— Jūs užmirštate, kad jis priklauso man. Šiaip ar taip, aš norėčiau žinoti, kaip jis atsidūrė pas jūsų pusbrolį?

— Viešbučio šeimininkas ar kažkas kitas išgirdo, kaip žmogus, kuriam jūs davėte akmenį, Buržo kailių pirklys, pasakė, jog jis norėtų gauti už tai pinigų iš Bokero žydo, jei neklystu, vardu Abrabanelis. Tikėdamasis gero atlyginimo viešbučio šeimininkas atėjo ir papasakojo šią istoriją Didžiajam kamerherui. Po to viskas buvo labai paprasta...

— Jūs norite pasakyti, kad jis nužudė metrą Kerą? — su liūdesiu sušuko Katrina.

— Ne, žinoma, ne. Jūsų žmogus jau gavo tada pinigus ir išvažiavo. Briliantas buvo pas žydą. Jis nesutiko atiduoti jį pusbrolio pasiųstiems žmonėms... ir tai kainavo jam gyvybę!

Katrina iš siaubo suriko, paskui ironiškai nusikvatojo.

— Mirtis... vėl! Ir jūs vis dar norite turėti savo rankose tą prakeiktą akmenį? Juk tai pikta lemiantis brangakmenis, patikėkite manimi. Briliantas neša nelaimes, kraują ir kančias. To, kuriam jis priklauso, likimas siaubingas arba jis paprasčiausiai numiršta. Aš manau, tas pat atsitiks ir jūsų "nuostabiajam" pusbroliui. Jeigu jums reikalingas tas akmuo, kuris, aš manau, atgabentas čia tiesiai iš pragaro, jums tereikia palaukti pusbrolio mirties!

Apimta įniršio ji beveik šaukte šaukė. Žilis šiurkščiai sugriebė ją už pečių ir prikišo prie jos savo veidą, iškreiptą pykčio ir baimės.

— Aš bijau šėtono mažiau negu tavo prakeiksmų, piktoji ragana! Bet tu neturi pasirinkimo. Rytoj aš atiduosiu tave la Tremujui: arba tu pavogsi man briliantą, arba tu ir tavo čigonė supūsite požemiuose ir kankinimų kamerose. Tu čia esi niekas, kekšė, kurią galima atiduoti tam, kas panorės.

Geri žmonės šiuose kraštuose daugiausia džiaugiasi matydami, kai vienas iš tavo "bendragentainių" kybo kartuvėse!

— Tuomet jūs turėsite nupjauti man liežuvį, — lediniu tonu ištarė Katrina. — Antraip kankinimų kameroje aš prabilsiu. Aš papasakosiu jiems, kas esu ir kam jūs atvedėte mane čia. Man nieko kito nelieka, — pridūrė ji karčiai, — juk jūs nė už ką neišleisite manęs iš čia gyvos. Todėl aš nieko nelaimėsiu, jeigu pavogsiu jums briliantą.

— Ne! Aš paleisiu jus, kai tik turėsiu jį savo rankose. Vagystė turi būti įvykdyta naktį. La Tremujis gyvena šiame bokšte. Kai tik jūs turėsite akmenį, jums nereikės daryti nieko kito, kaip tik atnešti jį man. Tada aš padėsiu jums dingti. Jums tereikės kuo greičiau išsinešdinti iš čia su visu taboru. Tam turėsite visą naktį, nes jūsų ir jūsų taboro ieškos!

— Kareiviai greitai mus sučiups, — atsakė Katrina.

— Man tai nerūpi, jūs paprasčiausiai neturite leistis sugaunami. Jeigu atsitiks taip, kad jus sučiups, nemanykite, kad jums padės tai, jeigu sakysite tiesą. Visi patikės manimi — karaliaus maršalu, o ne čigone. Žmonės tik pasijuoks iš jūsų.

— O jeigu aš... atsisakysiu?

— Jūsų brangioji Sara kaipmat atsidurs kankinimų kameroje. Prieš tai, kai jus pačią pakvies dalyvauti tame spektaklyje, jūs pažiūrėsite, kaip ją kankina.

Katrina su panieka nusisuko. Buvo šlykštu žiūrėti, kaip Žilio de Rė veidą iškreipia velniška grimasa. Ji gūžtelėjo pečiais ir atsiduso:

— Gerai, aš išpildysiu jūsų prašymą; atrodo, neturiu pasirinkimo.

— Jūs pavogsite briliantą ir atiduosite jį man?

— Taip, — pavargusiu balsu pasakė ji. — Aš atiduosiu jį jums ir, tikiuosi, jis atneš jums nelaimę, kaip ir visiems kitiems... Šiaip ar taip, aš neturiu didelio noro trukdyti...

Žilis nutraukė ją trenkdamas jai į veidą. Smūgis buvo toks stiprus, jog jai pasirodė, kad jos galva nulėkė nuo pečių.

— Pasilik sau savo prakeiksmus, mergše! Aš noriu iš tavęs tik paklusnumo. Ar girdi, paklusnumo, nuolankaus paklusnumo!

Iš skausmo Katrinos akyse pasirodė ašaros. Ji narsiai prarijo jas, nors galva gaudė lyg varpas. Ji su neslepiama neapykanta žiūrėjo į žmogų, stovintį priešais ją.

— Padėk man nusirengti! — paliepė jis, atsisėdo ir ištiesė koją, kad ji nuautų jį.

Akimirką Katriną dvejojo, bet ji pernelyg gerai pažinojo jį, kad ginčytųsi. Dėl ko? Ji tik rizikavo sukelti naują įniršio priepuolį. Atrodė, jis norėjo pažeminti ją... Ji atsiduso ir atsiklaupė.

Kol Katrina movė Žilio batus, jis griebė nuo stalo vyno ąsotį ir dideliais godžiais gurkšniais išgėrė. Kai ąsotis ištuštėjo, Žilis nusviedė jį į šalį ir paėmęs kitą išgėrė jį taip pat godžiai, paskui čiupo trečią. Katrina su nerimu žiūrėjo, kaip jo veidas paraudo ir išburko, o akys pasruvo krauju, tarsi vynas būtų tekėjęs jam po pat oda. Likęs visai nuogas, jis užsimetė ilgą juodą aksominį chalatą ir užsirišo juostą ant klubų. Paskui piktai žiūrėdamas į Katriną, priėjo prie spintelės, kurioje buvo pilna įvairiausių butelių.

— Dabar nusirenk! — įsakė jis.

Katrina iš lėto paraudo. Jos akyse įsižiebė pyktis, o lūpos kietai susičiaupė.

— Ne, — tepasakė ji.

Ji tikėjosi baisaus įtūžio. Bet Žilis atsiduso, perėjo per kambarį ir paėmė į rankas ilgą medžiotojo vytinę.

— Puiku, — pasakė jis. — Tuomet tai padarysiu aš pats...

Jis užsimojo vytine ir kirto. Ilgas lankstus šmaikštis perkirto orą, tarsi gyvatė apsivijo nukarusią rankovę ir nuplėšė ją, taip skaudžiai sužeisdamas Katrinos odą, kad ji vos nesuriko. Ji suprato, kad pralaimėjo. Jeigu nepasiduos, šis monstras suplėšys ją į gabalėlius.

— Liaukitės, — pasakė ji dusliu balsu. — Aš padarysiu, kaip jūs liepsite.

Po akimirkos šilko tunika ir marškiniai gulėjo prie jos kojų...

Kitą rytą Katrina pajuto, kad jau nebeturi ašarų. Joje gyveno vien siaubas ir skausmas. Žilio de Rė lovoje praleista naktis paliko neišdildomą pėdsaką jos sieloje...

Šis žmogus buvo beprotis. Jis buvo maniakas, ištroškęs kraujo, paleistuvavimo ir ištvirkavimo; daug valandų Katrina buvo priversta kęsti šlykščius Žilio įgeidžius, kuriuos jam kėlė liguista vaizduotė ir siaubą keliantis jo sugebėjimas prievartauti moteris. Jos vargšą, kraujuojantį,

sudraskytą, iškankintą kūną skaudėjo, ji negalėjo užmigti, o kraujas vis dar tekėjo iš peties, kur šitas beprotis ją įkando...

Per visą naktinį košmarą jis be paliovos gėrė. Jis gėrė tol, kol visiškai pakvaišo, ir Katrina ne kartą buvo pagalvojusi, kad išmušė paskutinė jos valanda. Žilis jautė malonumą ją mušdamas, išvadindamas visokiais bjauriais žodžiais, kol ji pradėdavo rėkti ir prašyti pasigailėjimo.

Matydama, kiek vyno išgėrė jos kankintojas, Katrina tikėjosi, kad jis pagaliau užmigs. Bet kai išaušo ir sargybiniai paskelbė, kad atidaromi miesto vartai, Žilis dar nebuvo sumerkęs akių. Jis išlipo iš lovos ir nuogas pasimėgavo gaiviu ryto oru. Paskui apsirengė ir — kaip visada rytais — išjojo pamedžioti, net nežvilgtelėjęs į jauną moterį, kuri nejudėdama gulėjo sujauktame patale. Katrina gulėjo lovoje, abipus kurios buvo užtrauktos užuolaidos, ir girdėjo medžiotojų ragus, nekantrų šunų lojimą, lėtai nuleidžiamo pakeliamojo tilto girgždėjimą.

Atrodė, kad prasideda nuostabi pavasario diena, bet pro siaurus langus su mažais pilkais stiklais prasikverbė nedaug šviesos. Židinys išblėso, bet žvakės dar degė. Katrinai taip skaudėjo petį, kad ji, nors ir būdama išsekusi, išlipo iš lovos, norėdama apiplauti ją vandeniu. Nespėjo ji pastatyti kojos ant grindų, kai kambarys ėmė suktis, ir jaunos moters sąmonė aptemo. Ji bejėgiškai sudejavo ir griuvo ant lovos. Katrina jautėsi silpna ir nelaiminga. Jos kūną persmelkė skausmingas drebulys. Ji užsitraukė antklodę. Gal reikia pašaukti tarnaitę? Viena iš jų galėtų ateiti ir pasirūpinti ja...

Staiga tyliai atsivėrė durys. Iš pradžių pasirodė galva su barzda, paskui ir visa didžiulė Didžiojo kamerhero figūra įslinko į kambarį. Prieš įeidamas la Tremujis greitai apsižvalgė po kambarį, norėdamas įsitikinti, ar čia nėra Žilio. Paskui jis atsargiai uždarė duris ir ant pirštų galų priėjo prie lovos.

Katrina sutiko jį iš baimės plačiai išplėstomis akimis. La Tremujis buvo apsirengęs plačiu gelsvai žalio šilko chalatu, gausiai papuoštu auksu, o naktinis kykas dengė jo beveik pliką galvą. Jo išvaizda sukėlė nerimą Katrinai: negi Didysis kamerheras ketina tuoj pat užimti vietą, kurią ką tik išlaisvino Žilis? Ji vos nesuriko ir įsikando paklodę, kad nepultų į isteriją...

Tuo metu la Tremujis, pamatęs, kad ji atsibudo, pasilenkė prie jos plačiai šypsodamasis ir pasakė:

— Išgirdau, kad mano pusbrolis išjoja, ir pamaniau, jog metas tave aplankyti, mano mieloji balande. Aš šią naktį akių nesumerkiau galvodamas apie tave! Laimei, naktis baigėsi, ir dabar tu priklausai man.

Stora jo ranka užčiuopė apvalų petį po paklode ir nekantriai nutraukė antklodę, ieškodama švelnios odos. Tai kaip tik buvo sužeistas Katrinos petys, ir ji nevalingai sudejavo. La Tremujis atitraukė ranką ir pamatęs kraują nustebęs įsmeigė į ją akis.

— Iš gailesčio nelieskite manęs, mesire, — sudejavo Katrina. — Man taip skauda!

Užuot atsakęs la Tremujis griebė antklodę ir nusviedė ją, apnuogindamas Katrinos kūną, nusėtą mėlynių, apdraskytą ir su kraujosrūvomis. Išpurtęs kamerhero veidas paraudo iš pykčio.

— Neraliuotas galvijas! Kaip jis drįso sugadinti tai, kas buvo skirta man? O! Jis sumokės man už tai! O taip! Aš priversiu jį sumokėti!

Netgi kentėdama Katrina negalėjo atitraukti akių nuo jo didžiulio kūno, kuris iš įniršio liulėjo kaip drebučiai. La Tremujis jos nuostabą palaikė išgąsčiu. Netikėtai švelniai jis užtraukė šilko paklodę ant jos iškankinto kūno.

— Nebijok, mažyle. Aš tavęs neįskaudinsiu!.. Aš nesu pabaisa. Pernelyg garbinu grožį, kad barbariškai su juo elgčiausi! Tu priklausei man, o jis drįso čaižyti ir mušti tave, žinodamas, kad tu turi ateiti pas mane šįryt...

Katrina pagalvojo, kad jam sunkiausia buvo susitaikyti su tuo, jog Žilis drįso pasikėsinti į jo nuosavybę. Jo pyktis, be abejo, būtų buvęs toks pat, jei kas nors kėsintųsi į šunį, arklį arba brangenybes. Ir ji nusprendė pasinaudoti tuo.

— Mano pone, — paprašė Katrina, — ar negalėtumėte atsiųsti kambarinę, kad ji pasirūpintų mano petimi? Jį baisiai skauda...

— Aš atsiųsiu ne tik kambarinę, bet ir tarnų. Tave tuoj pat perkels į mano kambarius, mano mieloji Čale... Juk toks tavo vardas, ar ne? Tavimi pasirūpins, ir aš pats tavimi rūpinsiuos, kol tu pasveiksi.

— Bet... monsinjoras de Rė?

Drėgnos mėsingos lūpos bjauriai persikreipė.

— Daugiau neišgirsi apie jį. Niekas neįžengs pas mane be leidimo, ir jis taip pat! Jis puikiai žino, kad jei tik pasielgs savavališkai, jį išsiųs iš čia tiesiai į jo dvarą Anžu. Palauk manęs čia, aš tuoj grįšiu!

Jis jau norėjo išeiti, bet staiga jį apėmė geismas, jis uždėjo ranką ant Katrinos šlaunies ir švelniai paglostė.

— Kuo anksčiau tu pasitaisysi, mano brangioji, tuo greičiau aš būsiu laimingas. Juk tu būsi labai švelni su manimi, ar ne?

— Aš jūsų vergė, pone, — užsikirsdama pasakė Katrina, sunerimusi dėl to, kad jis ėmė tankiau kvėpuoti. — Bet dabar aš jaučiuosi tokia nesveika, tokia nelaiminga...

Jis nenoriai atitraukė ranką ir paplekšnojo jai per skruostą.

— Na gerai, mes pakentėsime! Laukimas tik sustiprins troškimą, ar ne?

Šį kartą jis išėjo taip greitai, kad buvo nuostabu to tikėtis iš tokio išpampėlio. Už jo su baisiu trenksmu užsitrenkė durys. Katrina buvo per daug silpna. Ji gulėjo užsimerkusi ir laukė, kada ateis tarnai ir pasirūpins ja. Ji nebijojo persikelti į la Tremujo kambarius. Negalėjo būti nieko blogiau kaip naktis, kurią ji išgyveno... be to, argi kaip tik ne to ji norėjo: prisikapstyti iki savo priešo?

Po kelių minučių įėjo dvi moterys, tokios senos ir susiraukšlėjusios, kad jos priminė Katrinai senąją "furi dai". Jos nuplovė žaizdas, patepė jas tepalu ir aptvarstė nepratardamos nė žodžio. Nepaprastai panašios viena į kitą, su savo juodais drabužiais jos panėšėjo į laidotuvių raudotojas. Kai jos baigė, Katrina pasijuto geriau. Ji pamėgino padėkoti joms. Senutės tylėdamos nusilenkė ir nuėjo prie lovos kojūgalio, ten ir atsisėdo nejudėdamos, tarsi dvi kolonos. Po kurio laiko viena iš jų supliaukšėjo delnais, ir keletas tarnų atnešė kažką panašaus į neštuvus. Moterys apvilko Katriną marškiniais ir balta suknele, paguldė ją ant neštuvų ir užklojo antklode.

Siaurais laiptais eisena pajudėjo į kitą aukštą. Du tarnai su deglais rankose stovėjo prie la Tremujo kambarių durų. Kai neštuvus nešė pro šalį, vienas iš jų akimirką pasilenkė prie Katrinos, ir ji iš nuostabos vos nesušuko: žmogus su la Tremujo tarno livrėja buvo ne kas kitas, kaip pats Tristanas L'Ermitas su barzda ir peruku!

Palengvėjimo banga užliejo ją, ir ji užsimerkė. Katriną įnešė į naują kalėjimą.

Devintas skyrius

Ponia de la Tremuj

Iš to, kaip ją įkurdino, Katrina galėjo įsivaizduoti, kokią reikšmę kamerheras skiria jos kukliai asmenybei. Ją nunešė į bokštelį, kuriame buvo vienas kambarys; beveik visą jį užėmė didžiulė lova su raudonos vilnos užuolaida. Kambarį apšvietė tik siauras langas. Katriną atsargiai paguldė ant lovos, ant krūvos minkštų čiužinių, ir paliko prižiūrimą dviejų senių. Tai jai nelabai patiko. Kambaryje visada buvo viena iš jų. Ji sėdėdavo susikūprinusi kojūgalyje, tyli ir nejudri lyg akmuo.

Jaunoji moteris greitai suprato to tylėjimo priežastį. Abi senės, dvynės, buvo nebylės. Kad nebūtų dvejonių dėl jų patikimumo, joms seniai nupjovė liežuvius. Katrina sužinojo iš la Tremujo, kad jos buvo graikės, bet jis nepapasakojo jai apie keistą įvykių tėkmę, atnešusią šias moteris iš Aleksandrijos vergų turgaus į karaliaus Karolio VII rūmus. Kamerheras išlošė jas šachmatais iš vieno Rytų princo. Nuo to laiko Krisulė ir Nisa ištikimai tarnavo jam ir sekė paskui jį. Jos visada rūpinosi moterimis, su kuriomis smaginosi la Tremujis. Senės buvo tokios panašios viena į kitą, kad net po penkių dienų Katrina negalėjo jų atskirti.

Nuolatinis šių moterų buvimas ją slėgė. Jų veidai buvo abejingi ir sustingę, ir tik akyse švietė gyvybės kibirkštis. Katrinai darydavosi neramu, kai tos akys žvelgdavo į ją, ir džiaugsmas, kuris ją apėmė, kai ji pažino Tristaną, persirengusį panešiotu tarno kostiumu, pamažu išblėso. Katrina tikėjosi, kad jis greitai ateis aplankyti jos, tačiau be la Tremujo nė vienas vyras nedrįso peržengti šio kambario slenksčio. Matyt, dvi senės graikės buvo vienintelės, kurioms buvo leidžiama čia įeiti.

Kamerheras ateidavo kasdien po du kartus, ir tie jo apsilankymai buvo didelis išbandymas. Katrinai jis buvo nepaprastai meilus, ir jai tai atrodė šlykštu, ypač todėl, kad ir ji pati turėjo būti meili ir nuolanki, būtent tokios laikysenos buvo galima tikėtis iš vargšės merginos čigonės. Ji susigūždavo kuo toliau nuo lovos krašto ir apsimesdavo, kad serga ir yra silpna, daug labiau, negu buvo iš tikrųjų. Vien nuo minties apie fizinį prisilietimą prie šio geltonų taukų kalno ją pradėdavo pykinti. Ji troško jo mirties, ji su visa savo neapykantos jėga norėjo atkeršyti už gyvą palaidotą Arno, už savo kančias ir savo tautos kančias — atkeršyti šlykščiam tironui, kuris privertė

gyventi juos skurde ir norėjo tą patį padaryti su visa karalyste. Jai reikėjo beveik nežmoniškų pastangų, kad paslėptų tikruosius savo jausmus ir atrodytų rami, besišypsanti ir dėkinga. Norėdama susitvardyti, ji stengėsi mintyse įsivaizduoti tą momentą, dėl kurio ji gyveno visus tuos mėnesius, — momentą, kai priešas bus jos valdžioje. Ši mintis teikė jai jėgų. Rytą po pragariškos nakties su Žiliu de Rė ji prisiekė sau vieną dalyką: netgi tam, kad įviliotų la Tremujį į Šinoną, netgi kad sėkmingai įgyvendintų savo planus, ji nė už ką neatsiduos tam niekšui. Jei bus neįmanoma sulaikyti jo iki to laiko, kai Katrina įtikins jį palikti Ambuazą ir keliauti į Šinoną, tai teks jį nužudyti...

Tačiau norint jį nužudyti reikia turėti ginklą. Ji tikėjosi, kad tuo pasirūpins Tristanas. Bet pirma reikia su juo susisiekti...

Visos šios mintys dūzgė jos galvoje, kai ji valandų valandas nejudėdama gulėjo po raudonomis lovos užuolaidomis. Vienintelė pramoga buvo iš pilies atsklindantys garsai, sargybinio riksmas, arklio kanopų kaukšėjimas, tolima muzika. Katrina tiesiog mirė iš nuobodulio. Beveik visą laiką ji žiūrėjo į arkangelo Mykolo statulėlę, kuri stovėjo ant nedidelio altoriaus priešais lovą. Ji nustebo išvydusi šventojo statulėlę kambaryje, kurį la Tremujis paskyrė savo meilužėms. Vis dėlto toks vegetavimas buvo Katrinai į naudą. Ji galėjo atgauti jėgas. Geras maistas, gera priežiūra, priverstinis poilsis — ir greitai jos sveikata visiškai pasitaisė.

Šeštą dieną Katrina nusprendė, kad atėjo metas veikti. Atsitiko nedidelis nuotykis, kuris parodė, kad reikia paspartinti įvykius. Tą rytą, kaip įprasta, kai pilyje buvo pusryčiaujama, senoji Krisulė (ar Nisa?) atnešė Katrinai šio to pavalgyti: lėkštę keptų vieversių, vyno ąsotį ir truputį duonos... Joje jaunoji moteris rado sulankstytą ploną pergamento ritinėlį.

Ji skubiai paslėpė radinį nuo skvarbių patarnautojos akių ir nelietė jo iki to laiko, kol senė išnešė tuščias lėkštes. Pergamente buvo parašyti tik keli žodžiai, bet jie skambėjo taip grėsmingai, kad sugrąžino Katriną į gyvenimą. "Neužmirškite Saros", — buvo parašyta raštelyje, ir ji suprato, kad jį atsiuntė Žilis de Rė. Mesiras Mėlynbarzdis ima nekantrauti ir trokšdamas užvaldyti garsųjį briliantą gali padaryti kažką baisaus. Kaip ji galėtų apsaugoti nuo jo Sarą? Pavogusi brangakmenį? Katrina mielai padarytų tai, jei to reikėtų tik dėl Saros išvadavimo. Bet ji turi likti pilyje, be to, ji nežinojo, kur la Tremujis saugo brangakmenį. Gal paprašyti la

Tremujį, kad išvaduotų Sarą? Tikriausiai nebūtų sunku tai padaryti, kadangi riebusis kamerheras, atrodo, stengėsi jai įtikti. Argi ne jis atnešė jai vakar nuostabią masyvią aukso grandinę, leisdamas suprasti, kad už jos meilumą jam bus atsilyginta dar brangesnėmis dovanomis? Bet jeigu ji išvogtų Sarą iš Žilio de Rė, jis galėtų nesunkiai atkeršyti jai, pasakęs jos tikrąjį vardą, ir tada jau niekas jos neišgelbėtų.

Staiga ji pajuto, kad jos įkalinimas tapo nepakenčiamas. Ji daugiau negali leisti laiko gulėdama lovoje. Sugrįžusi sena ragana išvydo Katriną atsikėlusią.

— Aprenk mane, — paliepė Katrina. — Aš noriu išeiti!

Senė nepatikliai pažiūrėjo į ją, paskui papurtė galvą ir parodė į vieninteles duris, kurios vedė į didžiulius kambarius. Ten gyveno la Tremujis.

Katrina suprato, kad be jo leidimo jos saugotoja nieko nedarys.

— Tuomet eik ir atvesk šeimininką, — pasakė ji šiurkščiai. — Pasakyk jam, kad noriu jį matyti.

Moters veide pasirodęs siaubas Katrinos nepaveikė. Ji drąsiai priėjo prie senės.

— Aš stipresnė už tave, — grėsmingai pasakė ji. — Jei tu neisi ir neatvesi šeimininko, tai prisiekiu, kad aš ištrūksiu iš čia, nori tu to ar ne. Net su naktiniais marškiniais, jei reikės!

Katrinos ryžtas, atrodo, įtikino senę; ji gestu liepė jai laukti ir išeidama iš kambario gerai uždarė duris. Tuomet Katrina priėjo prie lango ir pasistiebė mėgindama ką nors įžvelgti. Nuo lovos, kurią dabar kirto ilgas saulės spindulys, ji galėjo matyti tik lopinėlį žydro dangaus; reginys, atsivėręs pro siaurą lango plyšį, šildė ir ramino.

Iš tos vietos, kur ji stovėjo, matėsi raibuliuojanti upė, juosta žalios žolės ir keli medžiai šventojo Žano saloje.

Padange skraidė paukščiai, ir Katrina karštai panoro išskristi iš šios niūrios tvirtovės ir atsidurti žydinčio pavasario glėbyje. Su visa netikėtai pabudusios jaunystės jėga ji veržėsi į pavasarį, laikinai atmetusi mintis apie kerštą, ambicijas, nerimą dėl ateities. O, jeigu ji turėtų namelį su sodu, pilnu gėlių, ant didelės upės kranto, kur galėtų ramiai ir kukliai gyventi su savo sūnumi ir žmogumi, kurį mylėjo! Kodėl jai nepavyksta įgyvendinti šio paprasto noro — juk tai daugelio moterų lemtis?

Grįžusi senė nutraukė liūdnas Katrinos mintis. Moteris atnešė drabužius. Su ja buvo tarnas, ir Katrinos širdis džiaugsmingai suspurdėjo, kai ji pažino Tristaną.

— Šeimininkas negali ateiti, — pasakė jis blankiu balsu, nežiūrėdamas į ją. — Jis sako, kad tu gali apsirengti ir truputį pasivaikščioti vidiniame kieme su Krisule. Tu turi jos klausyti ir grįžti, kai ji lieps. — Žemas flamando balsas tapo grėsmingas: — Verčiau tau klausyti jos, egiptiete, nes nieko gero nebus, jei tu neklausysi šeimininko!

Nunarinusi akis, Katrina tyliai pasakė:

— Aš klausysiu, mesire. Šeimininkas man geras. Ar jis nepasakė dar ko nors?

Jos klausiančios žibuoklių spalvos akys susitiko su šaltomis pilkomis Tristano akimis, kuriose švystelėjo žaibas.

— Taip. Jis patenkintas, kad tu sveika. Jis prašė perduoti tau, kad šiandien vakare karaliaus rūmuose bus pokylis, bet tu tikriausiai nesi pakankamai sustiprėjusi ir negalėsi šokti rūmuose. Tačiau šeimininkas žadėjo, kad šiąnakt, pasibaigus puotai, ateis... ir pats įsitikins, kad tu vėl visai sveika!

Katrina apmirė. Ji suprato: la Tremujis ateis šiąnakt pareikšti savo teisių. O kadangi jis ateis po vakaro pasilinksminimų, tai, žinoma, bus girtas ir absoliučiai kurčias proto balsui. Katrina pajuto, kad jai užgniaužė kvapą.

Tuo metu Tristanas, kuris laikėsi išdidžiai ir oriai, patraukė durų link. Prie slenksčio jis atsigręžė ir lyg tarp kitko pridūrė:

— Ak taip, aš užmiršau! Tavo niekučiai sudėti suknelės kišenėje. Monsinjoras iš tiesų nepaprastai geras tokios rūšies merginai. Jis liepė grąžinti tau visą tavo mantą!

Krisulės buvimas sutrukdė Katrinai pulti prie savo drabužių ir pasiraustі kišenėse. Visus jos daiktus? Bet kai ji pateko čia, išskyrus suplėšytus marškinius, nieko daugiau neturėjo. Tiesa, dar buvo dvi mažos dėžutės su kosmetika, kurias jai davė Gijomas miniatiūrininkas; išsimaudžiusi vonioje, ji perdėjo jas į sunkią žaliai balto šilko suknelę, kurią jai davė Žilis; šia suknele ji vilkėjo ir dabar. Apie ką gi tada kalba Tristanas?

Atsargiai apsipraususi, kadangi pastaruoju metu jai atrodė, kad jos oda darosi blyškesnė, o plaukai prie šaknų šviesėja, ji apsirengė Krisulės jai

atneštais drabužiais, paprastais ir švariais, bet ne prašmatniais. Tai buvo pilka flanelinė suknelė, plonos medžiagos marškiniai, korsetas su raišteliais, baltas iškrakmolytas kykas ir odinis diržas su nepaprastai dideliu ir sunkiu kapšu. Buvo aišku: la Tremujis pasirūpino, kad niekas jos nepastebėtų. Ji turi įsimaišyti tarp tarnų ir neatkreipti pilies žmonių dėmesio...

Kai Katrina segėsi diržą, jos rankos truputį drebėjo. Ji netvėrė smalsumu, ypač po to, kai pamatė, kad kapšo oda labai stora ir per ją negalima užčiuopti, kas yra viduje. Bet jai pavyko susitvardyti, ir ji neatsegė kapšo. Paskui pastebėjo tarp daiktų juodą vilnonį apsiaustą, užsimetė jį ant pečių ir parodė Krisulei ženklą, kad pasirengusi eiti. Senė atidarė duris ir išėjo pirma Katrinos. Jos ėjo per didelį, prabangiai apstatytą kamerhero kambarį — tikrą aukso šventovę, kurioje net pagalvės ir lovos užuolaidos blizgėjo stebuklingu metalu; paskui jos ėmė leistis bokšto laiptais.

Ten buvo tamsu, ir Katrina paskubomis po apsiaustu iščiupinėjo, kas yra kapše. Jame buvo nosinė, rožančius ir kelios monetos; paskui jos piršai užčiuopė nedidelį pergamento ritinėlį ir pagaliau daiktą, kuris privertė ją krūptelėti iš džiaugsmo, kai ji rado jį, — tai buvo durklas! Tas pats durklas, kurį ji paliko savo pažo kostiume, tas pats durklas su Monsalvi šeimos herbu — vanagu! Katriną apėmė didelis dėkingumas Tristanui. Jis apie viską pagalvojo! Jis iš tiesų rūpinosi ja, jis suprato, kad ji veikiau nužudys kamerherą negu nusileis jo užmačioms! Katrina lengvai peršoko paskutines laiptų pakopas paskui Krisulę, kuri kiceno tarsi pelė. Ji buvo laisva! Laisva gyventi ar mirti, nužudyti savo auką ar jos pasigailėti! Kai jos išėjo į didelį kiemą, ji pakėlė akis ir laimingu, triumfuojančiu žvilgsniu pažvelgė į saulės nutvieskstą padangę. Dabar ji turėjo ginklą, kuriuo nukaus priešą ir įvykdys savo kerštą. Argi svarbu, kas atsitiks paskui?

Bet vis dėlto ji taip labai nenutolo nuo žemiškų reikalų, kad nebūtų kamuojama smalsumo, kas gi parašyta susuktame pergamente. Tikriausiai Tristanas parašė jame kažką svarbaus. Bet kaipgi perskaityti jį? Pasakyti, kad ji nori grįžti į savo kambarį? Tai gali pasirodyti keista, nes jos buvo kieme tik kelias minutes. Geriausia truputį palaukti — pusvalandis neturi didelės reikšmės.

Vidiniame pilies kieme buvo daug žmonių, daug sumaišties ir judėjimo. Grupė lankininkų lipo ant dantytos sienos, ir jų plieniniai šalmai tviskėjo saulėje. Žabų ryšelių prikrautos vežėčios lėtai ir sunkiai kilo į viršų stačia

atšlaite, nuo vartų su nuleidžiamomis grotomis, gilyn į vidinį kiemą. Skalbėjos leidosi žemyn prie upės su nešvarių baltinių pintinėmis, kurios išdidžiai sūpavo ant jų galvų. Keli medžiotojai stovėjo prie įėjimo į karaliaus rūmus; ant jų riešų, apmautų storomis pirštinėmis, tupėjo dangčiais pavožti sakalai. Atrodė, jie laukia dar vieno medžiotojo. Kelios rūmų damos ėjo sodo link čiauškėdamos kaip šarkos; ant jų aukštų šukuosenų plaikstėsi šydai. Katrina dar truputį pavaikštinėjo po minią, mėgaudamasi saulės šiluma. Įkandin jos sekė Krisulė.

Gegužė dosniai apipylė žiedais sodą, kuris matėsi už ilgo skliautuoto praėjimo ir driekėsi pagal visą sieną apjuostą terasą, kuri vedė Luaros link. Atrodė, kad vasara švenčia pergalę prieš žiemos košmarą ir užtrukusį pavasarį, tarsi pati žemė keršija už nusiaubimą, kraują ir ašaras. Savo nuostabai Katrina pamatė, kad didžiulės tvirtovės sienos šešėlyje auga rožės. Praėjo tiek daug laiko, kai ji paskutinį sykį matė rožę!

Ją viliojo sodo žaluma, ir ji palengva ėjo į tą pusę, kai pasirodė grupė freilinų ir pažų. Dauguma jaunų merginų buvo su vainikais ant paleistų plaukų ir vienodomis šviesiai melsvo šilko suknelėmis. Jos supo aukštą ir valdingą gražuolę, kurios išdidžią laikyseną paryškino prabangi oranžinės ir auksinės taftos suknelė; taftos spalvos beveik sutapo su jos vešlių kaštoninių, auksu švytinčių garbanų spalva. Smaragdai žėrėjo ant jos apnuoginto kaklo ir nepaprastai aukštos, lyg bažnyčios varpinė, šukuosenos, kuri panėšėjo į karalienės karūną. Jai einant pro šalį visi traukėsi atatupsti ir pagarbiai lenkėsi. Katrina, be abejo, galėjo pamanyti, kad ši dama yra pati karalienė, bet ji pažino ją ir pajuto, kaip širdyje kyla apmaudas. Jos kojos tarsi įaugo į žemę. Ji stovėjo ir degančiomis akimis žiūrėjo į mažytes šviesiai melsva suknele vilkinčios freilinos kojytes; freilina lydėjo ponią la Tremuj, kamerhero žmoną, kuri drįso reikalauti Arno mirties ir kankino jį, kai jis atstūmė ją. Tai buvo moteris, kurią Katrina prisiekė nužudyti!

Ji pajuto, kad Krisulė sunerimusi tampo ją už rankovės, bet negalėjo pajudėti iš vietos. Niekada anksčiau Katrina nejautė tokio stipraus ir didelio noro atkeršyti. Ji stovėjo lyg stulpas, ir kilmingoji dama pastebėjo ją. Susiraukusi ji išdidžiai pamojo jai:

— Ateik čia!

Katrina nė už ką pasaulyje nebūtų įstengusi žengti nė žingsnio. Ji tarsi suakmenėjo. Gyvos buvo tik jos didelės žėrinčios akys. Ji jautė, kaip už jos nugaros dreba Krisulė. Tikriausiai viena iš freilinų pažino seną graikę, nes ji kažką pašnibždėjo savo poniai į ausį. Gražias ponios la Tremuj lūpas iškreipė niekinama šypsena, ir ji gūžtelėjo pečiais.

— O, aš suprantu. Dar viena mergšė iš tų prasčiokių, kurias mano vyras susiranda savo pasilinksminimams! Daug naudos jam duos bendravimas su tokiomis pašlemėkėmis!

Ir spalvinga procesija pajudėjo karaliaus rūmų link, daugiau nekreipdama dėmesio į Katriną. Senė taip įnirtingai traukė ją už rankovės, kad ji pagaliau leidosi nuvedama atgal į bokštą, mintyse svajodama apie tai, kad tą dieną, kai susidoros su la Tremuju, ji ras laiko atsiskaityti ir su jo žmona.

Ji jau rengėsi žengti pro žemas duris, kai pajuto, kad ją sugriebė dvi stiprios rankos, ir atsigręžė. Nepaisant nešvarių, padėvėtų kaimiškų drabužių, Katrina nesunkiai pažino Ferą. Pamačiusi patenkintą jo veidą, ji nevalingai suriko.

— Ištisas dienas aš basčiausi aplink pilį ir galiausiai ryžausi įsigauti vidun, kad sužinočiau kokių nors naujienų apie tave, ir, laimei, sutikau tave!

— Išeik, Ferai, — suriko Katrina. — Tu neturi čia likti. Čigonams neleidžiama būti čia. Jei tave sugaus...

— Manęs tai nejaudina! Aš negaliu gyventi nematydamas tavęs! Meilės nuodai apnuodijo mane, Čale, jie degina mano kraują ir mano smegenis!

Tuo nebuvo galima abejoti, nes jauno čigono akyse degė aistra. Dar daugiau nerimo Katrinai sukėlė tai, kad senoji Krisulė, mėgindama išplėšti ją iš Fero glėbio, šaukėsi pagalbos nežmonišku riksmu.

— Išeik, dėl Dievo! Jei sargyba...

Nespėjo ji ištarti šių žodžių, kai prie jų pribėgo visas būrys lankininkų, kuriuos patraukė senės riksmas. Jie tikriausiai gerai pažinojo Krisulę, nes nesvyruodami pakluso jai, kai ji viena ranka parodė į Ferą, o kita mostelėjo į pilies vartų pusę. Čigonų vadą sugriebė keturi tvirti vyrai ir jėga nutempė prie vartų, bet jis spėjo šūktelėti Katrinai:

— Aš myliu tave! Tu mano žmona! Aš grįšiu!..

Po akimirkos jis dingo, ir Katrina, pajutusi tam tikrą palengvėjimą, klusniai nusekė įkandin Krisulės. Senė atrodė labai susijaudinusi. Jos manymu, tokiam trumpam pasivaikščiojimui buvo per daug nuotykių. Po kelių akimirkų Katrina vėl atsidūrė savo kambaryje bokšte, ir raktas duryse buvo du kartus pasuktas... Ji viena, ačiū Dievui, viena! Ji iškart užmiršo Ferą, išpylė ant lovos visa, kas buvo piniginėje, ir paėmė mažą ritinėlį; jame Tristano buvo parašyta: “Nesirūpinkite dėl Saros. Aš žinau, kur ji ir stebiu ją taip pat kaip ir jus”

Katrina su palengvėjimu atsiduso. Šių kelių žodžių užteko, kad ji užmirštų grasinantį Žilio de Rė laiškelį. Ji nedvejojo, kad paskutinis žodis bus Tristano. Šis keistas konetablio de Rišmono padėjėjas buvo stiprios valios ir savimi pasitikintis žmogus, ir tai išsklaidė jos būgštavimus. Ji visiškai pasikliovė vyru, kuriam pavyko ne tik paspmkti nuo de Rė žmonių, bet netgi sėkmingai įsitaisyti liokajumi pas Didįjį kamerherą. Jei Saros apsauga rūpinasi Tristanas, Katrina gali daugiau nebijoti dėl jos...

Jausdama, kad jos mintys tapo lengvesnės, ji leido sau ramiai praleisti likusią dienos dalį. Durys neatsivėrė iki pat sutemų. Kai kambaryje ėmė temti, įėjo Krisulė, uždegė žvakę ir atnešė dar vieną padėklą su maistu, bet šį kartą raštelio nebuvo. Kai Katrina baigė valgyti, pas senę atėjo jos sesuo. Jos abi ėmė rūpintis Katrinos tualetu: išprausė ir iškvėpino ją, aprengė plonais balto batisto naktiniais marškiniais, kurie apsiautė jos kūną kaip lengvas debesis, paskui atsargiai paguldė ją į lovą; drobinės paklodės buvo pakeistos avietinės spalvos šilkinėmis.

Nuo visų šitų pasirengimų Katriną ėmė krėsti drebulys. Tikslas buvo pernelyg aiškus. Ją rengė tam, kad įtiktų rytietiškam jos naujojo šeimininko skoniui. Netrukus durys, pro kurias dabar išeina abi senės, atsidarys ir tarp jų pasirodys stambi puošniai apsirengusio Didžiojo kamerhero figūra. Pagalvojusi, kad jo didelis išglebęs kūnas užvirs ant jos, Katrina pajuto kylantį šleikštulį ir užsimerkė. Ji įsivaizdavo jo nuvėpusias lūpas, supuvusius dantis, per daug iškvėpintą barzdą. Ji pašoko nuo lovos, ištraukė iš kapšo durklą ir pakišo jį po čiužiniu, kad būtų po ranka. Jai iškart pasidarė ramiau. Ko dabar bijoti! Kai la Tremujis norės pasinaudoti ja, ji įsmeigs į jį Arno durklą, ir viskas bus baigta. Be abejo, jai nepavyks ištrūkti iš čia gyvai, nebent Tristanas, grąžinęs jai durklą, parengė jos pabėgimą. Kad ji

galėtų bent minutę pasikalbėti su juo. Galbūt jis netoli, laukia taip pat kaip ir ji, kai kas nors įvyks šiame kambaryje...

Laikas ėjo, bet visur buvo ramu. Katrina nejudėdama gulėjo didelėje lovoje ir neaiškiai girdėjo tolimus karaliaus puotos garsus: riksmai, juokas, girtų dainos. Buvo laukiama, kad iš Burgundijos netrukus atvyks kilmingoji karalienė Marija. Karalius aiškiai naudojosi tuo, kad jos nėra, ir linksminosi su savo įprasta draugija. Katrina girdėjo, kaip laikrodis išmušė vidurnaktį, girdėjo, kaip pasikeitė sargyba. Kiek dar laukti? Žvakės baigė degti, netrukus visai sudegs... Galbūt la Tremujis toks girtas, kad užmiršo pasimatymą?

Šitų minčių veikiama, ji jau pradėjo nusiraminti, bet staiga krūptelėjo. Jos kambario durys tyliai atsidarė...

Iš jos sielos kilo nebyli malda, bet lūpos liko sučiauptos ir ji neištarė nė žodžio. Įėjo ne kamerheras, o jauna mergina šviesiai melsvo šilko suknele su gėlių vainiku ant galvos, viena iš ponios la Tremuj freilinų. Rankoje ji nešė žvakę, kurią pastatė ant komodos...

Akimirką jos apžiūrinėjo viena kitą: graži mergina — stovėdama prie lovos kojūgalio, Katrina — sėdėdama lovoje; viena — su atsainiu smalsumu, kita — su tikra nuostaba. Pagaliau mergina prabilo.

— Kelkis, — pasakė ji. — Mano ponia nori tave matyti!

— Mane? Bet aš turiu čia laukti...

— Ateinant didžiojo kamerhero? Aš žinau. Bet, čigone, kai įsako mano ponia, pats kamerheras klauso jos. Renkis ir eik paskui mane! Aš palauksiu čia, už durų. Paskubėk, jeigu nenori gauti mušti! Mano ponia nekantri, — pridūrė ji atžariai.

Mergina išėjo, palikusi Katriną nustebusią ir sunerimusią. Ko norėjo iš jos ponia La Tremuj? Ką galėjo reikšti šis įsakymas, gautas vidury nakties ir grėsęs sugriauti visus jos planus? Ar ji turi paklusti? O jei ne, tai kaip atsisakyti?

Katrina nutarė, kad neturi pasirinkimo, ji negali rizikuoti mėgindama sužinoti, ko iš jos norima. O dėl arogantiškos grafienės, tai jai ji — tik čigonė, skirta jos vyro pasismaginimui ir reiškianti mažiau negu daiktas ar šuo. Būtybė, kuriai ji, žinoma, nepavyduliaus. Pati Katrina de la Tremuj turėjo begalę meilužių, ir todėl jai toks jausmas tikriausiai nepažįstamas.

Ar kas nors galėjo pavydėti taukų kalnui? Šią porą siejo tik meilė auksui, valdžiai, ištvirkavimui. O iš viso to Katrina de la Tremuj pirmenybę atidavė auksui.

Katrina prisiminė gandą apie tai, kad kai vidury nakties atėjo suimti ponios la Tremuj antrojo vyro, apie kurį buvo kalbama, kad jis pardavęs sielą velniui, taigi, kai atėjo suimti Pjero de Žijako, tai gražioji grafienė nerimavo tik dėl savo auksinių niekučių, kuriuos paėmė vyrą suėmę kareiviai. Kai išvedė jos vyrą, kurio laukė tragiškas likimas, ponia de Žijak iššoko iš lovos Ievos kostiumu ir nuoga puolė vytis vagių Isuduno pilies koridoriais.

Po kelių minučių Katrina buvo pasirengusi. Ji prisisegė kapšą prie diržo, o durklą užsikišo už korseto. Prieš tai ji sudegino Tristano laiškelį. Užsimetusi ant pečių apsiaustą, ji atidarė duris ir pasakė:

— Aš pasirengusi.

Netarusi nė žodžio, mergina, kuri laukė patogiai įsitaisiusi ant suolo su pagalvėmis, pakilo, paėmė žvakidę ir pasuko prie laiptų. Katrina nusekė įkandin jos per vidinį kiemą, kurį apšvietė šviesa iš karaliaus apartamentų; matyt, kaip tik ten ją ir vedė jos vedlė.

Peržengdama slenkstį, kurį saugojo dvi šarvais kaustytos statulos, Katrina jautėsi taip, tarsi būtų įžengusi į didžiulę kriauklę, pilną linksmo gaudesio. Orą drebino violų, rebekų*, liutnių muzikos garsai, kuriuos nustelbdavo balsų gaudesys, juokas, džiaugsmingi šauksmai. Visur liepsnojo deglai, degė didžiulės žvakės, viską užliejo skaisti, šilta aukso šviesa. Katrina susijaudino.

Galbūt jie nori, kad ji galvotrūkčiais pultų į patį šios puotos sūkurį, kaip naktinė paukštė, netikėtai ištraukta iš tamsios gūžtos ir paleista į saulę? Bet ne, jos vedlė perėjo pirmą aukštą, kurio didžiausią dalį užėmė didelė salė, ir laiptais nuvedė ją į viršutinius pilies aukštus. Mergina netikėtai stumtelėjo žemas duris, ir Katrina iš tamsaus koridoriaus įžengė į nelabai didelį, panašų į dėžutę su brangenybėmis kambarį, kurio sienos buvo nukabinėtos žaliu aksomu. Grindis dengė stori ryškių spalvų kilimai. Nors naktis buvo šilta, židinyje degė kaitri ugnis ir atrodė, kad jos liepsna šokinėja ant sienų

* Rebeka — trijų stygų instrumentas, šiuolaikinio smuiko prototipas.

— mat aksominės užuolaidos buvo išsiuvinėtos auksu, o jų piešinys vaizdavo liepsnos liežuvius.

Šiame nepaprastai prabangiame kambaryje buvo pilna retų daiktų. Jo viduryje stovėjo ponia la Tremuj, apsupta savo freilinų. Kai kurios iš jų tingiai gulėjo tarp pagalvių ant grindų, brazgindamos liutnių stygas ir ragaudamos saldumynų. Dabar puikioji grafienė buvo apsisiautusi tik šviesiai mėlyno šilko skraiste, nepaprastai plona ir perregima; jos ugniniai plaukai laisvai krito ant pečių. Audinio debesis ne dengė, o pabrėžė jos kūno kontūrus; dėl to ji nė kiek nesidrovėjo. Katrina iš pirmo žvilgsnio suprato, kad ponia la Tremuj nepaprastai susijaudinusi: kandžiodama lūpas ir laužydama rankas, ji blaškėsi po kambarį.

— Aš atvedžiau čigonę, šviesiausioji valdove, — tarė Katriną atvedusi mergina.

Ponia la Tremuj su palengvėjimu atsiduso ir valdingu mostu parodė freilinoms į duris.

— Visos dinkite! Eikite miegoti! Ir niekas jokiu būdu tegul manęs netrukdo!

— Netgi aš? — piktai pasipūtusi, paklausė Katriną atvedusi mergina; atrodo, ji buvo favoritė.

— Netgi tu, Violena! Aš noriu, kad paliktumėte mane vieną su šia moterimi. Žiūrėk už durų, kad niekas neįeitų. Aš tave pašauksiu, kai man būsi reikalinga.

Violena nenoriai išėjo ir uždarė duris. Kitos jau buvo dingusios. Du priešai, kilminga dama ir tariamoji čigonė, liko vienos akis į akį... Katrina su pasitenkinimu pastebėjo, kad jos varžovės grožis ėmė vysti. Jos baltą kaip sniegas odą vagojo smulkios raukšlelės akių kampučuose ir putlių raudonų lūpų kampuose, pilkai žalias akis gaubė violetiniai šešėliai. Pilnumas bjaurojo klubų liniją ir jos aukštą krūtinę, kuri jau nebebuvo tokia stangri. Žaviąją rusvaplaukę ponią la Tremuj išlepino pernelyg prabangus gyvenimas. Malonumai ir ištvirkavimas paliko savo neišdildomą antspaudą... Bet Katrina pasistengė neparodyti savo pasitenkinimo. Ji per daug aiškiai jautė į ją įsmeigtas tiriančias akis, kurios įžūliai išrenginėjo ją.

Išgirdusi piktą kamerhero žmonos balsą, ji užsiplieskė.

— Kodėl tu neatsiklaupei prieš mane? Gal tavo nesilankstantis stuburas trukdo tau deramai pasveikinti ponus?

Katrina prikando lūpą ir mintyse išvadino save idiote. Ji akimirką užmiršo savo vaidmenį ir vos nepasveikino grafienės kaip sau lygios. Ji tuoj pat apsimestinai pakluso, nuolankiai nuleido galvą ir sutrikusi pasakė:

— Atleiskite man, kilnioji ponia, bet aš akimirką užmiršau, kur esu. Mano akys buvo aptemusios. Aš pamaniau, kad tikriausiai esu Kešali karalienės, mūsų tautos karalienės burtininkės, rūmuose.

Rūstų ponios la Tremuj veidą nušvietė šypsena: jos savimyla buvo patenkinta — pataikavimas, nors ir šiurkštus ir iš abejotino šaltinio, vis dar teikė jai malonumo.

— Kelkis, — pasakė ji. — Arba geriau sėskis ant pagalvės. Tam, ką aš turiu pasakyti, reikės laiko.

Ji parodė pagalvę, kuri gulėjo prie jos lovos laiptelių. Katrina atsisėdo ant jos, o grafienė atsigulė ant lovos. Ji neatitraukė akių nuo Katrinos veido, ir tas įdėmus nemirkčiojančių akių žvilgsnis ėmė trikdyti jaunąją moterį. Po kelių akimirkų, kurios Katrinai atrodė amžinybė, grafienė pratarė:

— Iš tikrųjų graži, pernelyg graži! Tu negrįši pas mano vyrą! Vėliau tu gali tapti pavojinga, nes jis kvailėja su moterimis... O tu, tu atrodai protinga.

— Ką gi man daryti? — paklausė Katrina. — Jeigu aš negrįšiu, aš rizikuoju...

— Tu niekuo nerizikuoji. Jei būsi man naudinga, aš galiu palikti tave pas save, tada tau nebus ko bijoti. Iki to laiko, kai...

Nebaigta frazė buvo gana grėsminga, ir Katrina nenorėjo išgirsti jos tęsinio. Jeigu ji nori išvengti klaidų, tai turi laukti patogaus momento. Todėl ji nuolankiai nuleido galvą ir laukė, kas bus toliau.

— Aš padarysiu viską, kas mano jėgoms, — sušnibždėjo ji.

Ponia la Tremuj neskubėjo. Susimąsčiusi ji ištiesė apnuogintą ranką prie vyno taurės, kuri stovėjo ant laiptų šalia lovos, ir lėtai išgėrė. Paskui ji nusviedė taurę ir pasilenkė prie Katrinos. Nuo vyno jos veidas paraudo, akys blizgėjo.

— Sako, kad tavo tautos moterys moka labai gerai išpranašauti likimą, yra burtininkės ir gamina nepaprastus vaistus. Sako, kad ateitis — joms atversta knyga ir kad jos žino, kaip prišaukti mirtį, nelaimę... ir meilę. Tai tiesa?

— Galbūt, — atsargiai atsakė Katrina.

Ji pradėjo suprasti, ko iš jos norima, ir pamanė, kad jei veiks apdairiai, tai jai pasitaikys patogi proga. Jeigu šita godi ir pasileidusi moteris patikės jos sugebėjimais ir atsidavimu, tai galbūt pavyks išvilioti ją ir jos vyrą ten, kur reikia Katrinai.

— Ar tau žinomas stebuklingas gėrimas, — paklausė grafienė tyliu balsu, — kuris priverčia žmones įsimylėti ir smarkiau tekėti kraują gyslomis, kuris nugali nedrąsumą, išmintį ir net antipatiją? Ar tau žinomas šis stebuklingas gėrimas, kuris vieną būtybę atiduoda kito valdžion?

Katrina prisivertė pažvelgti grafienei į akis. Ji labai gerai prisiminė savo patirtį su Feru, todėl vargu ar melavo sakydama:

— Taip, man jis žinomas. Jis sukelia žmogui tokį meilės poreikį, kad visas kūnas raitosi iš kančios, kol aistra nebus patenkinta. Nėra nei vyro, nei moters, kurie galėtų tam pasipriešinti.

Triumfuojantis žvilgsnis nušvietė virš jos palinkusį godų veidą. Staiga grafienė pašoko, perbėgo per kambarį, atidarė nedidelę skrynią, įkišo į ją rankas ir ištraukė jas mėgaudamasi, kaip auksas švyti tarp jos pirštų.

— Žiūrėk, egiptiete! Visas šis auksas bus tavo, jei tu gausi man to gėrimo!

Katrina lėtai papurtė galvą. Pamačiusi niekinamą jos šypseną, ponia la Tremuj leido aukso lietui lėtai nukristi atgal į skrynią.

— Tau jo nereikia? — paklausė ji nepatikliai.

— Ne. Auksas tirpsta ir išnyksta kaip vėjas. Didesnė vertybė man yra jūsų apsauga, šviesiausioji ponia. Pasikliaukite manimi, leiskite man tarnauti jums, ir tuo man bus atsilyginta kur kas geriau!

— Šventoji Dievo Motina, tu esi protinga, egiptiete, ir man tai patinka. Kuo tu vardu?

— Mano vardas jums keistai skambės. Aš esu Čalė.

— Iš tiesų keistas vardas! Klausyk, aš jau sakiau, kad tu man patinki. Duok man to stebuklingo gėrimo, apie kurį kalbėjau.

— Aš neturiu jo su savimi, o kad jį pagaminčiau, man reikia dviejų dalykų.

— Sakyk! Tu gausi visko, ko tik panorėsi!

– Man reikės grįžti į savo gentį. O, neilgam,– skubiai pridūrė ji, pamačiusi, kaip susiraukė rusvi antakiai.– Tik tam laikui, kurio prireiks, kad galėčiau surinkti tam tikrų žolių...

– Sutinku! Auštant, kai atidarys vartus, aš liepsiu palydėti tave į taborą. Bet lankininkai, kurie tave lydės, gaus įsakymą šauti!

Katrina niekinamai gūžtelėjo pečiais.

– Kam? Man patinka čia, pilyje...

– Puiku. Kita sąlyga?

– Aš turiu žinoti vardą to, kuriam skirtas meilės gėrimas. Kad jis turėtų deramą poveikį, reikia jį užkeikti paminint vardą to, kuriam jis skirtas.

Stojo tyla. Katrina suprato, kad šis jos reikalavimas buvo grafienei nemalonus, bet ji pažinojo savo priešininkę, ir jai buvo smalsu sužinoti, koks vyras sukėlė grafienei tokią laukinę aistrą, kad ji ryžosi prašyti čigonės pagalbos. Galimas dalykas, tai galėjo tapti geru ginklu.

Pagaliau ponia la Tremuj, pasiraususi skrynioje, ištraukė ir apsivilko juodo aksomo apsiaustą, paskubomis susipynė plaukus ir uždengė juos sidabro šydu. Paskui ji atsisuko į Katriną.

– Eime su manim. Aš tau jį parodysiu.

Ji paėmė deglą ir Katrinos lydima išėjo iš kambario. Koridoriuje grafienė pamatė ištikimai jos laukiančią Violeną ir nusiuntė ją miegoti. Paskui ji ėmė leistis laiptais, bet užuot lipusi žemyn, į didžiąją salę, pastūmė nedideles duris sienoje ir kartu su įkandin jos einančia Katrina pateko į siaurą praėjimą, iškirstą per visą sienos plotį. Atrodė, jis niekada nesibaigs. Tikriausiai jis juosė visą skliautuotą didžiosios salės stogą. Ten buvo šalta ir drėgna, ir deglas grafienės rankose ėmė rūkti. Pagaliau ji sustojo, padavė deglą Katrinai ir perbraukė ranka sieną. Nedidelis skydas nuslinko į šoną, ir atsivėrė mažas langelis, be abejo, paslėptas nuo tų, kurie galėjo matyti jį būdami apačioje. Jau ir taip pakankamai garsus puotos triukšmas tapo kurtinantis. Grafienė čiupo Katriną už rankos.

– Pažvelk ten. Ar matai prie židinio karalių Karolį?

Katrina palinko į priekį ir pamatė vyrą, sėdintį aukštame paauksuotame soste po mėlynu baldakimu. Tai buvo karalius. Jis nelabai pasikeitė po Orleano Mergelės mirties. Kaip ir anksčiau, jo veidas buvo pailgas, o akys – blausios ir mieguistos, bet jis nebuvo toks liesas kaip pirma. Jo veidas

irgi papilnėjo, iš jo dingo užguito žmogaus išraiška, kuri taip nesiderino prie karaliaus vardo.

Tą akimirką jis šypsojosi gražiam kokių aštuoniolikos ar devyniolikos metų jaunuoliui, kuris sėdėjo prie jo kojų, pusiau atsirėmęs į pagalvių krūvą ant sosto laiptelių. Katrina pripažino, kad jaunuolis nepaprastai gražus, bet tobulas jo grožis pasirodė jai truputį moteriškas. Be to, toks įspūdis kilo dėl jo nepaprasto jaunumo. Jis buvo aukštas, stiprus, gražaus sudėjimo. Tiesa, jis buvo pernelyg grakštus, vos vos per daug gracingas. Jo šypsena kerėjo....

Ji išgirdo, kaip grafienė šnabžda jai už nugaros:

— Ar matai jaunuolį prie karaliaus kojų?

— Taip. Tai...

— Taip, tai jis. Karalienės brolis, jo vardas Karolis d'Anžu, grafas de Meinas.

Katrina vos susilaikė nesušukusi iš nuostabos. Karalienės brolis? Vadinasi, tai jauniausias karalienės Jolandos sūnus? Garsusis grafas de Meinas, kurio žavesį ir narsumą jai taip gyrė Anžere! Ir šiuo jaunuoliu, beveik paaugliu, susižavėjo ponia la Tremuj? Ko gero, ji dvidešimčia metų vyresnė už jį...

Grupė šokėjų ryškiais margaspalviais drabužiais staiga užbėgo ant sosto laiptų, bet mažas langelis užsidarė, ir puotos vaizdas dingo. Katrina net nepamatė la Tremujo. Ji buvo su grafiene siaurame praėjime. Aistros apimtas moters veidas Katrinai pasirodė baisus. Staiga ji pabandė įsivaizduoti, kaip atrodys ši gražuolė, kai metai atliks su ja savo griaunamąjį darbą!..

Bet korta mesta, ir neliko nieko kito, kaip lošti iki pabaigos. Ji naiviai pažvelgė į grafienę.

— Ir... jis nemyli jūsų? — paklausė ji nekaltu balsu, todėl grafienė padarė išvadą, kaip neįtikima atrodo tai Katrinai.

— Ne. Jis mane garbina, sako meilius komplimentus, cituoja mano vyrą, lyg aš nežinočiau, kad visi karalienės Jolandos artimieji baisiai neapkenčia jo!.. O aš bijau, kad jis nebūtų įsižiūrėjęs kokios merginos. Aš noriu, kad jis mylėtų mane, girdi, Čale? Aš noriu, kad jis būtų mano, bent vieną naktį. Po to aš jau žinosiu, kaip jį sulaikyti!

Katrina neatsakė. Be abejo, šėtoniškas Tereinos gėrimas duotų poniai la Tremuj meilės naktį, kurios ji taip trokšta, bet Katrina visai nenorėjo jai padėti. Tik su siaubu ji galėjo įsivaizduoti šį linksmą, nekaltą jaunuolį, kurio tokia žavinga išvaizda, šios subrendusios aukštuomenės liūtės glėbyje. Jai atrodė, kad tai būtų šventvagystė...

Bet grafienė kalbėjo toliau:

— Aš viską padarysiu, ko tu prašei, egiptiete. Rytoj auštant kareiviai nuves tave į taborą, kad tu susiieškotum tai, ko tau reikia. Pasistenk ištesėti pažadą.

Katrina sunkiai atsikratė niūrių minčių. Galų gale kas jai darbo, jeigu jaunuolis praleis naktį su šia moterimi? Grafienės meilė tikriausiai saugojo jį nuo la Tremujo nemalonės, nes aišku, kad Didžiajam kamerheriui nebuvo malonu matyti jaunąjį grafą šalia karaliaus. Jeigu ne jo žmona, kruopščiai parengtas nelaimingas atsitikimas jau būtų išlaisvinęs šią vietą...

Katrina atlošė galvą ir pažvelgė poniai la Tremuj į veidą.

— Aš ištesėsiu savo pažadą.

— Labai gerai. Tuomet grįžkime. Šią naktį tu miegosi ant aksominių pagalvių šalia mano lovos.

Katrina blogai miegojo ant pagalvių krūvos, kuri atstojo jai lovą, todėl ji patogiau įsitaisė grafienės persirengimo kambaryje. Ji nervinosi, nerimavo dėl to, ką darys la Tremujis, kai sužinos, kad ji dingo, be to, kambaryje, iškvėpintame stipriais kvepalais, buvo per daug karšta ir tvanku!

Pagaliau ji užsnūdo, bet kai po kelių valandų atėjo Violena jos žadinti, ji jautė mirtiną nuovargį ir galvos skausmą. Praėjo kelios minutės, kol ji prisiminė vakardienos įvykius.

— Eime, — trumpai pasakė freilina, — kelkis! Seržantas ir du lankininkai laukia tavęs apačioje, jie palydės tave į taborą...

Katrina atsikėlė ir nusiprausė veidą. Jai nepatiko Violenos įžūlumas, bet kaip ji pati elgtųsi jos vietoje? Katrina buvo čia svetima. Violenai ji buvo čigonė, žemos kilmės moteris. Ji kėlė favoritei pyktį. Ponia la Tremuj dar miegojo, ir Katrina, nenorėdama jos pažadinti barnio triukšmu, kuo skubiausiai išėjo...

Po kelių minučių ji ėjo per vidinį kiemą pilies vartų link kartu su galingu barzdotu piktu kareiviu, lydima dviejų lankininkų. Dangus rytuose jau buvo nutviekstas ryto aušros, nuo žemės kilo drėgmė. Katrina iškart pasijuto geriau. Jos galva pašviesėjo, ant širdies palengvėjo. Po tiekos įkalinimo dienų ankstyvo ryto vėjas džiugino ją...

Bet ji turėjo išspręsti vieną uždavinį. Ar ji galės pasimatyti su Tereina taip, kad jos nepastebėtų Feras? Tai atrodė per daug neįtikima. Beprotiškas čigonų vado troškimas surasti ją pilyje prieš dieną davė pagrindą manyti, kad jis gali ryžtis neapgalvotiems veiksmams. Kas bus, jeigu jis pamėgins išplėšti ją iš kareivių rankų?

Iki čigonų taboro buvo netoli. Reikėjo tik praeiti pro nuleidžiamas grotas, pereiti pakeliamuoju tiltu ir nusileisti į pilies griovį, todėl Katrina neturėjo daug laiko mąstyti. Be to, jos mintis išsklaidė netikėta aplinkybė. Šį ankstyvą rytą taboras turėjo miegoti. Bet ten viešpatavo nepaprastas pagyvėjimas. Moterys jau dirbo savo darbus: jos kūrė ugnį, nešiojo iš upės vandenį, o vyresnės iš jų ir vyrai susirinko prie "furi dai" vežimo. Visi jie tylėjo, ir nuo jų sklido slegiantis liūdesio jausmas. Akimirką Katrina pamanė, kad senė numirė, bet paskui pamatė ją sėdinčią ant žemės, apsirengusią savo spalvingais skarmalais. Visi stovėjo ir su baime žiūrėjo į pilį. Fero tarp jų nebuvo.

Išvydę Katriną su naujais šiltais rūbais ir lydimą lankininkų, čigonai nustebo ir buvo priblokšti. Ko iš jų reikia šiai moteriai, kurią jie iš pasigailėjimo priėmė, ir kaip ji drįso ateiti kareivių lydima? Kai kurie vyrai ėmė artėti prie jos grėsmingais veidais, bet Tereina, sėdėjusi prie vieno katilo, irgi pažino tą, kurią vadino seserimi, ir pribėgo prie jos iš džiaugsmo švytinčiu veidu.

— Čale, tu grįžai! Aš nesitikėjau vėl tave pamatyti!

— Aš grįžau neilgam, Tereina! Ir tik tam, kad pasimatyčiau su tavimi. Turiu tavęs kai ko paprašyti; tu juk matei, mane saugo sargybiniai...

Taborą apėmęs sujudimas sukėlė seržantui nerimą; jis su aiškiu nepasitenkinimu žvelgė į visus šiuos tamsaus gymio veidus ir žaidė su durklo rankena. Du lankininkai jau išsitraukė ir ištempė savo lankus, o nuo jų skvarbių akių nepaspruko nė menkiausias minios judesys. Tereina su baime pažvelgė į ją ir liūdnai sušuko:

— Deja! Aš tikėjausi, kad tu atneši naujienų apie Ferą!

Nepaisydami kareivių, kai kurie čigonai surizikavo prieiti pakankamai arti, kad girdėtų, apie ką kalbasi dvi moterys. Vienas iš jų sušuko:

— Taip, Feras mūsų vadas! Pasakyk mums, kas jam atsitiko, arba...

— Nusiramink, — piktai nutraukė jį Tereina. — Negrasink jai! Atrodo, tu užmiršai, kad ji yra teisėta jo žmona!

— Mano žmonės ims šaudyti, — grėsmingai pareiškė seržantas. — Ei jūs, pasitraukite atgal. Niekas nepadarys šitai moteriai nieko blogo, kol ji nebandys bėgti!

Jis išsitraukė durklą, ir čigonai pasitraukė sukandę dantis, lyg sumušti šunys. Ratas aplink dvi moteris ir kareivius pasidarė platesnis.

— Aš nežinau, kur Feras, — tarė Katrina. — Aš mačiau jį vakar vidiniame pilies kieme, persirengusį kaimiečiu. Sargyba išmetė jį iš pilies.

— Jis grįžo čia šiąnakt. Jis žinojo, kad pilyje bus puota, ir nuėjo su meška, tikėdamasis, kad per puotą jam leis parodyti žvėries triukus. Meška grįžo naktį... viena... ir sužeista!

— Prisiekiu, Tereina, aš nežinojau, kad Feras grįžo į pilį. Bet kas per kvailystė taip elgtis!

Mergina nuleido galvą. Jos raudona skara nuriedėjo ašara.

— Jis taip tave myli! Jis nusprendė žūtbūt susigrąžinti tave... O dabar aš noriu žinoti, kas jam atsitiko.

Pilnos ašarų jaunos čigonės akys tikriausiai palietė seržanto širdį ir jis šiurkštokai sumurmėjo:

— Vyras su meška? Jį sugavo, kai jis mėgino užlipti ant bokšto ir įlįsti pro langą. Jis mušėsi kaip velnias, kai jį sučiupo, o žvėris buvo įnirtęs. Ten buvo grumtynės. Paskui meška pabėgo...

— O Feras? Mano brolis?

— Jį įmetė į kalėjimą laukti nuosprendžio.

— Už ką jie gali teisti jį? — sušuko Katrina. — Negi tai nusikaltimas — užlipti ant bokšto, kad reikėtų kalėjimo ir teismo? Kodėl jie paprasčiausiai neišmetė jo iš pilies?

Sargybinio veidas surūstėjo, akys buvo šaltos.

— Jis buvo ginkluotas ir nužudė vieną ietininką! Jis nusipelnė bausmės. Dabar, mano mieloji, baik daryti tai, dėl ko čia atėjai, ir metas grįžti! Man nepatinka slankioti čia be darbo...

Katrina neatsakė ir nusivedė graudžiai raudančią Tereiną į šalį. Kaip ir Katrina, mergina suprato, koks likimas laukia jos brolio. Čigonas nužudė žmogų, jis bus pakartas... arba netgi blogiau! Katrinos akys paplūdo ašaromis, kai ji prašė jauną čigonę pasikalbėti su ja viena dengtame vežime. Tai, ką jai reikėjo pasakyti, ji turėjo pasakyti akis į akį. Kareiviai sustojo iš abiejų furgono galų.

Tereina vis dar verkė krūpčiodama nuo raudos. Katrina desperatiškai ieškojo žodžių, kurie galėtų ją paguosti. Mintis, kad Ferui gresia mirtis, nuliūdino Katriną labiau negu ji galėjo manyti. Šis žmogus mylėjo ją iki beprotybės, ir dėl vienos meilės nakties, kurią ji prieš savo valią padovanojo jam, jis rizikavo dėl jos viskuo, netgi pačiu gyvenimu. Ir dabar ta beprotiška aistra bus jo mirties priežastis!.. Reikia kažką daryti!

Galbūt jeigu ji atneštų poniai la Tremuj meilės gėrimo, ta galėtų išgelbėti čigonų vado gyvybę.

Ji sugriebė Tereiną už pečių ir smarkiai papurtė ją.

— Liaukis verkti. Aš grįšiu atgal ir pamėginsiu išgelbėti jį. Bet pirma duok man tai, dėl ko aš čia atėjau.

Tereina nusišluostė akis ir silpnai nusišypsojo.

— Visa, ką aš turiu, tavo, sesuo. Ko tau reikia?

— Man reikia to meilės gėrimo, kurį tu privertei mane išgerti tą naktį, kai... Prisimeni? Tą naktį, kai Feras atsiuntė pakviesti manęs! Parodyk man, kaip jis daromas. Galbūt visų mūsų gyvybės dabar priklauso nuo to gėrimo. Aš turiu gauti jį bet kuria kaina, ir kuo greičiau, tuo geriau. Ar tu gali man parodyti, kaip jį paruošti?

Mergina su nuostaba pažvelgė į ją.

— Aš nežinau, kodėl tu prašai manęs to, Čale, bet jeigu, kaip tu sakai, nuo to gėrimo priklauso žmonių gyvybės, daugiau neklausinėsiu tavęs. Turiu tau pasakyti, kad tam meilės gėrimui pagaminti reikia daug laiko, ir jo receptas laikomas paslaptyje. Norint jį pagaminti, reikia šio to daugiau negu paprasto žinojimo; tam reikalingas ypatingas sugebėjimas, antraip gėrimas neturės poveikio. Yra užkeikimas, kurį reikia pasakyti...

— Ar tu negalėtum duoti man truputį to gėrimo? — nutraukė ją Katrina. — Tai labai svarbu... Ir labai skubu!

— Ar daug tau reikia? Tu nori pagirdyti juo daug žmonių?

— Ne, tik vieną.

— Tuomet užteks šito!

Tereina nuėjo į vežimo galą, pasirausė dėžėje, paslėptoje po drabužiais, ištraukė nedidelį molinį buteliuką ir įdėjo jį Katrinai į rankas, švelniai suspaudusi jas savo pirštais.

— Štai! Aš padariau tai tau, tavo vestuvių nakčiai! Todėl jis priklauso tau. Daryk su juo, ką nori. Aš žinau, kad tu panaudosi jį geram darbui.

Paklusdama netikėtam protrūkiui, Katrina šiltai apglėbė mažąją kerėtoją.

— Net jei Ferui atsitiks kas nors bloga, aš vis tiek būsiu tavo sesuo, Tereina... Norėčiau pasiimti tave kartu, bet dabar negaliu.

— Aš turiu likti čia. Aš jiems reikalinga, tu tai žinai.

Lauke seržantas neteko kantrybės. Jis atitraukė užuolaidą, dengiančią įėjimą, ir įkišo galvą į vidų.

— Paskubėkite, moterys. Gana šnekėti!

Užuot atsakiusi, Katrina vėl apkabino Tereiną ir įsikišo buteliuką į savo kapšą.

— Ačiū, Tereina. Saugok save. Sudie.

Ji greitai išsmuko iš vežimo ir priėjo prie kareivių.

— Mes galime grįžti!

Jie vėl apsupo ją ir nuėjo pro tylinčią minią kopdami į kalvą link įėjimo į pilį. Tarp čigonių Katrina pažino Dunišą, merginą, kuri privertė ją grumtis dėl Fero, ir nusigręžė, bet nepakankamai greitai, kad nepastebėtų kupino mirtinos neapykantos čigonės žvilgsnio. Be abejo, Duniša kaltina ją dėl to, kad Ferą sugavo, ir tikriausiai neapkentė jos dabar šimtą kartų labiau negu tada, kai jos grūmėsi. Katrina negalėjo pykti ant jos. Duniša mylėjo Ferą, vadinasi, turėjo neapkęsti moters, kuri atėmė jį iš jos ir dėl kurios jis dabar turės mirti! Tačiau Katrina žinojo, kad reikia būti atsargiai. Duniša buvo ne iš tų merginų, kurios neieškotų būdo, kaip atkeršyti.

Trimito garsas už nugaros privertė ją atsigręžti. Buvo pats vidudienis. Luara švytėjo tarp nendrėmis apaugusių krantų tarsi lydyto aukso srautas, ir tame švytinčiame fone per tiltą judėjo kavalkada. Riteriai lydėjo grupę damų šviesiomis suknelėmis, jos sėdėjo ant romių jojamųjų žirgų, kurie supo didelius neštuvus. Žydros šilkinės užuolaidos buvo atitrauktos, ir viduje galėjai matyti moterį, suvyniotą į baltas antklodes, auklę, kuri laikė kūdikį, dvi tarnaites ir dvi mažas mergaites trijų ir aštuonerių metų am-

žiaus. Priešais griozdiškus neštuvus ėjo grupė lankininkų, pažų ir heroldų, o pačiame priekyje važiavo vėliavnešys, — jis laikė didžiulę vėliavą, kurioje Katrina pamatė Prancūzijos herbus, sujungtus su Anžu herbais. Jos širdis ėmė smarkiau plakti. Ji instinktyviai sustojo, bet seržantas jau nustūmė ją ir lankininkus į žole apaugusį krantą.

— Karalienė! Pasitrauk, egiptiete! Ir neužmiršk atsiklaupti, kai mūsų karalienė važiuos pro šalį!

Katrina vargu ar galėjo neįvykdyti šio įsakymo. Marija iš Anžu, Prancūzijos karalienė, buvo kukli ir drovi moteris, ji turėjo puikią atmintį, o Katrina daug mėnesių buvo jos freilina. Nelabai tikėtina, kad ji pažintų Katriną su čigonės kostiumu, bet su šiais tarnaitės iš gerų namų rūbais, su šiuo drobiniu kyku ant galvos jos išorė buvo visai atpažįstama, išskyrus truputį tamsesnę odą ir juodus antakius. Praeitą naktį, kai ponia la Tremuj rengėsi miegoti, ji įdėmiai ir susimąsčiusi pažvelgė į savo naują tarnaitę.

— Keista, — pasakė ji. — Man atrodo, kad aš tave kažkur esu mačiusi anksčiau. Tu man kažką primeni, bet aš nežinau ką.

Katrina padėkojo Dievui už šią jos atminties duobę ir skubiai atsakė, kad kilnioji dama, be abejo, galvoja apie vieną iš jos seserų, kurios ateidavo šokti į pilį. Nebuvo galima leisti grafienei ilgai galvoti apie tai. Gerai, kad grafienei nieko kito neatėjo į galvą. Būtų baisu, jei karalienė pažintų ją dabar!..

Todėl kai karališkoji kavalkada, lydima džiaugsmingų Ambuazo gyventojų šauksmų, važiavo pro šalį, ji atsiklaupė ant kelių ir labai žemai nulenkė galvą, juo labiau kad tą akimirką iš pilies išjojo grupė raitelių su Žiliu de Rė priešakyje pasveikinti karalienės.

Laimei, jis neatkreipė į ją dėmesio ir kai neštuvai dingo po skliautuotu praėjimu, Katrina pajuto, kad gali be baimės pakelti galvą. Tai padariusi, ji pamatė tiesiai priešais save arklio kojas, ir tą akimirką šaltas jaunas balsas per sukąstus dantis ištarė:

— Ką padarė ši moteris, seržante? Kur jūs vedate ją?

Išdidus balsas nežinia kodėl privertė Katriną plykstelėti, ir ji netikėtai pasijuto esanti kalta, nors tam, kuris kalbėjo, negalėjo būti daugiau kaip dešimt metų. Tai buvo liesas, liguistas berniukas lygiais juodais plaukais, dideliais kaulėtais pečiais, didele nosimi ir tokiam jaunam žmogui nepaprastai išraiškingomis ir įžvalgiomis akimis. Jis neatrodė šaunus, bet

išdidžiai iškelta galva, gražus jo žirgas, kurio pavadžius jis laikė su stulbinančiu pasitikėjimu, jo rūbai — visa tai leido jai suprasti, kad ji susidūrė akis į akį su dofinu Luji, vyresniuoju karaliaus sūnumi.

Tuo metu seržantas paskubomis aiškino:

— Aš niekur jos nevedu, monsinjore. Aš tik lydžiu ją didžiai gerbiamos ir kilnios ponios la Tremuj įsakymu.

Katrina išsižiojusi žiūrėjo, kaip dofinas gūžtelėjo pečiais, persižegnojo ir familiariai išpyškino:

— Nėra abejonės, tai Mauritanijos vergė! Aš neapkenčiu jų prakeiktos padermės, bet manęs nenustebins niekas, ką ši dama daro. Toks tokį...

Jis nebaigė sakyti, nes prijojo kitas raitelis ir greitai pradėjo kažką jam sakyti pusbalsiu; be abejo, jis patarė būti atsargesniam savo kalbomis. Pamačiusi šį žmogų, Katrina nuraudo iki plaukų pašaknų, jos nerimastį pakeitė panika: nors beveik visą jį dengė šarvai, ji pažino Jeruzalės kryžių ant jo skydo su herbu, o paskui ir jį patį — tai buvo Pjeras de Brezė! Žmogus, kuris iš pirmo žvilgsnio įsimylėjo ją Anžere ir netgi prašė ją tekėti už jo! Jis dalyvavo sąmoksle prieš la Tremujį ir nebūtų demaskavęs jos. Bet, taip netikėtai susitikęs ją kelkraštyje, jis visiškai galėjo išduoti ją savo elgesiu.

Ir tuo metu ją apėmė netikėtas, nepaaiškinamas džiaugsmas, pamačius jį vėl, ir ji negalėjo nežiūrėti į jį su susižavėjimu. Jis iš tiesų buvo gražus, tas Pjeras de Brezė: sėdėdamas ant savo aukšto pilko žirgo, jis atrodė nepaprastai tauriai. Atrodė, kad ant šitų plačių pečių sunkūs šarvai svėrė ne daugiau kaip plunksnelė, ir jis lengvai siūbavo prie šlaunies savo sunkią uosinę ietį. Jos mintis nutraukė jaunuolio balsas.

— Monsinjore, — tarė de Brezė, — mes pavėluosime, o karalienė laukia mūsų!

Kai jis prabilo, mėlynos jo akys susitiko su Katrinos akimis, ir jo tvirtose lūpose suvirpėjo silpna šypsena. Tai buvo tik trumpas žvilgsnis, trukęs ne ilgiau kaip sekundę, bet ji galėjo perskaityti jame visą tą aistrą, kurią jis jautė jai. Kartu su karalienės palyda jis turėjo įjoti į pilį, kur jo pasirodymas buvo nepageidaujamas. Jis atvyko čia tik dėl jos, nepaisydamas karaliaus nepalankumo ir la Tremujo neapykantos. Jis ne tik pažino ją, bet ir surado būdą vėl pasakyti jai apie savo meilę be žodžių ar gestų.

Jo silpna šypsena neprasprūdo nuo skvarbių princo akių, ir jis sviedė į riterį pašaipų žvilgsnį.

— Man atrodo, jūsų skonis toks pat neišrankus kaip ir pono la Tremujo!

Daugiau nekreipdamas dėmesio į Katriną, jis paspaudė žirgą pentinais ir de Brezė nujojo paskui jį. Jis neatsisuko, bet Katrina žiūrėjo jam įkandin iki to laiko, kol jo siluetas išnyko iš akių. Jos širdį užplūdo vėl atgauta ramybė ir pasitikėjimas. Ji pamatė juodai sidabrinį raištį, kurį de Brezė buvo užsirišęs ant rankos. Tai buvo jos spalvos, gedulo spalvos.

Jis pasiskelbė esąs jos riteris ir gynėjas ir nešiojo jos spalvas. Tai, kad jis buvo pilyje, kur ji turėjo pagrindo bijoti visko ir visų, kėlė jai pasitikėjimą. Ji be baimės numirtų, jei bus neišvengiama: jis atkeršys už ją, nes iškilmingai prisiekė padaryti tai. Jeigu jai nepavyktų įgyvendinti savo plano, jis pats savo rankomis nužudytų la Tremujį, netgi jei dėl to jam reikėtų palydėti savo galvą.

Tačiau kai jie ėjo pakeliamuoju tiltu, Katrina prisivertė nuvyti šalin šias raminančias mintis, nors ir labai malonios jos buvo. Pilyje buvo kitas vyras, kuris galbūt turės mirti dėl jos...

Dešimtas skyrius

Akmeniniame maiše

Įėję į kiemą, Katrina ir jos sargybiniai pamatė, kad ten pilna žmonių. Be karalienės kortežo, čia zujo tarnai, kurie išėjo iškraustyti bagažo, taip pat karininkai ir tarnautojai. Katrina netgi pamatė liesą karaliaus figūrą — jis lydėjo žmoną į savo karališkuosius apartamentus. Ji negalėjo nesižvalgyti ieškodama išdidaus profilio ir liepsnojančių akių, bet lankininkai jau lydėjo ją per kiemą prie mažų laiptų, vedančių aukštyn į bokštą, kur buvo ponios la Tremuj kambariai.

Durys buvo uždarytos, o priešais ją stovėjo Violena, apsisiautusi ilgu apsiaustu. Mergina gestu atleido kareivius, bet nepajudėjo iš vietos, kad praleistų Katriną.

— Tau negalima įeiti, egiptiete!

— Kodėl?

Violena nesiteikė jai atsakyti, tik gūžtelėjo pečiais. Ir čia Katrina išgirdo viduje garsius piktus balsus, tokius garsius, kad buvo girdėti pro masyvias ąžuolines duris. Ji pažino šaižų grafienės balsą.

— Aš laikysiu šią merginą tiek, kiek norėsiu. Ir patariu jums man nekliudyti!

— Kas čia jums šovė į galvą kištis į mano reikalus? Ko jums reikia iš tos merginos?

— Nesakysiu. Apsišarvuokite kantrybe, aš grąžinsiu ją jums, kai baigsiu tai, ką sumaniau...

Balsai nutilo, bet Katrina viską suprato. Vyras ir žmona ginčijosi dėl jos... ir jai nėra ko laukti šios moters dėkingumo, moters, kurią nugalėti ji tikėjosi. Violena įspėjo jos minčių tėkmę; ji kerštingai nusijuokė ir sušnibždėjo:

— Ar tai tave stebina? Bet ko gi tu tikėjaisi? Kad tapsi freilina?

Katrina apsimestinai abejingai gūžtelėjo pečiais:

— Aš maniau, kad kilmingos damos moka atsidėkoti už suteiktas joms paslaugas, bet nesvarbu, kokią reikšmę tai turi?

Jos tariamas ramumas, matyt, pribloškė freiliną, nes ji liovėsi juoktis, metė į Katriną nepatiklų žvilgsnį ir taip skubiai persižegnojo, lyg staiga būtų pamačiusi velnią. Tuo jų pokalbis baigėsi. Beveik tą pačią akimirką durys atsidarė ir pro jas išlėkė la Tremujis; jo raudonas, auksu siuvinėtas apsiaustas plasnojo tarsi sparnai nuo jo pykčio vėjo. Pamatęs Katriną, jis sustojo kaip įkastas ir permetė ją žėrinčiomis akimis, paskui, netaręs nė žodžio, puolė laiptais žemyn.

Katrinos akys susidūrė su Violenos akimis, tarytum plienas atsidaužė į plieną. Pono kamerhero žingsnių aidas nutolo ir išnyko, ir freilina, niekinamai šypsodamasi, stumtelėjo ąžuolines duris.

— Dabar gali įeiti.

Katrina praėjo pro ją aukštai iškėlusi galvą ir su pasitenkinimu išgirdo, kaip už jos nugaros užsitrenkė durys.

— Ne taip smarkiai, Violena, — suirzusi sušuko ponia la Tremuj. — Man baisiai skauda galvą.

Apsirengusi, bet palaidais plaukais ji įniršusi blaškėsi po kamabrį, kuriame buvo baisi netvarka. Katrina suprato, kad kambarinės ir freilinos išsilakstė, kai įėjo ponas kamerheras, ir skubėdamos viską išmėtė: šukas,

smeigtukus, kosmetiką ir kvepalus. O abiejų sutuoktinių ginčo metu tie daiktai išlakstė po visus kambario kampus. Katrina negalėjo mintyse nenusijuokti pagalvojusi, kad ji panaši į dresiruotoją, kuris įeina į laukinio žvėries narvą, — žvėries, kurį kilmingieji valdovai laiko prabangiai nelaisvėje. Šakalas išėjo, palikęs ją vieną su įniršusia patele, kuri buvo šimtą kartų pavojingesnė. Bet Katrina prisiekė, kad ši moteris niekada nepamatys jos išgąsdintos. Ir čia grafienė puolė ją.

— Mano kilmingasis vyras įsimylėjęs tavo tamsią odą labiau, negu tai atrodo protinga! Garbės žodis, jis elgiasi kaip šuo rujos metu!

— Jeigu jam patinka mano oda, tai ne todėl, kad jis prie jos prisilietė, — šaltai atsakė Katrina. — Jūs, kilmingoji ponia, išgelbėjote mane...

— Išgelbėjau tave? Ką tu tauški? Apie ką dar gali svajoti tokia mergina kaip tu, jei ne apie kilmingo pono dėmesį? Užmiršai, kad aš — jo žmona?

— Aš jūsų tarnaitė. O nurodymai, kuriuos jūs man davėte, iš tiesų byloja, kad aš turiu užmiršti, jog jūs esate jo žmona.

Susidūrus su Katrinos šaltakraujiškumu, damos pyktis kaipamt išgaravo. Įniršio apimta ponia la Tremuj mėgino nuleisti kraują pirmam pasitaikiusiam jai po kojomis. Bet moteris, kuri taip išdidžiai stovėjo čia, nieko nebijojo. Staiga ji prisiminė, kaip jai reikalingos šitos čigonės paslaugos. Žybsėdama akimis, ji paklausė:

— Tu turi tai, ko man reikia?

Katrina linktelėjo, bet sukryžiavo rankas, tarsi stengdamasi apsaugoti buteliuką, paslėptą už korseto.

— Taip, aš jį turiu, bet privalau jums kai ką pasakyti...

Grafienė jau ištiesė ranką, ir jos akys po sunkiais vokais godžiai sužibėjo.

— Sakyk, ko tu nori, tik greičiau. Aš skubu!

— Vakar jūs pasiūlėte man už šį meilės gėrimą aukso, bet aš jo atsisakiau. Ir dabar atsisakau jo, tačiau noriu gauti kai ką kita!

Vos pastebima šypsena šmėstelėjo damos lūpose, o akys pavojingai sužibėjo.

— Aš jau žinau: tu nori tarnauti man. Dabar duok jį man!

— Aš tai sakiau, ir tai tiesa, bet šįryt viskas pasikeitė. Mūsų genties vadą laiko pilyje. Jo gyvybei gresia pavojus. Aš noriu, kad jį paleistų!

— Kas man darbo dėl čigono gyvybės? Atiduok man buteliuką, jei nenori, kad mano moterys atimtų jį iš tavęs jėga.

Katrina lėtai ištraukė buteliuką iš kapšo ir suspaudė jį rankoje. Jos akys drąsiai susitiko su grafienės akimis, ir Katrina silpnai nusišypsojo.

— Štai jis! Bet jei tik kas nors prisiartins prie manęs, aš mesiu jį ant grindų ir sudaužysiu. Mes neturime auksinių ar sidabrinių buteliukų, mes, čigonai, turime tik molinius! O molis trapus. Jūsų moterys nesuspės sugriebti buteliuko — aš sudaužysiu jį... Aš sunaikinsiu jį ir tuo atveju, jeigu Feras negrįš pas savo žmones.

Priešininkės veide buvo lengva perskaityti, kaip joje grūmėsi įniršis, aistra ir godumas. Laimėjo pastarasis.

— Palauk čia. Einu pažiūrėsiu, ką galima padaryti.

Grafienė net užmiršo susišukuoti plaukus, o tik užsimetė ant jų šilkinę skraistę ir išėjo.

Katrina atsisėdo ant pagalvių, kurios buvo išmėtytos prie židinio. Kambaryje buvo tvanku. Viskas kambaryje buvo tarsi prisisunkę čia gyvenančios moters nuodingo kvapo. Katrina užčiuopė po suknele durklą ir palietė jo rankenoje išpjaustytą vanagą, kad pasisemtų iš jo jėgos. Arno ranka tiek kartų spaudė šią rankeną, tad šiek tiek jo jėgos, žinoma, turėjo pereiti čionai... Bet prisiminus vyrą jos akis užplūdo ašaros — karštos, graudžios ašaros. Kas dabar liko iš jo puikaus kūno ir gražaus veido? Ar smarkiai subjaurojo jį raupai? Ji sudrebėjo iš siaubo pagalvojusi apie raupsuotuosius, kuriuos buvo sutikusi savo kelyje: klaikios griuvenos pajuodusiais kūnais. Vis dėlto daugelis jų su viltimi ieškojo stebuklingų vaistų ir keliavo iš vienos šventosios vietos į kitą. Moteris, ką tik išėjusi iš čia, buvo kalta dėl ligos, kuri graužė Arno gyvą ir sudaužė jos širdį. Su kokiu džiaugsmu ji įsmeigtų durklą į šios moters krūtinę! Bet ji turi laukti, dar neatėjo laikas! Katrina pavargusi padėjo galvą ant rankų, stengdamasi nuvyti šalin vaizdus, kurie kėlė skausmą ir atėmė iš jos drąsą. Staiga jos vaizduotėje iškilo kitas žmogus: aukštas baltaplaukis vyras, kurio šviesiai mėlynos akys švelniai žiūrėjo ir kuris nešioja ant rankos juodai sidabrinį raištį.

Mintys apie šį žmogų ramino ir kėlė pasitikėjimą. Bet Katrina nuvijo šį vaizdą, juk Pjeras de Brezė mėgino užkariauti jos širdį ir išstumti iš jos Arno.

Ponios de la Tremuj atėjimas grąžino Katriną į realybę. Grafienė pažvelgė į ją ir nusišypsojo, bet toje šypsenoje buvo kažkas žiauraus, ir Katrina įsitempė.

— Eime, — tarė ponia de la Tremuj. — Tu būsi patenkinta.

Kaip ir praeitą naktį, jos viena paskui kitą išėjo iš kambario, bet šį kartą ne pro slaptas duris. Jos nusileido žemyn, į kiemą ir perkirto jį, paskui pasuko į šalį, kur buvo bokšto požemių kalėjimas. Pakeliui Katrina pamatė Tristaną L'Ermitą; jis stovėjo tarp tarnų, kurie lošė kauliukais ant didelio akmens. Jis pasitraukė į šalį ir sekė ją akimis. Jo žvilgsnis buvo toks pat neįžvelgiamas ir šaltas kaip visada, bet iš to, koks susikaupęs jis buvo, Katrina suprato, kad jis stengiasi suprasti, ko ji eina į kalėjimą kartu su kamerhero žmona.

Pajuodusios ąžuolinės durys buvo sugraužtos kirminų. Jos turėjo pasilenkti, kad pralįstų. Viduje šaltis iškart sukaustė Katrinos pečius. Šviesa ir šiluma liko anapus slenksčio, už kurio prasidėjo tamsos ir skausmo pasaulis. Tolimame kampe žemos skliautuotos sargybos patalpos, kur keli žmonės lošė kortomis rūkstančios plonos žvakės šviesoje, tamsūs laiptai leidosi po žeme.... Grafienė spragtelėjo pirštais, ir vienas iš kareivių pakilo, uždegė nuo lempos deglą ir nuėjo pirma jų laiptais. Kai jos įėjo į bokštą, Katrina išgirdo garsus, nuo kurių kraujas stingo gyslose. Tai buvo žmogaus dejonės; jos, nors ir keista, darėsi vis silpnesnės ir kartu aiškesnės, joms leidžiantis giliau po žeme. Tuo metu, kai moterys pasiekė pirmą laiptų aikštelę, tos dejonės virto priešmirtiniu švogždimu. Suspausta širdimi Katrina įsmeigė akis į masyvias duris, kurios išėjo į aikštelę. Jos buvo metalinės ir užšaunamos didžiulėmis sklendėmis, bet pro mažą grotuotą langelį skverbėsi kraupi rausva šviesa. Kaip tik iš ten sklido dejonės, kurios sutapo su kažkokiu minkštu spragsinčiu garsu.

Netardamas nė žodžio, kareivis pastūmė duris. Katrina suriko iš siaubo ir baimės...

Du budeliai, apsirengę odiniais drabužiais, skustomis galvomis, kurios buvo suprakaitavusios nuo darbo, pakaitomis plakė rykštėmis žmogų, kurio rankos buvo prikaustytos prie stulpo viršaus. Katrina ne iš karto pamatė la Tremujį, kuris sėdėjo ant grubios medinės kėdės ir mėgavosi reginiu, rankomis pasirėmęs savo trigubą pagurklį. Jis neatitraukė akių nuo nuteistojo, kuris silpnai dejavo. Kankinio kojos jau nebegalėjo laikyti jo,

ir visą kūno svorį išlaikė prikaustyti riešai. Galva su ilgais plaukais bejėgiškai svyravo, o nugara pavirto į kruviną masę, kurią žliugsėdamas čaižė rimbas. Ant grindų telkšojo kraujas... Katrinai pasidarė bloga, ji atsirėmė į sieną, bet ne taip greitai, kad apsisaugotų nuo kraujo, kuris aptėškė jos veidą.

Apimta nevilties ji atsisuko į ponią la Tremuj, bet šiai Katrina nerūpėjo. Jos išsiplėtusios šnervės rodė, kokį malonumą jai teikia reginys; šleikštulio banga pakilo Katrinai į gerklę. Dejonės nutilo. Budeliai nutraukė kankinimą, bet pirma vienas iš jų šiurkščiu judesiu nubraukė ilgus tiesius plaukus, kurie dengė kalinio veidą. Katrina pažino Ferą. Ir staiga prieš jos akis iškilo siaubingas reginys.

Vietoj čigono ji išvydo Arno, irgi pririštą prie stulpo, dejuojantį ir plūstantį kraujais, o šalia — šią žiaurią moterį, aštriu liežuviu laižančią savo sausas lūpas. Arno irgi buvo kankinamas Siuli požemiuose... Šis reginys buvo toks nuostabiai gyvas, kad Katrina pajuto, kaip ją apėmė neapykanta.

Apakinta įniršio, ji mėgino užčiuopti už korseto durklą. Bet pirmiausia jos drebanti ranka surado molinį buteliuką, ir ji apmirė. Budelis abejingai pasakė:

— Šis žmogus negyvas, monsinjore...

La Tremujis apmaudžiai atsiduso ir sunkiai pakilo nuo kėdės.

— Jis buvo ne toks tvirtas kaip atrodė. Meskite jį į upę...

— Ne, nereikia! — nutraukė jį žmona. — Aš pažadėjau šitai moteriai, kad jį sugrąžins taboro žmonėms. Sugrąžinkite jį, o paskui išvykite juos visus!

Jos beprotiškos akys susirado Katriną, jose atsirado piktdžiugiško triumfo išraiška. Mirtinai išblyškusi Katrina atsirėmė į sieną.

— Matai, — pasakė ponia la Tremuj meilikaujamu balsu, — aš viską padariau, kaip tu prašei.

Katrina pažvelgė į kamerhero žmoną su tokia baisia neapykanta ir panieka, kad ta pasitraukė atgal. Katrina lėtai ištraukė mažą buteliuką. Jos pirštai spaudė jį vis tvirčiau ir tvirčiau, kol sutraiškė. Tuomet Katrina staigiu judesiu sviedė šukes savo priešei į veidą.

— O aš duodu jums tai, ką žadėjau... — pasakė ji negyvu balsu.

Blyškų grafienės veidą iškreipė baisus pyktis. Viena šukė truputį sužeidė jos lūpą, ir tekantis kraujas darė ją siaubingai panašią į vampyrą. Drebančiais pirštais ji parodė į Katriną:

— Sučiupti šią moterį, prikaustyti ją vietoj jos draugužio ir kankinti... kankinti tol, kol ji nudvės!

Katrina suprato, kad per vieną aklo įniršio akimirką neteko visko, sugriovė savo pačios keršto planus ir karalienės Jolandos planus. Ji suprato, kad niekada neišeis iš čia gyva, bet, nors ir keista, nė trupučio nesigailėjo to, ką padarė.

Užmokestis už Arno kančias ir tuos kankinimus, kuriuos jai teks ištverti, bus tik plona kraujo srovelė iš grafienės sužeistos lūpos. Tik jaunasis grafas de Meinas išvengs rizikos netgi vienai nakčiai patekti į šios atstumiančios būtybės letenas.

Abu budeliai sugriebė Katriną, bet čia įsikišo la Tremujis; jis jau buvo beišeinąs, tačiau pamatęs, kaip tariamoji čigonė sviedė buteliuko šukes jo žmonai į veidą, sugrįžo ir smalsiai ėmė stebėti, kas čia darosi. Atrodė, jam netgi teikia tai malonumą. Jis greitai pasilenkė, įkišo pirštą į skystį ant grindų ir pauostęs ištarė:

— Palaukite. Ši moteris priklauso man. Aš manau, kad turiu teisę tvarkyti jos gyvenimą... Jūs suprantate, mano brangioji, kad jums ją tik... paskolino?

Dabar ponia la Tremuj visą savo įniršį nukreipė į vyrą ir suspaudusi kumščius įsistebeilijo į jį.

— Šita egiptietė kalė įžeidė mane, o jūs dar svarstote, bausti ją ar ne?

— Aš nesvarstau, ji bus nubausta! Bet viskam savo laikas! Kol kas jums teks pasitenkinti tuo, kad ją įmes į požemius. Aš turiu išklausinėti ją!

— Pavyzdžiui, apie ką?

— Pasvyzdžiui, kas buvo tame buteliuke, kurio sudužimas, atrodo, jus taip nuliūdino!..

— Tai ne jūsų reikalas!

— Tuomet darosi dar įdomiau. Ei, jūs ten, nuveskite šitą moterį į kamerą. Ir atsiminkite, niekas neturi nė pirštu paliesti jos be atskiro nurodymo. Jūs už ją atsakote galva...

— Koks atsargumas! — sušnypštė įsiutusi, bet priversta prisipažinti pralaimėjusi grafienė. — Atleisk man, Viešpatie, bet galima pamanyti, kad šita kekšė jums nepaprastai brangi.

— Viešpats galvoja apie jus ne daugiau negu jūs apie jį, mano brangioji. O dėl šitos moters, tai, žinoma, ji man brangi. Argi ji nemėgino jums pakenkti? Tikriausiai yra svarbi priežastis nekęsti jūsų. O aš per daug myliu jus, kad nepamėginčiau išsiaiškinti... bet kuriomis priemonėmis! Tad eime?

Jis ištiesė jai ranką, slėpdamas barzdoje pašaipią šypseną.

Katrina pamanė, kad šį sykį ponas kamerheras bijo savo žmonos mažiau nei paprastai. Jis ką tik rado ginklą, kurį galėjo nukreipti prieš ją, ir buvo panašu į tai, jog jis žino, kaip juo geriausiai pasinaudoti. Jie pasuko durų link — keista pora, labiau susieta tarpusavio neapykantos negu švelnios meilės. Jie buvo tarsi piktosios dvasios iš košmaro, ir Katrina staiga pagalvojo, kad nebūtų galima sugalvoti jiems didesnės bausmės, kaip uždaryti juos dviese viename kambaryje, šakalą ir hieną, ir amžinai palikti drauge... Koks pragaro prakeiksmas gali prilygti šiai kankynei?

Tuo metu, kai vyras ir žmona ėjo iš kankinimų kameros, vienas iš budelių uždėjo Katrinai ant peties sunkią plaukuotą ranką, apmautą odine piršine, ir nutempė ją į kitą kameros kampą.

— Čionai, mano gražuole!

Tuo metu jo bendras atpalaidavo negyvą Fero kūną, ir jis bildėdamas nuslydo ant grindų. Katrina pajuto, kad ašaros degina jos akis. Šis žmogus mylėjo ją. Šis nukankintas kūnas virpėjo, buvo šiltas ir gyvas, glaudėsi prie jos, šios bekraujės lūpos šnibždėjo meilės žodžius ir aistringai bučiavo ją, o dabar Feras — tik gabalas kraujuojančios masės, kurį jie netrukus išsiųs atgal į taborą. Įsivaizdavusi, kaip sielvartaus Tereina, Katrina sukūkčiojo.

Sargybinis neteisingai suprato tai:

— Vargu ar verta dabar verkti dėl jo, juk tu ką tik pasirašei sau mirties nuosprendį! Ko tu taip staiga užsipuolei tą raganą?

Katrina neatsakė. Jis palingavo savo didele galva, kuri, atrodo, buvo išaugusi tiesiai iš masyvių pečių — toks trumpas buvo jo kaklas.

— Aš nenoriu tavęs kankinti. Nedaug turėsi malonumo, maitodamas tokią gražią būtybę! Bet panašu, kad ji privers tave brangiai sumokėti už išpuolį...

— Ji gali tik nužudyti mane, — niekinamai atšovė Katrina.

— Nužudyti galima įvairiai! Aš būčiau linkęs tik pakarti tave, bet jai to bus maža! Na ką gi... Teks pamėginti būti truputį nerangiam, kad tai netruktų per ilgai!

Žmogaus ketinimai buvo geri, bet nuo jo žodžių purtė drebulys.

— Ačiū, — sumurmėjo Katrina.

Kai jie išėjo iš kankinimų kameros, budelis ir jo kalinė pasuko į siaurą tunelį, kuriame buvo trejos grotuotos durys. Vienos iš jų praviros. Žmogus įstūmė pro jas Katriną, ir ji atsidūrė nedidelėje drėgnoje kameroje. Išskyrus glėbį priplėkusio šieno, kameroje daugiau nieko nebuvo. Ant sienos kabėjo dvi plieninės grandinės. Plonas dienos šviesos spindulys skverbėsi pro delno didumo plyšį aukštai vienoje sienoje. Jis turbūt buvo ties žemės paviršiumi, nes pro jį sunkėsi vanduo.

— Štai mes ir atėjome, — tarė vyras. — Duok man rankas.

Ji nuolankiai ištiesė jas. Sunkūs geležiniai antrankiai surakino gležnus riešus. Vyras akimirką nepaleido jų.

— Tavo gražios rankos... — pasakė jis, — kilmingos damos rankos... Taip, gaila man tavęs! Būna dienų, kai mano darbas iš tiesų būna nelinksmas!

— Tuomet kodėl gi tu tai darai?

Plačiame budelio veide atsispindėjo nekalta nuostaba, o dantys išsiviepė, tarsi jis šypsotųsi.

— Bet... Juk tai viskas, ką aš moku daryti! Mano tėvas ir senelis irgi tuo užsiiminėjo. Žinai, tai geras darbas, ir galima daug pasiekti, jei būsi pakankamai miklus! Juk vieną gražią dieną aš galiu tapti vyriausiuoju budeliu dideliame mieste! Ak, jei karalius grįžtų į Paryžių, tai būtų puiku!

Bet Katrina, neįstengdama nugalėti siaubo, galėjo tik žiūrėti į dar šviežias žmogaus kraujo dėmes ant galingo vyro stuomens. Jis pastebėjo tai ir droviai nusišypsojo.

— Na, aš nenorėjau tavęs gąsdinti! Tu tikriausiai laikai mane pabaisa! Pamėgink užmigti, jei galėsi!

Būgštaudama, kad gali jį įžeisti, ir nenorėdama padaryti jo savo priešu, Katrina paklausė:

— Kuo tu vardu?

— Kaip miela, kad tu paklausei! Taip man ne dažnai pasitaiko. Aš esu Eislinas Raudonasis, taip, Eislinas. Mano motina sakė, kad tai gražus vardas...

— Ji buvo teisi, — rimtai atsakė Katrina, — tai gražus vardas...

Katrinos akys greitai priprato prie kameros tamsos. Nors langelis ir buvo mažas, šviesos pro jį užteko, kad būtų galima naktį atskirti nuo dienos ir matyti daiktus aplink save. Ji karštai padėkojo Dievui už tai, kad jos neįmetė į vieną iš tų kraupių belangių "ublijė", kurios buvo taip giliai po žeme, jog šviesa ten niekada neįsiskverbdavo.

Ji atsisėdo ant šiaudų ir atsidavė laiko tėkmei. Grandinės vis dėlto leido šiek tiek judėti, nors antrankiai ir buvo sunkūs, ir ji pastebėjo, kad, ko gero, netgi galėtų iš jų ištrūkti. Jos rankos buvo tokios mažos ir plonos...

Kitas nedidelis džiaugsmas buvo tai, kad jos neapieškojo ir kad durklas, aštrus ir patikimas, paslėptas po korsetu. Ačiū Dievui, kad ji neištraukė jo tada, anksčiau! Jie būtų atėmę jį, ir ji jau niekada nebūtų jo mačiusi! O turėdama jį po ranka, Katrina buvo tikra, kad išvengs kankinimų, kuriuos jai parengė grafienė. Vienas staigus smūgis, ir viskas bus baigta. Ji nešauks iš skausmo besityčiojančio priešo akivaizdoje... Vis dėlto ji negalėjo nugalėti baimės, kuri spaudė jos gerklę, kas jai bus? Tai, kas darėsi laisvėje, vos girdėjosi, nes sienos čia, apačioje, buvo pernelyg storos, tačiau kartkartėmis jai rodėsi, kad ji girdi tolimus kraupius raudos garsus. Katrina suprato, kad tai taboras apraudа baisią savo vado mirtį. Ji įsivaizdavo, kaip rauda moterys, kaip ilgi juodi jų plaukai velkasi dulkėse, kaip jos drasko sau veidus, kaip monotoniškai traukia gedinti gentis savo giesmę—raudą; ji įsivaizdavo, kokius prakeiksmus siunčia moteriai, tapusiai Fero mirties priežastimi!

— Viešpatie! Dieve mano! — meldėsi Katrina. — Padaryk taip, kad jie suprastų ir atleistų man! Pasigailėk Tereinos! Ji taip smarkiai kankinsis!..

Ar jie turės pakankamai laiko, kad galėtų atiduoti upei kūną pagal ritualą, kurį ji stebėjo tą naktį? Grafienė įsakė juos išvaikyti, o la Tremujis neprieštaravo tam. Katrinai atrodė, kad ji girdi įsakymus, kuriuos rėkte išrėkė karaliaus seržantai, girdi kareivių rimbų švilpesį — taip išvaroma

klajoklių tauta... Bet štai dainą užtraukė sodrus ir gražus balsas. Ir šią dainą Katrina prisiminė...

Staiga ji suprato, kad balsas dainuoja ne jos vaizduotėje, o tikrovėje... ir visai arti! Už sienos! Kai ji visa tai suprato, jos širdis taip apsidžiaugė, kad ji pamėgino užšokti ant sienos, už kurios skambėjo balsas. Bet ji užmiršo savo grandines ir smarkiai krito ant akmeninių grindų; ji taip smarkiai susitrenkė, kad jos akys paplūdo ašaromis. Bet grandinės negalėjo priversti jos tylėti, ir ji iš visų jėgų suriko:

— Sara! Sara! Tu čia? Tai aš... — ir prikando lūpą.

Ji vos nesuriko: "Tai aš, Katrina!", bet jai užteko proto susilaikyti.

— Tai aš, Čalė!

Apmirusi ji įsiklausė. Daina gretimoje kameroje nutilo. Akimirką įsivyravo tyla... paskui neapsakomam savo džiaugsmui ji išgirdo:

— Garbė Viešpačiui!

Balsas skambėjo tyliau negu daina, ir Katrina suprato, kad kalbėtis bus sunku. Ji turės šaukti, kad ją išgirstų, ir tai galbūt net bus pavojinga, bet nieko nepadarysi. Be to, argi Tristanas nesakė, kad pasirūpins Sara? Kai ji lydėjo ponią la Tremuj į kalėjimo bokštą, jis sekė ją akimis. Jis nustebs, kai pamatys, kad grafienė išeina be jos, ir turi padaryti iš to savo išvadas. Pasijutusi truputį ramesnė, Katrina vėl atsigulė ant šiaudų. Jei grafienė nenužudys jos per artimiausias kelias valandas, tai ji gali likti gyva. Viltis, kuriai nėra kliūčių įžengti į tamsiausius požemius, suspurdėjo Katrinos krūtinėje.

Tačiau matydama, kaip blykšta šviesa mažame langelyje, ji negalėjo atsikratyti blogos nuojautos. Kai nusileis naktis, viską apgaubs neįžvelgiama tamsa... Pamažu drėgnas, vandens lašais rasojančias sienas užklojo šešėlis, ir atėjo momentas, kai ji nematė netgi savo rankos. Ji pajuto, kaip kyla pykčio banga ir grasina užlieti ją visą... Ir tada, tarsi nuspėjęs Katrinos nerimą, nakties tamsoje suskambėjo Saros balsas:

— Dabar miegok! Naktys trumpos...

Tai buvo tiesa. Artėjo vasara, ir dienos buvo daug ilgesnės už naktis. Įtempusi žvilgsnį, Katrina galėjo neaiškiai matyti šviesesnį langelio kvadratą. Tada truputį nusiraminusi ji atsigulė ir užsimerkė...

Ar ji jau miegojo, kai jos ausis pasiekė vos girdimas garsas? Bet kad ir koks tylus jis būtų, jis pažadino ją: ji taip įprato gyventi šalia pavojaus, kad

miegojo budriai... Ji gulėjo nejudėdama, netgi nekvėpuodama. Sugirgždėjo atidaromos durys. Kažkas ėjo arba jau įėjo... Iš beveik nematomų požymių ji suprato, kad tamsoje šalia jos yra kitas žmogus. Pasigirdo silpnas šnarėjimas, tarsi kažkas brūkštelėjo į sieną, ir Katrinos širdis apmirė... Kas tai galėjo būti?

O jeigu tai žiurkės? Apie tai pagalvojus jos kūnas nuėjo pagaugais. Bet ne, ji buvo tikra: garsas, kurį ji išgirdo, buvo atidaromų durų garsas. Paskui po kokios akimirkos ji vėl išgirdo šį vos girdimą garsą, bet jau arčiau, šį kartą daug arčiau! Ją išpylė šaltas prakaitas. Nepaprastai atsargiai ji užkišo ranką už korseto, stengdamasi, kad nesubrazdėtų grandinė, ir išsitraukė durklą. Ją visą persmelkė baimė. Kas tai gali būti?.. Ko jis atėjo?

Ji buvo taip išsigandusi, jog turėjo sukąsti dantis, kad nesuriktų. Vyras dabar buvo labai arti, tai buvo vyras: ji tai suprato iš kvapo...

Staiga ant jos užgriuvo kažkas labai sunkaus, ir ji suklykė taip garsiai, kad jos klyksmas tikriausiai buvo girdimas visoje pilyje. Tas svoris vos nesutraiškė jos.

Ji iškart suprato, kad vyras ketina ją pasmaugti. Dvi didelės gauruotos rankos ieškojo jos gerklės. Prie veido ji pajuto dvokiantį alsavimą; vyro rankos, atrodė, tuoj sugniauš jos kaklą... Pašėlęs gyvenimo geismas privertė ją užsimoti ranka, ir ji iš visų jėgų smogė durklu. Geležtė įsmigo iki pat rankenos. Ją prispaudęs vyras atsilošė, trumpai suriko, ir jo rankos bejėgiškai nuslydo į šalis. Kažkas šiltas ir lipnus užliejo ją. Smūgis buvo taiklus. Užpuolikas gulėjo negyvas... Didžiulėmis pastangomis jai pavyko nustumti kūną į šalį. Katrina kaleno dantimis iš baimės. Ir čia atsidarė kameros durys. Įbėgo du žmonės — vienas iš jų su deglu; pamatę Katriną, apsipylusią krauju ir klūpančią šalia lavono, jie sustojo. Ji įsmeigė į juos akis tarsi lunatikė ir visai nenustebo pažinusi Tristaną L'Ermitą ir Eisliną.

— Jis norėjo pasmaugti mane... — ištarė ji tyliu balsu. — Aš nužudžiau jį...

— Garbė Dievui! — sumurmėjo išblyškęs kaip kreida Tristanas. — Aš vos nepavėlavau! — atsisukęs į savo bendrininką Eisliną Raudonąjį, kuris sutrikęs žiūrėjo į Katriną, jis sumaurojo: — Tu atsimeni monsinjoro įsakymą? Tu atsakai už šios moters gyvybę!

Budelio veidas papilkėjo, ir jis gailiai sulemeno:

— Taip taip, mesire! Aš... aš prisimenu!

— Tavo laimė, kad aš atsiradau čia kaip tik laiku. Išnešk šitą dvėselieną ir pasistenk atsikratyti jos nepatraukdamas dėmesio. Taigi niekas nesuuos, kadangi apie tai žinome tik tu, aš...ir ji. Juk tu nesužeista, moterie?

Katrina papurtė galvą. Eislinas pasilenkė ir, sugriebęs tuklų žmogžudžio kūną, vargais negalais užsivertė jį ant nugaros.

— Aš įmesiu jį į slaptą kamerą. Ji šalia! — pasakė jis.

— Paskubėk, aš laukiu čia.

Tas išėjo su savo nešuliu, metęs į flamandą dėkingą žvilgsnį ir net nepasirūpinęs uždaryti durų.

Kai tik jis išėjo, Tristanas pasilenkė prie Katrinos.

— Paskubėk, mes turime mažai laiko! Aš ėjau pasikalbėti su Sara pro grotas, kaip įprasta šiuo metu, ir pamačiau, kad šis žmogus — vienas iš ponios la Tremuj tarnų — įsmuko į kalėjimą. Aš numaniau, kad čia kažkas rezgama, ir pasekiau jį. Ši livrėja — leidimas... Išgirdęs tavo riksmą, aš atbėgau...

— Tu atėjai paimti manęs?

Jis liūdnai palingavo galva; išvydęs jos akyse ašaras, jis nuliūdo.

— Dar ne. Aš negaliu. Jus aplankys ponas kamerheras — po valandos jis nusileis čionai.

— Iš kur jūs žinote?

— Aš girdėjau, kaip jis liepė vienai iš nebylių įdėti į pintinę viščiuką ir butelį vyno. Matyt, jis vis dar kupinas jums švelnių jausmų. Svarbu sužinoti, ko jis nori. Aš nemanau, kad jis turi... nedorų ketinimų jūsų atžvilgiu, ypač tokioje skylėje kaip ši! Be to, jis serga, pernelyg serga, kad pajėgtų atlikti tokį žygdarbį!

— Šiaip ar taip, aš jam neleisiu! Mano durklas kartą jau smogė, jis gali ir vėl smogti!

— Nenueikite taip toli! Jūs neturite prarasti savitvardos, kaip kankinimų kameroje. Jūs pražudysite mus visus! Dabar aš išeinu. Mesiras de Brezė laukia manęs sode...

Jis pakilo ir jau norėjo eiti. Katrina sugriebė jį už rankovės.

— Kada aš vėl pamatysiu jus?

— Galbūt rytoj vakare arba anksčiau, jei to reikės. Nebijokite, mes dabar visą laiką būsime budrūs. Dėl jūsų de Brezė pasiryžęs perpjauti la Tremujui gerklę prie karaliaus kojų. Būkite stipri!

Eislinas grįžo. Tristanas laukė jo prie durų. Netikėtai Katrina pašoko.

— Mesire! Šis kraujas, kaip aš pasiaiškinsiu?

— Jūs papasakosite, kas atsitiko, kaip Eislinas išgelbėjo jus ir nužudė piktadarį. Taigi jis gaus paaukštinimą, o jūs sumelavusi nieko nepraarasite.

Budelis patenkintas nusijuokė:

— Jūs labai geras, mesire! Jeigu aš galiu ką nors padaryti dėl jūsų...

— Apie tai mes pagalvosime vėliau! Uždaryk duris ir šį kartą gerai prižiūrėk!

Tristanas išėjo iš kameros nė nepažvelgęs į Katriną. Kamerą vėl apgaubė neperžvelgiama tamsa. Katrinos nervai buvo nepaprastai įtempti. Ji įsiverkė. Verkė ilgai ir graudžiai, ašaros ramino, bet atėmė visas jėgas. Iš gretimos kameros nesigirdėjo nė garso. Žinoma, Sara buvo išgąsdinta, bet Tristanas turėjo nuraminti ją. Katrina prisivertė įsidrąsinti. Tai buvo svarbu. Greitai jai reikės viso proto, kad sugebėtų pasipriešinti la Tremujui, jau greitai!

Pro durų apačią pasirodė neryški šviesa. Požemyje nuaidėjo sunkūs žingsniai. Sklendės buvo atstumtos, durys atsidarė, ir tą akimirką visą angą užstojo griozdiška Didžiojo kamerhero figūra. Už jo, laikydamas virš galvos žibintą, stovėjo Eislinas. Barzdotas la Tremujo profilis neaiškiai šmėkščiojo kažkur palubėje. Pamatęs užverktą Katrinos veidą ir kruvinus drabužius, storulis apmirė.

— Kažkas negerai? Jūs sužeista? Kas atsitiko? Aš daviau specialius nurodymus...

Eislinas susigūžė iš baimės, bet Katrina atėjo jam į pagalbą.

— Jie mėgino nužudyti mane, monsinjore. Šis žmogus išgirdo mano riksmą. Jis išgelbėjo man gyvybę!

— Jis pasielgė teisingai. Štai, gaudyk! O dabar palik mus! — ir jis sviedė auksinę monetą į kalėjimo prižiūrėtojo pusę; šis mikliai lyg katė sugavo ją ir paskui išėjo lankstydamasis, meilikaudamas ir murmėdamas padėkos žodžius. La Tremujis apsidairė ieškodamas, kur atsisėsti, bet nerado nieko, išskyrus nešvarius šiaudus, ant kurių sėdėjo Katrina. Todėl jis liko stovėti, iš pasišlykštėjimo suraukęs nosį. Paskui jis išsitraukė iš po apsiausto pintinę ir ištiesė ją kalinei.

— Štai! Tu turbūt alkana. Valgyk ir gerk. Paskui pasikalbėsime. Tik paskubėk.

Katrina tiesiog mirė iš bado. Ji nevalgė nuo užvakar dienos, ir jos nereikėjo raginti. Ji godžiai sukirto duoną ir viščiuką, išgėrė vyną, o paskui dėkinga pažvelgė į kamerherą.

— Ačiū, mano pone, jūs labai geras.

Joje augo pašėlusi viltis. Ji pirmą kartą buvo su juo viena ir nejautė jokio pavojaus. Galbūt atėjo metas įgyvendinti savo planą? La Tremujis nusišypsojo, ir jo veidas tapo panašus į daugybę minkštų pagalvėlių. Jis uždėjo savo riebią ranką Katrinai ant galvos ir švelniu balsu sušnibždėjo:

— Matai, aš nenoriu padaryti tau nieko blogo, mažyle! Dėl to, kas atsitiko, tu visai nekalta. Juk tu ne savo valia išėjai iš mano kambario, ar ne?

— Ne. Mane išsivedė jauna mergina, — pasakė Katrina, apsimesdama naivia, — graži blondinė.

— Violena de Šanševrijer. Aš ją gerai pažįstu. Ji — mano žmonos patikėtinė, bet tave aš laikau savo drauge, ar ne taip? Juk aš visada buvau tau geras, tiesa?

— Labai geras, mano pone, labai gailestingas.

— Puiku, dabar tau tinkamas momentas išreikšti savo dėkingumą. Kas buvo tame buteliuke, kurį tu sudaužei šį vakarą ir kurio šukes sviedei į mano žmoną?

Katrina paslėpė veidą apsimesdama, kad kovoja su savimi, ir atsakė ne iš karto. La Tremujis ėmė nekantrauti:

— Na, kalbėk gi! Tu neturi priežasčių tylėti.

Ji pažvelgė jam į veidą apsimesdama esanti nepaprastai nuoširdi.

— Jūs teisus. Jūs niekada nepadarėte man nieko blogo! Tas buteliukas... jame buvo meilės gėrimas, kurio ponia prašė manęs...

Storos kamerhero lūpos kietai susispaudė, o jo akys, atrodė, dar labiau įkrito.

— Meilės gėrimas? Kam gi jis buvo skirtas?

Šį sykį Katrina nedvejojo. Negalėjo būti nė kalbos apie tai, kad jaunajam grafui de Meinui iškiltų pavojus. Ji ryžtingai papurtė galvą.

— Ne, pone, aš nežinau!

Didysis kamerheras paniuro. Jis nervingai ėmė tampyti auksinį šaliką, ir kurį laiką įsivyravo tyla.

— Meilės gėrimas, — pakartojo jis vėl po minutės. — Bet kam? Mano žmonai nereikia meilės, jai reikia tik malonumų...

Katrina giliai atsiduso ir susidėjo rankas, spausdama jas, kad nugalėtų jausmus, kurie sukilo joje. Atėjo metas pastatyti ant kortos viską ir pasakyti šiam žmogui, įtikinti jį, jog reikia palikti šią pavojingą pastogę...

— Tai stipriai veikiantis gėrimas, monsinjore. Tas, kuris jį išgers, tampa bejėgis kaip vaikas rankose to, kuris davė tą gėrimą. Jūsų žmona norėjo sužinoti paslaptį, lobio paslaptį!

Nors ji ir buvo įspėta, vis dėlto ją sukrėtė momentalus stebuklingas šio žodžio poveikis! Riebus kamerhero veidas pasidarė purpurinis, akys svaidė žaibus. Jis sugriebė Katriną už peties ir šiurkščiai pakratė ją.

Ji pavaizdavo baisų išgąstį ir atsiklaupusi ant kelių žvelgė į storulį nedrąsiomis, išsigandusiomis akimis.

— Aš tik vargšė paprasta mergina, monsinjore, iš kur galiu žinoti tas paslaptis? Bet aš klausau ir suprantu tai, apie ką kalbama. Mano šalyje, kuri yra toli Rytuose, vis dar pasakojama apie vienuolius karius, kurie atėjo ginti valdovų kapų ir apleido šalį, išsinešdami didžiulius lobius. Kai jie grįžo į Prancūziją, karalius visus juos nužudė...

La Tremujis nusišluostė nuo kaktos prakaitą. Jo akys degė.

— Tamplieriai... — sumurmėjo jis, laižydamas sausas lūpas. — Kalbėk toliau!

Katrina bejėgiškai sumojavo sukaustytomis rankomis.

— Kalbama, kad prieš mirdami jie suspėjo paslėpti didesnę savo lobio dalį ir kad slėptuvės pažymėtos nesuprantamais ženklais ir figūromis. Žmogus, kurį norėjo išklausinėti kilnioji ponia, žino, kaip perskaityti tuos ženklus...

Švytintį storulio veidą užtemdė nusivylimas. Jis piktai sumurmėjo, gūžčiodamas pečiais:

— Taip, bet pirma mes turime sužinoti, kur rasti tuos ženklus...

Katrinos veidą nušvietė angeliška šypsena, ir kai ji pažvelgė į jį, jos žvilgsnis buvo kupinas nuoširdaus palankumo.

— Gal man ir nedera to sakyti jums, pone, bet jūs buvote toks geras man, o ponia tokia žiauri! Ji pažadėjo man pasigailėti Fero, o jis buvo negyvai užplaktas... Aš manau, ji žino, kur yra ženklai. Naktį girdėjau jos pokalbį. Ji manė, kad aš miegu. Ji kalbėjo apie pilį, kurioje buvo įkalinti

vienuoliai kariai prieš išsiunčiant juos ant ešafoto, bet aš negaliu prisiminti jos pavadinimo.

Tai buvo taip meistriškai suvaidinta, kad la Tremujis atmetė paskutines dvejones, jeigu jų ir buvo. Jis vėl sugriebė ją už pečių.

— Aš įsakau tau prisiminti! Tu turi prisiminti pavadinimą! Tai buvo Paryžiuje, didžiajame tamplierių bokšte? Tai buvo ten?

Ji lengvai papurtė galvą.

— Ne, tai buvo ne Paryžiuje! Tas pavadinimas buvo panašus, o, koks sunkus... pavadinimas, panašus į Ninon, kažkas panašaus į tai...

— Tai Šinonas! Tai buvo Šinonas, ar ne?

— Manau, kad taip, — tarė Katrina, — bet nesu tikra. Ten yra labai didelis bokštas?

— Didžiulis! Pagrindinis Kudrė bokštas! Jame kartu su kitais aukštaisiais pareigūnais buvo įkalintas didysis ordino magistras Žanas de Molė!

— Taigi, — ramiai pasakė Katrina, — užrašai turi būti tame bokšte...

Storasis vyras pakilo ir baisiai susijaudinęs ėmė žingsniuoti po kamerą. Ji pažvelgė į jį su piktu džiaugsmu. Kadaise ji girdėjo šią legendą iš Arno. Kartą vakarą, po Monsalvi apiplėšimo, jis papasakojo jai, kad jo protėviui tamplieriui ir dviem jo broliams buvo patikėta paslėpti brangenybes. Netrukus po to jis mirė, amžiams nusinešdamas paslaptį, kurios raktą žinojo tik didysis magistras.

— Kalbama, kad savo kalėjime, — sakė jai Arno, — didžiajame Šinono bokšte didysis magistras išbraižė paslapties raktą, bet, deja, tų ženklų negalima iššifruoti. Aš pats juos mačiau, kai buvau ten, bet kaip reikiant neatkreipiau į juos dėmesio. Aš buvau turtingas, man niekas nerūpėjo... dabar norėčiau surasti tuos nesuskaičiuojamus lobius, kad galėčau atstatyti Monsalvi...

Ji prisiminė šį pokalbį Anžere, kai būtinai reikėjo sugalvoti jauką, kaip įvilioti Didįjį kamerherą į Šinoną! Dabar jaukas buvo prarytas, ir žuvis užkibo... Ji pajuto didžiulį palengvėjimą. Netgi jeigu jai nepavyks gyvai ištrūkti iš šio kalėjimo, ji buvo beveik tikra, kad la Tremujis keliaus į Šinoną, ir ten spąstai užsitrenks; tada ji bus atkeršijusi!

Beveik abejingai ji stebėjo, kaip jis blaškosi po kamerą, lyg meška narve. Jai atrodė, kad ji mato, kaip aukso karštligė teka jo venomis tarsi nuodai. Ji girdėjo jo šnabždėjimą:

— Tas žmogus... jį reikia surasti! Aš turiu sužinoti jo vardą! Kai jis bus man žinomas, aš galėsiu priversti jį kalbėti...

— Pone, — atsargiai nutraukė jį Katrina, — jūs leisite man duoti jums nedidelį patarimą?

Jis įsispoksojo į ją taip, tarsi būtų nustebęs, kad ji vis dar čia. Apimtas naujos aistros, jis visai užmiršo ją.

— Taip, kalbėk! Tu man gerai pasitarnavai.

— Jumis dėta, mano pone, aš nekalbėčiau nieko, kas galėtų sukelti įtarimą. Aš nuvykčiau į Šinoną su visais rūmininkais ir ten pasekčiau kilniąją ponią. Būdamas ten, jūs tikrai sužinotumėte, koks žmogus ją domina...

Išpurtęs jo veidas pragiedrėjo. Gudri, žiauri šypsena, atsiradusi jame, išlygino raukšles, panašiai kaip aliejus nuramina verpetuojančius vandenis. Jis pakėlė savo pintinę, paėmė žibintą ir pabeldė į duris.

— Prižiūrėtojau! Ei, prižiūrėtojau!

Jis jau rengėsi išeiti, kai ji sušuko:

— Mano pone, pasigailėkite manęs! Juk jūs neužmiršite manęs, taip?

Bet dabar jis vargu ar girdėjo ją, išsiblaškęs pažvelgė į ją ir pasakė:

— O taip, nesijaudink! Aš ką nors sugalvosiu. Bet turėk galvoje, kad tu turi apie visa tai tylėti, arba...

Ji suprato. Staiga jo akyse ji tapo visiškai bevertė. Priešais jį atsiverianti akinama turto perspektyva privertė užmiršti, kaip stipriai jį traukė Katrina. Dabar jam buvo nesvarbu, gyva ji ar mirusi. Vienintelis dalykas, kuris turėjo prasmę, tai — lobis... Galimas dalykas, rytoj vakare jis įtikins rūmininkus persikelti į Šinoną. Katrinos misija buvo baigta. Bet dabar jai grėsė didesnis pavojus negu anksčiau, nes prieš išvykdama į Šinoną ponia la Tremuj tikriausiai paskubės išsiųsti ją į aną pasaulį. O kas, jei Pjeras de Brezė ir Tristanas L'Ermitas nespės išgelbėti jos? Ji išsitraukė iš už korseto durklą ir prispaudė jį prie virpančių lūpų.

— Arno, — sušnibždėjo ji. — Už tave bus atkeršyta! Aš padariau tai, ko norėjau. O dabar galbūt Viešpats bus man gailestingas.

Likusi nakties dalis praėjo ramiai, naujų lankytojų kalėjime nebuvo.

Kai apie pusiaudienį į Katrinos kamerą įėjo Eislinas, nešdamas dubenėlį drumsto skysčio, kuriame plaukiojo keli kopūsto gabaliukai, ąsotį vandens ir truputį sudžiūvusios duonos, jis buvo labai nusiminęs. Švariai

nuskustame neryškių bruožų jo veide matėsi didelė neviltis. Jis pastatė dubenėlį ir ąsotį šalia Katrinos.

— Štai tavo pietūs, — pasakė jis ir giliai atsiduso. — Aš norėčiau duoti tau ko nors geresnio, nes tau prireiks visų tavo jėgų. Suvalgyk nors tai.

Katrina pakilo ir nustūmė šlykščią sriubą, kurios jai visai nereikėjo po la Tremujo viščiuko.

— Aš nealkana, — tarė ji, — bet kodėl tu sakai, kad man reikės visų mano jėgų?

— Dėl to, kas rengiama šią naktį; jie ateis tavęs po vakarinių pamaldų, ir aš būsiu, man reikės... Bet tu atleisi man, tiesa? Tai ne mano kaltė, juk tu žinai. Aš tik dirbu savo darbą.

Katrinai suspaudė gerklę. Ji suprato, apie ką kalba budelis. Šią naktį ponios la Tremuj akivaizdoje ją mirtinai nukankins. Ją apėmė panika. Ji turi durklą, todėl išvengs kankinimų, bet ne mirties. Ir staiga ji taip panoro gyventi! Praeitą naktį, nepaprastai apsidžiaugusi dėl to, kad la Tremujis rengiasi persikelti į Šinoną, ji patikėjo, kad daugiau niekas neturi reikšmės, kad dabar bus lengva mirti, nes ji bus atkeršijusi. Bet dabar, stovėdama priešais šį mėsininką, kuris pats paskyrė save jos paskutinių valandų žemėje pranašu, ji pajuto, kad visomis jėgomis atmeta tokią lemtį. Ji buvo jauna, graži, ji norėjo gyventi! Ji norėjo ištrūkti iš šitos tamsios kameros, pamatyti saulę, didelį mėlyną dangų, žolę, gėles, medžius, gyvūnus ir paukščius, viską, kuo Viešpats Dievas apdovanojo šią žemę. Ji norėjo matyti savo sūnų, mažąjį Mišelį, Overnės kalnus ir netgi tą kraupią vietą, kur lėtai merdėjo jos meilė, Arno! Ji nenorėjo mirti taip toli nuo jo! Ji norėjo paliesti jo ranką, tik vieną kartą, ir tik po to mirti... bet ne anksčiau!..

Ji staigiu judesiu atlošė galvą.

— Klausyk, — ramiai tarė ji. — Tu turi rasti žmogų, kuris buvo atėjęs čia praeitą naktį... Tą, apie kurį tu sakei, kad esi jam skolingas!

— Monsinjoro kamerdinerį?

— Taip. Aš nežinau jo vardo, bet tau bus nesunku jį surasti. Surask jį ir pasakyk jam tai, ką pasakei man...

— O kas, jei aš nesurasiu jo? Monsinjoras turi daug kamerdinerių...

— Tu turi jį surasti. Turi! Tu sakei, kad tave liūdina įsakymas kankinti mane... Aš prašau tave... surask jį...

Ji atsistojo ir virpančiomis rankomis sugriebė didžiules plaukuotas budelio letenas; jos didelės, ašaromis pasruvusios akys maldaujamai žiūrėjo į jį. Jis gailėjosi jos, ir ji pajuto, kad šis keistas žmogus simpatizuoja jai. Būtinai reikėjo, kad jis perspėtų Tristaną, antraip flamandas tikriausiai pasirodys per vėlai. Ji bus jau negyva. Argi budelis nesakė "po vakarinių pamaldų". Praeitą naktį Tristanas buvo atėjęs pas ją daug vėliau negu baigėsi vakarinės pamaldos.

— Pasigailėk manęs, Eislinai, surask jį!

Vyras linktelėjo savo stambią galvą. Jo akys švietė po vokais be blakstienų.

— Aš padarysiu viską, ką galėsiu, bet tai nelengva! Šiandien pilyje sumaištis! Karalius nutarė rytoj važiuoti į Šinoną. Jie pradėjo krauti daiktus kelionei. Vis dėlto aš pažiūrėsiu, ką man pavyks padaryti.

Katrina griuvo ant šiaudų krūvos. Naujiena, kurią jai ką tik pasakė Eislinas, buvo labai svarbi. Tai buvo jos pergalės įrodymas. Karalius paklausė la Tremujo. Kamerheras rengėsi vykti į Šinoną, kur jo laukė konetablio de Rišmono žmonės, kur pilį valdė Raulis de Gokūras, sąmokslininkų šalininkas. Įsiutęs lokys, taip ilgai mindęs ir teriojęs Prancūzijos žemę, buvo kelyje į savo paskutinį urvą. Bet jeigu Eislinui nepavyks perspėti Tristano, Katrina neišvys naujos dienos aušros...

Netekusi jėgų ji taip ir liko gulėti susigūžusi ant šiaudų, spausdama rankomis kelius, žiūrėdama į erdvę ir klausydamasi savo pačios širdies plakimo. Ji iš visų jėgų kovojo su neviltimi. Greta jos, už sienos, buvo Sara, jos ištikimoji Sara, suteikusi jai neįkainojamą paramą, kai jai buvo sunku, bet ji niekada neatrodė taip toli! Kad ją išgirstų, ji turėjo rėkti, o tam ji buvo per silpna! Temstant jos kančios dar labiau padidėjo. Lauke, pilies kieme, sambrūzdžio garsai kiekvieną minutę darėsi garsesni. Iš savo kameros ji girdėjo įsakymus, tarnų riksmus, vis linksmesnį pagyvėjimą, kuris buvo susijęs su karaliaus išvykimu. Tas triukšmas buvo kančia tai, kuri turėjo mirti. Staiga ji pagalvojo, ar mirusieji gali girdėti gyvųjų balsus savo kapų tyloje...

Sugirgždėjo atidaromos jos kameros durys, ir tas garsas privertė Katriną krūptelėti. Ji pamatė raudoną Eislino veidą, nušviestą žvakės šviesos. Tai, ką jis pasakė, sukėlė jai neviltį.

— Aš neradau to žmogaus. Atleisk.

— Paieškok jo dar kartą!

— Negaliu. Aš neturiu laiko. Man reikia ruoštis...

Durys užsidarė. Katriną vėl apgaubė tirtštėjanti tamsa. Nebuvo iš ko tikėtis pagalbos, todėl nereikėjo daugiau galvoti apie žmones. Ji turi nukreipti savo mintis į Dievą. Katrina tyliai atsiklaupė ir užsidengė veidą rankomis.

— Viešpatie, — sušnibždėjo ji, — tavo valia šią naktį aš mirsiu. Prašau tavęs, išvaduok mane iš kankinimų, duok man laiko pirma nusižudyti...

Ji atsargiai išsitraukė iš už korseto durklą ir pridėjo jį prie krūtinės, pasidavusi netikėtai pagundai. Kodėl nepabaigti visko dabar? Tuomet įėję į jos kamerą kankintojai rastų tik jos lavoną...

Rankena su vanagu jos delne buvo šilta, lyg gyva paukštė, ir patikima kaip tikras draugas. Ji tiksliai žinojo, kur smogti, kad pasiektum širdį. Štai čia, žemiau kairės krūties... Ašmenų galu ji surado tą vietą ir spustelėjo. Durklo smaigalys per suknelę pervėrė jos odą, ir skausmas pažadino Katriną iš stingulio, kuris buvo ją apėmęs. Būtų nesunku prakirsti šią ploną odą, reikia tik stipriau paspausti. Bet kažkoks paslaptingas instinktas sulaikė ją. Galimas dalykas, jai reikia dar pagyventi kelias minutes. Be to, ji nenorėjo mirti šviesoje, net jeigu tai bus kankinimų kameros šviesa. Ji norėjo mirti akis į akį su priešu, kad pajustų džiaugsmą, kai jie sutriks pamatę, kaip ji sprūsta jiems iš nagų, ir kad mirdama prakeiktų juos... Taip, ji turi palaukti tos akimirkos... taip bus geriau!

Kaip tik tuo metu pilies heroldai sutrimitavo savo trimitais atsakymą miesto varpams — skambino vakarinėms pamaldoms. Kraujas sustingo Katrinos gyslose. Bėgo paskutinės jos gyvenimo minutės... Greitai...

Už durų sudundėjo šarvuotų kareivių žingsniai ir sudžerškėjo į akmenis atsidauždamas plienas. Katrina užsimerkė ir mintyse meldė Dievą, kad suteiktų jai stiprybės. Jie sustojo už jos durų. Atstumti skląsčiai...

— Sudie, — sušnibždėjo ji. — Sudie, mano mažasis sūnau... Sudie, mano mylimas vyre! Aš lauksiu tavęs rojuje!

Pro atvertas duris Katrina pamatė keturis kareivius. Budelis įėjo vienas, ir Katrina sudrebėjo. Kad ir koks bjaurus buvo Eislino veidas, ji verčiau norėjo išvysti jį, o ne tai, ką išvydo dabar. Budelis paslėpė savo šiurkščius bruožus po raudonu gobtuvu, kurio kraštai krito ant pečių; gobtuve buvo tik du plyšiai akims. Jo išvaizda buvo baisi.

Netardamas nė žodžio jis atkabino Katrinos antrankius ir griebė jos rankas, norėdamas surišti už nugaros. Ji ėmė prašyti jį:

— Dar vieną, paskutinę paslaugą padaryk man, mano drauge budeli... Surišk man rankas priekyje!

Jos akys susidūrė su budelio akimis po gobtuvo plyšiais. Jo akys atrodė nepaprastai spindinčios. Bet jis nieko neatsakė, o tik linktelėjo. Katrinos rankos buvo surištos priekyje, ir ji su palengvėjimu pajuto, kad jos surištos nelabai stpriai. Jai bus nesunku išsitraukti durklą...

Ji ramiai, lygiu žingsniu nuėjo prie durų ir atsistojo tarp kareivių, aukštai iškėlusi galvą. Ji neatsisuko, kai užsitrenkė jos kameros durys. Argi tai buvo svarbu dabar, kai jinai jau negrįš ten? Jai neužteko drąsos pažvelgti į Saros kamerą... Bet ji garsiai sušuko:

— Lik sveika, mano geroji Sara! Melskis už mane!

Jai atsakė kupinas gailesčio balsas:

— Aš meldžiuosi už tave! Būk stipri!

Po akimirkos priešais ją atsidarė baisiosios kameros durys, ir kad neapalptų, jai prireikė visos tos stiprybės, apie kurią kalbėjo Sara... Tai buvo panašu į pragaro prieangį. Du tvirto sudėjimo budeliai, susidėję rankas, stovėjo laukdami šalia įkaitinto žaizdro, kuriame, lėtai kaisdami iki raudonumo, gulėjo kankinimo įrankiai — žnyplės, geležtės, kabliai; abu jie buvo nuogi iki juosmens ir, kaip ir Eislinas, su gobtuvais. Siaubo apimta Katrina pažvelgė į jų rankas su odinėmis apyrankėmis. Vidury kameros stovėjo kankinimo suolas, nukarusios grandinės laukė aukos; raudonoje žaizdro šviesoje kankinimų įrankiai atrodė grėsmingai ir šlykščiai...

Bet Katrina sutramdė virpulį, perbėgusį jos kūnu, ir nusisuko nuo budelių. Ponia la Tremuj, pasipuošusi prašmatnia žalia, auksu siuvinėta suknele, sėdėjo tame pačiame krėsle, kuriame vakar sėdėjo jos vyras, ir su žiauria šypsena stebėjo įeinančią į kamerą Katriną... Violena de Šanševrijer koketiškai sėdėjo prie jos kojų ant juodos aksominės pagalvės, giliai kvėpdama aromatą iš auksinio kvepalų buteliuko, kurį ji laikė abiem rankomis. Buvo kažkas šlykštu šiose gražuolėse, kurios buvo apsirengusios baliui ir sėdėjo kankinimų kameroje, kad stebėtų kitos moters kančias. Katrina niekinamai pažvelgė į jas.

Ponia la Tremuj nusikvatojo:

— Kokios mes išdidžios ir pasipūtusios! Manau, kad tu uždainuosi kitą dainelę po to, kai Eislinas ant tavo kailio išmėgins kai kuriuos subtilius savo amato metodus. Ar žinai, ką jis rengiasi su tavimi daryti?

— Kas man rūpi! Vienintelis dalykas, turintis reikšmę, yra tas, kad aš nematau čia kunigo!

— Kunigo? Tokiai raganai kaip tu? Šėtono išperai nereikalingas kunigas, kad nukeliautų pas savo šeimininką! Kokia nauda tau iš palaiminimo pakeliui į pragarą? Aš labai noriu žinoti, kaip raganos ištveria kankinimus. Ar žinai užkeikimą, egiptiete, kaip išvengti skausmo? Ar būsi ir tada tokia rami, kai budelis išsuks tau abi kojas, nupjaus nosį ir ausis, nudirs gyvai odą ir išdurs akis?

Katrina nė nekrūptelėjo. Dar akimirka, ir ji bus tik negyvas kūnas...

— Nežinau. Bet jeigu jūs tikra krikščionė, tai leisite man paskutinį kartą pasimelsti...

Grafienė susvyravo. Ji norėjo sakyti "ne", bet pažvelgė į kareivius, stovinčius tolimame kameros kampe: atsisakiusi patenkinti pasmerktosios mirti prašymą, ji pati gali būti apkaltinta bedievyste. O tai visada pavojinga.

— Gerai, — pasakė ji nepatenkinta. — Bet paskubėk! Atriškite jai rankas.

Budelis priėjo ir atrišo virves. Katrina atsiklaupė prie vieno iš stulpų, nusisukusi nugara į savo priešus. Ji sudėjo rankas ant krūtinės, nuleido galvą ir atsargiai išsitraukė durklą. Jos širdis pašėlusiai daužėsi. Ji pajuto, kad prie jos eina budelis. Ji tvirtai suspaudė durklą, nukreipė smaigalį į širdį ir jau norėjo įsmeigti jį į krūtinę...

Iš jos krūtinės išsiveržė nevilties šauksmas. Eislinas šiurkščiai pastūmė ir atėmė iš jos durklą. Ji pamanė, kad pražuvo. Bet kankinimų kameroje darėsi kažkas keista. Į jos šauksmą atsakė grafienės ir jos freilinos šauksmai... Katrina kaip per sapną matė, kaip jos blaškosi ir spiegia, o tuo metu trys budeliai grūmėsi su kareiviais.

Ji su nuostaba išvydo, kaip Eslinas įsmeigė jos durklą į vieno kareivio gerklę. Du jo padėjėjai kovėsi kardais, kuriuos jie Dievas žino iš kur gavo.

Grumtynės buvo trumpos, budeliai nepaprastai meistriškai valdė ginklus. Netrukus ant grindų gulėjo keturi lavonai; vienas iš užpuolikų įrėmė apnuogintas geležtes į ponios la Tremuj ir jos freilinos gerkles.

— Piktadariai! — inkštė grafienė. — Niekšai! Ko jūs norite?

— Nieko tokio, dėl ko jums reikėtų nerimauti, kilmingoji ponia, — iš po raudono Eislino gobtuvo pasigirdo skambus Tristano L'Ermito balsas. — Mes tik norime sutrukdyti jums įvykdyti dar vieną nusikaltimą.

— Kas jūs?

— Leiskite man pasakyti, kad tai ne jūsų reikalas... Ei, ten, jūs pasirengę?

Vienas iš vyrų pakėlė Katriną, o kitas tuo metu atvedė Sarą. Moterys tylėdamos puolė viena kitai į glėbį. Jos buvo per daug sukrėstos, kad galėtų kalbėti.

Neatitraukdamas akių nuo belaisvių, Tristanas įsakė:

— Suriškite šitas kilmingas damas, ir kuo tvirčiau! Paskui uždarykite jas abi vienoje iš kamerų.

Jo įsakymai buvo vykdomi pagirtinai greitai.

Ponią de la Tremuj ir Violeną, netveriančias įniršiu, nutempė į kamerą.

— Aš su malonumu pasmaugčiau abi, — pasakė Tristanas, — bet jos dar turi atlikti savo vaidmenį. Be žmonos la Tremujis tikriausiai nevažiuos į Šinoną!

Tai sakydamas jis nusiėmė gobtuvą, kurį buvo pasiskolinęs iš Eislino, ir plačiai šypsodamasis priėjo prie Katrinos.

— Jūs elgėtės oriai, ponia Katrina. Dabar mes turime ištraukti jus iš čia.

— Ką jūs padarėte Eislinui?

— Netrukus jis atsibus po spirituoto vyno, kurio ganėtinai išgėrė: jam reikėjo įgyti daug drąsos, kad galėtų kankinti jus.

— O kiti budeliai? Kas jie?

Du vyrai priėjo ir nusiėmė gobtuvus. Vienas iš jų — juodbruvas, tvirto sudėjimo, protingo veido vyras — buvo jai nepažįstamas. Kitą Katrina pažino ir sutriko — tai buvo Pjeras de Brezė. Jaunasis riteris atsiklaupė priešais Katriną ir pabučiavo jai ranką taip, tarsi kankinimų kamera būtų tinkamiausia tam vieta.

— Aš būčiau nusižudęs, jei nebūčiau išgelbėjęs jūsų, Katrina.

Ji karštai ištiesė jam abi rankas, ir jis aistringai priglaudė prie jų veidą.

— Aš labai dėkinga jums, Pjerai... Tik pamanykit, vos prieš kelias minutes buvau praradusi viltį ir nieko nelaukiau nei iš Dievo, nei iš žmonių!

— Aš žinojau, kad jūs veikiau nusižudysite durklu, negu leisitės kankinama, — pasakė Tristanas; jis dabar nurenginėjo nužudytus kareivius. — Aš sekiau jus ir bijojau, kad jūs per greitai smogsite mirtiną smūgį. Man reikėjo laiko atsikratyti tikrų budelių.

Sara, raudojusi iš džiaugsmo, kad vėl surado Katriną, pamažu nurimo. Ji nusišluostė ašaras suknelės padurkais ir paklausė:

— Mes dar nesame saugios. Ką turime daryti?

— Katrina, Tristanas ir jūs apsirengsite kareivių rūbais. Aš ir Žanas Armenas, kurį aš dabar jums pristatau ir kuris yra Ambruazo de Lorės ginklanešys, vėl apsirengsime savo įprastais drabužiais, — paaiškino de Brezė. — Paskui mes išeisime į kiemą. Arkliai laukia prie vartų. Mes juos paimsime, ir aš josiu būrio priešakyje. Aš turiu leidimą.

— Kas jį davė jums? La Tremujis? — paklausė Katrina šypsodamasi.

— Ne, karalienė Marija, ji mūsų pusėje... ir nėra tokia bejėgė, kaip jūs manote. Aš lydėsiu jus iki Ambuazo sienos, o paskui aš ir Armenas grįšime į pilį, o jūs keliausite toliau. Ponia la Tremuj įsitikinusi, kad jos niekas netrukdys, kol ji mėgausis nedidele pramoga, bet mes turime skubėti! Niekas nežino, kas gali atsitikti. Aš turiu paprašyti jus, Katrina, ir jūsų draugę nusirengti.

Katrina jau atsisagstė savo suknelę ir paskatino tai padaryti Sarą, kuri buvo nepatenkinta tuo, kad vėl turi rengtis kaip vyras.

De Brezė ir Armeno daiktai buvo išimti iš dėžės, stovėjusios prie durų. Katrina ir Sara persirengė tamsiame kampe. Tai netruko nė minutės. Jos užsivilko odines liemenes, bet atsisakė sunkių šarvinių marškinių. Apsiaustų su karaliaus herbu pakako reikiamam įspūdžiui sudaryti. Šalmai ir apavas ir taip buvo ganėtinai sunkūs...

Pjeras de Brezė negalėjo nesusijuokti žiūrėdamas į jas.

— Gerai, dabar naktis... o už dviejų mylių nuo čia jūsų laukia kiti drabužiai. Jūs negalėtumėte toli nueiti nepatraukdamos kitų dėmesio.

— Mes darome viską, kas mūsų jėgms, — tarė Sara. — Ir tai nelengva.

Tuo tarpu Pjeras priėjo prie Katrinos ir paėmė jos ranką. Skaisčiai mėlynos jo akys aistringai liepsnojo.

— Man labai gaila, kad turiu taip greitai atsisveikinti su jumis, Katrina. Aš norėčiau palydėti jus pats. Bet man reikia likti pilyje. Jei manęs čia nebus, kils įtarimas.

— Mes susitiksime Šinone, Pjerai!

— Jūs niekada nesusitiksite, jei nepaskubėsite, — užprotestavo Tristanas. — Dabar eime, jūs einate pirmieji, ponai!

Pjeras de Brezė ir Armenas išėjo pirmieji. Jie atsargiai lipo slidžiais laiptais, kurie vedė į sargybos kambarį. Nepaisant sunkios mundiruotės, Katrinos širdis dainavo. Niekada jai nebuvo taip lengva sieloje, niekada ji nebuvo tokia laiminga. Būdama taip arti mirties, ji liko gyva! Ar yra kitas jausmas, nuostabesnis ir labiau keliantis nuotaiką, kaip šis? Jos dideli auliniai batai slysčiojo nutrintais šlapiais laiptais. Ji paslydo ir užsigavo, bet netgi nepastebėjo to. Jai nė į galvą neatėjo pasiremti ta ilga, sunkia ietimi, kurią ji vilko... Pjeras de Brezė su kardu rankoje rodė kelią. Sargybos kambaryje reikėjo pašalinti du kareivius.

Tai buvo padaryta greitai ir tyliai. Kareiviams užkimšo skudurais burnas, surišo ir paguldė ant grindų.

— Dabar eime iš bokšto, — tarė Pjeras, — ir šį kartą pasistenkite netriukšmauti!

Kieme degė keli deglai. Atrodė, kad dėl jų šviesos tamsa buvo dar juodesnė. Kai jie sėkmingai išslinko iš bokšto, Katrina dėkingu žvilgsniu pažvelgė į dangų. Nakties dangus buvo panašus į juodą aksomą su blausiai mirgančiu Paukščių Taku. Oras niekada neatrodė toks švelnus, toks nuostabus.

Eidama greta Tristano ir Saros, ji galėjo matyti priešais save tik plačius Pjero de Brezė pečius. Jis įkišo savo kardą į makštį, bet ji jautė, kad jis budriai stebi viską aplink. Eiseną užbaigė Žanas Armenas, jis ėjo užpakaly visų, matyt, tikėdamasis paslėpti nuo sargybinių akių gana keistos išvaizdos kareivį. Jie praėjo pro pagrindinį bokštą, kur du kariai, apsiginklavę ietimis, snaudė atsirėmę į savo griozdiškus ginklus, ir Katrina nevalingai pažvelgė į viršų. Žilio de Rė kambariuose nebuvo šviesos, bet ji pastebėjo žvakių šviesą la Tremujo kambariuose... Matyt, aukso troškimas neleido jam užmigti... Dienos sambrūzdį pakeitė gili ramybė. Atvykus karalienei, pilyje baigėsi audringi pasilinksminimai, o rengimasis kelionei visus iš-

vargino. Didžiulis kiemas buvo tuščias, išskyrus sargybos būstinę, kur budėjo du kareiviai.

Katrina sušnibždėjo Tristanui:

— Šitie kareiviai bandys mus sustabdyti?

— Nemanau. Jie iš karalienės apsaugos, ir ji tyčia paskyrė juos čia budėti šį vakarą. Aš nežinau, ką jūs pasakėte la Tremujui, bet jis taip susijaudinęs, kad šį vakarą čia viskas aukštyn kojom apvirtę.

— Mūsų pabėgimas neprivers jį pakeisti nutarimo išvykti?

— Žinoma, ne. Jis pamanys, kad tai — jūsų draugų — čigonų — darbas. Ponia la Tremuj, jeigu jūs prisimenate, nematė mūsų veidų, o mintis, kad mes privertėme ją praleisti naktį kalėjime, kažin ar labai sujaudins ją mylintį vyrą!

— Tyliau, — sukomandavo Pjeras de Brezė, nes jie priėjo prie vartų sargybinių būdelės.

Jiems dar reikėjo perkirsti pakeliamąjį tiltą, bet Katrina jau nebijojo. Priešais ją einantis vyras buvo jos angelas sargas. Ji buvo įsitikinusi, kad jo saugomai jai nieko blogo neatsitiks...

Arkliai stovėjo laukdami prie sienos, ir Katrina susirūpinusi pagalvojo, kad jai nepavyks užlipti ant arklio, nes jos apranga buvo labai sunki. Bet de Brezė iš anksto pagalvojo ir apie tai. Kai jis priėjo prie sargybinių, norėdamas pasakyti jiems keletą žodžių, Žanas Armenas paėmė Katrinos ietį ir atrėmė sieną, paskui apglėbė ją per liemenį ir užkėlė ant balno taip lengvai, lyg ji svertų ne daugiau kaip plunksnelė. Paskui padedamas Tristano jis taip pat užkėlė ant arklio Sarą. Katrina vos nesusijuokė pagalvojusi, ką pamanytų kareiviai pamatę, kaip du riteriai mielai padeda užsėsti ant arklio paprastam kareiviui. Laimei, ten, kur ji buvo, tvyrojo tamsa. Paskui ji išgirdo Pjero balsą:

— Atidarykite užpakalinius vartus. Mes tik penkiese! Karalienės pavedimu!

— Jūsų paslaugoms, mesire, — atsakė vienas iš sargybinių.

Pakilo nuleidžiamosios grotos ir nusileido nedidelis tiltas. Matyt, Pjeras norėjo išvengti triukšmo, kurį būtų sukėlęs nuleidžiamas pagrindinis tiltas. Jaunuolis užšoko ant arklio.

— Pirmyn! — sušuko jis, jodamas dideliu skliautuotu praėjimu.

Trys pseudokareiviai nujojo paskui jį. Jodamos pro apšviestą sargybos būdelę, Sara ir Katrina pasistengė geriau paslėpti savo veidus... Instinktyviai jos laukė riksmo arba juoko... bet nieko neatsitiko... Ir staiga prieš jas neliko jokių kliūčių, nieko, išskyrus žvaigždžių nusėtą padangę ir šilkinę Luaros juostą — upė tekėjo aplink miegantį miestelį su blankiai švytinčiais jo stogais.

Katrina giliai kvėpavo tyrą nakties orą, ji gėrė jo aromatą tarsi stiprų likerį. O, tas gaivus švelnus vėjelis, dvelkiantis rožių ir sausmedžių kvapu, buvo iš tiesų nuostabus po bjauraus kalėjimo dvoko...

Ji vėl išgirdo de Brezė balsą, kai jis šaukė sargybai iš kitos tilto pusės:

— Nekelkite tilto, po kelių minučių aš grįšiu. Šie žmonės saugos pietinius vartus... pirmyn, vyrukai!

Kiek įkabindami jie nušuoliavo žemyn nuo kalvos, ant kurios, pačiame uolėtos pakriaušės krašte, stovėjo pilis. Jie skubėjo prie įtvirtintų miesto vartų, už kurių prasidėjo miškas. Viskas apmirė. Ambuazas miegojo giliu miegu, kurį trikdė tik įsimylėjusių katinų kniaukimas ir tolimas šunų lojimas.

De Brezė leidimas atidarė jiems miesto vartus taip pat lengvai kaip ir pilies vartus, ir jis vėl įspėjo sargybinius, kad sugrįš. Vartų sargybai vadovavęs karininkas neprieštaravo. Pagaliau kelias bėgliams buvo laisvas...

Jie paspaudė pentinais arklius ir nušuoliavo risčia. Kelias vedė į tamsų tankų mišką. Kol jie nepasiekė medžių paunksmės, visi tylėjo. Bet vos tik šnarantys medžiai susiskliautė virš jų galvų, sudarydami arką, Pjeras de Brezė pakėlė ranką ir nušoko nuo arklio.

— Atėjo metas mums atsisveikinti, — tarė jis. — Toliau jūs josite vieni, kadangi mums reikia grįžti į pilį. Mes turime būti šalia karalienės, kai ji išvyks iš Ambuazo. O dėl jūsų...

— Aš žinau, — nutraukė jį Tristanas. — Mes josime į Mevro tvirtovę už dviejų mylių nuo čia, ten mus sutiks.

Nors miške buvo tamsu, plonas blyškaus mėnulio šviesos spindulys prasiskverbė į laukymę, kur sustojo keliauninkai, ir Katrina pamatė, kaip suspindėjo tamsoje nusišypsojusio de Brezė dantys.

— Aš turėčiau atsiminti, kad jūs niekada nieko neužmirštate, Tristanai! Palieku jums globoti ponią Katriną. Jūs žinote, kokia brangi ji man ir koks

brangus jos saugumas. Mevro tvirtovė priklauso mano pusbroliui Luji d'Ambuazui. Ten jūs būsite visiškai saugūs, galėsite pailsėti ir pasistiprinti, taip pat rasite šioms damoms tinkamesnius drabužius.

Katrina niekaip nebūtų galėjusi paaiškinti, kas privertė ją dabar prieiti prie Pjero ir susirūpinusiu balsu paklausti:

— Kur mes turėsime keliauti paskui, mesire Pjerai? Ar aš galiu dabar keliauti į Šinoną? Aš noriu būti liudininke to, kaip bus susidorota su la Tremuju.

Jis pasilenkė prie Katrinos, nuėmė nuo jos sunkų šalmą ir nusviedė į šalį.

— Šiaip ar taip, aš pamatysiu jūsų mielą veidą anksčiau negu mes išsiskirsime! Taip, žinoma, jūs galite vykti į Šinoną — karalienė Jolanda netrukus keliaus tenai, pas savo žentą. Jūs susitiksite su ja, kai viskas bus baigta. Žinoma, būtų geriau prisidėti prie jos Anžere, bet iki ten — tolimas kelias, o jūs tiek daug visko patyrėte. Verčiau likite Šinone. Jokite į smuklę "Šventojo Mėmės nukryžiavimas", ten pasakykite, kad aš jus atsiunčiau, ir smuklės šeimininkas puls po jūsų kojomis. Jis geras ir ištikimas karaliaus valdinys. Kadaise jis buvo priėmęs toje smuklėje Mergelę Žaną ir bus pasiryžęs gyvas šokti į ugnį dėl jos draugų. Pasakykite metrui Anjelei, kad niekas neturi jūsų matyti, ir jokia gyva dvasia jūsų netrukdys. Be to, kadangi jūs nešiojate gedulą, jums bus garantuota ramybė ir pagarba...

Stojo tokia gili tyla, kad Pjeras ir Katrina girdėjo savo širdžių plakimą. Visi kiti taktiškai pasitraukė į šalį. Ji pažvelgė į jį kupinu dėkingumo žvilgsniu ir ištiesė rankas; jis atsiklaupė ir pabučiavo jas taip, kaip tai buvo daręs kankinimų kameroje.

— Ačiū jums, riteri, — sušnabždėjo Katrina; jos širdis buvo kupina švelnių jausmų. — Kaip man išreikšti tai, ką jaučiu dabar? Tam reikėtų labai daug laiko.

— Puikioji dama, aš viską darau tik iš meilės jums. Jeigu jūs numirsite, mano gyvenimas praras prasmę. Neieškokite žodžių.

Jis prispaudė lūpas prie jos rankos. Katrina pasilenkė ir greitai pabučiavo šviesius jaunuolio plaukus, paskui atsargiai ištraukė rankas.

— Sudie, mesire! Tesaugo jus Viešpats! Padėkite man, pone Armenai!

Ji atsisuko į Armeną, kuris padėjo jai užlipti ant arklio. Ji padėkojo jam, ir jis nusišypsojo. Priėjo Sara ir Tristanas. Katrina pakėlė ranką ir linksmai pamojavo Pjerui; šis žiūrėjo į ją neatitraukdamas akių.

— Kai mes susitiksime, aš vėl būsiu Katrina, — sušuko ji. — Užmirškite čigonę... aš irgi ją užmiršiu! Ir ačiū jums abiem dar kartą.

Kelias ėjo tiesiai per mišką, medžiai kaip siena stovėjo iš abiejų pusių. Atrodė, kelias veda į amžinybę. Katrina smarkiai paragino kulnimis savo arklį ir nušuoliavo į priekį. Sara ir Tristanas vos spėjo paskui ją.

Vienuoliktas skyrius

Šinonas

Saulė leidosi apsigaubusi liepsnojančia aureole, kuri raudona skraiste uždengė pilkas Šinono pilies sienas ir čerpėmis dengtus miesto stogus. Miestą ištisai juosė akmeninis pylimas, kuris, atrodo, kilo tiesiai iš Vjenos. Valtininkai tyliai plukdė laivus spindinčia upe prie tamsių seno tilto arkų, o viršų jų galvų skraidė čiurliai, pakrantėje krykštė upinės kregždės. Buvo nuostabus tylus vakaras, kvepėjo ką tik nupjauta žolė. Katrina, Tristanas ir Sara įjojo į miestą pro Baso vartus ir toliau jojo palei šventojo Mėmės bažnyčios sienas. Truputį toliau buvo Verdiuno vartai ir pakeliamasis tiltas — jie vedė tiesiai į miesto centrą. Aukštai virš miesto, iškilusi virš visų statinių, stūksojo tribokštė pilis: šventojo Grigaliaus tvirtovė, kurią pastatė Plantagenetai, diu Milės rūmai ir dar aukštesnė — Kudrė, virš kurio kilo didžiulis bokštas. Katrina džiugiai žiūrėjo į didingus akmens spąstus, į kuriuos turėjo pakliūti jos priešai.

Bet kaip bėga laikas! Ambuazas atrodė jau tolimoje praeityje. O juk praėjo tik trys dienos nuo tos akimirkos, kai Tristanas ir Pjeras de Brezė išgelbėjo Katriną nuo mirties jo požemių kamerose. Atsisveikinę miške, Katrina, Tristanas ir Sara, vis dar tebevilkėję kareiviškais drabužiais, nujojo į mažą Mevro tvirtovę, ten Katrina pagaliau nusimetė savo kaukę. Ji išsimaudė vonioje: gerai išsimuilino, energingai nugramdė save šepečiu, o paskui išsitrynė odą vyno spiritu ir, kad suminkštėtų, padengė storu kremo sluoksniu; kremo pagrindinės sudedamosios dalys buvo lydyti kiaulės lašiniai ir įvairios žolės. Paskui ji dar kartą išsimaudė ir patenkinta

pamatė, kad jos oda pasidarė tokia pat balta kaip ir anksčiau. Liko tik nedidelis auksinis nudegimo atspalvis. Katrina numetė dirbtines juodas garbanas ir rūpestingai išsitrinko galvą. Dabar, kai ji liovėsi dažyti plaukų šaknis, atsirado ilgos šviesių plaukų sruogos. Bet, deja, kad jos plaukai atgautų natūralią spalvą, ji turi vėl nusikirpti juos, ir labai trumpai! Katrina dvejojo. Ji atsisėdo ant kėdės ir ištiesė Sarai žirkles.

— Tuoj pat nukirpk man juodus plaukus!

Garsiai dūsaudama Sara pakluso. Kai ji baigė, Katrina susišukavo trumpus kaip berniuko auksinius plaukus. Su ta trumpa šukuosena ji buvo panaši į jauną pažą, tačiau dėl to ji anaiptol nebuvo mažiau moteriška.

— Po kelių mėnesių aš vėl žmoniškai atrodysiu, — pasakė ji apžiūrinėdama save veidrodyje ir laiminga nusijuokė. — O iki to laiko niekas manęs nematys. Ačiû Dievui, dabar madinga visai slėpti plaukus po šydu. Kai kurios moterys netgi skuta kaktas ir smilkinius.

— Bet juk tai baisu, — sušuko Sara. — Aš nenoriu, kad tu taip atrodytum!

— Nesijaudink, aš taip nedarysiu!

Katrina vilkėjo juoda šilko suknele ir tokios pat spalvos Damasko apsiaustu, galvą dengė skrybėlaitė su krakmolyto juodo muslino šydu. Ji vėl tapo kilminga dama. Sara apsitaisė padorių namų tarnaitės rūbais, o Tristanas užsivilko savo įprastą juodos odos liemenę. Kilmingos miestietės atsigręždavo į žaviąją jojikę, kurios grožis taip kontrastavo su niūriais gedulo rūbais.

Prajoję Verdiuno vartus, keliauninkai atsidūrė prekeivių gatvėje. Čia virė įprastas gyvenimas. Žmonės ramiai šnekučiavosi po darbo dienos, o vaikai zujo su ąsočiais ir stiklainiais ieškodami vyno ir garstyčių. Didžiulės parduotuvių iškabos tyliai girgždėjo siūbuojamos lengvo vėjelio. Pro atvirus langus galėjai trumpam išvysti šeimininkes, triūsiančias prie puodų — jos virė valgyti. Tiesa, parduotuvės buvo ne tokios pilnos kaip anksčiau. Karas smarkiai nualino karalystę, ir jokios iš užsienio atvežamos prekės negalėjo padengti nuostolių. Bet artėjo derliaus nuėmimo metas, o žemė buvo derlinga toje šalies dalyje, kurios nenuniokojo anglai. Audinių pardavėjų, kailininkų ir prieskonių prekybininkų padėtis buvo blogesnė: jie bijojo važiuoti į muges kituose miestuose — juk vyko karas. Tuo tarpu vaisių prekeiviai pardavinėjo puikias daržoves ir netgi šviežias gėles. Upė

nešykštėjo žuvies, kaimo vietovėse buvo gausu naminių ir laukinių paukščių... Apetitą žadinantis kopūstų ir keptos kiaulienos kvapas tvyrojo ore virš prekeivių eilių ir privertė Katriną nusišypsoti.

— Aš alkana, — linksmai tarė ji, — o jūs?

— Aš pasiruošęs suvalgyti savo arklį, — pareiškė Tristanas, nutaisęs baisią veido išraišką. — Tikiuosi, kad užvažiuojamuosiuose nakvynės namuose mums bus surengtas geras priėmimas.

Po dramatiškų Ambuazo įvykių visi trys mėgavosi atokvėpiu, kurį teikė kelionė. Jie rengėsi audringiems įvykiams, kurie netrukus turėjo prasidėti. Tai buvo tarsi properša tarp audrų arba pertrauka tarp dviejų sunkios tragedijos veiksmų.

Jie priartėjo prie sankryžos, kur šalia šulinio plepėjo moterys. Netoliese ant žaislinių arkliukų šokinėjo vaikai. Prie namo įėjimo ant didelio akmens vienuolis su nušiurusia juoda sutana sakė pamokslą praeiviams. Jis įnirtingai mojavo rankomis ir išsijuosęs teigė, kad tai tas pats akmuo, ant kurio kadaise Šventoji Mergelė nušoko nuo arklio, kai ją Dievas buvo atsiuntęs surasti dofiną, ir ateis metas, priminė jiems vienuolis, kai ji sugrįš ir praneš, jog antikristas išvytas. Aplinkui stovėjo nedidelė minia moterų ir vyrų, jie pritardami linkčiojo galvomis. Namai aplink atrodė turtingesni, jų fasadai — aukštesni, bokšteliai — grakštesni negu kitose miesto dalyse. Katrina suprato, kad tai tikriausiai Didžioji Karua, Šinono centras. Tristanas nuėjo paklausti, ar yra vietų užvažiuojamuosiuose nakvynės namuose. Tie namai buvo truputį toliau, nuo sankryžos matėsi gražus jų fasadas, gausiai išdažytas raudonais ir mėlynais dažais; ant jo kabėjo šventojo Mėmės paveikslas su nimbu; jis atrodė didingai, nors ir buvo baisiai kreivas.

Keliauninkai pasuko prie įėjimo. Katrina ir Sara tebesėdėjo ant arklių, kol Tristanas kalbėjosi su šeimininku. Nakvynės namai iš tiesų buvo labai geri, erdvūs ir dvelkė švara. Nedideli stiklai tarp švininių rėmų degė tarsi mažytės saulės, skleisdami šviesą iš vidaus, o dailiai išraižytos priebučio sijos atrodė lyg ką tik nuplautos. Neilgai trukus Tristanas grįžo lydimas aukšto žmogaus su nepaprasta barzda, kuri dengė visą jo veidą. Iš žilos barzdos, ūsų ir antakių tankumyno kyšojo įspūdinga nosis, panaši į molinės puodynės ąsą; skvarbus juodų akių žvilgsnis kėlė pagarbią baimę kiekvienam, kas susidurdavo su jomis. Katrina, išvydusi jo dėmėtus baltus drabužius, aukštą kepuraitę ir masyvų peilį prie diržo, suprato, kad tai pats metras

Anjelė, smuklės “Šventojo Mėmės nukryžiavimas” savininkas. Ji vos sulaikė šypseną. Jo vardas reiškė “avinėlis”, bet jis veikiau panėšėjo į vilkšunį!

Tuo tarpu žmogus, padaręs tokį stiprų įspūdį, nusilenkė jai, ir Katrina, pamačiusi barzdoje švystelėjusius baltus dantis, suprato, kad jis šypsosi.

— Man iš tiesų didelė garbė, kilnioji ponia, priimti jus savo namuose. Visi mesiro de Brezė draugai — laukiami svečiai čia... Bet aš bijau, kad galėsiu pasiūlyti jums tik nedidelį kambarį, tiesa, naujai apstatytą. Ką tik sužinojome, kad atvyksta karalius, ir beveik visi kambariai užsakyti.

— Nesirūpinkite, metre Anjele, — atsakė Katrina, atsiremdama į ranką, kurią jis galantiškai ištiesė jai padėdamas nulipti nuo arklio, — kol jūs ieškosite buto man ir mano tarnaitei, mes galime ramiai likti čia. Mes būsime visai patenkintos. O dėl metro Tristano...

— Dėl manęs nesijaudinkite, ponia Katrina, — nutraukė flamandas, — po vakarienės aš išvyksiu.

Katrina pakėlė antakius.

— Jūs vėl išvykstate? Bet kurgi?

— Į Parteną, ten aš prisijungsiu prie pono konetablio. Negalima gaišti laiko. Metre Anjele, jūs žinote, ką turite padaryti?

Nakvynės namų šeimininkas mirktelėjo ir sąmokslininkiškai nusišypsojo.

— Taip, mesire, aš žinau... Jų šviesybėms bus pranešta, o kilnioji dama mano namuose bus visiškai saugi. Maloniai prašome!

Keliauninkai patraukė į vidų lydimi metro Anjelės, o tarnai kaipmat nuvedė jų arklius į gardą ir pasirūpino bagažu.

Dideliame pirmo aukšto kambaryje į priekį išėjo sveikata trykštanti šeimininkė ir nusilenkė Katrinai. Raudoni jos skruostai atrodė lyg nupoliruoti, o putlias lūpas dengė mažyčiai juodi pūkeliai. Ji buvo su madinga suknele ir pasipuošusi auksiniu kryžiumi. Anjelė didžiuodamasis pristatė ją.

— Mano žmona, Pernela. Ji paryžietė!

Šypsodamasi savimi patenkinto žmogaus šypsena, paryžietė nuėjo į priekį ir stumtelėjo nedideles duris tolimame kambario kampe. Durys atsivėrė į nuostabų, akmenimis grįstą kiemą, apsodintą gėlėmis. Mediniai

laiptai iš kiemo pusės vedė į dengtą galeriją, kuri juosė kambarius. Moteris pasuko į galerijos galą ir atvėrė gražias raižytines ąžuolo duris.

— Manau, poniai čia patiks. Šiaip ar taip, čia jai bus ramu.

— Ačiū, šeimininke, — atsakė Katrina. — Kaip jūs suprantate, svarbiausia mums reikia ramybės.

— Žinoma, žinoma, — tarė Pernela. — Aš visiškai suprantu... Šventojo Morino bažnyčia netoli nuo čia, ir jūs ten rasite kupiną atjautos kunigą. Jūs išgirsite jo pamokslų, atliksite išpažintį. Jo balsas — balzamas sužeistai sielai...

Bet metras Anjelė, pažinojęs savo žmoną ir jos įpročius, sušuko:

— Klausyk, žmona! Lipk žemyn ir palik kilniąją damą ramybėje.

Ką tik prasidėjęs gražbylystės srautas buvo užtvenktas.

Katrina nusišypsojo:

— Šeimininke, atsiųskite mano palydovą ir greičiau atneškite vakarienę. Mes pavargę ir alkani.

— Tuojau, tuojau...

Paskutinį kartą nusilenkusi, geroji moteris dingo, ir Katrina su Sara liko vienos. Čigonė jau apžiūrėjo kambarį, išbandė ar minkšti čiužiniai ir apžiūrėjo durų ir langų skląsčius. Langai išėjo į gatvę, tad buvo galima matyti visus įeinančius į nakvynės namų kiemą ir apačioje praeinančius žmones. Ąžuoliniai baldai buvo paprasti, bet dailiai padaryti. Linksmos skaisčiai raudonos užuolaidos mažą kambarį darė labai jaukų.

— Mums čia bus patogu, — paaiškino Sara ir pamačiusi, kad Katrina užsisvajojusi žiūri pro langą, paklausė:

— Apie ką tu galvoji?

— Aš galvoju apie tai, — atsiduso Katrina, — kaip džiaugsiuosi, kai visa tai baigsis. Kad ir kaip patogu būtų nakvynės namuose, tikiuosi, jog čia ilgai neužtruksiu. Noriu vėl pamatyti savo mažąjį Mišelį! Tu neįsivaizduoji, kaip aš jo ilgiuosi! Praėjo tiek daug laiko nuo tol, kai mačiau jį paskutinį kartą!

— Keturi mėnesiai, — tarė Sara; ji priėjo arčiau ir nustebusi pažvelgė į Katriną.

Pirmą kartą Katrina prisipažino, kad ilgisi vaiko. Ji niekada nekalbėjo apie jį, galbūt bijodama, kad prisiminimai apie mažą berniuką susilpnins jos dvasią. Bet šiandien jos akyse spindėjo ašaros. Sara pamatė, kad ji

įdėmiai žiūri pro langą į moterį su šviesiaplaukiu berniuku, maždaug to paties amžiaus kaip Mišelis. Moteris buvo jauna ir graži, ji juokėsi, erzino vaiką ledinuku, o šis nekantriai tiesė mažas rankytes, stengdamasis sugriebti saldainį. Tai buvo paprasta, bet žavinga scenelė, ir Sara galėjo suprasti, kaip ji sujaudino Katrinos širdį. Ji apglėbė jos pečius ir prisitraukė prie savęs.

— Dar truputį pakentėk, mano džiaugsme. Iki šiol tau užteko ištvermės! Liko padaryti tiek nedaug!

— Žinau. Bet aš niekada nebūsiu panaši į šią moterį. Ji tikriausiai turi vyrą, nes yra tokia laiminga! Žinoma, ji myli jį. Pažiūrėk, kaip spindi jos akys. O kai baigsis mano klaidžiojimai, man neliks nieko kito, tik užsidaryti pilyje ir iš pradžių paskirti gyvenimą Mišeliui, o paskui, kai jis paliks mane, laukti mirties ir melstis Dievui. Gyventi gyvenimą, panašų į mano anytos, ponios Izabelės...

Sara nusprendė išsklaidyti melancholiją, kuri ledine letena suspaudė Katrinos širdį. Negalima leisti jai nusilpti dvasiškai. Ji atitraukė Katriną nuo lango, privertė atsisėsti ant suolo ir ėmė barti:

— Užteks! Verčiau pagalvok apie tai, ką dar reikia padaryti, ir leisk ateičiai pačiai pasirūpinti tavimi! Vienas Dievas tvarko mūsų likimus, ir tu nežinai, ką jis paruošė tau. Šiaip ar taip, metas pagalvoti apie ką kita. Čionai eina metras Tristanas.

Flamandas pasibeldė ir įėjo lydimas tarno, kuris viena ranka nešė baltomis servetėlėmis uždengtus puodus, o kita — serviruotės reikmenis. Per akimirką stalas buvo padengtas, ir trys keliauninkai ėmė kirsti dideliame dubenyje sukrautas dešreles su pupelėmis, po to — šafranu įdarytą avieną. Katrina nurimo, ji pajuto, kad juodos mintys išsisklaidė kaip dūmas, kai išgėrė taurę puikaus klareto. Kai vakarienė buvo baigta, Tristanas, per visą tą laiką neištaręs nė žodžio, pakilo.

— Aš turiu eiti, ponia Katrina. Man būtinai reikia būti Partene pas poną konetablį šiandien vakare. Jūs turite likti čia. Karalius atvyks rytoj, bet mesiras Prežanas de Kojetivis ir mesiras Ambruazas de Loras bus smuklėje auštant. Visi sąmokslininkai susirinks čia. Mesiras Žanas de Beilis irgi atvyks rytoj truputį vėliau nei kiti, galimas dalykas, apie vidurdienį. Kai visi suvažiuos, mes sušauksime tarybą. Užpakaliniame kieme yra keli rūsiai, iškasti kalvoje, ant kurios stovi pilis, jie idealiai tinka laikyti vynui

arba kaip sąmokslininkų slaptavietės. Jūs turite laukti ir būti budri. Bet atsiminkite: kai tik karalius pasirodys mieste, jūs turite likti savo kambaryje. Ponios la Tremuj akys viską mato!

— Nesirūpinkite, — tarė Katrina ir ištiesė Tristanui paskutinę vyno taurę, — nors aš ir pakeičiau išorę, bet ne visai išėjau iš proto. Taigi, atsisveikinimo taurė!

Flamandas vienu ypu ištuštino taurę, nusilenkė ir tyliai dingo kaip šešėlis.

Įprastas kelioninis sambrūzdis šimtą kartų padidėjo kitą rytą, kai į Šinoną įvažiavo karaliaus kortežas. Vos tik trimitų garsai perskrodė pusiaudienio ramybės sklidiną orą, iškart suskambėjo visi varpai. Katrina užsimetė ant galvos skraistę ir užmiršusi apdairumą ir atsargumą pažvelgė pro langą. Viršum minios ji matė sunkiausiais ginklais ginkluotų raitelių, ietininkų vėliavas ir gaireles, blizgančius karalių lydinčių riterių šarvus ir neštuvus, kuriais keliavo karalienė ir la Tremujis. Jau gana seniai ponas kamerheras nebuvo pajėgus sėdėti ant arklio. Išvydusi jo vėliavas, Katrina pasitraukė nuo lango.

Nors nakvynės namuose Katrina ir jautėsi esanti pakankamai saugi, bet vis dėlto negalėjo sulaikyti drebulio pamačiusi, kad priešai taip arti. Iki šios akimirkos ji negalėjo patikėti savo pergale, o jos vaizduotė piešė daugybę kliūčių. Bet jai pasisekė, la Tremujis įvažiavo į Šinoną.

Procesija perkirto sankryžą per minią, kuri giedojo “Prisikėlimą” ir “Viešpats su jumis”, ir pamažu dingo iš akių, pasukusi į pilį vedančiu stačiu keliu. Kai paskutinis vežimas ir paskutinis pėstysis išnyko, Katrina atsisuko į Sarą; jos akys švytėjo.

— Jis atvažiavo! Aš laimėjau!

— Taip, — atsiduso čigonė, — tu laimėjai. Dabar karalienei Jolandai ir jos riteriams belieka tik užpjudyti šį žvėrį...

— Aš jiems padėsiu! — tarė Katrina. — Noriu būti ten, ir jei sąmokslas žlugs, pasidalinsiu sąmokslininkų lemtimi. Aš turiu į tai teisę!

Sara neatsakė ir ėmėsi lopyti Katrinos kelionės drabužių skyles. Nakvynės namuose jos praleido tik parą, bet Sara blaškėsi kaip žvėris narve ir griebėsi bet kurio darbo. Priverstinis dykinėjimas kėlė nuobodulį ir Katrinai. Visą laiką ji sėdėjo prie lango stebėdama, kas darosi apačioje. Jai

atrodė, kad laikas slenka pernelyg lėtai. Ji norėjo veikti. Dabar, kai la Tremujis atvažiavo, ji karštai troško stoti į kovą.

Atėjo naktis ir pilies bokšto laikrodžio varpai pranešė, jog metas gesinti žiburius. Katrina ištaikė momentą ir pažvelgė pro langą, neužsidengusi veido skraiste. Pati naktis pakankamai ją slėpė, nors, Saros manymu, dar nebuvo visai tamsu.

Naktis buvo nuostabi, su tamsiu, šiltu aksominiu mėlynu dangumi, nubarstytu žvaigždėmis, veikiau meilės negu sąmokslų naktis. Pro langą buvo matyti kita gatvės pusė; ten tvirtos langinės ant vyrių ir visiška tyla bylojo apie pasiturinčias miestelėnų šeimas, kurios anksti ėjo miegoti. Kairėje gyveno šalmų gamintojas — jo dirbtuvė visą dieną kėlė triukšmą gatvėje, — o dešinėje — vaistininkas, jo vaistinė skleidė egzotiškus kvapus.

Dabar visi garsai nutilo, ir miegantį miestą apgaubė paslaptis. Katrinai atrodė, kad ji sėdi neprieinamoje, puikioje šventykloje, nepasiekiamoje slėptuvėje, ir ji pagalvojo, ar to pojūčio nesukėlė mieste tvyranti Mergelės Žanos dvasia. Ji girdėjo upės šniokštimą, sumišusį su gaivaus vandens ir jazminų kvapais, ir jai vaidenosi skambus balsas tos aukštos merginos, kuri atėjo iš toli ir paliko jos gyvenime neišdildomą pėdsaką... Mergelė Žana!

Kaip aiškiai matėsi, kad ji buvo čia, šiame mieste, kur jos vardo niekada niekas neužmirš! Vardas, kuris dabar visoje karalystėje buvo tariamas pašnibždomis, bijantis la Tremujo šnipų, čia skambėjo judriose gatvėse, ir kiekvienas miesto akmuo kėlė prisiminimus apie ją. Atrodė, kad nusileidus nakčiai jos dvasia aplankydavo kiekvieną pastogę.

Katrina nevalingai pakėlė akis į žvaigždėtą dangų, tarsi ieškodama jame jos baltų šarvų atspindžio.

— Žana, — tyliai sušnibždėjo ji, — padėk man! Bandydama išgelbėti tave nuo mirties, aš radau laimę! Dėl to esu skolinga tau. Neleisk man veltui kentėti! Grąžink man meilę ir prarastą laimę!

Kažkas švelnus stuktelėjo jai į krūtinę ir nutraukęs jos minčių tėkmę sugrąžino atgal ant žemės. Katrina nesusimąstydama ištiesė rankas, sugavo rožių puokštę ir paslėpė tarp jų veidą. Jos dvelkė vasaros kvapais... Katrina pasilenkė, įsižiūrėdama į tamsą, ir pamatė aukštą siluetą, stovintį tarpdury priešais.

Katrina suprato, kas jis, anksčiau, negu žmogus išėjo į šviesą. Pjeras de Brezė lėtai žengė į gatvės vidurį ir stovėjo ten kelias minutes, akylai žiūrėdamas į langą, aprėminusį žavingos jaunos moters siluetą. Ji negalėjo įžvelgti jo veido, bet išgirdo, kaip jis ištarė jos vardą:

— Katrina!

Ji ne iš karto atsakė. Jos širdis daužėsi pernelyg smarkiai. Katrina pajuto, kad rausta kaip mergaitė, nes Pjeras į šiuos tris jos vardo skiemenis sudėjo aistros daugiau negu į meilės poemą. Staiga ji karštai panoro ištiesti rankas ir prisitraukti jį prie savęs... Tą akimirką viršum stogų pasirodė mėnulis, ir jo šviesa pasidabrino čerpes, apšvietė gatvę ir nejudrią jaunuolio figūrą, o paskui pro langą įšliaužė į kambarį. Katrina nevalingai užsidengė veidą nuo ryškios šviesos ir pasitraukė atatupsta. Bet ji spėjo pamatyti, kaip jis pasiuntė jai bučinį.

Dabar pasidarė pernelyg šviesu, ir buvo neprotinga vėl prieiti prie lango, bet pagunda buvo neįveikiama. Ji pažvelgė ir pamatė, kad gatvė tuščia. Pjero nebuvo. Katrina uždarė langą ir langines, paskui paėmė rožes ir kvėpino jų aromatą, kol jai apsvaigo galva. Jai atrodė, kad ji tebegirdi tą keistą balsą, ką tik ištarusį vardą tamsoje.

Ji mėgino išgirsti jo aidą, panėrusi veidą į gėles, kai Sara staiga pašaipiai pasakė:

— Nepaprasta vieta šie nakvynės namai. Aš ir nemačiau, kad čia iš sienų auga rožės.

Netikėtai sugrąžinta į realybę, Katrina sviedė į Saros pusę nepatenkintą žvilgsnį, bet paskui nusijuokė. Sara sėdėjo lovoje su išleistais ant pečių žylančiais plaukais, jos akyse šoko juoko kibirkštėlės; ji atrodė didingai ir komiškai.

— Jos nuostabios, ar ne? — paklausė Katrina.

— Puikios. Kertu lažybų, jos tiesiai iš pilies sodo, ir jas atnešė kilnus riteris.

— Nėra reikalo lažintis. Tai tiesa, jas metė man jis.

Lengva Saros šypsena dingo. Ji liūdnai palingavo galva.

— Ir tu jau vadini jį "jis"?

Katrina paraudo ir nusisukusi ėmė nusirenginėti, kad Sara nepamatytų jos sumišusio veido. Ji neatsakė, bet Sara būtinai norėjo išgirsti atsakymą.

— Pasakyk man tiesą, Katrina. Ką tu jauti šitam gražiam šviesiaplaukiui riteriui?

— Ką tu nori išgirsti? — irzliai paklausė Katrina. — Jis jaunas, gražus, ir jis išgelbėjo man gyvybę... Jis myli mane. Jis šaunus, ir tai viskas...

— Viskas, — pakartojo Sara. — Tai jau daug. Klausyk, Katrina, aš geriau nei kiti žinau, kiek daug tau teko kentėti, kaip tave kamuoja vienatvė, bet...

Ji nutilo ir nuleido akis, matyt, sutrikusi dėl to, ką ketino pasakyti. Katrina išniro iš savo drabužių ir pakėlė juos.

— Bet? — pakartojo ji.

— Saugokis išduoti savo širdį. Aš žinau, šis puikus riteris turi viską ko reikia, kad pakerėtų moterį. Aš esu tikra, kad jo meilė tyra ir jis dovanos tau džiaugsmą. Kad tu nori būti mylima ir dovanoti meilę. Bet aš gerai pažįstu tave ir galiu prisiekti, kad tu neilgai būsi laiminga su kitu vyru, nes tas, kurio vardą nešioji, taip giliai sužeidė tavo širdį, kad tu niekada neįstengsi jo užmiršti.

— Kas kalba apie užmiršimą? — piktai sumurmėjo Katrina. — Kaip aš galiu užmiršti Arno, jei gyvenu vien tik dėl jo?

— Užmaršumas gali ateiti, jei tu leisi dar kam nors įtikinti tave, kad gyventum dėl jo! Bet aš kartoju: aš gerai pažįstu tave, ir jei tu leisiesi suviliojama, tai anksčiau ar vėliau tavo ankstesnė meilė pareikš savo teises, ir tu tada būsi dar vienišesnė negu dabar, tu degsi iš gėdos ir tave grauš sąžinė.

Katrina, apsivilkusi baltais naktiniais marškiniais, išsitiesė visu ūgiu ir mintimis nuskriejo kažkur toli. Ji su kartėliu sušnibždėjo:

— Bet argi ne tu patarei man be gailesčio atsiduoti malonumams po tos nakties su Feru? Ar ne todėl tu buvai atlaidesnė, kad jis — tavo genties vyras?

Sara išblyško. Kambaryje įsivyravo slogi tyla. Paskui ji pakilo ir priėjo prie Katrinos.

— Ne, ne todėl, kad jis buvo čigonas kaip ir aš, o todėl, kad aš žinojau: jis niekada neužkariaus tavo širdies. Jausminiai malonumai reikalingi, kai žmogus jaunas ir sveikas, Katrina. Jie ramina kūną, apvalo protą, sušildo kraują ir priverčia jį smarkiau tekėti, o meilė žmogų pavergia ir kartais netgi pražudo. Jei aš būčiau tikra, kad tavo širdis apsaugota nuo šio riterio,

aš pastūmėčiau tave į jo glėbį. Keletas meilės naktų būtų tau į naudą. Bet tu ne iš tų moterų, kurios atiduoda tik kūną. Tu visada atiduosi ir dalelytę sielos. O tai priverstų jį, tavo vyrą, atsiskyrėlį, žiauriai kentėti! Jis turi žinoti, kad tu jam ištikima, kol jis kenčia šias kančias. Visi tiki, kad tu našlė, bet šie juodi drabužiai, atrodo, apgavo ir tave. Visiems, netgi Bažnyčiai, tu esi našlė nuo to laiko, kai jo vardas buvo išbrauktas iš gyvųjų sąrašų, kai jis peržengė leprozoriumo slenkstį. Bet jis gyvas, Katrina, jis dar gyvas, jis gyvena tavo širdyje, ir jei tu išbrauksi jį iš ten, jis iš tiesų mirs!

Sara nematė Katrinos veido, kadangi ji stovėjo nugara į čigonę. Bet Sara matė, kad tuo metu, kai ji sakė savo pamokymus, Katrinos galva su trumpai pakirptais šviesiais plaukais nusviro. Draugės žodžiai pasiekė Katrinos širdį ir vėl atvėrė vos užsitraukusią žaizdą. Ji skausmingai sušnibždėjo:

— Kokia tu žiauri, Sara, aš tik pauosčiau rožes...

— Ne, mano džiaugsme. Tu visada buvai sąžininga sau ir kitiems, turi būti sąžininga ir dabar. Tu leidai dėkingumui nuvesti tave pavojingu keliu, kuris visai nėra tau skirtas. Tavo kelias veda atgal į Overnės kalnus pas Mišelį ir Monsalvi...

Sara labai švelniai prisitraukė Katriną, padėjo jos galvą sau ant peties ir paglostė nuo ašarų šlapią skruostą.

— Nepyk ant savo senos Saros, Katrina. Ji atiduos už tave gyvybę, pasidalins savo vieta rojuje, kad matytų tave laimingą. Ji myli tave kaip savo tikrą vaiką. Bet, — pridūrė Sara virptelėjusiu balsu, — tu turi suprasti, aš atidaviau dalį savo sielos ir tavo vyrui, Arno. Tam išdidžiam ir kenčiančiam žmogui, kurį aš mačiau kartą naktį verkiantį kaip vaiką dėl sugriauto gyvenimo ir nelaimingos meilės... Argi tu neprisimeni to?

— Liaukis, — pratrūko verkti Katrina, — liaukis, tu puikiai žinai, kad nė vienas vyras neužims jo vietos, ir aš niekada nepamilsiu kito taip, kaip mylėjau jį, kaip vis dar tebemyliu jį!

Ji nuoširdžiai tarė kiekvieną žodį. Ir vis dėlto jai nepavyko išguiti iš atminties meilios šypsenos ir spindinčių mėlynų akių... Viršuje bokšto varpai išmušė pusiaunaktį. Švelniai, bet tvirtai Sara nuvedė Katriną prie lovos. Rožių puokštė liko gulėti užmiršta ant stalo.

Kitą vakarą daugiau nebuvo kalbų apie meilę. Lemiamų įvykių išvakarėse Katrina neleido sau galvoti apie tai.

Vakarop metras Anjelė užlipo pas Katriną į kambarį ir pagarbiai pranešė jai, kad ateis jos vidurnaktį.

— Kur mes eisime? — paklausė ji.

— Tik į kitą kiemo pusę, ponia Katrina. Bet aš turiu paprašyti jus laikytis tylos. Ne visi nakvynės namų gyventojai tokie protingi, kaip norėtųsi...

— Aš suprantu, metre Anjele. Bet prašom pasakyti man, ar jau atvyko visi žmonės, kurių jūs laukiate?

— Taip, visi, mesiras de Loras ir mesiras de Kojetivis žaidžia šachmatais nuo vakardienos ryto, o sinjoras de Beilis ką tik atvyko. Bet jis pasuko tiesiai į pilį...

— Kodėl?

— Jis — pono kamerhero sūnėnas. Nors jis tarnauja karalienei Jolandai, jį priima ir čia. Neužmirškite, kilmingoji ponia, vidurnaktį!

Likusi dienos dalis pralėkė Katrinai labai greitai. Netrukus jie sužinos rezultatus, kaip įgyvendinti jų planai. Jei sąmokslas pavyks, tai jaunasis Šarlis d'Anžu lengvai pakeis karaliaus favoritą la Tremujį. Katrina susigrąžins gerą vardą ir karaliaus palankumą ir gyvens atvirai ir išdidžiai tarp sau lygių žmonių. Jei sąmokslas bus išaiškintas, tai niekas neišgelbės sąmokslininkų nuo la Tremujo rūstybės. Jie žus.

Kai vakare suskambo bokšto varpas, Katrina priėjo prie lango, bet neatidarė jo. Pjeras de Brezė šį vakarą neieškos susitikimo su savo žaviąja dama.

Vos išmušė pusiaunaktį, už durų pasigirdo lengvas šnaresys. Katrina jau buvo apsirengusi ir laukdama sėdėjo ant lovos. Ji pakilo. Sarą ji privertė atsigulti į lovą. Staigiai atidariusi duris, Katrina pamatė ant slenksčio tamsią figūrą. Namas skendėjo tamsoje, ugnis virtuvėje buvo užgesinta, kaip ir kiekvieną vakarą, bet kiemą užliejo blyški mėnesienos šviesa. Galerijos medinės kolonos ir pats nakvynės namų savininkas buvo šešėlyje. Metras Anjelė savo nepriekaištingai baltą liemenę pakeitė į tamsią vilnonę. Aplink nesigirdėjo nė jokio garso.

Anjelė tylėdamas paėmė Katrinos ranką ir nuvedė ją į kiemą, slėpdamasis namo šešėlyje, kol jie aplenkė mėnulio šviesos užlietą plotą ir

pasiekė užpakalinę kiemo dalį, kurią juosė pylimas. Visur augo krūmai, tarp jų matėsi tamsios angos.

— Tai įėjimas į olas, — paaiškino Anjelė, kai Katrina sustojo ir ėmė apžiūrinėti angas. — Kai kuriose olose dar ir dabar gyvena žmonės, o kitos paverstos rūsiais... arba slėptuvėmis!

Jis pastūmė apskritas duris, sukaltas iš grubiai tašytų lentų, kurios dengė įėjimą į vieną olą. Paskui jis pakėlė ir uždegė seną alyvinę lempą, stovėjusią prie įėjimo. Jie išvydo didžiulę olą, iškaltą kalkakmenyje. Joje tvyrojo stiprus vyno kvapas, o prie sienų gulėjo įvairaus dydžio statinės. Kampe ant stalo šalia kubilo, pilno tuščių butelių, gulėjo kai kokie įrankiai. Visa tai atrodė taip lengvabūdiška, kad Katrina klausiamai pažvelgė į nakvynės namų šeimininką. Ar gali būti, kad čia rengiamas pavojingas sąmokslas? Atsakydamas Anjelė nusišypsojo ir pasuko kubilą taip, kad atsivėrė sienoje išmušta anga.

— Eikite, ponia Katrina, — tarė Anjelė, — o aš pastatysiu kubilą į vietą. Praėjimas turi būti paslėptas. Dabar mes esame tiesiai po pilimi. Karalius miega kaip tik virš mūsų galvų!

Katrina įžengė į mažą praėjimą, apšviestą deglo šviesos. Jie greitai perėjo jį ir atsidūrė didelėje oloje su sienoje iškirstais laiptais. Laiptai vedė į viršų. Čia irgi buvo kelios statinės, jos stovėjo tolimame kampe, o ant jų sėdėjo keturi žmonės. Jie sėdėjo tylėdami, tarsi statulos, aplink alyvinę lempą ir, atrodo, kažko laukė. Kai įėjo Katrina, visi keturi atsisuko.

Be Pjero de Brezė, Katrina čia pamatė Ambruazo de Loro rusvaplaukę galvą ir rūškaną veidą, liekną ir grakščią Žano de Beilio figūrą, bretono de Kojetivio plačius pečius ir didingą stotą. Kai vyrai atsistojo, ji žemai ir grakščiai jiems nusilenkė. Pjeras paėmė ją už rankos, norėdamas įvesti į ratą, o Žanas de Beilis pirmas pasveikino Katriną po to, kai metras Anjelė perspėjo juos būti nepaprastai atsargius.

— Mes džiaugiamės vėl jus matydami, ponia Monsalvi, ir sveikiname jus, sėkmingai įgyvendinusią savo sumanymą. Įtikinamas jūsų sėkmės įrodymas — tai, kad la Tremujis atvyko į Šinoną. Mes visi esame dėkingi jums.

— Per daug nedėkokite man, sinjore de Beili. Aš dariau tai dėl jūsų ir, žinoma, karalystės labui. Bet aš dariau tai ir sau, kad atkeršyčiau už savo mylimą vyrą. Padėkite man atkeršyti, ir mes būsime atsiskaitę.

Tai pasakiusi, ji švelniai ištraukė savo ranką iš Pjero rankos ir nuėjo į priekį.

— Atsiminkite, ponai, kad ant kortos pastatyta Monsalvi gyvybė ir garbė. Norint sugrąžinti gerą mano vardą, la Tremujis turi mirti!

— Jūsų noras bus įvykdytas, — staiga įsikišo Kojetivis, — bet, velniai rautų, kaip jūs sugebėjote atvilioti čionai šitą kiaulę? Aš žinau, kad sunku neigiamai atsakyti gražiai moteriai, bet, matyt, jūs esate apsiginklavusi geriau, negu mes įsivaizdavome.

Bretono žodžiai skambėjo nelabai švelniai ir buvo kupini paslėptų užuominų. Katrina pajuto tai ir šaltai atsakė:

— Tikiuosi, kad nesu tokia kvaila, kaip atrodo, mesire, bet ginklu, apie kurį jūs užsiminėte, aš nesinaudojau; jauku pasitarnavo istorija, kurią kartą papasakojo man mano vyras, Arno de Monsalvi, ir kurios aš neužmiršau.

Arno vardas, kaip visada, padarė įspūdį. Jo asmenybė buvo tokia ryški, kad jo vardo paminėjimas privertė šiuos žmones, kovojusius kartu su juo, tuojau parodyti pagarbą moteriai, kuri nešiojo jo vardą ir ką tik parodė jiems narsumo pavyzdį. Kojetivis nuraudo iš gėdos ir pasakė:

— Atleiskite! Tai, ką aš pasakiau, kvaila ir nedovanotina.

Ji nusišypsojo, bet neatsakė jam. Paskui ji atsisėdo ant statinės ir papasakojo apie savo paskutinį pokalbį su la Tremuju. Jie su nuostaba klausėsi kaip vaikai, kuriems sekama stebuklinga pasaka. Žodis "lobis" padarė įprastą magišką efektą, kurį dar labiau padidino fantastiška ir paslaptinga tamplierių istorija, pagražinta Rytų spalvomis. Katrina nustebusi pamatė, kaip jų akys tampa svajingos, o veiduose atsiranda vaizduotės sužadinta išraiška.

— Užrašai, — pagaliau sušnibždėjo Ambruazas de Loras, — jei tik mes žinotume, ar jie iš tikrųjų yra...

— Mano vyras matė juos, mesire, — švelniai pasakė Katrina.

— Aš irgi žinau apie juos. Bet velniai mane griebtų, jeigu aš suprantu, ką jie reiškia, — staiga pasigirdo balsas, kuris, atrodo, nuskambėjo iš pačių kreidos skliautų.

Du ginkluoti vyrai leidosi grubiai iškaltais laiptais, kuriuos dengė šešėlis palubėje. Priekyje ėjo vyras nepridengta galva. Tai buvo pagyvenęs žmogus, bet tvirta jo figūra anaiptol nebuvo sukriošusi ar senatviška. Katrina pažino žilą galvą, platų veidą, ryškius bruožus ir ironišką žvilgsnį

— tai buvo Raulis de Gokūras, dabartinis Šinono komendantas; jinai jį pažinojo, kai jis buvo Orleano gubernatorius.

Visą savo gyvenimą Gokūras be paliovos kovojo su anglais. Arflero apsiausties* metu — šį uostą jis gynė nepaprastai narsiai — jis pateko į nelaisvę. Anglai dešimt metų jį laikė kalėjime. Tai buvo lėtas žmogus iš Berišono, tvirto sudėjimo, kaip jaučiai iš jo gimtojo krašto, užsispyręs, narsus ir gana gudrus. Jis buvo aklai atsidavęs karaliui ir visiškai nesugebėjo griebtis apgaulės. Iš pradžių Gokūras nepasitikėjo Žana d'Ark ir kovėsi prieš ją. Bet jis buvo pernelyg sąžiningas, kad nepripažintų savo klaidų. Neabejotinas to įrodymas tai, kad šį vakarą jis buvo Anjelės olose.

Įkandin jo sekęs žmogus buvo daug jaunesnis, bet atrodė truputį suglebęs. Išskyrus skvarbų pilkų akių žvilgsnį, jo veide nebuvo nieko nepaprasto. Tai buvo komendanto padėjėjas Olivjė de Fretaras. Jis ėjo trimis žingsniais atsilikęs nuo viršininko, nešdamas Gokūro šalmą, ir net nežvilgtelėjo į susirinkusiuosius. Bet Katrina pajuto, kad šis šaltų akių žmogus nepraleido nė vieno susirinkusiųjų gesto ar žodžio.

Tuo tarpu Raulis de Gokūras pasiekė laiptų apačią. Jis pasisveikino su sąmokslininkais, paskui priėjo prie Katrinos ir sustojo priešais. Jo veide šmėstelėjo šypsena.

— Man kur kas maloniau pasveikinti ponią de Monsalvi Šinone negu kitados priimti de Brazi Orleane! — pasakė jis be jokios įžangos. — Velniai mane rautų, jeigu aš neteisus! Juk tai jūsų meilė Monsalvi atvedė jus į šį širšyną! Tai ypač įdomu, jei prisiminsime, kad savo laiku jūsų vyras padarė viską, kas tik buvo įmanoma, kad jūs būtumėte pakarta.

Katrina nutvieskė raudonis. Tai buvo tiesa. Jeigu į Orleaną nebūtų įžengusi Žana, Katrina būtų baigusi savo gyvenimą ant ešafoto — tokį nuosprendį priėmė tribunolas, kuriam pirmininkavo Gokūras, o spaudimą darė Arno. Tada Arno buvo apakinusi neapykanta Katrinai, ir jis norėjo kuo greičiau nužudyti ją... Kad ir kokie baisūs buvo prisiminimai, jie

---

* 1415 metų rugpjūčio mėnesį netoli vieno svarbiausių Normandijos uostų — Arflero — anglai išlaipino gausiausią ir gerai apginkluotą desantą, 30000 žmonių. Nors ir nesulaukęs Prancūzijos karaliaus pagalbos, miestas įnirtingai priešinosi ir buvo paimtas tik po kelių mėnesių, kai jį beveik visiškai sugriovė anglų artilerija.

nepaliko kartėlio jos sieloje. Ji su šypsena atsakė į seno kariauninko žvilgsnį.

— Ar jūs patikėsite manimi, mesire, jei aš pasakysiu, kad ilgiuosi tų dienų? Žmogus, kuris paskui tapo mano mylimu vyru, tada buvo gyvas, sveikas ir kupinas jėgų. Žinoma, aš ilgiuosi tų dienų.

Į ją įsmeigtos akys sušvelnėjo. Gokūras paėmė jos ranką, pakėlė prie lūpų ir karštai pabučiavo.

— Tai daro jus jo vertą žmoną! — šiurkštokai pasakė jis. — Bet gana pagyrimų. Dabar, ponai, mes turime numatyti veiksmų planą. La Tremujis nemėgsta šios pilies ir nepasiliks čia ilgam. Jeigu jūs sutinkate, mes galėtume smogti smūgį rytoj naktį!

— Ar mums reikia laukti konetablio įsakymų? — paklausė de Brezė.

— Įsakymų? Kokių įsakymų? — nustebo Gokūras. — Mes turime užduotį ir privalome greitai ją atlikti. Beje, kas atsitiko Anjelei? Šiuose rūsiuose turi būti jo vyno atsargų. Aš mirštu iš troškulio.

— Jis lauke, — tarė Žanas de Beilis, — eina sargybą...

Nespėjo jis baigti, kai pasirodė nakvynės namų šeimininkas su alyvine lempa rankoje, lydimas dviejų vyrų, kuriuos dengė storas dulkių sluoksnis. Jie buvo visiškai išsekę. Bet juos pamačiusi Katrina džiaugsmingai suriko, nes vienas iš jų buvo ne kas kitas, o Tristanas L'Ermitas.

— A, L'Ermitas, Roznivinenas. Mes jūsų laukėme, — kreipėsi į juos Prežanas de Kojetivis. — Tikiuosi, jūs atvežėte konetablio įsakymus?

— Taip, žinoma, — atsakė Tristanas. — Čia yra mesiras Žanas de Roznivinenas, jis juos ir įvykdys. Deja, pats konetablis negalėjo atvykti. Jūs žinote, kaip karalius jo nemėgsta. Be to, karalius turi vertinti mūsų veiksmus ne kaip kerštą, bet kaip priemones, kurių imtasi Prancūzijos labui.

Po šių žodžių Tristanas priėjo prie Katrinos ir pagarbiai nusilenkė jai.

— Ponas konetablis prašė mane pabučiuoti nuostabią ranką, kuri atkėlė jam Šinono vartus. Jis dėkoja jums ir tikisi, kad ateityje jūs leisite tapti jam vienu iš jums atsidavusių tarnų.

Nedidelė jo kalba turėjo nepaprastų padarinių. Katrina pajuto, kad atmosfera staiga pasikeitė. Iki tol ji jautėsi nejaukiai tarp visų šitų vyrų, nors jie ir kalbėjo pagarbiai. Ji neaiškiai jautė, kad jų rodoma pagarba buvo daugiau skirta Arno ir jo atminimui negu jai pačiai. Jos elgesys tikriausiai

atrodė jiems per daug keistas, per daug neįprastas. Be abejo, jie manė, kad keršto naštą ji užkraus kuriam nors gynėjui ir lauks rezultatų melsdamasi ir paskendusi apmąstymuose kokio nors vienuolyno celėje. Bet ji nutarė padaryti viską savo rankomis, nekreipdama dėmesio į tai, ką pagalvos šie vyrai!

Netardamas nė žodžio, Raulis de Gokūras priėjo prie Katrinos, paėmė jos ranką, nuvedė į rato centrą tarp statinių ir pasodino ją ten, o pats atsisėdo šalia jos.

— Užimkite savo vietas, ponai, ir pagaliau nuspręskime, ką daryti. Seniai metas veikti! O tu, Anjele, atnešk mums ko nors išgerti ir dink!

Nakvynės namų šeimininkas pastatė ant dviejų didelių statinių taures ir vyno ąsočius ir išėjo. Kol jis triūsė, oloje tvyrojo tyla. Paskui Gokūras apžvelgė visus iš eilės.

— Jūs jau žinote svarbiausias naujienas. La Tremujis pastatė Kudrė bokšte sargybą — penkiolika lankininkų. Tai reiškia, kad be mano pagalbos jūs jo nepasieksite. Mano žinioje yra pilies įgula, kurią sudaro trisdešimt žmonių. Kiti trys šimtai kareivių, atvykusių kartu su karaliumi, yra pavaldūs Didžiajam kamerheriui. Pirmas klausimas, ar jūs turite dar žmonių?

— Penkiasdešimt mano žmonių laukia stovykloje miške, — atsiliepė Žanas de Beilis.

— To pakanka, — tarė Gokūras. — Aš jums vadovausiu ir mūsų pranašumas bus tas, kad mes pulsime netikėtai. Be to, Šinono pilis didelė, o tai reiškia, kad kamerhero kareiviai bus išskirstyti tarp šventojo Grigaliaus įtvirtinimų ir Kudrė bokšto. Bet reikia turėti galvoje, kad užpakaliniai vartai, kuriuos aš atidarysiu jums rytoj vidurnaktį, jeigu jūs pritarsite mano planui, ir kurie yra arčiausiai la Tremujo irštvos, taigi tie vartai yra tarp Muleno bokšto, kuriame įsikūrė artimiausias la Tremujo šalininkas maršalas de Rė...

Paminėjus Žilį, Katrina suvirpėjo ir išblyško. Ji sukando dantis, stengdamasi nugalėti baimę. Susijaudinusi dėl to, kad pradėtas darbas netrukus bus baigtas, ji visai užmiršo šią baisenybę su mėlyna barzda...

— Aš įsikūriau irgi tenai, — tarė Žanas de Beilis. — Kai mano žmonės įeis į pilį, aš ir, pavyzdžiui, Ambruazas de Loras nesunkiai patcksime į bokštą ir pasirūpinsime Žiliu de Rė. Jis neišeis iš savo apartamentų.

De Beilis kalbėjo taip ramiai, kad Katrina irgi nusiramino. Žilis de Rė nebuvo pavojingas šiems riteriams. Komendantas pritariamai linktelėjo.

— Puiku. Jūs pasirūpinsite de Rė. O aš ir mano padėjėjas Olivjė Fretaras padarysime taip, kad kuo daugiau apsaugos būtų išsiųsta iš Kudrė bokšto. Po to penkiolika de Beilio žmonių, vadovaujami de Brezė ir Kojetivio, kartu su Tristanu L'Ermitu ir Roznivinenu užpuls poną kamerherą, kuris įsikūrė bokšte.

— Kur tuo metu bus karalius?

— Diu Milės rūmuose, kambariuose, kurie veda į didžiąją salę. Karalienė paprašys jį praleisti su ja naktį. Jis niekada jai to neatsako, nes myli žmoną dėl jai būdingo romumo ir švelnumo. Karalienė padarys viską, kas įmanoma jos jėgoms, kad nuramintų jį, jeigu nuskambės pavojaus signalas. Sunkiausia bus prieiti prie pilies. Naktys dabar nelabai tamsios, ir sargyba gali paskelbti pavojų; tada mes žuvę. Jūs, ponai, atsakote už tai, kad jūsų žmonės neturėtų nei šarvų, nei grandinių, kurių skambėjimas gali patraukti dėmesį. Jie turi būti su odiniais arba vilnoniais drabužiais.

— O kokie ginklai? — trumpai paklausė Žanas de Beilis.

— Kardas ir durklas riteriams, kirvis ir durklas kareiviams. Suprantama? Vidurnaktį mes atidarome užpakalinius vartus. Jūs įeinate. Paskui de Beilis ir Loras eina prie Buasi bokšto, o likusieji nuginkluoja sargybą. Kojetivis ir Tristanas L'Ermitas su dešimčia kareivių apsupa Kudrė bokštą, o de Brezė ir Roznivinenas užlipa į antrą aukštą ir nužudo la Tremujį.

Sąmokslininkai pritardami palingavo galvomis. Ir tada suskambėjo Katrinos balsas.

— O aš? Ką darau aš? — paklausė ji šaltai, pasipiktinusi tuo, kad jai nepaskirta jokia užduotis, ir nepajėgdama daugiau tylėti.

Stojo tyla. Visų čia esančiųjų akys įsmigo į ją, ir ji perskaitė jose — netgi Pjero akyse — nebylų priekaištą. Bet kaip tik Gokūras vėl išreiškė garsiai visų nuomonę.

— Ponia Katrina, — pasakė jis mandagiai, bet tvirtai, — mes pakvietėme jus čia šią naktį, kad jūs galėtumėte sužinoti mūsų planus. Tai suprantama, ir mes esame jums už daug ką dėkingi. Tačiau tai, ką dar reikia atlikti — ne jums, tuo pasirūpins vyrai. Žinoma, jūs nusipelnėte mūsų dėkingumo...

— Palaukite, pone komendante, — nutraukė jį Katrina pakildama, — aš atvykau į Šinoną ne tam, kad, gavusi jūsų padėką ir išklausiusi komplimentus, ramiai gulėčiau lovoje, kai jūs liesite kraują. Aš noriu būti kartu su jumis!

— Mūšio laukas — ne vieta moteriai! — sušuko Loras. — Mes nenorime, kad per kautynes po kojomis painiotųsi sijonai!

— Užmirškite, kad aš moteris! Aš atstovauju čia Arno de Monsalvi!

— Jūsų buvimas trikdys kareivius...

— Aš apsirengsiu vyriškais drabužiais. Bet aš noriu būti kartu su jumis, ponai! Tai mano teisė! Aš reikalauju šios teisės!

Įsivyravo tyla. Katrina matė, kad visi klausiamai žiūri vienas į kitą. Netgi de Brezė nusistatęs prieš. Ir tik Tristanas išdrįso prabilti.

— Jūs negalite jai to neleisti, — niūriai tarė jis. — Jūs pritarėte tai beprotiškai rizikai, kuriai ji ryžosi, kad įvyktų šis antpuolis, o dabar nušalinate ją! Būtų neteisinga neleisti jai pajusti pergalės akimirkų!

Raulis de Gokūras nieko neatsakė. Jis nuėjo prie laiptų ir atsisėdo ant pakopos. Paskui atsisuko į susirinkusiuosius ir tarė:

— Tu teisus, Tristanai! Tai būtų neteisinga. Iki rytojaus, ponai, vidurnaktį!

Niekas nedrįso protestuoti.

— Iki vidurnakčio, — pakartojo visi kiti.

Katrina nutaisė miną, kad nemato rankos, kurią jai ištiesė Pjeras de Brezė, ir paėmė Tristano ranką.

— Eime, mano drauge! Jums reikia pailsėti, — pasakė ji švelniai, vesdamasi jį prie išėjimo iš olos.

Ji net nesiteikė atkreipti dėmesio į nelaimingą Pjero veidą. Jis neatėjo jai į pagalbą, ir ji supyko ant jo už šią išdavystę.

Kai ji grįžo į savo kambarį, Sara sėdėjo ant lovos. Ji pažvelgė į Katriną.

— Viskas gerai? — paklausė ji.

— Rytoj vidurnaktį...

— Na, ačiū Dievui! Pagaliau! Aš ne per daug gailėsiuos, kai baigsis medžioklė.

Patenkinta dėl tokios išvados, Sara nusisuko ir netrukus užmigo.

Birželio naktis buvo šviesi ir šilta. Su tamsia liemene Katrinai buvo karšta, kai ji su visais kitais kopė į pilies kalvą. Greta jos, petys į petį, ėjo de Beilis, Loras, Kojetivis, de Brezė ir Roznivinenas. Eiseną užbaigė Tristanas su kareiviais.

Šis daugiau kaip penkiasdešimties žmonių būrys judėjo į priekį tyliai, tarsi vaiduoklių armija. Žano de Beilio įsakymai buvo tikslūs ir trumpi: jokių plieninių ginklų, kurie galėtų sužvangėti. Vyrai vilkėjo storais vilnoniais drabužiais, kiekvienas turėjo užsikišęs už diržo durklą ir kirvį. Jų veidai buvo susikaupę ir ramūs. Jie tyliai slinko prie pilies sienų, kurios kas akimirką vis labiau artėjo. Vieno bokšto šešėlis uždengė juos nuo tvirtovės sargybos akių.

Katrina pagalvojo, kad ši nuostabi žvaigždėta naktis nesuderinama su žmogžudyste. Ji verčiau norėtų, kad naktis būtų tamsi, o žemę gaubtų rūkas. Vis dėlto ji buvo kupina beribio džiaugsmo. Būtent ji, Katrina, privertė šiuos vyrus veikti. Visi jie susirinko čia rizikuodami gyvybėmis dėl žūtbūtinio žygio, nes ji karštai troško, kada būtų kaip tik taip. Netrukus ji arba laimės, arba bus nugalėta. Šiek tiek anksčiau, išeidama iš nakvynės namų, ji atsisveikindama pasakė Sarai:

— Jeigu aš negrįšiu, tu važiuok į Monsalvi ir pasakyk mano vyrui, kad aš numiriau mėgindama atkeršyti už jį. O paskui pasirūpink Mišeliu.

— To nereikės daryti, — atsakė Sara, — tu sugrįši...

— Iš kur tu žinai?

— Tavo laikas dar neatėjo, — ramiai tarė čigonė.

Bet jiems artinantis prie pilies Katrina ėmė galvoti, kad Sara galėjo suklysti. Kai jie išsirengė į žygį, jų būrys atrodė grėsmingai didelis, bet vos tik pasirodė didžiulės tvirtovės sienos, jis tarsi sumažėjo. Ji susirūpinusi atsisuko, ir Pjeras de Brezė pabandė paimti jos ranką, bet ji skubiai ištraukė ją... Buvo ne laikas meilės žaidimui. Dabar ji norėjo būti šiam žmogui tik ginklo draugu.

— Katrina, — priekaištingai tarė jaunasis riteris, — kodėl jūs šalinatės manęs?

Nuo atsakymo ją išgelbėjo Kojetivis.

— Tyliau, — įsakė jis, — mes artėjame...

Jie pasiekė pilies kalvos viršūnę. Jau matėsi išilgai tvirtovės sienų stovinti sargyba. Pilyje nedegė nė vienas žiburys. Be abejo, karalius

miegojo didžiulėje lovoje savo apartamentuose, šalia karalienės Marijos. Ji, aišku, gulėjo atmerktomis akimis... Juk ji žadėjo būti budri. Šiaip ar taip, argi ji galėtų miegoti žinodama, kas turi įvykti?

Būrys priartėjo prie pat pilies sienos ir nuo bokšto buvo nematomas. Tuo metu jaunasis kapitonas nuėjo į priekį, prie uždarų vartų. Katrina užgniaužė kvapą. Ji apsidairė ir išvydo miestą, kurio statūs stogai driekėsi po jos kojomis, spindintį upės kaspiną, jaukiai apjuostą akmeninių sienų. Smarkus varpo garsas paskelbė vidurnaktį ir privertė ją krūptelėti. Gokūras ir Fretaras jau turėjo laukti anapus uždarytų vartų.

Durys vartuose atsivėrė ir pasigirdo kažkieno šnabždesys...

Paskui tarp pravertų durų pasirodė mirksinti geltona šviesa. Duris atidaręs žmogus rankose laikė žibintą. Katrina pamatė dvi aukštas figūras. Komendantas ir jo padėjėjas buvo su ginklais — jiems nereikėjo slėptis, kad jie yra čia. Vienas po kito sąmokslininkai įsmuko pro vartus. Katrina ėjo paskui de Brezė; jis paėmė jos ranką ir pamėgino patraukti ją kartu su savimi. Ji nepatenkinta ištraukė ranką. Ir šit ji atsidūrė tvirtovės kieme. Tiesiai priešais ją stūksojo didelis apvalus bokštas, kuriame miegojo jos priešas... Atomazga buvo arti!

Gokūras apšvietė kiekvieno žmogaus veidą ir suskaičiavo juos. Kai paskutinysis sąmokslininkas įžengė į tvirtovę, užpakaliniai vartai buvo uždaryti taip pat tyliai kaip ir atidaryti. Komendantas atsistojo būrio priekyje, ir būrys pasuko prie tyloje skendinčio bokšto. Katrina girdėjo tik lygius, ramius sargybinių žingsnius. Stengdamiesi nekelti triukšmo, de Beilis ir Loras nuėjo į bokštą, kur buvo įsikūręs de Rė, o tuo metu Tristanas ir Kojetivis, lydimi nedidelio kareivių būrio, tyliai išnyko šešėlyje, kuris gaubė pagrindinį bokštą.

Įžengusi pro tvirtovės vartus, Katrina kelis kartus giliai atsikvėpė, nes širdis taip daužėsi, kad buvo sunku kvėpuoti. Ji užčiuopė durklą prie diržo ir tvirtai suspaudė jį kaire ranka. Tyliai, tarsi juoda gyvatė, sąmokslininkai įslinko deglų šviesoje į viršutinį aukštą, kur miegojo Didysis kamerheras.

Sargybiniai prie durų pažino komendantą ir nepaskelbė pavojaus. Jie buvo nuginkluoti taip greitai, kad nespėjo nė išsižioti. Po to sąmokslininkai triukšmingai atidarė duris ir įsiveržė į didelį kambarį, kur už aksominių užuolaidų knarkė la Tremujis. Kambarį apšvietė tik alyvinė auksinė lempa,

ir buvo galima įžvelgti tik didžiulį juodą ant nugaros gulinčio žmogaus siluetą.

Netrukus viskas buvo baigta. Keturi vyrai užgriuvo ant didžiulio kūno ir surišo jį. La Tremujis atsibudo, bet kadangi negalėjo pajudėti, tai ėmė rėkti ir buvo kaipmat apsvaigintas durklo rankena į smilkinį.

— Užmuškite jį! — sušuko Katrina, apsvaigusi nuo kerštingo džiaugsmo. Su durklu rankose ji puolė į priekį, bet žmogus — ji pažino Žaną de Roznivineną — atėmė iš jos durklą.

— Tai ne moterų darbas, — suriaumojo bretonas, — palikite tai man!

Jis įsmeigė durklą la Tremujui į pilvą, ir tas sukriokė iš skausmo. Po to pasipylę smūgiai irgi nepriverte aukos nurimti. Jis spiegė lyg skerdžiamas paršas.

Pilis ėmė busti. Pasigirdo neramus triukšmas. Dar truputis, ir atskubės apsauga.

— Jis pernelyg storas, — su pasišlykštėjimu pasakė Gokūras, — durklas nepasieks jo širdies. Užkimškite jam burną skudurais ir išveskite. Po penkių minučių jo neturi būti pilyje!

— Išvesti jį? — suriko Katrina. — Jį reikia pakarti!

— Mes neturime nei laiko, — tarė komendantas, — nei tvirtos virvės. Leiskite mums išvežti jį į Montrezorą. Aš palikau dėl viso pikto lauke arklius. Žmogui pavesta perspėti de Beilį, kuris turi užkimšti burną Žiliui de Rė, kad surištų jį ir pasitiktų mus apačioje.

Per vieną akimirką la Tremujis pavirto didžiuliu dejuojančiu ryšuliu, siaubo kupinos jo akys maldaujamai vartaliojosi viršum skuduro, kuris dengė pusę veido. Tą akimirką pasirodė Olivjė Fretaras, kuris buvo likęs apačioje.

— Karalius nubudo. Jis nori žinoti, koks čia triukšmas. Jis siunčia čionai savo apsaugą.

— Greitai išveskite la Tremujį, — įsakė Gokūras, — o aš eisiu pasimatyti su karaliumi.

Jo įsakymas buvo kaipmat įvykdytas. Apstulbusi nuo la Tremujo riksmo ir sutrikusi Katrina žiūrėjo, kaip dešimt vyrų nutempė žemyn laiptais riebų kūną, pasruvusį kraujais. Jie greitai perkirto kiemą ir išėjo pro užpakalinius vartus. Pjeras de Brezė norėjo išsivesti Katriną, bet kraujo kvapas ir baisi skerdynių scena, kurios liudininke ji tapo, buvo jai nepake-

liama. Ji tyliai susmuko šalia didžiulės lovos. Pjeras sugriebė ją anksčiau, negu ji nugriuvo ant grindų, ir išnešė iš kambario.

Kai jie atsidūrė kieme, šaltas nakties oras atgaivino Katriną. Ji atmerkė akis ir, išvydusi šalia savęs de Brezė veidą, kurį laiką negalėjo suprasti, kas atsitiko. Paskui atsikvošėjusi greitu mikliu judesiu ištrūko iš jo rankų.

— Paleiskite mane! — tarė ji. — Kur la Tremujis? Ką jie padarė jam?

Pjeras parodė į ginkluotą būrį, kuris leidosi į miestą tarsi didžiulis šimtakojis.

— Jis suimtas! Sargybos saugomas jis bus nugabentas į Montrezorą! Ten jį teis ir paskelbs jam nuosprendį.

Jaunos moters skruostus nurausvino kraujas.

— O ji? — susijaudino Katrina. — Kas su jo žmona? Ar tik neketinate palikti jos čia? Ji dar blogesnė negu jis. Ir aš nekenčiu jos kur kas labiau!

— Jos negalima sučiupti, Katrina, jos kambariai yra Milės pilyje, šalia karaliaus kambarių... Mes turime eiti!

— Ak... štai kaip? — įniršusi suriko Katrina. — Gerai, eikite, jei norite. Aš lieku! Man reikia atsiskaityti su ja!

Katrina siekė durklo ir nustebusi pamatė, kad makštys tuščios. Ji prisiminė, kad Roznivinenas atėmė jį, norėdamas smogti kamerherui į pilvą. Durklas perrėžė riebią masę ir buvo nusviestas į šalį. Jis tikriausiai liko ant grindų bokšte!

— Aš turiu grįžti, — tarė Katrina. — Man reikia surasti savo durklą.

— Jūs turbūt išprotėjote, Katrina. Apsauga suims jus.

— Nejaugi? Manote, jie tai padarys? Juk aš nesirengiu slėptis. Be to, aš ketinu visų rūmų akivaizdoje prašyti karalių grąžinti mums mūsų žemes. Karalienė Jolanda žadėjo man tai. O dėl durklo, tai jis priklauso mano vyrui, ir aš jį labai branginu.

Ji vėl nuėjo prie bokšto. Daugybė kareivių neryžtingai stumdėsi prie įėjimo, nežinodami ką daryti. Katrina prasibrovė pro juos, lydima de Brezė, ir, be abejo, būtų buvusi suimta, jei ne Gokūras, kuris tą akimirką grįžo iš karaliaus apartamentų. De Brezė pasišaukė jį ir paaiškino, kas atsitiko. Komendantas mostelėjo kardu ir kapotai įsakė kareiviams:

— Praleiskite šitą... šitą jaunuolį! Aš jį pažįstu, grįžkite į kareivines.

Kareiviai klusniai pasišalino vilkdami kojas, tarsi pusiau miegodami. Bokšto papėdėje liko de Brezė, Katrina ir Gokūras.

Kraujais aptaškytas komendanto veidas buvo niūrus ir susimąstęs, ir de Brezė pagalvojo, kad jų reikalai prasti.

— Karalius? Jis viską žino? Ką jis pasakė?

Gokūras gūžtelėjo pečiais ir trumpai nusijuokė.

— Karalius vėl užmigo. Karalienė įtikino jį, kad žmonės, sukėlę triukšmą ir pažadinę jį, veikė jo labui. Ir jis patikėjo ja be tolesnių paaiškinimų. Jis tik paklausė, ar čia konetablis, ir jam atsakė, kad ne. Mes turime laiko iki aušros, kad rastume paaiškinimus. Visai taip pat jis elgėsi ir tada, kai buvo nužudytas de Žijakas.

— Keistas karalius! — sumurmėjo Pjeras. — Jis iškėlė šį žmogų, savo nuostabųjį favoritą, į valdžios viršūnę... ir kaipmat užmiršo jį!

Bet Katrina buvo čia ne tam, kad filosofuotų. Ji jautė, jog turi veikti. Ji nusisuko nuo vyrų ir jau norėjo įeiti į Kudrė bokštą, bet Gokūras sustabdė ją:

— Kur jūs einate?

— Į viršų, noriu surasti savo vyro durklą.

— Tai aš turiu eiti į viršų. Aš turiu dar daug reikalų, — sausai nutraukė ją komendantas.

— Tuomet aš eisiu su jumis. Ko bijoti? La Tremujis jau pakeliui į Montrezorą. Jei sargyba suims mane, jūs mane išvaduosite.

— Iš tiesų, la Tremujis suimtas, bet jo žmona dar čia. Ją pažadino triukšmas. Bet ką gi galėjo nepažadinti? Kai aš išėjau iš karaliaus kambarių, mačiau, kaip ji bėgo žemyn koridoriais pusnuogė ir tarsi išprotėjusi. Aš pasekiau ją ir pamačiau, kad ji bėga į bokštą. Ji tikriausiai viršuje...

— Ir jūs norite, kad aš likčiau čia? — sušuko Katrina. — O ne, pone komendante, tik ne dabar!

Ji ištraukė ranką ir puolė į viršų siaurais akmeniniais laiptais, mikliai tarsi katė peršokdama iškart keturias pakopas. Neapykanta nešė ją kaip ant sparnų. Džiaugdamasi mintimi, jog susitiks su priešu akis į akį, Katrina net nepastebėjo, kad neturi ginklo. Bet buvo nelabai tikėtina, kad jos priešininkė bus ginkluota. Katrinos ausyse skambėjo pergalės varpai, ir ji daugiau nieko negirdėjo...

Ji sustojo prie kambario slenksčio ir užgniaužusi kvapą su nuostaba žiūrėjo į jos akims atsivėrusį vaizdą. Ponia de la Tremuj su naktiniais marškiniais, kurie vos dengė jos krūtinę ir pečius, rausėsi skrynelėje,

traukė iš ten brangenybes ir dėjo jas ant šilko skiautės, kuri gulėjo šalia. Sprendžiant iš baisios netvarkos, ji jau spėjo išnaršyti visas kitas dėžes ir dėžutes. Katrina niekinamai nusišypsojo. Ši moteris niekada nepasikeis. Jos vyrus galėjo vesti ant ešafoto, bet ji daugiau rūpinosi savo paveldu negu jų likimu...

Grafienė buvo taip įsitraukusi į savo darbą, kad nepastebėjo įėjusios Katrinos; ši tyliai įslinko į kambarį ir pakėlė ant grindų gulėjusį durklą. Katrina susiraukė: rankena dar buvo lipni nuo kraujo...

Staiga ponia la Tremuj apmirė sunkiai kvėpuodama, lyg jai trūktų oro. Katrina pamatė, kaip ji pakėlė į šviesą kažką, spindintį tūkstančiais tamsių ugnių. Juodasis briliantas! Brangakmenis, kuris priklauso Katrinai! Niekada savo gyvenime ji nematė tokios godžios išraiškos žmogaus veide! Grafienės akys iššoko iš orbitų, lūpos perdžiūvo. Ji drebėjo iš susijaudinimo... Ledinis Katrinos balsas privertė ją krūptelėti.

— Atiduok man šį briliantą! — šaltai tarė Katrina. — Jis priklauso man!

Moteris apstulbusi pažvelgė į ją, paskui jos akys susiaurėjo ir jau po akimirkos jose šmėstelėjo gudrumas ir žiaurumas.

— Tau! Kas tu tokia?

Katrina nusijuokė ir išėjo į kambario vidurį, kur lempos šviesa ją visą apšvietė ir išryškino liekną figūrą vyriškais drabužiais.

— Pažvelk į mane! Gerai įsižiūrėk! Juk tu matei mane anksčiau!

Grafienė nedrąsiai žengė į priekį, prispaudusi juodąjį briliantą prie apnuogintos krūtinės, ir įdėmiai pažvelgė į veidą, kurį gaubė juodas gobtuvas. Ji papurtė galvą; matyt, ją suglumino vyriški drabužiai.

— Anksčiau aš vadinausi Čalė... — pašaipiai tarė Katrina.

Grafienė nusijuokė ir suirzusi nusigręžė.

— Iš tiesų! Tavo veidas man pažįstamas! Tau pavyko pabėgti, bet dabar išeik ir netrukdyk man. O dėl brilianto...

Šypsena dingo Katrinos veide. Ji griebė savo priešininkę už rankos ir atgręžė veidu į save.

— Dabar klausyk manęs, ragana! Aš sakiau, kad šis akmuo priklauso man, nes tu ir tas meitėlis, tavo vyras, pavogėte jį iš manęs...

— Nešdinkis! — įniršusi suriko grafienė. — Nuo kada tavo genties moterys turi briliantų?

— Aš ne čigonė! Aš tik apsimečiau, kad sudoročiau tave ir tavo vyrą. Pažiūrėk į mane atidžiai! Neturiu nieko egiptietiško, mano plaukai ir antakiai šviesūs!

— Kas gi tu? Pasakyk man ir paskui nešdinkis velniop...

Katrina lėtai įrėmė durklą grafienei į krūtinę.

— Jei kas ir nešdinsis dabar velniop, tai kaip tik tu! Ir tai aš, Katrina de Monsalvi, siunčiu tave tenai!

— Monsalvi!

Grafienė užsikirsdama ištarė šį vardą iš siaubo patamsėjusiomis akimis. Katrinos ranka truputį stipriau paspaudė durklą. Ištryško kraujas. Kita ranka Katrina spaudė moters ranką. Ši sudejavo iš skausmo. Katrina sukando dantis.

— Klaupkis! — pašnibždomis ištarė ji. — Klaupkis! Ir prašyk Dievą, kad jis atleistų tau už tavo padarytą blogį, už mano vyro kančias, Žanos d'Ark išdavystę, karalystės nusiaubimą, tokios daugybės nekaltų žmonių gyvybes!

— Atleisk! — šaižiai suriko moteris. — Nežudyk manęs! Tai ne aš...

— Be viso kito, tu dar ir bailė, — su pasišlykštėjimu prunkštelėjo Katrina. — Nagi, klaupkis...

Įniršis suteikė Katrinai jėgų, kurių ji nė neįtarė turinti. Bet, nelaimei, jos dėmesį atitraukė už nugaros pasigirdęs Gokūro balsas.

— Jūs negalite nužudyti šios moters, ponia Katrina. Ji priklauso mums.

Katrinos dėmesys buvo atitrauktas tik sekundę, bet grafienė išsilenkė tarsi ungurys ir ištrūko iš jos rankų. Ji sugriebė Katriną už riešo ir ištraukė iš jos durklą. Beginklė Katrina atsidūrė akis į akį su šita furija. Kamerhero žmonos akys liepsnojo, ji žengė žingsnį atgal. Aplenkdama vyrus, kurie rengėsi pulti grafienę, Katrina greitai pasakė:

— Sustokite! Manęs nejaudina, ką jūs ten sakote, ji — mano belaisvė!

Už nugaros Katrina užčiuopė padėklą, ant kurio stovėjo naktinė lempa... Iškreiptas ponios la Tremuj veidas vis labiau artėjo, ji mojavo durklu. Katrina nežiūrėdama griebė lempą ir iš visų jėgų sviedė ją priešui į veidą.

Pasigirdo baisus riksmas. Grafienė atšoko ir abiem rankomis užsidengė veidą, kuris buvo aplietas degančia alyva. Liepsnos liežuviai šokinėjo jos plaukais, laižė peršviečiamus marškinius. Ji sustaugė iš skausmo... Katrina išplėtusi akis žiūrėjo, kaip Gokūras nutraukė nuo lovos užtiesalą ir užmetė

jį ant grafienės. Katrina lėtai pasilenkė ir pakėlė durklą. Jos kojos drebėjo, kaip ir visas kūnas. Pjeras de Brezė prilaikė ją, antraip ji būtų suklupusi. Šauksmai po užtiesalu pavirto dejavimu. Apdeginta moteris staugė kaip sužeistas žvėris. Katrina abejingai pažvelgė į Gokūrą.

— Aš palieku ją jums, ką jūs ketinate su ja daryti? — paklausė ji.

Komendantas pažvelgė Katrinai tiesiai į akis.

— Tai turite nuspręsti jūs! Tai jūsų teisė. De Brezė papasakojo man... Aš ketinau nusiųsti ją pas vyrą, bet jeigu jūs norite, tai įmesiu ją į kalėjimą. Ji verta paties blogiausio!

Katrina papurtė galvą; staiga ji pajuto, kad jėgos apleido ją.

— Ne, tegul gyvena... Tegul gyvena abu, jei Dievas neleido jiems mirti nuo mūsų rankų. Tegul gyvena kartu, šalia vienas kito, su raupsais širdyje ir siaubu dėl to, ką padarė! Ji subjaurota, jis bejėgis nuo riebalų, pilnas žaizdų, kurios niekada nesugis... Tegul jie gyvena savo pragare! Ir tegul pasaulis užmiršta juos. Aš atkeršijau.

Jos nervai neišlaikė. Ji sugriebė de Brezė ranką, ieškodama atramos.

— Išveskite mane, Pjerai, — paprašė ji, — išveskite mane iš čia!

— Jūs norite prisijungti prie visų kitų ir teisti la Tremujį Montrezore? — švelniai paklausė jis.

Ji papurtė galvą.

— Aš nenoriu jo matyti. Teiskite be manęs, mano darbas baigtas.

Ji jau ketino išeiti iš kambario, bet staiga pamatė Gareno briliantą, blyškiai spindintį brangenybių krūvoje. Ji pasilenkė ir pakėlė jį. Prakeiktas akmuo vėl kaip anksčiau gulėjo ant jos delno.

— Jis mano, — sušnibždėjo ji, — aš paimsiu tai, kas priklauso man.

De Brezė švelniai apglėbė jos virpančius pečius.

— Sako, kad šis puikus akmuo yra prakeiktas ir atneša nelaimę. Jis jums nereikalingas, Katrina...

Ji keletą akimirkų žiūrėjo į nelemtą akmenį, kuris grėsmingai spindėjo jos rankoje.

— Tai tiesa, — niūriai tarė ji. — Šis akmuo atnešė mirtį ir nelaimes. Tačiau ta, kuriai aš jį dovanosiu, turi galią išsklaidyti blogį ir nugalėti mirtį...

De Brezė prilaikoma Katrina išėjo iš bokšto. Kieme ji pažvelgė į dangų. Mirgėjo žvaigždės. Vienos iš jų spindėjo ypač ryškiai. Dangus rytuose ėmė šviesėti. Oras buvo vėsus. Pjeras rūpestingai apsiautė ją apsiaustu.

— Eime, — paprašė jis ją, — jūs sušalsite!

Bet ji nejudėjo. Laikydama jį už rankos, stovėjo ir žiūrėjo į dangų.

— Artėja aušra, — sušnibždėjo ji. — Aušta nauja diena! Man viskas baigta, puslapis užverstas.

— Viskas gali prasidėti iš pradžių, — karštai sušnibždėjo de Brezė. — Jeigu jūs panorėsite, Katrina, tai gali būti pirma naujo gyvenimo, kupino saulės ir laimės, diena...

Katrina liūdnai nusišypsojo gražiajam riteriui.

— Ne, Pjerai. Nekalbėkite nieko daugiau... ir išveskite mane iš čia. Aš pavargau, mirtinai pavargau.

Prisiglaudę vienas prie kito kaip įsimylėjėliai jie lėtai ir atsargiai ėmė leistis nuo pilies kalvos į miegantį miestą.

Dvyliktas skyrius

Praeities šešėlis

Kai jie praėjo pro aukštus dvigubus vartus, sutvirtintus geležiniais skliautais, Katrina išvydo priešais save didžiulį vidinį Šinono kiemą. Jame garbės sargyboje stovėjo škotų šaulių gretos; vakaro vėjelis tyliai šiureno gervių plunksnas, kurios puošė jų beretes. Ant laiptų, vedančių į didžiąją salę, kur jos laukė karalius, su trimitais rankose it sustingę stovėjo koks tuzinas heroldų...

Katrinos širdis ėmė tankiau plakti. Praslinko jau dešimt dienų po to, kai sąmokslininkai pasiekė pergalę prieš Didįjį kamerherą. Pusgyvis la Tremujis kankinosi Montrezoro kalėjime. Jis buvo nušalintas nuo visų pareigų ir turėjo grąžinti prisigrobtą auksą į karaliaus iždą. Jo laukė tremtis iki gyvos galvos į jo pilį Siuli — vienintelę, kuri buvo palikta jam. Bet Katrina karštai troško kuo greičiau užmiršti siaubingą tironą, kuris taip žiauriai pasielgė su ja ir Monsalvi šeima. Tai buvo jos triumfo valanda. Karalienė Jolanda pranešė jai, kad šį vakarą, birželio 15 dieną, karalius iškilmingai priims ją.

Ji laukė šios akimirkos viešbutyje, nors jai jau nereikėjo slapstytis. Pavojus jai jau negrėsė. Ji matė, kaip Žilis de Rė ir jo šalininkai paliko Šinoną auštant, kitos dienos rytą po to, kai krito la Tremujis. Tai buvo beveik slaptas bėgimas. Nors maršalo veidas ir buvo toks pat išdidžiai pasitikinčio savimi žmogaus kaip ir visada, bet jis negalėjo nuslėpti, kad grįžta į savo valdas Anžu nugalėtas ir užsitraukęs nemalonę. Jam išvykus Katrina mąsliai nusišypsojo pati sau.

— Vieną gražią dieną, — sušnibždėjo ji, — tu irgi užmokėsi už visą tą blogį, kurį padarei man! Aš neužmiršiu!

Kai ji priartėjo prie laiptų, vedančių į rūmus, visi heroldai prisidėjo prie lūpų ilgus sidabrinius trimitus. Išgirdusi jų garsus, Katrina susijaudino. Ji nevalingai atsigręžė atgal ir pažvelgė į Tristaną L'Ermitą, kuris pagarbiai sekė paskui ją už trijų žingsnių. Šį vakarą jos džiaugsmą šiek tiek temdė kartėlis... Ji taip vylėsi, kad Pjeras de Brezė irgi bus šalia jos. Bet nuo to laiko, kai Pjeras palydėjo ją atgal į viešbutį po to, kai buvo užpultas la Tremujis, jis dingo kaip į vandenį. Tristanui atrodė, kad jis tą pačią dieną prabėgomis matė, kaip Pjeras kiek įkabindamas šuoliavo iš Šinono. Nuo to laiko de Brezė niekas neregėjo.

Trimitai nutilo, ir kol Katrina lėtai lipo laiptais, aukštos didžiosios salės durys atsivėrė, ir atsiskleidė stulbinantis vaizdas. Ant didžiulės salės sienų liepsnojo šimtai deglų. Tas daugiau kaip dešimties metrų aukščio sienas nuo viršaus iki apačios dengė gobelenas. Grindys iki tolimiausio salės kampo buvo nubarstytos baltomis gėlėmis. Salė buvo pilna žmonių; vos tik atsivėrė durys, margaspalvė minia nutilo. Šalia židinio Katrina pamatė sostą su auksinės ir mėlynos spalvos baldakimu. Soste sėdėjo karalius, greta jo stovėjo jaunasis Šarlis d'Anžu, tas jaunuolis, kurį ji matė Ambuaze, nepaprastai gražus su auksu siuvinėtais rūbais. Vienoje lango nišoje ji išvydo karalienę su savo freilinomis. Bet staiga ji pastebėjo pagyvenusį poną; jis stovėjo prie durų, atsirėmęs į baltą lazdą, o dabar žengė į priekį pasveikinti viešnios: tai buvo grafas de Vandomas, vyriausiasis karaliaus rūmų tvarkytojas ir iškilmių, ceremonialo tvarkos prižiūrėtojas.

Jis nusilenkė ir ištiesė Katrinai ranką, norėdamas nuvesti ją prie sosto. Bet tuo metu pro dvi dvariškių gretas greitai išėjo į priekį liekna moteris, apsivilkusi prabangiais gedulo drabužiais. Katrina pažino karalienę Jolan-

dą, ir jos gerklėje įstrigo kamuolys. Jolanda maloniai kreipėsi į pagarbiai parklupusį ant kelio Luji de Vandomą.

— Jeigu jūs neprieštaraujate, pusbroli, aš pati pristatysiu ponią de Monsalvi karaliui! — tarė ji.

— Protokolas tyli tada, kai įsako karalienė, — su šypsena atsakė vyriausiasis tvarkytojas.

Jolanda padavė ranką Katrinai, kuri tuo metu žemai nusilenkė.

— Eime, mano brangioji, — tarė ji.

Gilioje tyloje abi moterys petys į petį nuėjo per visą milžinišką salę; viena didinga ir graži, su juodomis kasomis po aukšta karūna, o kita spindinti grožiu nepaisant griežto drabužių stiliaus. Abi damos nešiojo gedulą, bet karalienė Jolanda buvo apsivilkusi atlasu ir aksomu, o Katrinos apdarą sudarė tik plono vilnonio audinio suknelė ir krepo šydas, kuris dengė jos auksaplaukę galvą. Kai jos priartėjo prie sosto, Katrinos širdį suspaudė, o ji pati pastebimai išblyško. Tai buvo iškilminga akimirka. Liekna karaliaus figūra su tamsiai mėlyno aksomo drabužiais priešais ją vis labiau augo, ir Katrina negalėjo su liūdesiu nepagalvoti, kad draugiška ranka, kuri ją prilaikė, turėtų būti Arno ranka. Jei ne baisi liga, jie būtų visą šį triumfo kelią nužengę drauge ir, žinoma, nebūtų nešioję gedulo rūbų. Vis dėlto būtent Arno, savo prarastajai meilei, ji paskyrė šią akimirką, nes ji teisėtai priklausė jam. Prisiminusi jį, Katrina vėl išvydo jį gulintį kniūbsčią, kaip audros išverstą ąžuolą, ant apdegusių savo pilies griuvėsių, pilies, kuri buvo sulyginta su žeme, nes taip įsakė tas pats monarchas, kuris dabar pakilo nuo sosto norėdamas ją pasveikinti. Jai atrodė, kad ji vėl girdi dejonę, išsiveržusią iš to išdidaus ir narsaus žmogaus krūtinės, ir norėdama sulaikyti ašaras ji turėjo sekundę užsimerkti.

Bet čia ji atitrūko nuo savo niūrių minčių. Staiga ji suvokė, kad eidama su ja Jolanda išreiškia jai didžiausią pagarbą, nes joms žengiant dvariškiai lenkėsi ir darė reveransus, ir karalienei skirta pagarba neišvengiamai buvo reiškiama ir jos jaunajai palydovei. Netgi kilmingieji princai priklaupdavo, kai abi damos eidavo pro šalį, o joms priartėjus prie sosto, karalius atsistojo. Blausus jo žvilgsnis įsmigo į Katrinos veidą, jame galėjai įskaityti tam tikrą smalsumą. Nors Karolis VII buvo menko kūno sudėjimo, tačiau neklysdamas galėjai justi iš jo liesokos figūros ir negražaus veido dvelkiančią didybę. Vis dėlto jis buvo karalius, ir dėl jo žmogus, vardu

Monsalvi, liejo savo kraują. Tačiau Katrina nenuleido akių, o tik atsiklaupė, vos prakalbus Jolandai.

— Malonėkite, jūsų didenybe, būdamas teisingos ir dosnios širdies priimti ir pagerbti grafienę de Monsalvi, ponią la Šatenjeri, kuri atėjo čionai pagalbos, kad jūs išvaduotumėte ją iš daugelio skaudžių nelaimių ir kančių, kurių ji patyrė buvusio Didžiojo kamerhero rankose...

— Sere, — karštai pridūrė Katrina, — aš atėjau čia ieškoti teisingumo dėl savo vyro, kuris mirė iš sielvarto, dėl Arno de Monsalvi, kuris visada ištikimai jums tarnavo, o ne dėl savęs — aš tik jo žmona!

Karalius nusišypsojo ir priėjęs prie jos ištiesė abi rankas, padėdamas jai atsistoti.

— Ponia, — tarė jis, — veikiau karalius dabar turėtų klūpėti prie jūsų kojų ir prašyti atleidimo. Aš žinau apie visas tas nelaimes, kurios užgriuvo labiausiai atsidavusį man kapitoną; man labai gėda ir aš apgalestauju dėl to, kad taip atsitiko. Dabar jūsų ir jūsų sūnaus labui reikia sugrąžinti Monsalvi namų garbę ir gerą vardą. Tegul išeina į priekį mūsų kancleris.

Spalvinga minia vėl prasiskyrė duodama kelią Renjo de Šartrui — Reimso arkivyskupui ir Prancūzijos kancleriui. Katrina truputį nustebusi žiūrėjo į artėjantį arogantišką prelatą, buvusį mirtiną Žanos d'Ark priešą ir apdairiai išsižadėjusį la Tremujo. Pasipūtusi veido išraiška ir raukšlė prie lūpų, kuri rodė jo gudrumą, kėlė jos instinktyvų priešiškumą jam. Bet staiga jos veidą iki plaukų pašaknų užliejo raudonis. Už kanclerio, šiek tiek atsilikęs nuo jo, ėjo žmogus pilkais nuo dulkių drabužiais, kurio veide atsispindėjo didžiulis nuovargis: tai buvo Pjeras de Brezė. Jis nusišypsojo jai, kai tik sugavo jos žvilgsnį, ir Katrina atsakydama nevalingai nusišypsojo. Beje, ji neturėjo laiko apie tai mąstyti, nes Karolis dabar kreipėsi į arkivyskupą.

— Pone kancleri, ar jūs turite tai, dėl ko mesiras de Brezė buvo nukeliavęs į Monsalvi?

Atsakydamas arkivyskupas ištiesė ranką, ir Pjeras de Brezė padavė jam gerokai apsitrynusį ir dėmėtą pergamento ritinėlį. Renjo de Šartras išvyniojo pergamentą, kurio trys kampai, pasirodo, buvo nuplėšti. Kraujas plūstelėjo Katrinai į veidą. Ji pažino šią sudriskusią, išterliotą ir išblukusią pergamento skiautę. Pergamentas buvo trimis strėlėmis pritvirtintas prie dar teberūkstančių Monsalvi griuvėsių: tai buvo ediktas, kuriuo Arno de

Monsalvi buvo paskelbtas savo karaliaus ir visos šalies išdaviku, valstybiniu nusikaltėliu ir nuteistas iki gyvos galvos ištremti... Ji sekė akimis, kaip ritinėlis šlama arkivyskupo rankose — beveik taip pat, kaip vakare Monsalvi jį šlamino vėjas. Į priekį žengė žmogus, apsirengęs raudonais drabužiais, lydimas dviejų patarnautojų, kurie nešė nedidelį katilą su rusenančiomis anglimis. Katrina pažino budelį! Jos akys išsiplėtė iš baimės. Ši grėsminga figūra atgaivino atmintyje tokius nesenus ir tokius baisius įvykius! Bet šį kartą budelis turės reikalą ne su gyvu žmogumi.

Renjo de Šartras žengė į priekį su pergamento ritinėliu rankoje. Tyloje suskambėjo jo balsas.

— Mes, Karolis, visagalio Viešpaties malone septintasis Prancūzijos karalius, šiuo vardu skelbiame, kad ediktas, kuriuo buvo pasmerktas už įstatymo ribų kilniausias ir garbingiausias ponas Arno, grafas de Monsalvi, Overnės provincijos Šatenjeri valdovas, taip pat ir visi jo įpėdiniai, visiems laikams atšaukiamas. Mes įsakome paskelbti, kad minėtas ediktas buvo neteisingas, klaidingas ir piktavališkai parengtas, todėl jis bus sunaikintas šiandien mūsų akivaizdoje budelio ranka — tai bus ženklas, kad mes bjaurimės viskuo, kas jame parašyta...

Kancleris išsitraukė iš kišenės žirkles, nukirpo išblukusį raudoną kaspiną su dideliu Prancūzijos herbu ir pagarbiai jį pabučiavęs įteikė karaliui. Paskui jis padavė ritinėlį budeliui ir šis, paėmęs jį žnyplėmis, įmetė į žaižaruojančias anglis. Plona avikailio skiautė susirietė lyg gyva esybė, paskui pajuodo, susiraukšlėjo ir pavirto pelenais. Katrina tarsi užburta žiūrėjo, kol liepsna visiškai prarijo pergamentą. Ji pakėlė akis ir pamatė besišypsantį karaliaus veidą.

— Jūsų vieta šalia mūsų, Katrina de Monsalvi, iki to laiko, kai jūsų sūnus užaugs ir galės tarnauti mums. Sveiką atvykusi į pilį: čia jums bus paruošti kambariai, kuriuose jūs galėsite gyventi nuo šios dienos. Rytoj kancleris parengs būtiną dokumentą, kuriuo jums bus sugrąžintos visos jūsų teisės ir valdos, taip pat jame bus nurodyta, kiek aukso skiriama padengti nuostoliams, kurių jūs patyrėte dėl jus užklupusių nelaimių. Deja, ne viską galime atlyginti auksu, ir niekas dėl to neapgailestauja labiau negu jūsų karalius...

— Sere, — pasakė Katrina iš susijaudinimo kimiu balsu, — Monsalvi ir ateityje tarnaus jums taip pat, kaip jie tai darė visada. Bet leiskite man padėkoti jums už tai, kad jūs vėl leidote jiems tai daryti!

— O dabar eikite ir pasveikinkite karalienę. Ji laukia jūsų.

Katrina atsigręžė į tą pusę, kur netoliese savo freilinų apsupta stovėjo ir jai šypsojosi Marija Anžujietė. Ji nevalingai atsiklaupė priešais šią paprastą ir geraširdę moterį, kuri nežinojo, ką reiškią žodis "blogis". Marija nuoširdžiai pasveikino Katriną.

— Mano brangioji Katrina, — sušuko ji, bučiuodama ją, — aš tokia laiminga, kad vėl matau jus! Tikiuosi, jūs vėl užimsite vietą tarp mano freilinų.

— Taip, madam, kurį laiką... Bet kada nors man teks grįžti pas savo sūnų!

— Nėra ko skubėti. Jūs galite užauginti jį čia! O dabar, damos, padarykite vietos grafienei de Monsalvi, kuri vėl sugrįžo pas mus!

Katrina buvo džiaugsmingai sutikta. Su kai kuriomis damomis ji jau buvo pažįstama, ir jai buvo didžiausias malonumas vėl pamatyti ramiąją Aną de Beil, ponią Šomon, kurią ji pirmą sykį susitiko Anžere. Čia taip pat buvo jai pažįstama iš Buržo Žana diu Mensil ir ponia de Blosė, o štai ponios de la Rožė Gijon ir Orleano princesės Žanos, iki gyvos galvos įkalinto Londono kalinio* dukters, ji nepažinojo. Ji nustebo neradusi Margaritos de Kulan, savo geros draugės, ir nuliūdo išgirdusi, kad ši nutarė tapti vienuole. Bet laimė, kurią ji pajuto dėl to, kad jai suteikta galimybė vėl užimti teisėtai priklausančią vietą, negalėjo būti ilgai užtemdyta. Ji buvo tarsi akmuo, kurį baisi audra išmetė iš lizdo, o dabar rūpestingas mūrininkas kruopščiai padėjo atgal. Gera buvo būti tarp panašių į save ir matyti šiuos mielus šypsančius veidus, vėl girdėti jų draugiškus žodžius po tiek dienų, praleistų balne, ir po tokių niūrių laikų. Į dienos didvyrę apsupusių damų būrį jau įsimaišė keletas vyrų. Katrinai sukosi galva nuo palengvėjimo ir pasitenkinimo, ji pamatė priėjusį jos pasveikinti gražuolį

---

* Čia aprašomų įvykių metu Žanos tėvas Orleano hercogas Karolis vis dar buvo anglų nelaisvėje. Jis pateko į Angliją po Azenkūro mūšio (1415 m. spalio 25 d.), kai buvo manyta, kad jis yra negyvas, ir todėl paliktas mūšio lauke tarp lavonų. Jis grįžo į Prancūziją tik po 25 nelaisvės metų.

Alansono hercogą, taip pat Orleano bastardą Žaną de Diunua, kuris kadaise išvadavo ją iš grėsusių kankinimų, paskui — maršalą de Lafajetą ir dar kai ką. Ji nesusigaudė, kur jai žiūrėti, kam šypsotis, ir vis ieškojo tarp šių žmonių Pjero, kuris ką tik grįžo iš Overnės ir kurį ji taip norėjo išklausinėti apie savo šeimą. Bet staiga už nugaros suskambėjo guvus balsas su aiškiu gaskonietišku akcentu, ir ji atsigręžė.

— Aš juk sakiau jums, kad mes netrukus vėl susitiksime karaliaus Karolio rūmuose! Ar dar turite atsargoje šypseną senam draugui?

Katrina ištiesė priėjusiajam abi rankas ir vos susilaikė nepuolusi jam ant kaklo.

— Bernaras jaunesnysis! — sušuko ji susijaudinusi. — Kaip gera jus vėl pamatyti! Vadinasi, jūs mūsų neužmiršote?

— Aš niekada neužmirštu savo draugų, — pasakė Bernaras d'Armanjakas netikėtai iškilmingai, — ypač jeigu jie turi jūsų vardą. Pasitraukime truputį...

Jis padavė Katrinai ranką ir nusivedė ją į šalį. Rūmininkai davė jiems kelią. Aplink karalių ir karalienę susibūrė grupelės žmonių, ir atsinaujino normalus rūmų gyvenimas: visi laukė trimitų signalo vakarienei. Katrina vėl buvo šios visuomenės dalis. Eidama šalia grafo de Pardijako, ji žvelgė į jo veidą, kuris buvo panašus į fauno veidą. Juodbruvas jo veidas, žalios akys ir atsikišusios ausys, subtili protinga veido išraiška priminė jai valandas, praleistas Monsalvi, kurios buvo kupinos ir nevilties, ir džiaugsmo. Bernaras išgelbėjo nuo mirties ir ją, ir Arno; jis surado jiems prieglobstį Karloje. Vienas Dievas žino, kas būtų nutikę jiems abiems, jeigu jis nebūtų to padaręs!

Kai jie priėjo prie lango, Bernaras sustojo, atsisuko į Katriną ir staiga surimtėjusiu balsu paklausė:

— Kur jis? Kas jam atsitiko?

Ji staiga išblyško ir suglumusi įsistebeilijo į jį.

— Arno? Bet... negi jūs nežinote? Jo nebėra...

— Aš tuo netikiu! — pasakė jis ir smarkiai mostelėjo ranka, tarytum nuvydamas šalin kapų šmėklą, akimirką iškilusią prieš jo akis. — Karloje įvyko kažkas, ko aš nesuprantu. Hjū Kenedis, su kuriuo aš susitikau, tyli kaip žuvis, o čia visi vienu balsu tvirtina, kad Arno miręs. Bet aš esu

įsitikinęs, kad tai netiesa. Pasakykite man tiesą, Katrina, tai jūsų pareiga man...

Ji liūdnai linktelėjo ir susibraukė nuo skruosto juodą šydą.

— Tiesa baisi, Bernarai, ir blogesnė už pačią mirtį... Pasakyti ją jums — tai mano pareiga, jūs teisus, ir vis dėlto aš norėčiau, kad jūs manęs neklausinėtumėte. Tai taip sunku ištverti! Jūs turite suprasti, kad visiems mano vyras yra miręs!

— Visiems — galbūt, bet ne man! Pažvelkite, Katrina, juk aš esu toks kaip ir jūs. Aš irgi tik prieš keletą dienų buvau vėl priimtas rūmuose. Iki to laiko kariavau ten, šiaurėje, kartu su La Giru ir Ksantrajumi. Jie irgi nenori tikėti nepaaiškinama Monsalvi mirtimi.

— Kaip atsitiko, kad jų dabar čia nėra? — paklausė Katrina, mėgindama pakeisti temą. — Aš tikėjausi pasimatyti su jais vėl!

Bet grafo de Pardijako nuotaika buvo ne tokia, kad būtų galima išmušti jį iš vėžių. Jis trumpai atsakė:

— Jie kaunasi su Robertu Vilobi prie Uazos. Jei aš nebūčiau ten su jais, grįžčiau į Karlą. Jei prisimenate, aš esu tenykštės pilies savininkas ir ten rasčiau būdą sužinoti tiesą iš ko nors — jei reikia, imčiausi kankinimų.

— Kankinimų? Vadinasi, tai vienintelis jums žinomas būdas? — krūptelėjusi paklausė Katrina.

— Kad ir koks būtų būdas, — šaltakraujiškai atsakė grafas, — svarbu rezultatas. O dabar kalbėkite, Katrina, nes jūs puikiai žinote, kad aš iš tikrųjų ketinu anksčiau ar vėliau išsiaiškinti tiesą. Ir duodu jums garbės žodį, kad jūsų paslaptis bus išsaugota. Jūs žinote, kad aš ne iš tuščio smalsumo klausinėju.

Ji įdėmiai pažvelgė į jį. Kam jai abejoti jo nuoširdumu po viso to, ką jis dėl jų padarė? Ji pavargusi mostelėjo ranka.

— Na ką gi, aš jums pasakysiu. Galų gale, kaip jūs sakote, jūs vis tiek kada nors sužinosite...

Jai nereikėjo daug laiko, kad papasakotų Bernarui apie siaubingą Arno likimą. Kai ji baigė, gaskonų princo veidas buvo pelenų spalvos. Jis nusišluostė nuo kaktos prakaitą apatine auksinio rankogalio puse, paskui staiga išraudo ir sviedė į Katriną rūstų žalių akių žvilgsnį.

— Ir jūs norite pasakyti, kad palikote jį gyvą pūti toje civilizacijos nepaliestoje vietoje, valstiečių aplinkoje, jį, išdidžiausią iš mūsų visų?

— O ką turėjau daryti? — piktai suriko Katrina. — Aš buvau viena prieš visą įgulą, prieš visą kaimą. Aš neturėjau kitos išeities. Be to, tą išeitį pasirinko jis pats. Atrodo, jūs užmirštate, kad mes daugiau nieko neturėjome, jokio kito prieglobsčio, išskyrus Karlą, už kurią esame jums dėkingi!

Bernaras d'Armanjakas nusigręžė į šalį ir gūžtelėjo pečiais, paskui nepatikliai pažvelgė į Katriną.

— Tai tiesa. Atleiskite man, Katrina, bet jis negali ten likti! Ar negalima perkelti į kokią nors nuošalią pilį, kur jį galėtų prižiūrėti keletas atsidavusių tarnų?

— Kas gali būti toks dosnus ir atsidavęs, kai kalba eina apie raupsus? — ištarė Katrina. — Ir vis dėlto... Aš manau, taip, aš manau, kad tai galima padaryti. Bet kur? Jis nenori išvykti iš Monsalvi.

— Aš ką nors surasiu ir jums pasakysiu... O, Dieve visagali, aš negaliu galvoti apie tai, kad jis bus ten vienas uždarytas!

Katrinos akyse sužibėjo ašaros. Užmiršusi savo laimę, ji gailiai pasakė:

— O kaipgi aš? Jūs manote, kad man lengva apie tai galvoti? Ir vis dėlto ši mintis kamuoja mane jau keli mėnesiai! Jei aš neturėčiau sūnaus, tai eičiau su juo, aš niekada nepalikčiau jo vieno. Kol aš su juo, ko man bijoti mirties, netgi nuo tokios baisios ligos? Bet mes turime Mišelį... ir Arno mane atstūmė! Aš turėjau uždavinį, kurį reikėjo išspręsti. Bet pagaliau viskas atlikta.

Bernaras jaunesnysis smalsiai pažvelgė į ją, kandžiodamas savo plonas lūpas.

— Ir ką gi jūs ketinate daryti dabar?

Ji nespėjo atsakyti jam, nes tuo metu šalia jų išdygo aukšta figūra mėlynais drabužiais ir pažįstamas balsas sausai paklausė:

— Kaip jūs galite versti ponią de Monsalvi verkti, grafe? Jos akys pilnos ašarų.

— O jūs, atrodo, esate akylus! — išdidžiai atkirto Bernaras, suirzęs dėl to, kad jį nutraukė. — Ar aš galiu pasidomėti, kodėl jums tai rūpi?

De Brezė įsikišimas suerzino Bernarą d'Armanjaką, bet ir grafo atsakymas, matyt, buvo labai nemalonus Anžu bajorui.

— Nė vienas ponios Katrinos draugas nenorėtų matyti jos kenčiančios.

— Aš jai kur kas didesnis draugas, negu jūs kada nors būsite jai, mesire de Brezė, be to, aš ir jos vyro draugas.

— Jūs buvote draugas, — pataisė de Brezė. — Argi negirdėjote, kad kilnusis ponas Arno de Monsalvi krito drąsiųjų mirtimi?

— Jūsų rūpinimasis jo... jo našle leidžia manyti, kad ši žinia jūsų per daug nesukrėtė, ar ne? O dėl manęs...

Jo balse suskambėjo tikras priešiškumas. Katrina sunerimo dėl šio ginčo ir skubiai įsikišo.

— Ponai! Prašau jūsų! Juk jūs nesirengiate sugadinti mano sugrįžimo? Ką pamanys karalius ir abi karalienės?

Ją apstulbino netikėtai agresyvus Bernaro elgesys. Beje, ji seniai žinojo, kad šalies šiaurės ir centro bajorai nesutaria tarp savęs. Tikriausiai jie nekentė vienas kito jau seniai, o šiandien ji tapo jiems tik dingstimi.

Abu nutilo, bet aštrūs žvilgsniai, kuriais jie persimetė, aiškiai leido suprasti, kad juos kaip ir anksčiau skiria priešiškumas. Jie tylėdami stovėjo vienas priešais kitą kaip du peštynių gaidžiai. Katrina suprato, kad jie tiesiog netveria savyje norėdami savo ginčą iškelti į viešumą ir kad jai nepavyks ilgai jų sulaikyti. Ji apsidairė aplink ieškodama pagalbos, jos žvilgsnis užkliudė Tristaną L'Ermitą, kukliai stovėjusį kampe, ir jis perskaitė jos akyse pagalbos prašymą. Šypsodamasis ir paslaugus jis žengė į priekį.

— Karalienė Jolanda ieško jūsų, ponia Katrina. Ar galiu palydėti jus pas ją?

Nelaimei, de Brezė buvo atkakliai nusistatęs būti šalia Katrinos. Jis šaltai nusišypsojo Tristanui.

— Aš pats nuvesiu ją ten, — tarė jis šiurkščiai.

Bernaras jaunesnysis protestuodamas atvėrė burną, ir Katrina išsigandusi pamatė, kad jie vėl gali susikirsti. O ji taip norėjo pasikalbėti su Pjeru! Jis grįžo iš Monsalvi ir galėjo tiek daug jai papasakoti! Bet kaip jai ištaikyti momentą pasilikti su juo akis į akį, toliau nuo įdėmių Bernaro jaunesniojo akių, nes šis ponas, atrodo, paskyrė save būti Arno teisių gynėju? Laimei, ji buvo išvaduota nuo šio rūpesčio, nes buvo paskelbta, kad vakarienė paruošta, ir beveik tą pačią akimirką prie jos priėjo karaliaus rūmų ceremonmeisteris.

— Jo didenybė nori, kad jūs vakarieniautumėte prie jo stalo, ponia. Leiskite man jus palydėti tenai.

Katrina su didžiuliu palengvėjimu atsiduso ir apdovanojo grafą de Vandomą dėkinga šypsena. Nusilenkusi dviem priešams ir nusišypsojusi Tristanui, ji atsirėmė į pagyvenusio pono ranką ir leidosi nuvedama į pobūvių salę.

Karališkoji vakarienė buvo Katrinai triumfas ir kartu kankynė. Triumfas todėl, kad ji sėdėjo karalienei Marijai iš dešinės ir todėl į ją buvo nukreiptos visų akys. Jos griežto stiliaus juodi drabužiai išsiskyrė šviesaus atlaso suknelių, spalvingų korsetų ir brangakmeniais papuoštų skrybėlaičių bei šydų fone. Jos grožis traukė žvilgsnius kaip Gareno brangakmenių kolekcijoje švytintis juodasis briliantas. Karalius be paliovos žvilgčiojo į ją. Jis nuolat davė nurodymus duoti jai skanėstų iš jo paties lėkštės, o jo vynininkas pylė jai to paties vyno kaip ir savo šeimininkui, to paties Anžu vyno, kurį jis mėgo labiau už visus kitus. Bet kartu tai buvo ir kančia, nes ji matė, kokius grėsmingus žvilgsnius svaidė vienas į kitą Bernaras d'Armanjakas ir Pjeras de Brezė, kurie sėdėjo netoli vienas kito. Ir visą malonumą Katrinai sugadino baimė, kad net karaliaus buvimas nesustabdys šitų dviejų, jeigu jų priešiškumas vėl atgis.

Ją kaustė nemalonus jausmas, lyg ji sėdėtų ant parako statinės, tad kai vakarienė baigėsi ir visi perėjo į didžiąją salę, kur prasidėjo šokiai, Katrina pajuto tam tikrą palengvėjimą. Kadangi jos gedulas buvo puiki dingstis nešokti, ji atsiprašė karalienės Marijos ir karalienės Jolandos, ir šios maloniai leido jai išeiti kartu su dviem tarnais, kurie nešė rankose deglus ir turėjo palydėti ją į jos naujuosius kambarius. Ji išėjo iš salės aukštai pakelta galva, lydima daugybės susižavėjusių žvilgsnių.

Jai paskirtas kambarys buvo bokšte, kur buvo saugomas karaliaus iždas, ir ten jos laukė Sara. Ponios de Monsalvi veide atsispindėjęs nerimas sukėlė rūpestį ir čigonei.

— Šiandien buvo tavo triumfo diena. Kodėl tu atrodai tokia susirūpinusi?

Katrina viską jai papasakojo, taip pat išsakė ir savo norą nutaikyti minutę pasikalbėti su žmogumi, kuris ką tik grįžo iš Monsalvi, ir kad grafas d'Armanjakas sutrukdė jai.

— Aš tik norėjau sužinoti apie savo sūnų! — sušuko ji. — Iš kur galėjau žinoti, kad dėl to gali kilti dvikova?

— Atrodo, tu kartais visai pameti galvą! — pasakė Sara. — O gal tu manai, kad grafas de Pardijakas kvailesnis negu iš tiesų yra? Kaip tu manai, ar jo negalėjo nustebinti tai, jog toks žymus bajoras kaip de Brezė dienas ir naktis jojo nesustodamas, kad atgabentų seną išblukusią pergamento skiautę, kai bet kuris pasiuntinys karaliaus įsakymu galėjo padaryti tai nė kiek ne blogiau? Šis šuoliavimas per visą šalį yra ne kas kita, kaip atviras meilės prisipažinimas, taip pat kaip ir balti bei juodi kaspinai, kuriuos tavo garbei taip iškilmingai visur nešioja jaunasis de Brezė.

— Na ir kas? — kandžiai atkirto Katrina. — Nesuprantu, kas mesirui Bernarui d'Armanjakui darbo dėl to, kad Pjeras de Brezė nutarė tapti mano gynėju ir net prisipažino mane mylįs. Kad jis yra karaliaus pusbrolis, tai dar neduoda jam teisės kištis į svetimus reikalus, ar ne?

Sara pažvelgė į Katriną, ir jos akys susiaurėjo.

— Ne karaliaus pusbrolis kišasi į tavo reikalus, o tavo vyro vaikystės draugas! Katrina, aš jau įspėjau tave dėl tavo potraukio jaunajam de Brezė! Dėl to tu daraisi nedėkinga! Juk tu nekaltinai Bernaro jaunesniojo kišimusi į tavo reikalus, kai jis išgelbėjo tave nuo laužo ir leido jums gyventi Karloje! Prisimink, kokia stipri ir gili meilė sieja tave su mesiru Arno. Šis žmogus, Bernaras, niekada neleis tau atsiduoti niekam kitam. Jis — tarsi ištikimas šuo, saugantis savo šeimininko nuosavybę šiam išvykus. Tu priklausai jo draugui, ir niekas neturi teisės to užmiršti.

— Kiek aš suprantu, čia nėra ko daugiau svarstyti, — trūkčiojamu balsu tarė Katrina.

Ji jautėsi nepatogiai ir nejaukiai ne tik dėl vidinės būsenos, bet ir dėl juodų drabužių, kurie ją staiga ėmė dusinti šią karštą birželio naktį. Ji pabandė nusimesti vieną iš savo šydų, bet pirštai buvo tarsi sustingę ir neklausė jos; ji įsidūrė į smeigtuką ir perplėšė ploną audinį.

— Padėk man, ko gi tu lauki, — irzliai pasakė ji. — Ar nematai, kad aš pati negaliu susitvarkyti?

Sara nusišypsojo ir ramiai ėmė traukti smeigtukus vieną po kito. Ji privertė Katriną atsisėsti ant suolelio ir keletą minučių nepravėrė burnos. Kai tokios karštos prigimties moteris kaip Katrina pasiduodavo blogai nuotaikai, geriausia būdavo palikti ją kurį laiką ramybėje. Sara nuėmė nuo jos galvos ploną šydo apdangalą, paskui atraišiojo suknelę ir nurengė. Kai Katrina liko tik su plonais batisto marškiniais, ji ėmė šukuoti trumpus

plaukus, kurie vėl garbanojosi, todėl jaunoji moteris atrodė žaismingai ir kartu nuostabiai panėšėjo į graikų statulą. Paskui, pajutusi, kad Katrina pamažėl nusiramino, Sara trumpai paklausė:

— Ar galiu užduoti tau vieną klausimą?

— Ką gi... klausk!

— Kaip, tavo manymu, šioje situacijoje elgtųsi mesiras Kasntrajus... arba kapitonas La Giras?

Katrina neatsakė, ir Sarą visiškai patenkino ši tyla, kuri buvo daug iškalbingesnė už bet kokį atsakymą.

Ūmusis La Giras, be abejo, būtų pareikalavęs dvikovos — ar čia būtų karalius, ar jo nebūtų — su bet kuriuo žmogumi, kuris taip neapdairiai demonstruotų savo meilę jo draugo žmonai, nes jam, žinoma, tai atrodytų nepadoru ir nekilnu. O dėl Ksantrajaus, tai Katrina nesunkiai galėjo įsivaizduoti pykčio liepsną jo rudose akyse ir grėsmingą šypseną, kuri darė jį panašų į vilką. Ji buvo per daug sąžininga, kad nepripažintų, jog jie teisūs, ji tik negalėjo susitaikyti su tuo, kad su ja elgiamasi lyg su maža kvailiuke. Ji jautė, jog būtinai turi pareikšti, kad yra nepriklausoma, ir tas jausmas ją tiesiog degino. Kai jos plaukai buvo sušukuoti, ji paprašė duoti jai baltos šiugždančios taftos chalatą, kuris buvo užsegamas po krūtine plačia sidabro sagtimi. Paskui ji brūkštelėjo dažais lūpas, atsisuko ir iššaukiamai nužvelgė Sarą.

— O dabar eik ir atvesk čia mesirą de Brezė, — paliepė ji.

Sara akimirką neteko žado, paskui skaisčiai nuraudo ir pakartojo:

— Tu nori, kad aš...

— Atvestum jį čia. Taip, noriu! — šypsodamasi tarė Katrina. — Aš noriu pasikalbėti su juo dabar. Ir gerai pažiūrėk, ar Bernaras jaunesnysis neseka jo pėdomis kaip šešėlis. Nesirūpink. Tu dalyvausi mūsų susitikime!

Sara minutę dvejojo. Jai labai knietėjo atsisakyti. Bet ji žinojo, kad Katrina gali ir pati nueiti.

— Na ką gi, — pagaliau tarė ji, — tai tavo gyvenimas ir tavo reikalas.

Ji taip oriai išėjo, kad Katrina vėl nusišypsojo. Jos sena geroji Sara išmanė teatrališkas pozas ir galėjo nuostabiai meistriškai suvaidinti tragediją. Tai buvo jos vienintelis protesto būdas.

Po kelių minučių čigonė grįžo kartu su Pjeru de Brezė, kuris iš susijaudinimo buvo išblyškęs. Vos tik peržengęs slenkstį, jis puolė Katrinai po kojomis ir ėmė bučiuoti jos rankas.

— Mano brangioji ponia! Aš nekantriai trokštu pasikalbėti su jumis. Jūs tai žinojote ir pakvietėte mane! Aš laimingas...

Jis liepsnojo aistra ir galėjo padaryti bet kokią kvailystę; trumpą akimirką Katrina leido sau mėgautis: ji žiūrėjo į gulintį prie jos kojų jauną liūtą, kurio jėgai prilygo tik jo grožis. Kokiai moteriai nebūtų malonu žinoti, kad ji įžiebė meilę tokio vyro kaip šis širdyje? Bet kartu ji žinojo ir tai, kad tolimame kambario kampe stovi Sara, pusiau dengiama lovos užuolaidos, susidėjusi rankas ant pilvo ir pasiryžusi neleisti to, kam ji nepritaria.

Būtų neprotinga bandyti jos kantrybę.

— Atsistokite, mesire, — trumpai tarė Katrina, — ir sėskitės šalia manęs štai čia. Aš norėjau susitikti su jumis akis į akį... pirmiausia tam, kad padėkočiau jums, jog buvote Monsalvi, nors šią užduotį būtų atlikęs vienas iš karaliaus pasiuntinių. Iš jūsų pusės tai buvo malonus poelgis, ir aš jums labai dėkinga.

Pjeras de Brezė papurtė savo šviesiaplaukę galvą ir nusišypsojo.

— Juk jūs nenorėtumėte, kad į reikalus, kurie tokie brangūs jūsų širdžiai, įsipainiotų nepažįstamasis? Be to, aš norėjau, kad naujienas apie savo šeimą, kurių jūs tikriausiai jau seniai laukiate, išgirstumėte iš mano lūpų.

Katrinos veidą nušvietė laiminga šypsena.

— O, aš nekantrauju išgirsti jas, — tarė ji. — Papasakokite man apie mano sūnų... kaip jis gyvena?

— Puikiai! Gražus, sveikas ir laimingas. Jis jau labai gerai kalba ir visi jam nusileidžia, o pirmiausia — rudasis milžinas vardu Gotjė, šis visur lydi jį! Jis — gražiausias vaikas iš visų, kuriuos esu kada nors matęs. Jis panašus į jus!

Bet Katrina papurtė galvą.

— Ar tik nemanote, mano drauge, kad jūsų pareiga — pasakoti man visas šias pasakas, kurių dažniausiai visada laukia tėvai! Mišelis — tai iš akies trauktas Monsalvi nuo galvos iki kojų!

— Jis šaunus kaip ir jūs, tai svarbiausia!

— Kad taptų tikru riteriu, jam vertėjo paveldėti tėvo savybes, — suniurzgė Sara savo stebėjimo poste už užuolaidos. — Gerą komplimentą jūs žeriate moteriai, sakydamas jai, kad jos sūnus — tikra jos kopija!

Pjeras sužaibavo akimis į lovos pusę, o Katrina nusijuokė, nors, reikia pripažinti, truputį nervingai. Ji jautė, kad tvenkiasi audra: Sara buvo ne iš tų žmonių, kurie slepia savo jausmus.

— Nagi, Sara, liaukis bartis. Mesiras de Brezė tik norėjo padaryti man malonumą. Eikš čia!

Čigonė nenoriai pasirodė iš už užuolaidos. Jai aiškiai buvo sunku slėpti priešiškumą jaunuoliui.

— O man tai nesuteiktų malonumo. Ir man nebūtų malonu klausytis rytoj apkalbų dėl to, kad mesiras de Brezė lankėsi šiame kambaryje.

— Aš žinau, kaip nutildyti liežuvautojus! — sušuko jaunuolis. — Aš sugrūsiu jiems į gerkles atgal jų melagingus žodžius — jei reikės, kardo ašmenimis!

— Negalima kuopti purvo ir likti švariam. Jeigu jūs iš tiesų mylite ponią Katriną, tai nepasilikite čia, mesire! Tai jos pirmoji naktis šioje pilyje, ir ji — našlė! Jūs nė už ką neturėjote ateiti čionai!

— Bet juk jūs pati suradote mane! Be to, kaip gali žmogus atsisakyti, kai jam siūlo minutę laimės? — pridūrė jis, dievinamu žvilgsniu žiūrėdamas į Katriną. — Kiekvieną kartą, kai aš matau jus, jūs man atrodote vis gražesnė, Katrina... Kodėl jūs nenorite leisti man rūpintis jumis visada?

— Todėl, — nekantriai sušuko Sara matydama, kad Pjeras nė neketina pajudėti iš vietos, — todėl, kad mano šeimininkė jau pakankamai suaugusi ir pati gali pasirūpinti savimi. Be to, čia esu ir aš, kad ją prižiūrėčiau.

— Sara! — paraudusi iš pykčio sušuko Katrina. — Tu per daug sau leidi! Būk gera, palik mus vienus!

— Aš neketinu leisti tau sugadinti savo reputaciją. Jei šis ponas rūpinasi tuo taip, kaip sako, tai jis supras.

— Tu užmiršti, kad jis išgelbėjo mums gyvybę!

— Jei tai buvo padaryta tam, kad užtrauktų tau nešlovę, aš neturiu dėl ko būti dėkinga!

Kelias akimirkas Pjeras de Brezė svyravo nežinodamas, kaip jam elgtis. Jį draskė prieštaravimai: viena vertus, jis karštai troško sutramdyti įkyrė-

jusią moterį, kuri jam buvo tik įžūli tarnaitė, o kita vertus, jis bijojo sukelti Katrinos nepasitenkinimą. Pagaliau jis nusprendė pasiduoti.

— Ji teisi, Katrina. Man geriau išeiti. Nors aš ne visai suprantu, dėl ko ji man priekaištauja. Aš nepadariau nieko blogo — aš tik myliu jus visa siela ir širdimi.

— Kaip tik dėl to jums ir priekaištauju, — niūriai tarė Sara. — Bet jūs negalite to suprasti. Labanakt, pone. Aš nuvesiu jus atgal.

Dabar jau Katrina paėmė Pjerą už rankos.

— Atleiskite jai už jos per didelį atsidavimą, Pjerai. Ji rūpinasi manimi galbūt per daug pavydžiai. Bet juk jūs dar nieko nepasakėte man apie mano anytą. Kaip ji? Ar sveika? Ar jai nieko neatsitiko?

— Prisiekiu, nieko! Žinoma, ji neatrodė kupina jėgų, bet vis dėlto jos sveikata atrodo gana gera! Bet ji taip liūdi! Tarsi koks slaptas sielvartas graužia jos širdį! O! — Ir pamatęs, kad Katrinos akis užplūdo ašaros, jis skubiai pridūrė: — Man nereikėjo to sakyti. Turbūt aš padariau klaidą.

— Ne, — karčiai tarė Katrina, — jūs nepadarėte klaidos. Tas sielvartas, apie kurį jūs kalbate, gyvena ten, ir man jis pažįstamas... Labanakt, Pjerai, ir ačiū jums. Mes susitiksime rytoj rytą.

Katrinai pasirodė, tarsi pati Izabelė de Monsalvi staiga įėjo į kambarį su ta sielvarto parblokštos moters išraiška, kuri neišnyko iš jos veido nuo tos dienos, kai iškeliavo Arno. Sara suprato, kokios mintys apniko Katriną — ji tai matė iš jos veido, — ir išvedė de Brezė. Jis išėjo nuolankiai, bet nenoriai, veltui mėgindamas sugauti žvilgsnį tų akių, kurios jo daugiau nematė. Katrina net nepastebėjo, kaip jis išėjo. Tik Sarai sugrįžus ji suprato, kad kambaryje jo jau nėra, ir kaip lunatikė pažvelgė į savo seną draugę.

— Jis išėjo? — Ir kai Sara judesiu tai patvirtino, Katrina karčiai paklausė: — Dabar tu patenkinta?

— Taip, patenkinta... ypač tuo, jog užteko tik priminti ponią Izabelę, kad tu atsikvošėtum. Maldauju tave, Katrina, dėl tavęs pačios... ir dėl mūsų visų, neleisk šitam jaunam gražuoliui susukti tau galvą. Ar tik tu nesitiki sušilti prie jo meilės ugnies? Tu gali tik nudegti, jei nebūsi atsargi....

Bet Katrina jau pavargo ginčytis. Ji gūžtelėjo pečiais, priėjo prie lango ir atsirėmusi ant palangės pažvelgė į tamsą. Staiga visi žodžiai tapo tušti ir bereikšmiai. Jie ūžė jos galvoje tarsi daugybės varpų gaudesys. Ji jautė,

kad jai trūksta erdvės, oro. Žiūrėdama į miegantį miestą ir švelniai žydrą kaimo peizažą apačioje, kvėpdama silpną upės dumblių aromatą, ji jautė kažkokį skausmingą alkį, sumišusį su tuštumos ir žlugimo pojūčiu...

Jos triumfas šį vakarą, atrodė, paliko nenusakomą kartėlį. Iš tiesų, la Tremujis buvo nuverstas ir rūsčiai nubaustas, o su juo — ir jo žmona. Tiesa ir tai, kad Monsalvi namų žvaigždė vėl sušvito. Bet kurgi Katrinos pergalė? Ji yra vienišesnė nei bet kada anksčiau, ir nors karalius grąžino jai visus titulus ir turtą, vargu ar ji turės iš to daug naudos. Labai greitai ji privalės grįžti į Overnės užkampį ir ten toliau darbuotis Monsalvi namų labui! Ir visada viena!

Šie švytintys ir džiaugsmo pilni rūmai, kuriuose visi, atrodo, buvo nusiteikę kuo daugiau paimti iš kiekvienos praeinančios gyvenimo akimirkos, jai kalbėjo apie susilaikymą, savęs išsižadėjimą ir tvirtą pareigos vykdymą. O ji buvo jauna ir graži, bet jai buvo uždrausta mylėti — ir kaip tik tuo metu, kai meilės jai reikėjo labiau už viską, kai keršto troškimas, taip ilgai laikęs ją savo valdžioje, pagaliau buvo patenkintas.

Ji staiga atsisuko ir piktai suriko Sarai:

— O jei aš panorėčiau gyventi taip, kaip visi gyvena, kas tada? Jei aš panorėčiau mylėti, nebebūti gyvu lavonu, kurį visi gerbia, ir pajusti, kaip virpa mano kūnas, kaip plaka mano širdis ir teka kraujas? Kas, jei aš to panorėčiau?

Juodos Saros akys sutiko Katrinos žvilgsnį visiškoje tyloje, bet jose plykstelėjęs gailestis tik padidino ponios de Monsalvi įniršį. Ji sušuko:

— Na, ką tu pasakysi?

— Nieko, — tyliai atsakė Sara. — Niekas nesulaikys tavęs, netgi aš.

— Suprantu. Ką gi, gerai. Labanakt. Palik mane vieną. Aš noriu pabūti viena, nes tik tai man ir beliko.

Šią naktį, pirmą kartą per ilgą laiką, Sara miegojo ne Katrinos kambaryje.

Po to kiauras dienas Pjeras de Brezė nė per žingsnį nesitraukė nuo Katrinos. Jis nešiojo į bažnyčią jos maldaknygę, sėdėjo šalia jos už stalo, lydėdavo ją per pasivaikščiojimus ir ilgas vakaro valandas praleisdavo kalbėdamasis su ja; tų pasikalbėjimų metu jie sėdėdavo ant sofutės prie lango, už kurio muzikantai grojo šokių muziką visiems kitiems. Visur juos

palydėdavo su šypsena, ir kartą karalienė Marija netgi tiesiai paklausė jos, kai jiedvi su Katrina siuvinėjo:

— Pjeras de Brezė — žavingas jaunuolis, ar ne, mano brangioji?

— Žavingas, madam... Jūsų didenybė visiškai teisi.

— Be to, jis šaunus karys. Jis daug pasieks, ir aš manau, kad moteris, kuri išsirinks jį sau vyru, teisingai padarys.

Katrina išraudo ir paslėpė veidą, pasilenkdama prie siuvinio, tačiau ji neilgai buvo sutrikus. Ji su Pjeru tarsi atsidūrė tam tikro sąmokslo centre. Atrodė, kad visi aplinkui tik ir kūrė planus, kaip juos suvesti vieną su kitu, ir visokiausiais būdais stengėsi palikti juos vienudu. Bernaras jaunesnysis buvo tikriausiai vienintelis, galėjęs pamėginti atsistoti tarp šių jaunų žmonių, bet kažkokiu nesuprantamu būdu grafas de Pardijakas kaip tik tuo metu dingo — jis išvyko pas Žaną de Beilį į Montrezorą. O dėl Saros, tai ji elgėsi su Katrina santūriai, kaip gerai išmuštruota tarnaitė, ir kreipdavosi į ją tik kai to labai prireikdavo. Nebuvo daugiau nei begalinių šnekų apie puošnius Katrinos rūbus, nei patarimų, nei įkalbinėjimų! Saros veidas pasidarė beveik akmeninis, bet kartais rytais Katrina pastebėdavo jame ašarų pėdsakus, ir akimirką jai tapdavo gėda dėl savęs, tačiau tai greitai praeidavo. Vėl pasirodydavo Pjeras su savo šypsena, spindinčiomis akimis, ir Katrina užmiršdavo viską, kas galėtų užtemdyti jos vėl surastą laimę; ji godžiai puldavo prie jaunystės ir nerūpestingumo šaltinio, kurį įkūnijo Pjeras. Naktimis savo kambario tyloje ji turėdavo prisipažinti sau, kad jai vis sunkiau darosi priešintis karštam Pjero merginimuisi, jo meilės žodžiams, jo lūpų prisilietimui prie jos rankų, jo akims, kurios prašė daugiau. Visa tai buvo panašu į žole apaugusį, truputį slidų šlaitą, taip nubarstytą gėlėmis, kad galima slysti juo žemyn, nejaučiant to. Sužeistai Katrinos širdžiai ši meilė buvo gaivinanti kaip balzamas, ir jauna moteris jautė, kad ji išsiskleidžia ir pražysta lyg rožė.

Kartą vakare, kai jie drauge vaikštinėjo po sodą, švelnus nakties oras, tanki šakų lapija viršuje ir aistringi žodžiai, kuriuos Pjeras šnabždėjo jai į ausį, — visa tai apsvaigino Katriną. Ji leido savo galvai nusvirti ant jaunuolio peties, o jo rankai — slapta apglėbti jos liemenį...

Jis nepaprastai švelniai prisitraukė ją prie savęs, ir taip jie stovėjo kurį laiką nedrįsdami pajudėti, klausydamiesi, kaip jų širdys plaka taip arti viena kitos. Pagaliau Katrina po ilgo laiko pasijuto esanti saugi nuo visokių

negandų. Jis mylėjo ją, jis priklausė jai... Tik vienu vieninteliu žodžiu ji galėjo pririšti jį prie savęs visam gyvenimui. Tai buvo tas žodis, kurį ištarti jis nuolat prašė ją...

Ji pažvelgė aukštyn į žvaigždėtą dangų, kuris matėsi pro tankią šakų lapiją, ir pajuto, kad jaunuolio lūpos ieško jos lūpų iš pradžių švelniai, o paskui atkakliai. Ji pajuto, kaip jis dreba prie jos prisiglaudęs, ir apglėbė jį rankomis, norėdama prisitraukti arčiau jo plačius pečius. Bučinys buvo švelnus, bet Katrina suprato, kad jis kovoja su aistringu troškimu suspausti ją glėbyje ir paguldyti ant minkštos žolės. Ji išgirdo, kaip jis šnabžda jai į ausį.

— Katrina, Katrina, kada gi jūs būsite mano? Negi jūs nematote, kad vedate mane iš proto?

— Būkite kantrus, mano drauge... Man reikia dar trupučio laiko.

— Kam? Jūs būsite mano, aš tai jaučiu, aš tai žinau! Jus pabučiavęs pajutau, kaip jūs virpate, Katrina. Mes abu jauni, abu pilni aistros... Ko laukti, kam veltui leisti geriausias valandas, kurias mums gali duoti gyvenimas? Aš turėsiu netrukus išvykti. Dauguma mano draugų jau kaunasi, ir aš esu beveik vienintelis pasilikęs čia. Anglai ginasi, bet kaip ir anksčiau valdo Bretanę ir Normandiją. Tekėkite už manęs, Katrina.

Ji papurtė galvą.

— Ne, Pjerai, ne dabar. Pernelyg anksti...

— Ką gi, tuomet bent atsiduokite man, ir aš pažabosiu savo troškimus iki to laiko, kai jūs pagaliau atiduosite man savo ranką. Vieną gražią dieną jūs ištekėsite už manęs, Katrina, ir likusį savo gyvenimą aš praleisiu dievindamas jus. Jūsų atvaizdas, kurį nešioju širdyje nuo to laiko, kai pirmą kartą pamačiau jus, nudegina mane kiekvieną sykį, kai užmerkiu akis.

Katrina paraudo. Ji irgi prisiminė, kaip audringai įsiveržė Pjeras į jos kambarį, kai ji maudėsi vonioje. Jis jau matė ją nuogą, ir tai keistai suartino juos, tarsi jie būtų pažinoję vienas kitą jau daug metų... Ji prisiglaudė prie jo. Jis vėl puolė bučiuoti jos lūpas, ir ji nebesigynė. Viena ranka jis prisitraukė ją prie savęs, o kita tuo metu ėmė atsargiai atrišinėti sidabrinius jos korseto kaspinus, po griežta jos suknelės iškirpte ieškodamas švelnios odos. Ji nesipriešino, nes ir ją pačią krėtė saldus drebulys, kuris kilo iš paslaptingų jos kūno gelmių. Staigiu judesiu jis apnuogino jos pečius. Suknelė dabar buvo atsegta, tad matėsi apvalios jos krūtys, ir jis ėmė

švelniai jas glostyti, stengdamasis sužadinti šiame kūne, kurio taip ilgai troško, tokį pat geismą, kokį jautė jis pats. Jis pasilenkė, atsiklaupė ir patraukė ją žemyn, ant žolės, o pats atsigulė šalia jos.

Visi vasaros kvapai pakilo į vieningą kovą su Katrinos drovumu, ir ji, užmerktomis akimis gulėdama ant minkštos žolės, užmiršo save. Jos kūnas jau virpėjo nuo prisilietimo lūpų, kurios bučiavo jos akis, o paskui pasiekė krūtinę. Jis pamėgino atsegti platų jos suknelės diržą, bet iš nekantrumo buvo nevikrus ir negalėjo su tuo susidoroti. Ji tyliai nusijuokė ir atsisėdo norėdama jam padėti, bet staiga jos juokas nutilo ir ji iš siaubo suriko.

Šalia jų iškilo aukšto vyro su nuogu kardu rankose siluetas. Ji pažino trumpą barzdą ir fauno ausis — tai buvo Bernaras d'Armanjakas.

Ji neturėjo laiko perspėti Pjero. Gaskonas įniršusiu balsu suriaumojo.

— Kelkis, Pjerai de Brezė, aš reikalauju satisfakcijos!

— Už ką? — paklausė jaunuolis, viena koja priklaupęs. — Katrina juk ne jūsų žmona, ar ne, ir ne sesuo?

— Už tą dėmę, kuria tu suteršei Arno de Monsalvi garbę! Monsalvi — mano ginklo brolis ir mano draugas. Kai jo nėra, aš saugau jo nuosavybę.

— Negyvėlio nuosavybę, — niekinamai tarė de Brezė. — Katrina laisva, ji bus mano žmona. Palikite mus ramybėje!

Katrina suprato, kokia didelė pagunda apėmė gaskoną kartą visiems laikams pasakyti tiesą. Išsigandusi ji ėmė maldauti:

— Bernarai, dėl Dievo!

Grafo balse pasigirdo vos jaučiama dvejonė, kai jis pavargusiu balsu ištarė:

— Jūs nežinote, ką kalbate, de Brezė. Kaukitės, jei nenorite, kad aš gėdingai išvadinčiau jus bailiu!

— Bernarai! — apimta siaubo sušuko Katrina. — Jūs neturite teisės!.. Aš draudžiu jums!

Ji pakibo Pjerui ant kaklo, visai užmiršusi, kad yra pusnuogė, apkvaišusi nuo minties, kad tuojau bus pralietas kraujas. Bet Pjeras ryžtingai atstūmė ją:

— Paleiskite mane, Katrina. Tai jau ne jūsų reikalas. Aš esu įžeistas...

— Dar ne! Ir aš draudžiu jums kautis! Bernaras neturi teisės šaukti jus į dvikovą. Aš galiu atsiduoti jums, kai panorėsiu.

— O aš norėčiau, — piktai sumurmėjo Bernaras, — kad La Giras ir Ksantrajus būtų čia ir pamatytų, kaip jūs pusnuogė lyg kekšė kabinatės vyrui ant kaklo todėl, kad kažkas ketina jį nužudyti dėl jūsų. Jie jus vietoje pasmaugtų! Jūs man labiau patikote tada, kai jus norėjo sudeginti ant laužo Monsalvi pilyje!

— Aš užmušiu jus už šį įžeidimą, Pardijakai! — įniršęs sušuko Pjeras ir pakėlė nuo žolės savo kardą. — Ginkitės!

Kardai susikryžiavo ir nuo jų pažiro kibirkštys. Katrina susigūžė po medžiu, ji visa drebėjo iš baimės ir paskubomis tvarkėsi suknelę. Ji nekentė savęs tą akimirką pagalvojusi, ką galėjo matyti Bernaras.

Dviejų beveik vienodai pajėgių priešininkų grumtynės buvo įnirtingos ir žiaurios. Pjeras de Brezė buvo aukštesnio ūgio ir, be abejo, stipresnis už grafą, tačiau Bernarui padėjo stulbinantis vikrumas. Sunkus kardas tarsi pratęsė jo liekną kūną. Abu dvikovininkai sunkiai kvėpavo nakties oru...

Katrina atsirėmė nugara į medžio kamieną ir stengėsi nuraminti smarkiai plakančią širdį. Jei Pjeras žus, ji niekada neatleis sau, bet ne geriau bus, jei mirs Bernaras, nes tada jai atrodys, kad suduotas smūgis Arno. O ji pati bet kuriuo atveju užsitrauks rūmų nemalonę ir bus išmesta iš jų. Jos gėda sunkia našta prislėgs sūnų... Mišelis ateityje turės sumokėti už savo motinos klaidas...

Ji grąžė rankas ir vos neverkė.

— Viešpatie, pasigailėk manęs, — maldavo ji. — Padaryk ką nors, kad ši dvikova baigtųsi!

Bet šią vėlyvą nakties valandą pilį jau beveik gaubė tamsa, visur buvo tylu, jokių gyvybės ženklų. Tuo tarpu atrodė, kad sunkių susikryžiuojančių kardų smūgiai skamba aplinkui. Katrinai jie skambėjo tarsi bažnyčios varpų skelbiamas aliarmas. Kodėl gi niekas negirdi šio triukšmo, kodėl neatbėga bent jau sargybiniai?

Staiga pasigirdo silpnas riksmas, kurį kaipmat sugavo Katrina. Į petį sužeistas Pjeras susmuko ant žolės. Bernaras jaunesnysis atšoko ir nuleido ginklą. Katrina pribėgo prie sužeistojo. Šis spaudė ranka gilią žaizdą, pro jo pirštus sunkėsi kraujas, o mielą veidą iškreipė skausmo grimasa.

— Jūs nužudėte jį, — užsikirsdama ištarė ji. — Jis miršta!

Bet Pjeras atsirėmė alkūne ir pabandė nusišypsoti.

— Ne, Katrina, jis nenužudė manęs... Greitai grįžkite į rūmus ir nesakykite niekam nė žodžio...

— Aš nepaliksiu jūsų...

— Ne, jūs turite. Man viskas bus gerai. Jis padės man, — pridūrė, rodydamas į savo priešą.

— Kaip jis gali padėti jums po to, kai ką tik norėjo jus nužudyti?

Gaskono dantys lyg vilko sublyksėjo tamsoje. Jis šaltakraujiškai nuvalė kraują nuo savo kardo ir įkišo jį į makštį.

— Jūs iš tiesų nieko nenutuokiate apie vyrus, mano brangioji. Negi jūs norite pasakyti, kad aš galėjau jį pribaigti? Jūs tikriausiai laikote mane mėsininku! Jūsų meilužis gavo pelnytą pamoką ir tikiuosi, kad ši pamoka išeis jam į naudą. Dabar grįžkite į savo kambarį ir niekam nieko nesakykite. Aš stebėsiu jus.

Jis pasilenkė norėdamas padėti sužeistajam atsistoti, bet Pjeras ryžtingu mostu jį sustabdė.

— Aš nesutinku! Aš niekada jos neatsisakysiu, grafe Bernarai. Taigi jums teks mane nužudyti...

— Ką gi, gerai, aš nužudysiu jus vėliau, kai pasveiksite, — ramiai tarė Bernaras. — Eikite dabar į savo kambarį, ponia Katrina, — pridūrė jis sausai, — ir palikite šį reikalą man. Linkiu jums labos nakties.

Paklususi jo įsakmiam balsui, ji lėtai pasitraukė į šalį, perėjo aukštų sienų apjuostą sodą, praėjo pro aukštus vartus, vedančius į vidinį pilies kiemą, ne visai aiškiai suprasdama, ką daro. Ją degino gėda ir pažeminimas. Pirmiausia, ką ji išvydo priėjusi savo kambarį, buvo Sara. Ji stovėjo tarpduryje. Staiga jos gėdą pakeitė įniršis. Ji rūsčiai pažvelgė į čigonę.

— Kas nusiuntė į sodą Bernarą jaunesnįjį? Tu?

Sara gūžtelėjo pečiais.

— Tu turi proto, ar ne? Aš net nežinojau, kad jis grįžo. Ne, šitas Pjeras de Brezė tikrai išprotėjo! Tu tikriausiai kliedi...

— Didžiai dėkoju. Šį vakarą jie norėjo nužudyti vienas kitą. Bernaras jaunesnysis kovėsi su juo ir jį sužeidė! Bet jūs tik veltui gaištate laiką, jūs visi, nes jums nepavyks mūsų išskirti. Aš myliu jį, ar tu girdi? Aš myliu jį ir atsiduosiu jam tada, kai to panorėsiu. Ir kuo anksčiau, tuo geriau!

— Negaliu nesutikti, — šaltai tarė Sara. — Tu elgiesi kaip kalė rujos metu. Tau reikia vyro, ir tu jį radai. O dėl meilės jam, tai aš netikiu nė vienu tavo žodžiu! Tu tik apgaudinėji save, Katrina, ir puikiai tai žinai!

Sara apsisuko ant kulnų ir išėjo į savo mažą kambarėlį, gerai uždariusi paskui save duris.

Katriną taip pribloškė staigus jos išėjimas, kad ji liko stovėti tarsi apimta transo, įsmeigusi akis į uždarytas duris. Jos gerklę suspaudė kamuolys. Ji panoro pribėgti prie tų uždarų durų, kumščiais atidaryti jas ir priversti Sarą išeiti. Jai kaip vaikui reikėjo išsiverkti ir pasislėpti tarsi tykiame uoste, prigludus prie artimų rankų. Tarp jų įsismelkęs šaltumas skaudino ją labiau, negu ji pati sau prisipažino. Ji gynėsi dėl išdidumo, ir staiga tas išdidumas pasirodė jai esąs košmariška klaida! Jas siejo tiek metų trukęs tarpusavio prieraišumas ir drauge patirti išgyvenimai, tiek daug tikro švelnumo! Pamažu Sara užėmė motinos vietą, ir dabar Katrina jautėsi taip, lyg kas būtų atpjovęs jos dalį.

Ji priėjo prie durų ir pakėlė rankeną, norėdama pabelsti. Už durų nesigirdėjo nė garso... Bet paskui jos atmintyje vėl iškilo Pjero veidas, kai jis sužeistas žvelgė į ją, ir ji vėl išgirdo jo balsą, pašnibždomis tariantį jai meilės žodžius. Jeigu ji leis Sarai veikti savo nuožiūra, ši galiausiai išskirs ją su jaunuoliu. O Katrina dar nebuvo pasirengusi prarasti šios trapios laimės, kuria ji jau niekada nesitikėjo vėl pasimėgauti... Jos ranka lėtai nusileido. Rytoj ji nueis prie Pjero lovos ir slaugys jį pati, o jei šis jos poelgis bus aiškinamas kaip jų būsimos sąjungos patvirtinimas, tai ne taip jau blogai. Pagaliau kas gali jai sukliudyti tapti ponia de Brezė? Pjeras maldaus ją tapti jo žmona, ir ji jau pati panoro tokios baigties, kad tik vėl turėtų į ką gyvenime atsiremti. Taip kurstydama savo užsispyrimą, kuriuo apsisiautė tarsi siena, ji nuėjo prie lovos ir atsigulė.

Tryliktas skyrius

Praregėjimas

Buvo jau gerokai po pusiaudienio, kai Katrina išėjo iš savo kambario ir pasuko prie bokšto, kur gyveno Pjeras de Brezė. Ji apsimetė, jog jai migrena, kad nereikėtų prisidėti prie karalienės Marijos ir kitų freilinų

sode, kur jos rinkdavosi praleisti kelias valandas, klausydamosi menestrelių dainavimo ir mėgaudamosi švelniais šiltais saulės spinduliais.

Tiesą sakant, Katrina nemelavo skųsdamasi, kad jai skauda galvą. Nuo pat ryto ji jautė, kaip jos smilkinius spaudžia tarsi nematomas lankas. Ji labai blogai miegojo ir atsibudo vėlai, jausdamasi negaluojanti. Ji veltui šaukė Sarą. Atsakymo nebuvo, ir kai Katrina pagaliau ryžosi atidaryti duris, kurios nakčiai buvo sandariai uždarytos, tai pamatė, kad nedidelis persirengimo kambarėlis tuščias. Ten nieko nebuvo, tik ant kavos padėklo gulėjo pergamento skiautelė.

Iš pradžių ji nesiryžo jos liesti. Jai suspaudė širdį: buvo baisu sužinoti, kas slypi pergamente. Bet ji jau suprato, kas ten parašyta. Keletas žodžių, kuriuos Sara pakeverzojo, jos beveik nenustebino: "Aš grįžtu į Monsalvi... Aš tau daugiau nereikalinga..."

Skausmas, persmelkęs ją tą akimirką, buvo toks stiprus, kad ji turėjo atsiremti į sieną. Katrina užsimerkė, palaukė, kol skausmas praeis. Bet iš po jos nuleistų vokų plūstelėjo karštos, deginančios ašaros. Ji staiga pasijuto tokia vieniša, pamesta, paniekinta. Vakar ji turėjo ištverti išdidų, įdėmų grafo de Pardijako švilgsnį. O šįryt ją paliko Sara, tarsi būtų staiga nutrūkę jas sieję saitai. Dabar Katrina suprato, kad tų saitų šaknys buvo giliai jos širdyje. Nutrūkus ryšiui su Sara, ji neteko dalelės savęs, ir ta prarasta dalis buvo ne kas kita, kaip jos savigarba!

Pirmas Katrinos impulsas buvo bėgti iš kambario. Ji norėjo pasiųsti žmones vytis Sarą ir grąžinti ją jėga, jei to prireiktų. Tikriausiai čigonė išėjo anksti rytą, kai tik buvo atkelti vartai, ir dar negalėjo toli nueiti... Bet paskui Katrina apsigalvojo. Argi galima siųsti karaliaus žmones paskui tą moterį, tarsi ji būtų nusikaltėlė? Ne, ji negalės taip pasielgti su ja. Įgimtas Saros išdidumas niekada neatsigaus po tokio smūgio, ir neliks jokio šanso joms susitaikyti. Vienintelis teisingas sprendimas — pačiai ieškoti jos!

Bet kaip tik tą akimirką, kai ji baigė rengtis, į duris pasibeldė pasiuntinys ir padavė jai laiškelį. Šį sykį laiškelis buvo nuo Pjero.

"Jeigu jūs bent truputį mane mylite, ateikite. Ateikite šiandien, dieną. Aš visus išsiųsiu, ateikite. Mano aistra jums degina mane smarkiau negu žaizda. Aš laukiu. Neatsisakykite."

Žodžiai nudegino jos sielą taip pat, kaip prieš dieną jaunuolo alsavimas nudegino jos lūpas. Staiga ji karštai panoro bėgti pas jį, išsiverkti jo

glėbyje. Ji mėgino įveikti šį jausmų protrūkį, bet laiškelis ją smarkiai paveikė. Katrina jau nenorėjo vytis Saros. Ji rado šimtus pateisinimų pasikeitusiai savo minčių tėkmei... Galų gale jos draugė juk neiškeliavo į pasaulio kraštą, kalbėjo sau Katrina. Ji tik išėjo į Monsalvi. Šis indicentas anksčiau ar vėliau bus išspręstas. Be to, lėkti paskui Sarą reikštų teikti jai pernelyg daug reikšmės ir kartu pažeminti save. Tas pats jausmas, kuris neleido jai pasibelsti į Saros duris praeitą naktį, sutrukdė jai liepti pabalnoti arklį.

Tiesą sakant, Katrina ne per daug stengėsi klausyti sąžinės balso. Širdies gilumoje ji netgi didžiavosi savo elgesiu, ir kuo labiau protestavo jos tikroji prigimtis, tuo atkakliau ji priešinosi jai. Pjero šypsena užmetė skraistę ant jos akių. Jis įkūnijo tai, kuo Katrina visada instinktyviai tikėjo: meilę, malonumą, džiaugsmą būti mylimai, gyvenimą pasaulyje, kur nėra kančios, — žodžiu, visa tai, kas būdinga žydinčiai jaunystei. Katrina buvo tarsi vieversys, kurį užbūrė blizgantis veidrodis. Jos akys negalėjo ir nenorėjo matyti nieko daugiau...

Prie bokšto, kuriame gyveno de Brezė, durų stovėjo tas pats tarnas, kuris buvo pas ją rytą; jis laukė jos, norėdamas palydėti į savo šeimininko kambarius. Durys atsidarė, ir Katrina, truputį apakinta, įėjo į kambarį, dar užlietą nusileidžiančios saulės spindulių, kur lovoje gulėjo Pjeras.

— Pagaliau! — sušuko jis tiesdamas jai rankas.

Tarnas nepastebimai dingo, o Katrina priėjo prie lovos.

— Aš taip ilgai laukiau.

— Aš dvejojau, eiti ar ne, — pratarė Katrina, sutrikusi dėl to, kad mato jį lovoje.

Jis niekada nebuvo toks gražus ir geidžiamas, kaip dabar. Jo stiprus nuogas kūnas gulėjo ant raudono šilko pagalvių ir paklodžių. Kairysis petys buvo perrištas, bet neatrodė, kad jį kankina skausmas. Jo veidas buvo truputį išbalęs, bet akys spindėjo. Ją apglėbusių rankų karštį buvo galima paaiškinti karščiavimu, tačiau tai buvo ne vienintelė priežastis.

— Jūs dvejojote? — švelniai paklausė jis, mėgindamas prisitraukti ją prie savęs. — Bet kodėl?

Ji truputį atšlijo, staiga suvokusi, kad jai nedera būti jaunuolio kambaryje.

— Todėl kad man nereikėjo čia ateiti. Pagalvokite, ką pasakys žmonės, jei sužinos apie tai! Ypač po praeitos nakties...

— Praeitą naktį nieko nebuvo. Aš nugriuvau nuo laiptų ir susižeidžiau petį. Mane truputį krečia šaltis, todėl aš lovoje. Argi tai nenormalu? Jūs, gailestinga kaip angelas, atėjote sužinoti, kaip aš jaučiuosi. Ar gali kas būti natūraliau?

— O... Bernaras jaunesnysis?

— Jis medžioklėje su karaliumi, kuris kaip jūs, be abejo, žinote, nuo ryto tykoja šerno. Negi jūs iš tiesų manote, kad aš leisiu trukdyti man? Sėskitės... Ir nusimeskite šydą nuo savo nuostabaus veido.

Ji pakluso ir nusišypsojo; ją sujaudino, kad jis elgiasi tarsi išpaikintas vaikas, ir toks jo elgesys taip nesiderino su išdidžiai demonstruojama vyriška jėga.

— Gerai, — tarė ji. — Bet aš negaliu likti čia ilgiau kaip minutę. Karalius netrukus grįš, o su juo ir Bernaras...

— Aš daugiau nenoriu girdėti šio vardo, — sušuko jaunuolis įniršęs. — Ar reikia kartoti: jūs esate laisva, ir niekas neatsistos tarp mūsų! Jis elgėsi su jumis šlykščiai. Ir netrukus jis man atsaks už tai... Bet, mano džiaugsme, — pridūrė jis švelniai, išvydęs, kad Katrinos veidas apsiblausė, — leiskite man ginti jus.

— Aš jums nedraudžiu, — atsiduso Katrina ir atsisėdo. — Ginkite mane, mano drauge... Man taip reikia to!

— O aš nieko daugiau nė neprašau. Jūs neįsivaizduojate, kaip aš myliu jus, Katrina, antraip jau būtumėte pasakiusi man "taip"...

Tai sakydamas, jis atsargiai prisitraukė ją prie savęs ir labai švelniai palietė lūpomis jos akių vokus. Jo balsas tapo ramus, minkštai murkiantis.

— Ko delsti? Nuo to laiko, kai aš susigrąžinau jūsų palankumą, visi laukia, kad mes būtinai paskelbsime apie mūsų sužadėtuves. Pats karalius...

— Karalius labai geras, bet aš nežinau, taip greitai...

— Taip greitai? Nepraeina nė mėnuo po vyro mirties, kai daugelis moterų išteka. Jūs negalite likti tokioje padėtyje, viena prieš visą pasaulį. Jūsų grožis vysta. Jums reikalingas vyras, gynėjas ir tėvas jūsų sūnui.

Jis trumpais bučiniais apibėrė jos veidą, o paskui jo lūpos pasiekė jos burną ir godžiai įsisiurbė. Ji užsimerkė, ją apėmė malonus susijaudinimas, ir visas liūdesys išgaravo.

— Pasakykite, kad jūs sutinkate, mano meile, — tarė jis švelniai. — Leiskite man visų akivaizdoje pasakyti, kad jūs esate mano. Pasakykite "taip", mano džiaugsme.

Šis švelnus žodis staiga išsklaidė malonų rūką, kuriame skendėjo Katrina. "Mano džiaugsme!" Dažniausiai taip vadino ją Arno... ir su tokia pat aistra! Jai pasirodė, kad ji girdi savo vyro balsą, šnabždantį į ausį šiuos žodžius. "Katrina, mano džiaugsme!" Niekas jų netarė taip kaip jis. Jos aptemusi sąmonė staiga prašviesėjo.

— Ne, tai neįmanoma!

Ji atsitraukė ir išsivadavo iš jo stipraus glėbio. Jis šiek tiek suirzęs sušuko:

— Bet kodėl? Kodėl? Niekas dėl to nenustebs, aš jums jau sakiau, netgi jūsų šeima. Juk net pati ponia de Monsalvi laukia, kad mes susituoktume. Ji supranta, kad jūs negalite likti vieniša...

Katrina krūptelėjo, jos lūpos pabalo. Ji įsmeigė į Pjerą nustebusias, išsigandusias akis.

— Ką jūs pasakėte? Aš neišgirdau...

Jis nusijuokė ir vėl ištiesė jai rankas.

— Kas jums? Mano mylimoji...

— Pakartokite, ką jūs dabar pasakėte, — griežtai tarė Katrina. — Ką bendra turi mano anyta su visu tuo?

Iš pradžių Pjeras nieko neatsakė. Šypsena dingo iš jo lūpų, ir jis pamažu paniuro.

— Aš nepasakiau nieko ypatingo. Bet kaip baisiai jūs su manimi kalbate, mano meile!

— Nesvarbu, kaip aš kalbu, bet, dėl Dievo, atsakykite man! Ką bendra turi ponia de Monsalvi su visu tuo?

— Nieko ypatingo, patikėkite manimi! Aš tik pasakiau, kad ji jau laukia, jog jūs tapsite mano žmona. Būdamas ten aš prisipažinau jai, kad jus nepaprastai myliu, ir pasakiau, jog karštai trokštu vesti jus ir tikiuosi, kad jūs priimsite mano pasiūlymą. Tai buvo taip natūralu... Aš bijojau, kad

ji privers jus gyventi praeitimi ir likti tame sename Overnės name... Bet ji viską puikiai suprato...

— Ji suprato? — skausmingu balsu pakartojo Katrina. — Bet apie ką jūs galvojote sakydamas jai visa tai? Kas jums davė teisę?

Pjerą pribloškė kančios iškreiptas jaunosios moters veidas. Jis instinktyviai pajuto, kad turi apsiginti nuo netikėto pavojaus. Apsisiautęs antklode, jis nulipo prie lovos kojūgalio, kur ant suolo sėdėjo jėgų netekusi Katrina. Jos akys buvo pilnos ašarų, šalti pirštai virpėjo. Ji be paliovos kartojo:

— Kodėl... o, kodėl jūs tai padarėte? Jūs neturėjote teisės!

Jis atsiklaupė šalia ir paėmė šaltas jos rankas.

— Katrina, — sušnibždėjo jis, — nesuprantu, ko jūs nusiminėte. Prisipažįstu, kad galbūt truputį paskubėjau, bet norėjau būti tikras, kad mūsų vestuvėms nebus jokių kliūčių, jeigu jūs priimsite mano pasiūlymą. Be to, anksčiau ar vėliau, kokią reikšmę tai turi?

Jis buvo nuoširdžiai nusiminęs, ji tai matė ir neturėjo jėgų pykti ant jo. Ji grįžo į žiaurią tikrovę iš sapno, kurį sapnavo tiek daug savaičių, ir vienintelis žmogus, ant kurio reikėjo pykti, buvo ji pati... Ji pažvelgė į jį liūdnomis akimis.

— Ir ką mano anyta atsakė jums?

— Ji pasakė, jog viliasi, kad mes būsime laimingi, kad aš galiu duoti jums tą padėtį ir gyvenimo būdą, prie kurio jūs esate pripratusi...

— Ji taip pasakė? — sušuko Katrina iš susijaudinimo prislėgtu balsu.

— Taip, būtent taip... Taigi jūs matote, kad nėra priežasčių sielotis.

Katrina atstūmė rankas, kurios mėgino sulaikyti ją, ir atsistojo. Ji sausai nusijuokė.

— Nėra priežasčių? Dabar klausykitės, Pjerai. Jūs suklydote pasakęs jai visa tai, nes aš niekada netekėsiu už jūsų. Jūs sužeidėte kilmingos damos širdį visai be jokio pagrindo.

Šį sykį Pjeras nesusitvardė. Staigiai pašokęs jis sugriebė ją už pečių.

— Tai, ką jūs sakote, absurdiška. Aš jos neįskaudinau, ir jūs neturite teisės taip bausti mus abu. Tai jūsų išdidumas, Katrina! Tiesa yra ta, jog jūs bijote, kad žmonės gali blogai apie jus pagalvoti. Bet jūs klystate, jūs esate laisva moteris, aš kartoju. Jūsų vyras mirė...

— Ne! — įnirtingai suriko Katrina.

Dabar atėjo Pjero eilė nustėrti iš nuostabos.

— Nemirė? Ką jūs sakote?

— Būtent tai, ką pasakiau. Mano vyras galbūt mirė žmonėms, bet jis nemirė Dievui.

— Aš nesuprantu... Paaiškinkite, ką jūs turite galvoje?

Ir Katrina vėl papasakojo liūdną istoriją ir pasakė žiaurią tiesą, bet šį kartą ji pajuto beveik palengvėjimą. Ji tarsi atsipalaidavo nuo kelių pastarųjų savaičių svaigulio, romantiško jausmingo potraukio, kuris pastūmėjo ją į šio jaunuolio glėbį. Pasakodama apie Arno, ji dar kartą suvokė, kad myli jį. Ji manė, kad galės pabėgti nuo jo, užmiršti jį, bet jis stovėjo priešais nepaprastai gyvas ir atskyrė nuo šio vyro, kurį, kaip jai atrodė, ji myli. Viską papasakojusi, Katrina tiesiai pažvelgė į Pjerą savo aksominėmis akimis.

— Dabar jums viskas žinoma, ir jūs žinote, kad buvote neteisus pasakodamas vargšei motinai apie vestuves, bet dėl šitos klaidos kalta tik aš. Aš neturėjau duoti jums nė menkiausios dingsties tikėtis!

Pjeras nusigręžė ir susijuosė klubus antklode. Jis atrodė iškart pasenęs dešimčia metų.

— Aš viską supratau per vėlai, Katrina, aš apgailestauju. Tai, kas įvyko, siaubinga. Bet norėčiau pasakyti, kad tai nepakeis mano sprendimo vesti jus anksčiau ar vėliau. Mano džiaugsme, lauksiu jūsų tiek, kiek reikės!

— Mano džiaugsme! — sušnibždėjo ji. — Jis dažniausiai vadindavo mane taip... ir tai skambėjo nuostabiai!

Pjeras sustingo išgirdęs šį palyginimą, kuris aiškiai buvo ne jo naudai.

— Bet aš pasakiau tai iš visos širdies, Katrina, — pasakė jis įžeistu tonu. — Atsibuskite pagaliau! Aš žinau, jūs daug kentėjote, bet jūs dar jauna, kupina gyvybės. Jūs mylėjote savo vyrą, kaip dar niekas nemylėjo. Bet jūs jau nieko negalite padaryti jo labui... ir dabar mylite mane.

Katrina vėl kaip ir pirma ryžtingai sušuko:

— Ne!

O kai jis atšoko nustebusiu veidu, piktai sužaibavęs akimis, ji pakartojo:

— Ne, Pjerai, aš iš tiesų nemyliu jūsų, prisipažįstu, kurį laiką maniau, kad myliu, ir netgi prieš valandą neabejojau tuo. Bet jūs netyčia atvėrėte man akis. Aš maniau, kad galėsiu mylėti jus, bet suklydau... Niekada negalėsiu mylėti nė vieno vyro, išskyrus jį!

— Katrina, — sudejavo jis gailiai.

— Jūs negalite suprasti. Pjerai. Aš niekada nieko nemylėjau, niekada iš tikrųjų negyvenau, tik jo dėka ir jam. Aš su kūnu ir siela priklausau jam, ir tebūnie kas bus, nesvarbu, kaip subjauros jį ta prakeikta liga, jis visada liks man vienintelis, nepakartojamas, vienintelis mano vyras pasaulyje! Mano geroji Sara, kuri dėl jūsų paliko mane šį rytą, neklydo. Aš priklausau Arno ir daugiau niekam. Ir kol aš gyva, taip ir bus.

Stojo tyla. Pjeras pasitraukė nuo jos ir priėjo prie lango. Saulė ką tik nusileido, ir auksinę šviesą pakeitė rausvai violetinė. Už upės nuskardeno trimitas, paskui dar kartą, pasigirdo medžioklinių šunų lojimas.

— Karalius, — tarė Pjeras. — Jis grįžta.

Jo balsas Katrinai pasirodė palūžęs. Ji pašoko ir atsigręžė į jį. Pjeras nežiūrėjo į ją. Jis nejudėdamas stovėjo prie lango. Jo galva buvo nuleista, tarsi jis būtų susimąstęs, bet staiga Katrina pamatė, kad jo pečiai krūpčioja, ir suprato, kad jis verkia.

Ją apėmė gailestis, ji lėtai priėjo prie jo ir norėjo uždėti ranką ant peties, bet neišdrįso.

— Pjerai, — ištarė ji, — aš norėčiau palengvinti jūsų skausmą.

— Jūs niekuo negalite padėti, — šiurkščiai atsakė jis.

Vėl stojo tyla ir pagaliau jis tarė neatsigręždamas:

— Ką jūs darysite?

— Vėl išvažiuosiu, — nedelsdama atsakė ji. — Grįšiu atgal ir visiems pasakysiu, kad niekas nepasikeitė ir kad aš tebesu jo žmona...

— O paskui? — su kartėliu paklausė jis. — Jūs užsidarysite tuose kalnuose, kol mirtis jus išvaduos?

— Ne, paskui pasiimsiu Arno iš to leprozoriumo, į kurį mane privertė išleisti jį. Aš nuvešiu jį į ramią nuošalią vietą ir liksiu su juo... iki tol, kol...

De Brezė apėmė siaubas. Jis atsisuko, jo veidą iškreipė skausmas.

— Jūs negalite to daryti... Jūs turite vaiką ir neturite teisės nusižudyti tokiu rafinuotu būdu!

— Bet gyvenimas be jo man ir yra savižudybė. Aš baigiau čia savo reikalus. Monsalvi šeimai sugrąžintas geras vardas ir turtas. Su la Tremuju atsiskaityta. Dabar aš galiu pagalvoti apie save... ir apie jį!

Netardama daugiau nė žodžio, ji nuėjo prie durų ir atidarė jas. Už jų laukė tarnas. Ant slenksčio ji atsisuko. Pjeras tebestovėjo prie lango; jis ištiesė rankas, tarsi norėtų ją apglėbti.

— Katrina, — maldaujamai ištarė jis, — grįžkite pas mane!

Ji papurtė galvą ir švelniai nusišypsojo jam.

— Ne, Pjerai... Užmirškite mane. Taip bus geriau...

Paskui, lyg bijodama pasiduoti silpnumui ir nenorėdama klausytis balso, kuris ją taip giliai jaudino, ji nusisuko ir nubėgo laiptais žemyn. Kai ji išbėgo į kiemą, medžiotojai jau jojo pro vartus ir taip garsiai trimitavo, kad atrodė, jog plyš jų plaučiai. Tarp jų ji pamatė karalių ir šalia jo liesą besijuokiančio Bernaro d'Armanjako figūrą. Po akimirkos visą didžiulį kiemą pripildė įvairiaspalvio gyvenimo šurmulys. Damos išbėgo pasitikti medžiotojų, kitos žiūrėjo pro langus ir linksmai šūkčiojo.

Visur skambėjo džiaugsmingi šauksmai ir juokas. Bet Katrina šį kartą nenorėjo prisidėti prie jų. Ją šaukė Arno. Katrina pajuto, kad tarp jos ir šių žmonių atsivėrė bedugnė, tokia gili bedugnė, jog neįmanoma jos peržengti. Tik vienas žmogus galėtų ją sugrąžinti į šį pasaulį, kuriame ji jautėsi tokia svetima. Bet tas žmogus daugiau neturėjo nei teisės, nei galimybės tai padaryti. Galų gale, argi tai svarbu? Ji turi grįžti ten, kur ją veda lemtis — į savo šeimą.

Kitą dieną Katrina atsisveikino su karaliumi. Prieš tai ji gana sunkiai gavo leidimą palikti karalienę Mariją, kurią nustebino toks skubus jos sprendimas išvykti.

— Bet jūs tik neseniai atvykote čia, mano brangioji! — tarė karalienė. — Negi rūmuose jums jau nusibodo?

— Ne, madam, bet aš ilgiuosi savo sūnaus ir esu reikalinga Monsalvi šeimai.

— Tuomet važiuokite! Bet kuo greičiau grįžkte su savo sūnumi. Jūs viena iš mano freilinų, o dofinui netrukus reikės pažo.

Karolis VII kalbėjo su ja beveik tokiu pat tonu, bet pridūrė:

— Tiek mažai iš tiesų gražių moterų, o jūs norite palikti mus. Kas gi yra patrauklaus toje jūsų Overnėje?

— Tai puikus kraštas, sere, ir jums jis patiktų. O jei kalbėsime apie tai, kodėl mane traukia ten, tai jūsų didenybė atleis man, jei pasakysiu, kad pirmiausia mano sūnus, o paskui griuvėsiai...

Karalius akimirką paniuro, bet netrukus jo veidą nušvietė šypsena.

— Vadinasi, jūs labai norite statyti? Puiku, ponia Katrina! Man malonu, kad moteris gali suderinti energiją ir ryžtą su tokiu grožiu... Bet... kurgi tarp viso to mano draugo Pjero de Brezė vieta? Ar jūs ketinate pasiimti jį su savimi? Įspėju jus, jis man labai reikalingas.

Katrina apmirė, bet paskui nuleido akis, norėdama paslėpti susijaudinimą.

Ji dar ne visai atsibudo iš sapno, kurį sapnavo pastaruoju metu, ir Pjero vardo paminėjimas jai buvo skausmingas.

— Aš neimu jo su savimi, sere. Sinjoras de Brezė buvo man puikus draugas ir ištikimas riteris. Bet jis turi savo gyvenimą, o aš — savo. Jį vėl šaukia karas, o aš turiu atstatyti namus.

Karolis VII, be abejo, buvo jautrus. Lengvai virptelėjęs balsas jam pasakė, kad kažkas atsitiko, ir jis nebandė daugiau prieštarauti.

— Laikas — geriausias patarėjas, puikioji dama. Aš maniau, kad mes greitai švęsime sužieduotuves, bet, atrodo, klydau. O dabar, ponia Katrina, jeigu jūsų karaliui bus leista duoti patarimą, neskubėkite. Nedarykite sprendimų, dėl kurių jums gali tekti gailėtis. Kaip aš sakiau, laikas pakeičia vyrus ir moteris. Bus apmaudu, jeigu jūs kada nors kankinsitės dėl to. Tai bus neteisinga.

Katriną sujaudino karaliaus dėmesys; ji atsiklaupė norėdama pabučiuoti Karolio ištiestą jai ranką. Ji drąsiai nusišypsojo jam.

— Aš nesigailėsiu. Bet aš nuoširdžiai dėkoju jūsų didenybei už jūsų gerumą. Aš to niekada neužmiršiu.

Jis atsakė jai drovia šypsena — gražios moters akivaizdoje jis visada drovėdavosi.

— Galimas dalykas, netolimoje ateityje aš aplankysiu Overnę, — pasakė jis mąsliai. — O dabar jūs galite eiti, grafiene de Monsalvi! Grįžkite ir imkitės pareigų, kurias jūs norite nešti ant savo pečių. Bet žinokite, jūsų karalius nuobodžiaus be jūsų ir tikėsis greitai vėl jus pamatyti; be to, jis jus gerbia.

Ir jis išėjo palikęs Katriną klūpančią vidury didelės salės, kurioje stovėjo tik sustingusi sargyba. Ji girdėjo nutolstančius jo žingsnius, o paskui ramiai atsistojo. Dabar nesijautė tokia liūdna,ją netgi apėmė tam tikras išdidumas. Karolis kalbėjo su ja ne kaip su moterimi, o kaip su vienu iš savo kapitonų. Be abejo, jis taip pat būtų kalbėjęs ir su pačiu Arno.

Beliko tik atsisveikinti su karaliene Jolanda. Katrina tuojau pat nuėjo pas ją, ketindama išdėstyti tas pačias priežastis. Tačiau to nereikėjo. Keturių karalysčių karalienė pabučiavo ją.

— Jūs teisingai elgiatės, — tarė ji. — Aš nesitikėjau iš jūsų nieko kito. Jaunasis de Brezė jums ne pora... paprasčiausiai todėl, kad jis jaunas!

— Jeigu jūs taip manote, madam, kodėl nepasakėte man to?

— Todėl, kad tai jūsų gyvenimas, mano gražuole! Niekas neturi teisės kištis į kitų žmonių likimą! Netgi... senoji karalienė. Grįžkite į savo Overnę. Ten daug darbo, nes dabar mes turime susijungti su ta nelaiminga nuniokota karalyste. Mums provincijose reikalingi tokie žmonės kaip Monsalvi. Jūsų šeimos žmonės panašūs į kalnus, kuriuose jie gyvena: galima išnaudoti juos, bet neįmanoma sunaikinti. Vis dėlto... Aš nenoriu prarasti jūsų visiems laikams!

Jolanda mostu pasišaukė Aną de Beil, kuri sėdėjo kampe ir siuvinėjo.

— Paduokite man manąją dramblio kaulo dėžutę! — paliepė ji.

Kai jaunoji moteris atnešė dėžutę, karalienė savo plonais pirštais ištraukė iš jos žiedą su smaragdu, kuriame buvo išgraviruotas jos herbas, ir užmovė jį Katrinai ant piršto.

— Emyras Saladinas dovanojo šį brangakmenį vienam iš mano protėvių, kuris išgelbėjo jį nuo mirties nežinodamas, kas jis. Aš daviau jį aptaisyti. Saugokite jį, Katrina, teprimena jis jums mano draugystę ir dėkingumą. Jūsų dėka karalius ir aš ilgai valdysime šią šalį!

Katrina virpančiais pirštais palietė puikų brangakmenį. Paskui ji atsiklaupė ir pabučiavo vienuolišką valdovės ranką.

— Madam, ką aš galiu pasakyti? Tokia dovana!

— Nieko nesakykite. Jums, kaip ir man, pritrūksta žodžių, kai mes smarkiai jaudinamės, ir taip geriau. Žiedas turi atnešti jums sėkmę. Kiekvienas, kuris tarnauja man Prancūzijoje, Ispanijoje, Sicilijoje ar Kipre, padės jums, kai tik pamatys šį akmenį. Tai tarsi talismanas, kurį aš duodu

jums, nes jaučiu, kad jums gali jo prireikti. Ir aš tvirtai tikiuosi pamatyti jus vėl gyvą ir sveiką!

Audiencija buvo baigta. Katrina dar sykį nusilenkė.

— Sudie, madam...

— Ne, Katrina, — šypsodamasi atsakė karalienė, — ne sudie, o iki pasimatymo! Tesaugo jus Dievas!

Jei Katrina manė, kad atsisveikinimai jau baigti, tai ji klydo. Eidama į raštinę atsiimti dokumento apie jos teisių sugrąžinimą, didžiajame kieme ji susidūrė su Bernaru d'Armanjaku, kuris žingsniavo pirmyn ir atgal, tarsi ko laukdamas. Ji pabandė praeiti pro šalį, bet jis greitai priėjo prie jos.

— Aš laukiau jūsų, — tarė jis. — Čia niekas apie nieką daugiau nekalba, tik apie tai, kad jūs išvažiuojate, ir kai aš sužinojau, kad jūs pas karalienę Jolandą, tai pamaniau, kad neilgai ten užtruksite: jūs ne iš tų moterų, kurios ilgai atsisveikina, ji taip pat.

— Jūs visiškai teisus. Sudie, grafe, — šaltai tarė Katrina.

Kilnų protingą gaskono veidą nušvietė apgailestavimo šypsena.

— Hm! Atrodo, jūs dar pykstate ant manęs. Jūs visiškai teisi. Bet aš atėjau atsiprašyti, Katrina. Praeitą naktį mane buvo apakinęs pyktis. Aš galėjau nužudyti jus abu.

— Tačiau jūs to nepadarėte. Ir patikėkite, aš jums esu dėkinga už tai.

Jeigu ji manė, kad jos žodžiai sutrikdys Bernarą jaunesnįjį, tai ji klydo, nes gaskonas pratrūko juoktis.

— Dėl Dievo, Katrina, liaukitės ir nebūkite pasipūtusi. Tai jums netinka, patikėkite!

— Tinka tai man ar ne, aš tik taip galiu su jumis kalbėtis. Tikiuosi, jūs nelaukėte, kad aš pulsiu jus glamonėti?

— Na, galimas dalykas, ir reikėtų. Šiaip ar taip, aš padėjau jums išvengti keblios padėties. Jeigu jūs būtumėte nusileidusi to jauno dabitos įkalbinėjimams, tai dabar labai gailėtumėtės.

— Ką jūs žinote apie tai?

— O, klausykite! De Brezė buvo truputį sužeistas mano kardu. Jeigu jūs iš tiesų buvote jį įsimylėjusi, tai tą pačią naktį būtumėte nubėgusi į jo kambarį. Bet jūs to nepadarėte!

— Aš nuėjau kitą dieną.

— Ir išėjote paraudusiomis akimis; jūs atrodėte taip, tarsi būtumėte priėmusi tvirtą sprendimą. Štai matote, kaip aš gerai informuotas!

— Man atrodo, jūsų šnipai kažką slepia nuo jūsų. Jie nepapasakojo jums visko! — pavargusiu balsu tarė Katrina.

Bet Bernaras jaunesnysis staiga surimtėjo.

— Ne, Katrina, pasakė. Jūs nutraukėte ryšius su de Brezė ir nutarėte grįžti pas vyrą. Antraip kodėl jums reikėtų išvažiuoti? Kodėl tuomet de Brezė prieš valandą išjojo savo ietininkų priešakyje? Jis rengiasi padėti Lorui, kurį Sen Seneri tvirtovėje atakuoja anglai*

— O! — tyliai šūktelėjo Katrina. — Jis jau išjojo?

— Taip, išjojo, nes jūs atstūmėte jį. Aš nesuklydau dėl jūsų, Katrina. Jūs kaip tik ta moteris, kurią didysis Monsalvi galėjo išsirinkti sau į žmonas. Aš buvau neteisus praeitą naktį. O dabar susitaikykime. Labai noriu būti jūsų draugas...

Jo atsiprašymai buvo nuoširdūs. O Katrina niekada ilgai nepyko ant tų, kurie garbingai pripažindavo savo klaidas. Ji nusišypsojo ir ištiesė rankas.

— Aš irgi buvau neteisi. Užmirškime visa tai, Bernarai, ir atvažiuokite į Monsalvi, kai grįšite iš Lektūro! Jūs visada būsite ten laukiamas svečias. O vėliau aš patikėsiu jums Mišelį, kai jis paaugs ir taps pažu. Esu tikra, kad jūs išauklėsite jį taip, kaip tai padarytų Arno. O dabar palinkėkite man laimingo kelio.

— Galite manimi pasikliauti! Laimingo kelio, brangioji Katrina!

Anksčiau, negu ji suprato, kas darosi, jis apglėbė jos pečius ir skambiai pabučiavo į abu skruostus, o paskui paleido ją.

— Aš pasakysiu Ksantrajui ir La Girui, kokia jūs ištikima draugė! Ketinau duoti jums eskortą palydėti į namus, bet, atrodo, karalius pats tuo pasirūpino.

— Labai ačiū jums už tai, — juokdamasi tarė Katrina. — Turiu prisipažinti, kad man labiau patinka ramesni žmonės negu jūsų velniai gaskonai. Reikia tikro vado, kuris sugebėtų valdyti juos, o aš nesu Arno de Monsalvi.

---

* Pjeras de Brezė vėliau vedė Žaną liu Bek Krespen, gavo Normandijos didžiojo senešalio laipsnį ir žuvo kautynėse tarp Prancūzijos karaliaus šalininkų ir Burgundijos hercogo prie Moklerio 1465 metais.

Bernaras jaunesnysis jau rengėsi eiti, bet atsisukęs pažvelgė į Katriną ir labai rimtai tarė:

— Priešingai... Aš manau, kad jūs kaip tik ir esate toks žmogus!

Viršum Šinono stogų brėško rytas, ramiame Vjenos upės paviršiuje mirguliavo raudoni atšvaitai, kai kitą rytą Katrina jojo pro varpinės bokšto vartų pakeltas grotas. Visi miesto varpai skambino šventosios Dievo Motinos pamaldas, ir jų skambesys gryname ore pasiekė nedidelį raitelių būrį, kuris jojo iš pilies. Eskortą, kurį karalius paskyrė Katrinai, sudarė vien bretonai — tai liudijo trumpi kareivių apsiaustai, papuošti šermuonėlių uodegomis. Jiems vadovavo Tristanas L'Ermitas. Kai išvakarėse jis atėjo pasakyti Katrinai, kad lydės ją į Monsalvi, o paskui prisijungs prie konetablio Rišmono Partene, ji apsidžiaugė. Karalius negalėjo išrinkti jai geresnio gynėjo nei šis nekalbus flamandas, kurio teigiamas savybes ji gerai žinojo. Jis buvo iš prigimties lyderis ir jam buvo būdingos tokios savybės kaip šaltakraujiškumas, įžvalgumas, ramus narsumas. Ji atvirai tarė jam:

— Jūs daug pasieksite, mano drauge Tristanai. Jūs turite visas stambaus valstybės veikėjo savybes.

Šis nusijuokė.

— Man apie tai jau sakė... tik vakar! Jūs nepatikėtumėte, ponia Katrina, bet mūsų dešimtmetis dofinas labai domisi mano karjera. Jis žadėjo pasirūpinti mano ateitimi, kai taps karaliumi. Matyt, jam padarė įspūdį mūsų žygiai prieš la Tremujį. Žinoma, aš tų pažadų nelaikau labai rimtais. Princų, ypač jaunų, trumpa atmintis*

Bet Katrina papurtė galva. Ji prisiminė skvarbų, beveik kiaurai veriantį jaunojo Luji žvilgsnį. Tai buvo žvilgsnis žmogaus, kuris nieko neužmiršta.

— Aš manau, kad jis neužmirš, — tepasakė ji.

Tristanas abejodamas palingavo galva. Jis jojo greta jos, laisvai atsilošęs balne, kaip būdinga žmonėms, kurie įpratę prie ilgų monotoniškų kelionių. Apie jį kalbėdavo, kad jis gali miegoti balne. Jis jojo giliai

---

* Tristanas L'Ermitas vėliau tapo Liudviko XI patikėtiniu, turėjo didžiojo prevo ir karaliaus policijos vyriausiojo vado postus. Jo likimas aprašytas V.Skoto romane "Kventinas Dorvardas".

užsimaukšlinęs šalmą, kad apsisaugotų nuo tekančios saulės spindulių, ir lengvai siūbuodamas.

Katrina vėl apsirengė vyriškais drabužiais, kuriais dėvėjo palikdama Anžerą. Jai patiko vyriški rūbai, nes su jais ji galėjo laisviau judėti, be to, jie teikė energijos ir narsumo. Pakilusi balnakilpėse, ji žiūrėjo į miestą, lyg matytų jį pirmą kartą. Kaip tik čia ji pasiekė pergalę prieš la Tremujį ir netikėtą pergalę prieš save. Tą akimirką, kai ji paliko Šinoną, jis buvo jai labai brangus.

Miesto gyventojams diena dar tik prasidėjo. Buvo atidaromos langinės, pradėjo darbą parduotuvės, krautuvininkai rengėsi dienos prekybai. Smarkus lietus, praūžęs vakar vakare, švariai nuplovė smulkius lauko akmenis. Kai jie pasiekė Karua, Katrina pamatė jauną merginą kokių penkiolikos metų; ji sėdėjo kelkraštyje ir dėliojo rožių puokštę. Rožės buvo labai šviežios, ir jos priminė Katrinai kitą puokštę, kurią kažkas sviedė jai kartą vakare pro Anjelės viešbučio langą. Ji sustabdė arklį.

— Kokios nuostabios rožės, — tarė ji. — Parduok man puokštę.

Mergina ištiesė jai gražiausią iš visų.

— Ji kainuoja vieną solį, gerasis pone, — tarė ji šypsodamasi ir nusilenkdama, ir tuoj pat nukaito iš dėkingumo, kai Katrina davė jai auksinę monetą. — O, ačiū, gerasis pone! — džiaugsmingai sušuko mergina.

Katrina nujojo prie įtvirtinto tilto, kuris kirto Vjeną. Ji įsikniaubė veidu į rožes ir kvėpino jų švelnų aromatą. Tristanas nusijuokė.

— Drįstu sakyti, kad tai paskutinės rožės, kitų mes jau ilgai nepamatysime. Jos neauga jūsų skurdžioje Overnėje. Bet čia rožės — geriausios šalyje. Turenas — rožių kraštas.

— Todėl aš ir pirkau jas, jos man simbolizuoja švelnią Luaros gamtą, taip pat primena man... kai ką, ką aš užmiršiu tada, kai nuvys šios gėlės.

Ginkluotas būrys perkirto tiltą, sveikinamas apsaugos kareivių, kurie pažino konetablio herbą. Kitoje upės pusėje jie paspaudė pentinais savo arklius ir pasileido risčia. Katrina ir jos eskortas dingo dulkių debesyje.

Trečia dalis

Šventojo Jokūbo kelias
1433—1434 m.

Keturioliktas skyrius

Monsalvi žmonės

Vienuoliktą valandą, jau visai sutemus, Katrina, Tristanas L'Ermitas ir jų palyda po varginančios kelionės pasiekė Monsalvi. Buvo puikus vasaros oras, purvas keliuose išdžiūvo ir pavirto dulkėmis. Laimei, dėl gero oro jie galėjo nakvoti po atviru dangumi ir be sustojimų įveikti didelius atstumus. Jie turėjo pasiėmę pakankamai maisto atsargų ir tik retkarčiais sustodavo pakelės viešbučiuose, — dauguma iš jų mažai ką galėjo pasiūlyti.

Kelionei artėjant į pabaigą, Katrina ėmė nekantrauti kuo greičiau pasiekti namus, o jos nuotaika vis labiau blogėjo. Apimta karštligiško skubėjimo ji tylėdama jojo valanda po valandos, įsmeigusi žvilgsnį į kelią. Kai tarsi tamsi karūna nakties dangaus fone prieš juos iškilo Monsalvi bokštai, ji sustabdė arklį; ji žiūrėjo į Monsalvi, ir jos širdį slėgė sunkumas. Tai buvo jos namas, bet ji niekada negyveno ten ilgai, ir pilies vardas nebuvo jai įprastas. Sunerimęs Tristanas prijojo prie jos.

— Kas atsitiko, ponia Katrina?

— Nežinau, mano drauge Tristanai, tiesiog aš staiga išsigandau.

— Ko išsigandote?

— Nežinau, — tarė ji tyliai. — Kažkokia bloga nuojauta.

Anksčiau ji niekada nejautė nieko panašaus į šią slegiančią baimę; ji bijojo to, kas laukė jos už šių nebylių sienų. Ji pabandė nusiraminti. Ten Mišelis, Sara ir, žinoma, Gotjė. Bet netgi mintis apie mažą sūnelį nepadėjo

— kamuolys kaip ir pirma buvo įstrigęs gerklėje. Ji atsisuko į Tristaną su nevilties išraiška veide.

— Jojame, — pagaliau ištarė ji, — žmonės pavargo!

— Jūs irgi, — sumurmėjo flamandas.

Miesto vartai buvo jau uždaryti, bet Tristanas pakėlė ragą, kuris kabėjo prie jo diržo, ir tris kartus sutrimitavo. Po minutės per dantytą sienos viršų persisvėrė žmogus su žibintu rankoje.

— Kas čia?

— Atidarykit, — šūktelėjo Tristanas. — Tai kilnioji ponia Katrina de Monsalvi grįžo iš karaliaus rūmų. Karaliaus vardu įsakau: atidarykite!

Sargybinis kažką neaiškiai sušuko. Šviesa dingo, bet netrukus masyvūs mažos tvirtovės vartai lėtai, baisiai girgždėdami atsidarė. Vėl pasirodė sargybinis su žibintu rankoje; jis išėjo į priekį ir stovėdamas tiesiog po arklių šnervėmis pakėlė žibintą į viršų.

— Tai iš tiesų mūsų ponia! — sušuko jis džiaugsmingai. — Garbė Viešpačiui, kuris sugrąžino ją taip laiku! Jau pasiųsta pranešti valdytojui, kad sutiktų ją kaip pridera.

Kaip tik tą akimirką pasirodė raišuojanti figūra žmogaus, kuris iš visų jėgų skubėjo prie vartų siaura maža gatvele. Katrinos širdis atlėgo: ji pažino senuką Saturneną. Jis pribėgo taip greitai, kaip leido jo senos kojos, ir sušuko:

— Ponia Katrina! Ponia Katrina grįžo pas mus! Garbė Dievui! Sveika sugrįžusi į Monsalvi!

Jis visai uždusо. Katrina susijaudino, nors jai buvo ir truputį juokinga. Ji norėjo nušokti nuo arklio ir pasisveikinti, bet senukas tiesiog puolė ant jos arklio.

— Sėdėkite ant arklio, ponia! Aš noriu nuvesti jus į abatiją, kaip kadaise vedžiau į savo nuosavą namą.

— Aš taip džiaugiuosi vėl matydama tave, Saturnenai, ir taip pat Monsalvi!

— Monsalvi irgi džiaugiasi jumis, kilnioji ponia! Pažvelkite!

Tą pačią akimirką, tarsi mostelėjus burtų lazdele, atsidarė langai ir durys; visur pasirodė šypsantys veidai ir rankos su deglais. Maža gatvelė skaisčiai nušvito ir suskambėjo galingas laimingų balsų choras:

— Garbė, garbė gerajai poniai, kuri vėl sugrįžo pas mus!

— Aš jums pavydžiu, — sušnibždėjo Tristanas. — Tikriausiai labai malonu, kai tave taip šiltai sutinka.

— Tai tiesa! Aš visai to nelaukiau, mano drauge Tristanai, bet esu dėl to laiminga, tokia laiminga!

Katrinos akys buvo pilnos ašarų. Saturnenas, išdidžiai pasipūtęs, paėmė jos arklio žąslus ir lėtai nuvedė gatve. Ji jojo tarp dviejų eilių; deglų šviesa apšvietė džiaugsmingus žmonių veidus. Iš visų pusių į ją žvelgė spindinčios akys ir skambėjo sveikinimai.

— Ko jums dabar bijoti? — sušnibždėjo Tristanas. — Visi čia garbina jus!

— Galimas dalykas. Bet juk aš nežinau, ko bijojau. O tai nuostabu... Tai...

Jos lūpose žodžiai sustingo. Jie pasiekė abatijos vartus, kurie buvo plačiai atkelti jų sutikimui. Didžiulė Gotjė figūra stovėjo prie slenksčio. Jis laukė. Katrina manė, kad jis puls prie jos pasisveikinti, kaip Saturnenas, bet jis nepajudėjo. Dar daugiau, jis susidėjo rankas, tarsi užtverdamas jai kelią. Jo veidas buvo rūstus, lyg iškaltas granite, jame nebuvo nė pėdsako šypsenos. Susitikusi su jo ledinių akių žvilgsniu, Katrina sudrebėjo.

Saturneno padedama ji nulipo nuo arklio ir priėjo prie normando. Jis laukė, kol ji prieis, nesujudėjęs nė vienu raumeniu. Katrina pabandė nusišypsoti:

— Gotjė, — sušuko ji, — kaip aš džiaugiuosi tave matydama!

Bet ne sveikinimo žodžiai išsiveržė iš jo sučiauptų lūpų, o trumpas:

— Jūs viena?

— Ką jūs turite galvoje? — paklausė ji priblokšta.

— Aš paklausiau, ar jūs viena, — lediniu tonu atsakė normandas. — Tas gražus šviesiaplaukis kavalierius, už kurio tekėti jūs rengiatės, jis dabar su jumis? Aš patarčiau jam pasitraukti, kad jūs galėtumėte įeiti viena!

Katriną apėmė įniršis; ji pasijuto pažeminta. Gotjė šiurkštumas įskaudino ją. Kaip jis drįso šitaip elgtis su ja visų akivaizdoje ir pateikti jai tokį kaltinimą? Kad nesusikompromituotų šio valstiečio akyse, ji turi atsakyti išpuoliu į išpuolį. Išdidžiai iškėlusi galvą, ji narsiai žengė pro vartus.

— Duok kelią, — griežtai pasakė ji. — Kokią tu turi teisę tardyti mane?

Gotjė nepajudėjo. Jis tebestovėjo tarpdury, ir jo didžiulis kūnas visai užtvėrė praėjimą. Tristanas susiraukė, ir jo ranka jau siekė kardo, bet Katrina mostu sulaikė jį.

— Viskas gerai, mano drauge Tristanai. Tai mano reikalas. Nagi, — sukomandavo ji šaltai, — leisk man praeiti. Argi taip priima šeimininkę, kai ji grįžta į namus?

— Tai ne jūsų namai, tai abato būstas! O dėl to, kad jūs čia šeimininkė, ponia Katrina, tai dar klausimas, ar jūs esate verta šio titulo?

— Koks neįtikėtinas įžūlumas! — sušuko Katrina nebesivaldydama iš pykčio. — Ką, ar aš turiu aiškintis tau dėl savo poelgių? Aš atvykau pasimatyti su savo anyta.

Gotjė nenoriai pasitraukė į šalį. Katrina praėjo pro jį, aukštai iškėlusi galvą, ir žengė į abatijos kiemą. Ir čia Gotjė šaltai sušuko jai:

— Jumis dėtas aš paskubėčiau. Ji ilgai negyvens!

Katrina sustingo, lyg pertraukta vytine. Kelias akimirkas ji stovėjo nejudėdama, paskui lėtai atsisuko ir pilnomis siaubo akimis pažvelgė į normandą.

— Ką? — ištarė ji. — Ką tu pasakei?

— Ji miršta! Tiesa, nemanau, kad jums tai labai rūpi. Dar viena kliūtimi mažiau!

— Aš nežinau, kas jūs, bičiuli, — piktai suriko Tristanas, — bet jūs nežmoniškai nemandagus. Kodėl jūs toks šiurkštus su savo šeimininke?

— Kas jūs? — niekinamai paklausė Gotjė.

— Tristanas L'Ermitas, pono konetablio patikėtinis, kuriam karalius įsakė lydėti grafienę de Monsalvi į namus ir pasirūpinti, kad jai nieko blogo neatsitiktų. Jūs patenkintas?

Gotjė pritariamai linktelėjo. Paskui jis čiupo deglą iš geležinio pastovo prie vartų ir tylėdamas nuvedė juos per kiemą prie abatijos svečių namo. Po miestelio triukšmo tyla buvo spengianti. Vienuoliai jau išsiskirstė į savo celes miegoti. Abato nesimatė. Tik kelios žvakės degė už svečių namelio langų.

Niekas nepasitiko jų prie slenksčio. Katrina staiga sustabdė Gotjė ir paėmė jį už rankos.

— O Sara? Ji čia?

Normandas nustebęs pažvelgė į Katriną:

— O kodėl ji turi būti čia? Ji niekada nuo jūsų nesitraukė...

— Vis dėlto pasitraukė, — niūriai tarė Katrina. — Pasakė man, kad grįžta į Monsalvi. Tai viskas, ką aš žinau, išskyrus tai, kad pakeliui aš jos nemačiau.

Gotjė atsakė ne iš karto. Jo pilkos akys tiriamai žiūrėjo į Katrinos akis. Paskui jis gūžtelėjo pečiais ir karčiai ištarė:

— Jūs nuskriaudėte ir ją! Ponia Katrina, kaip jūs galėjote padaryti tiek žalos?

Ji beveik suriko iš nevilties:

— Žalos? Kokios žalos? Ką aš blogo padariau, kad susilaukčiau visų šitų priekaištų? Kuo tu mane kaltini?

— Tuo, kad jūs atsiuntėte čia tą žmogų, — griežtai atkirto Gotjė. — Man atrodo, jūs galėjote tapti jo meiluže ir nesiųsdama jo čionai, kad jis čia išdidžiai plepėtų ir girtųsi savo didele meile jums. Kaip jūs manote, kas iš tiesų žudo ponią de Monsalvi? Jūsų meilužio atviri prisipažinimai!

— Jis ne mano meilužis! — piktai paprieštaravo Katrina.

— Na, jūsų būsimasis vyras, — tai viena ir tas pat.

Katrina sugriebė didžiulę normando ranką. Ji jautė, kad jai būtinai reikia pasiteisinti, ir daugiau negalėjo ištverti kaltinimų naštos.

— Klausyk, Gotjė. Ar tu patikėsi manimi, jeigu aš pasakysiu, kad ne tik niekada nebūsiu jo žmona, bet netgi veikiausiai apskritai daugiau niekada jo nepamatysiu?

Milžinas delsė atsakyti. Atrodė, jis ieškojo atsakymo Katrinos akyse. Pamažu jo veidas sušvelnėjo. Visai netikėtai jis suspaudė jos rankas.

— Taip, — šiltai atsakė jis, — aš tikiu jumis. Ir aš džiaugiuosi! O dabar paskubėkite ir pasakykite jai, kad jūs neketinate niekuo pakeisti mesiro Arno! Ji taip kentėjo!

Tristanas L'Ermitas stebėjo visa tai išplėtęs akis. Scena, kurią jis išvydo, jį aiškiai suintrigavo. Jis negalėjo suprasti, kaip gali būti, kad tokios aukštos kilmės ponia kaip Katrina aiškinasi su netašytu kaimo stuobriu! Katrina pastebėjo jo sutrikimą. Ji atsisuko, silpnai šyptelėjo ir greitai pasakė:

— Jūs negalite suprasti, mano drauge Tristanai? Aš vėliau jums viską paaiškinsiu.

Tristanas tylėdamas nusilenkė ir suprasdamas, kad šiomis aplinkybėmis jis čia, be abejo, nėra reikalingas, paklausė, ar nebus kas nors toks malonus ir parodys jam, kur jis ir jo žmonės gali pernakvoti. Gotjė parodė į storą vienuolį, kuris plačiai žiovavo už kelių žingsnių nuo jų.

— Tai brolis Eisebijas, vartininkas, jis pasirūpins jumis. Gyvulius — į arklidę, žmonės atsiguls ant šieno kluone, o jums duos celę.

Tristanas dar kartą nusilenkė Katrinai, nusisuko ir nuėjo paskui vartininką, lydimas savo žmonių. Jaunoji moteris ne be jaudinimosi peržengė slenkstį namo, kurį paliko prieš daugelį ilgų mėnesių su Arno ir Bernaru. Tuomet jie keliavo į Karlą, kur ji tikėjosi rasti laimę. Bet dabar ji turėjo pasitelkti visą savo narsumą, kad ištvertų tai, kas jos čia laukė.

Katrina pažiūrėjo į Gotjė. Jie stovėjo mažoje salėje su žemomis lubomis.

— Mano sūnus?

— Dabar jis miega.

— Aš noriu jį matyti! Aš taip ilgai...

Gotjė šyptelėjo ir paėmė ją už rankos.

— Eime. Tai jus pradžiugins.

Jis atvedė ją į mažą tamsią celę, iš kurios vedė durys į kitą, silpnai apšviestą kambarį; ten Katrina pamatė Donatjeną, Saturneno žmoną, kietai miegančią ant suolo. Žvakės šviesoje moters veidas atrodė išvargęs. Gotjė parodė į ją ir pasakė:

— Ji prižiūrėjo mūsų ponią tris pastarąsias naktis. Paprastai ji miega su mažuoju ponu. Bet šiandien tikriausiai neištvėrė...

Jis paėmė iš skrynios žvakę, išėjo ir uždegė ją nuo deglo, kuris degė už durų. Paskui atėjo ir atsistojo mažojo Mišelio lovutės galvūgalyje, laikydamas žvakę aukštai, kad Katrina matytų berniuko veidą. Katrina puolė ant kelių ir susidėjo rankas tarsi maldai.

— O dangau, — susijaudinusi ištarė ji, — koks jis gražus! Ir... kaip jau panašus į tėvą, — pridūrė ji.

Tai buvo tiesa. Po tankia susivėlusių auksinių garbanų kupeta aiškiai matėsi ryškus Mišelio profilis — jo tėvo profilis. Skruostai dar tebebuvo apvalūs, rausvi, akis dengė ilgos riestos blakstienos, bet nosytė buvo išdidžiai užriesta, o lūpos — kietai suspaustos.

Katrinos širdį užplūdo švelnumas, bet ji neišdrįso pasilenkti virš berniuko. Mišelis panėšėjo į miegantį angelą, ir ji bijojo, kad menkiausias judesys gali jį pažadinti. Gotjė, su pasididžiavimu žiūrėjęs į vaiką, pastebėjo, kad ji svyruoja.

— Galite pabučiuoti jį, jei norite, — tarė jis. — Kai jis užmiega, jo jau niekas nepažadins, net jei dangus nugrius ant žemės, jis neatsibus.

Katrina pasilenkė ir su karšta meile palietė lūpomis mažą drėgną kaktą. Mišelis nenubudo, bet sučiauptose lūpose suvirpėjo silpna šypsena.

— Mano mažasis, — sušnibždėjo Katrina, — mano mažyli!

Ji galėtų visą naktį praklūpėti šalia savo sūnaus, bet iš gretimo kambario atsklido šaižus, gaikščiojantis garsas. Donatjena kaipmat pašoko ir išnyko iš akių.

— Ponia Izabelė turbūt atsibudo, — sušnibždėjo Gotjė.

— Aš tuoj pat einu pas ją! — tarė Katrina.

Ji išgirdo sunkų alsavimą, pertraukiamą sauso kosulio ir silpnų dejonių. Ji įbėgo į kambarį, kuris buvo ne didesnis už vienuolyno celę ir kukliai apstatytas. Izabelė de Monsalvi gulėjo išsitiesusi siauroje lovoje, kuri stovėjo kampe. Buvo baisiai išsekusi. Donatjena, pasilenkusi prie jos, įkalbinėjo išgerti žolių nuoviro iš indo, kurį nukėlė nuo degančios aliejinės lempos. Bet senoji ponia duso, ji neįstengė praryti nė gurkšnio.

Katrina palinko prie sergančios moters. Suspausta širdimi žiūrėjo ji į konvulsiškai iškreiptą, iškankintą veidą. Kaip smarkiai paseno Arno motina nuo to laiko, kai Katrina išvažiavo, kokia gležna ir maža ji pasidarė! Jos kūnas visai sudžiūvo, o veide buvo matyti tik žiopčiojančios sausos lūpos ir akys, kurios staiga pasidarė pernelyg didelės.

Sutrikusi Donatjena atsisuko norėdama pastatyti gėrimą, ir akis į akį susidūrė su Katrina. Jos pavargusiose akyse sužibo džiaugsmo ir kartu palengvėjimo ašaros.

— Ponia Katrina! — užsikirsdama šūktelėjo ji. — Ačiū Dievui! Jūs atsiradote kaip tik laiku!

Katrina greitai prispaudė pirštą prie lūpų, rodydama senutei, kad ši tylėtų, bet ji tik liūdnai palingavo galva.

— O, mes galime kalbėti! Ji nieko negirdi! Karštinė tokia stipri, kad ji jau kliedi!

Tą akimirką blyškios sergančios moters lūpos ištarė kelis padrikus žodžius. Katrinai pavyko išgirsti savo ir Arno vardą. Kosulio priepuolis, supurtęs vargšą iškankintą kūną, atrodo, praėjo. Izabelės veidas vėl įgijo normalią spalvą, bet kvėpavimas tebebuvo kimus ir trūkčiojantis. Jos žvilgsnis maldavo. Atrodė, Izabelė kentėjo baisias kančias, ir Katrina negalėjo nejausti, kad tų kančių priežastis yra ji.

Ji atsargiai paėmė karštą ranką, mėšlungiškai gniaužiančią antklodę, ir pakėlė ją prie lūpų, paskui prispaudė prie skruosto taip, kaip šitai darydavo anksčiau.

— Mamyte, — švelniai tarė ji. — Mamyte, paklausykite manęs! Pažvelkite į mane! Aš čia... šalia jūsų! Tai aš, jūsų duktė Katrina, Katrina!

Atrodė, kažkas atgijo blausių iškankintų akių žvilgsnyje. Izabelė Monsalvi sušnibždėjo:

— Katrina!

— Taip! — atkakliai tęsė jaunoji moteris. — Tai aš!.. Aš čia!..

Ligonės akys įsmigo į jaunąją moterį, kuri palinko į priekį, spausdama savo rankose išdžiūvusią ranką.

— Beprasmiška, ponia Katrina, — sušnibždėjo Donatjena, — ji vėl prarado nuovoką.

— Ne, ne. Aš manau, ji girdi mane. Mamyte, pažvelkite į mane! Argi jūs manęs nepažįstate?

Katrina sukaupė visą savo valią, mėgindama įsisiurbti į aptemusią sergančios moters sąmonę. Ji karštai troško įlieti savo pačios jėgų į šį iškankintą kūną, ir jos troškimas buvo toks stiprus, kad ji pajuto, kaip šiluma iš jos rankų sklinda į ligonės rankas. Tada ji vėl ėmė prašyti:

— Pažvelkite į mane! Aš — Katrina, jūsų duktė, Arno žmona!

Ištarus šį vardą, išdžiūvusią Izabelės odą suvirpino drebulys. Jos akys dabar visiškai sąmoningai įsmigo į susijaudinusį jaunosios moters veidą.

— Katrina, — iškvėpė ji. — Tu sugrįžai?

— Taip, mamyte... Aš grįžau! Ir aš daugiau niekada nepaliksiu jūsų... niekada!

— Tu pasiliksi?.. Bet tas jaunuolis?.. De Brezė?

— Jis savo svajones laikė realybe. Aš daugiau niekada jo nepamatysiu. Aš esu Katrina de Monsalvi ir liksiu ja, mamyte. Aš jo žmona... ir tik jo!

Ligonės išsekusiame veide atsispindėjo didelis džiaugsmas ir palengvėjimas, jos ranka, spaudusi Katrinos ranką, suglebo ir pasidarė minkšta, lūpas suvirpino blyški šypsena.

— Ačiū Dievui, — sušnibždėjo ji, — dabar aš galiu ramiai mirti.

Ji sekundę užmerkė akis, vėl atsimerkė ir švelniai pažvelgė į Katriną. Ji davė ženklą pasislinkti arčiau ir paslaptingai sušnibždėjo:

— Žinai, aš mačiau jį dar kartą...

— Ką, mamyte?

— Jį, savo sūnų!.. Jis buvo atėjęs pas mane... Jis toks pat gražus kaip ir anksčiau.

Ją nutraukė stiprus kosulio priepuolis. Veidas išraudo, žvilgsnis tapo tuščias. Izabelė atsilošė mėgindama atsikvėpti. Atokvėpis baigėsi. Priėjo Donatjena su puodeliu.

— Žolininkas sako, kad, kai ji kosti, reikia duoti gerti aguonų, sausų žibuoklių ir dedešvos nuoviro. Tačiau tai nėra taip paprasta...

Padedant Katrinai pavyko priversti ligonę praryti keletą gurkšnelių. Kosulys palengvėjo ir jau nebuvo toks sausas. Įsitempęs kūnas pamažu atsipalaidavo, bet akys tebebuvo užmerktos.

— Gal ji truputį pamiegos, — sušnibždėjo Donatjena. — Eikite pailsėti, ponia Katrina. Ilga kelionė jus tikriausiai išvargino. O aš pabūsiu su ja iki ryto.

— Juk tu neturi jėgų, Donatjena.

— Cha, aš esu stipri! — tarė senoji valstietė ir guviai nusišypsojo. — Be to, man jėgų atsirado dėl to, kad jūs čia.

Katrina linktelėjo į ligonės pusę; pastaroji, atrodo, užmigo.

— Ar ji seniai serga?

— Daugiau kaip savaitę, kilnioji ponia. Ji primygtinai reikalavo važiuoti į Kalvė ir išvažiavo su Fortūnatu! Ji negalėjo daugiau ištverti išsiskyrimo su sūnumi. Grįžtant atgal juos užklupo smarki liūtis. Lijo be perstojo tris dienas. Bet ponia atsisakė sustoti ir kur nors pasislėpti.. Ji sugrįžo kiauriai permirkusi ir nežmoniškai sušalusi. Kitą vakarą pakilo karštis. Nuo to laiko ji tebeserga...

Katrina primerkusi akis klausėsi Donatjenos, bet nepertraukė jos. Ją kamavo gailestis. Ji puikiai suprato Izabelę. Motinos širdis veržėsi palengvinti smūgį, kurį Katrina smogė sūnui, net jeigu jis pats dar ir nežinojo to.

Pagaliau kaipgi jis galėjo ką nors žinoti tame gyvų žmonių karste — leprozoriume? Argi visi gandai nelikdavo anapus gyvųjų lavonų buveinės slenksčio? Juk jie buvo pakenčiami tik todėl, kad gyveno toli nuo pasaulio ir leido užmiršti save.

Paskendusi savo mintyse, Katrina paklausė:

— Beje, kur Fortūnatas?

Šį sykį atsakė Gotjė; jis tebestovėjo prie Mišelio lovelės:

— Šiandien penktadienis, ponia Katrina. Vakar Fortūnatas išėjo į Kalvė, jis ten eina kiekvieną savaitę... ir visada eina pėsčias, kad parodytų savo nusižeminimą.

— Jūs ten siunčiate daug maisto?

— Ne. Kartais Fortūnatas paima nedidelį duonos kepalą arba sūrio galvą, o kartais apskritai nieko neima. Jis atsisėda ant išvirtusio medžio šalia leprozoriumo ir valandų valandas ten sėdi... Jis keistas jaunuolis, bet prisiekiu jums, ponia Katrina, aš dar niekada nesu matęs labiau atsidavusio žmogaus.

Katrina nusisuko, kad jis nematytų jos veido: ji paraudo iki plaukų šaknų. Jaunasis gaskonų bajoras davė jai ištikimybės pamoką. Niekas neišskirs jo su šeimininku, kurio jis niekada neužmirš. Palyginusi savo elgesį su gaskono elgesiu, Katrina pripažino, kad laimėjo Fortūnatas.

— Ir aš nesu mačiusi, — sušnibždėjo ji. — Kas galėtų pagalvoti, kad jis taip smarkiai prisiriš prie jo? Beje, kada jis grįžta?

— Rytoj.

Kitą dieną Fortūnatas negrįžo. Katrina visą dieną praleido prie Izabelės lovos, ir senajai poniai, atrodo, truputį palengvėjo. Katrina ilgai kalbėjosi su abatu. Ji pasakė jam, kad atėjo metas perstatyti pilį — ji turi tam lėšų. Karaliaus iždininkas pažadėjo jai solidžią auksinių ekiu sumą, be to, ji dar turėjo brangenybių, kurias irgi galėjo tam panaudoti, išskyrus tas, kurias jos su Izabele turėjo parduoti, kad būtų iš ko gyventi.

Bernaras de Kalmonas d'Olis, jaunas Monsalvi abatas, buvo valingas ir sumanus žmogus. Katrina padovanojo jam puikią rubino segę šventiniam arnotui susisegti, o paskui ėmė su juo svarstyti pilies atstatymo planus. Vienas iš vienuolių, brolis Sebastjanas, įniko į brėžinius, kitas iškeliavo ieškoti akmens skaldyklos, iš kurios būtų galima atvežti akmenų

statybai. Kaip ir visuose dideliuose vienuolynuose, Monsalvi buvo talentingų visokių amatų meistrų.

— Bet kuriuo atveju, — pasakė abatas Katrinai, — jūs galite pasilikti čia tiek, kiek panorėsite. Svečių namelis pakankamai toli nuo vienuolyno, todėl jaunos moters buvimas, nors ir ilgą laiką, netaps piktų apkalbų dingstimi.

Katrina nusiramino ir ėmė rūpintis Tristanu L'Ermitu bei jo žmonėmis — jie turėjo išvykti kitą dieną. Kareiviams buvo dosniai atsilyginta. O dėl Tristano, tai jam Katrina padovanojo sunkią auksinę grandinę su turkiu, kadaise priklausiusią Garenui de Brazi.

— Ji primins jums mus, — pasakė ji, užkabindama grandinę jam ant kaklo. — Nešiokite ją Katrinos atminimui.

Jis nusišypsojo savo keista rūsčia šypsena ir atsakė; jo balse skambėjo didesnis susijaudinimas negu galbūt jis būtų norėjęs:

— Negi jūs manote, jog man reikia šio puikaus akmens, kad primintų jus, ponia Katrina? Aš galėčiau gyventi šimtą metų, bet niekada neužmiršiu jūsų. Iškilmingais atvejais su malonumu nešiosiu šią grandinę. Aš tuo didžiuosiuosi, juk tai jūs dovanojote ją man.

Vakarieniavo jie drauge, ir tai buvo paskutinė bendra jų vakarienė. Katrinai iš tiesų buvo gaila skirtis su šiuo šauniu žmogumi, kartais galbūt šiek tiek nekalbiu, bet neabejotinai narsiu; juo buvo galima pasikliauti. Todėl ji pasirūpino, kad nepaisant anytos būklės vakarienė būtų iškilminga. Su Donatjenos pagalba ir padedant vienuolyno paukščių prižiūrėtojui jai pavyko paruošti visai neblogą, nors ir ne prabangią vakarienę. Apsivilkusi vieną iš savo nedaugelio elegantiškų suknelių, Katrina pakvietė svečią prie stalo, kur jiems uoliai, nors ir nelabai sumaniai patarnavo Gotjė. Vis dėlto tai netrukdė dviem draugams su apetitu kirsti kopūstų sriubą ir keptus vienuolyno gaidžius.

Kai jie pakilo nuo stalo, Katrina pamatė, kad jau atėjo naktis, ir paklausė apie Fortūnatą. Visą dieną ji laukė jo sugrįžtančio. Ji tikėjosi — tai buvo absurdiška viltis — išgirsti gerų naujienų, nors argi gali būti geros naujienos, kai kalbama apie raupsus? Vis dėlto ji nusiminė sužinojusi, kad Fortūnatas vis dar negrįžo. Ji susijaudino dar labiau, kai pamatė, kad Gotjė ir pats nerimauja.

— Tikriausiai jis užtruko kelyje, — tarė ji, šimtąjį kartą grįždama nuo vartų. — Tikiuosi, jis sugrįš rytoj!

Bet normandas neigiamai papurtė galva.

— Fortūnatas? Jis visada punktualus. Visada išeina tuo pačiu metu ir grįžta tuo pačiu metu — per vakarienę. Keista, kad jis vėluoja!

Gotjė ir Katrinos žvilgsniai susitiko. Jiems į galvą šovė ta pati mintis. Tikriausiai kažkas atsitiko Fortūnatui, bet kas? Gal jis pateko į plėšikų rankas? Tiesa, apylinkėse buvo gana saugu: Armanjakas padidino įgulą Karloje, o abatijai vadovavo padūkėlis Bernaras de Kalmonas. Negana to, anglai vieną po kitos paliko Overnės tvirtoves.

— Nagi, palaukime, — tarė Katrina.

— Rytoj auštant aš leisiuosi ieškoti... — atsakė Gptjė.

Katrina norėjo pridurti: "Aš keliausi su tavimi...", bet susilaikė. Ji negalėjo palikti Izabelės. Retomis sąmonės nušvitimo minutėmis senoji ponia visada paprašydavo ją ateiti ir taip atvirai džiaugdavosi ją matydama, kad buvo neįmanoma nė pagalvoti atimti iš jos tą džiaugsmą. Ji atsiduso:

— Gerai. Daryk, kaip tau atrodo.

Prieš guldama miegoti, Katrina apėjo namą, kaip ir dera šeimininkei. Dabar, kai abatas leido jai laisvai naudotis svečių nameliu, ji tvirtai nusprendė, kad padarys čia kiek įmanoma geresnę tvarką. Ji netgi nuėjo į arklidę, kur buvo uždaryti kareivių arkliai, tiesa, daugiau iš sentimentalumo, o ne iš meilės ūkiui. Hjū Kenedis, tvirtai laikęsis duoto žodžio, prieš išvykdamas iš Karlos, atsiuntė į Monsalvi baltą kumelę Morganą ir tuo suteikė Katrinai didelį ir netikėtą malonumą. Katrinai Morgana buvo ne paprastas arklys, o beveik draugas. Jos puikiai suprato viena kitą, ir jų susitikimas buvo džiaugsmingas joms abiem.

— Dabar mes tyliai ir ramiai gyvensime, — pasakė Katrina truputį liūdnai, glostydama baltą kaip sniegas Morganos nugarą. — Tu būsi geras šaunios kaimo damos arklys!

Didelės protingos Morganos akys žiūrėjo į Katriną su tokia išraiška, kurią ji galėtų pavadinti velniška, o iššaukiantis žvengimas, kuriuo arklys palydėjo žvilgsnį, aiškiai leido suprasti, kad kumelė nepatikėjo nė vienu jos žodžiu. Katrina nesusilaikė ir nusijuokė. Ji davė Morganai cukraus gabalėlį ir švelniai paglostė karčius.

— Mums, atrodo, norisi truputį prasiblaškyti? Ką gi, mano geroji, teikitės rasti dingstį!

Išėjusi iš arklidės, Katrina sustojo. Ji norėjo pabūti lauke — vakaras buvo toks gaivus ir tykus, bet atėjo Donatjena ir pasakė, kad jai paklojo patalą kambaryje greta Izabelės kambario.

— Bet aš norėjau miegoti tame pačiame kambaryje! — užprotestavo Katrina. — Tu taip ilgai budėjai, Donatjena. Tau reikia pailsėti.

— Aš puikiai miegu ir ant suolo! — tvirtai paprieštaravo senoji valstietė. — Be to, man atrodo, kad šiąnakt ji ramiai miegos. Vaistininkas davė raminamų miltelių. Jums ir pačiai būtų ne pro šalį jų išgerti. Juk jūs labai nervinatės.

— Manau, aš puikiai miegosiu ir be jų!

Ji nuėjo pabučiuoti Mišelio, kuris tyliai meldėsi; jį prižiūrėjo nesujaudinamasis Gotjė.

Mažo berniuko draugystė su milžinu normandu ir linksmino, ir stebino ją. Jie puikiai suprato vienas kitą; nors Gotjė su mažuoju ponu elgėsi gana pagarbiai, tai nereiškė, kad jis pakenčia visus berniuko kaprizus. O Mišelis neabejotinai dievino Gotjė ir vertino nepaprastą jo jėgą. Jis su motina pasisveikino taip, tarsi jie būtų nesimatę vos vieną dieną. Jis pribėgo — mažos kojytės dar nelabai tvirtai žengė žeme — ir apkabino jos kaklą. Paskui priglaudė baltaplaukę galvelę prie jos peties ir laimingas atsiduso.

— Mama! — tepasakė jis, tačiau Katrina iš laimės pravirko.

Ji pati paguldė jį į lovą, pabučiavo ir paliko klausytis istorijos, kurią pradėjo pasakoti Gotjė. Kas vakarą normandas savo mažajam draugui pasakodavo vieną iš savo šalies sagų arba jos dalį, jei buvo per ilga. Tai visuomet buvo paslaptingos istorijos apie burtininkus, fantastiškas būtybes ir karingas moteris. Berniukas klausydavosi net išsižiojęs ir pamažu užmigdavo...

Katrina ant pirštų galų ištykino, kai Gotjė ėmė pasakoti:

— Tuomet Eriko Rusvaplaukio sūnus su savo bendražygiais įlipo į laivą ir, pakėlęs bures, išplaukė į jūrą...

Gotjė balsas migdė. Vaikas dar buvo per mažas, kad suprastų šią seną legendą, tačiau atidžiai klausėsi, plačiai atmerkęs nustebusias akis, — jam patiko svetimų vardų muzika, iškilminga kalba. Tuo metu Katrina, pasakojimo užliūliuota, užsnūdo savo siauroje lovoje. Paskutinė jos mintis

buvo apie Sarą. Katrina su palyda šuoliavo taip greitai, kad galėjo kelyje aplenkti ją ir nepastebėti. Bet dabar čigonė jau turi pasirodyti. Jai net nedingtelėjo į galvą, kad Sarai galėjo kas nors atsitikti. Sara buvo nepažeidžiama: ji žinojo gamtos paslaptis, gamta buvo jos draugė. Taip, ji greitai ateis, greitai... Vos Eriko Rusvaplaukio sūnus spėjo išplaukti į atvirą jūrą, Katrina jau kietai miegojo.

Apie vidurnaktį ji matė keistą reginį. Ar ji miegojo, ar ne visai? Ar tai buvo sapnas? Jai atrodė, kad atsimerkė ir pamatė kambarį, prie kurio dar nebuvo pripratusi. Beveik niekas nedrumstė tylos, tik spragsėdama degė Izabelės naktinė lempelė. Gulėdama savo lovoje, Katrina matė Donatjeną: ši miegojo susirangiusi ant pagalvėmis apdėto suolo, jos kepuraitė buvo nusmukusi. Staiga prie ligonės lovos priėjo kažkas, užsidengęs veidą juoda kauke...

Katriną apėmė baimė. Ji norėjo rėkti, bet neįstengė. Ji mėgino pajudėti, tačiau jos kūnas, rankos ir kojos staiga apsunko, ji tarsi buvo pririšta prie lovos. Per tą košmarą ji matė, kaip žmogus lenkėsi vis žemiau prie Izabelės lovos, paskui padarė kažkokį gestą ir išsitiesė.

Įsitikinusi, kad nepažįstamasis nori nužudyti ligonę, Katrina vėl išsižiojo — ir vėl negalėjo išrėkti.

Žmogus žengtelėjo atgal, pasisuko (kaukę jis dabar laikė rankose), ir Katrinos baimė virto didžiuliu džiaugsmu: ji pažino savo vyro išdidų profilį, tamsias akis, ryškias lūpas. Arno! Tai Arno! Didžiulės laimės, patiriamos tik sapne, banga užliejo ją. Jis čia, jis grįžo... Turbūt Dievas padarė stebuklą, nes šis nuostabus veidas, kurį ji taip gerai prisiminė, tebebuvo gražus, jame nebuvo baisios ligos pėdsakų. Bet kodėl jis toks išbalęs, toks neapsakomai liūdnas?

Paakinta meilės, kuri, atrodė, jau buvo bepradedanti gesti, o dabar vėl plykstelėjo, ji mėgino pašaukti jį, ištiesti jam rankas, bet pasijuto esanti visiškai bejėgė. Ta migla aplinkui slėgė ją...

Arno dingo migloje, jis nuėjo į Mišelio kambarį. O paskui nieko neliko, tik vienatvė ir tuštuma...

“Jis išėjo, — nusiminusi galvojo Katrina, — ir aš niekada jo nebepamatysiu, niekada!”

Nubudo ji paryčiui. Kieme Tristano ragas ragino bretonus sėsti į balną. Artėjo išsiskyrimo valanda, ir Katrina norėjo atsikelti ir su jais atsisveikin-

ti. Bet tai buvo labai sunku. Jai buvo silpna, kojos drebėjo. Saulės spindulys jau skverbėsi pro langą į jos kambarį, o iš gretimo girdėjosi Mišelio čiauškėjimas: gulėdamas lovoje, jis šnekėjosi pats su savimi. Ji nusiprausė šaltu vandeniu ir greitai apsirengė, stengdamasi atsikratyti vis didėjančio liūdesio.

Buvo neįmanoma užmiršti šio sapno. Kuo daugiau apie jį galvojo, tuo labiau jai norėjosi verkti: ji prisiminė baisius pasakojimus apie mirštančiuosius, kurie mirties valandą pasirodo savo artimiesiems, kad įspėtų juos apie greitą išsiskyrimą. Ar keistas šios nakties sapnas galėjo būti tragiškas įspėjimas? Tuomet Arno... Ne, ji net mintyse nenorėjo ištarti šio žodžio! Bet kodėl taip ilgai nėra Fortūnato? Gal jis sužinojo baisią naujieną? Liga galėjo greitai progresuoti.

— Taip galima išprotėti! — sumurmėjo Katrina. — Aš turiu žinoti. Gotjė tuojau išvyks, bet ne... Ir aš vykstu. Donatjena pasirūpins anyta, o Morgana iki saulėlydžio nuneš mane ten ir atgal!

Ji nubėgo apkabinti sūnaus, įsitikino, kad Izabelė vis dar miega, ir išbėgo į kiemą. Bretonai jau sėdėjo balnuose, tačiau Gotjė ir Tristanas šnekėjosi prie arklidės durų. Pamatę Katriną, jie išsiskyrė. Nors ir labai draskė širdį, ji prisivertė nusišypsoti draugui ir ištiesė jam ranką:

— Laimingos kelionės, bičiuli Tristanai! Pasakykite monsinjorui konetabliui, jog esu labai dėkinga, kad atsiuntė jus su manimi.

— Suprantama, jis norės žinoti, kada mes vėl turėsime laimę jus pamatyti, ponia Katrina?

— Bijau, kad negreitai — jei tik likimas neatves čia jūsų. Tiek daug turiu čia padaryti! Noriu viską sutvarkyti kaip buvo.

— Ka gi! Overnė ne taip toli! Žinau, karalius mano atvažiuoti čionai, ir jei jis galų gale susitaikys su Rišmonu, galbūt mes visi susitiksime!

— Tikiuosi, Dievas mus išgirs. Sudie, mano drauge.

Jis pabučiavo jai ranką ir užšoko ant balno. Abatijos vartai plačiai atsilapojo, ir pasimatė mažo miestelio aikštė, kurioje zujo šeimininkės. Tristanas L'Ermitas vadovavo būriui. Atsidūręs už abatijos vartų, jis atsisuko ir pamojavo skrybėle.

— Iki greito susitikimo, ponia Katrina.

— Iki pasimatymo, bičiuli Tristanai, ir tegul jis bus greitai!

Po keleto sekundžių vartai užsivėrė, kiemas liko tuščias. Katrina priėjo prie Gotjė, stovėjusio prie atidarytų arklidės durų.

— Šiąnakt, Gotjė, sapnavau keistą sapną... Mane apėmė negera nuojauta. Aš nutariau joti su tavim ieškoti Fortūnato. Turime apsisukti per vieną dieną. Surask sau arklį ir pabalnok Morganą!

— Mielai tai padaryčiau, — ramiai pasakė normandas, — bet deja, tai neįmanoma.

— Kodėl?

— Todėl kad Morganos nėra!

— Ką?

— Sakau jums teisybę: Morgana dingo. Eikite ir pati pažiūrėkite...

Katrina nuėjo paskui Gotjė į tamsią arklidę. Ten buvo daug arklių, tačiau baltoji kumelė buvo dingusi. Katrina apstulbusi stovėjo ant slenksčio ir žvelgė į Gotjė.

— Kur ji?

— Iš kur man žinoti? Niekas nieko negirdėjo. Galiu tik pridurti, kad nėra dar vieno arklio — Rolando. Tai vienas iš eidininkų, kuriais abatas jums leido naudotis...

— Bet tai neįmanoma! Kaip gyvuliai galėjo nepastebėti išeiti iš arklidės?

— Be abejo, tas, kuris juos išvedė, sugebėjo įeiti nepatraukdamas niekieno dėmesio. Matyt, jis gerai pažįsta abatiją.

— Na ir? — paklausė Katrina atsisėsdama ant šiaudų krūvos. — Ką tu manai?

Gotjė neatsakė. Jis galvojo. Po minutės dvejodamas pažvelgė į Katriną.

— Reikalas tas, kad būtent Rolandą — arklį, kurį pavogė kartu su Morgana, paprastai imdavo Fortūnatas, kai vykdavo į Oriljaką ar dar kur nors...

— Bet ne tada, kai vykdavo į Kalvė?

— Ne. Jūs žinote, jis atsisakė ten jodinėti, pėsčias eidavo... pas mesirą Arno!

Dabar nutilo Katrina. Ji paėmė šiaudelį ir ėmė jį kramtyti. Aibė minčių šmėstelėjo jos galvoje. Pagaliau ji pakėlė akis.

— Nežinau, ar tai buvo jis, — pasakė ji, — ar įspėjimas?

— Apie ką jūs?

— Apie nieką. Paskui papasakosiu. Balnok du arklius ir žmonėms pasakyk, kad šiandien mūsų nebus visą dieną. Aš apsivilksiu vyriškus rūbus.

— Kur josime?

— Žinoma, į Kalvė! Ir šuoliais!

Penkioliktas skyrius

Ištuštėjęs slėnis

Raiteliai sustojo kryžkelėje, kad nuspręstų, kuriuo keliu joti. Nelaimingasis Kalvė jau buvo netoli, o horizonte Katrina matė Karlos bazalto uolą, pilną bokštų ir bokštelių. Vaizdas buvo jaudinantis. Ten ji praleido liūdniausias savo gyvenimo valandas ir paliko tą vietą, kad netaptų kaline, tačiau išvydusi didžiulę pilį, kuri keletą mėnesių buvo jos namai, ji pajuto, kad jos ryžtingumas mąžta.

Prie kryžkelės artinosi valstietis, grįžtantis iš darbo su kirtikliu ant peties. Nenulipdamas nuo arklio, Gotjė pašaukė jį:

— Ar nežinai, gerasis žmogau, kur yra leprozoriumas?

Žmogus greitai persižegnojo ir parodė vieną kelią.

— Jokite iki upės... ir netoliese pamatysite didelį namą, bet tik paskui neikite į kaimą!

Jis nuskubėjo į kaimą, o Katrina pasuko savo arklį prie upės.

— Jojam, — pasakė ji.

Kelias leidosi prie mažo upelio Ambuno, kuris toliau tekėdamas aplenkė Karlos kalną. Ievos buvo apaugusios jo krantus. Katrina nušuoliavo pirmyn. Ji jautė, kad artėjant prie tos vietos, kurią taip dažnai regėjo vaizduotėje, bet niekuomet nesiryžo aplankyti, ją apima didžiulis jaudulys. Labai greitai ji atsidurs greta Arno. Vos keli žingsniai skyrė ją nuo tos vietos, kur jis gyveno. Galbūt ji pasiliks ir slaugys jį... Ši mintis privertė jos širdį tankiau plakti, bet ji negalėjo atsikratyti negeros nuojautos, apėmusios iš ryto...

Kelias pasuko į šoną, į nedidelį miškelį. Vežimai čia buvo išmušę provėžas, o drumzlinos balos neišdžiūdavo.

Vakaro dangus (Katrina ir Gotjė kelyje sugaišo daugiau laiko negu tikėjosi) dingo už tankios lapijos. Miškas buvo tarsi natūralus barjeras, kliūtis, išaugusi, kad apgintų žmones nuo ligonių, prakeiktų Kalvė gyventojų... Staiga kalno papėdėje kelias pasisuko, ir abu raiteliai atsidūrė ant upės kranto.

Siauras slėnis, kuriame tesigirdėjo tykus vandens čiurlenimas, buvo niūri vieta. Katrina sustabdė savo arklį medžių šešėlyje. Gotjė prijojo prie jos, ir jie stovėjo nejudėdami, nedrumsdami tylos. Netoliese matėsi didžiulės sodybos tvora, bet tik tvora, centre nebuvo likę nieko, tik pajuodusi krūva akmenų, bažnyčios siena. Ant vienų vyrių tabalavo didžiulės durys, pro kurias matėsi leprozoriumo vidus — ten tebuvo nuodėguliai... Vien gūdus virš galvų sukančių varnų kranksėjimas drumstė tylą.

Katrina nežmoniškai išbalo ir užsimerkusi susvyravo balne.

— Arno miręs, — sušuko ji. — Tai jo šmėklą mačiau praėjusią naktį!

Gotjė nušoko ant žemės ir atsargiai iškėlė Katriną iš balno. Paskui jis patiesė apsiaustą, paguldė ją, išbalusią kaip kreida, kelkraštyje ir ėmė trinti stingstančias jos rankas.

— Ponia Katrina, prašau jus!.. Susitvardykite! Atsipeikėkite, prašau jus! — meldė jis.

Tačiau atrodė, kad jos sąmonė gęsta. Katrina jautė, kaip gyvybė palieka jos kūną tarsi vanduo per atoslūgį. Kai Gotjė porą kartų pliaukštelėjo Katrinai per veidą, apskaičiavęs smūgio stiprumą, ji atsimerkė ir nustebusi įsmeigė į jį akis. Jis kaltai nusišypsojo:

— Dovanokite, aš neturėjau kitos išeities! Palaukite, tuojau atnešiu truputį vandens.

Gotjė nubėgo pro apdegusius pastatus, prisėmė gertuvę upelio vandens ir grįžęs, moteriškai rūpestingai prilaikydamas Katriną, privertė ją išgerti vandens. Atsigavusi jaunoji moteris ėmė raudoti.

Gotjė leido jai išsiverkti, pasikliaudamas raminančia ašarų galia. Jis nieko nekalbėjo ir nieko nedarė, kad neleistų jai taip baisiai raudoti. Pamažu Katrina apsiramino. Po kurio laiko ji pakėlė užverktą veidą su raudonomis nuo ašarų akimis ir pažvelgė į Gotjė.

— Mes turime išsiaiškinti, kas gi atsitiko, — pasakė ji drebančiu balsu.

Gotjė padėjo jai atsistoti. Ji nesipriešino, nes jai reikėjo jo paramos šių išbandymų akivaizdoje.. Atsirėmusi į jo ranką, ji priėjo prie durų angos,

kur dar kabėjo šventojo Jeronimo abatijos herbas. Jos širdis apmirė pagalvojus, kad Arno peržengė šį slenkstį, kad čia nebegrįžtų!

Ji nesistengė sulaikyti ašarų, kurios tyliai, nesulaikomai riedėjo skruostais. Viduje buvo tuščia. Nieko neliko, be pajuodusių akmenų, kurie Katrinai priminė Monsalvi pilies griuvėsius. Ugnis sunaikino viską, išskyrus keletą sienų. Sudegė ir įgriuvo stogas. Gotjė palietė nuo ugnies pajuodusius akmenis.

— Gaisras buvo neseniai! — pasakė jis. — Akmenys dar šilti.

— O Dieve! — tyliai sudejavo Katrina. — Negaliu patikėti, kad jis yra po šiais... mano brangusis, mano meilė!

Ji suklupo priešais akmenis ir pamėgino pastumti vieną iš jų. Tačiau jos rankos buvo silpnos ir drebėjo, ji jas susipjaustė. Gotjė pakėlė ją.

— Čia negalima pasilikti, ponia Katrina, eikime.

Tačiau ji ėmė įnirtingai priešintis:

— Palik mane, aš noriu čia pasilikti. Jis ten, sakau tau.

— O aš tuo netikiu ir jums neleisiu patikėti!.. Net jei jis ten, tai kokia nauda iš to, kad susižalosite į tuos karštus akmenis?

— Tačiau aš tau sakau, kad jis miręs! — piktai suriko Katrina. — Kartoju, kad praėjusią naktį mačiau jo šmėklą... Jis atėjo į mano anytos kambarį. Jis pasilenkė prie jos ir dingo!

— Ir jis neįėjo į jūsų kambarį? O ponia Izabelė miegojo, ar ne?

— Ji miegojo. Ji nieko nematė. Pirmiausia aš pamaniau, kad sapnuoju, bet dabar žinau, kad buvo ne taip. Aš mačiau Arno šmėklą...

Ji vėl pravirko. Gotjė suėmė ją už pečių, papurtė ir garsiai pasakė:

— Šmėkla būtų priėjusi prie jūsų! Todėl jums sakau, kad matėte ne šmėklą! Ir tai nebuvo sapnas!.. Mesiras Arno nežinojo, kad grįžote, todėl nepriėjo prie jūsų.

— Ką tu turi galvoje?

Staiga nurimusi, Katrina pažvelgė į Gotjė, jo žodžiai apstulbino ją.

— Tiesiog noriu pasakyti, kad šmėkla turi viską žinoti apie gyvuosius. Ji turėjo prieiti prie jūsų. Be to, kodėl šmėkla turėtų užsidėti kaukę...

— Tu nori pasakyti, kad tai buvo ne Arno šmėkla, kad... aš mačiau patį Arno?

— Nežinau. Bet juk įvyko keistas dalykas. Sakykime, kad Fortūnatas atėjo pas mesirą Arno ir papasakojo, kad miršta jo motina. Kai ant

slenksčio mirtis, nėra prasmės bijoti raupsuotojo. Jis norėjo atsisveikinti su ja. Jis nepriėjo prie jūsų, nes nežinojo, kad grįžote. Ir Fortūnatas to nežinojo...

— Kurgi jis tuomet gali būti? Ir kas gi čia atsitiko? Kodėl čia griuvėsiai ir tyla?

— Nežinau, — susimąstęs atsakė Gotjė. — Tačiau pasistengsiu sužinoti. Viliuosi, kad Fortūnatas padės mums ir gal papasakos, kur Rolandas ir Morgana.

Jis atsargiai išvedė ją iš griuvėsių. Katrina buvo įsikibusi į Gotjė kaip išsigandęs vaikas ir žiūrėjo į jį labai nustebusi.

— Nejaugi tu taip manai?

— Argi kada nors esu sakęs tai, ko negalvoju? Ypač jums!

Ji gailiai šyptelėjo vos neverkdama, ir normando širdį iš gailesčio sugėlė. Jis taip ją mylėjo, kad jam nereikėjo jos meilės, ir vienintelis jo noras buvo matyti ją laimingą. Deja! Atrodė, likimas ją persekioja, ir kiek ašarų dar turi būti išlieta dėl silpnumo minutės, dėl kurios ji taip apgailestavo?

— Nesuteik man per daug vilčių, — maldavo ji. — Aš galiu numirti iš nusivylimo...

— Būkite tokia pat stipri kaip pirmiau. Pamėginsime viską sužinoti. Eikime, mes turime rasti ką nors, kas žino apie įvykius čia...

Jie vėl sėdo ant arklių ir paliko tuščią slėnį, kalno šlaitu kopdami aukštyn į kaimą, kur buvo atviras dangus... Dabar Gotjė jojo priešakyje, ieškodamas nors kokio gyvybės ženklo šioje dykynėje. Jam iš paskos jojo nuleidusi galvą Katrina, kuri mėgino susikaupti. Ji tai puolė į neviltį, tai viltis vėl atgydavo. Visa, kas seniau kėlė rūpesčių, dabar atrodė nebesvarbu. Ją kamavo vienintelė mintis: ar Arno gyvas, ar miręs?

Kai tik jie išjojo iš tamsaus miško, Gotjė pasistiebė balnakilpėse ir mostelėjo į pietų pusę:

— Žiūrėkite! Matau iš namo kylančius dūmus... Iš ten turėtų matytis leprozoriumo stogų viršūnės arba bent jau turėjo...

Tai buvo mažas namelis, kukliai pasislėpęs po storu šiaudų sluoksniu. Gotjė ir Katrina pririšo savo arklius prie medžio, kad neišgąsdintų gyventojų, ir pėsti nuėjo takeliu į namą. Pagyvenusi valstietė su geltona kepuraite priėjo prie durų. Vienoje rankoje ji laikė iš nendrių nupintą krepšelį. Ji

buvo labai sena, susikūprinusi ir sunkiai besiramsčiuojanti juoda lazda, tačiau į nepažįstamuosius žvelgė jaunos ir skvarbios akys kaip neužmirštuolės vėjų nugairintame raukšlėtame veide.

— Nebijokite, motule, — pasakė Gotjė kuo švelnesniu balsu. — Mes tau nieko blogo nepadarysime. Tenorime paklausti tavęs...

— Įeikite, malonieji sveteliai, mano namai — jūsų...

— Neturėtume tau trukdyti, — pasakė Katrina, — be to, ir laiko turime mažai...

Tai sakydama, ji nužvelgė vietovę. Leprozoriumo griuvėsiai matėsi toli už medžių.

— Ar tu nežinai, kas ten įvyko?

Senutės veide atsispindėjo siaubas. Ji keletą kartų persižegnojo ir sužnabždėjo:

— Prakeikta vieta, apie ją negalima kalbėti, tai atneš nelaimę.

— Kaip čia pasakius... — tarė Katrina ir ištraukė auksinę monetą, kuri sublizgėjo saulėje prieš atsidurdama senutės delne. — Kalbėk, geroji moterie, ir gausi dar vieną...

Senutė su nepasitikėjimu įsistebeilijo į ją, paskui dantimis patikrino, ar tikra moneta.

— Auksas! — sušuko ji. — Tikras auksas! Ak, kiek daug laiko praėjo nuo tada, kai aš paskutinį kartą jį mačiau. Ką gi nori sužinoti, mano pone?

— Kada sudegė leprozoriumas?

Senutė pamąstė, suspaudusi rankoje auksinę monetą, ir pagaliau pasakė:

— Ketvirtadienį naktį! Raupsuotieji išprotėjo! Kadangi vienuolis, kuris jais rūpinosi... tikras šventasis... mirė dieną prieš tai nuo gyvatės įkandimo. Kokį triukšmą jie pakėlė! Visą naktį girdėjosi jų verksmas ir dejonės — kaip pragare! Kalnai nuo triukšmo drebėjo. Atrodė, kad staiga prasivėrė pragaras. Kaime žmonės buvo išsigandę. Jie pamanė, kad raupsuotieji užpuls juos, ir išvyko į Karlą pagalbos. Paskui atėjo kareiviai...

Ji užsikirto, pažvelgė į griuvėsius, ir jos akyse atsispindėjo patirtas siaubas. Paskui vėl persižegnojo.

— Toliau? — paragino Katrina.

— Jie atvyko naktį, — beveik šnabždėjo senutė. — Raupsuotieji teberaudojo. Tai buvo baisu. Bet kas įvyko paskui, buvo dar baisiau.

Katrinai pasidarė labai silpna. Ji atsisėdo ant akmeninio suolo prie durų ir nusišluostė rankove prakaitą nuo kaktos.

— Kalbėk toliau... dėl Dievo meilės!

— Tai buvo samdomi kariai, tikri barbarai! — staiga suriko senutė. — Jie užbarikadavo leprozoriumo duris ir jį padegė!

Pasigirdo du išgąstingi šūksniai. Katrina atsirėmė į sieną, stvėrusis už širdies.

— Arno! — suvaitojo ji. — Dieve mano!

Senutė toliau pasakojo žiaurią istoriją:

— Kareiviai pasigėrė, nes kaimo gyventojai juos prigirdė tikėdamiesi, kad tuomet jie drąsiai eis į leprozoriumą. Jie šaukė, kad Dievo užmiršti raupsuotieji turi būti sunaikinti, kad slėnis turi būti išvalytas! Liepsnojo visą naktį. Bet jau vidurnaktį riksmai nutilo, nieko nebesigirdėjo... nieko, tik ugnis traškėjo!

Kai ji nutilo, Katrina buvo beveik nualpusi.

Gotjė greitai pasilenkė ir paėmė jos ranką.

— Einam, — pasakė jis švelniai, — mes turime joti...

Tačiau Katrina buvo beveik be sąmonės, ji negalėjo pajudėti. Senutė smalsiai pažvelgė į ją.

— Atrodo, jaunasis ponas nusiminęs! Ar jis pažinojo tuos nelaiminguosius?

— Jaunasis ponas yra moteris, — trumpai atsakė Gotjė. — Ir ji... pažinojo vieną iš jų!

Katrina nebesiklausė. Ji jautė, kad jos kūnas sustingo, ir tik viena mintis tvinksėjo galvoje, aidėjo monotoniškai, kaip laidotuvių varpas...

— Jis miręs! Jį nužudė...

Ji visai užmiršo, ką pirmiau jai sakė Gotjė. Jos akys nieko nematė, tik liepsnos liežuvius, kylančius aukštai į nakties dangų. Širdį maudė, tarsi plieniniai nagai būtų plėšę ją iš krūtinės.

Senutė tylomis įėjo į namą ir grįžo su puodeliu rankose.

— Štai, vargšele, — pasakė ji, — išgerk! Tai žolių trauktinė, ir tau tučtuojau palengvės!

Katrina išgėrė, pasijuto geriau ir norėjo atsistoti, tačiau senutė jai neleido.

— Ne, pasilik čia! Ateina naktis, ir kelyje darosi pavojinga. Jei niekas tavęs nelaukia, pasilik iki ryto. Negaliu tau daug ko pasiūlyti, bet viskas, kas čia yra, — tavo.

Gotjė matė, kokia išbalusi jaunoji moteris. Ji vos pastovėjo, ir šią naktį jokiu būdu nenujotų iki Monsalvi pilies.

— Mes pasiliekame, — tarė jis. — Labai ačiū.

Gotjė visą naktį prasėdėjo prie šiaudinio čiužinio, ant kurio gulėjo Katrina, veltui mėginusi nors truputį užsnūsti. Visą naktį jis stengėsi paguosti kenčiančią jos širdį, nors kiek padrąsinti ją. Jis vis kartojo tuos pačius žodžius. Tai nebuvo šmėkla. Ji matė patį Arno. Nėra abejonių, padedamas Fortūnato jis išsigelbėjo nuo gaisro, ir abu išjojo pasivogtais arkliais. Bet ji nebetikėjo juo. Arno neturėjo priežasties bėgti iš Monsalvi. Jis galėjo kreiptis į Saturneną, kuris privalėjo duoti jam pastogę, nors ir bijotų ligos... Gotjė atsakė, kad ne, ponas niekuomet nebūtų rizikavęs užkrėsti savo žmonių. Tai, kad Arno buvo atėjęs aplankyti motinos, tik įrodo, jog jis žinojo: ji miršta... Fortūnatas tikriausiai palydėjo jį į kitą leprozoriumą. Kalbama, kad toks yra netoli Konkė.

— Nenusiminkite, ponia Katrina. Mes grįšime į Monsalvi, ir po keleto dienų jūs pamatysite sugrįžtantį Fortūnatą. Patikėkite manimi!

— Norėčiau patikėti, — atsiduso Katrina, — tačiau manau, kad negalėsiu! Man taip dažnai teko nusivilti!

— Žinau. Tačiau truputis drąsos ir atkaklumo padės rasti ir kitų įrodymų! Kartą, ponia Katrina, jūs taip pat...

— Ne, nebesakykite nė žodžio! Aš pasistengsiu apsiraminti ir patikėti tavimi...

Bet ji negalėjo. Aušra užklupo ją nusiminusią ir liūdną. Ji padėkojo senajai valstietei už svetingumą, o paskui, ryškiai šviečiant saulei, nuo kurios skaudėjo pavargusias akis ir gėlė liūdinčią širdį, ji išvyko į Monsalvi.

Katrina nepastebėjo Triujero slėnio, kurio šlaitai buvo apaugę miškais, grožio. Ji šuoliavo prisimerkusi. Tai, ką ji matė praėjusį vakarą, ją įtikino, kad Arno miręs, ir dabar pasaulis jai atrodė pilkas. Ji nematė nei sodrios medžių žalumos, nei žydinčių pievų, nei krūmynų, net nei auksinės saulės šviesos — joje tarsi viskas numirė. Nepaguodžiama jos siela net negalėjo melsti išganymo.

Katrina beveik šventvagiškai elgėsi, kai karčiai priekaištavo Viešpačiui dėl jo neteisingumo ir žiaurumo. Kaip brangiai jis privertė ją sumokėti už keletą prašymų, kuriuos nenoriai patenkino!

Ji suprato iki šiol tikrai netikėjusi, kad neteko Arno. Jo nebuvo greta, bet jis buvo kažkur po šiuo dangumi, gyvas, kvėpuojantis, ir ji visuomet tikėjo, kad kada nors bus kartu su juo. O kas jai liko dabar? Nieko, tik tuštuma širdyje ir kartus pelenų skonis ant lūpų... Gotjė vis prijodavo prie Katrinos ir stengėsi pokalbiu išblaškyti jos begalinį skausmą. Trumpai atsakiusi, ji paragindavo arklį. Jai reikėjo vienatvės...

Ir vis dėlto, grįžusi į Monsalvi, Katrina pajuto atgimstantį džiaugsmą: ant svečių namelio slenksčio su mažuoju Mišeliu ant rankų stovėjo Sara! Ji nejudėdama stovėjo kaip valstiečių madona, bet kai raiteliai prijojo arčiau, čigonės akys pastebėjo nusiminusį, užverktą Katrinos veidą. Griežtas Saros veidas sušvelnėjo. Jos jausmai Katrinai buvo beveik motiniški, dėl to ji iš pirmo žvilgsnio suprato, kaip ši kenčia. Nenuleisdama nuo Katrinos akių, ji atidavė vaiką Donatjenai ir nubėgo pasitikti sugrįžusiųjų.

Nebuvo ištarta nė žodžio. Kai Sara pribėgo arčiau, Katrina nušliuožė ant žemės ir, nusilpusi nuo raudų, atsidūrė jos glėbyje. Šią nevilties minutę jame buvo taip saugu! Jaunosios moters veidas buvo toks gailus, kad ir Sara pravirko. Jos verkė apsikabinusios, paskui lėtai nuėjo prie namo.

Pamažu Katrina susitvardė ir ašarų kupinomis akimis pažvelgė į savo seną draugę:

— Sara! Mano geroji Sara!.. Vadinasi, aš dar nesu visai prakeikta, jei tu grįžai!

— Prakeikta? Tu? Vargšele... Kaip tau galėjo ateiti į galvą tokia mintis?

— Ji įsitikinusi, kad mesiras Arno žuvo ugnyje, kai Kalvė leprozoriume kilo gaisras, — žemu balsu paaiškino už jų nugarų stovėjęs Gotjė. — Ji nieko nenori girdėti, ji tuo įsitikinusi.

Tai išgirdusi Sara vėl tapo karinga. Kol Katrina apkabinusi karštai bučiavo savo vaiką, Sara nusivedė į šalį normandą ir ėmė klausinėti. Gotjė papasakojo jai viską: apie Katrinos sugrįžimą, apie keistą nakties svečią, apie dviejų arklių dingimą ir pagaliau apie dramą Kalvė. Suraukusi kaktą, Sara atidžiai klausėsi. Kai Gotjė baigė pasakoti, ji minutėlę pastovėjo tylėdama, parėmusi ranka smakrą ir įbedusi žvilgsnį į juodą židinio angą.

Viską apgalvojusi, ji priėjo prie Katrinos, kuri sėdėjo ant kėdės ir ant kelių sūpavo Mišelį.

— Ką tu manai? — paklausė Gotjė Saros.

— Manau, tu teisus, vaikine! Ponas nemirė! Tai neįmanoma!

— Bet kada jis galėjo išsigelbėti? — paklausė Katrina.

— Nežinau. Tačiau tu matei ne šmėklą. Šmėklos neužsideda kaukių, tai tikrai žinau.

— Norėčiau tikėti tavimi, — atsiduso Katrina. — Bet jei tu teisi, sakyk, ką man dabar daryti?

— Palauk keletą dienų, kaip siūlo Gotjė, kol Fortūnatas grįš. Paskui....

— Paskui?

— Nuvyksime į Kalvė, pasiųsime Saturneną ir keletą stiprių vyrų ir apieškosime griuvėsius. Tačiau esu įsitikinusi: jo kūno nerasime Kalvė...

Dabar Katrinai suruseno viltis. Su Sara ją siejo tokie tvirti saitai, kad ji, nors ir nelaikė jos žiniuone, manė, jog ji dažniausiai būna teisi, o kartais ir įžvalgi. Ji nieko nepasakė, tik paėmė savo draugę už rankos ir tyliai prigludo prie jos skruostu tarsi vaikas, prašantis atleidimo.

Sara švelniai žvelgė į palinkusią baltaplaukę galvą. Vienuolyno varpas kvietė pasimelsti.

— Vienuoliai renkasi bažnyčioje, — pasakė Sara. — Tu taip pat turi nueiti pasimelsti.

Katrina pavargusi papurtė galvą.

— Aš nenoriu melstis, Sara. Kodėl turėčiau tai daryti? Dievas mane prisimena tik tada, kai nori nubausti.

— Tu neteisi. Jis tau dovanojo ir kartų keršto ir saldų pergalės vaisių! Tu grąžinai teisę egzistuoti Monsalvi!

— Tačiau kokia kaina!

— Kainos tu dar nežinai, nebent dar dūsautum dėl to, ką palikai Šinone? — vylingai tarė Sara.

Ji norėjo išgirsti, ką Katrina pasakys paminėjus žmogų, dėl kurio jos išsiskyrė. Tačiau Katrina tik nekantriai gūžtelėjo pečiais.

— Aš apgailestauju tik dėl to, kad nežinau, kur dabar yra Arno.

Ką buvo galima pridurti?

Izabelė de Monsalvi taip nebekarščiavo. Senoji ponia nebekliedėjo ir mažiau kosėjo, bet darėsi vis silpnesne kaip gęstanti lempa.

— Mes neišgelbėsime jos, — pasakė Sara, kai jos ėjo pakeisti Donatjenos, kad ši pailsėtų ir aplankytų savo vyrą; jį buvo beveik užmiršusi nuo to laiko, kai susirgo jos ponia.

— Ji nebenori gyventi, — atsakė Katrina.

Nei vienuolių sutaisytas žolių antpilas, nei Oriljako medikai, aplankę ją tą dieną, neįstengė sustiprinti išsekusio Izabelės de Monsalvi kūno. Ji tik gulėjo, išsitiesusi ant lovos, tyli ir abejinga, spausdama rankose rožinį arba maldaknygę. Tik vos pastebimas lūpų krutėjimas rodė, kad ji meldžiasi.

Vieną vakarą, praėjus trims dienoms po Katrinos ir Gotjė kelionės į Kalvė, senoji ponia atsimerkė ir pažvelgė į marčią, stovėjusią šalia lovos.

— Aš meldžiuosi už tave, mano vaike, — tyliai pasakė ji, — ir už Mišelį, ir už savo sūnų. Nepalik jo vieno šiame baisiame pasaulyje, Katrina. Kai manęs nebebus, aš jį stebėsiu iš dangaus. Jis labai kenčia!

Katrina sugniaužė rankas, užsikosėjo. Izabelė nieko nežinojo apie Kalvė įvykusią dramą, kurią nuo jos rūpestingai slėpė, tačiau Katrinai darėsi vis sunkiau vaidinti ir dėtis ramiai, kai širdį draskė nežinomybė. Visas tas tris dienas kiekviena minutė jai buvo tikra kančia. Tikėdama Sara, ji laukė grįžtant Fortūnato, bet šis vis nesirodė... Katrina prisivertė švelniai nusišypsoti šiai ligos nukamuotai moteriai.

— Nebijokite, motule! Aš niekuomet jo nepaliksiu. Aš noriu pastatyti jam namą, netoliese, tačiau atokiau nuo kitų namų, kad ten jis galėtų gyventi patogiau ir taip, kaip yra įpratęs... Aš taip norėčiau paimti jį iš to baisaus leprozoriumo!

Ligonės akys nušvito iš džiaugsmo. Savo išsekusia ranka ji paglostė Katrinos ranką.

— O taip!.. Padaryk tai! Išgelbėk jį nuo skurdo ir vargo! Dabar, kai mes turtingi...

— Mes labai turtingi, motule, — nusišypsojo Katrina nurijusi ašaras. — Monsalvi vėl atstatysime, ir bus dar gražiau. Vienuolyno architektas brolis Sebastjanas jau braižo naujos pilies planą, o Saturnenas, brolio Alasido padedamas, pradėjo dirbti akmenų kirtykloje netoli La Triujero. Kai tik bus nuimtas derlius, ten dirbs visas kaimas. Greitai pamatysite pastatą, vertą Monsalvi!

Izabelė, liūdnai šypsodamasi, papurtė galvą. Jos žvilgsnis užkliuvo už Katrinos rankos, ant kurios spindėjo smaragdas. Nuo tos dienos, kai karalienė Jolanda jį padovanojo, Katrina nebuvo jo nusimovusi. Tačiau dabar, pamačiusi, kad senutė žiūri į jį, ji nusimovė žiedą ir užmovė ant vis dar gražios, tačiau sulysusios rankos, gulinčios ant antklodės. Ta ranka buvo tokia panaši į Arno ranką!

— Tai — draugiškumo mūsų šeimai garantas, aš jį gavau iš karalienės Jolandos. Pažiūrėkite, čia brangakmenyje išgraviruotas jos herbas. Mūvėkite jį, motule, jis jums taip tinka.

Izabelė, beveik vaikiškai džiugiai šypsodamasi, pažvelgė į brangakmenį, paskui su meile — į Katriną.

— Aš sutinku mūvėti žiedą tik laikinai. Greitai, mano vaike, grąžinsiu jį tau. Ne, neprieštarauk! Žinau, kad greitai mirsiu, ir tai manęs nebaugina. Mirtis man nekelia siaubo, veikiau atvirkščiai... Ji leis grįžti pas savo mylimą vyrą, kurio gedėjau visą gyvenimą, pas savo mielajį Mišelį, kurį mėginau išgelbėti. Ir tai bus puiku.

Minutėlę ji patylėjo, grožėdamasi smaragdu, kuris kaip tamsi spalvų jūra spindėjo ant jos rankos. Paskui ji paklausė:

— O kas nutiko garsiajam jūsų briliantui?

Katrinos veidas apniuko.

— Maniau atsikračiusi jo, tačiau jis grįžo man. Ir jau padarė savo juodą darbą. Prisiekiu, jis nebekenks!

— Kaip tai padarysi?

— Po keleto dienų iškeliausiu aplankyti šventų vietų ir atiduosiu prakeiktą brangakmenį tai vienintelei, kuri nebijo šėtoniškos jo galios.

— Nejaugi jame tiek blogio?

Katrina atsistojo, ir jos mintys nuskriejo toli. Ji vėl regėjo Kalvė leprozoriumo degančias sienas... Sukandusi dantis, kad nesuriktų iš skausmo, ji sušnabždėjo:

— Daugiau negu manote. Jis niekada nenustoja skleisti blogio! Jis tai daro nuolat, kasdien, tačiau aš žinau, kaip panaikinti jo galią. Aš pririšiu tą šėtono akmenį prie kojos tai, kuri kartą jau buvo užlipusi basa koja ant gyvatės. Po Juodosios Madonos iš Piuji skraiste juodasis briliantas bus nežalingas.

Iazbelės akyse spindėjo ašaros, tačiau dabar tai buvo laimės ašaros.

— Katrina, pats likimas tave atsiuntė į mūsų šeimą. Pati to nežinodama, tu atgaivinai vieną seniausių Monsalvi giminės tradicijų, kai karo metu ar gresiant pavojui, kad išmelstų Piuji Madonos pagalbą, jie jai siūlydavo gražiausias brangenybes. Eik pas ją, dukrele, tu tikra Monsalvi!

Katrina neatsakė. Žodžių nebereikėjo. Užteko tylos, jos visiškai suprato viena kitą. Tuo metu į ligonės kambarį įėjo abatas Bernaras, kuris kas vakarą ją aplankydavo. Pabučiavusi žiedą ant jo rankos, Katrina paliko juos vienus ir nuėjo pas Sarą, kuri virtuvėje maitino Mišelį. Kai ji ėjo per didžiąją salę, prie jos pribėgo vienuolis.

— Ponia Katrina! — suriko jis. — Senasis Saturnenas nori, kad tuojau pat nueitumėte pas jį. Sako, kad tai labai svarbu.

Kaip Monsalvi valdytojas, Saturnenas rinko darbininkus pilies statybai. Katrina pamanė, jog atsirado kokių nors su tuo susijusių problemų, ir nutarė neįspėti Saros, kad nebus tuo metu, kai ji maitins sūnų.

— Gerai, einu, — pasakė ji. — Dėkoju jums, broli.

Dirstelėjusi į veidrodį ir įsitikinusi, kad jos suknelė tvarkinga, o balta iškrakmolyta kepuraitė švari, Katrina pro vartus nuskubėjo į namą kaimyninėje gatvėje, kur gyveno Saturnenas. Buvo pats derliaus nuėmimo darbymetis. Iš laukų grįžo valstiečiai. Artėjo vakaras. Pirmąkart per daugelį metų niekas nesutrukdė užaugti javams, ir visi skubėjo greičiau nuimti derlių.

Katrina susidūrė su patenkintų valstiečių grupe, įdegę jų veidai šypsojosi po šiaudinėmis skrybėlėmis, marškiniai buvo atsagstyti ant prakaituotų krūtinių. Moterys pasikaišė sijonus ir ėjo rodydamos nuogas kojas, ant pečių užsidėjusios spragilus. Jie visi šypsojosi Katrinai, mojavo skrybėlėmis arba mandagiai lenkėsi ir sakė: "Labą vakarą, ponia!" Jai tai buvo labai malonu. Šie geri žmonės buvo nuoširdžiai jai atsidavę, nes ji išgelbėjo juos nuo kančių, kurias jie kentėjo kartu su savo ponu Arno... Čia, Monsalvi, ji tikrai buvo namie!

Saturneno ir Donatjenos namas buvo netoli pietinių Monsalvi vartų ir juos saugančio kvadratinio bokšto. Dėl aukšto frontono jis buvo vienas iš labiausiai į akis krintančių pastatų mieste, galėjo varžytis su pirklio namu, ir Donatjena, kaip kiekviena tikra flamandė, itin rūpinosi jo švara. Priėjusi prie namo, ji pamatė ant slenksčio laukiantį jos Saturneną, kuris buvo pasiraitęs rankoves ir rankose laikė kepurę. Jo veide iš susirūpinimo

atsirado raukšlių, atsikišęs smakras beveik lietė ilgą nosį. Jis pagarbiai pasisveikino su Katrina ir ištiesė ranką, kad įvestų į namą.

— Ponia Katrina, name yra piemuo. Jis atvyko iš Vilvjė, — kaimo, esančio už keturių ljė nuo čia, Lo slėnyje. Jis pasakoja keistų dalykų. Štai kodėl nutariau nesiųsti jo į vienuolyną, o paprašiau pakviesti jus, ir už tai prašau man atleisti.

— Tu teisingai pasielgei, Saturnenai, — atsakė Katrina. Paminėjus Lo slėnį, ji ėmė tankiau alsuoti. — Ką jis pasakoja?

— Tuojau pati išgirsite. Tačiau pirma įeikite.

Virtuvėje, kur alaviniai indai blizgėjo kaip sidabriniai, o plūktinės grindys buvo tokios švarios, kad atrodė aksominės, ant suolo prie didelio stalo iš patamsėjusio kaštonmedžio sėdėjo jaunas vaikinas, ant prastų rūbų apsivilkęs išverstą avikailį. Jis valgė duoną su sūriu, kurios jam, be abejo, buvo davęs Saturnenas, bet kai įėjo Katrina, mandagiai atsistojo, nevikriai nusilenkė ir laukė, kada jam leis kalbėti.

— Šis jaunuolis, — paaiškino Saturnenas, — yra vienas iš Vilvjė šeimininko piemenų. O tu, dranguži, stovi priešais ponią Monsalvi. Papasakok, ką gi tu matei sekmadienį rytą.

Sutrikęs kilmingos damos akivaizdoje, piemuo raustelėjo. Jo balsas iš pradžių vos girdėjosi, tačiau jo pasakojimas išsyk sudomino Katriną.

— Sekmadienį rytą ganiau avis plynaukštėje...

— Kalbėk garsiau, — paliepė Saturnenas, — mes tave vos girdime!

Vaikinas atsikosėjo ir prašneko garsiau:

— Aš pamačiau du raitelius, kurie, atrodo, šuoliavo iš Monsalvi. Pirmasis buvo aukštas ir stotingas, apsirengęs juodai, ir net jo kaukė buvo juoda, bet jojo jis puikiu baltu arkliu...

— Morgana, — sušnibždėjo Katrina. — Morgana ir...

— Kitas buvo liesas, liguistas žemas žmogus liepsnojančiomis juodomis akimis ir su smailia barzdele. Jie sustojo prie manęs, ir tas, žemesnysis, mane užkalbino. Kitas... raitelis nė neišsižiojo. Jis stovėjo truputį nuošaliau ir laikė už pavadžio arklį, kuris nekantriai trypė kanopomis.

— Ką pasakė žemasis žmogus? — paklausė Saturnenas.

— Jis paklausė , ar aš pažįstu Monsalvi valdytoją, ir aš atsakiau, kad esu jį matęs du tris kartus nuo tada, kai tapau Vilvjė šeimininko piemeniu. Tuomet jis paprašė kai ką perduoti ponui Saturnenui. Aš sutikau, bet

paaiškėjo, kad dėl to turėsiu ateiti čia. Jei taip atsitiko, nutariau pasiimti parduoti sūrio. Aš pasakiau, kad eisiu pas jus šią savaitę. Tuomet jis paklausė, ar aš moku skaityti. Atsakiau, kad ne...

— Ir tuomet? — paklausė nekantraudama Katrina. — Ką jis pasakė?

— Nedaug ką, — atsakė vaikinas. — Jis iš kišenės ištraukė pergamento ritinėlį, kad kuo greičiau atiduočiau jį ponui Saturnenui. Ir už tai jis man davė auksinį ekiu.

— Kurgi laiškas? — paklausė Katrina.

— Čia, — atsakė Saturnenas ir drebančia ranka ištiesė jį.

— Tu jo neatplėšei?

— Jis ne man, — atsakė purtydamas galvą valdytojas. — Pažiūrėkite...

Ant ritinėlio buvo užrašyta: “Poniai Monsalvi, kai ji sugrįš”.

Katrina pajuto, kad baltos sienos ėmė suktis. Niekas kitas negalėjo taip parašyti, tik Arno. Ji priglaudė ritinėlį prie širdies, stengdamasi susivaldyti. Saturnenas tai pastebėjo ir išlydėjo piemenį.

— Tu viską gerai padarei, vaikine, dabar eik, pailsėk.

Tačiau Katrina jį sulaikė.

— Palauk, noriu padėkoti tau, piemenuk...

Ji ėmė raustis krepšelyje, tačiau vaikinas atsisakė.

— Ne, kilmingoji ponia, man jau užmokėjo. Nusipirkite mano sūrio, jei norite, daugiau man nieko nereikia.

— Aš perku visą tavo sūrį, berniuk. Ir pasimelsiu už tave!

Tai tarusi, ji visus pinigus subėrė į apstulbusio vaikinuko delnus. Jis išėjo melsdamasis, ir ji tučtuojau užmiršo jį. Katrina nekantravo likti viena ir perskaityti laišką. Kai piemuo išėjo, ji pažvelgė į Saturneną.

— Niekas, — pasakė ji, — neturi žinoti, ką pasakė piemuo, niekas Monsalvi, ir ypač ponia Izabelė.

— Tai tikriausiai buvo mesjė Arno?

— Taip, Saturnenai, tai buvo jis! Užpraėjusią naktį sudegė Kalvė leprozoriumas. Matyt, jis stebuklingai išsigelbėjo, bet bus geriau, jei ponia Izabelė kol kas nieko nežinos. Papasakoti galima tik Donatjenai, Sarai ir Gotjė.

— Nebijokite. Niekas nieko nesužinos. O visiems čia gyvenantiems, taip pat ir vienuoliams, mesjė Arno yra miręs Kalvė. Jie tuo tiki. Dabar paliksiu jus vieną.

— Ačiū, Saturnenai... už gerumą!

Jis tyliai išėjo ir gerai uždarė duris. Katrina atsisėdo ant švaraus suolo ir lėtai išskleidė pergamentą. Iš susijaudinimo ir džiaugsmo jos rankos drebėjo, tačiau akyse susitvenkusios ašaros trukdė matyti, ir ji vos ne vos įžiūrėjo vyro raštą. Ji perbraukė ranka akis tarsi stengdamasi nuplėšti nematomą šydą, kuris jai trukdė.

— Viešpatie, — pasakė ji nervingai juokdamasi, — jei verksiu, niekuomet neperskaitysiu laiško.

Ji du tris kartus giliai įkvėpė ir nusišluostė akis. Dabar ji galėjo skaityti laišką.

"Katrina, — buvo rašoma pergamente, — niekada nemėgau rašyti laiškų, bet prieš dingdamas visam laikui panorau paskutinįsyk atsisveikinti ir palinkėti tau laimės, kurios esi verta! Kaip man pasakė, tu jau susiradai kitą, ir mano geri linkėjimai nebereikalingi. Ir kas aš esu — gyvas lavonas, kuris, deja, tik galvoja ir kvėpuoja! Bet man vis dėlto užtenka jėgų pasakyti tau, kad esi laisva ir kad tai yra mano noras ir mano įsakymas!"

Katrinos širdis apmirė. Jos pirštai suspaudė pergamentą, tačiau ji prisivertė skaityti toliau.

"Vyras, kurį išsirinkai, tau duos viską, ko aš negalėjau duoti. Jis drąsus ir kilnus. Jis vertas tavęs. Tu būsi turtinga ir, tikiuosi, laiminga, bet man, tikram lavonui, niekada nepavyks užgniaužti savo meilės tau, Katrina, todėl nebegaliu pasilikti šioje šalyje. Aš galėjau kentėti, kai tu buvai greta, Monsalvi, tačiau nebegalėsiu čia gyventi, kai tu išvažiuosi pas savo naująjį vyrą. Nenoriu mirti kaip žiurkė urve. Noriu mirti laisvėje... ir vienas. Fortūnatas, kuris, rizikuodamas savo gyvybe ir nepaisydamas mano protesto, visuomet palaikė ryšį su manimi, padėjo man išsigelbėti. Jis bus paskutinis mano draugas žemėje.

Ar prisimeni maldininką, kurį kadaise buvome sutikę? Jo vardas, regis, Barnabis, ir aš gerai girdžiu jo žodžius: "Prisimink mane, kai ateis nelaimingos dienos, prisimink senąjį maldininką, ėjusį į Šventojo Jokūbo vienuolyną Komposteloje!" Ar prisimeni, kaip jis atgavo regėjimą prie apaštalo kapo?.. Jei Viešpats panorės, aš išsigydysiu Galicijoje. O paskui, prisidengęs svetimu vardu, kovosiu su kitatikiais. Ir jei tokiam nusidėjėliui Viešpats nebus maloningas, tai drąsiai sutiksiu mirtį.

Dabar mūsų keliai išsiskiria. Amžinai. Tavo kelias veda į laimę, mano — pasitikti savo likimo. Sudie, Katrina, mano meile..."

Laiškas iškrito iš atšalusių Katrinos rankų. Ji pajuto baisią neapykantą de Brezė. Kiek žalos pridarė jo plepumas! Jis kaltas dėl Izabelės ligos, Arno pabėgimo ir nepakeliamo Katrinos sąžinės graužimo! Dabar Arno toli toli... Jis patikėjo jos nepastovumu! Jis pasakė, kad tebemyli ją, bet ar mylės dabar, kai mano, jog ji išdavė jį? Ji supyko ir ant savęs. Kaip ji galėjo užmiršti senąjį maldininką ir jo duotą patarimą? Kodėl nepaklausė to patarimo, o ėmė keršyti, užuot lydėjusi mylimą žmogų ten, kur jis galbūt pasveiks! Kodėl ji prieš keletą mėnesių neiškeliavo į Kompostelą išmėginti laimės? Įpykusi Katrina užmiršo, kad Arno niekuomet nebūtų jai to leidęs. Bijodamas užkrėsti ją, jis nebūtų leidęs jai nė prisiliesti prie savęs.

Pagaliau Katrinos pyktis dingo, liko tik skausmas. Ji susmuko prie židinio, karčiai raudodama ir minėdama Arno vardą...

Mintis, kad Arno patikėjo jos neištikimybe, patikėjo, jog ji pamiršo jį, buvo nepakeliama. Ji degino sielą kaip įkaitinta geležis. Pasibaisėjusi ji išvydo save, apkvaišusią, Pjero de Brezė glėbyje vaismedžių sode Šinone ir įtūžusi prakeikė save. Kaip brangiai turi mokėti už tą beprotybės akimirką!

Ji kilstelėjo galvą ir suvokė, kad kambaryje yra viena. Jos žvilgsnis nuslydo nuo lango prie durų. Ji turi tučtuojau vykti paskui Arno! Jai reikia žirgo, eiklaus žirgo... Ji turi jį rasti! Štai ką ji turi žūtbūt padaryti: surasti jį ir pulti jam po kojomis, maldauti atleisti ir niekuomet nebepalikti jo, niekuomet niekuomet!

Ji tarsi išprotėjusi nubėgo prie durų, atidarė jas ir suriko:

— Saturnenai! Saturnenai!.. Arklius!

— Kas yra, ponia?

Senukas pribėgo prie jos ir, pamatęs paraudusias akis, susirūpino:

— Ponia, kas atsitiko?

— Man reikia arklio, Saturnenai, ir tučtuojau! Aš turiu joti. Aš turiu sekti paskui Arno!

— Artinasi naktis, ponia Katrina, vartai uždaromi, kur jūs josite?

— Aš turiu surasti savo vyrą... Arno!

Apimta nevilties, ji suriko mylimojo vardą. Saturnenas pakraipė galvą ir priėjo arčiau. Jis dar niekuomet nebuvo matęs jos tokios drebančios ir išbalusios.

— Jūs drebate!.. Eikite su manimi. Noriu nuvesti jus atgal į vienuolyną. Nežinau, kas atsitiko, tačiau manau, kad šiandien jau vėlu ką nors daryti. Jums reikia pailsėti...

Jis pakėlė pergamentą, atsargiai įbruko jai į ranką, tarsi ji būtų vaikas, ir išvedė į lauką. Ji leido jam lydėti ją, tačiau žiūrėjo į jį nepatikliai.

— Tu nesupranti, Saturnenai. Aš turiu jį sulaikyti... Jis leidosi į tokią tolimą kelionę... ir neketina grįžti!

— Jis jau paliko mus, ponia Katrina, ir dabar keliauja ten, iš kur negrįžtama. Eikite su manimi. Vienuolyne yra ponia Izabelė, Gotjė ir Sara... Jie myli jus ir padės, kai pamatys, kokia esate nusiminusi. Eikime, ponia Katrina...

Šaltas vakaro oras atgaivino Katriną, ji truputį nusiramino. Kai ėjo atsirėmusi į Saturneno ranką ir stengėsi nuvyti liūdnas mintis, ji ėmė samprotauti apie viską nuosekliau. Ar nebus išmintingiau viską apsvarstyti ir paskui numatyti kitą žingsnį? Saturnenas teisus, Gotjė ir Sara padės jai... Tačiau pirmiausia ji turi nusiraminti ir neleisti sau galvoti, kad amžinai išsiskyrė su Arno ir kad plona juos siejusi gija nutraukta.

Ji pakėlė galvą ir pasistengė atrodyti rami, kad neglumintų žmonių. Vienuolyne ant slenksčio juos pasitiko pats abatas.

— O aš kaip tik rengiausi siųsti ką nors jūsų pakviesti, ponia Katrina. Jūsų motutei vėl priepuolis, ji neteko sąmonės...

— Bet visai neseniai ji gerai jautėsi!

— Žinau. Mudu ramiai šnekučiavomės, ir staiga ji nuvirto ant pagalvių... Dabar ten yra Sara su vaistininku.

Katrina turėjo užmiršti savo rūpesčius ir bėgti pas senutę. Ji paslėpė lemtingąjį laišką krepšelyje ir nuėjo pas anytą. Ligonė tebebuvo be sąmonės. Sara pasilenkusi mėgino atgaivinti ją aromatinėmis druskomis, kol vaistininkas trynė jos smilkinius silpnu acto tirpalu. Katrina pasilenkė prie ligonės.

— Ji labai silpna?

— Atsigauna, — sušnabždėjo suraukusi kaktą Sara. — Tačiau manau, kad greitai viskas baigsis.

— Taip, — pasakė vienuolis. — Ji vos gyva.

Izabelė pamažu atgavo sąmonę. Su palengvėjimu atsidususi, Sara atsistojo ir nusišypsojo Katrinai, tačiau jos šypsena beregint dingo.

— Bet juk tu dar labiau išbalusi negu ji! Kas atsitiko?

— Aš žinau, kur Arno, — silpnu balsu atsakė Katrina. — Sara, tu buvai teisi, kai mane įspėjai, kad jei paklausysiu Pjero de Brezė, tai gailėsiuosi visą gyvenimą. To nereikėjo ilgai laukti.

— Sakyk, kas atsitiko?

— Ne dabar. Vėliau. Didžiojoje salėje laukia Saturnenas. Paprašyk jį pasilikti. Surask Gotjė ir sužinok, ar šventasis tėvas nesutiktų pabūti su mumis. Mes turime aptarti svarbius planus.

Po valandos Katrina sušaukė visus pasitarti, bet ne svečių name, o vienuolyne, kur juos pakvietė abatas. Brolis Eisebijus palydėjo Katriną, Gotjė, Sarą ir Saturneną per bažnyčią, tylią ir tuščią tokį vėlų metą, tik prie Dievo Motinos degė žvakė. Jie įėjo į didelę salę. Ją apšvietė keturi deglai, pritvirtinti prie kolonų, parėmusių skliautuotas lubas. Gležnas, liesas abatas su ilgu juodu abitu buvo šalia savo krėslo. Jis lėtai vaikštinėjo pirmyn atgal, paslėpęs rankas plačiose abito rankovėse ir nuleidęs galvą, tarsi visiems rodydamas išskustą tonzūrą. Deglo šviesoje jo asketiškas gelsvas veidas buvo seno dramblio kaulo spalvos. Tai buvo veiklus, tvirta ranka valdantis vienuolyną ir nuoširdžiai tikintis žmogus. Jis karštai mylėjo Dievą, gyveno kaip pasišventėlis, ir nors nuo vaikystės turėjo taikytis prie rūstaus, net asketiško gyvenimo, tačiau išorinis šaltumas slėpė karštą širdį ir begalinę užuojautą žmonėms.

Pamatęs įėjusiuosius, jis sustojo ir parodė Katrinai kėdę.

— Sėskitės, mano dukra! Esu pasirengęs išklausyti jūsų pasakojimą ir, jei reikės, duoti patarimą.

— Dėkoju, šventasis tėve. Nenumatytas įvykis sugriovė mano gyvenimą. Ir aš noriu paprašyti jūsų pagalbos. Čia esantys žmonės — ištikimiausi mano draugai, ir aš neturiu nuo jų ko slėpti.

— Kalbėkite, aš klausau.

— Dabar, manau, reikia papasakoti teisybę apie tariamą mano vyro Arno de Monsalvi mirtį. Dabar jūs sužinosite...

Balta abato ranka sulaikė Katriną.

— Pasigailėkite savęs, vargše vaike! Ponia Izabelė per išpažintį jau pasakė baisiąją paslaptį. Kadangi jūs dabar norite kalbėti apie tai, žinokite, jog tai nebėra paslaptis...

— Gerai. Tuomet, šventasis tėve, ar negalėtumėte perskaityti šio laiško... ir garsiai. Gotjė ir Sara nemoka skaityti.

Bernaras de Kalmonas sutiko, paėmė laišką ir pradėjo skaityti. Katrina sugniaužė rankas ir užsimerkė. Skausmingai ir pakiliai abatas žemu balsu lėtai skaitė atsisveikinimo žodžius, ir jai reikėjo iš paskutiniųjų tvardytis. Už nugaros girdėjo savo draugų kūkčiojimą. Ji neatsimerkė, kol abatas nebaigė skaityti.

Dabar visų žvilgsniai buvo nukreipti į ją, o abato akyse atsispindėjo nuoširdžiausia užuojauta. Sara ramindama uždėjo ranką jai ant peties.

— Kokio patarimo laukiate, mano dukra, — paklausė abatas, — ir kokios pagalbos?

— Aš ketinu sekti paskui jį, tėve. Nors ir labai sunku skirtis su savo vaiku, kuris man yra viskas šiame pasaulyje, aš privalau surasti jo tėvą! Mus išskyrė baisus nesusipratimas. Aš negaliu to pakelti. Mesiras de Brezė apsiriko manydamas, kad ketinu tapti jo žmona, — aš tik buvau jam draugiška. Jis nežinojo, kad niekas pasaulyje neprivers manęs turėti kito vardo, išskyrus Monsalvi. Jis veikė skubėdamas, buvo įsimylėjęs, ir paskleidė tą baisų melą. Noriu paprašyti jus globoti mano sūnų, prižiūrėti jį užėmus mano, Monsalvi šeimos galvos, vietą ir rūpintis pilies atstatymu. Mano tarnai liks čia, bet aš išeinu!

— Kur rengiatės eiti? Jo vytis?

— Žinoma. Nenoriu prarasti jo amžinai...

— Jis jau prarastas amžinai, — rūsčiai tarė abatas. — Jis grįžta pas Viešpatį. Ar verta stengtis grąžinti jį į žemę? Raupsai savo aukoms nebūna gailestingi.

— Viskas Viešpaties rankose! Noriu jums, šventasis tėve, priminti, kad stebuklų vis dėlto būna. Jūs įsitikinęs, kad jis nepasveiks prie šventojo Jokūbo kapo Galicijoje?

— Ką gi, tegul jis ten eina, bet vienas!

— O jei jis pasveiks? Nejaugi turiu leisti jam eiti kovoti su kitatikiais ir sutikti savo mirtį tolimoje žemėje?

— O ką gi dar likdavo daryti žmonoms kryžiaus žygių metu?

— Kai kurios žmonos sekdavo paskui savo vyrus. Aš noriu surasti žmogų, kurį myliu, — Katrina sušuko taip karštai, kad abatas, truputį suraukęs antakius, nusisuko.

— O... jei jis nepasveiks? — pagaliau pasakė abatas. — Juk tai labai retas Dievo malonės ženklas, jo sunku tikėtis.

Pasidarė tylu. Iki tol greiti, staigūs abato klausimai ir Katrinos atsakymai priminė kardų žvangėjimą dvikovoje. Tačiau šie abato žodžiai visiems sukėlė siaubą, kurį visi jautė pagalvoję apie prakeiktą ligą. Per nugaras nubėgo šiurpulys. Katrina atsistojo ir priėjo prie didelio kryžiaus, kabėjusio ant sienos.

— Jei jis nepasveiks, aš liksiu su juo, kol jis bus gyvas, ir mirsiu kartu su juo! — pasakė ji tvirtai, žiūrėdama į kryžių ir tuo pabrėždama, kad ja nereikia abejoti.

— Tačiau Viešpats draudžia savižudybę! O pasilikti su raupsuotuoju — vadinasi, sąmoningai pasmerkti save mirčiai, — sausai paprieštaravo abatas.

— Aš verčiau mirsiu, negu gyvensiu be jo, ir aš nebijau pragaro, jei Dievą įžeidžia mano meilė...

Šventojo tėvo balsas sugriaudėjo po abatijos skliautais ir liesa ranka pakilo aukštyn:

— Tylėkite! Atgailaukite, jei norite, kad jums būtų atleista, ir atsiminkite, kad kūniškoji aistra žeidžia Viešpaties tyrumą!

— Atleiskite man, bet aš negaliu meluoti, kai kalbama apie mano gyvenimą, ir negaliu kitaip kalbėti! Šventasis tėve, tik viena man pasakykite: ar sutinkate pakeisti mane Monsalvi, ginti mano žmones ir veikti kaip ponas ir kaip abatas, kol aš grįšiu?

— Ne!

Žodis nuskambėjo aiškiai ir griežtai.

Ir vėl pasidarė tylu. Už Katrinos nugaros trys nebylūs šios scenos liudytojai užgniaužė kvapą. Jaunoji moteris nusivylusi pažvelgė į liesą griežtą veidą.

— Ne?.. Bet kodėl, šventasis tėve?

Tai buvo skausmingas šūksnis. Ji lėtai atsiklaupė ir maldaujamai iškėlė rankas.

— Kodėl? — paklausė prislėgta. — Išleiskite mane! Jei prarasiu savo meilę, mano širdis nustos plakti. Aš negaliu gyventi!

Griežtas abato veidas sušvelnėjo, jame atsirado nuoširdi užuojauta ir supratingumas. Bernaras de Kalmonas priėjo prie jaunosios moters, pasilenkė ir atsargiai pakėlė.

— Todėl, kad jūs dar neturite teisės išeiti, mano dukra. Jūs galvojate tik apie savo žmogiškąją aistrą... ir galbūt.... apgailestaujate ir jaučiate sąžinės graužimą. Argi nesuteikėte tam jaunuoliui vilties, kad pamilsite jį? Ne, neatsakykite man. Tik sakykite, nejaugi jūsų meilė verčia jus būti žiauria ir jūsų širdyje niekam nebeliko vietos?

— Ką jūs norite pasakyti?

— Aš nepriminsiu jums jūsų sūnaus, bet kaip jūs galite palikti seną moterį numirti vienišą, be jūsų paguodos ir meilės? Nejaugi jūs paliksite motiną, kuri, be abejo, kenčia daug labiau negu jūs, nes jūs širdies gilumoje puoselėjate viltį jį pamatyti, o ji žino, kad niekuomet nebepamatys jo... Nejaugi galite būti tokia žiauri?

Katrina nuleido galvą. Iš nevilties ji užmiršo Izabelę, lėtai mirštančią siauroje vienuolyno celėje. Ji jaudinosi tik dėl Mišelio. Tik nerimas dėl jo gėlė širdį, jis vienintelis laikė ją. Ji nė nepamanė apie senąją ponią. Dabar ji susigėdo. Tačiau, nepaisant sąžinės priekaištų, ji tebegirdėjo aiškų ir garsų meilės balsą. Kai buvo kalbama apie Arno, jai niekas kitas nebuvo svarbu. Vis dėlto ji buvo priversta pripažinti savo pralaimėjimą.

— Taip, jūs teisus, — pasakė ji, pasisuko ieškodama ištikimų Saros rankų paramos. Ši ją apkabino, ir ji pridūrė: — Aš lieku.

Ir tuomet pasigirdo galingas Gotjė balsas:

— Jūs turite pasilikti, ponia Katrina, dėl berniuko ir mirštančios moters, tačiau aš laisvas, ir jei liepsite, galiu vytis mesirą Arno! Kas mane sulaikys? — Jis pasisuko į abatą, visa galva už jį aukštesnis. — Viešpaties tarne, duokite man arklį ir kirvį. Aš nebijau nei kelių, nei ilgos kelionės.

Katrina krūptelėjo nuo šių viltį teikiančių žodžių ir dėkingai pažvelgė į aukštąjį normandą.

— Tikrai, esi tu! Tu gali surasti jį ir jam pasakyti, kad visuomet buvau jam ištikima, bet jis niekuomet nesutiks grįžti pas mane. Aš tai žinau. Dar niekam nepavyko jo perkalbėti.

— Aš galėčiau. Jūs bent išvengsite daugelio nemalonumų. Ir jei mesiras Arno pasveiks, aš jį grąžinsiu kad ir jėga. O jei ne, grįšiu vienas! Jūs man leisite sekti paskui jį?

— Argi galėčiau neleisti? Tu — mano vienintelė viltis...

— Puiku! Ką gi, atsisveikinkime! — sušuko Gotjė nebenorėdamas tuščiai šnekėtis. — Mes ir taip praradome daug laiko. Tegul atidaro man vartus ir duoda arklį. Prisiekiu Odinu, aš jį surasiu... Net jei dėl to turėsiu nuklysti į Mahometo kraštą!

— Čia — Dievo namai! — griežtai pasakė abatas. — Netikriems dievams čia nėra vietos! Eikite su manimi, Katrina, mano vaike... Dievo Motinos paprašysime, kad gintų tą milžiną barbarą, kuris nesupranta, kur yra! O paskui drauge palydėsime jį... Aš jums padėsiu!

Po valandos Katrina stovėjo tarp Saros ir Saturneno prie Monsalvi vartų ir klausėsi, kaip tolumoje tyla Gotjė arklio kanopų kaukšėjimas. Aprūpintas maistu, rūbais, pilna pinigine ir stipriu arkliu, normandas nušuoliavo paskui Arno ir Fortūnatą.

Kai kanopų kaukšėjimas naktį nutilo, Katrina stipriau apsisiautė apsiaustą ir ėmė ieškoti Paukščių Tako virš savo galvos. Liaudis jį laikė šventojo Jokūbo taku. Paskui ji atsiduso.

— Ar yra vilties, kad jis kada nors ras Arno? Tos pietinės žemės jam atrodys esančios tokios pat keistos kaip ir Didžiojo chano žemė.

— Monsinjoras abatas jam liepė joti kriauklės ženklu pažymėtais keliais, — pasakė Saturnenas, — ir išmokti atmintinai pirmųjų nakvynės namų pavadinimus, nes negalėjo jam jų užrašyti. Jūs turite būti kantri, ponia Katrina! Nors Gotjė netiki nei Dievo Motina, nei šventuoju Jokūbu, jie globos jį! Jie niekuomet neapleidžia tų, kurių karštos, geros širdys leidžiasi į sunkią kelionę.

— Jis teisus, — pritarė Saturnenui Sara. — Gotjė stiprus, protingas ir gudrus. Ir yra toks energingas, kad gali nuversti kalnus. Dabar eikime, metas grįžti. Mūsų reikia poniai Izabelei. Ir tu, kai apkabinsi savo vaiką, rasi jėgų atlikti savo pareigas!

Katrina neatsakė. Ji neparodė savo nuolat didėjančio apgailestavimo ir tylėdama nuėjo į abatiją. Tačiau ji gerai žinojo, kad nusileido tik laikinai, aplinkybių verčiama, ir jos noras lėkti paskui Arno nedingo.

Tą naktį ji ilgai sėdėjo supdama ant rankų Mišelį ir stengdamasi sušildyti savo sustingusią širdį meile mažyliui.

Šešioliktas skyrius

Menestrelis

Izabelė de Monsalvi mirė kitą dieną po šventojo Mykolo dienos, be skausmo ir kančių, beveik patenkinta. Prieš mirtį ji paskutinįsyk patyrė džiaugsmą: ji pamatė, kaip vasalai pirmą kartą prisiekė jos vaikaičiui...

Dvaro valdytojas Saturnenas, pasitaręs su Monsalvi didikais, nusprendė, kad vaikas per savo vardadienį turi būti oficialiai pripažintas mažojo miesto valdovu. Dabar, kai karalius Monsalvi šeimai buvo grąžinęs turtus ir valdas, šiam geram žmogui atrodė, kad rugsėjo 29—oji yra tinkamiausia data tokiam įvykiui. Be to, ji sutapo su kaimo piemenų švente, kai visų apylinkių piemenys susirinkdavo Monsalvi plynaukštėje.

Po iškilmingų šv.Mišių, kurias laikė abatas Bernaras, Mišelis ir jo motina atsisėdo ant pakylos, įrengtos prie bažnyčios vartų, kad priimtų savo vasalų, tokia proga apsirengusių geriausiais rūbais, priesaiką. Saturnenas rudais vilnoniais rūbais, su sidabrine grandine ant kaklo, atnešė jiems ant pagalvėlės padėtą dovaną — kviečių varpų ir vynuogių kekę. Jis pasakė įmantrią, bet truputį padriką kalbą, kuri Monsalvi gyventojams pasirodė esanti gana raiški, o paskui visi miestiečiai vienas paskui kitą ėjo pabučiuoti mažojo Mišelio rankutės. Vaikas patenkintas šypsojosi, džiaugėsi baltu aksominiu rūbu, kuriuo jį papuošė Sara, bet dar daugiau malonumo jam teikė auksinė grandinė su topazais, motinos užsegta jam ant kaklo. Mažajam ponui, kuriam dar nebuvo nė dvejų metų, ceremonija pasirodė per ilga. Tačiau po jos piemenų šokiai ir imtynininkų varžybos jį labai pralinksmino. Jis stryktelėjo ant savo krėslo, nors motina stengėsi jį sulaikyti, ir šokinėjo kaip mažas velniūkštis. Jo senelė, kurią apklostytą išnešė su neštuvais, kad galėtų dalyvauti ceremonijoje, nenuleido nuo jo mylinčių akių.

Dienai baigiantis pats Mišelis, padedamas Katrinos, kuri laikė jo ranką, plynaukštėje uždegė didžiulį šventąjį laužą. O paskui, kai mergaitės ir berniukai dainavo ir šoko žalioje pievoje, aidint švilpynėms, naujasis

Monsalvi šeimininkas, per dieną nuvargęs, buvo nuneštas į lovą. Jis tučuojau užmigo, jaukiai priglaudęs savo šviesiaplaukę galvelę prie šilto Saros peties.

Visą naktį Katrina girdėjo, kaip jos vasalai šoka ir dainuoja, ir džiaugėsi jų linksmybe. Ji buvo priversta visą dieną slėpti savo didį liūdesį, kad niekas nesužinotų, kokia kančia jai buvo ta ceremonija. Mišeliui tapus Monsalvi valdovu, tarsi buvo nustumtas į praeitį jo tėvas, apie kurį per pastaruosius pusantro mėnesio niekas nieko negirdėjo...

Kitą rytą Monsalvi miestiečius, kurie vakare buvo išsiskirstę laimingi ir patenkinti, pažadino gedulingas varpo gausmas, ir jie sužinojo, kad senoji pilies šeimininkė mirė...

Tą rytą Sara jai atnešė pieno ir rado ją lovoje mirusią. Izabelė gulėjo išsitiesusi, užsimerkusi, rankose buvo suspaustas rožinis. Saulės spindulys žaidė ant karalienės Izabelės smaragdo, kuris buvo ant jos baltos rankos. Sara stabtelėjo ant slenksčio, apstulbinta neįprasto mirusios moters grožio. Sekinantys ligos pėdsakai buvo dingę, veidas buvo ramus, lygus, atrodė daug jaunesnis. Žili plaukai, supinti į dvi storas kasas, supo veidą, ir ji buvo neapsakomai panaši į savo sūnų.

Sara persižegnojo, paskui padėjo pieno ąsotį ir nuėjo pas Katriną, kuri paryčiui pagaliau buvo užmigusi. Sara lengvai palietė jos petį. Jaunoji moteris staigiai atsisėdo ir žvelgė į čigonę plačiai atmerktomis, išsigandusiomis akimis, kol ši atsargiai aiškino:

— Ponios Izabelės kančios pagaliau baigėsi, Katrina, tau reikia keltis. Aš einu pasakyti abatui. Tu tuo tarpu išvesk Mišelį ir atiduok jį Donatjenai. Mirtis nėra tinkamas reginys mažam vaikui!

Katrina kaip lunatikė pakluso jai. Ji laukė to momento nuo tada, kai grįžo. Ji žinojo, kad senoji ponia norėjo mirties kaip išsigelbėjimo, ir protas jai kuždėjo, jog nereikia gailėtis, kad Izabelė pagaliau sulaukė ramybės. Tačiau protas negalėjo įveikti staiga užplūdusio liūdesio... Katrina suprato, kad Izabelė jai buvo brangesnė negu ji galėjo suvokti. Kol Arno motina buvo gyva, ji buvo tas žmogus, su kuriuo Katrina galėjo kalbėtis apie vyrą, kuri pažino jį geriau negu ji ir kurio prisiminimai apie jį niekuomet neišseko. O dabar švelnus balsas nutilo ir jos vientavė tapo dar baisesnė... Arno dingo, Gotjė daugiau kaip prieš mėnesį išvyko nežinia kur, ir dabar atėjo Izabelės eilė...

Aprengusios mirusiąją, Katrina su Sara truputį pastovėjo prie lovos, kurioje gulėjo Izabelė. Ji buvo aprengta vienuolės rūbais, su kuriais norėjo būti palaidota. Su griežtais juodais rūbais ji atrodė didinga...

Katrina labai atsargiai numovė šlifuotą smaragdą, kurio žemiškas žavesys nesiderino prie asketiškos aprangos. Kartu su Sara ji ilgai žiūrėjo į mirusiąją. Kai atvyko dviejų tarnų, nešusių smilkytuvą ir šventintą vandenį, lydimas abatas, jos atsiklaupė ir ėmė melstis.

Kitos trys dienos Katrinai buvo kaip slogus sapnas. Kūnas buvo pašarvotas bažnyčios chore, kur nuolat meldėsi keturi vienuoliai. Katrina, Sara ir Donatjena pasikeisdamos klūpėjo prie kūno. Tos ilgos valandos, praleistos tylioje bažnyčioje, Katrinai atrodė esąs baisus sapnas. Vienuoliai stovėjo prie atidengto karsto, pridengę savo veidus gobtuvais ir paslėpę rankas plačiose rankovėse. Mirguliuojančioje didžiulių geltonų vaškinių žvakių šviesoje jie atrodė gana grėsmingai, kaip šmėklos. Katrina norėjo prisiversti melstis, kad nuvytų nerimą, tačiau... ji užmiršo žodžius, kuriais kreipiamasi į Dievą. Jai buvo lengviau kalbėtis su mirusiąja.

— Motule, — tyliai šnabždėjo ji, — tame pasaulyje, kur dabar esate, viskas yra daug lengviau ir paprasčiau! Padėkite man!.. Padarykite, kad jis grįžtų, arba tegul jis bent sužino, kad niekada nenustojau jo mylėti! Aš tokia nelaiminga!

Tačiau vaškinis veidas buvo negyvas, ir lengva šypsenėlė Izabelės lūpose neišdavė jos paslapties. Katrinai vis labiau graužė širdį.

Trečios dienos išvakarėse Izabelės de Ventador, ponios Monsalvi kūnas buvo padėtas šeimos laidojimo rūsyje. Laidotuvėse dalyvavo visas miestas. Už medinių vienuolyno kiemo grotų vienuoliai giedojo "Viešpatie, pasigailėk". O Katrina žiūrėjo į liekną kūną moters, kuri prieš trisdešimt penkerius metus pagimdė jos dievinamą vyrą, o dabar dingo po akmeninėmis bažnyčios grindimis...

Eidama iš bažnyčios, Katrina akimis susidūrė su gedulingas mišias laikiusio abato žvilgsniu. Jo žvilgsnyje atsispindėjo ir klausimas, ir prašymas, bet ji nusisuko, kad nereikėtų atsakyti. Kokia nauda! Izabelės mirtis nesuteikė jai laisvės. Mažos Mišelio rankytės laikė ją dar stipriau negu pirma, ir ji neturėjo priežasčių palikti jų dabar, nes Gotjė išvyko ieškoti Arno. Kol negaus iš jo žinių, ji turi likti čia ir laukti!

Ruduo nudažė kalnus purpuro ir aukso spalva. Monsalvi gamta buvo spalvinga, tačiau debesys leidosi vis žemiau, ir žvitrios kregždės skubėjo į pietus. Katrina iš vienuolyno bokšto lydėjo jas akimis, kol jos dingo iš akių. Virš jos galvos skrendant jų pulkams, jai darėsi vis liūdniau. Ji pajuto, kad iš visos širdies pavydi tiems nerūpestingiems paukščiams, skrendantiems į pietus ieškoti saulės, į tą žemę, kur ji pati taip norėjo nuvykti!

Dar niekuomet dienos neslinko taip nykiai ir nuobodžiai. Kasdien, jei oras būdavo gana geras, Katrina su Sara ir Mišeliu eidavo prie pietinių vartų, kur vienuoliai ir valstiečiai pradėjo lieti naujus pilies pamatus. Abato patarimu ji nutarė ne atstatyti pilį senoje vietoje, Piuji del Arbo šlaite, bet statyti ją prie pat Monsalvi vartų. Visi dar gerai prisiminė, ką sugriovė Valeto būriai.

Dvi moterys visuomet truputį pastovėdavo ten, kur bus pilis, o paskui eidavo šiek tiek toliau pažiūrėti, kaip dirba medkirčiai. Dabar, kai anglai nebekėlė pavojaus, visi kibo į darbą, kad atgaivintų didžiųjų kančių metais apleistą žemę. Visur iškerojo brūzgynai, kuriuose žmonėms dažnai tekdavo slėptis. Juos reikėjo iškirsti, kad žemė vėl galėtų auginti kviečius ir būti gyvuliams ganykla. Tačiau Katrinos akys visuomet žvelgė į žydrus tolius, už tamsios medžių lapijos, kur dingo Arno. Paskui, tvirtai laikydama mažą Mišelio rankutę, ji lėtai grįždavo namo.

Vieną naktį smarkus vėjas nuplėšė nuo medžių lapus. O kitą naktį žemę užklojo sniegas.

Debesys nusileido taip žemai, kad atrodė, jog jie liečia žemę, ir šaltas rūkas, rytais apsiausdavęs apylinkes, ilgai neišsisklaidydavo. Atėjo žiema, ir Monsalvi apsnūdo. Pilies statyba sustojo, visi miestelyje sugužėjo į savo šiltus namus. Katrina ir Sara padarė tą patį. Vienuolyno gyvenimas, kurį tvarkė varpo skambėjimas, tapo nepakenčiamai monotoniškas, tačiau ta monotonija malšino Katrinos skausmą. Slinko dienos, visos buvo panašios. Moterys kampe prie židinio verpė ir stebėjo, kaip ant kilimo žaidžia Mišelis. Visur aplink buvo balta, ir Katrina ėmė abejoti, ar kada nors bus kitaip. Ar pagaliau ateis pavasaris?

Kasdien ji prisiversdavo eiti pasivaikščioti. Ji apsiaudavo sunkius batus, apsisiausdavo stora pelerina su gobtuvu ir eidavo iš vienuolyno vis ta pačia kryptimi. Už pietinių vartų ji atsisėsdavo ant senos sienos, kur neužpūsdavo vėjas ir nelėkė sniego sūkuriai, ir ilgai žiūrėdavo į kelią,

vedantį į Lo. Ji nuolat tikėjosi pamatyti pažįstamą figūrą, artėjančią jos link. Kaip seniai išjojo Gotjė!.. Per Kalėdas jau bus trys mėnesiai! Ir per tą laiką niekas neatnešė jokios žinutės apie jį. Jis tarsi ištirpo toje milžiniškoje sniego erdvėje... Artėjant nakčiai, Katrina lėtai grįždavo namo, dar labiau prislėgta ir dar mažiau turėdama vilties.

Kalėdos atėjo ir praėjo, nesuteikdamos palengvėjimo. Ji nuolat galvojo apie tuos žmones, kurių čia nebuvo. Ir pirmiausia apie Arno! Jis jau turėtų būti nuvykęs į Kompostelą. Bet ar įvyko jo lauktas stebuklas, ar jis pasveiko? O Gotjė? Ar jam pavyko pasivyti bėglius? Ar jie dabar buvo kur nors drauge, kaip jos mintyse? Ji galvojo apie visa tai ir kankinosi nerasdama atsakymo.

— Kai ateis pavasaris, — pažadėjo ji sau, — o iš jų vis dar nebus žinutės, aš leisiuosi jų ieškoti...

— Jei jie ir grįš, tai ne anksčiau kaip pavasarį, — pasakė kartą Sara, kai Katrina balsu svarstė. — Niekas nesiryš eiti per kalnus, kai keliai užversti sniego. Žiema pridaro tokių kliūčių, kurių nė tvirčiausia valia ir karščiausia meilė negali įveikti. Tu turi laukti!

— Laukti! Laukti! Aš visuomet laukiu! Nebegaliu pakęsti to begalinio laukimo! — suriko Katrina. — Nejaugi visą likusį gyvenimą turėsiu laukti to, kas niekuomet neįvyks?

Sara į tokius klausimus neatsakinėjo. Buvo geriau nutraukti pokalbį arba pasikalbėti apie ką nors kita, nes ginčai tik didino Katrinos kančias. Čigonė netikėjo, kad Arno pasveiks. Niekas nebuvo girdėjęs, kad leprozoriumai paleistų savo aukas. Keista, kad šventasis Menas de Žaleirakas, globojantis šia baisia liga sergančius žmones, dar turi savo maldininkų. Kompostelos šventasis Jokūbas garsėjo savo stebuklais, tačiau Saros krikščionybė dar buvo per daug pagoniška, kad ji būtų galėjusi tikėti stebuklais. Kita vertus, ji buvo įsitikinusi, kad ji dar išgirs apie Gotjė, jei tik jam nieko blogo neatsitiks. Vis dėlto ji negalėdavo nedūsauti matydama sniege išsiskiriantį mažą juodą Katrinos siluetą, kai ši įdėmiai žiūrėdavo, ar kas nors neateina keliu.

Vieną vakarą vasario mėnesį, kai Katrina nuėjo į savo stebėjimo punktą po priverstinės pertraukos dėl prasto oro, ji staiga pastebėjo baltame kelyje tamsią dėmę, kuri pro juodas pušis vis artėjo ir didėjo. Ji pašoko, širdis ėmė skausmingai plakti, trukdydama kvėpuoti... Tai buvo žmogus, ir jis

ėjo iš slėnio. Jis slinko nepaprastai lėtai, susikūprinęs nuo šalto vėjo. Katrina pabėgo į priekį, tačiau pamiškėje nusivylusi sustojo. Tai buvo ne Gotjė... ir juo labiau ne Arno. Dabar ji gana aiškiai matė neaukštą, liesoką ir labai rudo veido žmogų. Akimirką jai pasirodė, kad tai Fortūnatas, bet ir ši viltis dingo. Keliauninko ji visai nepažinojo.

Jis buvo užsidėjęs žalią skrybėlę, kurios atbraila priekyje buvo nulenkta žemyn, užpakalyje buvo užriesta virš keleto nušiurusių plunksnų pliumažo. Rudame veide matėsi ryškios žvitrios akys, o plati burna linksmai šypsojosi išvydus moterį, stovinčią kelkraštyje. Katrina pastebėjo, kad jo nugara sulinkusi nuo kvadratinio daikto, nešamo po apsiaustu, svorio.

"Keliaujantis prekiautojas, — pamanė Katrina, — arba menestrelis...

Kai žmogus priėjo arčiau, ji nusprendė, kad tai menestrelis. Po apsiaustu jis vilkėjo žalios ir raudonos spalvų kostiumą, ryškų ir linksmą, nors truputį apsitrynusį. Vyras nukėlė skrybėlę ir nusilenkė.

— Geroji moterie, — pasakė jis su stipriu akcentu, — gal malonėtumėte pasakyti, kaip ši vieta vadinasi?

— Monsalvi. Bet ar tai ta vieta, į kurią jūs ėjote?

— Tai ta vieta, į kurią ketinau ateiti iki nakties. Tačiau prisiekiu Švenčiausiaja Dievo Motina, kad jei visos valstietės čia tokios puikios kaip jūs, tai Monsalvi turi būti tikras rojus!

— Deja, čia ne rojus, — atsakė Katrina, kuriai jaunuolio akcentas buvo juokingas. — O jei tikitės būti priimtas pilyje, juk esate menestrelis, ar ne? — tai turėsite nusivilti. Monsalvi pilies nebėra. Čia rasite tik seną abatiją, kur kartais dainuojamos dainos apie meilę.

— Žinau, — tarė menestrelis. — Tačiau nors čia nėra pilies, bet yra jos šeimininkė. Jūs pažįstate ponią Monsalvi? Man sakė, kad ji yra gražiausia pasaulio moteris... Tačiau abejoju, ar ji galėtų būti gražesnė už jus!

— Tuomet jūs nusivilsite, — pasakė Katrina. — Aš esu ponia Monsalvi...

Šypsena dingo iš linksmo keliauninko veido. Jis vėl nukėlė savo išblukusią skrybėlę ir atsiklaupė ant sniego.

— Kilmingoji ir maloningoji ponia, atleiskite, kad netinkamai kreipiausi į jus.

— Jūs negalėjote to žinoti. Nedaugelis pilių šeimininkių vaikštinėja keliais tokiu oru, ir dar vienos!

Tuo metu tarsi patvirtindamas jos žodžius smarkus vėjo gūsis išplėšė iš menestrelio rankų skrybėlę ir privertė Katriną slėptis už medžio.

— Nestovėkite čia, — pasakė ji, — oras baisus, ir artėja naktis. Pilis sugriauta, tačiau vienuolyno nakvynės namuose, kur aš gyvenu, gausite maisto ir galėsite pernakvoti. Iš kur jūs žinote mano vardą?

Menestrelis atsistojo ir nusivalė liesus kelius. Jis apniuko, ir linksma šypsena dingo.

— Kilmingoji ponia, apie jus man papasakojo žmogus, kurį sutikau pietų kalnuose... Jis buvo labai aukštas ir nepaprastai stiprus! Tikras milžinas! Jis sakė, kad jo vardas Gotjė...

Katrina iš džiaugsmo šūktelėjo ir sugriebė menestrelį už rankos, versdama jį eiti greičiau.

— Jus siuntė Gotjė? O, tuomet jūs tikrai esate palaimintasis, kad ir kas būtumėte. Kaip jis? Kur jį sutikote?

Ji skubėjo į kaimą tempdama menestrelį, kuris vis labiau nerimavo. Jie praėjo vartus, ir kai Saturnenas pasirodė savo namo lange, Katrina sušuko:

— Šis žmogus matė Gotjė! Jis atnešė naujienų!

Senasis valdytojas išėjo ir džiugiai šūktelėjo jiems. Menestrelis į juos abu žvelgė su tam tikra baime.

— Dėl Dievo meilės, kilmingoji ponia, — sunkiai atsiduso jis, — jūs net neleidote man pasakyti savo vardo ir...

— Tai pasakykite man jį! — linksmai šūktelėjo Katrina. — Man jūs visuomet būsite Gotjė pasiuntinys...

Vyras sielvartingai purtė galvą.

— Esu Gvidas Čigala, kilęs iš nuostabiosios Florencijos. Aš keliavau pasimelsti prie apaštalo Jokūbo kapo ir prašyti jį atleisti už mano visas nuodėmes... Ponia, — meldė jis, — nesutikite mane taip šiltai ir taip nedžiūgaukite. Aš atnešiau blogų žinių.

Katrina ir Saturnenas kaip įbesti sustojo viduryje kelio. Katrinos skruostų raudonis dingo, ji išbalo.

— O! — teištarė ji.

Jos žvilgsnis neramiai, beveik maldaujamai bėgiojo nuo menestrelio prie Saturneno. Paskui ji susitvardė ir išdidžiai atlošė galvą.

— Geros jos ar blogos, vis dėlto jums reikia pailsėti ir pavalgyti. Tačiau sakykite: kaip Gotjė?

Gvidas Čigala kaltai nuleido galvą.

— Ponia, — sušnibždėjo jis, — bijau, kad jis miręs.

— Miręs!

Katrina ir Saturnenas kaip susitarę šūktelėjo šį žodį. tačiau senukas išsakė mintį, kuri toptelėjo jiems abiems:

— Tai neįmanoma! Gotjė negali mirti!

— Aš nesakiau, kad esu tuo įsitikinęs, — lyg atgailaudamas tarė Čigala. — Sakiau, kad bijau, jog yra taip.

— Jūs turite mums viską papasakoti, — nutraukė jį Katrina. — Eime.

Svečių name Sara pasirūpino keliauninku, nuplovė jo nuilsusias kojas, davė karštos sriubos, duonos, sūrio ir puodelį vyno, prieš nusiųsdama jį į didįjį kambarį, kur laukė Katrina, Saturnenas ir Donatjena. Nors Katrina ir nekantravo, bet turėjo būti svetinga. Ji liūdnai nusišypsojo pamačiusi, kad menestrelis neša savo instrumentą.

— Jau daug laiko čia neskambėjo dainos, — tyliai pasakė ji. — Dabar neturiu nuotaikos klausytis muzikos.

— Muzika ramina sielą, ypač kai ji nuliūdusi, — pasakė Gvidas ir padėjo savo instrumentą ant suolo. — Bet pirmiausia atsakysiu į jūsų klausimus.

— Kada ir kur jūs matėte Gotjė?

— Tai buvo Ibafieto kalnuose, netoli nuo nakvynės namų Ronselvano tarpeklyje. Aš nuslydau nuo uolos, ir Gotjė mane išgelbėjo. Mes visą naktį praleidome kalnų oloje. Aš jam pasakiau, kad grįžtu į tėvynę ir kad sustosiu kiekvienoje pilyje, kuri pasitaikys mano kelyje. Tuomet jis paklausė, ar galiu nueiti į Monsalvi ir nunešti jums naujienų. Suprantama, aš sutikau. Jis man taip padėjo, kad negalėjau atsisakyti... Tuomet jis paprašė perduoti jums šiuos žodžius.

— Kokius? — paklausė Katrina ir nekantriai pasilenkė į priekį.

— Jis pasakė: "Poniai Katrinai praneškite, kad baltas žirgas yra priešakyje. Rytoj tikiuosi jį pasivyti..."

— Ir tai viskas?

— Tai viskas. Tiksliau — tai viskas, ką jis man pasakė, bet paskui kai kas nutiko. Kitą rytą mes išsiskyrėme. Jis nujojo tuo keliu, kuriuo aš grįžau, o aš nuėjau į Ronsevalį, tačiau mano kelias kilo aukštyn, ir aš jūsų draugą, kilmingoji ponia, galėjau matyti gana ilgai. Jis ramiai jojo keliu. O tada,

kai jis jau beveik dingo iš akių, štai kas įvyko... Turiu jums pasakyti, kad to krašto gyventojai, žiaurūs, nuožmūs žmonės, ir ten pilna banditų. Jie manęs neužpuolė, nes buvo įsitikinę, kad esu nevertas jų dėmesio.. Bet aukštasis keliauninkas buvo gerai apsirengęs, jojo geru arkliu... Pasislėpęs už uolų stebėjau, kaip jie apsupo jį, o paskui užpuolė kaip vapsvos. Jis įnirtingai gynėsi, bet jų buvo per daug. Mačiau, kaip jis nuvirto po kedrais, paskui vienas iš jų griebė arklį, kiti mantą, trys vyrai surišo kūną ir sviedė į vieną iš tų bedugnių tarpeklių, į kuriuos ir dirstelėti baisu... Matyt, jis jau buvo miręs arba užsimušė nukritęs. Tačiau negaliu prisiekti, kad jis buvo miręs!

— Ir jūs negrįžote? — pasipiktino Saturnenas. — Jūs net nemėginote sužinoti, ar dar gyvas žmogus, kuris jums padėjo?

Menestrelis papurtė galvą, gūžtelėjo pečiais ir mostelėjo ranka.

— Banditų urvas, matyt, buvo kažkur netoliese, nes jie pasiliko, turbūt laukė kitų banditų. Ką aš vienas galėjau padaryti? O bedugnė buvo gana gili. Kaip ten nusileisti? Ponia, — jis maldaujamai pažvelgė į Katriną, — prašau patikėti, kad jei būčiau galėjęs kuo nors padėti jūsų tarnui ar draugui, tai būčiau padėjęs net rizikuodamas gyvybe. Tikėkite, Gvidas Čigala nėra bailys.

— Aš jumis tikiu, tikiu... — nuvargusi pasakė Katrina. — Jūs nieko negalėjote padaryti, suprantu. Atleiskite man, kad nesusivaldžiau. Jūs teisus, Gotjė buvo mano tarnas, bet jo gyvybė man brangesnė už artimiausio draugo gyvybę, ir mintis, kad ji nebe...

Ji nutilo. Akis užtemdė ašaros, o gerklę taip suspaudė, kad ji negalėjo ištarti nė žodžio. Ji nubėgo į savo kambarį, griuvo ant lovos ir ėmė gailiai raudoti. Dabar viskas baigta! Ji visko neteko. Mirus Gotjė, paskutinė jos viltis vėl pamatyti Arno užgeso. Jos vyras niekuomet nesužinos, kad ji buvo jam ištikima ir kad jį myli dar labiau...

Dabar jis galutinai išėjo iš jos gyvenimo, atrodė, kad jis atsidūrė kape. Katrinai tai buvo paskutinis smūgis...

Ji raudojo keletą valandų ir nesuvokė, kad Sara stovi šalia, prie lovos, tyli ir bejėgė palengvinti baisų jos skausmą. Pagaliau Sara išdrįso pasakyti:

— Galbūt menestrelis ko nors nepastebėjo. Galbūt Gotjė nemirė.

— Kaip jis galėjo išsigelbėti? — paklausė Katrina drebančiu balsu. — O jei ir nebuvo miręs, tai neilgai begyveno...

Vėl pasidarė tylu. Toli, didžiajame kambaryje girdėjosi švelnūs, linksmi violos garsai, ten susirinko tarnai, Donatjena ir Saturnenas, taip pat kai kurie Monsalvi miestiečiai, kurie paprašė leidimo ateiti ir pasiklausyti keliaujančio menestrelio, — tokio malonumo jie seniai neturėjo. Lankstus, skardus florentiečio balsas atsklido į kambarį, kur dvi moterys stovėjo viena priešais kitą, nežinodamos, ką pasakyti. Gvidas dainavo senovinę dainą apie Tristano ir karalienės Izoldos meilę.

Katrina neberaudojo. Jai pasirodė, kad be graudžios menestrelio dainos, ji girdi šiltą, aistringą Arno balsą, šnabždantį jai į ausį: "Katrina... Katrina, džiaugsme mano..." ir ją apėmė tokia skausminga kančia, kad ji vos nesuriko. Jei jai nelemta vėl sutikti savo meilės šioje žemėje, bus geriau iš karto atsisveikinti su šiuo pasauliu negu taip kenčiant gyventi... Ji minutėlę užsimerkė, sunėrė rankas, paskui atsimerkė ir ryžtingai pažvelgė į Sarą.

— Sara, — pasakė ji taip ramiai, kad čigonė net krūptelėjo, — aš ketinu išvykti. Dabar, kai Gotjė miręs, pati eisiu ieškoti vyro.

— Ieškoti? Kur?

— Kur? Vieną vietą tikrai žinau: Komspostela Galicijoje. Ir pakeliui pamėginsiu rasti vargšo Gotjė kūną, kad bent palaidočiau. Man nepakeliama mintis, kad jis liko plėšrūnams suėsti.

— Tačiau kelias ilgas ir pavojingas. Kaip tu tai padarysi, mano mieloji? Kaip tu tikiesi sužinoti, kur guli Gotjė?

— Velykos jau arti. Tą dieną visuomet grupė maldininkų palieka Piuji ir eina prie šventojo Jokūbo kapo. Aš eisiu su jais. Taip bus saugiau, ir aš nebūsiu viena!

— O aš? — iššaukiamai paklausė Sara. — Argi aš neisiu?

Katrina papurtė galvą. Ji atsistojo, uždėjo rankas draugei ant pečių ir švelniai pažvelgė į ją.

— Ne, Sara... Šįsyk eisiu viena, nes noriu, jog tu rūpintumeisi tuo, kas man brangiausia pasaulyje — mano mažuoju Mišeliu! Jei tu eisi su manimi, kas juo rūpinsis? Donatjena per sena, ir Saturnenas nejaunas. Jie tau padės, bet būtent tau aš patikiu savo sūnų. Tu tapai mano dalele, Sara, ir aš žinau: su tavimi jis bus toks laimingas ir taip gerai prižiūrėtas, tarsi aš būčiau čia. Jam tu būsi mano mintys, mano rankos, mano lūpos. Tu su

juo kalbėsies apie mane ir apie jo tėvą. Ir jei Dievas nuspręs taip, kad aš negrįšiu...

— Nutilk! — suriko Sara. — Aš draudžiu tau taip kalbėti... tai man per daug skaudu...

Jos akyse pasirodė ašaros. Katrina švelniai apkabino ją.

— Reikia būti viskam pasirengusiems, Sara. Jei aš negrįšiu, tu turėsi siųsti pasiuntinius pas Ksantrajų ir Bernarą d'Armanjaką ir prašyti jų pasirūpinti paskutiniojo Monsalvi giminės nario auklėjimu. Tačiau, — tarė ji švelniai šypsodamasi, — esu įsitikinusi, kad grįšiu.

Sara įsižeidusi nusišluostė akis.

— Puiku, — sumurmėjo ji. — Mudvi susitariame, kad aš lieku, o tu išvyksti. Bet kaip tu paliksi Monsalvi? Manai, kad dabar abatas tau leis išvykti?

— Jis nesužinos, kad aš išvykau. Seniai nusprendžiau, kad turiu keliauti į Piuji ir ten paaukoti Dievo Motinai prakeiktąjį briliantą, kurį iki šiol tebeturiu. Reikia jo atsikratyti... Tai labai svarbu, ir kuo greičiau tai padarysiu, tuo geriau! Pažiūrėk, kaip kaupiasi nelaimės! Mano pasiuntinys Gotjė, mano vienintelė viltis, nenugalimasis Gotjė, žuvo kelyje. Kol turėsiu tą briliantą, nebūsiu laiminga. Abatas žino, kad aš trokštu įvykdyti savo įžadus. Jis išleis mane. Velykos — tinkamas laikas aukoti aukas Dievo Motinai. Mano noras jam atrodys visai suprantamas.

— Tu sugebi atsakyti į visus klausimus, — su kartėliu sušuko Sara. — Man sunku patikėti, kad šį planą sukūrei po to, kai atvyko tas prakeiktas menestrelis...

— Ne, aš apie jį ilgai galvojau, — prisipažino Katrina. — Bet ar tu padarysi tai, ko tavęs prašau?

Sara gūžtelėjo pečiais ir susuko antklodę, kad galėtų padėti šildyklę.

— Dar klausi! Jeigu atsisakyčiau, tai būtų pirmas kartas gyvenime. Ir manau, kad čia nėra pasirinkimo. Vienas Dievas žino, kiek man tai kainuoja...

Kai tik Sara atidarė duris, kad neneštų į virtuvę dubenį, Gvido Čigalos balsas užtvindė mažą kambarį. Dabar jis dainavo senovinę trubadūro Arno Danielio dainą. Senos baladės žodžiai taip apstulbino abi moteris, kad jos sustingo, žvelgdamos viena į kitą.

Tą dieną, kai Arno išsižadės meilės,
Auksas bus vertas tiek pat, kiek geležis...

Katrina sustojo kaip perkūno trenkta. Ji buvo nežmoniškai išbalusi, tačiau tamsiose jos akyse spindėjo žvaigždės — vilties žvaigždės. Atrodė, kad menestrelio daina atsakė į tuos klausimus, į kuriuos ji nedrįso atsakyti.

— Norėčiau žinoti, kas čia atsiuntė tą prakeiktą dainių... Velnias? Ar Dievas? Šiaip ar taip, jo balsas — tai paties likimo balsas... — pasakė Sara.

Katrina neapsiriko sakydama, kad Monsalvi abatas nekliudys jai išvykti į Piuji šventinei Velykų savaitei. Jis tik pasiūlė jai pasiimti palydovą — vienuolyno vartininką brolį Eisebijų, nes kilmingai damai netinka vienai keliauti. Vienuolio draugija apsaugos ją ir nuo žemiškų, ir nuo dvasinių gyvenimo pavojų.

— Brolis Eisebijus — švelnus ir ramus žmogus, — pasakė abatas, — tačiau jis jus patikimai gins.

Reikia pasakyti, kad Katrinos nenudžiugino garbingojo vienuolio kompanija. Apvalainas rausvas jo veidas atrodė per daug doras, o ji įprato niekuo nepasitikėti. Ji pamanė, ar tik nebus abatas Bernaras paskyręs jo ir asmens sargybiniu, ir šnipu, ir dėl to galėjo taip pat būti problemų. Kaip, nuvykusi į Piuji, ji atsikratys to doro žmogaus?

Tačiau ankstesnio gyvenimo sunkumai jaunąją moterį buvo išmokę, kad kiekviena diena gera pati savaime ir niekas nieko nepasieks, jei iš anksto būgštaus. Ten nuvykusi ji ras būdą apgauti savo angelą sargą. O dabar reikia galvoti tik apie savo kelionę, į kurią ji leisis labiau meilės negu vilties vedama.

Per gavėnią orai pagaliau pasikeitė. Sniegas ir ledas ištirpo ir virto mažyčiais upeliukais, kurie kaip sidabriniai siūlai nusidriekė kalvų ir kalnų šlaitais. Žemė vėl atsidengė — iš pradžių pavieniais šiltais lopinėliais, paskui dideliais lopais, kurie lėtai ir nedrąsiai vėl sužaliavo. Pilkame debesuotame danguje žydros properšos vis didėjo, ir Katrina nusprendė, kad atėjo metas išvykti.

Ketvirtadienį prieš didžiąją savaitę Katrina ir brolis Eisebijus paliko Monsalvi. Abu jojo mulais, kuriuos jiems davė abatas. Oras buvo švelnus, dulksnojo lietutis, debesys greitai slinko genami piečio, kuris, kaip sakė Saturnenas, "augina avių mėsą"

Sara ir Katrina greitai atsisveikino. Abi lyg susitarusios vengė rodyti švelnumą. Per daug jausmingas atsisveikinimas būtų sukėlęs abato įtarimą. Juk niekas neverkia, kai išsiskiriama dviem savaitėms...

Sunkiausia buvo atsisveikinti su Mišeliu. Kai Katrina bučiavo ir stipriai apkabino savo mažylį, jos akys buvo pilnos ašarų. Jai atrodė, kad jos rankos niekuomet nepalies jo. Sara buvo priversta paimti mažylį ir nunešti Donatjenai. Motinos susijaudinimas paveikė vaiką, ir jis ėmė verkti nežinodamas kodėl.

— Kada vėl jį pamatysiu? — sušnabždėjo Katrina, staiga pasijutusi labai nelaiminga.

Ji taip kentėjo, kad vos nepakeitė sprendimo išvykti.

— Kada tik panorėsi! — ramiai pasakė Sara. — Niekas nesutrukdys tau grįžti, jei nepavyks įvykdyti savo plano. Ir aš maldauju tavęs, Katrina: nežaisk pavojumi. Nedaryk to, kas ne tavo jėgoms! Kartais būna išmintingiau susitaikyti su savo likimu, kad ir koks žiaurus jis būtų. Atsimink: nors aš ir būčiu čia, niekas negali pakeisti motinos! Jei kliūtys bus labai didelės, grįžk, prašau tavęs. Dėl Dievo meilės...

— Dėl Dievo meilės, — nutraukė ją Katrina, šypsodamasi pro ašaras, — nebesakyk nė žodžio, nes mano širdis plyš.

Tačiau kai abatijos durys atsidarė, kad išleistų mulus, Katriną apėmė keistas, beveik svaiginantis laisvės pojūtis. Ji nebijojo nežinomybės. Jos valia įveiks visas kliūtis. Ji jautėsi esanti stipri, jauna ir narsi kaip niekad...

Briliantą ji buvo įsidėjusi į mažą odinį maišelį, kuris, pririštas kaspinu kabėjo jai ant kaklo. Jai jis buvo bevertis. Vienintelė jo vertė buvo ta, kad paaukojusi jį Piuji Dievo Motinai, ji atsidurs ilgame kelyje, nuvesiančiame ją pas vyrą.

Kai Monsalvi sienos dingo iš akių, ji geriau susisiautė sunkų apsiaustą, išsitiesė balne ir, nekreipdama dėmesio į varpų, išlydinčių ją į kelionę, skambėjimą, leido savo mului risnoti žema pakelės žole. Sausomis akimis ji ryžtingai žvelgė į priekį.

Septynioliktas skyrius

Paskutinė grandis

Piuji miestas tarytum didžiulė įvairiaspalvė srovė driekėsi nuo puikios bažnyčios, vainikuotos bokšteliais ir kupolais, portiko. Katrina ir brolis Eisebijus kurį laiką gėrėjosi nuostabiu reginiu. Katrinos žvilgsnis klaidžiojo nuo šventos kalvos, senosios Mon Ani, išsiskyrusios žydro dangaus fone, prie milžiniškos uolos, paskui — prie netoliese stūksančios Sen Mišel d'Egilio vulkaninės viršūnės, didingai kylančios į dangų. Ant jos buvo maža koplytėlė. Atrodė, kad šiame keistame mieste viskas tarnauja Dievui. Viskas ėjo iš jo ir grįžo pas jį... Perėję vartus ir traukdami į miesto centrą, keliauninkai stebėjosi miesto margumu ir šurmuliu. Ant namų stogų plaikstėsi vėliavos ir gairelės, pro langus gatvės pusėje kabojo ilgos spalvoto šilko ir gobelenų juostos. Katrina nustebusi pamatė škotų šaulių grupę, kuri brovėsi minioje.

— Miestas kažką švenčia, — pasakė visą dieną tylėjęs brolis Eusebijus.

— Bet ką?

Katrina tylėjo. Ji manė, kad nėra reikalo jam atsakyti, bet vis dėlto pašaukė berniuką, bėgusį pro šalį su ąsočiu prie šaltinio.

— Ką reiškia visos tos vėliavos, šilko juostos ir tas šurmulys?

Vaikinukas pažvelgė į Katriną rudomis akimis, linksmai žybtelėjusiomis guviame strazdanotame veide, ir mandagiai nukėlė savo žalią skrybėlę.

— Užvakar į miestą atvažiavo ponas mūsų karalius kartu su ponia karaliene ir visais rūmininkais, kad pasimelstų mūsų Dievo Motinai ir praleistų čia Velykas prieš išvykdamas į Vjeną, kur rinksis Generaliniai luomai. Jums bus sunku susirasti kambarį. Visi viešbučiai perpildyti, nes šiandien turi atvažiuoti monsinjoras konetablis.

— Karalius ir konetablis? — paklausė nustebusi Katrina. — Bet juk jie susivaidiję?

— Tikrai! Mūsų karalius katedroje ketina pareikšti jam savo palankumą. Šiandien jie kartu bus pamaldose.

— O piligrimai, kurie vyks į Kompostelą, čia renkasi?

— Taip, maloningoji ponia. Prieglaudoje prie katedros jų daugybė. Turite paskubėti, jei norite prie jų prisidėti.

Berniukas parodė Katrinai kelią į maldininkų prieglaudą. Ten buvo lengva patekti: visą laiką reikėjo eiti ilga gatve, kuri nuo šalia stovinčio bokšto kilo aukštyn, prie Dievo Motinos katedros, ir ten virto didžiuliais laiptais, vedusiais tiesiai prie katedros durų. Nueidamas berniukas pridūrė:

— Visi piligrimai apsirūpina metro Krauzo krautuvėje. Ten galima nusipirkti stipriausius ir geriausiai pasiūtus rūbus...

— Ačiū, — nutraukė jį Katriną pastebėjusi, kad paprastai bejausmės brolio Eisebijaus akys smalsiai įsmigo į ją. — Mes turime eiti ir susirasti, kur prisiglausti.

Berniukas nubėgo. Katrina susimąstė. Nebuvo galima gaišti laiko. Rytoj po mišių piligrimai iškeliaus, ir ji norėjo iškeliauti kartu su jais. Katrina nusėdo nuo mulo ir kreipėsi į brolį Eisebijų, ramiai laukusį, ką ji nuspręs.

— Imkite mulus, broli, eikite į prieglaudą ir paklauskite, ar jie gali duoti mums kambarį. Štai auksas užsimokėti už tai. Aš eisiu tiesiai į katedrą, kur aukosiu Mergelei savo auką. Nepadoru joti prie šventos vietos. Eikite be manęs. Susitiksiu su jumis vėliau.

Garbusis vienuolis, Monsalvi abatijos vartininkas, linktelėjo galva, kad suprato, ir, paėmęs už pavadžių abu mulus, nuėjo.

Katrina lėtai lipo aukštyn akmeninimis grįsta gatve, kurioje buvo aibė iškabų: čia buvo suvenyrų parduotuvės, viešbučiai, smuklės, įvairios krautuvėlės, prie kurių ant akmeninių laiptelių sėdėjo moterys, pasilenkusios prie mažų išpieštų pagalvėlių. Savo mikliomis rankomis jos šaudė siūlų vedžiokliais. Katrina stabtelėjo prie vienos nėrėjos, jaunos ir gražios, ir maloniai šyptelėjo jai. Ji nebūtų tikra moteris, jei jos nežavėtų subtilūs puikūs šių stebuklingų pirštų nunerti daiktai. Piligrimų procesija leidosi nuo katedros žemyn, aukštais balsais giedodami, ir Katrina staiga prisiminė savo įžadą. Ji vėl ėmė kopti į kalvą, nekreipdama į nieką dėmesio.

Didžiuliais laiptais, dingstančiais tarp aukštų arkų, pastatytų dar romėnų, lėtai ir sunkiai keliais šliaužė minia žmonių. Akmeniniai laiptai buvo per daugelį amžių nusitrynę. Iš visų pusių sklido maldos ir atrodė, kad dūzgia miriadai bičių, tačiau Katrina nesiklausė. Ji su nuostaba apžiūrinėjo aukštą spalvingą fasadą, kurio neįprastas arabiškas raštas priminė tolimas šalis ir paslaptingus senovės meistrus. Katrina dar nenorėjo klauptis. Ji turi eiti tiesiai prie garsiojo altoriaus, kaip prie apaštalo kapo! Ji atsidūrė

portiko šešėlyje. Čia susigrūdę elgetos rodė savo tikras arba netikras opas, monotoniškais verkšlenančiais balsais prašė išmaldos. Daugelis apsupo stebuklingu laikomą seną akmenį, prie kurio kiekvieną penktadienį susirenka kenčiantieji, ir tvirtino, kad praėjusį penktadienį paralyžiuotas žmogus išsigydė nesveikas savo kojas. Katrina nekreipė į juos dėmesio.

Jos žvilgsnį patraukė laiptelis prie paauksuotų šventyklos durų. Jame buvo įrėžta keletas lotyniškų žodžių: "Jei tu nebijai nusidėti, neprisiliesk prie šių durų, nes dangaus karalienė reikalauja, kad jos tarnai būtų tyri" Ar Katrina gali save laikyti nenuodėminga ir eiti pro tas duris? Akimirką ji sustingo, stengdamasi atsikratyti į širdį įsibrovusios baimės. Tačiau į šį miestą ji atvyko dėl labai svarbios priežasties. Katrina atidarė duris ir ėmė lipti laiptais prieblandoje skendinčioje bažnyčioje. Laiptai priminė tunelį, kurio gale, pačiame šventyklos centre, degė daugybė vaškinių žvakių, ir tai buvo panašu į liepsnojantį mišką. Tamsą rėžė ryškus, akinantis švytėjimas. Po akmeniniais skliautais aidėjo monotoniškas, iškilmingas, liūdnas giedojimas...

Išnirusi iš tamsos, Katrina pasijuto kitame pasaulyje — aplinkui viskas buvo taip neįprasta. Juodoji Dievo Motina stovėjo ant akmeninio altoriaus tarp dviejų kaip kraujas raudonų porfyrinių kolonų, apsupta šimtų vaškinių žvakių ir raudono stiklo lempų, ir žvelgė į Katrina emaliu apglaistytomis akimis...

Choras buvo tuščias, ir tik virpančioje žvakių šviesoje niūrios Šventojo Rašto veikėjų figūros bizantiškuose fasaduose atrodė gyvos. Katriną apėmė prietaringa, sena rojaus ir pragaro baimė, visuomet gyva šio karų amžiaus žmonių širdyse. Statulos pakerėta, ji lėtai atsiklaupė ant laiptų priešais altorių.

Nedidelė, su paauksuotu ir brangakmeniais papuoštu apsiaustu Juodoji Dievo Motina atrodė šiurpulinga ir panaši į pagonių stabą. Buvo pasakojama, kad senovėje kryžiuočiai ją atvežė iš Šventosios Žemės ir kad ji tokia sena kaip ir pati žemė. Jos niūrus susimąstęs juodas veidas švytėjo po auksine karūna su balandžiu. Bauginančios baltos, glazūruotos akys atrodė lyg gyvos, ir Katrina ėmė drebėti nuo jų žvilgsnio ir sukrėsta statulos didingumo.

Liūdnas giedojimas nutilo. Bažnyčioje pasidarė tylu, girdėjosi tik daugybės degančių žvakių silpnas traškėjimas. Katrina lėtai išsitraukė brilian-

tą ir, pasidėjusi jį ant delno, ištiesė Dievo Motinai. Šėtoniškasis brangakmenis sužaižaravo visais savo kruvinais atšvaitais. Juodasis briliantas dar niekuomet taip nežibėjo kaip dabar, šioje Dievo šventykloje. Katrinos delne jis atrodė kaip juoda mirties saulė.

— Visagale Mergele, — sušnabždėjo Katrina, — paimk šią kraujo ir skausmo brangenybę. Paimk ją, kad šėtonas pagaliau būtų iš jo išgintas, kad nelaimės paliktų mus... ir kad į Monsalvi grįžtų laimė... ir kad aš vėl rasčiau savo vyrą!

Ji atsargiai padėjo brangakmenį prie Dievo Motinos kojų ir išsitiesė kryžiumi. Jos baimė dingo.

— Grąžink man jį, — maldavo ji, — grąžink man jį, gailestingoji mergele! Net jei turėčiau vėl kentėti, net jei turėčiau sielotis dieną naktį — prašau, leisk man surasti jį! Leisk bent pamatyti jį... nors kartą, vieną kartelį, kad pasakyčiau, kad myliu jį ir kad niekas... niekas... negalės užimti jo vietos! Pasigailėk manęs! O, pasigailėk manęs! Leisk man surasti jį! O tada jau daryk man ką nori!

Katrina užsidengė veidą rankomis, ir jos tučtuojau sušlapo nuo ašarų. Ji ilgai buvo prie statulos, meldėsi už savo vaiką ir Sarą, tyliai verkė ir laukė atsakymo į savo karštą maldą. Staiga ji išgirdo.

— Moterie, būk stipri. Jei tavo tikėjimas tvirtas, tavo maldos bus išgirstos.

Ji pakėlė galvą. Šalia jos, palenkęs žilą galvą, stovėjo vienuolis ilgu baltu rūbu. Balta jo figūra skleidė tokią ramybę, kad Katrina tebeklūpėjo, suglaudusi delnus, tarsi regėdama viziją. Balta ranka vienuolis mostelėjo į brangakmenį, žėrintį prie auksinio Dievo Motinos apsiausto, bet nepalietė jo.

— Iš kur ši pasakiška brangenybė?

— Ji priklauso mano buvusiam vyrui, Burgundijos vyriausiajam iždininkui.

— Jūs našlė?

— Esu vėl ištekėjusi. Tačiau mano vyras susirgo raupsais ir išvyko prie apaštalo kapo. Ten jis melsis, kad pasveiktų. Aš noriu taip pat ten vykti ir surasti jį.

— Jums reikia turėti savo nuodėmklausio rekomendacinį laišką ir jūs turite susitikti su maldininkų vadu. Jie išvyksta rytoj.

— Žinau... Bet aš ką tik atvykau. Šventasis tėve, jūs manote, kad aš pavėlavau? — staiga išsigandusi paklausė Katrina.

Nuoširdi šypsena nušvietė baltą vienuolio veidą.

— Jūs taip norite su jais išvykti?

— To noriu labiausiai pasaulyje!

— Tuomet eikite su manimi. Atliksite man išpažintį, ir aš duosiu laiškelį vienuoliui, kuris rūpinasi prieglauda.

— Ar galėsiu atlikti išpažintį taip vėlai?

— Niekada ne vėlu melstis Dievui! Esu Gijomas de Šalonsonas, šio miesto vyskupas. Eime, mano vaike.

Kupina vilčių, Katrina nuėjo paskui baltai vilkintį vyskupą.

Ji skriste išskrido iš katedros. Jai atrodė, kad dabar viskas bus gerai, kad jos svajonės išsipildys, kad ji viską pasieks. Jai tereikia turėti narsos, o jos ji turi.

Brolis Eisebijus laukė Katrinos prie aukštų skliautinių prieglaudos durų, saugomų akmeninių liūtų. Jis sėdėjo ant laiptelio ir tyliai varstė rožinį. Išvydęs Katriną, jis liūdnai pažvelgė į ją.

— Ponia Katrina, jie nebeturi vietų. Piligrimai miega kieme, ir aš neradau jums nė čiužinio. Aš pats visuomet galiu paprašyti prieglobsčio vienuolyne. O kaipgi jūs?

— Aš? Tai nesvarbu. Miegosiu kieme su kitais žmonėmis. Be to, broli Eisebijau, atėjo metas pasakyti jums teisybę: aš neketinu grįžti į Monsalvi. Rytoj kartu su kitais piligrimais išvykstu į Kompostelą. Dabar manęs niekas nebesulaikys, tačiau noriu jūsų atsiprašyti, kad dėl manęs tikriausiai turėsite nemalonumų. Juk ponas abatas...

Apskritame mažojo vienuolio veide pasirodė plati šypsena. Jis ištraukė ritinėlį ir padavė jį Katrinai.

— Mūsų šventasis tėvas, — nutraukė jis ją, — prašė manęs atiduoti jums tai, Katrina. Tačiau tai padaryti turėjau po to, kai jūs įvykdėte savo įžadą. Juk jau įvykdėte jį, ar ne?

— Taip.

— Tuomet imkite.

Katrina neryžtingai paėmė ritinėlį, sulaužė antspaudą ir išskleidė jį. Čia tebuvo keletas žodžių, tačiau juos perskaičiusi Katrina nuraudo.

“Keliaukite laimingai, — rašė Bernaras de Kalmonas, — ir telydi jus Dievas. Aš pasirūpinsiu mažyliu ir Monsalvi...”

Katrina džiugiai nusišypsojo mažajam vartininkui. Prieš paslėpdama laišką, ji jausmingai pabučiavo parašą. Paskui ištiesė vienuoliui ranką.

— Čia mūsų keliai išsiskiria. Grįžkite į Monsalvi, broli Eisebijau, ir mūsų šventajam tėvui pasakykite, kad man gėda, jog nepasitikėjau juo, ir kad esu jam dėkinga. Grąžinkite jam mulą, jis man nebereikalingas. Eisiu pėsčia, kaip visi.

Paskui ji nusisuko ir nubėgo, lengva ir laisva kaip paukštis, prie krautuvės su gražia iškaba, kurioje buvo nupieštas piligrimas su plačiakrašte skrybėle ir ilga lazda rankoje.

Apie penkiasdešimt piligrimų, vyrų ir moterų, susirinko iš Vokietijos ir įvairių Prancūzijos vietų. Jie norėjo sudaryti grupes pagal tautybę ir polinkius, tačiau kai kurie laikėsi nuošaliai, nes labiau vertino vienatvę ir savo pačių draugiją.

Velykų sekmadienį Katrina klausėsi mišių kartu su savo naujais bendrakeleiviais. Ji matė karalių Karolį VII, kuris praėjo visai pro ją prie aukšto krėslo, stovinčio ant choro aukštelių. Paskui ji išvydo tvirtą Prancūzjos didžiojo konetablio Artūro de Rišmono figūrą. Per šias Velykas ponas konetablis atgavo savo teisėtą titulą. Prie jo diržo buvo valstybės kardas žydroje paauksuotoje makštyje. Ji pažino karalienę Mariją, o tarp Rišmono palydovų pastebėjo aukštą Tristano L’Ermito figūrą... Tristanas, jos draugas, sąjungininkas! Jai labai norėjosi pulti prie jo... Kaip malonu būtų išgirsti džiaugsmingą šūksnį ir drauge prisiminti praeitį...

Katrina užgniaužė šį norą. Ne! Ji nebepriklauso šiam margaspalviam pasauliui. Juos skyrė jos vakarykštis įžadas. Ir Katrina nenorėjo sugriauti neregimo barjero, skyrusio ją nuo rūmininkų. Kad jos nepastebėtų, Katrina pasislėpė tarp aukšto vyro su žilselėjusia barzda, giedojusio karštai ir skardžiai, ir išbalusios, sunykusios mažutės moters, kuri fanatiškai žvelgė į spindintį altorių. Katrina abejojo, ar ši moteris, aiškiai paliegusi, smarkiai kosinti, pakels visus kelionės sunkumus.

O kad galėjo atpažinti grafienę de Monsalvi, gražuolę Šinono našlę, priešais kurią klūpėjo Pjeras de Brezė, pamatęs šią moterį, kaip ir visi jos bendrakeleiviai, apsivilkusią žydrą suknelę ant lininių marškinių su stipriais batais, storu apsiaustu, tinkamu bet kokiam orui, su plona prigludusia batistine kepuraite, juoda veltinine skrybėle? Krepšelyje, kabėjusiame ant riešo, buvo aukso ir Arno durklas — ištikimasis jos palydovas sunkiais laikais. Dešinėje rankoje ji laikė piligrimų simbolį — garsiąją ilgą lazdą

su prie jos pritvirtinta krežine. Katrina save ramino, kad niekas neatpažino jos taip apsirengusios. Ji tebuvo viena iš maldininkių.

Mišios turėjo tuoj baigtis. Vyskupas pakiliu balsu sakė paskutinius palinkėjimus piligrimams. Jis palaimino jų lazdas, kurias jie visi pakėlė. Dvasininkai, turėję vesti procesiją prie miesto vartų, jau pajudėjo iškėlę didžiulį kryžių. Katrina paskutinįsyk žvilgtelėjo į choro aukštelius, į karalių ir karalienę, į konetablį ir jo palydą. Šios tarsi nerealios figūros jau pasiliko praeityje. Aukštai virš jų ji vis dar matė šėtonišką Gareno brangenybę, niauriai švečiančią auksiniame rate aplink Dievo Motiną su auksiniu apsiaustu. Pro didžiules duris matėsi žydras dangus, kuriame plaukė debesys.

Prie slenksčio Katrina giliai atsiduso. Jai pasirodė, kad durys atvertos į amžinybę, į viltį, didžiulę kaip pats pasaulis...

Džiaugsmingai šaukdami, piligrimai paskui dvasininkus ir vienuolius leidosi žemyn nuo stačios kalvos. Abiejose gatvės pusėse grūdosi vietos gyventojai, norėję pamatyti jų procesiją. Kai kurie šūkčiojo palinkėjimus, kiti atsisveikino su draugais ar giminaičiais.

Kai toli už nugarų pasiliko mūrinės tvirtovės sienos su vėjuje besiplaikstančiomis karaliaus vėliavomis, dvasininkai atsisveikino su maldininkais. Priešais juos stūksojo stati kalva, kuri, rodės, kilo į dangų. Kolonos priešakyje stiprus žvitriaakis vyras užgiedojo seną giesmę, kuri jau daugelį kartų drąsino ilgos ir varginančios kelionės išsekintus maldininkus.

Paprasta giesmė greitai pasklido piligrimų kolonoje kaip ugnis parako sandėlyje. Katrina giedojo kartu su visais. Širdyje buvo lengva. Mieste iškilmingai skambėjo varpai. Įkvėpta tikėjimo, tokio pat karšto kaip kryžiuočių, kai jie vyko į Šventąją Žemę, Katrina buvo įsitikinusi, kad ilgo kelio gale ji pagaliau ras Arno! Nors priešakyje driekėsi be galo ilgas kelias, nors jai galbūt lemta mirti greta mylimojo, ji eis į pasaulio kraštą...

Stačios kalvos viršūnėje piligrimus pasitiko smarkus žvarbus vėjo gūsis ir smulkus lietus, purškęs į veidą. Katrina nuleido galvą, priešindamasi stichijai, ir drąsiai ėjo prieš vėją, pasiremdama lazda. Ji giedojo vis garsiau. Juk šis vėjas — pietys. Kol pasiekė ją, jis perskrido nepažįstamas žemes, kurias ji turės pereiti ieškodama dingusios savo meilės... Pietys buvo jos draugas!

Ž. Benconi. Katrina. 3
Romanas

Redaktorė J. Karinauskaitė

Leidė UAB "Gamta" 1994.11.28
SL 522. Užsakymas 253.
A. Jakšto 9, 2600 Vilnius

Spausdino "Vilties" spaustuvė, Viršuliškių skg. 80, 2056 Vilnius